

2024

CIVIL KÉZIKÖNYV

ERKE

Erdélyi és Bánsági Képzésszervező Egyesület
www.erke.hu

Útmutató a civil szervezetek mindennapi működéséhez

Civil kézikönyv 2024. – Útmutató a civil szervezetek mindennapi működéséhez

Kiadó: Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület (ERKE); levelezési cím: 3501 Miskolc Pf.: 87;

telefon: +36 46/611-559; email: civilkozpont@erke.hu; web: erke.hu

Felelős kiadó: Palik Szilvia; Kiadó munkatársa: Farkas Krisztina

Szerkesztők: Palik Zoltán, Szabó-Takács Helga

A Civil kézikönyv megírásában szerzőként vettek részt a Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya (ME CKTK) munkatársai:

Enyedi Anna Regina, Furka Ágnes, Tari Leticia Mária, Szöllősiné Tóth Erika, Vince Mónika

Közreműködtek az ME CKTK munkatársai:

Dr. Baranyi Ildikó, Demjén Ildikó Ágnes, Dr. Hajdú Zsuzsanna, Kisgyőri Roland, Lakatosné Kiss Edit, Nagyné Dr. Czifra Beáta, Szilágyi Csaba

További szerzők

Ovádi Péter, kormánybiztos (Igazságügyi Minisztérium, Állatvédelmi Cselekvési Terv Kidolgozásáért és Megvalósításáért Felelős Kormánybiztos),

Belügyminisztérium, Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárság,

Klinga László ellenőrzési igazgató és Siposné Dóczy Klára Ibolya számvevő (Állami Számvevőszék Államháztartáson kívül szervezeteket ellenőrző igazgatóság),

Bányi Attila (Ataraxia Kft), Dr. Bartal Anna Mária (szociológus, Önkéntes Szemle), Dr. Csonka Takács Eszter (elnök, Szellemi Kulturális Örökség Magyar Nemzeti Bizottság), Fábíán Ferenc (Euro-Consult Oktatási és Tanácsadó Központ), dr. Farkas Attila Erik (Farkas Ügyvédi Iroda), Dr. Grad-Gyenge Anikó (ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért), Kovács István (Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft.), Muntyán Bernadett (kommunikációs szakember, Nagy Viktória (ERKE), Palik Zoltán (ERKE), Szabó Takács-Helga (ERKE), dr. Szabó Tibor (ADÓNET), Tóth Szilvia (business coach és vállalati tréner),

Civil Közösségi Szolgáltató Központok Országos Hálózatának munkatársai

Közreműködők:

Farkas Krisztina, Palik Ildikó, Palik Szilvia

Korrektúra és lektorálás:

Szöllősiné Tóth Erika (ME CKTK), Szekér Zoltán (ME CKTK), Szabó-Takács Helga (ERKE)

Szalay-Bobrovniczky Vince

Tisztelt Olvasó!

Civil szervezetben dolgozni, azt vezetni, önkéntesnek lenni rang, amit az elvégzett munka, a meghozott áldozat és az elkötelezett szakmai elhivatottság ad meg. A civil szféra működése, a polgárok szabad kezdeményezéséből és társulásából létrejövő közösségeinek értékteremtő munkája minden

szabad ország működésének alapfeltétele. Minél sikeresebbek és erősebbek a civil szervezetek, annál sikeresebbek lehetnek az egyes települések, s általuk is sikeresebb lehet az ország és a nemzet.

A magyar civil szervezetek nagyon sok területen teszik hozzá a magukét közös életünkhöz és erőfeszítéseinkhez. A környezetvédelemtől és a sporttól kezdve, a gondoskodás legkülönbözőbb területein át, a kultúráig és a szabadidő hasznos eltöltéséig mindenhol ott vannak, ahol fontos dolgok történnek az emberek életében.

Időről időre megtapasztalhatjuk, hogy a civil közösségek a legalkalmazkodóbbak, legdinamikusabbak valamennyi helyzetben, hiszen jelen vannak az élet minden területén és képesek olykor ámulatba ejtő gyorsasággal reagálni a társadalom újabb és újabb kihívásaira. Mint mindig a nehéz időkben, a háborús viszonyok között is felértékelődik mindaz, amit a civil közösségek egy-egy jó ügy szolgálatában tesznek együtt, egymásért.

Köszönettel tartozunk azoknak a közösségeknek, amelyek odaadó munkájukkal lendületesen azért tevékenykednek, hogy életünket jobbá tegyék, ápolják a közösségek összekapcsoló és összetartó erejét. Ezt az elismerést mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a klasszikus civil szektorba áramló állami támogatás mértéke Magyarországon 2010 és 2022 között évi 144 milliárd forintról évi 513 milliárd forintra, azaz több mint három és félszeresére növekedett. Az is örömteli, hogy az állami támogatások mellett a civil szervezetek összbevételei is a háromszorosára emelkedtek 2010 és 2022 között: 420 milliárd forintról 1270 milliárd forintra. Az összbevételek az állami támogatások mellett magukban foglalják a magántámogatásokat és a civil szervezeteknek a saját alaptevékenységéből és gazdálkodásából származó bevételeit is. Az adatokból egyértelműen látszik az, hogy a kormányzat mellett az állampolgároknak is rendkívül fontosak a civil szervezetek, ennek megfelelően maguk is támogatják a civil szférát akár a személyi jövedelemadó egy százalékának felajánlásával, akár magánadományaikkal.

Mára a Civil Központok a magyar civil szféra nélkülözhetetlen szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat több ezer civil szervezet veszi igénybe, köszönhetően a Civil Köz-

pontok folyamatosan bővülő tevékenységi körének. Az utóbbi 3-4 éves időszakban felpozícionáltuk a civil életet: a Civil Központok szakmai létjogosultságának és egyre nagyobb népszerűségének kiváló mércéi az elmúlt néhány év egyre növekvő Nemzeti Együttműködési Alap eredményességi adatai, kiváltképp a beadott pályázati számok mutatói.

A folyamatosan növekvő darabszám megnövekedett pályázási hajlandóságot mutat, melynek elérésében fontos szerepe van a Civil Központok pályázati tanácsadói tevékenységének országszerte.

A gazdasági és civil szféra összefogására mindkét félnek szüksége van és közösen olyan célok is megvalósíthatóak, elérhetőek, amelyek külön-külön elképzelhetetlenek lennének. Éppen ezért az elmúlt években a Civil Központokkal együttműködve nagy figyelmet fordítottunk és fordítunk a gazdasági szektor és a civil szektor kapcsolat-építésére, mely különböző rendezvények és vármegyei szintű elismerések formájában valósul meg, és egyre nagyobb népszerűségnek örvend.

A Civil Kézikönyv – melyet most kezében tart a kedves Olvasó – 2019-ben jelent

meg első alkalommal. 2024-ben már a hatodik kiadását éli meg a népszerű kiadvány, amelynek online bővített tartalma elérhető a Civil Információs Portálon is. Az ingyenes kiadvány hagyományosan mindig őszi időszakban jelenik meg, és a civil szektorra vonatkozó általános, praktikus, gyakorlati tájékoztatáson túl mindig tartalmazza a legfrissebb adatokat, aktuális információkat is. Büszkék vagyunk rá, hogy a Civil Kézikönyv 2020 óta „tankönyvként” is szolgál az ország több egyetemén is oktatott Civil Szemináriumon.

Egy felelős kormányzatnak elemi érdeke, hogy együttműködjön és partnernek tekintse a civil világot, azt a szférát, amely számos esetben terhet vesz le az állam válláról, hiszen számos állami feladatot old meg egészében vagy részben. A civilek kimagasló szakmai tudással, lelkesen, hatékonyan, gyorsan és nem utolsó sorban költséghatékonyan oldják meg feladataikat. Fontos, hogy egyre többen kísérjük figyelemmel a civil szervezetek munkáját és vegyünk részt a közösségek életében és tevékenységében.

Az értékteremtő közösségeknek a maguk helyén, a maguk céljait kell követniük, ezért Magyarország kormánya minden civil szervezetnek megbízható partnere kíván lenni,

és támogatja őket a működésükhöz szükséges lehetőségek kiszélesítésével. Ehhez pedig kiemelten fontosnak tartjuk a civil szervezetek társadalmi elismertségének támogatását és megbecsültségének erősítését mind belföldi, mind nemzetközi szinten.

Szalay-Bobrovniczky Vince
civil és társadalmi kapcsolatokért felelős
helyettes államtitkár

Önszerveződés

A tagok, alapítók szabad elhatározásából jönnek létre és működnek.

Nonprofit gazdálkodás

Nem gazdasági céllal jönnek létre. Gazdálkodásuk eredménye nem osztható fel a tagok, alapítók között. A nyereségüket is a szervezet céljainak megvalósítása érdekében használják fel.

Önzetlenség és önkéntesség

Gyakran az emberek támogatása és az önkéntesek munkája viszi előbbre a szervezetet.

Közérdekűség

Hatással akarnak lenni a környezetükre. Sokszor a civil szervezetek által jelenik meg a közösség akarata.

**Mi jellemző
a civil szervezetekre?**

Szervezettség

A lehetőségeikhez mérten szabályozott szervezeti keretek között működnek. A civil szervezetek többsége a bíróság által bejegyzett jogi személy.

Függetlenség

Nem részei az európai, a nemzeti vagy a helyi kormányzat által létrehozott intézményrendszernek.

Civil szervezetek helyzete Magyarországon

Statisztikai jellegű áttekintés

Mennyi civil szervezet működik az országban?

Magyarországon 53 478 bejegyzett civil szervezet tevékenykedik (KSH 2022.). Közülük 18 262 alapítványi, 35 216 szervezet pedig egyesületi formában működik.

A civil szervezetek körébe – a Civil törvény¹ alapján – az alapítványokat, a civil társaságokat és az egyesületeket soroljuk. Az egyesületek közé tartoznak a jogi értelemben vett szövetségek is.² Az egyesületekhez hasonlóan, az egyesülési jog alapján hozhatók létre a civil társaságok. A civil társaságoknak nincs nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségük. Ezért a jelen helyzetkép megrajzolásakor nem tudjuk figyelembe venni őket. A civil szervezetek többségét, 66%-át a társas formában működő szervezetek, egyesületek, szövetségek (a továbbiakban együtt: egyesületek) alkot-

ják. Az alapítványok aránya a civil szervezetek között 34%. Az adatok azt mutatják, hogy a civil szektor jellemzően az öntevékenységre, a polgárok közös cselekvésére épül. Kisebb számban képviseltetik magukat a valamely cél támogatására létrejött alapítványok.

Hol működnek civil szervezetek?

A civil szervezetek ötöde (21%-a) budapesti székhelyű. Közel azonos arányban (20%) vannak jelen a civil szektoron belül a megyeszékhelyeken bejegyzett szervezetek. A többi városban a szervezetek 31%-a, míg a községekben a 28%-uk tevékenykedik.

A civil szervezetek közel háromnegyede városi székhelyű. A városi szervezetek túlsúlya nem jelenti azt, hogy a községekben kevésbé lenne fontos a civil szervezetek

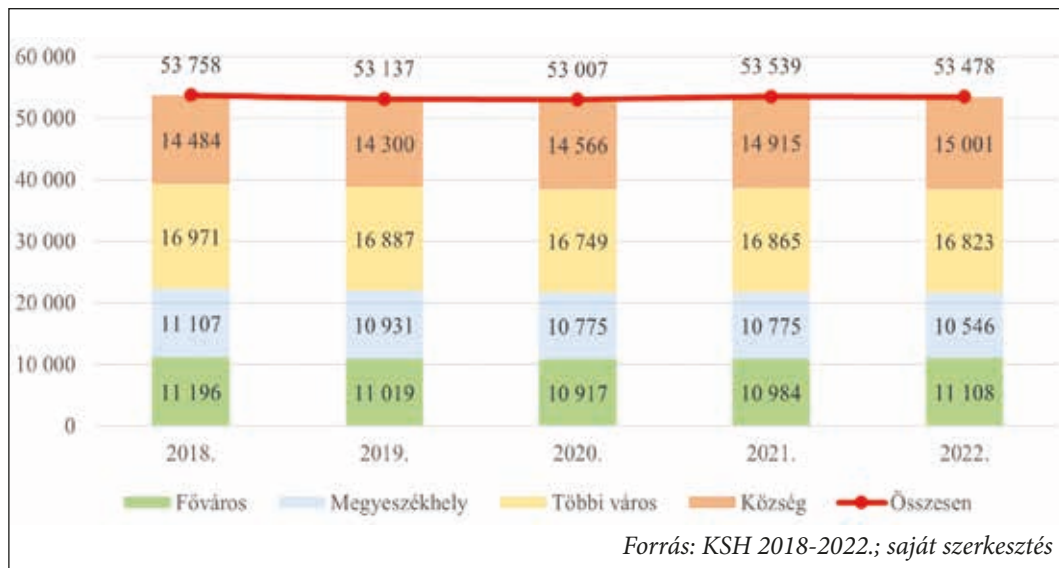
¹ Civil törvény: az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény

² A szövetség olyan egyesület, amely két tag részvételével is alapítható és működtethető. A szövetség tagja a hagyományos egyesületektől eltérően nem lehet természetes személy

jelenléte. Sőt, a szervezetek aránya a községek javára változott. Az elmúlt években nőtt a községekben bejegyzett szervezetek

száma, miközben – Budapest kivételével – a városokban ezzel ellentétes tendencia érvényesült.

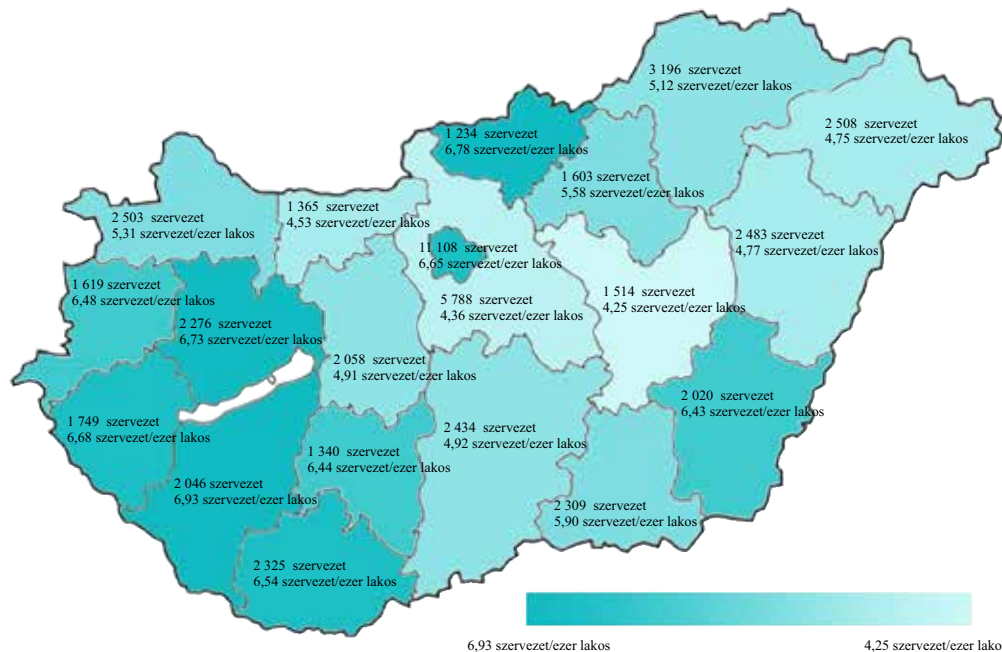
A civil szervezetek számának alakulása településtípus szerint 2018-2022. között (db)

A civil szervezetek száma szerinti vármegyei rangsor első negyedében Budapest, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Győr-Moson-Sopron vármegye található. E rangsort Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Tolna, Nógrád vármegye zárja.

A szervezetek számánál kifejezőbb, ha az ezer főre jutó szervezetek számát – a szervezetek sűrűségi mutatóját – vesszük alapul. Ezáltal jobban lehet következtetni az adott vármegyében élő polgárok önszerveződési hajlandóságára. A sűrűségi mutató szerinti rangsor elején Somogy vármegyét Nógrád,

A civil szervezetek száma (db) és sűrűsége (szervezet/ezer lakos) vármegyék szerint 2022.

Forrás: KSH 2022.; saját szerkesztés

Veszprém, Zala vármegye követi. Rajtuk kívül még a főváros és öt vármegye (Baranya, Vas, Tolna, Békés, Csongrád-Csanád és Heves) haladja meg az országos átlagot (5,57 szervezet/ezer lakos). A polgárok önszerveződési hajlandóságára valamelyest hatással van az adott vármegyében élők képzettsége, jövedelmi helyzete, a vármegye gazdasági teljesítőképessége, azonban nem

ezek a meghatározó tényezők. A településszerkezet és az önszerveződést ösztönző kulturális, természeti, szellemi értékek jelenléte nagyobb hatást gyakorol.

A térségi szintű adatok azt mutatják, hogy a szervezetek ott jönnek létre az átlagot meghaladó mértékben, ahol fellelhető valamilyen a helyi identitást, a közösségi aktivitást erősítő természeti, kulturális ér-

ték (pl. a Balaton parti járások, települések adatai jelentősen javítják a Somogy, Zala és Veszprém vármegye mutatóit). Az ezer lakosra jutó szervezetek számára kedvező hatással van, ha az adott vármegyében több gazdasági, kulturális, közigazgatási pólus található (pl. Zala vármegye: Zalaegerszeg – Nagykanizsa, Nógrád: Salgótarján – Pásztó – Balassagyarmat, illetve Békés: Békéscsaba – Gyula – Orosháza). Az önszerveződési hajlandóságot erősen befolyásolja továbbá, hogy az adott területen mennyire van kultúrája az ott élők összefogásának, illetve mennyire vannak jelen mintát adó civil bázisok, hálózatok.

Mivel foglalkoznak a civil szervezetek?

Az alapítványok tevékenysége főleg az oktatáshoz (32%), a szociális ellátáshoz (17%), a kultúrához (16%) és az egészségügyhöz (9%) kapcsolódik. Az egyesületek körében a sportegyesületek (26%), a szabadidős és hobbi (24%) valamint a kulturális szervezetek (18%) jelenléte a legmeghatározóbb.

Az alapítványok háromnegyede az emberi erőforrások megőrzésével, fejlesztésével összefüggő célokat valósít meg. Az oktatás, a szociális ellátás, a kultúra és az egészség-

ügy területén tevékenykedő alapítványok jelentős mértékben segítik e közfeladatok biztosítását. A fővárosban a kulturális és kutatási célú alapítványok nagyobb arányban képviseltetik magukat, mint a vármegyékben. A vármegyékben pedig az oktatási, a környezetvédelmi és a településfejlesztési alapítványok vannak jelen nagyobb arányban, mint Budapesten.

Az egyesületek kétharmada a sport, szabadidős és hobbi, valamint a kulturális tevékenységeket végző. A meghatározó tevékenységi területek vonatkozásában nincs jelentős különbség a fővárosban és a vármegyékben tevékenykedő civil szervezetek között, de eltérések érzékelhetők. A fővárosban a közbiztonság-védelmi tevékenységet végző egyesületek száma alacsony. Az ország többi részében ezek az egyesületek azonban 8%-os súllyal vannak jelen.

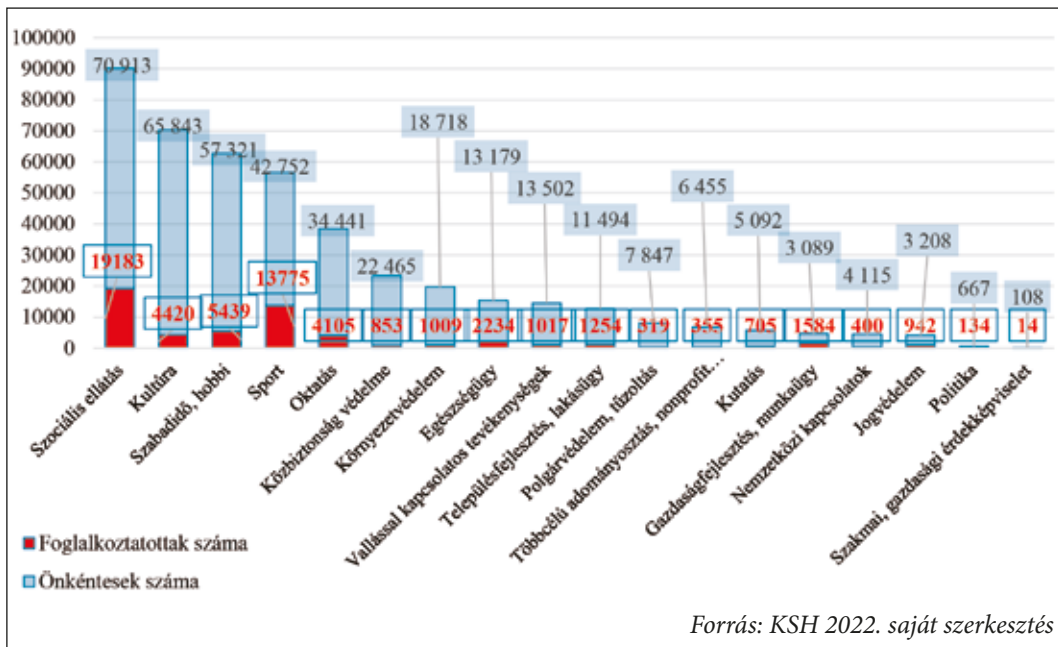
A szervezetek tevékenységére vonatkozó adatok nem teljesen pontosak. Nagyon sok olyan szervezet létezik, amelyik egyidejűleg több tevékenységi területen is dolgozik. A szektor szervezeteinek éppen az a sajátossága, hogy rugalmasan tudnak reagálni a felmerülő belső és külső igényekre, szükségletekre, a jogi és a támogatási környezet pedig elég rugalmas ahhoz, hogy a szervezetek sokoldalúsága megmaradhasson.

Mennyien dolgoznak a civil szervezeteknél?

A civil szervezetek 57 742 főt foglalkoztatnak. A foglalkoztatottaknak csak 58%-a dolgozik tipikus formában, főállásban és teljes munkaidőben. Az alapítványoknak és az egyesületeknek önkéntesként segítők száma meghaladja a 381 ezer főt.

A foglalkoztatás nem általános gyakorlat a szervezetek körében. A civil szervezetek mindössze 18%-a (9 445 szervezet) alkalmaz fizetett munkaerőt. A fizetett munkaerőt foglalkoztató civil szervezetek 11,2%-a rendelkezik főállású teljes munkaidős foglalkoztatottal (is). A civil szervezeteknél dolgozó munkavállalóknak 58%-a főállású teljes munkaidős alkalmazott. A civil szer-

A civil szervezetek emberi erőforrásai tevékenységcsoportok szerint (fő) 2022.

Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

vezetek körében az atipikus foglalkoztatás elterjedtebb gyakorlat, mint a nemzetgazdaság egészében vagy akárcsak a nonprofit szektorban. A foglalkoztatottak 25 %-a főállásban, de csak részmunkaidőben, 18 %-a pedig mellékállásban dolgozik a civil szektorban.

A legtöbb foglalkoztatott a szociális ellátás területén működő civil szervezeteknél dolgozik. Az összes civil foglalkoztatott 33%-a, kevéssel több, mint 19 ezer ember dolgozik ezen a területen. A sportszervezetek szervezetek több mint 13 ezer munkavállalót alkalmaznak, ami a civil foglalkoztatotti létszám 24%-át jelenti. Közel hasonló súllyal vannak jelen a foglalkoztatásban a szabadidős (9%), a kulturális (8%) és az oktatási szervezetek (7%).

A civil foglalkoztatottak 43%-a fővárosi szervezeteknél dolgozik. A vármegyék közül Pest vármegyében találjuk a legtöbb civil munkavállalót (5 260 fő; 9%). Pest vármegye után viszont azok a vármegyék (Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) következnek, ahol a munkaerőpiaci viszonyok kedvezőlenebbek. Ezekben a vármegyékben a civil szervezeteknek valamivel erősebb a munkaerőpiaci részvétele. Ez leginkább a szociális gazdasághoz kötődő támogatott és védett foglalkoztatásra vezethető vissza.

Miért nélkülözhetetlenek az önkéntesek?

A civil szervezetek tevékenységének legfontosabb humán erőforrás bázisát az önkéntesek jelentik. A szervezetek több mint a 87,1%-a fogad alkalmi vagy rendszeres jelleggel önkénteseket. Az önkéntesek száma a civil szervezeteknél meghaladja a 381 ezer főt.

A teljes nonprofit szektorban tevékenykedő önkéntesek 95%-át az egyesületek, alapítványok fogadják. A civil szervezetek önkénteseinek 27%-a az alapítványoknál, 73%-a az egyesületeknél tevékenykedik. Az önkéntesek közül a legtöbben a szociális, a kulturális, szabadidős és sport tevékenységeket végző szervezeteknél tevékenykednek.

Az önkéntesek által végzett tevékenységek becsült időtartama 54 812 508 óra. Ez a teljesítmény – statisztikai alapon számítva – 26 353 főállású, teljes munkaidős alkalmazott foglalkoztatásának felel meg. Az önkéntesek tevékenysége által a szervezetek becsült bérmegetakarítása meghaladja a 62,28 milliárd Ft-ot. A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet alapján is megbecsülhető az önkéntesek által végzett tevé-

kenység értéke³. A 2022. évi minimálbért alapul véve az önkéntesek „időadományának” pénzben kifejezett értéke 68,5 milliárd Ft.

A szervezetek jellemzően alkalmi jelleggel fogadnak önkéntes segítőköt. Az ország civil szervezeteinek 46,7%-a (24 983 szervezet) rendelkezik alkalmi önkéntes segítőkkel. Jóval kevesebb szervezet életében vannak jelen a rendszeres tevékenységet végző önkéntesek. A civil szervezetek 29,6%-a (15 854 szervezet) fogad rendszeres önkéntes segítőköt. A közérdekű önkéntességhez előnyök kapcsolódnak. A közérdekű önkéntesek fogadása hozzájárulhat közhasznú jogállás megszerzéséhez, megtartásához. Ezért is érdekes adat, hogy a szervezetek csak 28,4%-ának (15 176 szervezet) tevékenységét segítik önkéntes jogviszonyban állók.

A civil szervezetekben tevékenykedő önkéntesek döntő többségét azok alkotják, akik a közérdekű önkéntesekre vonatkozó törvény hatályán kívül tevékenykednek. Az önkénteseknek mindössze 35%-a (133 714 fő) áll közérdekű önkéntes jogviszonyban a civil szervezeteknél.

Az egyesületek esetében a tagok szerepvállalását sem szabad figyelmen kívül hagy-

ni. Az egyesületeknek összesen 2 579 245 magánszemély tagja van. Az általuk végzett közösségi munka értéke külön nem jelenik meg a statisztikákban, ugyanakkor a létszámadatok önmagukban is jelentős hozzájárulást feltételeznek.

Mekkora bevétellel gazdálkodnak a civil szervezetek?

A civil szervezetek összesen 1 269,99 milliárd forint éves bevétellel rendelkeznek. A szervezetek 5%-a rendelkezik a pénzügyi források 80%-ával, 37%-ának bevétele nem éri el az 500 ezer Ft-ot sem. Bevételszerzési lehetőségeik között jelentős különbségek vannak. Ez érzékelhető területi szinten is. A források egyenetlen megoszlása mögött mélyebb, valamennyi erőforrásra és kapacitásra kiterjedő különbségek állnak.

A teljes nonprofit szektor szervezeteinek 88%-át alkotják a civil szervezetek. Ugyanakkor a nonprofit szektor bevételeinek csak 32%-a fölött rendelkeznek az egyesületek és alapítványok. A civil szervezetek összes bevétele 199,46 millió Ft-tal bővült az előző évhez képest. Így a civil szervezetek összes

³ 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 4. § (5.) alapján a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szerinti önkéntes munka egy órára jutó értékének számításánál a mindenkori kötelező legkisebb havi munkabér százalékát kell figyelembe venni.

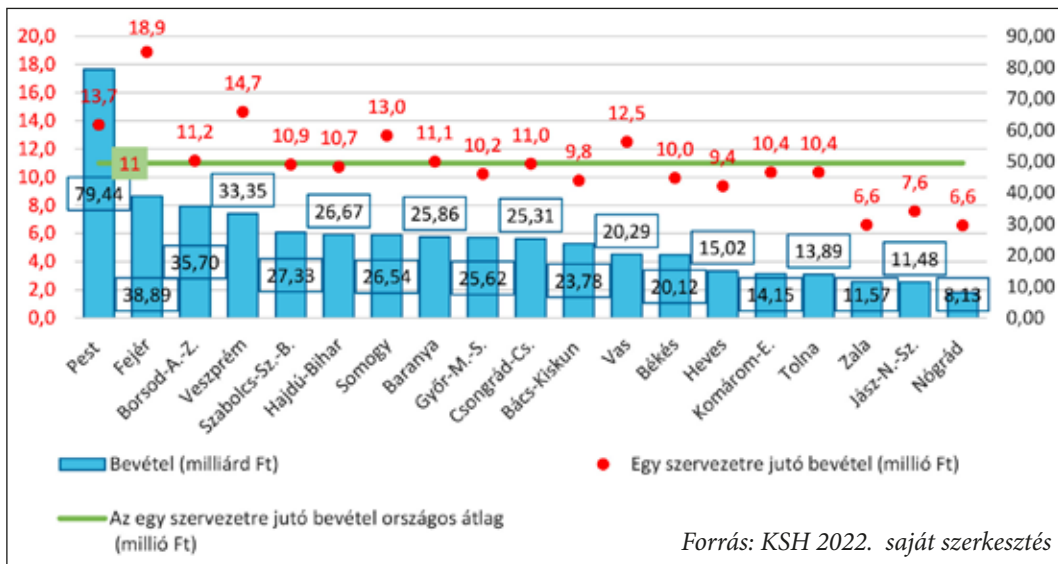
bevétele közelíti az 1 300 milliárd forintot. Az országos átlag szerint az egy civil szervezetre jutó éves bevétel 23,74 millió Ft.

A bevételek megoszlása a szervezetek között

A bevételek döntő többsége négy tevékenységi területhez kötődik. A sporttal foglalkozó szervezetek a civil bevételek 28%-a fölött rendelkeznek. A szociális célú szerve-

zetek a bevételek 21%-át birtokolják. Az oktatás területén tevékenykedő szervezetekhez a bevételek 14%-a, kulturális szervezetekhez pedig a 10%-a kerül. A bevételek jelentős része a sport mellett azokon a tevékenységi területeken koncentrálódik, ahol a civil szervezetek állami feladatokat vállalnak át. E feladatok ellátását az állam normatív módon finanszírozza. Más területeken a közszolgáltatások átvétele is inkább csak az önkormányzati feladatokhoz kapcsolódva

A civil szervezetek éves bevétele (milliárd Ft) és az egy szervezetre jutó bevétel (millió Ft) vármegyék szerint, Budapest adatai nélkül 2022.

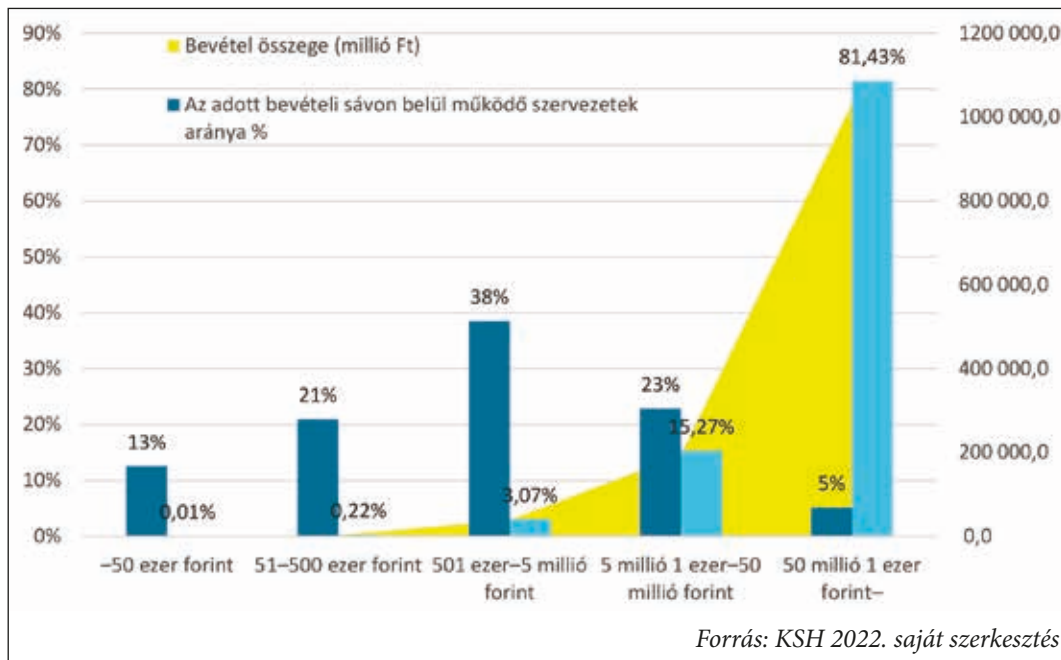
Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

valószínűleg meg vagy pályázati támogatásokból történik, ami szűkebb pénzügyi mozgásteret jelent.

A bevételek megoszlása területileg is egyenetlen. A fővárosi szervezetek az ország civil bevételeinek 61,9%-a fölött rendelkeznek. A Budapesten működő szervezetek bevétele az előző évi 560,75 milliárd

Ft-ról 786,87 milliárd Ft-ra nőtt. Az egész országra vonatkozó civil bevétel 200 milliárd Ft-tal nőtt az előző évhez képest. A növekedés egyértelműen a budapesti székhelyű civil szervezetekhez köthető. A vármegyék – a főváros nélkül – 483,1 milliárd Ft civil bevételre tesznek szert. A vármegyékre jutó bevétel 26,5 milliárd Ft-tal csökkent az

A szervezetek megoszlása éves bevételük nagysága szerint (%), a bevételek nagysága (millió Ft) és megoszlása a szervezetek között bevétel nagyság szerint (%), 2022.

előző, 2021. évhez képest. A fővárosban egy szervezetre 70,83 millió forint, míg a vármegyékben átlagosan csak 11 millió forint bevétel jut.

A civil szervezetek 34%-a 500 ezer forintnál kevesebb bevétellel rendelkezik, azonban csak a civil szervezetek 3%-a működik pénzbevétel nélkül. A bevételek szempontjából a legnagyobb csoportot az 501 ezer és 5 millió forint közötti bevétellel rendelkező szervezetek alkotják (arányuk 38%). Csak az 5%-uk éri el az 5 millió forint fölötti bevételt. A civil szervezetek közötti különbségek mértékét jól mutatja, hogy a legfelső bevételi sávba eső szervezetek rendelkeznek a források 81,4%-ával. Az 5 millió forintnál kevesebből gazdálkodó szervezetek számaránya 72%-os a civil szektoron belül, de ezek a szervezetek a bevételeknek csak 3,3%-át birtokolják. A kisebb szervezetek nem rendelkeznek a forrásaik szélesítéséhez szükséges erőforrásokkal és kapacitásokkal. A jelentősebb bevétellel és komolyabb erőforrásokkal rendelkező szervezetek a forrásszervezés területén is hatékonyabban tudnak fellépni.

A vármegyékre jutó – Budapest nélkül számított – civil bevételek 16%-a fölött a Pest vármegyei egyesületek, alapítványok rendelkeznek. Pest vármegyét a korábbi évekhez hasonlóan Fejér és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye követi a civil bevételek elérése te-

rén. Változást jelent, hogy Veszprém és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye előre, míg Baranya és Győr-Moson-Sopron vármegye hátrébb lépett a vármegyék rangsorában. A bevételek összege szempontjából Tolna, Zala, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád foglalják el az utolsó helyeket. E vármegyék részesedése a főváros nélkül számított civil bevételekből együtt is csak 9%-ot tesz ki.

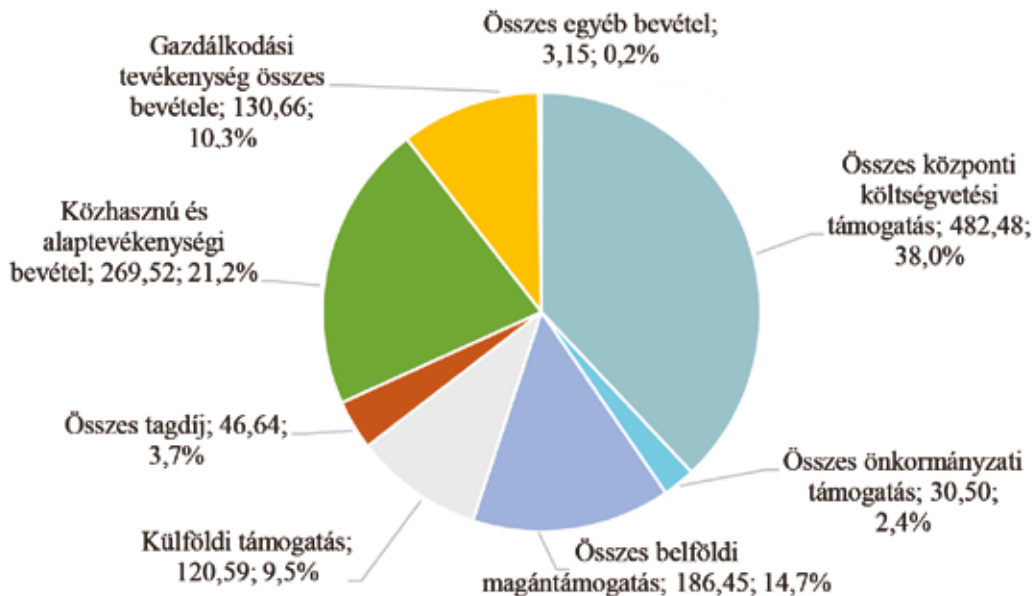
Az egy szervezetre jutó bevétel tekintetében Fejér, Veszprém, Pest és Somogy vármegye áll a legjobban. A rangsor végén található Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Zala és Nógrád vármegyékben egy szervezetre nagyjából fele annyi bevétel jut, mint az élen álló vármegyékben.

Honnan származnak a civil szervezetek bevételei?

A civil szervezetek bevételeinek jelentős része, 40,4%-a állami támogatásból származik. Az alaptevékenységük és gazdálkodásuk biztosítja a bevételek 35,2%-át. A magántámogatások aránya 24,2%.

A civil szektor bevételei 16%-kal bővültek az egy évvel korábbihoz képest. Az állami támogatások összege meghaladja az 512,9 milliárd Ft-ot. Az államtól (a központi költségvetésből és az önkormányzatoktól együtt-

A civil szervezetek bevételeinek összege (milliárd Ft) és megoszlása (%) források szerint 2022.

Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

tesen) származó bevételek összege 9,72 milliárd Ft-tal (1,93%-kal) nőtt az előző évhez képest. Az államtól származó bevételek aránya az összes civil bevételeken belül azonban így is 44%-ról 40%-ra csökkent az előző évhez képest.

A hazai és külföldi forrásból származó magántámogatások összege – a költségvetési forrásoknál jelentősebb mértékben – 31,6%-kal, 73,8 milliárd forinttal növeked-

tek az előző évhez képest. A magántámogatások összege így meghaladja a 307 milliárd forintot, ami a civil bevételek 24,2%-át jelenti. A magántámogatások körébe tartoznak a közvetlenül az EU-tól, illetve más országok költségvetéséből származó források is.

Az alap- és közhasznú tevékenységekből származó bevételek összege 316,1 milliárd Ft, ami 53 milliárd Ft emelkedést jelent az előző évhez képest. A civil szervezetek

18

bevételeinek ötöde származik az alap- és közhasznú tevékenység keretében végzett értékesítésekből, szolgáltatásokból, adománygyűjtésből stb. Az egyesületek, szövetségek esetében kiszámítható bevételiforrás jelentenek a tagdíjból származó bevételek. Az egyesületek és szövetségek átlagos taglétszáma 74 fő. A magánszemély tagoktól éves szinten 41,11 milliárd, a jogi személy tagoktól pedig 5,52 milliárd forint tagdíjbefizetés érkezik az egyesületekhez, szövetségekhez. Természetesen a tagdíjbevétel számít a legtöbb szervezet által igénybe vett forrásnak. De ez az alaptevékenységek körébe tartozó forrás az összes civil bevételnek csak 3,7%-át teszi ki

A civil bevételek egy tizede, 130,65 milliárd Ft a vállalkozási tevékenységekből keletkezik. Az egyéb (pl. a pénzügyi műveletekből, mint a kamat, hozam stb.) mindössze 3,1 milliárd Ft bevétele származik a civil szervezeteknek. A civil bevételeknek csak 0,2%-át jelentik az egyéb források.

A szervezetek bevételeinek szerkezetét alapján látható, hogy a civil szektor nagyobb mértékben támaszkodik a támogatásokra, mint az alapcél szerinti és gazdasági tevékenységeiből vagy egyéb forrásokból származó bevételekre.

A civil bevételek megoszlása a vármegyék szintjén

Az államtól származó források aránya a civil bevételeken belül területileg jelentős eltéréseket mutat. Baranya vármegyében a bevételek 60,5%-a, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 57,3%-a származik állami támogatásból. A fővárost is magába foglaló országos adat szerint az államtól származó támogatások a civil szervezetek bevételének 40,4%-át jelentik. Az átlagot meghaladó az állami források súlya Veszprém (55,6%) Komárom-Esztergom (54,6%), Borsod-Abaúj-Zemplén (48,0%), Fejér (47,1%), Csongrád-Csanád (47,4%), Békés (46,7%) és Tolna (46,2%) vármegyékben. Az államtól származó bevételek részesedése Budapesten a legkisebb (36,6%). A fővárost e téren Zala (37%), Nógrád (40%), Bács-Kiskun (40%), Heves (42%) vármegye követi. Nem azonos a bevételek összetétele. Budapesten és Fejéren főleg a magántámogatásokból származó bevétel, míg az említett vármegyékben az alapcél szerinti tevékenységből befolyt összegek egészítik ki az állami forrásokat.

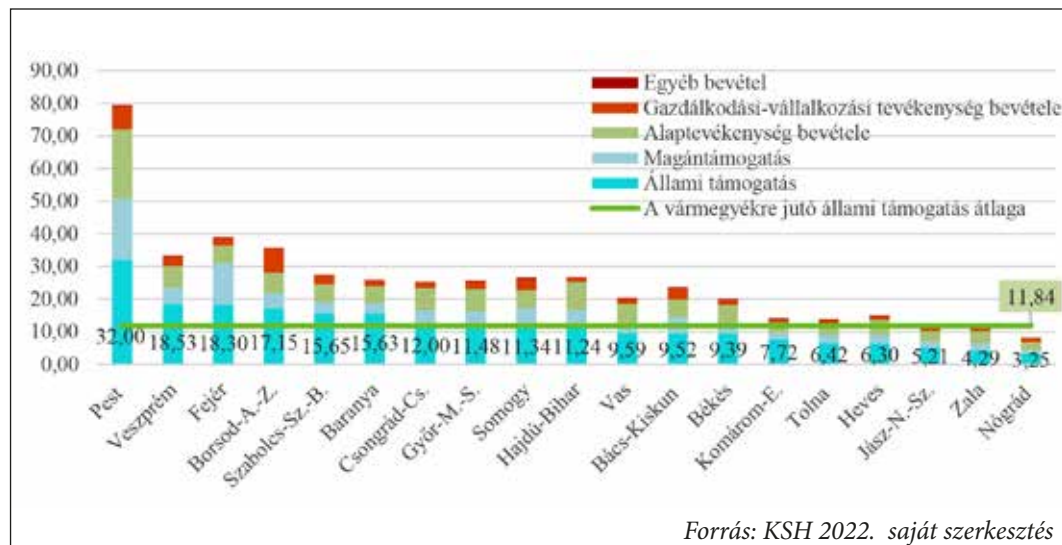
Fejér vármegyében a bevételek közel egyharmadát a magántámogatások adják. A Fővárosban a magántámogatásokból a bevételek negyede származik. Pest (23,5%), Somogy (21,9%), Hajdú-Bihar (20,6%) és Bács-Kis-

kun (20,3%) vármegyékben a magántámogatások aránya eléri a bevételek egyötödét. Ugyanakkor Vas, Baranya, Szabolcs-Szatmár, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád, Komárom-Esztergom vármegyében nem érik el a bevételek 15 %-át sem.

Az alapcél szerinti bevételek aránya Vas, Zala, Hajdú-Bihar, Nógrád, Heves, Békés vármegyében meghaladja a bevételek 30%-át. Az ellenpólust Fejér (13,8%) és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye (17,9%) képviseli.

A gazdálkodási (vállalkozási) tevékenységből származó bevételek adatai csak Borsod-Abaúj-Zemplén és Bács-Kiskun megyében emelkednek ki a főváros és a többi vármegye adatai közül. Előbbiben a bevételek 20,7%-a, utóbbiban pedig 15,8%-a származik ebből a forrásból. Ugyanakkor Fejér, Hajdú-Bihar, Baranya Csongrád-Csanád vármegyékben a vállalkozási tevékenységek jövedelme a civil bevételek 8%-át sem éri el.

A civil szervezetek bevételei források és vármegyék szerint, Budapest adatai nélkül (milliárd Ft) 2022.

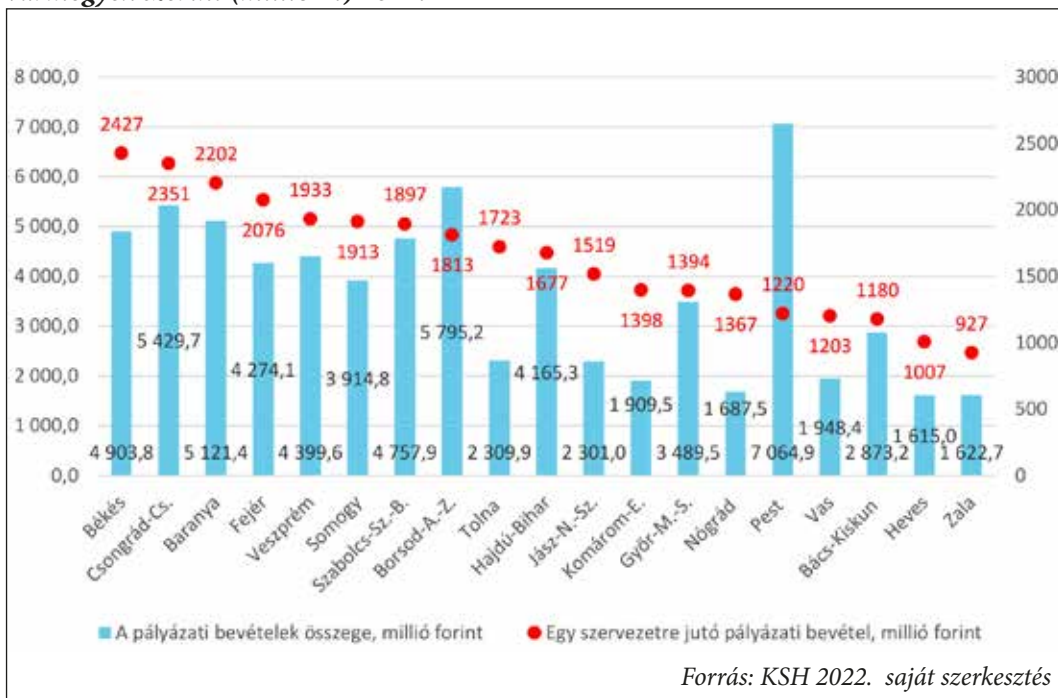
Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

A pályázati bevételek

A civil szervezetek 26,9%-a részesül pályázati támogatásokban. Az előző évhez képest 852 szervezettel több, összesen 14 375 szervezet kapott pályázati támogatást. A civil bevételek 13,3%-át adják a pályázati úton elérhető források. A pályázati úton elnyert

támogatások összege 168,9 milliárd Ft. A civil szervezetek pályázatokból származó bevétele 30,82 milliárd forinttal, (22,28%-kal) haladta meg az előző évi pályázati bevételt. Az egy szervezetre jutó pályázati bevétel 13,8 millió Ft. Az egy szervezetre jutó pályázati bevétel közel 3,16 millió Ft (Az előző 2.58 millió Ft volt.)

A pályázati bevételek összege és az egy szervezetre jutó pályázati bevétel összege vármegyék szerint (millió Ft) 2022.

Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

A pályázati források területi eloszlása egyenlőtlen. A pályázati bevételek közel hatvan százalékát, 99,34 milliárd Ft-ot fővárosi civil szervezetek kapták meg. Az egy szervezetre jutó pályázati támogatás összege is a fővárosban a legmagasabb, 8,94 millió Ft. Ez háromszorosa az országos átlagnak. Budapestre nem egyszerűen a szervezetek magasabb száma miatt jut több pályázati forrás. A fővárosban vélhetően nagyobb számban működnek a komolyabb projektek megvalósítására képes szervezetek. Továbbá a pályázati források elérését segítő együttműködési lehetőségek is gazdagabbak.

Az egy szervezetre jutó pályázati bevételek tekintetében a fővárost Békés, Csongrád-Csanád, Baranya, Fejér és Veszprém vármegyék követik. A pályázati bevétellel rendelkező szervezetek a vármegyében működő összes szervezethez viszonyított aránya Békés és Csongrád-Csanád vármegyében a legmagasabb (előbbi 39,0%, utóbbi 31,8%). Azaz e vármegyékben sok szervezet pályázik és a pályázó szervezetek az elnyert összegek tekintetében is az országos átlag felett teljesítenek. Bár Pest vármegyében 1 340, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 821, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében 805 szervezet rendelkezik pályázati bevételekkel. De ezekben a vármegyékben a pályázók kisebb léptékű támogatásokban része-

sültek. Sok szervezet nyert, de kevesebbet. Ezért ezekben a vármegyékben alacsonyabb az egy szervezetre jutó pályázati támogatás. E téren Bács-Kiskun vármegye helyzete a legérdekesebb. A vármegyében 753 szervezet részesült támogatásban. Ez a hatodik helyet jelenti az országos rangsorban. De az egy szervezetre jutó támogatások terén csak Heves és Vas vármegye mutatója alacsonyabb.

A civil bevételek alakulása

A civil szervezetek éves bevétele tíz év alatt két és félszeresére növekedett. Az állami forrásból származó bevételek összege megháromszorozódott 2013-2022 között. A magántámogatásokból, illetve a szervezetek alap- és gazdálkodási-vállalkozási tevékenységekből származó bevétele ennel kisebb mértékben növekedtek. Ezért az államtól származó bevételek aránya tíz év alatt 30%-ról 40% fölé emelkedett.

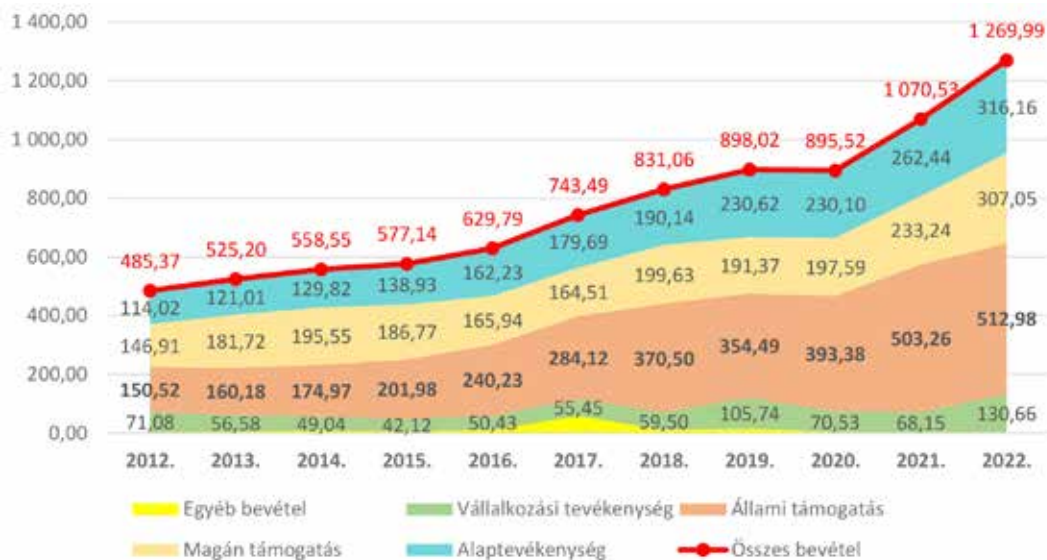
A civil szervezetek éves bevétele az elmúlt tíz évben 525,2 milliárd Ft-ról 1 269,9 milliárd Ft fölé emelkedtek. A növekedés elsősorban a költségvetési források bővüléséhez köthető. Az állami forrásokból származó bevételek összege 2013 és 2022 között több, mint háromszorosára nőtt. E forrásból 2013-ban 160,18 milliárd forint bevétel

tele volt a szervezeteknek, 2022-ben pedig 512,98 milliárd Ft.

Szinte minden bevételi forrás tekintetében jelentős bővülés következett be. Egyedül a banki kamatokat is magukba foglaló bevételek csökkentek 44,74%-kal. A vállalkozási tevékenység és az alaptevékenység bevételei 2,31-szeresére, illetve 2,61-szeresére nőttek,

ami ezen tevékenységek erősödését tükrözi. A magántámogatások 1,69-szeres növekedése szintén jelentősnek, bár kevésbé kiemelkedőnek mondható. Az összes bevétel 2,42-szeresére nőtt, ami általános pozitív tendenciát mutat. A COVID-19 járvány átmeneti megtorpanást hozott, ami 2020. évi adatokból látható.

A civil szervezetek bevételeinek alakulása 2012-2022. között források szerint (milliárd Ft)

Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

A civil szervezetek kiadásai

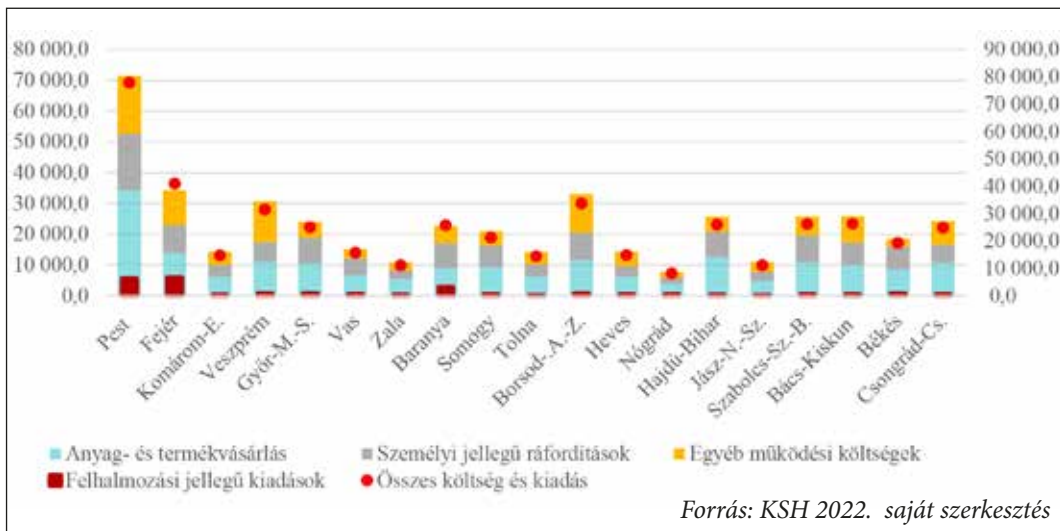
A civil szervezetek összes kiadása 1 270 milliárd Ft. A kiadások 39,2%-kal növekedtek az előző évhez képest.

A civil szervezetek közel azonos arányban költenek anyag- és termékvásárlásra (37%), mint az egyéb működési kiadásaira (35%). A személyi jellegű ráfordítások a kiadások negyedét teszik ki. A felhalmozási (pl. beruházásra és nagyobb értékű eszközbeszer-

zésre fordított) kiadások nem jellemzők a civil szektorra. Ezek a kiadások az összes ráfordítás 4%-át teszik ki. Az adatok a fenntartható működés szempontjából kétségeket ébresztenek. Az eredmények megőrzését, illetve a fejlesztések bázisát jelentő személyi és felhalmozási kiadásokra jut a legkevesebb forrás a civil szektorban.

A területi különbségek is figyelemre méltók. Az anyag- és termékvásárlásra fordított kiadások Zala vármegyében elérik, Nógrádban és Hajdú-Bihar vármegyében meg-

A civil szervezetek kiadásainak összege és összeg szerinti megoszlása, megye és költségtypus szerint Budapest nélkül (millió Ft) 2022.

Forrás: KSH 2022. saját szerkesztés

közelítik a ráfordítások felét. Arányaiban a legkevesebbet Budapesten, Borsod-Abaúj-Zemplén és Fejér vármegyében költik a civil szervezetek anyag- és termékvásárlásra.

A személyi jellegű ráfordítások öt vármegyében (Békés, Vas, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Győr-Moson-Sopron és Somogy) érik el, illetve haladják meg a civil szervezetek ráfordításainak harmadát. A kiadások 25%-ánál csak Csongrád-Csanád, Nógrád, Heves, Pest, Fejér és Veszprém vármegyében, valamint Budapesten alacsonyabb a személyi ráfordítások aránya.

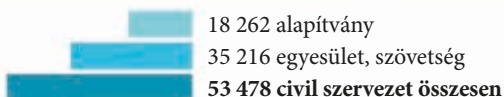
Az egyéb működési jellegű kiadások aránya Veszprém vármegyében (42%),

Budapesten (41%), valamint Borsod-Abaúj-Zemplén (37%), Bács-Kiskun (35%) vármegyékben mutatja a legmagasabb értéket. Míg e vármegyei rangsor végén Vas (19%), Hajdú-Bihar (19%) és Békés (14%) vármegyék állnak.

A felhalmozási jellegű kiadások arányát tekintve a vármegyei rangsorban Fejér (16%), Baranya (12%) és Pest (8%) vármegye áll az élen. A többi vármegye között nem érdemes rangsort felállítani, hiszen a felhalmozási kiadások aránya sehol sem haladja meg a kiadások 4%-át.

A civil szektor főbb jellemzői

(A KSH 2022. évi adatai alapján)

57 7425 foglalkoztatott

- alapítványok: 19 489 fő (33,75%)
- egyesületek, szövetségek: 38 256 fő (66,25%)

Főállású, teljes munkaidős foglalkoztatott: 33 328 fő
 Főállású, részmunkaidős foglalkoztatott: 14 180 fő
 Nem főállású foglalkoztatott: 10 234 fő

Állami támogatás
512,98 milliárd Ft;
aránya 40,4%

Magántámogatás
307,05 milliárd Ft;
aránya 24,2%

Alaptevékenység
316,6 milliárd Ft;
aránya 24,9%

Gazdasági és egyéb tevékenység
133,81 milliárd Ft;
aránya 10,5%

Vezető tevékenységek

egyesületek körében:	alapítványok körében:
sport: 26%	oktatás: 32%
szabadidő és hobbi: 24%	szociális ellátás: 17%
kultúra: 18%	kultúra: 18%

2,57 millió egyesületi tag

Önkéntesek száma: 381 209 fő

alapítványok: 104 248 fő
 egyesületek: 276 961 fő
 alkalmi önkéntesek: 152 112 fő
 rendszeres önkéntesek: 15 854 fő
 önkéntes jogviszonyban állók: 133 714 fő
 önkéntesség becsült időtartama: 54 812 óra

Önkéntesek tevékenység becsült értéke: 68,51 milliárd Ft

166,01 milliárd Ft

civil szervezetek által nyújtott támogatás

21,25 milliárd Ft támogatás a rászorulóknak

144,76 milliárd Ft támogatás intézményeknek, szervezeteknek

Léteznek kifejezetten a civileknek szánt költségvetési források?

Kifejezetten a civil szervezetek támogatását biztosítja a személyi jövedelemadó egy százalékáról való rendelkezés lehetősége, valamint a Nemzeti Együttműködési Alap forrása. Ezek mellett 2020-tól új támogatási lehetőségként jelent meg a Falusi Civil Alap, majd a 2021. évtől a Városi Civil Alap.

26

Számos olyan költségvetési forrás létezik, amelyből a civil szervezetek is részesülhetnek. Valamennyi ágazathoz, szakpolitikához kapcsolódnak olyan támogatási vagy a közszférától átvett feladatellátásához kapcsolódó lehetőségek, amelyek elérhetők a civil szervezetek számára. Ezek közül négy támogatási lehetőséget kell mindenképpen kiemelni. A következőkben az SZJA civil 1% felajánlásáról, a Nemzeti Együttműködési Alapról, a Magyar Falu Program - Falusi Civil Alapról, valamint a Városi Civil Alapról adunk rövid áttekintést.

SZJA Civil 1%

Magyarországon 1996-ban fogadta el az Országgyűlés a személyi jövedelemadó (SZJA) 1% felajánlásáról szóló törvényt.⁴ Az adózók először 1997-ben dönthettek arról, hogy melyik nonprofit szervezethez kerüljön az általuk befizetett SZJA 1%-a. Magyarország elsőként vezette be ezt a támogatási lehetőséget. Az elmúlt évtizedekben több államban⁵ is a magyarhoz hasonló rendszert alakítottak ki. Ezzel együtt a „százalékos” modellnél elterjedtebb gyakorlat a polgárok támogató szerepének ösztönzésére, hogy az államok a szervezeteknek nyújtott adományok után biztosítanak adókedvezményt.

Magyarországon valamennyi SZJA bevallásra kötelezett magánszemély, egyéni vállalkozó és östermelő az adója kétszer 1%-áról rendelkezhet. Egyézszt dönthet egy általa választott az SZJA 1% fogadására jogosult civil kedvezményezett támogatásáról. Továbbá 1998 óta minden adózónak lehetősége van arra is, hogy az adója második 1%-át valamely

⁴ 1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról

⁵ Románia (2%), Lengyelország (1%), Szlovákia (2%), Szlovénia (1%), Litvánia (2%), Moldova (2%)

vallási közösség, egyház vagy az Országgyűlés által – az adott évre vonatkozóan – meghatározott, kiemelt előirányzat javára ajánlja fel. (2024-ben a Nemzeti Tehetség Program javára lehetett rendelkezni.) Az adózó saját döntésén múlik, hogy teljeskörűen kihasználja-e az SZJA 1+1% felajánlás lehetőségét. Az adófizető a kedvezményezettek mindkét csoportjából egy-egy javára rendelkezhet, de nem kötelező mindkét csoportból választani.

A civil kedvezményezettek körének döntő többségét valóban a civil szervezetek (egyesületek vagy alapítványok) alkotják, azonban az „1%-os törvény”⁶ alapján a civil kedvezményezettek körében lehet rendelkezni nagyjából 700 közalapítvány, több mint 120 nonprofit cég és több tucat könyvtári, levéltári, múzeumi, kulturális, alkotó- és előadó-művészeti tevékenységet folytató intézmény javára is.

Az 1%-os törvény többször módosult. Az utolsó jelentős változások 2014-ben léptek életbe. Ekkor a korábban regisztrált szervezeteknek is újra be kellett jelentkezni a NAV nyilvántartásába. A támogatás felhasználásának szabályai is többször módosultak. A kiutalt összegnek előbb a felét, majd 2014 óta csak a negyedét lehet a szervezet működésére fordítani. A jogszabály módosítása

után a felajánlott összegnek már csak 10%-a fordítható reklám- és média kiadásokra. Továbbá tartalékolni is rövidebb ideig, a kiutalás évét követő második év végéig lehet a kiutalt támogatásból.

Az SZJA 1%-ának megfelelő összeg mindenképp eljut a civil szervezetekhez. A forrás egy része közvetlenül az adózók rendelkezésének megfelelően. A fel nem ajánlott rész pedig a NEA fő bevételét adja. A NEA támogatásain keresztül szolgálja a civil szervezetek működését, tevékenységét. A két forrás egymást kiegészítő kapcsolatát őrzi a NEA támogatási rendje. A NEA azért támogatja több pályázati felhívás keretében is a civil szervezetek működését, mert erre a célra a közvetlenül kiutalt SZJA 1% összeget a törvényi szabályozás miatt csak korlátozottan lehet felhasználni.

Bejelentkezés a kedvezményezett szervezetek közé

Bármely belföldi székhelyű civil szervezet jogosult az állampolgároktól érkező SZJA 1% felajánlások fogadására, amelyekre az alábbi feltételek együttesen érvényesek:

- a bíróság korábban vette nyilvántartásba a szervezetet, mint a rendelkező nyilatkozat évének első napjától számított két év;

⁶ A személyi jövedelemadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény 4. § (1) bekezdés

- az egyesület esetében az alapszabály, alapítvány esetében az alapító okirat rögzíti, hogy a szervezet nem folytat közvetlen politikai tevékenységet;⁷
- a szervezet nyilatkozik arról, hogy közhasznú tevékenységet végez;
- szerepel az SZJA 1% fogadására jogosult szervezeteket tartalmazó adóhatósági nyilvántartásban.

28

Példa: ha az adózó 2026-ban rendelkezik az SZJA 1%-ról, akkor ez lesz a rendelkezés éve (nem számít, hogy a bevállás az előző évi jövedelmekről szól). A rendelkezés évének az első napjától, 2026. január 1-től kell visszafelé számolni két évet. Ezért a 2024. január 1. előtt – azaz a legkésőbb 2023 decemberében – bejegyzett civil szervezetek fogadhatnak adó 1%-ot. De! Oda kell figyelni, mert ehhez már 2025. szeptember 30-ig regisztrálniuk kell magukat a NAV nyilvántartásába. Fontos továbbá, hogy az 1% fogadásához nem kell közhasznú jogállással rendelkeznie a szervezetnek. Azok a szervezetek is végezhetnek közhasznú tevékenységet, amelyek nem rendelkeznek közhasznú jogállással. Ezért elegendő nyilatkozatot tenni a NAV felé.⁸

Ha a szervezet teljesíti az előzőekben felsorolt egyéb feltételeket, akkor az EGYREG jelű adatlap benyújtásával regisztrálhatja magát a szervezet az adóhatóságnál. Az újonnan bejelentkezők minden év szeptember 30-ig vetethetik fel magukat a kedvezményezettek közé. Az aktuális EGYREG nyomtatványt az adott év augusztusában teszi közzé a NAV. A regisztrációt egyszer kell benyújtani, és a szervezet mindaddig megőrzi jogosultságát az SZJA 1% fogadására, ameddig eleget tesz az elszámolási kötelezettségeinek, illetve nem vonja vissza a regisztrációját. A NAV nem csak a kedvezményezett szervezetek körét teszi közzé a honlapján (www.nav.gov.hu), hanem minden évben információs füzeteket ad ki és részletesen tájékoztatja mind a szervezeteket, mind az állampolgárokat a felajánlás megtételéről, illetve annak fogadásáról.

Az SZJA 1% támogatás átutalása

A NAV minden évben szeptember 30-ig utalja át az adott évben felajánlott SZJA 1% támogatást az érintett szervezeteknek. Ha az adózó rendelkezését eddig az időpontig nem lehet végrehajtani, akkor a rendelkezés évét követő év utolsó napjá-

⁷ A Civil törvény 34. § (1) d) pont adja meg a közvetlen politika tevékenység fogalmának értelmezését.

⁸ Az éves beszámoló készítésénél az 1%-ot fogadó szervezeteknek érdemes odafigyelni arra, hogy a közhasznúsági melléklet akár a NAV felé tett közhasznú tevékenységről szóló nyilatkozat jogosságát is képes lehet igazolni.

ig lehetséges az adóbevallás helyesbítése. A felajánlott összeget akkor is megkaphatja a szervezet, ha az adózó számára havi részletfizetést, illetve fizetési halasztást engedélyez a NAV.

A szervezet akkor is részesülhet SZJA 1% felajánlásban, ha köztartozása van. A NAV csak a kiutalást megelőzően vizsgálja meg, hogy a szervezetnek van-e köztartozása. Az esetleges köztartozás összegét a NAV levonja (átvezeti) a felajánlás összegéből. A kedvezményezettnek a köztartozásra átvezetett összeget is fel kell tüntetnie az 1% felhasználásáról szóló beszámolóban.

A felajánlókról szóló adatok megismerhetősége

Kevésbé ismert lehetőség, hogy a kedvezményezett szervezet – amennyiben a felajánló ehhez előzetesen hozzájárulását adja – megismerheti azokat a személyeket, akik felajánlást tettek a számára. A felajánló megismerésére irányuló „EGYAD” kérelmet minden évben egyszer, október 15-ét követően nyújthatják be a kedvezményezettek. Azt azonban tudniuk kell a szervezeteknek, hogy ezek az adatok adótitoknak minősül-

nek, ennek megfelelően ezeket nem tehetik közzé (Pl. a szervezetek nem tehetnek ki a honlapjukra a felajánlók nevét tartalmazó köszönetet sem).

Szintén minden évben október 15-e után van lehetőség a kedvezményezetteknek arra, hogy az „EGYSTAT” adatlapon egyedi tájékoztatást kérjenek a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, vármegyék és korcsoportok szerinti megoszlásáról.

Az SZJA 1% felhasználása

A szervezetek a számukra kiutalt összeget csak bizonyos megkötésekkel használhatják fel. A szervezet működésére csak a felhasznált összeg 25%-a, de legfeljebb 25 millió forint fordítható. Különösen a következő ráfordítások minősülnek működési jellegű kiadásnak:

- személyi ráfordítások (bérköltségnek vagy személyi jellegű egyéb kifizetésnek minősülő kiadások, illetve ezek járulékai)⁹;
- kamatok és kamatjellegű ráfordítások, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai¹⁰;
- székhely, működési hely fenntartásával és működtetésével kapcsolatos költségek,

⁹ 2000. évi C. (Számviteli) törvény 79. §

¹⁰ 2000. évi C. (Számviteli) törvény 83. §

így különösen az ingatlan bérleti díja és a kedvezményezettet terhelő közműdíjak¹¹;

- postaköltség, telefon- és internetszolgáltatás alapdíja;
- költségvetési szervek esetében – személyi és dologi juttatások.

A kedvezményezett reklám és marketing célú tevékenységére fordított költségek együttes összege a felhasználás évében nem haladhatja meg a felhasznált összeg tíz százalékát, de legfeljebb 10 millió Ft-ot.

A szervezet a kapott 1%-ot, az átutalást követő második év december 31-ig tartalékolhatja, a fel nem használt összeget ezután vissza kell utalnia. A kiutalás évét követő második év május 31-ig a szervezetnek el kell számolnia a NAV felé az összeg felhasználásával, esetleges tartalékolásával kapcsolatban. Az elszámolás elektronikus úton a KOZ (2024. évben: 22KOZ; 2025. évben: 23KOZ) jelű nyomtatvány beküldésével teljesíthető. A szervezet beszámolóját a NAV a Civil Információs Portálon keresztül teszi közzé. A beszámoló elmulasztása esetén a szervezetet a NAV törli a felajánlásra jogosult kedvezményezett szervezetek köréből.

Az SZJA civil 1% felajánlás adatai

Az SZJA bevallás módjának átalakítása miatt 2016 után visszaesett a felajánlók száma és aránya. Az adófizetők számára kényelmesebb, hogy a NAV állítja össze a bevallás tervezetét. Ez sajnos azzal járt, hogy a kevésbé tudatos adózók megfeledeztek arról, hogy akár hagyományos módon, akár elektronikusan rendelkezzenek a „civil 1%” felajánlásáról.

2023-ban több mint 1,8 millióan rendelkeztek adójuk 1%-áról. Ez 24,5%-os növekedést jelentett a 2022. évhez képest¹². A 2023. évi felajánlásokból több, mint 15,3 milliárd Ft került át ténylegesen a civil kedvezményezettekhez, ami 4,2 milliárd Ft-tal haladta meg a 2022. évi összeget. Az SZJA 1% támogatásban részesült szervezetek száma 2023-ban 2%-kal, 704 szervezettel bővült a 2022. évhez képest. Az egy szervezetre jutó SZJA 1% kiutalás összege pedig 522 735,5 Ft volt. (a 2022. évben 384 725,1 Ft kiutalt SZJA 1% támogatás jutott egy szervezetre.)

A NAV által 2024 szeptemberében közzétett adatokból egyelőre csak a felajánlók számáról, az általuk felajánlott SZJA 1% összegéről és a felajánlásban részesült szervezetekről kaphatunk képet. A ténylegesen ki-

¹¹ Egyáltalán nem lehet elszámolni, ha az valamely alapító, tag, vezető tisztségviselő, alkalmazott vagy ezek hozzátartozója által bármely jogcímen lakás céljára használt ingatlana is egyben –

¹² A KSH által 2024. június 28-án és 2023. december 28-án közzétett

utalt összegeket nem ismerjük. A felajánlók számának 2024. évi adatai alapján úgy tűnik, hogy nem vált tendenciává a felajánlók számának növekedése. 2024-ben országosan 1,76 millió adófizető ajánlotta fel az adója 1%-át valamely arra jogosult szervezet, intézmény javára. Országos szinten 64 ezerrel kevesebb adófizető rendelkezett a civil 1%-ról, mint 2023-ban. A felajánlott összeg azonban növekedett. Országos szinten meghaladja a 17,29 milliárd Ft-ot. A 2024-ben felajánlott összeg 12,78%-kal haladta meg

az előző évit. A 2024. évi felajánlások adataiból azonban látható, hogy a felajánlók száma sem országos, sem a vármegyék szintjén nem esett vissza a 2022. évi szintre.

2023-ban minden vármegyében nőtt a felajánlók száma az előző évhez képest. A bővülés mértékében azonban voltak különbségek a vármegyék között. A legnagyobb növekedés Csongrád-Csanád vármegyében történt, ahol a felajánlók száma 31,2%-kal nőtt. Jelentősebb arányban bővült a rendelkezők száma Jász-Nagykun-Szolnok

A „civil 1%” felajánlás főbb jellemzői 2015-2024.*

Év	Rendelkezők száma	Összes SZJA adófizető (fő)	Civil 1% rendelkezők aránya	Kedvezményezett szervezetek száma	Felajánlott összeg (milliárd Ft)	Kiutalt összeg (milliárd Ft)
2015.	2 056 097	4 612 895	45%	24 895	7,97	7,9
2016.	2 112 015	4 980 367	42%	25 597	8,49	8,4
2017.	1 945 582	4 941 976	39%	26 247	7,94	7,9
2018.	1 797 742	5 140 063	35%	27 188	8,32	8,2
2019.	1 694 732	5 172 236	33%	27 049	8,80	8,7
2020.	1 646 282	5 173 043	32%	28 031	9,73	9,7
2021.	1 660 527	5 048 359	33%	28 241	10,55	10,5
2022.	1 472 099	5 103 321	29%	28 630	11,13	11,0
2023.	1 832 831	5 211 269	35%	29 334	15,44	15,3
2024.	1 768 453	nincs adat	nincs adat	29 933	17,29	nincs adat

* A 2024. évi véglegesnek tekinthető adatok 2025 végén lesznek elérhetőek. A táblázatban megjelenő adatok a NAV 2024. szeptember 12-én közzétett jegyzékéből származnak. A felajánlott és nem a kiutalt SZJA 1% összeget ismerjük.

Forrás: NAV által közzétett jegyzék alapján saját szerkesztés

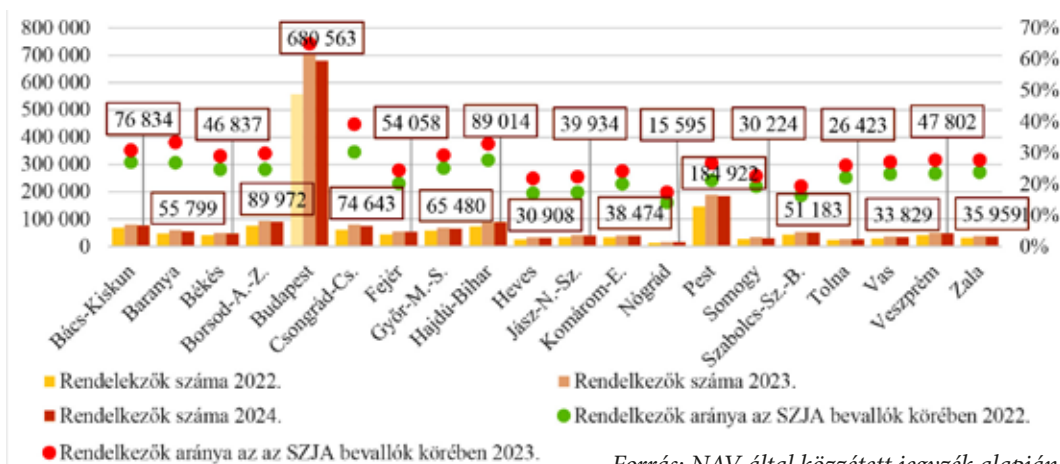
(30,9%), Heves (29,9%), Pest (29,2%), Baranya (26,9%) vármegyében. A rendelkezők száma legcsekélyebb mértékben Bács-Kiskun (16,0%), Zala (17,9%) és Vas (18,1%) vármegyében növekedett.

Ezzel szemben 2024-ben minden vármegyében csökkent a felajánlók száma. A legnagyobb mértékben Somogy (-8,6%), Heves (-6%), illetve Csongrád-Csanád (-5,76%) vármegyében fogytak meg a felajánlók. 2024-ben egyedül Hajdú-Bihar vármegyében ajánlották fel többan az adó 1 %-ot, mint az előző évben. A felajánlók

száma minden vármegyében meghaladta a 2022. évi szintet. Ez arra utal, hogy azoknak az adózóknak jelentős része, akik 2023-ban először vagy valamennyi idő kihagyása után ajánlották fel az adójuk civil 1%-át, 2024-ben is élt ezzel a lehetőséggel.

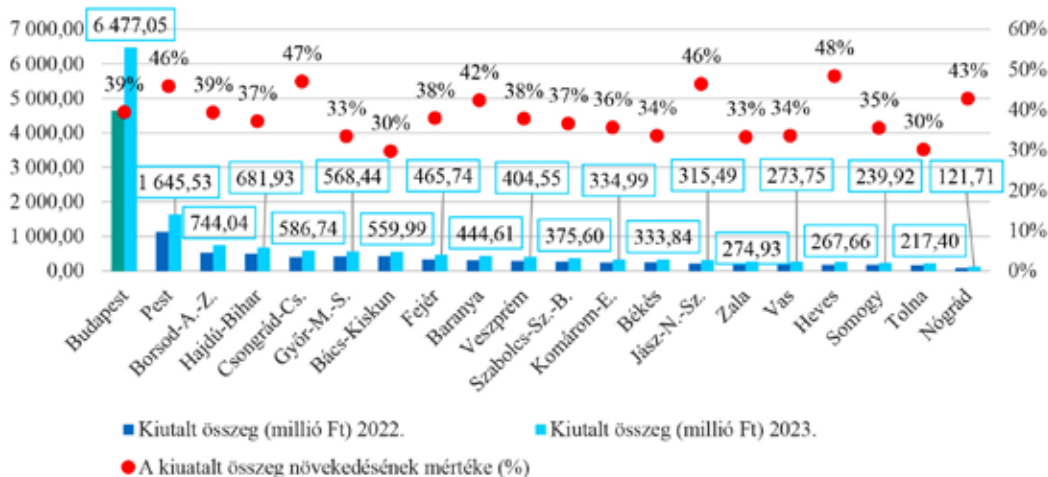
A 2024. év vonatkozásában még nem tudjuk milyen arányt képviseltek az SZJA felajánlók az összes SZJA adózó körében. Valószínűleg nem volt akkora ugrás, mint 2023-ban. Akkor a rendelkezők aránya az SZJA bevallók körében országos szinten 29%-ról 35%-ra nőtt.

Az SZJA 1%-ról rendelkezők száma (fő) és aránya (%) az SZJA bevallók körében 2022-2024.

Forrás: NAV által közzétett jegyzék alapján saját szerkesztés

A kiutalt SZJA 1 % összege (millió Ft) és növekedésének mértéke (százalék) vármegyék szerint 2022-2023.

Forrás: NAV által közzétett jegyzék alapján saját szerkesztés

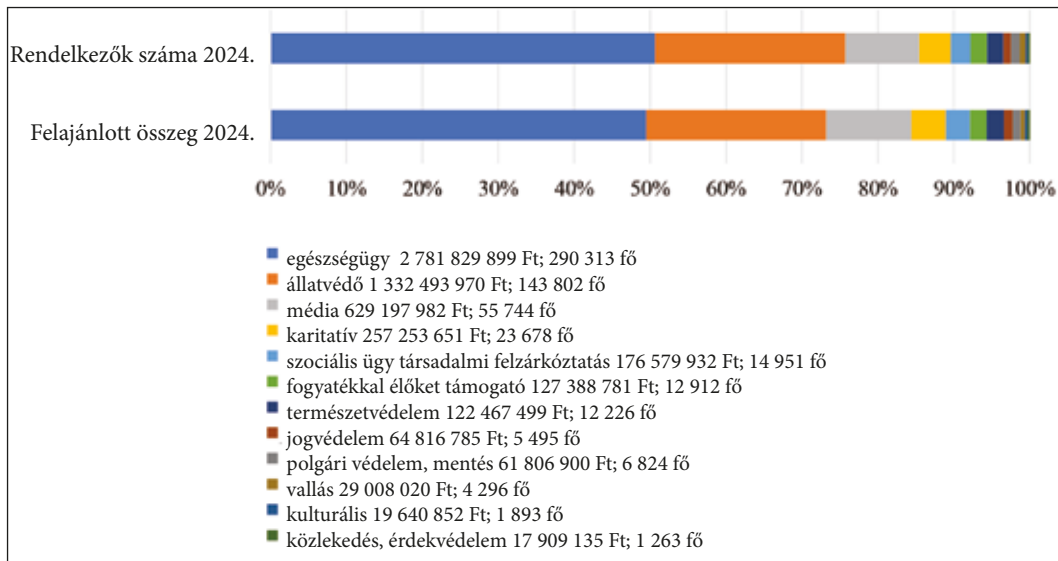
Alig néhány tevékenység szerinti csoportba sorolhatók azok a szervezetek, amelyek a felajánlások összege alapján összeállított rangsor első száz helyét foglalják el. A 2024. évi adatok szerint a TOP100-ba tartozó szervezetek számára felajánlott források 51%-a érkezik az egészségügyi területre. A TOP100-ba ebben az évben már eggyel több (36 db) állatvédő szervezet került be, mint egészségügyi. A támogatási összeg 24%-át kaphatják meg. A média és a közéleti aktivitás elegyítése forrásszervezési szempontból kifejezetten sikeresnek tűnik. Több

szervezet is van, amelyik a saját maga által fenntartott médiumban korlátlan hirdetési lehetőséggel rendelkezik. Továbbá képes országos, vagy helyi akciók által is erősíteni az adójukat felajánlók elköteleződését. Kérdés azonban, hogy a médiakötődések nélküli kedvezményezett hátrányban vannak-e hozzájuk képest. Az „átlagos” szervezetek mozgásterét mindenképp szűkíti, hogy a törvény szerint az SZJA 1%-ból befolyt támogatásnak 10%-a fordítható média- és reklámkiadásokra.

A Ronald McDonald Gyermeksegély Alapítvány Magyar Tagozata több, mint 300 helyet lépett előre 2024-ben az előző évhez képest. Az Alapítvány munkáját népszerűsítő reklámfilmek folyamatosan láthatók a népszerű kereskedelmi csatornákon. A példa inkább azért érdekes, mert az alapítvány média jelenlétének háttérét az alapító cég CSR/ESG tevékenysége adja. Megítélésünk szerint ezt a példát több nagy vállalat is követni fogja a fenntarthatósági stratégiájának részeként.

Elgondolkodtató, hogy a TOP100-ban az egészségügyet nem számítva minimális súllyal vagy semmilyen formában nem jelennek meg az emberek, közösségek sorsát leginkább érintő területek. Csalódást keltő az is, hogy a TOP100 szervezet között változatlanul szerepelnek olyan szervezetek is, amelyek esetében már többször igazolódott be a támogatás jogosulatlan felhasználása, az adózók megtevesztése stb.

A felajánlott SZJA 1% összeg szerinti TOP100 szervezetre jutó források megoszlása tevékenységi csoportok szerint 2024.

Forrás: a NAV által közzétett adatok alapján saját szerkesztés

A felajánlott SZJA 1% támogatás szerinti TOP100 szervezet 2024.

	Megnevezés	A szervezet jellege	Felajánlott összeg	Rendelkezők száma	Település
1	Partizán Rendszerkritikus Tartalomelőállítási Alapítvány	média	416 389 329	36978	Budapest
2	Heim Pál Gyermekkorház Fejlesztéséért Alapítvány	egészségügy	331 680 587	32384	Budapest
3	Országos Mentőszolgálat Alapítvány	egészségügy	328 179 504	34436	Budapest
4	Bátor Tábor Alapítvány	egészségügy	210 105 364	19488	Budapest
5	Daganatos.Hu Alapítvány	egészségügy	196 968 010	25246	Budapest
6	Bethesda Korház Alapítvány	egészségügy	195 905 694	17966	Budapest
7	Szent Márton Gyermekmentő Szolgálat Közhasznú Alapítvány	egészségügy	157 700 597	17321	Budapest
8	Magyar Gyermekmentő Alapítvány	egészségügy	120 943 500	12222	Budapest
9	Kutya-Segélyszolgálat Alapítvány	állatvédő	113 378 729	15394	Budapest
10	Madárkórház Alapítvány	állatvédő	113 119 425	11460	Hortobágy
11	Piros Orr Bohócdoktorok Alapítvány	egészségügy	110 508 583	11743	Budapest
12	Oltalom Karitatív Egyesület	karitatív	107 843 432	9921	Budapest
13	Noé Állatotthon Alapítvány	állatvédő	104 701 663	10621	Budapest
14	Együtt A Daganatos Gyermekéért Alapítvány	egészségügy	102 984 123	12248	Kiskőrös
15	Baráthegyi Vakvezető És Segítő Kutya Iskola Alapítvány	fogyatékkal élők támogató	101 590 974	10493	Miskolc
16	Peter Cerny Alapítvány A Beteg Koraszülöttek Gyógyításáért /Rövid Név: Peter Cerny Alapítvány	egészségügy	101 268 698	9734	Budapest
17	Rex Kutyaotthon Alapítvány	állatvédő	81 132 699	7918	Budapest
18	Déméter Alapítvány	egészségügy	77 950 466	7940	Budapest
19	Gyermekleukémia Alapítvány	egészségügy	67 456 653	7691	Budapest
20	Magyar Madártani És Természetvédelmi Egyesület	természetvédelem	65 876 389	6199	Budapest
21	Miskolci Állatsegítő Alapítvány -Mása-	állatvédő	65 101 654	7175	Miskolc

	Megnevezés	A szervezet jellege	Felajánlott összeg	Rendelkezők száma	Település
22	Szabad Sávért Alapítvány	média	63 747 581	5464	Budapest
23	A Szívbeteg Gyermek Védelmében Alapítvány	egészségügy	61 560 421	4780	Budapest
24	Magyar Hospice Alapítvány	egészségügy	57 054 548	4900	Budapest
25	Mályi Természetvédelmi Egyesület	természetvédelem	56 591 110	6027	Mályi
26	Leukémiás Gyermekekért Alapítvány	egészségügy	54 835 087	6470	Debrecen
27	Magyar Gyermekonkológiai Hálózat-Magyar Gyermekonkológusok És Gyermekhematológusok Társasága	egészségügy	54 246 850	6108	Budapest
28	Emberek Az Állatokért Alapítvány	állatvédő	53 688 404	5309	Győr
29	Dévai Szent Ferenc Alapítvány	karitatív	49 141 122	3642	Budapest
30	Remény a Leukémiás Gyermekekért Közhasznú Alapítvány	egészségügy	49 127 698	6088	Debrecen
31	Állatbarát Alapítvány	állatvédő	45 608 535	5561	Nyíregyháza
32	Magyar Koraszülött És Újszülött Mentő Alapítvány	egészségügy	45 201 812	5658	Pécs
33	Sos-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa	szociális ügy társadalmi felzárkózás	44 342 329	3975	Budapest
34	Tappancs Állatvédő Alapítvány	állatvédő	44 149 171	4869	Szeged
35	Társaság a Szabadságjogokért	jogvédelem	43 780 368	3367	Budapest
36	Eszkuláp Állatvédő Egyesület	állatvédő	43 368 483	4129	Budapest
37	Igazgyöngy Alapítvány	szociális ügy társadalmi felzárkózás	43 233 464	3358	Berettyóújfalu
38	Futrinka Utca Közhasznú Kutyavédő És Kutyás Szabadidősport Egyesület	egészségügy	40 487 640	4004	Fót
39	Szegedi Újszülött Életmentő Szolgálat Alapítvány	egészségügy	40 485 198	5130	Szeged
40	Orpheus Országos Állatvédő És Természetbarát Közhasznú Egyesület	állatvédő	40 347 007	4753	Szeged

	Megnevezés	A szervezet jellege	Felajánlott összeg	Rendelkezők száma	Település
41	Tábitha Gyermek- És Gyermekhospice Alapítvány	egészségügy	39 925 872	3877	Törökbálint
42	Átlátszónet Alapítvány	média	38 832 472	2729	Budapest
43	Gyermekétkeztetési Alapítvány	szociális ügy társadalmi felzárkózás	38 258 177	3250	Budapest
44	Első Nyúlmentő Alapítvány	állatvédő	36 466 972	3833	Budapest
45	Keresztyén Média Ucb Hungary Alapítvány	média	34 842 078	4309	Kiskőrös
46	Kutyákkal Az Életért Alapítvány	Polgári védelem, mentés	34 441 577	4121	Jászberény
47	Őrzők Közhasznú Alapítvány a Tűzoltó Utcai Daganatos És Leukémiás Gyermekéért	egészségügy	33 556 668	3166	Budapest
48	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	karitatív	33 482 448	2813	Budapest
49	Zöld Menedék Állatvédő Alapítvány	állatvédő	32 889 914	3438	Vác
50	Együtt Az Állatokért Állatvédő Közhasznú Egyesület	állatvédő	32 681 578	3528	Debrecen
51	Szentendrei Árvácska Állatvédő Egyesület	állatvédő	32 578 055	3206	Szentendre
52	Bókay Gyermekklinikaért Közhasznú Alapítvány	egészségügy	30 325 392	2528	Budapest
53	Misina Természet És Állatvédő Egyesület	állatvédő	30 114 106	3316	Pécs
54	Tilos Kulturális Alapítvány	média	29 196 564	2572	Budapest
55	Tűzoltó Utcai Gyermekklinika Betegeiért Alapítvány	egészségügy	29 148 883	3007	Budapest
56	Nemzetközi Bibliakutatók Magyarországi Társasága	vallás	29 008 020	4296	Budapest
57	Bogács Zalaegerszegi Állatvédő Egyesület	állatvédő	27 696 023	3465	Zalaegerszeg
58	Mátrix Közhasznú Alapítvány	egészségügy	27 549 472	3300	Szeged
59	Füzesabonyi Állatvédő Alapítvány	állatvédő	27 528 158	2543	Budapest
60	Koraszülöttekért Országos Egyesület	egészségügy	27 376 248	3587	Szentes
61	Magyar Macskavédő Alapítvány	állatvédő	27 368 190	2988	Gyál
62	Pest Vármegyei Kutató-Mentő Szolgálat - Hungo	Polgári védelem, mentés	27 365 323	2703	Szentendre

	Megnevezés	A szervezet jellege	Felajánlott összeg	Rendelkezők száma	Település
63	Van Helyed a Közös Jövőkért Alapítvány	szociális ügy társadalmi felzárkózás	27 177 753	2412	Budapest
64	Független Újságírók Alapítványa	média	27 084 018	1682	Budapest
65	Bogáncs Kutya- És Kisállatotthon Alapítvány	állatvédő	26 718 229	2875	Esztergom
66	Magyar Vakok És Gyengénlátók Országos Szövetsége	fogyatékkal élőket támogató	25 797 807	2419	Budapest
67	Magyarországi Légimentésért Közhasznú Alapítvány	egészségügy	25 559 125	2653	Miskolc
68	Csalódott Állatok Csodás Otthona Alapítvány	állatvédő	25 520 938	2764	Mályi
69	Német Juhászcutya Fajmentés Alapítvány	állatvédő	25 027 026	2778	Budapest
70	Vigyél Haza Alapítvány	állatvédő	24 764 263	2424	Budapest
71	Hit És Erkölc Kulturális Alapítvány	karitatív	24 133 397	3196	Budapest
72	Győri Kórházért Alapítvány	egészségügy	23 946 834	2123	Győr
73	Siófoki Állatvédő Alapítvány	állatvédő	23 734 399	2864	Siófok
74	Bike Maffia Közhasznú Egyesület	szociális ügy társadalmi felzárkózás	23 568 209	1956	Budapest
75	Szent Ferenc Állatotthon Alapítvány	állatvédő	22 573 589	2282	Ócsa
76	Szívbeteg Gyermekéért Alapítvány	egészségügy	22 206 855	2720	Pécs
77	Ételt Az Életért Közhasznú Alapítvány	karitatív	21 933 577	2528	Budapest
78	Koraszülöttmentő És Gyermekintenzív Alapítvány	egészségügy	21 724 179	2771	Zalaegerszeg
79	Retriever Rescue Fajmentő Egyesület	állatvédő	21 319 787	1900	Nyergesújfalu
80	Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány	jogvédelem	21 036 417	2128	Budapest
81	Magyar Vöröskereszt	karitatív	20 719 675	1578	Budapest
82	Tetovált Állatmentők Állatvédelmi Egyesület	állatvédő	20 523 267	2212	Pécel
83	Alpha Segítő Kéz Állatkórházi Alapítvány Az Elhagyott És Beteg Állatokért	állatvédő	20 342 208	2325	Székesfehérvár
84	Kutyaovi Állatvédő Egyesület	állatvédő	20 093 318	1985	Bicske

	Megnevezés	A szervezet jellege	Felajánlott összeg	Rendelkezők száma	Település
85	Greenpeace Magyarország Egyesület	egészségügy	20 006 482	1917	Budapest
86	Fekete István Állatvédő Egyesület	állatvédő	19 987 556	2221	Szombathely
87	Összefogás a Szánhúzókért Közhasznú Alapítvány	állatvédő	19 849 100	2249	Budapest
88	Fővárosi Állat- És Növénykert	kulturális	19 640 852	1893	Budapest
89	Magyar Mentőmotor Alapítvány	egészségügy	19 538 781	1779	Göd
90	Magyar Mentőszolgálat Alapítvány	egészségügy	19 474 522	1840	Dunaújváros
91	Herosz Fehérvári Állatotthon Alapítvány	állatvédő	19 136 410	2026	Székesfehérvár
92	Mária Rádió Közhasznú Egyesület	média	19 105 940	2010	Veszprém
93	Ronald Mcdonald Gyermeksegély Alapítvány Magyar Tagozat	egészségügy	18 944 211	2056	Budapest
94	Állat- És Természetvédők Budaörsi Egyesülete	állatvédő	18 942 685	1546	Budaörs
95	Tolna Megyei Állat- És Természetvédő Alapítvány	állatvédő	18 217 395	2179	Szekszárd
96	Fema Állatmentő És Állatvédelmi Egyesület	állatvédő	18 199 146	2009	Székesfehérvár
97	Elek-Ágh Állatmenhely Alapítvány	állatvédő	17 942 165	1914	Tököl
98	Magyar Kerékpárosklub	közlekedés, érdekvédelem	17 909 135	1263	Budapest
99	Semmelweis Egyetem Alapítvány	egészségügy	17 895 342	1432	Budapest
100	Vadmadárkórház Természetvédelmi Alapítvány a Vadon Élő Madarak Megmentéséért	állatvédő	17 683 723	1743	Sukoró

A Nemzeti Együttműködési Alap

A NEA szervezete

A Nemzeti Együttműködési Alap a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét támogató költségvetési előirányzat. A NEA évente több, mint 10 milliárd Ft-tal támogatja a civil szervezeteket. A NEA konkrét támogatási céljait a Civil törvény rögzíti. A NEA fölött a Miniszterelnökséget vezető miniszter gyakorol felügyeletet. A NEA stratégiai és támogatási döntéseinek meghozatalában civil szervezetek is részt vesznek.

A NEA a központi költségvetés egyik előirányzata, amely a civil szervezetek működését és szakmai tevékenységét támogatja. A NEA tényleges felhasználásáról szóló döntések meghozatalában több szinten is részt vesznek a civil szektor képviselői.

Nemzeti Együttműködési Alap

A NEA szervezetileg három részre tagolódik. A stratégiai szintű, a támogatásokkal kapcsolatos elvi, irányító és koordináló döntéseket a NEA Tanács hozza meg. A Tanács jelenleg kilenc főből áll, amelyek:

- három tagját a civil szervezetek választották meg;
- három tagját az Országgyűlés illetékes szakbizottsága (Igazságügyi Bizottság) jelölte ki;
- három tagját pedig a miniszter kérte fel a Miniszterelnökséggel stratégiai partneri viszonyban álló civil szervezetek javaslata alapján.

A Tanács elnökét a miniszter a Tanács tagjai közül nevezte ki.

A NEA másik döntéshozatali szintjét az öt, tevékenységi kör alapján elkülönülő kollégium alkotja. A kollégiumok felelősek az ún. „összevont” (lásd lentebb) pályázati kiírások előkészítéséért, a beérkező pályázatok elbírálásáért, valamint a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzéséért. Minden kollégium vonatkozásában jogszabály¹³ írja elő, hogy mely tevékenységi területeken működő szervezetek pályázatai tartoznak a hatáskörükbe. A kollégiumok

¹³ 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről 1. sz. melléklet Nemzeti Együttműködési Alap elektori és támogatási szervezete

a tanácshoz hasonlóan 9-9 tagból állnak. Mindegyik kollégium:

- három tagját a helyi, területi vagy országos szinten tevékenykedő civil szervezetek választották meg;
- három tagját a Miniszterelnökséget vezető miniszter kérte fel a stratégiai partner civil szervezetekkel történő egyeztetés alapján;
- három tagját pedig szakminiszterek jelölték ki, a stratégiai partnerekkel történő egyeztetést követően.

A NEA kezelő szerve 2019. január 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (BGA Zrt.). A BGA Zrt. sajátos szerepet játszik a NEA rendszerében. Mint kezelő szerv, többek között támogatja a NEA testületeinek munkáját, érkezteti, befogadja, és formai szempontból ellenőrzi a pályázatokat, továbbá támogatói okiratot bocsát ki vagy szerződést köt a nyertes szervezetekkel.

A BGA Zrt. 2011-ben jött létre, a Bethlen Gábor Alap kezelői feladatainak ellátására. A BGA Zrt. feladata e tekintetben a külhoni magyarság szülőföldjén való egyéni és közösségi boldogulását, anyagi és szellemi gyarapodását, nyelvének és kultúrájának megőrzését, valamint az anyaországgal történő és egymás közötti kapcsolatok erősítését célzó támogatások kezelése. A BGA Zrt. működteti a Magyarság Házát. Emellett ellátja a határon túli magyarságot érintő gazdaságfejlesztési és vállalkozásösztönzési programok lebonyolításával és a támogatás-közvetítési feladatok ellátásának összehangolásával kapcsolatos feladatokat is.

Az eredeti feladatkör kiegészült a hazai és határon túli, illetve határon átnyúló együttműködésekben megvalósuló civil, oktatási és ifjúsági közösségekkel kapcsolatos kutatási, módszertani fejlesztési, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatok feltárásával, feldolgozásával kapcsolatos teendőkkal. 2019. január 1-től a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. látja el a NEA-val és egyéb – a Miniszterelnökség felügyelete alá tartozó – civil támogatásokkal kapcsolatos alapkezelői feladatokat is.

A NEA testületeinek tagjai 2024-2029 között

NEA Tanács	Közösségi környezet (KK) kollégium	Mobilitás és alkalmazkodás (MA) kollégium
Dr. Kondra Laura elnök Szöllősi Balázs alelnök Magó Gábor Gyula tag Czene Attila tag Jordán Péter tag Kolozsvári István tag Bogyá Annamária tag Janszó Ádám tag Zila Gábor tag	Heizler Norbert László elnök Nemes László tag, alelnök Ondré Péter tag Dr. Rubovszky Zsófia tag Lapat Luca tag Oravecz Zoltán tag Molnár Balázs tag Petneházyiné Bugán Magdolna tag Vidovicsné Szabó Tünde tag	Kassai Endre elnök Dr. Kákai László alelnök Téglásy Kristóf tag Tihany Viktor tag Szűcs Lóránd tag Dr. Péter Adrián tag Balázs Orsolya tag Szegedi Dávid tag Heffler-Kovács Bernadett tag
Nemzeti összetartozás (NO) kollégium	Társadalmi felelősségvállalás (TF) kollégium	Új nemzedékek jövőjéért (UN) kollégium
Bojársky Eszter elnök Dr. Frölich Gusztáv alelnök Mihálffy Andrea tag Dr. Nyári Gábor tag Sütő Levente tag Dr. Gruber Enikő tag Pirók Zsolt tag Simon Dalma Júlia tag Jávorka Endre tag	Joó Kinga elnök Tárnok Katona Csilla alelnök Dr. Jenei Péter tag Csengei Ágota tag Dr. Magyar Zsóka tag Majorné László Brigitta tag Udvaros Renáta tag Kiss József tag Szatmári Júlia tag	Dr. Virágh Előd elnök Pintér Balázs alelnök Kiss Szabolcs tag Rigó Márton tag- Dr. Király Klaudia Katalin tag Dr. Baticz Orsolya tag Somogyi Laura tag Papp Zoltán tag Siklósi Zsolt tag

Forrás: Civil Információs Portál

A Nemzeti Együttműködési Alap felépítése

A NEA költségvetési előirányzat felhasználása fölötti rendelkezési jog	Miniszterelnökséget vezető miniszter Civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Főosztály
--	--

Elvi, irányító és koordináló döntések meghozatala	NEA Tanács (9 tag)
---	-----------------------

Bethlen Gábor
Alapkezelő
Zrt.

Közösségi környezet kollégium (9 tag)	Mobilitás és alkalmazkodás kollégiuma (9 tag)	Nemzeti összetartozás kollégium (9 tag)	Társadalmi felelősség-vállalás kollégium (9 tag)	Új nemzedékek jövőjéért kollégium (9 tag)
--	--	--	---	--

A közművelődés, tudomány és kutatás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, fogyasztóvédelem, település- és közösségfejlesztés, kulturális tevékenység, társadalmi párbeszéd, a nők és férfiak esélyegyenlőségeinek védelme területén működő civil szervezetek

Az élet és vagyonbiztonság, a közbiztonság, önkéntes tűzoltás, mentés és katasztrófa elhárítás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, szabadidő, hobbi és sport területén működő civil szervezetek

A határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, az európai integráció és a vallási tevékenység elősegítése, a Magyarországon élő nemzetiségek, az emberi és állampolgári jogok védelme, egyéb kulturális tevékenység (zene, tánc, népzene, néptánc), hagyományápolás területén működő civil szervezetek

A nonprofit- és ernyőszervezeteknek nyújtott szolgáltatások, szakmai és érdekképviselő adományosztás, szociális ügy, család- és gyermekjóléti szolgáltatások, időskorúak gondozása, rehabilitációs foglalkoztatás, hátrányos helyzetű rétegek segítése, egyéb nonprofit tevékenységek, természetvédelem területén működő civil szervezetek

A nevelés és oktatás, képességfejlesztés, gyermek- és ifjúsági érdekképviselő, gyermek- és ifjúságvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, kábítószer-megelőzés területén működő civil szervezetek

Pl.:
a pályázatok kezelése, formai ellenőrzése, támogatói okiratok kibocsátása, támogatási szerződések megkötése, pályázatok ellenőrzése stb.

A normatív és az egyszerűsített pályázati felhívások esetében nincs szükség kollégiumi döntésre a támogatáshoz.

A kollégiumokhoz tartozó pályázati kiírások elkészítése, a beérkező pályázatok elbírálása, a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzése

Hogyan választják meg a civil szervezetek NEA testületi tagjait?

A NEA testületek, így a kilenc főből álló Tanács és az öt, egyenként kilenc főből álló kollégium 3-3 tagját a helyi, területi és országos hatókörű civil szervezetek választották meg.

A civil szervezetek szavazati jogukat az általuk a szavazásra feljogosított képviselőjük útján gyakorolják. Ezt a szervezeti képviselőt nevezzük elektornak. Nem feltétel, hogy az elektor a jelentkezést benyújtó civil szervezet hivatalos képviselője, vagy akár tagja, munkatársa legyen. Fontos azonban, hogy a választási eljárásban egy személy csak egy szervezet képviselőjében járhat el elektorként.

A civil testületi tagok megválasztásának első lépéseként a szervezetnek kell bejelentkeznie a jelöltállítási rendszerbe. E téren fontos változás, hogy 2020-tól a választási folyamatban a helyi szervezetek éppúgy részt vehetnek, mint a területi, illetve az országos szervezetek. A szervezetek bejelentkezése az EPER (eper.emet.hu/paly/palybelep.aspx) pályázatkezelő felületen keresztül történik. A pályázatok benyújtásához hasonlóan itt is feltétel, hogy a szervezeteknek érvényes és az aktuális adataikat tartalmazó regisztrációs nyilatkozattal kell rendelkezniük.

A szervezet bejelentkezése során kell megadni a szervezet nevében szavazó elektor nevét és egyéb személyi adatait. Az elektor megadása mellett ugyancsak a bejelentkezési eljárás részeként a szervezet – amennyiben e jogaival élni kíván – jelöltet, jelölteket állíthat a Tanácsba, illetve abba a kollégiumba, ahová fő tevékenysége alapján tartozik. Ebben az esetben nem elegendő a jelöltek nevét megadni, fontos, hogy a szervezet az általa a Tanácsba vagy az adott kollégiumba jelölni kívánt személyek önéletrajzeit is feltöltse a rendszerbe, hiszen az elektorok az önéletrajzok alapján fognak véleményt alkotni a jelöltre. Azt, hogy melyik kollégium összetételét szeretné a szervezet a jelöléssel, majd később a választással alakítani, az dönti el, hogy a létesítő okirata szerint mi a szervezet fő tevékenysége. (Minden szervezet csak egyetlen kollégium választási eljárásában vehet részt!) Természetesen a jelöléshez hozzátartozik, hogy a jelöltek előzetesen tudják azt, hogy milyen feladatra vállalkoznak. Ehhez a legjobb módszer, ha az érintettek áttekintik a Civil Információs Portálon a NEA szervezetét bemutató menüpont alatt található dokumentumokat. A beszámolókból és az ülések jegyzőkönyveiből viszonylag pontosan következtetni lehet a testületi tagsággal járó munka mennyiségére az ebből adódó elfog-

laaltságok gyakoriságára. A testületi tagok nem kapnak fizetést, testületi munkájuk során felmerülő költségeik megtérítésére havi költségátalányban részesülhetnek.

A Tanácsba és a kollégiumokba azok a jelöltek kerülnek be tagként, akik az első három helyen végeznek a választás során. A többi jelölt a kapott szavazatok sorrendjében a póttagokat tartalmazó listára kerül. Így, ha egy tag visszalép, nem tudja, vagy nem kívánja ellátni a munkáját és ezért megszűnik a mandátuma, nem kell új választást kiírni. E tag mandátumát a sorban következő póttag veheti át a választási ciklus hátralévő idejére. Szavazategyenlőség esetén sorsolás útján dől el, hogy a két jelölt közül ki az, aki rendes tagsághoz juthat az adott testületben.

Ha egy jelölt a leadott szavazatok alapján két testület póttagságára is jogosult lenne, maga döntheti el, hogy mely testület póttagi listáján kíván szerepelni.

A folyamat első lépéseként a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter a Civil Információs Portálon felhívást tesz közzé, amely tartalmazza a civil jelöltállításra vonatkozó szabályokat. A Miniszter a jelöltállítás lezárultát követően hirdetményben tájékoztatja a szervezeteket és az általuk megbízott elektorokat a választás időpontjáról, helyéről és ügyrendjéről. A miniszteri felhívás és a hirdetmény a Civil Információs Portál mellett a civil központok elektronikus felületein is elérhetőek.

A 2020 és 2024. évi NEA elektori választások eredményei

A mutató megnevezése	2020.	2024.
Érvényesen bejelentkezett elektorok száma:	2791 fő	3 212 fő
Az elektori választáson résztvevő elektorok száma:	1 562 fő	3 017 fő Ebből: személyes szavazó: 1 043 fő levélben szavazó: 1 974 fő (érvényes levél szavazatot adó elektor: 1 957)
Az elektori választáson leadott érvényes szavazatok száma:	7 097 db	14 376 db

Forrás: Miniszterelnökség

Mit támogat a NEA?

A Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét, nemzeti összetartozásuk erősítését és a közjó kiteljesedésében vállalt szerepük segítségét támogató finanszírozási forma. A NEA konkrét támogatási céljait a Civil törvény rögzíti.

46

A Civil törvény alapján a NEA forrásait az alábbi célokra lehet fordítani:

- a) a civil szervezetek által gyűjtött adományok értéke után járó tíz százalékos normatív kiegészítés, amelyet a civil szervezet működési költségeinek fedezésére fordít;
- b) a szervezetek működésének támogatása;
- c) civil szervezeteket, határon túli civil szervezeteket érintő szakmai programok, különösen évfordulók, fesztiválok, hazai és határon túli rendezvények, valamint a programok megvalósításához közvetlenül kapcsolódó költségek támogatása;
- d) helyi vagy területi hatókörű civil szervezetek egyszerűsített támogatása, amelyet a civil szervezet alapcél szerinti közösségteremtő, a hatókörébe tartozó közösség érdekében végzett tevékenységéhez kapcsolódó költségeinek fedezésére fordít;

- e) civil érdek-képviselési tevékenység támogatása;
- f) az Alap működtetésével kapcsolatos költségek fedezete;
- g) civil közösségi szolgáltató központok támogatása.¹⁴

A NEA támogatási gyakorlatában a civil szervezetek működésének támogatása hangsúlyos szerepet kap. Az SZJA 1% felajánlásoknak csak a negyedét használhatják fel a kedvezményezett szervezetek a saját működésükre. Más támogatási rendszerekben is szinte kizárólagosan a szakmai munkájuk fejlesztéséhez igényelhetnek támogatást a szervezetek.

A NEA sajátos és lényeges támogatási szerepkört tölt be azzal, hogy támogatja azoknak a feltételeknek az előteremtését is, amelyek nélkül a szervezetek nem tudnának sem létezni, sem dolgozni.

A szervezetek a NEA rendszerében ötféle módon, a nekik megfelelő pályázatot és eljárásrendet kiválasztva igényelhetnek támogatást. A NEA kollégiumai 2019 óta hirdetik meg az összevont (NEAO jelű) pályázatokat. Az összevont eljárásrend keretében kétféle pályázati felhívás jelenik meg:

- a működési pályázatok egységes tartalommal,

¹⁴ Civil törvény 56. § (1) bekezdés

– a „vegyes” pályázatok pedig kollégiumok szerint eltérő feltételekkel és tartalommal.

Az összevont pályázatok egyszerűsítették a támogatási igények benyújtását. Megmaradt a hagyományos működési támogatás, de a szervezetek választhatják azt is, hogy egyetlen vegyes pályázat benyújtásával egyidejűleg igényelnek támogatást a szakmai tevékenység és működés támogatására.

A harmadik lehetőséget a kisebb szervezetek számára kedvező – szintén egységes felhívással megjelenő, legfeljebb négyszáz ezer forintos támogatást biztosító – egyszerűsített, (NEAG jelű) pályázat jelenti, amelyben van lehetőség az alapcélok teljesítéséhez kapcsolódó feltételek előteremtésére is pályázni.

A negyedik lehetőség a szervezetek számára az általuk gyűjtött adományok értéke alapján nyújtott normatív kiegészítő támogatás igénybevétele. A normatív (NEAN jelű) pályázatot azok a szervezetek tudják benyújtani, amelyek a könyvelésükben elkülönítetten tartják nyilván az adományokat. A támogatás mértéke a szervezet által – a pályázat megjelenését megelőző évben – gyűjtött adományok összértékének 10%-a. A támogatás minimális összege 10 000 Ft. Ez azt jelenti, hogy a támogatáshoz a szervezet éves számviteli beszámolójában, illetve a könyvelésében elkülönítetten megjelenő adomá-

nyok értékének el kell érni a 100 000 Ft-ot.

Az ötödik lehetőséget az egyedi támogatás jelenti. A Civil törvény alapján a keret húsz százaléka fordítható egyedi kérelmek támogatására. Az egyedi (NEAE jelű) támogatások a fent felsorolt pályázati célokra fordíthatók.

A NEA a lehetőségekhez mérten kifejezetten rugalmas támogatási rendszernek mondható. A rugalmassága megjelenik abban, hogy lehetővé teszi a szervezeteknek azt a választást, hogy az adott év vonatkozásában a működésüket, vagy a szakmai tevékenységeiket helyezik-e előtérbe. Rugalmas továbbá abból a szempontból is, hogy a szervezetek adottságaiknak és igényeiknek megfelelően választhatnak a pályázati lehetőségek között.

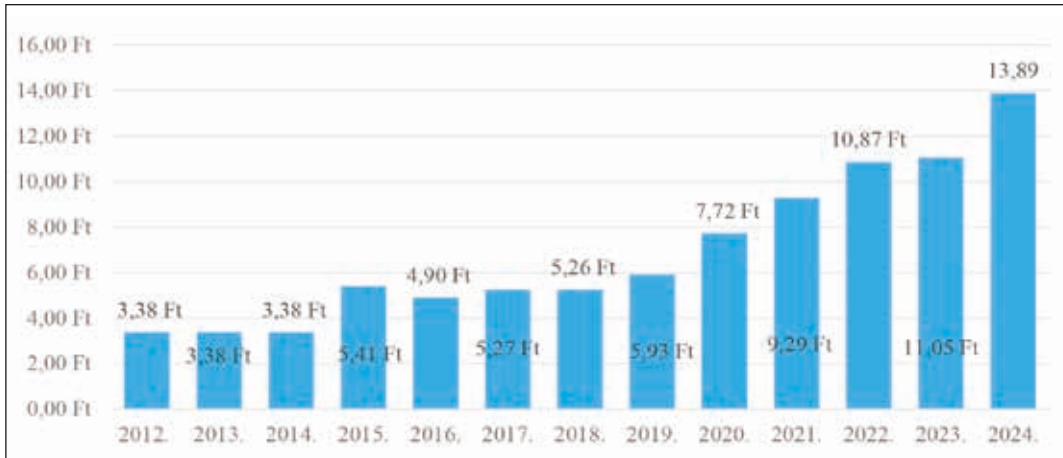
A NEA pénzügyi kerete

A NEA teljes kerete a 2024. évben 13,89 milliárd Ft. A NEA kerete 2025-ben várhatóan 13,02 milliárd Ft lesz. A keret csökkenése abból fakad, hogy 2023-ban többen rendelkeztek az SZJA 1%-ról. Ezért SZJA adóbevételekből a korábbiaknál nagyobb mértékű támogatást utalt ki a NAV közvetlenül az SZJA 1%-ot fogadó szervezeteknek.

A Civil törvény szerint¹⁵ a NEA bevételei az alábbi forrásokból származnak:

- a jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek és természetes személyek befizetései, melyek a Ptk. szerinti közérdekű kötelezettségvállalásnak minősülnek;
- a létesítő okirat eltérő rendelkezése hiányában a jogutód nélkül megszűnt civil szervezet, közhasznú szervezet vagyona;
- az adófizetők által a NEA részére felajánlott SZJA 1% összege;
- a tárgyévre vonatkozó központi költségvetésről szóló törvényben a NEA támogatásaként meghatározott összeg;

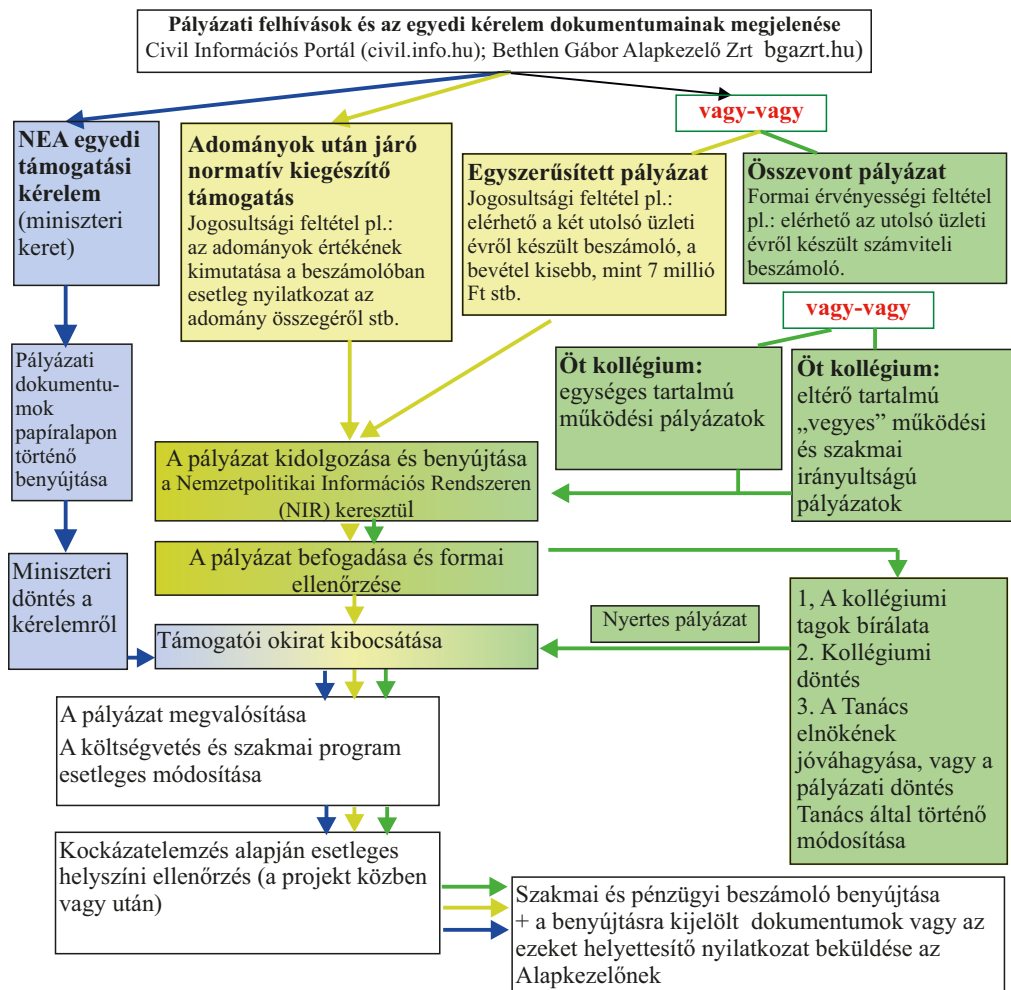
A NEA pénzügyi keretének változása 2012-2024 között (milliárd Ft)

Forrás: Miniszterelnökség a NAV adatai alapján

¹⁵ Civil törvény 58. § (1)

A támogatási folyamat áttekintése NEA különböző eljárásrendjei szerint

- e) átvett központi költségvetési előirányzatok;
- f) költségvetési támogatás;
- g) egyéb bevételek.

A NEA mindenkori éves kerete egy ún. „költségvetési forrásautomatizmus” alapján áll rendelkezésre. A NEA tárgyévre vonatkozó kerete megegyezik az adott költségvetési évet megelőző második évben a civil kedvezményezetteknek felajánlható, és számukra ténylegesen kiutalt összeg különbségével.¹⁶ A NEA költségvetése az adózott jövedelmek, valamint az SZJA 1% felajánlások alakulásától függ.

A korábbi évekhez képest 2023-ban növekedett az SZJA 1%-ról rendelkező adózók száma. Ezért az SZJA adózók által felajánlható részből több forrás került közvetlenül a kedvezményezett civil szervezetekhez. Ezért a NEA kerete 2025-ben kis mértékben csökken az előző évhez képest, mint amit a felajánlók számának növekedése indokolna. Az SZJA 1% felajánlások 2024. évi adatai alapján valószínűsíthető, hogy a NEA kerete 2026-ban bővülni fog.

Hogyan bírálják el a pályázatokat

A pályázók a döntéshozatal szempontjából kétféle eljárásrenddel találkozhatnak: a

kollégiumi döntéshozatali eljárással, illetve a jogosultsági alapú – szakmai bírálattal – eljárással.

A támogatási keret legnagyobb része fölött a kollégiumok rendelkeznek. A NEA öt kollégiuma más-más tevékenységi területeket támogat. Így érhető el, hogy egy adott szervezet pályázatát a hozzá hasonló célokat felvállaló másik szervezet pályázatával lehessen összevetni a tartalmi bírálat során. A kollégiumok egyaránt meghirdetnek működési és szakmai célú támogatásra irányuló összevont pályázatokat. Ezek formai vizsgálatát a NEA kezelő szerve, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. végzi, míg a szakmai bírálat és a döntés felelőssége a Kollégiumoknál van. A tartalmi bírálat szempontjait a működési pályázatok esetében – a kollégiumok véleményét, tapasztalatait is figyelembe véve – a Tanács határozza meg. Ennek az az oka, hogy a működési pályázatok minden kollégiumnál egységes tartalommal jelennek meg. A vegyes pályázatok esetében azonban a Tanácsnak és a kollégiumoknak is döntési joga van a tekintetben, hogy mely szempontokat és milyen hangsúllyal (mekkora maximálisan adható pontszámmal) kívánják érvényesíteni a bírálat során.

Másfajta döntéshozatal jellemzi a NEA normatív és egyszerűsített pályázati lehető-

¹⁶ A NEA előirányzat keretét meghatározó képletet a Civil tv. 58. § (5) bekezdése határozza meg.

ségeit. E pályázatoknál csak jogosultsági és formai ellenőrzés van. Az érvényes pályázatot benyújtó szervezetek számára a NEA kezelőszerve a támogatási keret kimerüléséig, beérkezési sorrendben bocsátja ki a támogatói okiratot. A szervezeteknek azonban így is a saját fő tevékenységi körüknek megfelelő kollégiumhoz kell benyújtaniuk a támogatási igényüket.

Mi az a NIR?

A Nemzetpolitikai Informatikai Rendszer, rövidítve NIR egy elektronikus, internet alapú támogatáskezelő rendszer. A NIR használata szükséges a Bethlen Gábor Alap, a NEA, és egyéb, a Miniszterelnökség által biztosított forrásból meghirdetett pályázatok eléréséhez, megvalósításához.

A NIR lehetőséget nyújt a pályázók/kérelmezők számára, hogy az BGA Zrt. felhívásaira elektronikus úton nyújtsák be pályázatukat/kérelmüket, illetve – támogatott pályázatok/kérelmek esetén – a rendszerben készítsék el a megvalósított projektjükhöz kapcsolódó szakmai és pénzügyi beszámolót. A NIR segítségével a benyújtott pályázathoz, valamint a megítélt támogatáshoz kapcsolódó teljes folyamat naprakészen nyomon követhető. Érvényes pályázat benyújtásához

NIR regisztráció, az elektronikus pályázati adatlap kitöltése és a pályázati kiírás szerint kötelező mellékletek csatolása szükséges. A NEA pályázatok esetében pályázati díj fizetése is szükséges, amelynek mértékét a pályázati kiírás tartalmazza. A NIR-t a www.bgazrt.hu oldalon (a NIR belépési pontra kattintva), vagy közvetlenül a <https://nir.bgazrt.hu/bga> oldalon keresztül lehet elérni.

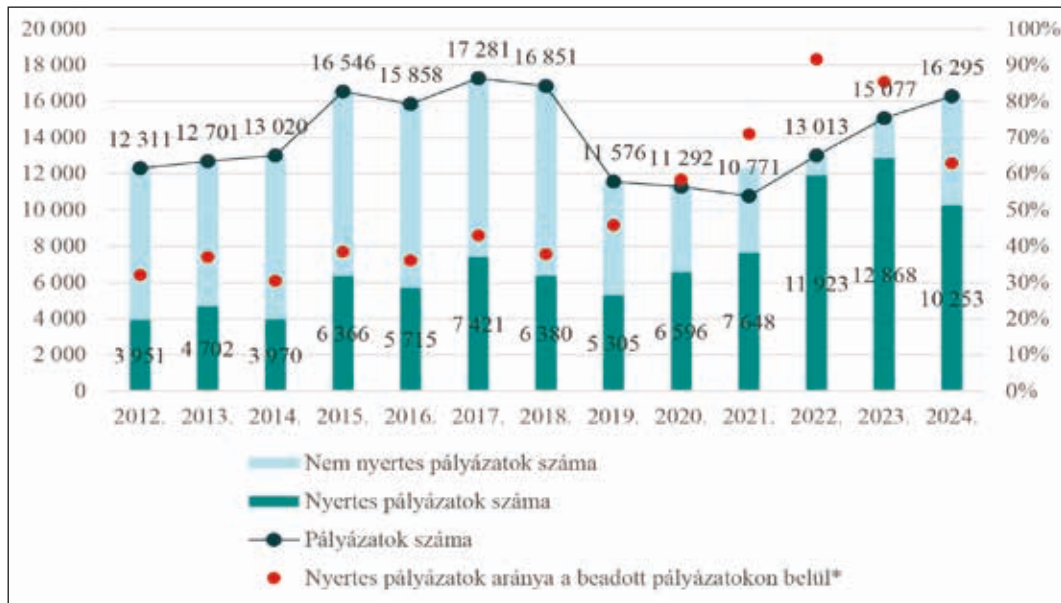
Mennyi szervezet jut támogatáshoz egy évben?

A NEA forrásából a beadott pályázatok nagyjából 35%-a részesül támogatásban. Az egyszerűsített és az adományokat kiegészítő normatív pályázati kategóriákban a pályázók több, mint 85%-a részesül támogatásban.

A NEA egyik pozitívumát az adja, hogy tulajdonképpen valamennyi civil szervezet számára biztosít egy vagy több pályázati lehetőséget. Igaz azonban, hogy e forráshoz leginkább a 75 millió forint éves bevételnél kevesebbet elérő szervezetek férhetnek hozzá. Az említett összeg fölötti bevétellel rendelkező szervezetek csak a kollégiumok által meghirdetett működési pályázatokon indulhatnak, ahol kizárólag visszatérítendő támogatást igényelhetnek. A 75 millió forint

tos éves bevétel összegébe a NEA támogatások esetében nem számítanak bele a normatív alapú támogatások. A Civil törvény alapján az 5 000 főnél kisebb lakosságszámmal rendelkező településeken bejegyzett szervezetek akkor is részesülhetnek támogatásban a NEA és a Magyar Falu Program keretében, ha vezető tisztségviselőjük a polgármester¹⁷.

A pályázatok és a nyertes pályázatok számának alakulása 2012-2024. között

* A nyertesek között megjelennek azok a szervezetek, amelyek a 2022. és 2023. évi „összevont” felhívások keretében 150 000 Ft egyszerűsített támogatást igényeltek. A kollégiumok által nem támogatott pályázatok esetében volt lehetőség arra, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel. Ez a támogatási mód megszűnt 2024-ben.

Forrás: Miniszterelnökség, BGA Zrt, saját szerkesztés

¹⁷ Civil törvény 53§ (2)

Magyar Falu Program Falusi Civil Alap

A Magyar Falu Program keretében jelennek meg a Falusi Civil Alap (FCA) pályázatai. A pályázatokra az 5 000 főnél kisebb lakosságszámmal rendelkező településeken működő civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) pályázhatnak. A Magyar Falu Program célja a kis települések hátrányainak enyhítése, illetve olyan fejlesztések megvalósítása, amelyek vonzóvá teszik az ott élők, illetve a letelepedni szándékozók számára ezen településeket. Az FCA a kis-településeken működő szervezetek közösségi tevékenységét, illetve az ehhez szükséges feltételek biztosítását támogatja.

Az FCA a Magyar Falu Program egyik támogatási eleme. Az FCA először 2020-ban jelent meg. Az FCA meghirdetése és támogatási keretének megállapítása a Magyar Falu Program adott évre vonatkozó költségvetésétől és támogatási céljaitól függ.

A civil szervezetek az eddig megjelent felhívások során négy kategória közül választhattak. A pályázati kategóriák közül három a szervezetek infrastrukturális hátterét erősítette. Az FCA iránt főleg azért volt jelentős az érdeklődés, mert szinte az egyedüli a civil szervezetek irányában is nyitott pályázati lehetőség volt, amely kifejezetten az ingatlan-, gépjármű-, vagy eszközök beszerzéséhez, felújításához nyújtott támogatást. A programszervezést támogató pályázati kategória vonzerejét pedig az adta, hogy a támogatáshoz nem alig társult semmilyen a program tartalmát, célját szűkítő megkötés. A pályázók maguk dönthették el, milyen rendezvényhez vagy rendezvénysorozathoz igényeltek támogatást. Ki kell emelni továbbá, hogy az FCA pályázatai – a NEA pályázataihoz hasonlóan – előfinanszírozott és 100%-os támogatást nyújtottak. Az FCA 2023. évre vonatkozó, 2024. december 31-ig felhasználható pályázatának kategóriái:

Civil szervezetek ingatlanberuházási, -felújítási támogatása (FCA-KP-1-2023/1)

Igényelhető támogatás: 7 000 000 Ft

Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása (FCA-KP-1-2023/2)

Igényelhető támogatás: 7 000 000 Ft

Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása (FCA-KP-1-2023/3)

Igényelhető támogatás: 2 000 000 Ft

Civil szervezetek programszervezési támogatása (FCA-KP-1-2023/4)

Igényelhető támogatás: 2 000 000 Ft

Az FCA 2023. évi pályázatain elnyert támogatásokat 2024. december 31-ig használhatják fel a pályázók.

Járműberuházás támogatása esetén a fenn tartási kötelezettség a megvalósítási időszak lejártától számított három éven át, ingatlanberuházás támogatása esetében a megvalósítási időszak lejártától számított öt éven át tart.

54

Az FCA 2023. évi pályázatain támogatást nyert szervezetek száma (db) és a megítélt támogatások összege (Ft)

Pályázati kategória	Nyertes pályázatok száma (db)	Megítélt támogatás összege (Ft)
Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	116	664 691 637
Gépjárműbeszerzési támogatás	53	350 644 671
Eszközbeszerzési támogatás	613	958 190 912
Programszervezési támogatás	623	1 026 183 763
Összesen	1405	2 999 710 983

Forrás: Miniszterelnökség

Városi Civil Alap

A Városi Civil Alap (VCA) elnevezésű támogatási programot a Magyar Falu Program - Falusi Civil Alap pályázatainak sikere alapján indította el a Kormány. A VCA a legalább 5 000 lakost számláló településen bejegyzett civil szervezetek működését, valamint közösségi és kommunikációs tevékenységét támogatja.

A VCA először 2021-ben jelent meg. A VCA sem jelenik meg önálló előirányzatként a költségvetésben. A VCA adott évi meghirdetése és kerete a Miniszterelnökség költségvetési fejezetében szereplő „Non-profit, társadalmi, civil nonprofit, társadalmi, civil szervezetek és köztisztviselők támogatása” célleírányzat felhasználásától függ. A VCA eddig megjelent felhívásaival az 5 000 lakosnál népesebb településeken székhellyel rendelkező civil szervezeteket támogatta. Ez a támogatási program az FCA párjának tekinthető, amennyiben hasonló pályázati kategóriákat hirdet meg. De eltérés van a két program között az igényelhető támogatás tekintetében. További különbséget jelentett, hogy a VCA a kommunikációs tevékenységeket is támogatta.

A pályázati felhívás tartalma módosult a korábbi évekhez képest. Új támogatási

elemként jelent meg az egyesületek, alapítványok rezszi, foglalkoztatási, ügyviteli és egyéb működési kiadásainak támogatása. Azok a szervezetek igényelhetők a működési kiadásuk támogatását is, amelyek eszközök beszerzésére, a programok szervezésére vagy a kommunikációs tevékenységekre szolgáló kategóriákban pályáztak. A korábbiakkal azonos módon lehetett pályázni ingatlanvásárlásra, -felújításra, illetve gépjármű-beszerzésre.

Az VCA 2024. évre vonatkozóan megjelent, 2025. december 31-ig felhasználható pályázatának kategóriái:

Ingatlanberuházási-, felújítási támogatás (VCA-KP-1-2024/1)

Igényelhető támogatás: **9.000.000 Ft**

Gépjárműbeszerzési támogatás (VCA-KP-1-2024/2)

Igényelhető támogatás: **7 000 000 Ft**

Működési, valamint eszközbeszerzési támogatás (VCA-KP-1-2024/3)

Igényelhető támogatás: **7 000 000 Ft**

Működési, valamint programszervezési támogatás 1 (VCA-KP-1-2024/4)

Igényelhető támogatás: **11 000 000 Ft**

Működési, valamint kommunikációs tevékenység támogatása (VCA-KP-1-2024/5):

Igényelhető támogatás: **11 000 000 Ft**

A 2024. évi VCA pályázaton elnyert támogatásokat 2025. december 31-ig használhatják fel a pályázók.

Járműberuházás támogatása esetén a fenntartási kötelezettség a megvalósítási idő-

szak lejártától számított három éven át, ingatlanberuházás támogatása esetében a megvalósítási időszak lejártától számított öt éven át tart.

Az VCA 2024. évi pályázatain támogatást nyert szervezetek száma (db) és a megítélt támogatások összege (Ft)

Pályázati kategória	Nyertes pályázatok száma (db)	Megítélt támogatás összege (Ft)
Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	36	125 280 676
Gépjárműbeszerzési támogatás	60	251 322 600
Működési, valamint eszközbeszerzési támogatás	205	422 801 743
Működési, valamint programszervezési támogatás	528	2 643 759 743
Működési, valamint kommunikációs támogatás)	175	1 356 835 238
Összesen	1 004	4 800 000 000

Forrás: Miniszterelnökség

A civil pályázatok elszámolása

Azok a szervezetek, amelyek legfeljebb 5 millió Ft összegű támogatásban részesülnek, egyszerűsített módon számolnak el. Ez a könnyítés a NEA valamennyi 2023 szeptember utáni megjelent felhívására érvényes¹⁸. A NEA egyedi keretéből támogatott szervezetek is egyszerűsített módon számolnak el, ha a támogatás összege nem haladja meg az említett összeghatárt. A VCA és az FCA pályázatainak elszámolására más szabályok vonatkoznak, mint a NEA támogatásaira.

Egyes korábban megjelent pályázati felhívásokat érintően is élnek az egyszerűsített beszámolást engedélyező szabályok. A 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet¹⁹ alapján azok a szervezetek, amelyek nyílt pályázatok útján nyertek támogatást egyszerűsített módon számolhatnak el, ha:

- a támogatási összeg legfeljebb 5 000 000 Ft, és
- a támogató okiratot 2019. január 1-je és 2022. december 31-e között írta alá a Támogató, és

- a Kedvezményezett még nem kapott a támogatás lezárásáról szóló értesítést, és
- nyilatkoznak az egyszerűsített elszámolási lehetőség igénybevételéről.

Az egyszerűsített elszámolással – ha a támogatói okirat nem állapít meg ennél hosszabb határidőt – legkésőbb 2024. december 31-ig élhetnek az érintett szervezetek. Az egyszerűsített elszámolás lehetősége többek között a NEA, VCA, FCA felhívásokra pályázó szervezetekre is vonatkozik. Erről a lehetőségről minden érintett szervezet elektronikus levélben kapott tájékoztatást a BGA Zrt-től. De a tájékoztatás és a 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet szerinti nyilatkozat elérhető a BGA Zrt. honlapján is a Támogatások menüben. A szakmai tartalommal kapcsolatos esetleges későbbi hiánypótlások elkerülése érdekében azon szervezeteknek is érdemes nyilatkozatot benyújtani, amelyek korábban már benyújtották a beszámolójukat.

¹⁸ A Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet 11 §. (7) bekezdés határozza meg az értékhatárt. Az elszámolás módját befolyáoló értékhatár 3 millió Ft-ról emelkedik 5 millió Ft-ra. A rendelkezés a kézirat lezárása után lép hatályba.

¹⁹ 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet az egyes államháztartási szabályoknak a Bethlen Gábor Alapkezelő Non-profit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: BGA Zrt.) által kezelt költségvetési támogatásokra vonatkozó, veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról

Szakmai beszámoló

Egyszerűsített szakmai beszámoló

Az egyszerűsített beszámoló keretében a szakmai beszámoló helyett egy nyilatkozatot kell benyújtani. Az Ávr. 93. § (1a) bekezdése szerinti nyilatkozatban²⁰ a szervezet képviselője nyilatkozik arról, hogy a szervezet a rendelkezésére bocsátott támogatást a támogatási célnak megfelelően, jogszerűen és a támogatási szerződésben meghatározottak szerint használta fel. A jogszabály szerint e nyilatkozathoz a támogatott szervezet köteles a számviteli bizonylatokról készített összesítőt csatolni. A szakmai beszámolót helyettesítő nyilatkozat és a bizonylati összesítő összhangban állnak egymással. Mindkettő a támogatás tényleges felhasználását bizonyítja. Ezért a nyilatkozat is a támogató okiratban vagy a legutolsó elfogadott módosítási kérelemben szereplő cél és tartalom teljesülését igazolja. Bár a projekt végén nem kell benyújtani a szakmai beszámolót, ha változik a pályázat szakmai tartalma, akkor a pályázó szervezetnek módosítási kérelmet kell benyújtani a projekt lezárulása előtt.

Érdemes szem előtt tartani, hogy a pályázati elszámolás könnyítése nem írja felül az egyéb jogi kötelezettségeket. A kettős könyvvitelt vezető szervezetek éves számviteli beszámolójának kötelező része a kiegészítő melléklet. Ebben változatlanul be kell mutatni a támogatások felhasználását.

Teljes szakmai beszámoló

A szakmai beszámolót a NIR-en keresztül, a „Szakmai beszámoló” elnevezésű űrlap kitöltésével kell benyújtani. A szakmai dokumentációt nem kell postán elküldeni a Támogatónak. A NIR-ben a „szakmai beszámoló” űrlapon a következő mezőket kell kitölteni:

1. a támogatásból megvalósított tevékenység (program, beruházás, cél, eredmény stb.) ismertetése,
2. a megvalósított tevékenységek és a költségek közötti összefüggés ismertetése,
3. a támogatói okirat módosítását nem igénylő változások bemutatása, indoklása (pl. költségsorok közötti átcsoportosítások, eltérések magyarázata),
4. közvetlenül és közvetve elért személyek, szervezetek száma (indikátorok),

²⁰ 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról, röviden az Ávr. 93. § 1a) bekezdés teszi lehetővé, hogy a szakmai beszámoló helyett a támogatott szervezetek nyilatkozattal igazolhassák a támogatás szabályos és a célszerinti felhasználását.

5. szakmai beszámolóhoz kapcsolódóan feltöltött mellékleteinek felsorolása (pl. fotó, CD/DVD, szórólap, plakát, tiszteletplé-dány, oktatás/képzés/konferencia esetén jelenléti ív, tananyag, tematika, könyv, stb.),
6. a programmal összefüggő kommunikációs terv megvalósulása (sajtó megjelenések),
7. az előírt logók használatának bemutatása (pl. Nemzeti Együttműködési Alap/Mi-niszterelnökség/BGA Zrt. logó-csoport használata módjáról való tájékoztatás, felhasználási hely megnevezése, fotó/fénymásolat küldése, internetes elérhető-ség linkje),
8. egyéb észrevételek.

A szakmai beszámoló mellékleteit azután lehet feltölteni, miután a NIR elkészítette a számlaösszesítőt. Ezután lehetséges valame-lyik „igen” megjelöléssel szereplő bizonylat-hoz csatolni az előírt szakmai mellékleteket. A dokumentumok oldalanként vagy összefűzve is feltölthetők.

Pénzügyi elszámolás

Egyszerűsített pénzügyi beszámoló

Az egyszerűsített beszámoló benyújtá-sa során is kötelező valamennyi a pályázat megvalósításához tartozó számla, bizonylat

adatait rögzíteni a NIR-be. A felrögzített adatok alapján generálja a NIR a számlaössz-eszesítőt. A számlaösszesítő eredeti példányát a szervezet képviselőjének, vagy az általa meghatalmazott személynek kell cégszerű-en aláírni. A cégszerűen aláírt számlaössz-eszesítőt kell szkennelt formában feltölteni a NIR-be az „Iratok” fülön. Az aláírt „eredeti” számlaösszesítőt postai úton is el kell külden-i az Támogató postai levelezési címére.

A NIR-be nem szabad a számlákat, bi-zonylatokat és egyéb alátámasztó dokumen-tumokat feltölteni. Postai úton – a „szám-laösszesítőn” kívül – csak akkor kell bekülden-i bármilyen, a pénzügyi beszámolóhoz tartozó bizonylatot, dokumentumot, ha a Támogató erről postai úton értesítést küld. (A NIR által benyújtásra kijelölt bizonylato-kat sem kell beküldeni a beszámoló része-ként.)

„Teljes” pénzügyi beszámoló

Azon szervezeteknek, amelyek 5 millió forintot meghaladó mértékű támogatásban részesülnek bármely NEA pályázati felhívás, vagy NEA egyedi támogatás keretében „tel-jes” pénzügyi beszámolót kell benyújtani. E szervezeteknek nem elegendő csupán a „számlaösszesítőt” megküldeni postai úton a támogató felé. Nekik a NIR által „igen” jelzéssel megjelölt tételekhez kapcsolódóan

postai úton is be kell küldeni a bizonylatok és egyéb, az útmutató által előírt dokumentumok másolatát.

Közös szabályok a pénzügyi beszámoló készítésénél

A pályázati felhívás és az elszámolási útmutató egymással összhangban adja meg a nem elszámolható költségek körét. Ezeket a kiadásokat a pályázat esetleges módosítása esetén sem lehet elszámolni. Ha a felhívás megadja, hogy valamely költség milyen arányban jelenhet meg a pályázat költségvetésén belül, akkor ezt a mértéket az elszámolásnál sem szabad átlépni. A pályázónak a támogatói okirat szerinti támogatás teljes összegével kell elszámolni. Ha a pályázó szervezet nem használja fel a teljes összeget, nyilatkozatban mondhat le a támogatás fel nem használt részéről. Ezért nem éri hátrány a pályázó szervezetet. A lemondó nyilatkozatot postai úton kell elküldeni a Támogatónak. A fel nem használt támogatást vissza kell utalni a Támogató számlaszámára. Ha a kedvezményezett már korábban, a beszámoló benyújtásának határideje előtt nyilatkozott a fel nem használt támogatási összegről és azt visszafizette, akkor a csökkentett támogatási összeget kell elszámolnia.

A számlaösszesítő a pályázat céljával összefüggő és megvalósítási időszakában felmerült kiadásokat, valamint ezek tényleges kifizetését igazoló bizonylatok adatait tartalmazza. A NIR a „számlaösszesítőt” automatikusan, a pályázó által rögzített adatokból generálja. A pénzügyi elszámolás során a NIR-ben minden költségtételhez két bizonylat adatait kell rögzíteni. Az egyik bizonylat a költséget (kifizetés indokát) mutatja meg. A másik bizonylat azt igazolja, hogy a pénzügyi teljesítés is megtörtént, azaz a pályázó ténylegesen kifizette az adott tételt. A NIR-ben ezeket az összetartozó bizonylatokat négy típusba sorolva lehet rögzíteni: 1. személyi jellegű kifizetések bizonylatai, 2. a termék és szolgáltatás kifizetésekhez kapcsolódó bizonylatok, 3. útiköltség térítés bizonylatai 4. banki költségek bizonylatai. Ez a fajta besorolás technikai jellegű. Abban segít, hogy könnyebb legyen rögzíteni és átlátni a bizonylatokat.

A kiadásokat nyugták, számlák, továbbá egyéb – külső szereplőtől származó vagy a szervezet saját maga által létrehozott – bizonylatok igazolhatják. A nyugtákra és számlákra vonatkozó követelményeket az ÁFA törvény tartalmazza²¹. A bizonylatokra vonatkozó alaki és tartalmi követelmé-

²¹ Az egyszerűsített számla adattartalmát az ÁFA tv. 176. §-a határozza meg. A nyugta kötelező adattartalmáról az ÁFA tv. 173. § rendelkezik.

nyeket pedig a számviteli törvény rögzíti²². A BGA Zrt. által kiadott, az adott pályázati felhíváshoz kapcsolódó elszámolási útmutató is hatékony segítséget jelent. Az útmutató költségvetési sorok és költségnemek szerint mutatja be az elszámolható költségeket, illetve, hogy e költségeket milyen dokumentumokkal kell igazolni. Az elszámolási útmutatónak ezt a részét már a pályázat megvalósításának elején célszerű áttekinteni. (Az elszámolási útmutatónak ez a része évek óta alig módosult. Ezért az előző évi felhívásokhoz készült útmutató is segítséget jelent.) Az elszámolási útmutató előzetes áttekintését több okból is javasoljuk. Egyrészt egyes kiadások (pl. útiköltség-térítés, napidíj stb.) esetében a szervezet saját maga szabályozza és készíti el az elszámoláshoz szükséges bizonylatokat. Ennek feltételeit a szervezetnek kell biztosítani. Az elszámolási útmutató segíthet időben beszerezni azokat a szolgáltatásokat, hagyományos és elektronikus nyomtatványokat (stb.), amelyekre szükség lesz a projekt megvalósítása során. Másrészt a gazdasági esemény megtörténte után már nehéz, esetleg lehetetlen megszerezni azokat a bizonylatokat, dokumentumokat, amelyek szükségesek az elszámoláshoz.

Csak a szabályosan a pályázó szervezet nevére kiállított számlák, bizonylatok fo-

gadhatók el az elszámolásnál. Ez alól kivétel, ha a projektet külhoni magyar társpályázóval vagy ún. teljesítési közreműködővel valósítja meg a pályázó. Ezekben az esetekben a partner szervezet nevére kiállított számlák, bizonylatok is elszámolhatók.

Az eredeti számviteli bizonylatokat záradékolni kell. A záradék tartalmazza a pályázat azonosítószámát, illetve, hogy a bizonylaton szereplő összegből mennyit számol el a pályázó a támogatás terhére. A számlát, bizonylatot abban az esetben is záradékolni kell, ha az elszámoláshoz nem kell külön beküldeni. Az elektronikus számlák esetében egy külön nyilatkozat helyettesíti a záradékolást, mert ezeket a számlákat elektronikus formában kell kezelni és tárolni, kinyomtatva nem minősülnek hitelesnek.

Pénzügyi teljesítést (kifizetést), a készpénzben történő kifizetést:

- a) a kedvezményezett által kiállított kiadási pénztárbizonylat,
- b) a pénzeszközökről és azok forrásairól, valamint az azokban bekövetkezett változásokról a kedvezményezett által vezetett könyvviteli nyilvántartás (például időszaki pénztárjelentés, naplófőkönyv stb.) igazolhatja.

²² 2000. évi C. törvény a számvitelről 166. § és 167. §

A külföldi magyar társ pályázóval/teljesítési közreműködővel megvalósított program esetén az adott ország szabályainak megfelelő, a számviteli bizonylat értékének megfizetését igazoló számviteli bizonylat igazolhatja a kifizetést.

Átutalással vagy bankkártyával történő pénzügyi teljesítés esetén a kifizetést:

- a) a bankszámlakivonat,
- b) internetes számlatörténet igazolhatja.

Az átutalást igazoló dokumentumnak tartalmaznia kell a nyitó- és záró egyenleget is. A tapasztalatunk szerint a BGA Zrt., akár hiánypótlásban is bekérheti a bankszámlakivonatot, ha ez nem áll rendelkezésére, mert a számlatörténet nem minősül hitel-esnek. Az átutalással teljesített kifizetések esetén a BGA Zrt. mindig ellenőrzi, hogy a kedvezményezett a támogató felé bejelentett és inkasszóval terhelt bankszámlaszámáról egyenlített-e ki a költséget.

Ha a pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló számviteli bizonylatból nem azonosítható be egyértelműen, hogy melyik számviteli bizonylat milyen költség kifizetéséhez kapcsolódik, kifizetést igazoló bizonylatot is záradékolni szükséges. Ha a záradék szövege nem fér el a kifizetést igazoló dokumentumon, akkor ezt az elszámolási útmutatóban szereplő nyilatkozaton kell szerepeltetni.

A kifizetést igazoló bizonylatokon azokat a tételeket ki lehet takarni, amelyek nem vonatkoznak a pályázatra. A nyitó- és záróegyenlegnek azonban ekkor is látszani kell.

A NIR-ben rögzített bizonylatokat a pályázat költségvetésében megadott költség-sorokhoz kell rendelni. Azokat a számlákat, bizonylatokat fogadja el a BGA Zrt. az elszámolás ellenőrzése során, amelyek:

- a megvalósítási időszakon belül igénybe vett munkáról, szolgáltatásról, termékről szólnak;
- ténylegesen illeszkednek a pályázatban, vagy az utoljára elfogadott módosítási kérelemben megadott költségvetési tételekhez.

A pályázati felhívás, illetve a megvalósítás részletes szabályait tartalmazó útmutató adja meg a pályázati támogatás felhasználásának kezdő, illetve záró időpontját. A megvalósítási időszak e két dátum közé esik. Csak azok a kiadások számolhatók el, amelyek a projekt megvalósítási időszakában merülnek fel. A pályázati támogatásból fedezett munkavégzésnek, termék és szolgáltatás igénybevételeknek kell a megvalósítási időszakba esnie. A pénzügyi teljesítés 30 nappal meghaladhatja a megvalósítási időszak záró dátumát. Így lehetséges a projekt utolsó hónapjára eső munkabér, járulék, a

rezi számla (stb.) kifizetése, annak ellenére, hogy a kifizetés és a bizonylat kelte későbbre esik, mint a megvalósítási időszak záródátuma. Ennek kapcsán fontos megjegyezni, hogy amennyiben valamely szolgáltatás, munka (stb.) teljesítése hamarabb indul, vagy később zárul le, mint a megvalósítási időszak, akkor a költséget időarányosan lehet beszámítani. A kiadásnak csak a megvalósítási időszakon belülre eső része elszámolható.

A pályázati program tervezett és a tényleges megvalósulása között adódhatnak különbségek. A NEA viszonylag tág mozgásteret ad a pályázóknak arra, hogy külön módosítási kérelem nélkül is eltérhessenek a tervezett költségvetéstől. Akkor kell mindenképpen módosítási kérelmet benyújtani,

ha olyan költség-átcsoportosítás történik, amelyik miatt valamelyik költségvetési főkategória (fősor) összege a támogatás teljes összegének 30%-ánál nagyobb mértékben emelkedik meg a tervezetthez képest. Szintén módosítás szükséges, ha új, eredetileg nem tervezett sort kell nyitni a költségvetésben. A módosítás akkor is javasolt, ha olyan kiadás merül fel, amely miatt nem kellene új sort nyitni, de az adott tétel és annak indoka sem szerepel az eredeti költségvetésben. Módosítási kérelmet a projekt megvalósítási időszakában lehet benyújtani.

Összeállította:
*Furka Ágnes (Miniszterelnökség
Civil Kapcsolatok és Társadalmi
Konzultáció Főosztálya);*

A Nemzeti Együttműködési Alapból nyújtott civil támogatások elszámolásában bekövetkezett változások, valamint az elszámolás ellenőrzési és helyszíni ellenőrzési tapasztalatai

1. Egyszerűsített elszámolás és elszámolás ellenőrzési rendszer bevezetése

A Nemzeti Együttműködési Alapból (a továbbiakban: NEA) nyújtott civil támogatások esetében első alkalommal a 2022. évi pályázati kiírások vonatkozásában került bevezetésre a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet (a továbbiakban: NEAr.) módosításáról szóló 11/2022. (VIII. 1.) MvM rendelet (a továbbiakban: NEAMódr1.) által, majd ezt követően a NEAr. módosításáról szóló 5/2023. (VIII. 30.) MVM rendelet (a továbbiakban: NEAMódr2.), illetve az egyes államháztartási szabályoknak a Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság által kezelt költségvetési támogatásokra vonatkozó, veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 359r.) által kerültek biztosításra különböző feltételek mentén egyszerűsített

elszámolási lehetőségeket, ezeket szeretnénk bemutatni a továbbiakban.

1.1. A NEAr. által biztosított egyszerűsített elszámolási lehetőségek:

1.1.1. A NEAMódr1. által bevezetett egyszerűsített elszámolás a NEAN-KP-1-2022 és a NEAG-KP-1-2022 kiírásokat teljes körűen érintette, a NEAO-KP-1-2022 kategória esetében viszont nem volt teljeskörű, hanem a NEAr. 14/B. § (1b) bekezdése alapján azon civil szervezet támogatása esetén alkalmazható, amely nem részesült támogatásban a Civil tv. ²³56. § (1) bekezdés b)–g), i) és j) pontjára vonatkozó támogatási igény alapján, és a benyújtott támogatási igényében a legfeljebb százötvenezer forint összegű egyszerűsített támogatás iránti igényét jelezte a pályázat benyújtásakor.

1.1.2. A NEAMódr2. szerinti, 2023. szeptember 1-jétől hatályos új rendelkezések alapján az egyszerűsített elszámolás

²³ Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény

lehetősége a NEA támogatások szélesebb körére kiterjesztésre került. A normatív (NEAN) és egyszerűsített (NEAG) támogatások tekintetében nem történt változás, ezek a támogatási kategóriák továbbra is teljes mértékben egyszerűsített elszámolási rendbe tartoznak. **A NEAMódr2. a legfeljebb hárommillió forint összegű, a NEAr. 11. § szerinti kollégium által kiírt támogatásokat, a 12. § szerinti működési támogatásokat, valamint a 13. § szerinti egyedi kérelem alapján nyújtott támogatásokat vonta be az egyszerűsített elszámolási rendszerbe,** azzal, hogy ezen szabályokat a módosítás hatálybalépésekor, azaz 2023. szeptember 1-jén már fennálló támogatási jogviszonyokban is alkalmazni kell.

Hangsúlyozandó, hogy tekintettel arra, hogy a NEAMódr2. szerinti módosítást a folyamatban lévő támogatási jogviszonyokra is alkalmazni kell – ugyanakkor 2019. január 1-je és 2022. december 31-e között létrejött támogatási jogviszonyok esetében a magasabb – ötmillió forint összegű – összeghatár miatt a 359r. kedvezőbb elszámolási feltételeket tartalmaz a pályázati úton nyújtott támogatásokra, illetve az Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező Kedvezményezettek esetében a pá-

lyázati és egyedi támogatásokra vonatkozóan is, ezért az ebben az időszakban létrejött támogatási jogviszonyok elszámolása esetében a 359r. szerinti szabályok is érvényesek és alkalmazhatók a Kedvezményezett erre irányuló nyilatkozata esetén.

1.1.3. A NEAr. által biztosított egyszerűsített elszámolás mit jelent?

A bevezetett egyszerűsítés abban áll, hogy a Kedvezményezetteknek a szakmai beszámoló helyett **az Ávr.²⁴ 93. § (1a) bekezdése szerinti nyilatkozatot, valamint a pénzügyi elszámolás keretében a NIR-ben rögzített, a támogatás terhére elszámolni kívánt számlák, számviteli bizonylatok alapján a NIR által generált számlaösszesítő aláírt példányát kell csak benyújtani.** Tehát az elszámolni kívánt számlák, számviteli bizonylatok másolatainak benyújtására nincs szükség, csak abban az esetben, ha az Alapkezelő részéről erre vonatkozóan külön felszólítás érkezik postai úton és e-mailen is. A támogatás felhasználásának ellenőrzése ezen két dokumentum alapján történik, bizonylatalapú ellenőrzésre csak az Alapkezelő által – véletlenszerű mintavétellel – kiválasztott támogatási ügyletek esetében kerül sor.

²⁴ Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet

1.2. 1.2. Veszélyhelyzet miatti egyszerűsített elszámolási lehetőség:

A 2020 márciusától a COVID-19 fertőzés okozta tömeges megbetegedést okozó humánjárvány elkerülése miatt kihirdetett veszélyhelyzetben bevezetett korlátozások, majd 2022 novemberében az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel elrendelt veszélyhelyzet indokoltá tette, hogy a Kormány lehetőséget biztosítson meghatározott költségvetési támogatások kedvezményezettjeinek, hogy a támogatás felhasználásáról egyszerűsített módon, kevesebb adminisztratív teherrel, de továbbra is minden esetben a támogatási cél megvalósulásának, a felhasználás jogszerűségének ellenőrzöttsége mellett számolhassanak el.

A 2023. augusztus 3-tól hatályos 359r. ezt az egyszerűsített elszámolási lehetőséget a 2019-2022 között nyújtott NEA támogatások meghatározott Kedvezményezettjei részére is biztosítja.

1.2.1. A 359r. 5. §-a szerinti támogatások Kedvezményezettjei (ide nem értve az Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező kedvezményezettek támogatásait) részére biztosított egyszerűsített elszámolás azt jelenti, hogy

- a szakmai beszámoló helyett nyilatkozatot kell benyújtani arról, hogy a támogatás a támogatási célnak megfelelően, jogszerűen és a támogatói okiratban vagy a támogatási szerződésben meghatározottak szerint került felhasználásra, valamint
- szükséges benyújtani a támogatott tevékenység megvalósításához kapcsolódó költségeket igazoló számviteli bizonylatokról készített számlaösszesítőt.

A támogatás felhasználásának ellenőrzése ezen két dokumentum alapján történik, bizonylatalapú ellenőrzésre csak az Alapkezelő által – véletlenszerű mintavétellel – kiválasztott támogatási ügyletek esetében kerül sor.

A 359r. 5. §-a alapján az egyszerűsített elszámolással azon Kedvezményezettek élhetnek – legkésőbb 2024. december 31-ig, ha a támogatói okirat ennél hosszabb határidőt nem állapít meg –, akiknek a támogatása(i):

- az Alapkezelő által, 2019. január 1-je és 2022. december 31-e között, pályázati kiírás alapján nyújtott támogatás,

azaz amely pályázat esetében a támogatói okirat aláírásának dátuma ebbe az időszakba esett;

- esetében a támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5.000.000,- Ft;
- még nem lezárt támogatás (azaz a Kedvezményezett még nem kapott a támogatás lezárásáról szóló értesítést a támogatáskezelő informatikai rendszeren keresztül).

1.2.2. A 359r. 3. §-a további könnyítéseket határozott meg az Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező Kedvezményezettek támogatásai esetében, akiknek csak a nyilatkozat benyújtása szükséges arról, hogy a támogatás a támogatási célnak megfelelően, jogszerűen és a támogatói okiratban vagy a támogatási szerződésben meghatározottak szerint kerül felhasználásra. Fontos különbség továbbá, hogy az Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező Kedvezményezettek 2022. december 31-e utáni időszakban létrejött támogatási jogviszonyai esetében is élhetnek ezzel a lehetőséggel eltérő jogszabályi rendelkezésig.

Tekintettel arra, hogy a 359r. 5. §-a szerinti egyszerűsítési szabályok a 2022. évi NEA-

ból pályázati úton nyújtott támogatásokra is vonatkoznak, így a NEAO-KP-1-2022 kiírás legfeljebb ötmillió forint összegű támogatásaira is kiterjesztik az egyszerűsített elszámolás lehetőségét, felül írva ezzel a 2022. évi pályázati kiírásokra nézve hatályos NEAr.-t. A 359r. a NEAN-KP-1-2022 és a NEAG-KP-1-2022 kiírások kedvezményezettjei számára csak abban az esetben jelent további egyszerűsítést, ha Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező a Kedvezményezett, mindenki más esetében a 359r. nem jelent további egyszerűsítést, mivel az ő esetükben a NEAr. már az egész pályázati kategóriára biztosította az egyszerűsített elszámolást, azonos módon a 359r-ben meghatározott egyszerűsített elszámolással.

A 359r.-ben érintett támogatások esetében az Alapkezelő közvetlenül is megkereséssel élt a Kedvezményezettek részére.

A különböző jogszabályok, jogszabálmódosítások által biztosított egyszerűsített elszámolási lehetőségek áttekintő táblázata:

Az egyszerűsítést biztosító jogszabály	Érintett támogatások	Összehatár	Egyéb feltételek	Vonatkozó útmutató, tájékoztató, nyilatkozat sablonok elérhetősége
NEA-Módr1.	NEAN-KP-1-2022 NEAG-KP-1-2022 NEAO-KP-1-2022	A NEAN-KP-1-2022 és a NE-AG-KP-1-2022 kiírás esetében nincs összehatár, a NEAO-KP-1-2022 kiírás esetében a NEAr. 14/B. § (1b) bekezdése alapján azon civil szervezet támogatása esetén alkalmazható, amely nem részesült támogatásban a Civil tv. 56. § (1) bekezdés b)–g), i) és j) pontjára vonatkozó támogatási igény alapján, és a benyújtott támogatási igényében a legfeljebb százötvenezer forint összegű egyszerűsített támogatás iránti igényét jelezte a pályázat benyújtásakor.	-	<ul style="list-style-type: none"> • 2022 NEA elszámolási útmutató (pdf) • Nyilatkozat fel nem használt támogatásról (docx) • Nyilatkozat az Ávr. 93. § (1a) bekezdése szerinti beszámolóhoz (docx)
359r. 3. §	Az Alapkezelő által, 2018 december 31. napját követően pályázati kiírás és egyedi kérelem alapján Ukrajna területén székhellyel vagy lakóhellyel rendelkező kedvezményezetteknek nyújtott támogatások	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5.000.000,- Ft.	Még nem lezárt támogatás (azaz a Kedvezményezett még nem kapott a támogatás lezárásáról szóló értesítést a támogatáskezelő informatikai rendszeren keresztül).	<ul style="list-style-type: none"> • 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet egyszerűsített elszámolás tájékoztató NEA (pdf) • 359/2023 Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése szerinti nyilatkozat NEA Ukrajnai kedvezményezettek támogatásaihoz (docx)
359r. 5. §	Az Alapkezelő által, 2019. január 1-je és 2022. december 31-e között, pályázati kiírás alapján nyújtott támogatás , azaz amely pályázat esetében a támogatói okirat aláírásának dátuma ebbe az időszakba esett.	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5.000.000,- Ft.	Még nem lezárt támogatás (azaz a Kedvezményezett még nem kapott a támogatás lezárásáról szóló értesítést a támogatáskezelő informatikai rendszeren keresztül).	<ul style="list-style-type: none"> • 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet egyszerűsített elszámolás tájékoztató NEA (pdf) • 359/2023 Korm. rendelet 5. §-a szerinti nyilatkozat NEA pályázatokhoz (docx)

NEA-Módr2.	NEAN-KP-1-2023 NEAG-KP-1-2023 NEAO-KP-1-2023 NEAE-KP-1-2023 (ide nem értve a 359r. 3. §-a szerinti NEA egyedi támogatásokat)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 3.000.000,- Ft. A NEAN-KP-1-2023 és a NEAN-KP-1-2023 kiírások tekintetében az elnyerhető támogatás összege kevesebb volt, mint az összehatár ezért a teljes kategóriára vonatkozik. A NEAO-KP-1-2023 és a NEAE-KP-1-2023 kategóriák esetében ahol a támogatási összeg legfeljebb 3.000.000 Ft.		<ul style="list-style-type: none"> • 2023 NEA elszámolási útmutató (pdf) • 13.11 melléklet – Nyilatkozat a Nemzeti Együttműködési Alap fejezeti kezelésű előirányzat 2023. évi forrásai terhére nyújtott támogatásoknak az Ávr. 93. § (1a) bekezdése szerinti beszámolóhoz (docx)
	NEAN-KP-1-2024 NEAG-KP-1-2024 NEAO-KP-1-2024 NEAE-KP-1-2024 (ide nem értve a 359r. 3. §-a szerinti NEA egyedi támogatásokat)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 3.000.000,- Ft.	-	<ul style="list-style-type: none"> • https://bgazrt.hu/uj-felhivasok-a-nemzeti-egyuttmukodesi-alap-kereteben-nean-kp-1-2024/
	A 2022. december 31-ig a NEA-ból egyedi kérelem alapján nyújtott támogatások (ide nem értve a 359r. 3. §-a szerinti NEA egyedi támogatásokat)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 3.000.000,- Ft.	A módosítás hatálybalépésekor – 2023. szeptember 1-jén – fennálló jogviszonyokra, vagyis amelyek ekkor már létrejöttek, de még nem lezártak (azaz a Kedvezményezett még nem kapott a támogatás lezárásáról szóló értesítést a támogatáskezelő informatikai rendszeren keresztül).	Az érintett Kedvezményezetteket az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat

2. A NEA-ból nyújtott támogatások ellenőrzési tapasztalatai

Az Ávr. 100. § (2) bekezdése alapján a támogatás ellenőrzésére a támogatási döntés meghozatalát, a támogatói okirat kiadását vagy a támogatási szerződés megkötését megelőzően, a költségvetési támogatás igénybevétele alatt, a támogatott tevékenység befejezésekor, illetve lezárásakor, valamint a beszámoló elfogadását követő öt évig kerülhet sor. Az ellenőrzés történhet dokumentumok bekérése és helyszíni ellenőrzés révén is.

Az egyszerűsített elszámolás ellenőrzési tapasztalatai:

- A leggyakrabban előforduló hiba az egyszerűsített elszámolások tekintetében, hogy a nyilatkozat fejlécében szereplő adatokat nem megfelelően töltik ki. Javasoljuk, hogy az egyes támogatások esetében a kiadott támogatói okirat alapján töltsék ki a nyilatkozatot. A támogatói okirat a NIR-ben elérhető a Kedvezményezett számára is.
- Szintén gyakori hiba a nem megfelelő nyilatkozat minta használata.
- A nyilatkozatot – **a nyilatkozat tétel időpontjában** – a civil szervezet képviselőjére jogosult személynek kell

aláírnia. Ha a támogatói okiratban foglaltakhoz képest változott a hivatalos képviselő, akkor a változást aláírási példányát is mellékelni kell a nyilatkozathoz. A nyilatkozatot a hivatalos képviselő által meghatalmazott személy is aláírhatja, ebben az esetben mellékelni kell a meghatalmazást is a nyilatkozathoz.

- A számlaösszesítő ellenőrzése során nem kizárt a hiánypótlás küldése a számlaösszesítő vonatkozásában sem, illetve ilyenkor is jogosult az Alapkezelő alátámasztó dokumentumokat, illetve indoklásokat bekérni az elszámolás ellenőrzéséhez szükséges mértékben.
- A számlaösszesítőben szereplő adatok alapján az egyes tételekről eldönthető, hogy milyen jellegű gazdasági eseményhez kapcsolódnak. Ennek megfelelően különös figyelmet kérünk fordítani a NEA támogatások esetén el nem számolható költségekre.
- Gyakran tapasztaljuk, hogy az átcsoportosítások mértéke meghaladja a megengedett mértéket.
- A teljes támogatási összeg felhasználásának ellenőrzése a NIR-ben, illetve

a számlaösszesítőben szereplő adatok alapján is lehetséges. Ennek megfelelően az esetlegesen fel nem használt támogatási összegekről történő lemondás, és az érintett összegek visszautalása továbbra is elengedhetetlen.

Az elszámolások bizonylat alapú ellenőrzésének tapasztalatai:

- A hiányosságok alapján javasoljuk az elszámolási útmutató körültekintő tanulmányozását minden Kedvezményezettnek. Az útmutatók tartalma a jogszabályi és egyéb előírások következtében évről évre változik, ezért mindig az adott támogatásra vonatkozó útmutatót kell figyelembe venni.
- Körültekintőbb eljárást javasolunk a Kedvezményezettnek a pályázat benyújtásakor megadott projekttervhez (vagyis a megvalósítani kívánt támogatott tevékenység és támogatási cél) és/vagy a jóváhagyott költségtervhez képest bekövetkezett változások kezelése során. Minden elszámolási útmutató tartalmazza a megengedett eltéréseket (ebben is vannak eltérések az különböző évekre vonatkozó útmutatók között!), minden más esetben módosítási kérelmet szükséges benyújtani a megvalósítási időszakon belül.

Ennek elmaradása estén az elszámolás komoly akadályokban ütközhet és végső esetben a támogatás visszafizetésével/visszavonásával is járhat.

- A leggyakoribb hibák/hiányosságok adminisztratív jellegűek, amik kis odafigyeléssel elkerülhetők lennének.
- Gyakori félreértés, hogy a jelenlegi képviselő nem érzi felelősnek magát a korábbi képviselő regnálása alatt felhasznált támogatás kapcsán és nem együttműködő az ellenőrzés során. Hangsúlyozandó, hogy az Alapkezelő a civil szervezettel áll támogatási jogviszonyban, nem annak a képviselőjével. Függetlenül attól, hogy esetleg nem kellő mélységű az átadás-átvétel a régi és új képviselők között, a civil szervezet kötelezettsége a költségvetési támogatások lebonyolításában részt vevő és a költségvetési támogatást ellenőrző szervezetekkel együttműködni, az ellenőrzést végző szerv képviselőit ellenőrzési munkájukban a megfelelő dokumentumok, számlák, a megvalósítást igazoló okmányok, bizonylatok rendelkezésre bocsátásával, valamint a fizikai teljesítés vizsgálatában a helyszínen is segíteni. Ha a kedvezményezett a támogatást ellenőrző szerv munkáját ellehetetleníti, az

Alapkezelő a költségvetési támogatást visszavonhatja, a támogatási szerződéstől elállhat.

- A bizonylat alapú ellenőrzések esetében az alátámasztó bizonylatok megküldésére vonatkozó, vagy a későbbiekben megküldött hiánypótlási felszólításokban szereplő határidőket minden esetben kérjük betartani.

A NEAr. 8. §-a szerinti helyszíni ellenőrzések tapasztalatai:

- A helyszíni ellenőrzések végrehajtásához a Kedvezményezettnek biztosítani kell a helyszíni ellenőrzés lefolytatásához szükséges feltételeket: a támogatással érintett helyszín bejárása, a támogatás teljes és eredeti dokumentációjának rendelkezésre állása, valamint az ellenőrök számára megfelelő körülmények biztosítása pl. áram, asztal, szék.
- A gyakorlati tapasztalatok alapján a civil szervezet székhelye legtöbb esetben egy magánlakás, ilyen esetben szükséges valamilyen alternatív helyszín biztosítása, amely alkalmas az ellenőrzés lefolytatására.
- Szintén fontos szempont a támogatási dokumentáció fellelhetősége, ami azt jelenti, hogy pl. a könyvelőtől el kell

kérni az eredeti számlákat, számviteli bizonylatokat, hiszen az ellenőröknek meg kell arról bizonyosodniuk, hogy az eredeti bizonylatok megegyeznek az elszámolás során benyújtott másolatokkal, illetve felvezetésre került az eredeti számlákra, számviteli bizonylatokra a záradék. Célszerű a pályázat benyújtásától kezdődően egy mappába gyűjteni az összes dokumentumot és akkor nem – az akár évekkel később megvalósuló – ellenőrzés előtt kell kapkodni a dokumentáció összeállításával.

- Felhívjuk a figyelmet, hogy bár az egyszerűsített elszámoláshoz nem kell a támogatás terhére elszámolni kívánt számlák, számviteli bizonylatok másolatait benyújtani, az eredeti számlák, számviteli bizonylatok záradékolása akkor is kötelező.

Költségvetési év	Érintett támogatási kategóriák	Az egyszerűsítést biztosító jogszabály	Összeghatár	Egyszerűsített elszámolás benyújtására rendelkezésre álló határidő	Vonatkozó útmutató, tájékoztató, nyilatkozat sablonok elérhetősége
2019	NEA-19-Ö-M, NEA-19-Ö-V, NEA-19-EG, NEA-19-N	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	Tájékoztató: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamolas/359_2023_korm_rend_egyszerus%C3%ADtt-elszamolas_tajekoztato_nea.pdf Nyilatkozat: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamolas/359_2023_korm_rendelet_5_par_szerinti_nyilatkozat_NEA_palyzatokhoz.docx
	NEA-E-19	NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása (visszamenőleges hatály miatt)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	Legkésőbb az elszámolás ellenőrzése keretében.	Az érintett Kedvezményezetteket az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat.
2020	NEA-20-O-M, NEA-20-O-V, NEA-20-EG, NEAN-KP-1-2020	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	Tájékoztató: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamolas/359_2023_korm_rend_egyszerus%C3%ADtt-elszamolas_tajekoztato_nea.pdf Nyilatkozat: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamolas/359_2023_korm_rendelet_5_par_szerinti_nyilatkozat_NEA_palyzatokhoz.docx
	NEAE-KP-1-2020	NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása (visszamenőleges hatály miatt)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	Legkésőbb az elszámolás ellenőrzése keretében.	Az érintett Kedvezményezetteket az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat.
	FCA-KP-1-2020	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	https://bgazrt.hu/tamogatasok/magyar-falu-program/tajekoztato-az-egyszerusített-elszamolasrol/

2021	NEAO-KP-1-2021, NEAG-KP-1-2021, NEAN-KP-1-2021,	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	Tájékoztató: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamos/359_2023_korm_rend_egyszerus%C3%ADtett-elszamos_tajekoztato_nea.pdf Nyilatkozat: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamos/359_2023_korm_rendelet_5_par_szerinti_nyilatkozat_NEA_palyazatokhoz.docx
	NEAE-KP-1-2021	NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása (visszamenőleges hatály miatt)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	Legkésőbb az elszámolás ellenőrzése keretében.	Az érintett Kedvezményezettek az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat.
	FCA-KP-1-2021	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	https://bgazrt.hu/tamogatasok/magyar-falu-program/tajekoztato-az-egyszerusített-elszamosrol/
	VCA-KP-1-2021	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	https://bgazrt.hu/tajekoztato-az-egyszerusített-elszamosrol-varosi-civil-alap/

2022	NEAO-KP-1-2022, NEAG-KP-1-2022, NEAN-KP-1-2022	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	Tájékoztató: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamos/359_2023_korm_rend_egyszerus%C3%ADtett-elszamos_tajekoztato_nea.pdf Nyilatkozat: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NEA/egyszerusített-elszamos/359_2023_korm_rendelet_5_par_szerinti_nyilatkozat_NEA_palyazatokhoz.docx
	NEAE-KP-1-2022	NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása (visszamenőleges hatály miatt)	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	Legkésőbb az elszámolás ellenőrzése keretében.	Az érintett Kedvezményezetteket az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat.
	FCA-KP-1-2022	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	https://bgazrt.hu/tamogatasok/magyar-falu-program/tajekoztato-az-egyszerusített-elszamosrol/
	VCA-KP-1-2022	359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet	A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.	2024.12.31	https://bgazrt.hu/tajekoztato-az-egyszerusített-elszamosrol-varosi-civil-alap/

<https://bgazrt.hu/uj-felhivások-a-nemzeti-egyuttmukodesi-alap-kereteben-nean-kp-1-2023/>

A 3 millió Ft és 5 millió Ft közötti támogatási összegű támogatások esetében az érintett Kedvezményezetteket az Alapkezelő közvetlenül tájékoztatja és küldi meg részükre a dokumentum sablonokat legkésőbb az elszámolás ellenőrzése során.

<https://bgazrt.hu/uj-felhivások-a-nemzeti-egyuttmukodesi-alap-kereteben-nean-kp-1-2024/>

Legkésőbb az elszámolás ellenőrzése keretében.

A támogatói okiratokban meghatározottak szerinti elszámolási időszakban.

A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft (a korábban hatályban lévő NEAr. Szerinti 3 millió Ft-os összeghatárt emeli meg).

A támogatói okiratban meghatározott támogatás összege legfeljebb 5 millió Ft.

NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása (visszamenőleges hatály miatt)

NEAr. 2024. novemberében hatályba lépő módosítása

NEAO-KP-1-2023,
NEAG-KP-1-2023,
NEAN-KP-1-2023,
NEAE-KP-1-2023

NEAO-KP-1-2024,
NEAG-KP-1-2024,
NEAN-KP-1-2024,
NEAE-KP-1-2024

2023

2024

A 2023-as és 2024-es évben megrendezett országos civil események rövid összefoglalója

„ALACOOOLJ! – mert civil szervezetet létrehozni menő!

Középiskolásoknak szervezett rendhagyó osztályfőnöki órák

A 2022-ben indított program célja, hogy országsszerte felhívja a középiskolák 9-10. évfolyamán tanuló diákok figyelmét a hazai civil szervezetek sokszínűségére és lehetőségeire, az önkéntesség gyakorlására, a civil közösségi lét fontosságára és a számukra kötelező 50 óra iskolai közösségi szolgálat civil területen történő teljesítésére. A rendhagyó tanórák (2 db osztályfőnöki óra, tehát 2x45

perc) során külön a fiataloknak szerkesztett kiadvány (Civil Érték Magazin), tájékoztató kisfilmek, illetve a dedikáltan erre a célra, Győri Zoltán társasjátéktervező által 2022-ben megalkotott „Alacoolj! – mert civil szervezetet létrehozni menő” címet viselő civil társasjáték is bemutatásra kerül. A tanórákat a civil központok munkatársai, vagy az általuk megbízott fiatalokkal foglalkozó szakértők, pedagógusok tartják. A projekt lényege, hogy az órákon az interaktív foglalkozások közben és azokat követően a diákok érdeklődését felkeltse a civil terület iránt.

A 2021/2022-es tanévtől kezdve minden tanévben folyamatosan megtartásra kerül-

nek a rendhagyó osztályfőnöki órák, eddig országsszerte összesen 80 középiskolában több mint 4000 diák vett részt a programon, további oktatási intézmények folyamatos bevonásával.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg az értékkeremtő, helyi civil szervezetek tevékenységét, működését, értékrendjét és céljait, ugyanakkor a program kiemelt célja az egyesületeknek, alapítványoknak mint az iskolai közösségi szolgálat „fogadó szervezeteinek” népszerűsítése.

A civil szervezetek szerepe és lehetőségei Magyarországon - civil szeminárium a felsőoktatásban

2020-ban indult el az a pilot projekt, amelynek során a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága célul tűzte ki, hogy nyisson

a felsőoktatási intézmények felé annak érdekében, hogy az egyetemi hallgatók megismerkedhessenek a civil közösségekkel, a „civiliséggel”, a civil szervezetek igen sokrétű, sokszor hiánypótló tevékenységével.

A szabadon választható, egy féléves tantárgy során számos téma kerül a hallgatók elé: civil szervezetek létrehozása, működése, gazdálkodása, a civilek mint munkaadók, önkéntesség, adományozás, a civil kapcsolati háló fontossága, civil szervezetek tevékenysége a családdügy, oktatás, kultúra, hagyományörzés, környezetvédelem, jogvédelem, határon túli magyar civil kapcsolatok területén, a civilség nemzeti identitásmegőrző szerepe. A tantárgy sajátossága, hogy valamilyen órán vendégelőadók kerülnek bevonásra egyrészt az állami, kormányzati szférából, másrészt civil szervezetek részéről elnökök, szakmai vezetők, így a hallgatók megismerhetik az adott témákat több nézőpontból is.

A 2020/2021-es akadémiai évben a Miskolci Egyetemen indult el elsőként a tantárgy, majd a következő tanévben immár két helyszínen, a Miskolci Egyetemen és a gödöllői Agrár- és Élettudományi Egyetemen is meghirdetésre került valamilyen egyetemi hallgató számára. A cél továbbra is az volt, hogy a civilség eszméjét lehetőség szerint minél jobban megismerjék és adott esetben kedvet kapjanak a hallgatók arra, hogy ők maguk is

civil szervezetet alapítsanak, vagy csatlakozzanak már meglévő civil szervezethez, esetleg majd munkát vállaljanak egyesületekben, alapítványokban. Éppen ezért egy alkalommal a félév során az érdeklődő hallgatók el látogatnak egy helyi civil szervezethez, hogy a szervezet tevékenységén keresztül a gyakorlatban is bepillantást nyerhessenek a civil szervezetek működésébe.

2023 februárjában a tantárgy elindulhatott a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen is, a 2023/2024-es akadémiai évben már a székesfehérvári Kodolányi János Egyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen, az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen, valamint a Debreceni Egyetemen. A 2024/2025-ös akadémiai év első félévében a tantárgy ismételtelen elérhető a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen és a Szegedi Tudományegyetemen. Indulása óta már több mint 400 hallgató vette fel a tantárgyat.

Civil szervezeti online vezetői workshop

A Hajdú-Bihar Vármegyei Civil Községi Szolgáltató Központ a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárságának felkérésére Civil Szervezeti Vezető Workshopot szervezett elsőként 2021 októberében. Az első, 6 vármegyére kiterjedő, pilot jellegű workshopra 90 fő regisztrált, ebből 73 fő kapott tanúsítványt a sikeres teljesítésért. A 2022-es évben már országos méretet öltött a program, ekkor 235 fő, 2023-ban pedig már 243 fő kapott tanúsítványt.

A program célja olyan gyakorlatias információkon alapuló ismeretek és tapasztalatok átadása civil szervezeti vezetők számára, amelynek segítségével képessé váltak az általuk irányított civil szervezetek fenntarthatóságának megteremtésére, céljaik sikeres megvalósítására, források bevonására, azok hatékony elköltésére, kommunikációjuk hatékonyságának maximalizálására és a növekedésük biztosítására. A cél tehát a résztvevő civil szervezeti vezetők kompetenciáinak fejlesztése annak érdekében, hogy minél professzionálisabb szinten tudják ellátni feladataikat, a szervezeteik menedzselése és vezetés során. Fontos, hogy a résztvevők a képzés által alkalmassá váljanak a civil-non-

profit szervezetek működésével összefüggő ügyviteli, gazdálkodási feladatok elvégzésében való közreműködésre, részfeladatok önálló ellátására, projektek lebonyolítására.

A programon olyan fiatal civil szervezeti vezetők vesznek részt (egyesületek, szövetségek elnökei, titkárai, alapítványok kuratóriumi tagjai, nonprofit cégek és szervezetek vezetői), akik már rendelkeznek bizonyos alapismeretekkel és tapasztalatokkal a civil szervezetek vezetésében. A 10 alkalomból álló, ingyenes online workshopra 2024 őszén 455 fő jelentkezett.

Adventi Civil Börze országos adventi adománygyűjtő program

Az Adventi Civil Börze 2020-ban indult útjára, melynek keretében a Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya a Civil Központok országos hálózatával együttműködve teret és lehetőséget biztosított a civil szervezetek bemutatkozására, valamint adventi adománygyűjtő kampányaik népszerűsítésére. A karácsonyi időszakban zajló hagyományos adománygyűjtést egy új, rendhagyó programmal támogatta az online térbe „költöztetett” adventi program megszervezésével. A sikeres online program 2021-ben is folytatódott, melynek új célja az egy év után újra megrendezett adventi programok, karácsonyi vásárok, megyei vagy helyi ado-

mánygyűjtő civil kezdeményezések és rendezvények összegyűjtése és bemutatása volt.

Az adventi időszakban történő adománygyűjtő program 2022-ben sajátos céllal került megszervezésre a „Civil összefogás a kárpátaljai közösségekért!” – Adventi Adománygyűjtés kárpátaljai óvodák, iskolák, gyermekotthonok számára” program keretében a Miniszterelnökség, a Civil Központok országos hálózata, valamint a Katolikus Karitás� együttműködésében. Az adventi időszakban olyan intézményeknek szerveztek igényorientált adománygyűjtést a Civil Központok, amelyek szórványtelepüléseken működnek Kárpátalján. Az adventi adománygyűjtési időszakban országosan összesen 452 doboznyi adomány, további nagy értékű elektronikai segédeszközök, valamint összesen 1.055.675 forint összegű pénzadomány gyűlt össze.

A Civil Központokkal együttműködve 2023-ban is megszervezésre került az

Adventi Civil Börze, melynek keretében ez-alkalommal helyi, területi civil szervezeteknek, gyermekotthonoknak, állatmenhelyeknek, közösségeknek szerveztek adománygyűjtést a Civil Központok.

EDUCATIO 2024.

Nemzetközi Oktatási Szakkiállítás

2024 januárjában immár harmadik alkalommal vett részt a Civil Központok Országos Hálózata az EDUCATIO Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon. A Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság szakmai koordinálásával a Zala Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szervezésében megvalósult háromnapos jelenlét során a Civil Központok standját rendkívül nagy érdeklődéssel keresték fel az érettségi előtt álló fiatalok, hiszen a kiállítók színes, interaktív programokkal, számos tevékenységi területet képviselő vendég civil szervezet látványos bemutatkozásával, valamint kézműves foglalkozásokkal, előadásokkal népszerűsítették a civil szervezetek hasznos és sokszínű munkáját. Már hagyománnyá vált, hogy az Educatio első napján Szalay-Bobrovniczky Vince civil és társadalmi kapcsolatokért fe-

lelős helyettes államtitkár úr is meglátogatja a Civil Központok standját és interjút ad a civil szférát érintő aktualításokról, kihangsúlyozva a fiatalok civil szervezeti életben vállalt szerepének fontosságát. A 2024. évi Educatio kiállításra készült el és jelent meg a középiskolás generációt célzó színes, fiatalos Civil Érték Magazin 2. száma.

A szakkiállításon való megjelenés fő célja a középiskolás korosztály megszólítása és figyelmének felkeltése, illetve az önkéntesség lehetőségeinek és jelentőségének széleskörű népszerűsítése, valamint a Civil Központok szolgáltatásainak megismertetése. A Hungexpo területén megrendezett Szakkiállításon három nap alatt általában több mint 55.000 középiskolás diák fordul meg évente.

Értékteremtő Közösségekért díj - 2024

ÉRTÉKTEREMTŐ KÖZÖSSÉGEKÉRT DÍJ

Az Értékteremtő Közösségekért díjat 2020 óta a Civilek Napjához kötődően annak a civil szervezetnek adományozza a Miniszterelnökséget vezető miniszter, amelynek értékteremtő, értékmegőrző tevékenysége példaértékű, valamint annak a természetes személynek, aki a közösség vagy közösségek ilyen irányú tevékenységét elősegíti, támogatja, vagy munkájával hozzájárul a civil szervezetek magas színvonalú működéséhez.

A Miniszterelnökséget vezető miniszter az Értékteremtő Közösségekért díj odaítélésével a civil szférához köthető, valamely adott szakterületen és tevékenységi területen végzett kiemelkedő teljesítményt, kimagasló szakmai tudást, illetve a társadalmi értékeket teremtő és megőrző munkásságot, az alkotói tevékenységet, életművet ismeri el. A díj évente egy szervezet és egy természetes személy részére adományozható. Mindkét

díjazott emlékérmét, az adományozást igazoló oklevelet, valamint pénzjutalmat kap.

A 2024. évi díj adományozására kiírt nyilvános felhívásra 28 civil szervezet és 25 természetes személy érvényes előterjesz-

tése érkezett összesen 16 vármegyéből és a fővárosból, valamint a határon túlról Felvidékről, Kárpátaljáról és a Vajdaságból.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter 2024-ben a civil közösségek értékteremtő és értékmegőrző tevékenységét támogató munkája elismeréseként Gonda László zenepedagógus, az Egri Zenészek Egyesületének elnöke részére, valamint az 1957-ben alakult Zalai Táncegyüttes Egyesület részére adományozta az Értékteremtő Közösségekért díjat. A díjakat 2024-ben a Civilek Napján, február 1-jén rendezett ünnepségen dr. Panyi Miklós miniszterhelyettes adta át Budapesten.

GONDA LÁSZLÓ

az Egri Zenészek Egyesületének elnöke

Közel három évtizedes zenei és zenepedagógiai tevékenysége során folyamatosan képezte magát. Ének-zene tanári diplomája mellett hivatásos előadóművészeti, zongoratanári és jazz-zenészi oklevelet szerzett. Minden korosztály és társadalmi réteg számára tud maradandót nyújtani: tanítványai között vannak fiatalok és idősek, profi zenészek készülők és teljesen amatőrök, magasan képzettek és különböző hátránnyal élők egyaránt. Az elmúlt 10 évben számos rangos elismerésben részesült.

2013-tól elnöke és meghatározó egyénisége az Egri Zenészek Egyesületének. A közhasznú egyesület célja az élőzene és a társzművészetek segítségével művészi élményt nyújtani és nevelni, a fiatalokat aktív zenélésre ösztönözni, zenei hagyományokat ápolni, értékeket menteni.

Gonda László kiváló közösségszervező; az egyesület művészeti vezetőjeként és zenészeként műsorokkal, képzésekkel, ismeretterjesztő előadásokkal járul hozzá több civil szervezet munkájához. A társadalmi felelősségvállalás a kezdetektől megjelenik munkájában: részt vesz jótékonyági koncerteken, zenél nyugdíjasoknak, állami gondozott gyermekeknek, betegeket támogató

szervezeteknek. Szabadidejében közel két évtizede rendszeresen foglalkozik zenét kedvelő pszichiátriai és szenvedélybetegekkel. Zenészként és az egyesülete képviselőjeként jó kapcsolatokat ápol határon túli magyarlakta településekkel, melyekre rendszeresen ellátogat különleges zenei programokkal.

ZALAI TÁNCEGYÜTTES EGYESÜLET

Az együttes művészeti vezetője, az egyesület elnöke Kósa Ruben

A Zalai Táncegyüttes 1957-ben alakult, és azóta Magyarország egyik legsikeresebb amatőr együttesévé vált.

Jelenleg közel 30 (15-28 év közötti) aktív taggal működik a táncegyüttes, valamint több gyermekcsoportja, és egy 20 fős asszony csoportja is van az együttesnek. Az együttes és vezetése legfőképpen az archaikus Kárpát-medencei parasztfolklór megismerésével és felkutatásával, ennek eredeti formában való, autentikus színpadi megjelenítésével foglalkozik. Fontos feladatának tartja a magyar tánckultúra minél szélesebb körben való megismertetését.

Az együttes 600 főt is meghaladó utánpótlásának bázisát az iskolarendszerű néptáncoktatásban résztvevő tanulók alkotják.

A Zalai Táncegyüttes rendszeres résztve-

vője és sikeres szereplője rangos fesztiváloknak, bemutatóknak, ahol a magas szakmai színvonalú előadásaiért kiváló helyezéseket ért el több ízben.

Nem csupán művelői, de szervezői is a magyar néptánc kultúra rangos találkozóinak – több alkalommal házigazdái voltak a Kárpát-medencei Verbunkversenynek és a Kárpát-medencei Párostánc versenynek, Hagyományörző Gálaműsoroknak.

A Zalai Táncegyüttes olyan szintet hozott Zalaegerszeg, Zala vármegye, és az egész ország életébe, mely több generáción át nagy tiszteletet és szeretetet váltott ki. Az idén 67 éves együttes kiemelkedő hagyományörző, közösségszervező és kulturális identitást erősítő munkássága hiánypótló, magas szakmai színvonallal végzett, példaértékű társadalmi tevékenység.

Országjáró tájékoztató rendezvények - Vármegyejárás 2023-2024

2021 májusától vármegye-látogatásokat tartott a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága a Civil Központok szervezésében azzal a céllal, hogy személyes találkozók és kötetlen kerekasztalbeszélgetések keretében egyeztessenek a helyi civil szervezetekkel

és helyi közigazgatás szereplőivel a civil területről, illetve a civil szférát érintő aktualitásokról. Mind a 19 vármegyét és a fővárost is érintette a vármegyejárás. A 2021/22-es programsorozat keretében összesen 72 helyszínen mintegy 815 fő vett részt a kerekasztalbeszélgetéseken. 2023 áprilisától augusztusig ismét elindult a vármegyejárás programsorozat, amelynek során 11 vármegyében és a fővárosban 40 kerekasztalbeszélgetésre került sor.

A programsorozat 2024-ben is folytatódott, így a Miniszterelnökség kollégái kétéves ciklusokban minden vármegyébe ellátogatnak, a kerekasztalbeszélgetések pedig nem csupán a vármegyeközpontokban kerültek megrendezésre, de a vármegyék további településein is lehetőség nyílt a helyi és térségi civil szervezeti vezetőkkel való szakmai konzultációra.

2024-ben hat vármegyében került megrendezésre a programsorozat 23 rendezvé-

nyen közel 500 résztvevővel. Négy év alatt a Miniszterelnökség munkatársai valamennyi vármegyében és a fővárosban több mint 135 civil fórumot tartottak hazánk 115 településén, összesen közel 2000 résztvevővel, melyek során egyrészt közvetlen módon jutottak el a civilekhez a legfrissebb civil területet érintő információk és lehetőségek, másrészt civil szervezetektől számos olyan közvetlen visszajelzést, konstruktív javaslatot kapott a szakterületért felelős tárca, amelyek a civil szférát érintő fejlesztésekben hasznosulnak.

Országos Civil Kavalkád a Szentendrei Skanzenben

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága, az Isten Szolgálatában Református

Missziói Alapítvány és a Századvég Közeleti Tudásközpont Alapítvány szervezői közreműködésével megtartotta az I. Országos Civil Konferenciáját. A kezdeményezés „apropóját” a Civil Közösségi Szolgáltató Központok fennállásának 10 éves jubileumi évfordulója és a Civilek Napja adta, így 2022. február 4-én „10 éves a Civil Központ Hálózat – Új kihívások a civil szervezeti tevékenységben, perspektívák és lehetőségek” címmel a Groupama Arénában 600 fő részvételével meg is tartotta a konferenciát, ahol minden vármegye és Budapest civil központjainak vezetői, munkatársai, megyei civil szervezetek képviselői, civil területen tevékenykedő meghívott szakemberek, valamint határon túli magyar civil szervezetek képviselői vettek részt.

A nagyszabású rendezvény folytatásaként, 2024. május 6-án „Civil Kavalkád”

címmel a Skanzenben ismét rendezvényt szerveztünk, ahol immáron 700 civil töltött el együtt egy napot a Szabadtéri Néprajzi Múzeum területén.

Az egész napos program keretében a Skanzen „portáin” civil szervezeti műhelybeszélgetéseket rendeztünk

- Civil szervezetek és a mesterséges intelligencia,
- Civil szervezetek és kulturális örökség, hagyományörzés,
- Fiatalok bevonása a civil szervezetek életébe,
- A non-profit és for-profit szféra együttműködési lehetőségei címmel.

Múzeumi- és hagyományörző programokat tartottunk, ahol muzeológusok segítségével, egy séta során a vendégek 20-25 fős csoportokban megismerkedhettek a Skanzen Erdély kiállításával, továbbá hagyományörző programok keretében az érdeklő-

dők elsajátíthatták a kékfestés, molnárkalács sütés, halászlé- és birkapörkölt főzés fortélyait, valamint egyéb kézműves programokat is kipróbálhattak a helyszínen.

A nap során a vármegyék civil életével is megismerkedhettek a résztvevők, a civil központok saját sátrukban mutathatták be a civil szervezeteiket és helyi programjaikat, jógyakorlataikat.

A rendezvény bemutatta, hogy mekkora szükség van a civilek jelenlétére és támogató munkájára az egész országban és határon túl.

A Civil Központ Hálózat a Bálványosi Nyári Szabadegyetemen és Diáktáborban

2024-ben a Civil Közösségi Szolgáltató Központok Országos Hálózata harmadik alkalommal vett részt a Tusnádfürdőn megrendezett Bálványosi Nyári Szabadegyetemen és Diáktáborban. A megjelenés elsődleges célja a megjelentek informálása volt a hálózat munkájáról, szerepéről, valamint jövőbeni programjairól. Az év különlegességének számított, hogy a program egy új elemmel bővült, amely a jövőben várhatóan állandó része lesz az Országos Hálózat jelenlétének. A „Kóstold meg Magyarország Vármegyéit” gasztroprogram lehetőséget biztosított a látogatók számára, hogy ne csak a hálózat szakmai tevékenységét ismerjék meg, hanem Magyarország különböző vármegyéinek kulináris értékeivel is találkozhassanak.

A program bevezetése sikeresen zajlott, és már most nagy érdeklődést keltett a látogatók körében. A résztvevőknek lehetőségük nyílt megkóstolni a különböző vármegyék által felajánlott gasztronómiai különlegességeket, a teljesség igénye nélkül borokat, mézeket, kolbászokat, lekvárokat, szörpöket, pálinkákat, aszalt gyümölcsöket, savanyúságokat, kenyereket, gyümölcsle-

veket és befőtteket. A program nemcsak a gasztronómiai élvezetekről szólt, hanem egyben lehetőséget teremtett arra is, hogy a

látogatók mélyebb ismereteket szerezzenek az egyes vármegyék kulturális és hagyományőrző értékeiről is.

Összességében a „Kóstold meg Magyarország Vármegyéit” program sikeres debütálása megerősítette, hogy ez a kezdeményezés nagy jövő előtt áll, és a Civil Közösségi Szolgáltató Központok Országos Hálózatának bemutatkozását még vonzóbbá teszi a látogatók számára a jövőbeni rendezvényeken.

X. Civil Véradás

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága kezdeményezésére, a Civil Közösségi Szolgáltató Központokkal, az Országos Vérellátó Szolgálattal és a Magyar Vöröskereszttel együttműködve immár tizedik alkalommal került megszervezésre a Civil Véradás.

A véradó program célja a véradás széleskörű népszerűsítése mellett a civil szervezetek társadalmi felelősségvállalásának erősítése. Kiemelten fontos a beteg embertársaink ilyen módon történő megsegítése, a vérellátás folyamatosságának biztosítása, hiszen vérkészítmények nélkül számos beteg felépülése vagy élete veszélybe kerülhet.

A X. Civil Véradás 2024. február 19-24.

között a fővárosi, illetve minden vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ bevonásával kerül megszervezésre országsszerte 88 helyszínen és 104 véradási alkalommal.

A központi megnyitó rendezvényre 2024. február 21-én, Budapesten került sor. A rendezvény fővédnökséget a korábbi évek gyakorlatát követve Dr. Herczegh Anita, a Regőczy István Alapítvány a Koronavírus Árváiért elnöke, míg a védnökséget Dr. Takács Péter egészségügyért felelős államtitkár vállalta el.

Több vármegyében az előző véradáshoz hasonlóan vármegyei védnökök is képviselik a véradás népszerűsítését. A 2023-as IX. véradáskor 9 vármegyei védnök vállalt szerepet a véradásokban, az ezévi véradás esetében 11 vármegyében 19 vármegyei védnök szerepelt.

Baranya	Polics József Komló polgármestere	Bács-Kiskun	Dr. Engert Jakabné Kecskemét alpolgármestere
Békés	Herczeg Tamás országgyűlési képviselő	Budapest	Veréb Tamás énekes, színész
Csongrád-Csanád	Batíz István a Csongrád-Csanád Vármegyei Polgárőr Szervezetek Szövetségének elnöke	Fejér	Dunaújváros: Pribil Sándor a JUVE jószolgálati nagykövete
Fejér	Mór: Törő Gábor országgyűlési képviselő	Fejér	Sárbogárd: Varga Gábor országgyűlési képviselő

Pest	Magyar Cserkészszövetség	Hajdú-Bihar	Törő András a Debreceni Karitatív Testület elnöke, a Debrecen-Nyíregyházi Katolikus Egyházmegye püspöki irodájának igazgatója, valamint az egyetemi lel- késztség vezetője.
Szabolcs- Szatmár- Bereg	Nyíregyháza: Román István főispán, Dr. Szabó Tünde kormánybiztos, Dr. Kovács Ferenc polgármester	Szabolcs- Szatmár- Bereg	Mátészalka: Kovács Sándor országgyűlési képviselő
Szabolcs- Szatmár- Bereg	Kisvárdra: Leleszi Tibor polgármester, Seszták Miklós országgyűlési képviselő	Tolna	Horváth István Országgyűlési képviselő Tolna 01. Választókerület
Veszprém	Fabó Péter polgármester		

Az idén a véradás szervezéséhez a Magyar Cserkészszövetség is segítséget nyújtott, abban hogy a civil fiatal véradók jelenlétét bővítsük.

A rendezvénysorozat sikerességét bizonyítja, hogy minden alkalommal növekedett a véradók száma. Kezdeti indulásához képest (I. Civil Véradás - 2019. április 09-11.), ahol 558 megjelent és 441 befejezett véradás volt, a legutóbbi X. Civil Véradás alkalmával már sikerült közel hatszorosára növelnünk a véradók számát. Megjelent véradó 3535 fő volt, melyből befejezett véradás 3000 db. Ez

volt az eddigi legsikeresebb Civil Véradás, amely a helyszínek és a sikeres véradások számában is megmutatkozott.

Az I-X. Civil Véradás összesített adatai

Megnevezés	Időpont	Megjelent (fő)	Befejezett véradás	Helyszínek száma
I. Civil Véradás	2019. április	558	441	21
II. Civil Véradás	2020. április	661	572	22
III. Civil Véradás	2020. október	713	640	24
IV. Civil Véradás	2021. március	780	683	26
V. Civil Véradás	2021. szeptember	909	774	30
VI. Civil Véradás	2022. február	1209	1029	45
VII. Civil Véradás	2022. szeptember	1806	1526	51
VIII. Civil Véradás	2023. február	2481	2083	59
IX. Civil Véradás	2023. szeptember	3244	2832	76
X. Civil Véradás	2024. február	3535	3000	88
ÖSSZESEN	10 VÉRADÁS	15896	13580	442

Forrás: Miniszterelnökség, Civil és Társadalmi Konzultáció Főosztálya

Tapasztalatok

A Civil Véradás megszervezéséhez korábbi évekhez hasonlóan idén is nagyon komoly segítséget kaptunk, a Magyar Vöröskereszt és az Országos Vérellátó Szolgálat munkatársaitól, akik az idén is szívesen fogadták az együttműködést és az elismerő okleveleket.

A Civil Központok több fórumon is hirdették a X. Civil Véradás helyszíneit és időpontjait, például a civil szervezetek részére megküldött hírlevelekben, Facebook oldalai-

kon, plakátokon, körlevelekben és újabban az Instagramon, Tik-Tok-on, a Youtube-on is.

A résztvevők nagy örömmel fogadták a tollakat, a Civil Központok által biztosított egyéb ajándékokat, az emléklapokat, továbbá a Vöröskereszt is számos köszönőajándékkal lepte meg a véradókat. Néhány helyen ingyenes szűrővizsgálatokon is volt lehetőség részt venni: vércukorszint mérésen, vérnyomás mérésen, testtömeg index mérésen, koleszterin szint méréseken.

A sajtónyilvános eseményről több cikk is

megjelent, és az M5 televízió stábja is forgatott a veradásokon. A forgatott anyagot az Erdei utakon - Reviczky Gáborral című műsorban láthattuk.

Jó gyakorlatok:

Békés Vármegye nyereményjátékot is indított a veradók között. Civil szervezeteket, cégeket kerestek meg a nyeremények felajánlásával kapcsolatban. A veradók nyerhettek. Csaba Center vásárlási utalványokat, COOP vásárlási utalványokat, Speed Pizza-Burger Palacsintaház étkezési utalványokat, Peny ny vásárlási utalványokat, Kornélia étterem étkezési utalványokat, Munkácsy Emlékház családi belépőjegyet, CsabaPark Kalandpark belépőjegyet, Gyulai Almássy-kastély belépőjegyet, Gyulai Várfürdő belépőjegyet, Erkel Ferenc Emlékház belépőjegyet, Erkel Ferenc Kulturális Központ – Játéklehetőség a Gyulai Almásy-kastély Látogatóközpont szabadulósobájában ajándékutalványt, Kohán Képtár belépőjegyet, Békéscsabai Jókai Színházba tiszteletjegyet, Erkel Ferenc Kulturális Központ – Munkácsy a sikersztori ajándékutalvány , Erkel Ferenc Kulturális Központ – Történelem Gyulai vár újratöltve belépőt, Erkel Ferenc Kulturális Központ – Gyertyafényes tárlatvezetés Almássy-kastély ajándékutalványt, Árpád für-

dői belépőjegyet, kézműves mézeskalács csomagokat, mézeskalácskönyveket, kozmetikai utalványokat, kézműves asztaldísz, AVON kozmetikai csomagokat, wellnes tanácsadás, doterra olajokat

Bács-Kiskun Vármegyében szűrővizsgálatokra lehetett jelentkezni.

Nógrád Vármegye: veradóikat mindkét helyszínen telefonartóval, üdítővel, szendvicssel édességgel, és az ajándék tollakkal, emléklappal jutalmazták.

Zala Vármegyében minden veradó ajándéksomagot és emléklapot kapott. A nap végén az OVSZ munkatársainak ajándécsomagot és köszönetképpen elismerő oklevelet adtak át. Továbbá a sikeres veradók között egy nagyobb értékű ajándéksomagot sorsoltak ki.

Komárom-Esztergom Vármegyében az egyik pedagógust kihozta saját osztályát a veradásra, hogy az elméletben tanult ismereteket a gyakorlatban is megfigyelhessék. Reméljük az, hogy a veradókon túl, ennyi diák is testközelből láthatta, mit jelent vért adni, segít abban, hogy felnőve ők is veradóvá váljanak.

Csongrád-Csanád Vármegyében az érdeklődés felkeltésére, a Civil központ, minden eddiginél intenzívebb kampányt folytatott, új, eddig nem használt eszközöket is „bevetettek”:

1. 2024. január 30-tól több ingyenes, online felületen népszerűsítették a véradási helyszíneket időpontokat: Facebook, Instagram, Tik-tok, Youtube és a weblapjuk által folyamatosan jelentettük meg felhívásokat Emellett 2024. január 1-én kiadtunk egy a helyszíneket és az időpontokat közzevető sajtóanyagot – kérve a helyi sajtó segítségét a népszerűsítésben.

2. 2024. február 1-jén Makón, február 8-án pedig Szegeden szervezett sajtótájékoztató keretében adtunk hírt a Civil Központ, a Vöröskereszt és a Polgárőr Szövetség, valamint Makó Város Önkormányzata között létrejött összefogásról a vármegyei civil véradó hét érdekében.

3. Közvetlenül is lejutattuk a felhívást azokhoz a civil szervezetekhez, amelyek az egyes véradási helyszíneken, vagy közeli településeken működnek.

4. A közvetlen megszólítás mellett a véradás társadalmi jelentőségére igyekeztek felhívni a figyelmet azzal, hogy a véradások történetében harmadszor megyei védnőket is felkérte az akció népszerűsítésére: Batiz Istvánt, a Csongrád-Csanád Vármegyei Polgárőr Szervezetek Szövetsége elnökét kérték fel a véradás ügyének népszerűsítésére.

Az eredmény azt igazolja, hogy az adott héten minden nyilvános véradási helyszínre kiterjesztett véradási lehetőséggel jóval

hatásosabban lehet megszólítani a véradók nagy közösséget és az új véradókat is.

Továbbra is javasolják:

1. Az országos médiakampányt – Legalább egy központi sajtóanyag, vagy videospot közzétételével segíteni a vármegyei központok kommunikációs tevékenységét a figyelemfelhívás érdekében.

2. A felajánlott központi ajándékok számának és/vagy értékének növelését, mert a fiatalokat teljesen elviszik a plazmaközpontok a plazmaadásért járó pénzüsszeg és ajándékok miatt.

Cserkészek bevonása:

A Pest Vármegyei Civil Központ a Magyar Cserkészsövetséget (MCSSZ) megszólítva, országosan hívta fel a cserkészeket, hogy keressék fel a több, mint száz helyszínt valamelyikét. A jelentkezések koordinálása érdekében a Civil Központ online felületet hozott létre és folyamatosan tájékoztatta a partnereit a jelentkezőkről. Az összefogásba bekapcsolódott Budapest, Komárom-Esztergom, Baranya, Csongrád, Fejér, Vas és Heves Vármegye is. A koordinátor szervezet nyilvántartása szerint 44 cserkész jelentkezett az országos véradásra.

Tematikus és emlékévek, jelentős események

2025.

Európa kulturális fővárosai: Chemnitz (Németország) és Nova Gorica (Szlovénia)

Kvantum tudományok és technológia éve – ENSZ

Gleccserek megőrzésének éve ENSZ

A béke és bizalom éve ENSZ

Szövetkezetek éve ENSZ

Jókai Mór emlékévk – születésének 200. évfordulója

Klebelsberg Kuno-emlékévk – születésének 150. évfordulója

Magyar Tudományos Akadémia alapításának (1825) 200. évfordulója

Brunszvik Teréz (1775 – 1861), az első magyarországi óvodák megalapítója születésének 250. évfordulója

2026.

Európa kulturális fővárosai: Oulu (Finnország) és Trenčín (Szlovákia)

Hegyvidék és pásztorok éve ENSZ

A gazdálkodó nők nemzetközi éve ENSZ

Az önkéntesek a fenntartható fejlődésért nemzetközi éve ENSZ

Mohácsi csata 500 éves évfordulója

február: XXV. Téli Olimpiai Játékok

Parlamenti választások Magyarországon

2024-2033.

Nemzetközi Tudományok Évtizede a Fenntartható Fejlődésért

Naptár

2024. október 01. - december 31.					
(IV. negyedév)					
Október		November		December	
1.	Idősek napja	1-3.	Ítélezési szünet a bíróságokon	1.	Advent első vasárnapja
	A zene világnapja	1.	Mindenszentek (3 napos hétvége)	3.	A fogyatékosok világnapja
6.	Az aradi vértanúk emléknapja	3.	Magyar Tudomány Ünnepe	5.	Az önkéntesek világnapja
15.	Fehérbot napja (vakok- és gyengénlátók napja)	12.	A szociális munka napja	10.	Az emberi jogok napja
23.	Az 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepe (munkaszüneti nap)	16-20.	Európai hulladékcsökkentési hét	8.	Advent második vasárnapja
24.	Az ENSZ világnapja	20.	A gyermekek jogainak világnapja	15.	Advent harmadik vasárnapja
28.	Ítélezési szünet a bíróságokon (november 3-ig)	27.	Magyar véréradók napja	18.	A kisebbségek napja
31.	A reformáció emléknapja			16.	Ítélezési szünet 2025.01.05-ig (Bíróság)
				22.	Advent negyedik vasárnap
				25-26.	Karácsony

December 7. és 14. áthelyezett munkanap.

2025. január 01- március 31.

(I. negyedév)

Január		Február		Március	
1.	Újév (munkaszüneti nap)	1.	Civilek napja	2.	Az ima világnapja
5-ig	Ítélezési szünet (Bíróság)	4.	Rákellenes világnap	5.	Hamvazószerda (farsangi időszak vége)
6.	Vízkereszt a farsangi (báli) időszak kezdete	9.	A házasság világnapja (február második vasárnapja)	6.	Energiatakarékossági világnap
19.	A vallások világnapja (január harmadik vasárnapja)	11.	A betegek világnapja	8.	Nőnap
22.	A magyar kultúra napja	22.	Bűncselekmények áldozatainak napja	15.	1848-49-es forradalom és szabadságharc ünnepe, a szabad sajtó napja
27.	A holokauszt nemzetközi emléknapja	25.	A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja	20.	A boldogság világnapja
				21.	Down-szindróma napja
					Erdők világnapja
				22.	A víz világnapja
				27.	Színházi világnap

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

2025. április 01- június 30.					
(II. negyedév)					
Április		Május		Június	
2.	Az autizmus világnapja	1.	Munka ünnepe (4 napos hétvége)	4.	Nemzeti összetartozás napja
7.	Az egészség világnapja	4.	Tűzoltók napja	8-9	Pünkösöd
8.	A roma kultúra világnapja			10.	KSH adatszolgáltatás
10.	Nemzeti rákellenes nap	6.	A magyar sport napja		A kézművesség világnapja
11.	A magyar költészet napja	9.	Európa nap	14.	Véradók nemzetközi világnapja
16.	A holokauszt áldozatainak emléknapja	15.	Családok nemzetközi napja	26.	Kábítószer-ellenes világnap
18.	Nagypéntek (munkaszüneti nap)	16.	Holokauszt Magyarországi Emléknapja	27.	A cukorbetegség világnapja.
	Műemlékvédelmi világnap	17.	Áthelyezett munkanap	29.	Nemzetközi Duna-nap
20.	Húsvét vasárnap	20.	SZJA 1+1% felajánlás		
21.	Húsvét hétfő (munkaszüneti nap)	25.	„Törülközőnap” Douglas Adams emlékére		
22.	A Föld napja	31.	Beszámoló beadás		
29.	Nemzetközi tánccnap				

Május 17. áthelyezett munkanap.

2025. július 1-szeptember 30.**(III. negyedév)**

Július		Augusztus		Szeptember	
1.	A köztisztviselők és kormánytisztviselők napja	9.	Az állatkertek napja	1.	Bányásznapi szeptember első vasárnapja
	Semmelweis-nap, a magyar egészségügy napja	12.	A fiatalok napja	5.	A jótekonyság nemzetközi napja
6.	Polgárőr nap	20.	Az államalapítás ünnepe	13.	Elsősegélynyújtás napja második szombat
11.	Népesedési Világnap	20.	Nyári ítélezési szünet vége	18-19.	Kulturális örökségek napja
16.	Bíróságok napja-a nyári ítélezési szünet augusztus 20-ig	29.	A magyar fotográfia napja	20.	Európai kultúra napja
31.	Nyári ítélezési szünet vége	30.	Az eltűntek világnapja	22.	Európai Autómentes nap
				29.	Siketek napja utolsó vasárnap

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

Összeállította: Nagy Viktória (Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület)

Az adminisztrációs kötelezettségek teljesítésének naptára²⁵

Havi szinten teljesítendő kötelezettségek

Minden hónap	Kötelezettség	Tartalma
12.	Bérszámfejtés	A munkavállalók és egyéb jogviszonyban állók bér és bérjellegű juttatásaival, jövedelmeikkel kapcsolatos adó- és járulékfizetési kötelezettségeinek kiszámítása, nyilvántartása, igazolása, valamint az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése a NAV irányában.
12.	Járulék bevallási és befizetési kötelezettség, SZJA előleg befizetés	A cégkapu használatával teljesítendő bevallási kötelezettség. A bevallási és befizetési kötelezettség a tisztségviselők díjazása, a munkavállalók munkabére és béren kívüli juttatása, a megbízási jogviszony keretében dolgozók megbízási díja, az adószámos magánszemély számára teljesített kifizetések után keletkeznek. Az érintett adók, járulékok: szociális hozzájárulási adó, egyszerűsített foglalkoztatást terhelő közteher, a munkáltató által levont személyi jövedelemadó-előleg.
15.	Bevándorlási külön adó	Bevándorlási különadót a Magyarországon folytatott, bevándorlást segítő tevékenység anyagi támogatása vagy a Magyarországon székhellyel rendelkező, bevándorlást segítő tevékenységet végző szervezet működésének anyagi támogatása után kell fizetni. A különadót az anyagi támogatás nyújtását követő hónap 15. napjáig kell megállapítania, bevallania és ezzel egyidejűleg megfizetni a támogató szervezetnek. A bevándorlással kapcsolatos tevékenységre kapott támogatás utáni adót a támogatás felhasználását követő hónap 15. napjáig kell bevallania.
20.	Havi áfa bevallási és fizetési kötelezettség	<ol style="list-style-type: none">1. Azt a jogelőd nélkül alakult szervezetet érinti a megalakulás évében és az azt követő évben, amelyik nem kérte a bejelentés során az alanyi mentességet.2. Azt a szervezetet érinti, amelynél az év közben fizetendő adó összege meghaladta az 1 millió forintot.3. Azt a szervezetet érinti, amelynek az az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege pozitív előjelű és elérte az 1 millió forintot.

²⁵ A naptárunk elkészítéséhez felhasználtuk a NAV és a KSH által közétett naptárakat, valamint Gottgeisl Rita és Láng Noémi Nonprofit Kézikönyv című könyvét. Kiadó: Vezinfo, Budapest 2024.

Negyedévente teljesítendő kötelezettségek

Negyedév	Kötelezettség	Tartalma
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Negyedéves áfa bevallási és fizetési kötelezettség	Azt a szervezetet érinti, amelynek az az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül elérte a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), de nem haladta meg az 1 millió forintot.
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Cégautó adó	A cégautóadót az általa tulajdonolt, lízingelt, tartósan bérelt személygépkocsi után kell fizetnie a szervezetnek. Külföldi rendszámú cégautó vagy magánszemély tulajdonában álló autó után akkor kell adót fizetni, ha céges költséget számoltunk el a járművel kapcsolatban..
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Rehabilitációs hozzájárulás I-III. negyedév	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. A rehabilitációs célú hozzájárulásra az előleget az I-III. negyedévben a negyedévet követő hónap 20-ig kell megfizetni.

Évente egyszer teljesítendő kötelezettségek

Nap	Kötelezettség	Tartalma
január 30.	Igazolások kiadása a munkavállalók felé	Előző évről szóló személyi jövedelemadó bevalláshoz szükséges igazolás kiadása (M30) Az előző évről szóló járulékigazolás kiadása a munkavállaló felé
február 25.	Rehabilitációs hozzájárulás	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. Helyette éves elszámolást kell benyújtani. Az elszámolás alapján a befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét kell megfizetni.
február 25.	Éves ÁFA fizetés	Azt a szervezetet érinti, amelynek az az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül nem érte el a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), valamint a termékértékesítések és a szolgáltatásnyújtások ellenértékének adó nélküli összesített összege éves szinten nem haladja meg az 50 millió forintot

május 20.	SZJA 1% rendelkező nyilatkozat beküldése	Minden SZJA adófizetőnek lehetősége van arra, hogy az általa fizetett SZJA 1%-át egy arra jogosult civil szervezet javára ajánlja fel.
május 31.	Az éves beszámoló és a közhasznúsági melléklet elfogadása, letétbe helyezése	A civil szervezetek az éves beszámolójukat és a közhasznúsági mellékletet minden év május 31-ig kötelesek elfogadni és megküldeni az Országos Bírósági Hivatal részére.
május 31.	Társasági adóbevallás, illetve az azt helyettesítő nyilatkozat benyújtása	Minden civil szervezetnek kötelező társasági adóbevallást vagy az azt helyettesítő egyszerűsített adónyilatkozat (TA-ONY) benyújtani.
május 31.	SZJA civil 1% elszámolás	Azok a szervezetek, amelyek SZJA 1% felajánlásban részesültek a kiutalást követő második évben kötelesek a NAV felé elszámolni a kapott támogatásról.
május 31.	Helyi iparüzési adó	Azokat a civil szervezeteket terheli, amelyek vállalkozási tevékenységet végeznek és ennek jövedelme (nyeresége) után belföldön vagy külföldön adófizetési kötelezettség keletkezett
június 10.	KSH adatszolgáltatás	A civil és egyéb nonprofit szervezeteknek adatszolgáltatási kötelezettségüket elektronikusan úton, a KSH-ELEKTRA rendszeren keresztül kell teljesíteniük június 11-éig Az OSAP 1156-os számú „Statistikai jelentés a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről”
szeptember 30.	1% regisztráció	Azok a szervezetek, amelyek korábban még nem regisztráltak szeptember 30-ig jelentkezhetnek be az SZJA 1% fogadására jogosult szervezetek közé. Pl. 2025. szeptember 30-ig a 2023. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak. 2026. szeptember 30-ig a 2023. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak.
október 15-től	SZJA 1% statisztikai jellegű tájékoztatás	A kedvezményezettek elektronikusan, az EGYSTAT-adatlapon egyedi tájékoztatást is kérhetnek a NAV-tól a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, régióként, vármegyéenkénti, korcsoportonkénti megoszlásáról, továbbá az érvénytelen nyilatkozatok érvénytelenségének okairól és azok arányáról.

október 15-től	SZJA 1% rendelkezők megismerése	A kedvezményezettek a EGYAD nyomtatványon keresztül elektronikusan igényelhetik, hogy megismerhessék a feljükk érvényesen rendelkező magánszemélyek nevét, elektronikus és postai címét.
december 31.	Az adótartozás kiegyenlítése	A civil szervezeteknek célszerű követni az adófolyószámláik állását. Ha december 31-én végrehajtható adótartozása van a vállalkozási tevékenységet végző szervezetnek, a társasági adó adóalapja jelentősen megnövekedhet.

Ajánló: civil kiadványok

102

Civil Érték

https://civil.info.hu/kezdolap/civil_kiadvanyok/civil_ertek/index.html

Fiataloknak szóló kiadvány, amellyel a fiatalok megismerhetik a civil szervezetek változatos tevékenységét, áldozatos munkáját és kedvet kaphatnak ahhoz, hogy egy civil szervezet önkéntes csapatának tagjaivá váljanak.

Okos füzetek

https://civil.info.hu/kezdolap/civil_kiadvanyok/okos_fuzetek/index.html

Rövidebb terjedelmű ingyenes útmutatók a Civil Központok kiadásában, melyek hasznos tudnivalókat, jó gyakorlatokat tartalmaznak pl. az adományozás, önkéntesség, a fiatalok bevonása, marketing, civil humánerőforrás-menedzsment és atipikus foglalkoztatási formák témájában. Online formában elérhetőek a Civil Információs Portálon.

- Egymást erősítve!
- Fiatalok a civil világban
- Mesterségem címere
- Hogyan írjunk pályázatot

Önkéntes Szemle

<https://www.onkentesszemle.hu/>

Az Önkéntes Szemle online társadalomtudományi folyóirat azzal a céllal jött létre, hogy interdiszciplináris - szociológiai, pszichológiai, gazdaságtani, menedzsment, marketing, szakpolitikai, kommunikációs és jogi - megközelítésben adjon helyet a hazai önkéntesség fejlődésével, helyzetével foglalkozó elméleti tanulmányoknak, gyakorlati, módszertani esettanulmányoknak és recenzióknak.

Civil Közlöny

<https://mocisz.hu/kiadv%C3%A1nyok/civil-k%C3%B6zl%C3%B6ny.html>

Mosonmagyaróvári Civil Szövetség kiadásában megjelenő Civil szervezetek jogi értesítője.

Pályázati tükör

https://civil.info.hu/kezdolap/palyazati_tukor/index.html

2022. szeptember 1-jétől a Civil Információs Portál folyamatosan frissített tartalommal tájékoztatást nyújt a civil szervezetek részére az őket érintő aktuális pályázatokról. A táblázatos formában megjelenő hazai pályázatokat áttekintő összefoglaló tartalmazza a pályázatot kiíró szervezeteket, a pályázók körét, a pályázati célt, az igényelhető támogatás összegét, valamint a benyújtási határidőt. A pályázatot kiíró szervezet nevére kattintva érhetőek el az aktuális pályázati kiírások és útmutatók

A civil közösségi szolgáltató központok munkatársainak írásaiból ajánljuk

Molnár Elvira: Civil Kisokos - Pályázati információs füzet civil szervezetek számára

A kiadvány szerkesztése során körbejártuk, hogy mely pályázati konstrukciók ajánlhatóak a nonprofit szektorban működő civil szervezetek részére. Ebben az információs füzetben mindezen lehetőségeket sorba vesszük, bemutatjuk az egyes pályázatok fontos, sokszor visszatérő elemeit, melyeket évről évre hasznosítani tudnak egy-egy projekt előkészítése során. A kiadványban egyaránt megtalálhatók a főbb hazai pályázati lehetőségek mellett a nemzetközi kapcsolatokra építkező konstrukciók is.

Kiadja és terjeszti: Bács-Kiskun vármegyei CKSZK

Nagyné dr. Csobolyó Eszter: A civil szervezetek és a menekültek kapcsolata Magyarországon

2014-től migrációs hullám indult hazánk irányába. A menekültkérdés kezelése nem egy légius térben történik, hanem az Európai Unió tagjaként cselekedetünk hatása tovább gyűrűzik. Keresztyénként kritikusan figyeltem, hogy egyházaink, a kötődő civil

szervezetek, megtalálják-e a tevékenységük terepét vagy távolságtartó/megfigyelő pozíciót vesznek fel. A menekültek fogadása viszonylag egyszerű, a migránsoktól való megkülönböztetésük már nehezebb, az illegális invázió viszont zavarba ejtő. A menekültkérdés bekéredzkedett szinte minden otthonba.

A GlobeEdit által kiadva elérhető a Nemzeti Közszerzői Egyetem (uni-nke.hu) oldalán; ISBN-10: 6206796191

104

Kincses Dunavarsány

A Dunavarsányi Helyi Értéktár Bizottság gondozásában megjelent, tíz évig gyűjtött lakossági kezdeményezések alapján összegyűjtött vármegyei/helyi értékek fényképes és szöveges bemutatása.

A kötetben szerzőként közreműködött: Nagyné dr. Csobolyó Eszter

Dr. Bóna Zoltán: A kereszténység és a cserkészlet kapcsolata protestáns szemmel

Az „Egy jobb világért - 110 éves a magyar cserkészlet” című tanulmánykötetben jelent meg Dr. Bóna Zoltán tanulmánya. A kötet a Mathias Corvinus Collegium, illetve az annak keretein belül működő Ifjúságkutató Intézet gondozásában jelent meg. A tanulmány áttekintést ad a protestantizmus és a cserkészlet közös magyarországi történetéről. A keresztény értékek és a cserkészlet kapcsolatát vizsgálja. Bemutatja, hogy a cserkészlet hogyan illeszkedik a bibliai tanításokhoz és azokhoz az elvekhez, amelyeket protestánsok a gyermekek oktatása, a spirituális fejlődése és a közösségi részvétele által is igyekeznek érvényre juttatni. A cserkészlet a felelősség, a vezetés és az erkölcsi feddhetetlenség elvei révén platformként szolgálhat a fiatalok számára a keresztény eszmék megélésére.

latát vizsgálja. Bemutatja, hogy a cserkészlet hogyan illeszkedik a bibliai tanításokhoz és azokhoz az elvekhez, amelyeket protestánsok a gyermekek oktatása, a spirituális fejlődése és a közösségi részvétele által is igyekeznek érvényre juttatni. A cserkészlet a felelősség, a vezetés és az erkölcsi feddhetetlenség elvei révén platformként szolgálhat a fiatalok számára a keresztény eszmék megélésére.

Megjelent: Egy jobb világért - 110 éves a magyar cserkészlet Dr. Bóna Zoltán: A kereszténység és a cserkészlet kapcsolata protestáns szemmel fejezet SzeKiadja: Az MCC Press Budapest 2023 Közreműködők: Magyar Cserkészszövetség és az Ifjúságkutató Intézet 369 o.

Ajánló: Könyvelői tudás átadás workshop

A civil szervezetek részéről a civil vezetői workshopon, valamint a vármegyei eljárásokon is több alkalommal felmerült, hogy a működésüket nagyban segíthetné a szervezetek számára könyvelői feladatot végzők képzése, tapasztalatcseréjének biztosítása. Ezt az igényt hivatott kielégíteni a civil szervezetek könyvelői számára várhatóan 2024 októbertől szervezett workshop, amelynek célja, hogy naprakész szakmai információkat adjon át, és egyben megerősítse a civil szférában dolgozók pénzügyi tudatosságát, szakértelmét. Az online workshop során a résztvevőkkel több lépésben kívánjuk ismertetni a civil szerveze-

tek speciális pénzügyi, számviteli és adózási szabályait, valamint a különböző pénzügyi jelentések elkészítésének módját a gyakorlati tapasztalatok megbeszélésével.

Szakmai információs témák

1) Civil szervezet számvitele (2 alkalom)

(a civil szervezeteknél a pályázati pénzek felhasználásának könyvelése, a közösségi vagy harmadik országbeli beszerzések és szolgáltatás igénybevételek kezelése a civil szervezeteknél, civil szervezetek éves zárásával kapcsolatos feladatok ellátása)

2) Civil szervezetek adózása (1 alkalom)

(gazdálkodás, tao kötelezettség, alap- és vállalkozási tevékenység, kedvezmények, a közhasznú és a közhasznú besorolással nem rendelkező szervezeteket megillető kedvezmények, a támogatót megillető kedvezmények, nonprofit szervezetek által adómentesen nyújtható juttatások, reprezentáció, üzleti ajándék, alapítványokra vonatkozó speciális szabályok)

3) Alakulástól a megszűnésig (1 alkalom)

A civil nyilvántartási (bírósági) eljárások bemutatása, különös tekintettel a könyvelést, számvitelt érintő kötelezettségekre

4) Kötelező szabályzatok a civil szférában (1 alkalom)

– Számviteli politika: ez a dokumentum tartalmazza a szervezet számvitelével kapcsolatos alapelveket és eljárásokat. Ide tartozik például a beszámolási kötelezettség, a könyvvezetés módja, valamint a pénzügyi adatok nyilvántartása.

– Pénzkezelési szabályzat: ez a szabályzat határozza meg a szervezet pénzügyi műveleteinek kezelését, beleértve a készpénzkezelést, banki tranzakciókat, a pénztár kezelését, valamint az elszámolási rendet.

A workshopról további információt a Civil Szervezetek Könyvelők Egyesülete tud nyújtani.

Tel: +3630/4105507

E-mail: civilkonyvelok@gmail.com

Ajánló: Oktatóvideók a civil szervezetek gazdálkodásáról, számviteléről

Az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ és az Északi Horizont Alapítvány oktató videókat készít a civil szervezetek működését érintő kérdésekről. Az eddig elkészült oktató videókat az alábbi jegyzék mutatja be.

1. „Út a beszámolóhoz”

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

Minden civil szervezetnek kötelező évente számviteli beszámolót készíteni és közzétenni. A beszámolók tartalmáról és az elkészítésük kapcsán felmerülő kérdésekről 4 oktató videó készült egyenként 45 perces időtartamban. Az oktató videók a következő részterületekkel foglalkoznak:

- a beszámolóban szereplő mérleg tartalma, elkészítése,
- az eredménykimutatás/eredményelvezetés tartalma,
- különleges elemek (pl. önkéntesség a beszámolóban, az adományok),
- a közhasznúsági melléklet tartalma,
- a kiegészítő melléklet tartalma,
- a számviteli politika és a beszámoló kapcsolata,
- az adóbevallási és adófizetési kötelezettségek.

2. Civil szervezetek és az ÁFA (rövid videó)

Előadó: Gottgeisl Rita könyvelő, könyvvizsgáló

3. Civil szervezetek mindennapi működése (rövid videó)

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

4. Cégaútó, ingatlanhasznosítás (rövid videó)

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

5. Foglalkoztatás a civil szervezeteknél (rövid videó)

Előadó: Gottgeisl Rita könyvelő, könyvvizsgáló

6. Számvitel jogi és egyéb alapjai (rövid videó)

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

7. Támogatások és a mindennapok számvitele (rövid videó)

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

8. Helyi adók és a társasági adó (rövid videó)

Előadó: Suller Krisztina könyvelő, adótanácsadó

Az oktató videók felhasználásával szervezett képzések, illetve az oktatóvideók elérésével kapcsolatban keresse az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület – Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ munkatársait:

Telefon: +36 46/611-559

E-mail: civilkozpont@erke.hu

Példák a civil szervezetek és a Kormány szakpolitikai szintű együttműködésére

Állatvédelem és a civil szervezetek

Az állatvédelem kiemelkedő fontossággal bír Magyarországon, ahol a kormány és a civil szervezetek együttműködése elengedhetetlen az állatok jóllétének biztosításához. Az elmúlt években számos közös kezdeményezés indult, amelyek célja az állatok védelme, a felelős állattartás népszerűsítése és a jogszabályok szigorítása volt. Az állatvédelem kiemelten egy olyan terület, ahol a civil szervezetek tevékenysége nélkülözhetetlen, ezért munkájukat igyekszünk mind anyagiilag, mind erkölcsileg megbecsülni.

A felelős állattartásra és az állatvédelemben tevékenykedő civil szervezetek munkájának fontosságára Ovádi Péter kormánybiztos és Dr. Tóth Szabina egzotikus állat szakorvos, a Tüskevár Vad- és Egzotikus Állatvédő Alapítvány alapítója, egyetemi előadások keretein belül, hallgatók körében hívta fel a figyelmet. A civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárság szervezésében az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen, a Debreceni Egyetemen és a szé-

kesfehérvári Kodolányi János Egyetemen valósultak meg az állatvédelmi témájú tanórák, nagy sikerrel. Az előadások kitértek az állatvédelem kihívásaira és az elért eredményekre, a civil szféra munkájának sokszínűségére és a gyakorlati tapasztalatokra, meglátásokra is, így a hallgatók első kézből ismerhették meg az állatvédelem komplexitását.

Az állatvédő civil szervezetek mindennapi tevékenysége sokrétű. Az egyik legfontosabb feladatuk az állatok mentése és elhelyezése. Ez magába foglalja a sérült, elhagyott vagy bántalmazott állatok felkutatását, állatorvosi ellátását, majd menhelyekre történő szállítást. Ezekon a menhelyeken az állatok megfelelő gondozásban részesülnek, beleértve az étellemezést, a rendszeres állatorvosi vizsgálatokat és a szükséges oltásokat. Ezen felül a civil szervezetek nagy hangsúlyt fektetnek a felelős állattartás népszerűsítésére. Oktatási programokat szerveznek iskolákba, óvodákba, ahol a gyermekeket tanítják a felelős állattartásra és az állatok védelmére. Emellett a közösségi médiában is aktívan jelen vannak, kampányokat indítanak, örökbefogadó, önkéntes toborzó napot hirdetnek, amelyek cél-

ja az állatvédelem fontosságának hangsúlyozása és az állatkínzás elleni szigorú fellépés. Hazánkban körülbelül 600 civil szervezet foglalkozik állatvédelemmel, ami magában foglalja a társállatokat, vadon élő állatokat és gazdasági haszonállatokat is. 2022-ben jött létre hazánk legelső, Magyarország Kormányja által alapított állatvédő civil szervezete, a Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány, melynek elsődleges célkitűzése az állatvédelem fejlesztésével és népszerűsítésével kapcsolatos feladatok hatékony ellátása, továbbá az állattartás felelősségének tudatosítása a lakosság teljes körében. Az alapítvány felett az alapítói jogokat az igazságügyi miniszter gyakorolja.

A civil szervezetek munkájának megbecsülése érdekében a kormány több alkalommal is anyagi támogatást nyújtott különböző állatvédelmi projektekhez, az elmúlt két évben összesen 1,2 milliárd forint értékben. Ez az alap lehetőséget biztosít a civil szervezetek számára, hogy pályázatok útján finanszírozást nyerjenek menhelyek fejlesztésére, ivartalanítási programok lebonyolítására és az állatvédelem népszerűsítésére. Az állatvédelmi jogszabályok kidolgozása során a kormány rendszeresen konzultál az állatvédő civil szervezetekkel. Ennek eredményeként az Országgyűlés 2021 végén egyhangúlag szigorította a Büntető Törvénykönyv egyes

állatvédelmi tárgyú rendelkezéseit. Az állatvédelemmel foglalkozó civil szervezetekkel több programban is együttműködünk; az Állatvédelmi Témahét célja a gyermekek és felnőttek érzékenyítése az állatok védelme iránt, oktatási intézmények bevonásával. Az iskolákban tartott előadások, valamint a médiában futó kampányok mind a felelős állattartást és az állatok védelmét hirdetik.

A kormány és az állatvédő civil szervezetek közös munkája fejlődő tendenciát mutat Magyarországon. Ez az együttműködés lehetőséget teremthet arra, hogy az állatok védelme érdekében folyamatosan fejlődő és hatékony megoldások szülessenek. A jövőben is fontos, hogy ez a partnerség erős maradjon, hiszen csak így biztosítható az állatok méltó helyzete hazánkban. A jelen kihívásait csak közös összefogással fogjuk tudni megoldani.

Összeállította: Ovádi Péter,

Igazságügyi Minisztérium,

*Állatvédelmi Cselekvési Terv Kidolgozásáért
és Végrehajtásáért Felelős Kormánybiztos*

Civil szervezetek jelenléte és szerepe a gondoskodáspolitikai vonatkozásában

A gondoskodáspolitikai területén továbbra is stratégiai jelentősége van annak, hogy az elmúlt évtizedben előtérbe került a civil és egyházi szervezetek szerepvállalása, amelyek az önkormányzatok intézményeivel és állami szereplőkkel közösen vállalnak felelősséget.

A Kormány széleskörű partnerségben valószínűsíti meg az intézkedéseket, ezzel is hangsúlyozva, hogy a szociális ügyek és a felzárkózás ügye egyben nemzeti ügy is.

A szakpolitikák kidolgozásának, végrehajtásának és ellenőrzésének minden szintjén aktívan részt vesznek a célcsoportok, így a közösségek képviselői is. Ez nemcsak azért fontos, mert a települési és nemzetiségi önkormányzatok, a civil és karitatív egyházi szervezetek a demokratikus működés nélkülözhetetlen elemei, hanem azért is, mert azokban hatalmas kapacitás rejlik, a társadalom igényeire rugalmasan képesek reagálni, illetve segíthetik a közösségek önállóvá tételét is.

Ezért külön is indokolt a civil szervezetek megerősítése, a döntéshozatalba, végrehajtásba és ellenőrzésbe történő bevonása uni-

ós, nemzeti, regionális és helyi szinteken.

A Kormány a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról 2007-2032 sz. 47/2007. (V. 31.) OGY határozat 6. pontja alapján, a Nemzeti Stratégia hatékony végrehajtása és végrehajtásának követése, értékelése érdekében az 1053/2008. (VIII. 4.) Korm. határozattal létrehozta a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottságot (továbbiakban: Bizottság). A Bizottság 33 tagú testület, mely a kormányzat, a szakmai és civil szervezetek, valamint az egyházak által delegált, szavazati joggal rendelkező szakértőkből áll. A kormányzati képviselők mellett a tagságban így 12 fő, a civil szervezetek, az egyházak és a szakmai szervezetek által delegált tag is szerepel.

2011-től működik a Roma Koordinációs Tanács (ROK-T), amely a cigány népesség hatékony felzárkózásának előmozdítását szolgáló intézkedések érdekében biztosít teret a párbeszédre és az együttműködésre. A Roma Koordinációs Tanács (ROK-T) létrehozásáról szóló 1102/2011. (IV. 15.) Korm. határozat értelmében a ROK-T elnöke a Belügyminiszter és a jogszabályoknak megfelelően évente kétszer ülésezik. A ROK-T egy 33 tagú testület, tagjai között 7 országos civil szervezet, 5 megyei roma nemzetiségi önkormányzat és 5 egyház képviselője jelenik meg.

A felzárkózás területén – a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak körében - 2024. évben 46 Biztos Kezdet Gyerekház, valamint 143 Tanoda szolgáltatás működtetője civil szervezet.

Az évente hazai forrásból megjelenő Családi Porta Program - Szociális Földprogram keretében 2023-ban 97 pályázó, ebből 13 civil szervezet kapott támogatást.

A „Mindenki szívében van egy dallam!” elnevezésű pályázat célja, hogy zenei eszközökkel segítsen a gyermekek és fiatalok szociális problémáin – önismereti és segítő beszélgetésekkel egybekötött – csoportos és egyéni zenetanítás, zenekarépítés útján. 2023-ban 93 pályázó, köztük 82 civil szervezet kapott támogatást.

Az egyedi támogatások során a társadalmi felzárkózás nevesített céljaival összhangban civil és egyéb szervezetek a roma nemzetiségi kultúra ápolását és népszerűsítését, hátrányos helyzetű gyermekek életkörülményeinek javítását, valamint a foglalkoztatás elősegítését célzó programjainak támogatására van lehetőség. 2023-ban a program keretében 20 szervezet részesült támogatásban, amelyből a civil szervezetek száma 19.

Az évente szintén hazai forrásból megjelenő *Roma nemzetiség pályázatainak támogatása* című program a roma társadalmi szervezetek működéséhez, kulturális ren-

dezvényekhez, programokhoz, roma gyermekek táboroztatásához és a roma nemzetiségi nyelvoktatásban (romani/beás) résztvevő pedagógusok továbbképzéséhez nyújt támogatást. 2023-ban 851 pályázó kapott támogatást, ebből 528 civil szervezet volt.

A társadalmi felzárkózást célzó összehangolt kormányzati munka alapját a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia jelenti. Az országos stratégia helyi leképezéseként a helyi önkormányzatok a helyi kihívásokhoz és lehetőségekhez igazodó tervezést hajtanak végre a közös stratégiai célok érdekében. E koordinált tervezőmunka alapidokumentuma a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP). A Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság által működtetett országos esélyegyenlőségi mentorhálózat támogatásával helyi szinten elindultak a HEP Fórumok, melyek a társadalmi egyeztetés, párbeszéd, összefogás, együttműködés és az erőforrások összehangolásának általánosan elfogadott szinterei lettek a hátrányos helyzetű csoportok helyi szintű problémáinak a megoldásában. A HEP Fórumok munkájában részt vesznek a helyi civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok, állami, önkormányzati, egyházi intézmények és szolgáltatások képviselői.

A szociális területen jelenleg összesen 511 civil szervezet nyújt szociális szolgál-

tatást, továbbá 297 egyházi fenntartó által működtetett szociális intézmény biztosít ellátást. (Forrás: MÜKENG, 2024. 06. 10.).

A szociális alapszolgáltatások közül a nem állami humánszolgáltatók kiemelten a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek közösségi ellátása, valamint a támogató szolgálatok esetében töltnek be hiánypótló szerepet, de a gyermekjóléti alapellátások közül a családok átmeneti otthonai is jellemzően civil fenntartásban működnek.

A bentlakást nyújtó intézmények esetében az autizmussal élő személyeket fogadó lakóotthonok nagy része nem állami fenntartásban van, erre a speciális szükségletre fókuszáló szervezetek rendkívül fontos szerepet töltenek be a szociális területen.

A fogyatékosügy terén a Kormány tizenhárom érdekvédelmi civil szervezetet részesít rendszeres, éves költségvetési támogatásban. A szervezetek mindegyike alapfeladatként végzi az érintett fogyatékoságnak megfelelő információk átadását.

Központi költségvetési támogatásban az a szociális, gyermekjóléti szolgáltatást biztosító fenntartó részesülhet, aki a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzésre került, és az általa nyújtott szolgáltatás a szociális, gyermekjóléti szolgáltatások területi lefedettség figyelembe vevő finanszírozási rendszerbe befogadásra került. A gyermekvédelmi

szakellátás területén nincs külön befogadási eljárás, a finanszírozás automatikusan biztosított.

Összeállította: Belügyminisztérium gondoskodáspolitikáért felelős államtitkárság

Egyesületek az Európai Unió tagállamaiban

Az Európai Unióban 3,8 millió egyesület működik (2021. évi adatok alapján), amely szervezeti forma a civil szervezetek közel 90%-át teszi ki. Ahogy hazánkban, úgy az egyes tagállamokban is jelentős, a társadalom egészét érintő ágazatokban tevékenykednek ezek a közösségek, mint például az egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, sport, kutatás-fejlesztés, oktatás és képzés. Annak ellenére, hogy feladatellátásuk során az egyesületek hasonló ágazatokban vállalnak feladatokat, az egyes tagállamok jogi szabályozása, az állam által részükre biztosított források mértéke nagyon eltérő. Egy adott kormány a direkt (pl. állami támogatások, adományok, Magyarországon a NEA, FCA, VCA stb. pályázatok) vagy indirekt (pl. adókedvezmények, ingyenes regisztráció biztosítása a civil szervezetek részére) anyagi ösztönző gazdasági eszközök alkalmazásával jelentősen tudja befolyásol-

ni a civil szervezetek sikeres működését. Ennek eredményeként az általuk célul kitűzött közhasznú tevékenység megvalósulhat, hozzájárulva ezzel a civil szektor nemzetgazdasági szerepének növekedéséhez. Az alábbi pontok azt kívánják bemutatni, hogy európai uniós tagállamok támogatási környezetét tekintve a civil szervezetek részére biztosított állami finanszírozás milyen módon segíti azok tevékenységét, és ezzel összefüggésben milyen mértékben járul hozzá az egyesületek által megvalósított tevékenységek a gazdasági fejlődéshez.

Adminisztrációs terhek

Egy egyesület adminisztratív költsége jelentősen befolyásolja annak működését, ezért a kisebb bevételi forrással/induló tőkével rendelkező civil szervezetek költségvetését rendkívül megterheli, ha egy ország kormánya nem fordít figyelmet a bejegyzéssel kapcsolatos kiadások pl. illetékek, regisztrációs díjak csökkentésére.

Az, hogy egy civil szervezet bejegyzési eljárása díjmentes, korántsem magától értetődő, számos országban jelentős mértékű összeget kell befizetni. Az Európai Unió 27 tagállama közül az egyesületek bejegyzése/regisztrációja Magyarországon kívül csak Franciaországban és Lengyelországban ingyenes, Bulgáriában és Romániában 25-30

euró (kb. 10. 000 forint), míg Olaszországban ennél is magasabb: 290 és 360 euró (kb. 120 000 forint) közötti összeget kell fizetnie annak, aki egyesületet szeretne létrehozni.

Bevételi források

A tagállamok kormányzati intézkedései az egyesületek által igénybe vehető anyagi forrásokat illetően jelentős eltéréseket mutatnak: önkéntes tevékenységből származó bevételek realizálására Magyarországon és Észtországon kívül más országban nincs lehetőség, állami támogatásokat 9 ország (Magyarország mellett például Franciaország, Svédország, Lengyelország), európai uniós-/intézményi finanszírozást pedig csupán 8 ország (köztük Magyarország, Lengyelország, Románia és Ciprus) biztosít az egyesületek számára.

Szintén szükséges kiemelni, hogy az állam által kínált adókedvezmények igénybevételére Magyarországon kívül csak 8 országban van lehetőség (például Írországban, Dániában, vagy Csehországban).

Az egyesületek gazdaságban betöltött szerepe

A legutóbbi, 2020-ban kiadott európai uniós jelentés alapján Magyarországon a 31 596 db bejegyzett, egyesületi formában működő civil szervezet nemzeti jövedelem-

hez való hozzájárulásának aránya (vagyis a GDP értéke, ami a gazdasági növekedés mérésére, az ország gazdasági teljesítményének kimutatására szolgál) 3,7% volt, ami a többi tagállamhoz viszonyítva rendkívül magasnak számít. Összehasonlításként például a több, mint 66 800 egyesületet regisztrált, 38 496 000 lakosságú Lengyelországban csupán 1,12%, Szlovákiában pedig ennél is kevesebb, 0,2% volt ez az arány (ez utóbbi szám azért mondható különösen alacsonynak, mert 2020-ban Szlovákiában Magyarországhoz képest közel kétszer anynyi, 50 575 db egyesület működött az országban).

Szervezeti tagság

Az egyesületek tagjainak számával kapcsolatos követelmények szintén rendkívül eltérők az egyes tagállamokban. A legtöbb országban már 3 fő részvételével lehet ilyen civil szervezeti formát létesíteni, így például Bulgáriában, Olaszországban vagy Lettországon, további 6 tagállamban pedig (köztük Ausztriában, Belgiumban és Franciaországban) már 2 tag is elegendő hozzá. Az Európai Unió átlagához képest jelentős eltérést mutat a résztvevők minimum számának követelményét illetően Magyarország és Görögország: hazánkban minimum 10, Görögországban pedig ennél is több,

legalább 20 főre van szükség egy egyesület bejegyzéséhez. A résztvevők számának meghatározása azért fontos szempont, mert a túl magas minimum létszám megállapítása esetén előfordulhat, hogy azon szervezetek számára, amelyek nem tudnak megfelelő számú tagot bevonni, lehetetlenné válik az egyesület megalapítása, így az általuk elérni kívánt, a társadalom számára hasznos célok nem tudják elérni.

A fentiek alapján egyértelműen látszik, hogy a civil szervezeteket érintő állami intézkedések rendkívül ösztönzően hatnak az egyesületek eredményes munkájára. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a működési környezetet nagymértékben meghatározza az a jogi keret is, amely kiszámítható, ugyanakkor rugalmas módon biztosíthatja a szervezetek létrehozásának, működésének és megszűnésének kereteit.

*Tari Leticia Mária
(Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és
Társadalmi Konzultáció Főosztálya)*

Az Európai Határokon Átnyúló Egyesület

Az Európai Parlament és a Tanács szükségesnek látja, hogy az Európai Unió tagállamaiban a civil szervezetek között szorosabb külföldi együttműködés váljon lehetővé. Ennek megvalósítása érdekében tervezik a jövőben az ún. határokon átnyúló európai egyesület (rövidítve: ECBA) létrehozását, ami egy új jogi forma bevezetését tenné szükségessé valamennyi európai uniós tagállamban, így Magyarországon is. A gyakorlatban ez azt jelentené, hogy amennyiben egy hazai nonprofit szervezet hosszú távú együttműködést szeretne megvalósítani valamelyik külföldi nonprofit szervezettel, akkor az ECBA megalapításával a közös munka jogilag és gazdaságilag is megerősített háttérrel valósítható meg.

Például: egy Magyarországon létrehozott alapítvány, egy másik, Franciaországban működő alapítvánnyal szeretne hosszú távon együttműködni közös cél megvalósítása érdekében. Az Európai Unió javaslata alapján ilyenkor a két alapítvány létrehozhatna egy új, közösen alapított civil szervezetet, az ECBA-t. Az ECBA alapítása által közös anyagi forrással, tisztségviselőkkel, alapító okirattal (stb.) rendelkezne a két civil szervezet, így ha-

tékonyabban tudnák megvalósítani a közös céljaikat.

A javaslat jelenleg tárgyalási szakaszban van, így az ECBA Magyarországon történő bevezetése egyelőre bizonytalan, a tagállamok egyetértése esetén akár 4-5 évet is igénybe vehet. (Megjegyezzük, hogy jelenleg a tagállamok képviselői rendkívül sok kérdést fogalmaztak meg a javaslattal összefüggésben, és több rendelkezésével kapcsolatban aggályukat fejezték ki.)

Igaz, hogy az ECBA alapításával közös célokat valósíthatnának meg a civil szervezetek, azonban a gyakorlati életben számtalan negatív hatást jelentene ennek bevezetése, amely leginkább a kisebb költségvetéssel rendelkező, hazai civil szervezeteket érintené. Ilyen negatív következmény lenne például:

1. Adminisztrációs terhek növekedése

Az ECBA alapítása külön bírósági eljáráshoz lenne kötve, melynek során eljárási illetéket kellene fizetni. Az ECBA működése során nem csak a hazai bíróságok, de az Európai Unió felé is adatszolgáltatási kötelezettséggel tartozna (a hazai hatóságokon keresztül).

2. Pénzmosás, terrorizmus

Aggályos, hogy amennyiben nagy költ-

ségyvetéssel rendelkező, külföldi befektető cégek, banki alapítványok ECBA-t hozhatnának létre, úgy az extra bevételüket „átmenthetnék” ebbe az újonnan létrehozott alapítványba, illetve terrorista csoportok céljainak támogatására használnák fel.

3. Tisztségviselők

A javaslat nem tisztázza egyértelműen, hogy az ECBA-ban milyen arányban vehetnének részt hazai- és a külföldi államból származó tagok a vezetésben. Visszaélést eredményezhet, ha például az ECBA-ban a tisztségviselők között csak 10% a magyar állampolgárságú tag, így ezeknek a hazai tagoknak a döntéshozatalba alig lenne beleszólásuk.

Fontos kiemelni, hogy a hazai- és külföldi nonprofit szervezetek együttműködése rendkívül eredményesnek mondható, hiszen az elmúlt években olyan határon túli projektek valósultak meg, mint például a civil szervezeteket, határon túli civil szervezeteket érintő szakmai programok, évfordulók, fesztiválok, hazai és határon túli rendezvények, valamint a programok megvalósítása.

A fent bemutatott közös célok megvalósítását a magyar kormány is ösztönzi, melyet jól mutat, hogy a Nemzeti Együttműködési Alap forrásaiból a 2023. évben 423,6 millió

forint forrást kapott 267 szervezet, a 2024. évben 553,2 millió forint forrást kapott 189 szervezet olyan pályázat keretében, amelyet határon túli, külhoni magyar civil szervezet nyújtott be önállóan, vagy határon túli, külhoni civil szervezet ún. társpályázóként (azaz magyarországi főpályázóval együttműködésben).

A fent összefoglaltak alapján tehát egyértelmű, hogy a közös, eredményes határon túli együttműködéshez a hazai civil szervezetek számára nem szükséges az ECBA bevezetése, egyrészt, mert a magyar civil társadalom külkapcsolatai folyamatos, rendkívül dinamikus fejlődést mutatnak már több, mint 10 éve, másrészt az ECBA számos veszélyt és hátrányt jelentene a hazai nonprofit szervezetekre nézve.

*Tari Leticia Mária
(Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és
Társadalmi Konzultáció Főosztálya)*

A civil szervezetek jellemzői

Civil szervezeti formák

A Civil törvény alapján civil szervezetnek a civil társaságokat, az egyesületeket (beleértve a szövetségeket is), valamint az alapítványokat nevezzük. Bár részben a civil szervezetek számára előírt szabályok szerint kell működniük, ennek ellenére a törvény alapján nem tartoznak a civil szervezetek körébe a pártok, pártalapítványok, a közalapítványok, a szakszervezetek, a kölcsönös biztosító egyesületek.

A civil szektorhoz sorolt mozgalmak, közösségek, hálózatok jogi értelemben nem feltétlenül számítanak civil szervezetnek. Ezek a szervezetek az Alaptörvényben és a Civil törvényben biztosított egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak, működhetnek olyan közösségek is, amelyek tagjai úgy szerveződnek, hogy nem kívánják gyakorolni a civil szervezeteket megillető jogokat. Ezek a közösségek is részei a civil társadalomnak.

Az egyesületeket további csoportokra lehet osztani vagy a formájuk alapján (pl.: a szövetségek), vagy azért, mert a tevékenység-

geik alapján külön szabályok vonatkoznak rájuk (pl.: sportegyesületek, vallási egyesületek, polgárőrszervezetek, nemzetiségi egyesületek). Az alapítványi forma is tovább tagolódik, létrehozhatók alapítványok közösségi és magán célok alapján. A civil szervezetek alapvető polgári jogok (alapjogok) mentén létesülnek és működnek. Az egyesülési jog alapján lehet egyesületeket alapítani, illetve az egyesületekhez csatlakozni. Az alapítványok létesítésénél, és az alapítványokhoz történő csatlakozás lehetőségénél a tulajdon/vagyon feletti szabad rendelkezési jog, illetve az egyesülési jog együtt érvényesül. Magyarországon a jogalkotás bő egy évtizede abba az irányba halad, hogy a civil szervezetek a magánjog alapján működjenek. A szervezetek egyre szélesebb körű autonómiával rendelkeznek a tagjaik, alapítóik jogainak és akaratának érvényesítéséhez. Emiatt noha csak három külön civil szervezeti forma létezik, az alapítók vagy a tagok a célok és a szervezeten belüli eljárások kialakításával egyedi módon tudják felépíteni a szervezetüket.

A civil társaság

A civil társaság jogi személyiséggel nem rendelkező, így törvényszéki nyilvántartásba vételt sem igénylő szervezeti forma. A civil társaságot akár két természetes személy is létrehozhatja bármilyen vagyoni hozzájárulás nélkül. Civil társaságot a tagok csak a nem gazdasági érdekű közös céljaik előmozdítására és közösségi célú tevékenységük összehangolására hozhatják létre. A civil társaságra a polgári jogi társaságra vonatkozó (Ptk. 6:498.-6:513. §) szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy – az ügyvitelre kijelölt tag kivételével – a tagságot bármely tag azonnali hatállyal felmondhatja. A vagyon kezelésének kérdése is megoldott, hiszen a közös tulajdon fogalmát ismeri a jogrendszer. Továbbá léteznek olyan bankszámla-konstrukciók, amelyek használatával a pénzkezelés elkülöníthetővé, követhetővé válik bejegyzés nélkül tevékenykedő közösségek számára is.

E forma választásának vannak árnyoldalai is. A civil társaságok általában nem jogosultak pályázni; nem fogadhatnak SZJA 1%-os felajánlásokat; nem tudnak leírható vagy kedvezményre jogosító adományokat fogadni. A civil társaság nem jogi személy, ezért a tagok felelőssége is egyetemleges (a tagok minden esetlegesen létrejövő tartozá-

sért és kárért saját vagyonukkal felelnek).

A civil társaság működése és céljainak teljesítése érdekében bármilyen szerződést köthet, amelyre a természetes személyek is jogosultak (pl. adásvételi-, bérleti-, megbízási szerződés stb.) A civil társaság esetében mindig a tagok szereznek jogot, de őket terhelik a kötelezettségek is. Bármilyen szerződés során a civil társaság tagjai lesznek a szerződő felek, nem pedig maga a civil társaság. A civil társaság tagjai a társasági szerződésben feljogosíthatják valamelyik tagot a többi tag harmadik személyekkel szembeni képviselőtére, illetve külön meghatalmazást is adhatnak egymásnak a képviselőtetre. A felelősség ezekben az esetekben is egyetemleges marad.

A civil társaságot létesítők gyakran a munkájuk, az önkéntesen végzett tevékenységeik, szellemi, tudományos stb. eredményeik közös hasznosítását biztosítják egy civil társaság létrehozásával. Előfordul, hogy a civil társasági forma teszi lehetővé egy csoport tagjainak, hogy tagok lehessenek egy szövetségben, amelyre természetes személyként nem lenne lehetőségük. A civil társasági forma hasznos lehet közéleti, jótékonyági, közösségi akciók, folyamatok szervezéséhez is. E forma segíthet „testet”, nevet adni a kezdeményezésnek.

Egyesület

Egyesületet legkevesebb 10 személy létesíthet. Az alapító személyek egyaránt lehetnek természetes vagy jogi személyek. A tagok száma a megalapítást követően sem csökkenhet tartósan (hat hónapot meghaladóan) 10 fő alá. Az egyesület jogi személy. A tisztségviselők, tagok korlátozott felelősséggel bírnak, tehát nem felelnek saját vagyosnukkal a szervezet által okozott esetleges károkért. Az egyesület működése mindenkor a tagok közös szándékának, akaratának érvényesítése körül forog. A tagok akaratnyilatkozatával megállapított alapszabályban a közösen elfogadott célok jelennek meg. Az egyesület szervezeti és működési rendje is arra épül, hogy a tagok (ha akarnak) részt vehetnek a közös döntések meghozatalában és végrehajtásában. Fontos azonban tudni, hogy a célok nem attól lesznek közsök, hogy mindenki egyformán vesz részt a megvalósításukban. Az egyesületben még a döntések meghozatalában való részvételle, (pl.: a közgyűléseken történő megjelenésekre) sem kötelezhető senki. A tagok teljes mértékben önkéntesen és – a különleges jogállású tagok kivételével – egyenlő jogokkal vesznek részt az egyesület életében.

Szövetség

A szövetség, mint szervezeti forma egy olyan egyesületet jelent, amelynek nincs természetes személy tagja. Csak jogi személyek (pl. egyesületek, alapítványok, cégek stb.), jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek vagy civil társaságok lehetnek a tagjai. Szövetség két tag részvételével is alapítható. A szövetség fogalmának megértése során az jelenthet nehézséget, hogy bármely egyesület használhatja nevében a 'szövetség' megjelölést. Így nem csak a Civil törvény fogalma szerinti szövetségek viselhetik azt (pl. szakmai szövetségek, vagy sportszövetségek, amelyeknek lehetnek természetes személy tagjai is, viselhetik nevükben a szövetség kifejezést, de ettől a szervezeti formájuk jogi értelemben nem minősül szövetségnek).

A szövetség, illetve a jogi személy részvételével létesülő egyesületek és alapítványok esetében figyelni kell arra, hogy:

- amennyiben a vezető tisztségviselő jogi személy, akkor a jogi személy köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat a nevében el látja. A vezető tisztségviselőkre vonatkozó összeférhetetlenségi és kizárási szabályokat a kijelölt személyre is alkalmazni kell.
- A szervezet alapításában résztvevő szer-

vezetek, cégek, intézmények nyilvántartási kérelemben megjelölt adatait a bíróság az informatikai rendszer alkalmazásával ellenőrzi. (Ha eltérés van, akkor vagy a kérelmet, vagy a nyilvántartásban szereplő adatokat korrigálni kell).

– Kötelező felügyelőbizottságot létrehozni az egyesületek, szövetségek esetében, ha a tagok több mint fele nem természetes személy. Akár két jogi személyből és/vagy civil társaságból álló szövetségeknek is kötelező legalább három fős felügyelőbizottságot létrehozni. (Ptk. 3:82. § (1) bekezdés)

– Egy szövetségnek hiába van mindössze két tagja, akkor sem hozhat létre két tagból álló ügyvezető szervet. A szövetség napi ügyeinek irányításával vagy egy ügyvezetőt, vagy egy legalább 3 tagú elnökséget kell megbízni. (Ptk 3:78. § (1) bekezdés)

Különleges szervezeti típusok az egyesületek körében

Léteznek egyesületek, szövetségek, amelyek tevékenységére külön jogszabályok vonatkoznak. E jogszabályok előírhatják akár azt is, hogy az adott tevékenységet végző szervezeteket a bírósági nyilvántartásban a szervezet típusát feltüntetve – más szervezektől megkülönböztetve – kell szerepeltet-

ni. Ettől függetlenül ezek nem minősülnek külön szervezeti formának, mégis figyelmet érdemelnek. Ezek a következők:

- vallási egyesület;
 - sportegyesület;
 - polgárőr szervezetek;
 - nemzetiségi egyesület.
- Vallási egyesület

A vallási egyesületet az azonos hitelveket valló természetes személyek hozhatják létre vallásuk gyakorlása céljából. Sajtósságai:

- az egyesületre vonatkozó szabályok a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényben meghatározott eltérésekkel vonatkozik a vallási egyesületre;
- alapszabálya eltérően rendelkezhet a tagsági jogviszonyról, a tagsági jog gyakorlásának módjáról, a képviselőre, ügyintézésre, döntéshozatalra, ellenőrzésre jogosultak köréről;
- az állammal megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, a hitéleti tevékenység támogatására (5 évre, amely meghosszabbítható);
- elnevezése a „vallási” formára való utalást nem tartalmazza;

– kizárólag a Fővárosi Törvényszék veheti nyilvántartásba.

–

Sportegyesület

A sportról szóló 2004. évi I. törvény (sporttörvény) szerint a sportegyesület a magyar sport hagyományos szervezeti alapegysége, a versenysport, a tehetséggondozás, az utánpótlás-nevelés és a szabadidősport műhelye. A sportegyesület alaptevékenysége a sporttevékenység szervezése, valamint a sporttevékenység feltételeinek megteremtése. A sportegyesületek alapvetően a Civil törvény és Ptk. szabályai szerint működnek. Komoly eltérést a sporttörvény más szervezetek működési szabályaihoz képest szinte csak a megszűnést követően fennmaradó vagyon sorsát érintően fogalmaz meg. (A sportegyesületek fennmaradó vagyona az egyesület bírósági feloszlataása esetén a sportpolitikáért felelős miniszterium költségvetésébe kerül és az utánpótlás-nevelés támogatására kell fordítani. Más szervezetek esetében a megszűnő szervezet vagyona – a létesítő okirat ettől eltérő rendelkezésének hiányában – a Nemzeti Együttműködési Alaphoz kerül. A jogszabály szerint az egyesületekről vezetett bírósági nyilvántartásban a sportegyesületek sportegyesületi jellegét kifejezetten fel kell tüntetni. Ehhez igazodva külön formanyomtatvány tartozik

a sportegyesületek bírósági nyilvántartásba vételéhez és változásbejegyzéséhez is. A Törvényszék a szervezet nyilvántartásba vétele, változásbejegyzése esetén megvizsgálja, hogy az egyesület alapszabálya igazodik-e a sporttörvényhez. (A megfeleléshez a Sporttörvény 2.§ (1) bekezdésében, 16. § (1) bekezdésében és 17. § (1) és (6) – (7) bekezdésében megjelenő szabályokat kell beépíteni az alapszabályba.)

Figyelem! 2024. január 1-től változott a Sporttörvény. Létrejött az igazolt sportolói jogviszony. A sportszervezetek, köztük a sportegyesületek már nem a tagok, hanem az igazolt sportolók számára kötelesek biztosítani a biztonságos sporttevékenység folytatásához szükséges feltételeket. (Sporttörvény 2. § (1) bekezdés). Többek között e módosítás miatt a sportegyesületek az alapszabályuk módosítására kényszerülhetnek. A Civil Kézikönyvben további információkat talál a témakörrel kapcsolatban: dr. Farkas Attila Erik: Az igazolt sportolói jogviszony bevezetésének következményei című ismertetőjében.

Polgárőr szervezetek

A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény alapján polgárőr szervezetnek minősül a polgárőr egyesület, a területi polgárőr szövetség, valamint az Országos Polgárőr Szövetség. A polgárőr szervezetek a Civil törvény és a Ptk. rendelkezései szerint működnek azokban a kérdésekben, amelyeket a törvény nem szabályoz. Az Országos Polgárőr Szövetség közhasznú jogállású köztestület. Nem civil és nem is magánjogi szervezet, mert a törvény erejénél fogva jött létre és működik. A tagjai sem önként csatlakoznak hozzá.

A törvény szerint a polgárőr egyesület alapfeladata a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés. A polgárőr egyesület csak akkor végezheti e tevékenységet, ha a bíróság polgárőr szervezetként tartja nyilván, továbbá írásbeli együttműködési megállapodással rendelkezik a működési területén illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysággal és tagja az Országos Polgárőr Szövetségnek, valamint a területi polgárőr szövetségnek. Ezeknek a feltételeknek a teljesülését az ügyészség ellenőrzi. Az ügyészség keresete alapján a bíróság eltávolítja a szervezetet a polgárőri tevékenység ellátásától, ha nem teljesíti e követelményeket. A területi polgárőr szövetséget az azonos várme-

gyében (fővárosban) székhellyel rendelkező polgárőr egyesületek alkotják. Vármegyénként, illetve a főváros területén kizárólag egy területi polgárőr szövetség működhet.

Nemzetiségi egyesület

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény alapján a nemzetiségi egyesület az alapszabálya szerint adott nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviselését, a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó egyesület. Az Egyesület a Ptk. és a Civil törvény alapján jön létre és működik.

Alapítvány

Alapítványt egy vagy több természetes vagy jogi személy hozhat létre. Az alapítvány jogi személy, a tisztségviselő, alapítók felelőssége korlátozott. A felelősségük azonban teljessé, egyetemlegessé válik, ha olyan mulasztást követnek el, amellyel például a szervezet működőképességét veszélyeztetik. Az alapítvány csak tartós – hosszabb idő alatt megvalósítható, vagy hosszabb idejű hatást gyakorló – céllal hozható létre. Az alapítványnak nem kell közérdekű vagy szélesebb közösség javát szolgáló célt szolgálnia. Az alapítvány általános szabály

szerint nem szolgálhatja azonban kizárólag az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozóinak (anyagi) érdekét. Kivételt képeznek a gyakran csak „magánalapítványnak” nevezett szervezetek. Ha az alapító a saját művészeti, tudományos életművének gondozására hoz létre alapítványt, akkor ennek az alapítványnak akár az alapító vagy a csatlakozó is lehet az egyetlen kedvezményezettje. Továbbá lehetséges az is, hogy valaki a saját hozzátartozójának szociális, egészségügyi helyzetének javítása, tanulmányi, tudományos, művészeti előmenetelének segítése érdekében hozzon létre alapítványt, vagy csatlakozzon egy szervezethez.

Az alapítónak kötelessége a vagyoni hozzájárulást teljesítenie. Az alapítóvagyon az alapító biztosíthatja pénz és/vagy bármilyen vagyoni értékű dolog, vagyoni értékű jog átruházásával (tulajdonba adásával). Azt, hogy mekkora vagyon kell az alapítvány részére átruházni, mindig a szervezet célja alapján ítéli meg a bíróság (pl.: más megítélés alá esik az intézményt fenntartó alapítvány, mint az olyan, amelyik „csak” segíti egy intézmény munkáját). Az alapító az alapító okiratban megengedheti, hogy az alapítványhoz vagyoni hozzájárulás mellett más is csatlakozhasson. E csatlakozó az alapító szándéka szerint

akár az alapítóval azonos jogokat is kaphat. Az alapítóvagyon és a csatlakozó által teljesített vagyoni hozzájárulás együtt alkotja az alapítvány törzsvagyonát.

Az alapító szándéka, valamint az alapítványra átruházott vagyonnak az alapító szándékának megfelelő felhasználása minden más érdeket megelőz a szervezet működtetése során. Így az alapító által meghatározott célt, de az alapító szándékát kifejező nevet is csak kivételes esetekben lehet utólag törölni vagy módosítani. Az alapítvány célja – ha az nem sérti az alapító eredeti szándékát – legfeljebb bővíthető, de ennek gyakorlati feltétele az alapító vagyon pótlólagos növelése. A joggyakorlat azonban e téren nem egységes. Egyes bíróságok csak a név és az alapítvány tevékenységeinek módosítását engedélyezik. A Ptk. 3:393. § (1) bekezdésből kiindulva azt az álláspontot képviselik, hogy a célok bővítése is csak akkor lehetséges, ha az eredeti cél teljesült, vagy a teljesítése lehetetlenné vált és a szervezetnek van elég vagyona az új cél megvalósítására.

Az alapítványt a nyilvántartásba vételt követően az alapító nem szüntetheti meg. Az alapítvány részére átruházott alapítóvagyon is csak a szervezet megszűnése után kaphatja vissza (ha az alapító okirat így rendelkezik a megszűnés után fennmaradó alapítványi vagyon sorsáról).

A vagyonkezelő alapítvány és a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány

Néhány éve lehetőség van vagyonkezelő alapítványok és közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok létesítésére. Ezek jogi értelemben civil szervezetnek minősülnek, azonban fontos jellemzők tekintetében térnek el a hagyományos értelemben vett civil szervezetektől. Így például nem vonatkoznak rájuk gazdasági-vállalkozási tevékenység másodlagosságát előíró szabályok.

A vagyonkezelő alapítvány

A vagyonkezelő alapítványok létesítését és működését nem a Civil törvény, hanem külön jogszabály, a vagyonkezelő alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény szabályozza. Ha e törvény nem ír elő eltérő rendelkezéseket, akkor ezekre a szervezetekre a Ptk. alapítványokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Ezért jogilag civil szervezetnek minősülnek. (A Civil Kézikönyvben szereplő írásokban nem jelennek meg a civil szervezetek között, mert a többi jellemzőjük szerint különböznek a klasszikus civil szervezetektől!)

A vagyonkezelő alapítvány főtevékenységként az alapító által rendelt vagyon kezelését végzi, az ebből származó jövedelmet

fordítja az alapító okiratban megjelölt feladatok megvalósítására, valamint a kedvezményezettként megjelölt személy, illetve személyek támogatására. Sajátosságai:

- A vagyonkezelő alapítvány gazdasági tevékenységként rendelkezésére, kezelésébe adott vagyon kezelését végezheti.
- Közérdekű célra is alapíthatják (három feltétel teljesülése esetén: közérdekű cél, nyitott kedvezményezetti kör, a minősítést az alapító kérje).
- A közérdekű alapítvány célja a nevelési-oktatási, felsőoktatási, kutatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységek finanszírozása, illetve támogatása, valamint az ilyen tevékenységet ellátó intézmények fenntartása és működtetése lehet.
- A közérdekűként nyilvántartott alapítványt a közhasznú jogállás a törvény erejénél fogva megilleti, ha erre igényt tart, létesítésére a vagyonkezelő alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény kötelező tőkeminimumként 600 millió forintot ír elő, az alapítványt vagyonmegőrzési kötelezettség terheli, vagyona az alapító okiratban meghatározott mérték, vagy a tőkeminimum alá nem csökkenhet.

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok (KEKVA) működésének szabályozása külön vált a vagyonkezelő alapítványokétól. A működésüket nem a Civil törvény, hanem külön jogszabály, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény szabályozza. A KEKVA jogilag civil szervezetnek minősül. A törvény eltérő rendelkezésének hiányában ezekre a szervezetekre is a Ptk. alapítványokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Ez alapján jogilag civil szervezetnek minősülnek.

A KEKVA létesítéséhez három feltételnek kell teljesülnie 1. Az említett törvényben kell rendelkezni a szervezet közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvánnyá történő minősítéséről. (A klasszikus civil szervezetek létesítését nem írja elő jogsza-

bály. Ebből a szempontból a KEKVA inkább a közjogi alapon működő közalapítványokra hasonlít.) 3. A közérdekű cél eléréséhez, közfeladat ellátásához legalább 600 millió forintos vagyonrendelést kell teljesítenie az alapítónak. 3. A bíróságnak nyilvántartásba is kell vennie az alapítványt. A KEKVA valamely alapítvány, közalapítvány, vagyonkezelő alapítvány átminősítésével is létrejöhet, de ebben az esetben is teljesíteni kell a fent felsorolt feltételeket.

A kézirat zárásakor harmincegy, a magyar állam által alapított és három az állam, mint csatlakozó részvételével működő KEKVA működik az országban. Az állam által alapított KEKVA-k többségét a felsőoktatási intézményeket működtető szervezetek teszik ki. Csatlakozóként az állam a Batthyány Lajos Alapítványban, Mathias Corvinus Collegium Alapítványában és a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítványban vesz részt.

A civil szervezeti formák alapvető jellemzői

Civil társaság:		legalább két természetes személy tag (társasági szerződés által)
Egyesület:		legalább tíz természetes és/vagy jogi személy tag (alapszabály által)
Szövetség:		legalább két nem természetes személy tag (alapszabály által)
Alapítvány:		legalább egy természetes vagy jogi személy alapító (alapító okirat által)

nincs kötelező vagyoni hozzájárulás/tagdíj

általában tagdíj van, ritkábban vagyoni hozzájárulás

általában tagdíj van, ritkábban vagyoni hozzájárulás

alapító vagyon (céltól függ a mértéke, de legalább 100 000 Ft)

nincs szervezete, de kell egy képviselő

döntéshozó szerv: közgyűlés/küldöttgyűlés

ügyvezető szerv: elnökség (min. 3 tag) vagy ügyvezető (1 személy)

felügyelő szerv (felügyelőbizottság) kötelező:

100 tag fölött és/vagy a tagok legalább fele nem természetes személy, illetve közhasznú jogállású szervezet esetén 50 millió Ft éves bevétel fölött

döntéshozó szerv: az alapító/több alapító együttesen/ több alapító testületben (alapítók gyűlése)

ügyvezető szerv: kuratórium (min. 2 tag) vagy kurátor (ügyvezető – 1 személy)

felügyelő szerv (felügyelőbizottság) kötelező:

közhasznú jogállású szervezet esetén 50 millió Ft éves bevétel fölött

A civil szervezetek szervezeti felépítése

A döntési és egyéb jogkörök, illetve a belső szervezeti és működési rend kialakítását érintően a jogi szabályozás és a joggyakorlat is széles mozgásteret ad a civil szervezeteknek. A járványhelyzet nyomán is sok szervezet gondolta újra a működésének szabályait. Ezzel együtt sokan a leggyorsabb megoldást szeretnék választani, amikor a szervezet bejegyzéséről, vagy adatainak módosításáról van szó. Ennek megfelelően nem alkotnak saját szabályokat, inkább az egyszerűsített bejegyzési eljárás mintaokiratát, vagy az Országos Bírósági Hivatal, esetleg valamelyik civil közösségi szolgáltató központ létesítő okirat sablonját veszik át. A létesítő okiratban megjelenő rendelkezéseket be kell tartani a működés során. Ezért figyelni kellene a működés életszerű szabályozására. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a létesítő okiratok tartalmának gazdálkodási, számviteli, adózási vonatkozásai is vannak. Ezért a célokat, tevékenységeket, a képviselési és egyéb felelőségeket a szervezetek létrehozása vagy változása során, érdemes több oldalról is alaposan átgondolni.

Egy példa arra, hogy miért kell figyelmesnek lenni a szervezet működését befolyáso-

ló szabályok megalkotásánál. Az SZJA 1%-ot fogadó szervezetek létesítő okiratában szerepelnie kell, hogy a szervezet politika-mentesen tevékenykedik. Az egyszerűsített eljárásokban használt mintaokirat azonban nem tartalmazza azt a rendelkezést, hogy az egyesület/alapítvány nem folytat közvetlen politikai tevékenységet. Emiatt a NAV elutasíthatja az egyszerűsített eljárással nyilvántartásba vett (megváltoztatott) szervezet bejelentkezését az SZJA 1% fogadására jogosult szervezetek közé.

Az alapítvány szervezeti felépítése

Az alapítvány döntéshozó szerve

Az alapítványok esetében a döntéshozó szerv az alapító, illetve az alapítói jogok gyakorlója (továbbiakban együtt: az alapító). Ez alól kivételt képez, ha:

- az alapító mást jelöl ki az alapítói jogok gyakorlására, vagy
- az alapító másra ruházza át e jogok gyakorlását, vagy
- az alapító elhunyt/megszűnt vagy más okból nem tudja gyakorolni az alapítói jogait és helyette az alapítvány ügyvezető szerve, esetleg a bíróság gyakorolja az alapítói jogokat.

Ha az alapító okirat úgy rendelkezik, alapítói jogokat kaphat az alapítványhoz később csatlakozó természetes vagy jogi személy. (A Civil kézikönyvben az alapítói jogokat gyakorló csatlakozót is beleértjük az alapító fogalmába.) Az alapítvány alapítóját számos jog illeti meg, amellyel az alapítvány működését befolyásolni, irányítani tudja, ezért az alapító az alapítványi szervezet része. Az alapító joga az alapító okirat megalkotása, módosítása. Az alapító okirat az alapító akaratát rögzíti a szervezet nevével, céljával, vagyónával, képviselőivel és minden egyéb – az alapítvány szervezetét, működését alapjaiban érintő – kérdéssel kapcsolatban.

Mivel a saját akaratának érvényesítéséről van szó, természetesen az alapító felelőssége, hogy az alapítvány nyilvántartásba vételével, illetve később szinte minden, az alapítvány működésével, megszűnésével összefüggő ügyben is eljárjon a bíróság irányában. Tekintettel arra, hogy az alapító felelőssége nem szűnik meg a szervezet létrehozásával (és hogy ez mindenki számára egyértelmű legyen), célszerű legalább a legfontosabb alapítói jogokat megjeleníteni az alapító okiratokban.

Azon alapítványok esetében, ahol több alapító van, nehézséget okozhat, hogy az alapítóknak együttesen kell az (alapítói)

döntéseket meghozni. Tehát, ha valamely alapító elérhető ugyan, de nem kapcsolódik be a döntéshozatalba, akkor a többi alapító sem tud szabályosan döntést hozni. A több – praktikusán legalább három – alapítóval rendelkező szervezet esetében nagy könnyebbséget jelenthet, ha az alapítók testületben, az alapítók gyűlését létrehozva gyakorolják a jogaikat. Az alapítók gyűlésére az egyesületek közgyűlésére irányadó szabályok vonatkoznak. Az alapítói határozatok meghozatalához elegendő többségi jelenlet és egyszerű szavazattöbbséget biztosítani. Lehetséges akár megismételt közgyűlést, pontosabban megismételt alapítók gyűlést is tartani. Az alapítók gyűlése megválaszthat egy vagy több személyt a saját tagjainak sorából az alapítók gyűlésének képviselőjére, ami meggyorsíthatja azokat az eljárásokat, ahol az alapítók fellépése szükséges. Az alapítók gyűlést, annak működési szabályait az alapító okiratban szükséges szabályozni.

Az alapítói jogok gyakorlása nem egyszeri feladat. Az alapító felelőssége nem szűnik meg az alapítvány működésével kapcsolatban a létesítés, illetve a vagyon teljesítése után sem. Erre példa, hogy amennyiben a szervezet egy éven belül nem helyezi letétbe az adott évre vonatkozó éves beszámolóját és közhasznúsági mellékletét, a bíróság az alapítót is megbírságozhatja. Ezért érdemes

olyan személyre, szervezetre bízni az alapítói jogok gyakorlását, akinek/ amelynek ténylegesen is van kapcsolata az alapítvánnyal.

Gyakran előfordul, hogy az alapítvány alapítója (pl. az életkora, az egészségi állapota miatt, vagy bármilyen más okból) már nem tudja, vagy nem kívánja gyakorolni a feladatait. Mivel az alapító ez esetben sem dönthet a szervezet megszűnéséről (vagy a vagyon visszavonásáról), más megoldást kell találni. Ilyenkor az alapító – amennyiben teljesítette a vagyoni hozzájárulását – átruházhatja az alapítói jogok gyakorlását másra, az alapítói jogok átruházását a felek írásos megállapodásban rögzítik. Az alapító okiratban fel kell tüntetni, az alapítói jogok gyakorlóját, valamint azt a tényt, hogy az alapítói jogokat az alapító a Ptk 3:396. § alapján ruházta át.

Az alapítói jogok gyakorlását az alapító a kurátor vagy a kuratórium hatáskörébe is utalhatja. Figyelnünk kell azonban arra, hogy az egyszemélyes ügyvezető szerv, vagyis a kurátor, illetve a kuratórium tagjai nem dönthetnek sem a saját, sem pedig az alapítványnál esetleg működő felügyelő bizottság tagjainak visszahívásáról, kijelöléséről, díjazásáról. Ilyenkor az a megoldás legegyszerűbb, amelytől a legtöbben idegenkednek.

²⁶ Ptk 3:334 (1) bekezdés

Ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja és összeférhetetlenség merül fel, az alapítói jogokat a bíróság – akár ideiglenesen is – magához vonhatja. A bíróság ez esetben kijelöli azt a személyt, aki alkalmas a jogok gyakorlására, vagy – az érintettek véleményét megismerve – maga hoz döntést.

Visszatérő kérdés, hogy mi történik, akkor, ha több alapító van, és ezek egyike sem tudja az alapítói jogokat gyakorolni. Az alapítvány így is működhet tovább. A Ptk. alapján ebben az esetben kijelölés nélkül is a kuratóriumra/ vagy a kurátorra száll az alapítói jogok gyakorlása²⁶. Ekkor is a bíróság jár el az alapítói jogok gyakorlójaként, azokban a kérdésekben, amelyekről az ügyvezetés nem dönthet.

Az alapítvány ügyvezető szerve: a kuratórium

A kuratórium, bár a jogszabály szerint „csak” ügyvezető szerv, valójában szélesebb döntéshozói jogköröket is gyakorol. A Ptk. három tagú ügyvezető szerv létrehozásáról rendelkezik. Ettől azonban el lehet térni. Az alapító egy személyből álló ügyvezető szervet is kijelölhet (kurátor) és a kuratórium háromnál több személyből is állhat. A nagy létszámú kuratóriumok esetében a határozatképesség biztosítása, a páros számú

taggal rendelkező kuratóriumok esetében pedig a többségi álláspont kialakítása nehezítheti a működést. A Ptk. 2022 januárjában hatályba lépett módosítása alapján a létesítő okirat lehetővé teheti, hogy szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata döntsön. (A döntéshozó szerv, az alapítók gyűlése vonatkozásában a Ptk. 3:19. § (3) bekezdése alapján a szavazategyenlőség védelme megmarad.) A három tagból álló kuratóriumoknak legfeljebb egy tagja lehet olyan személy, aki nem rendelkezik magyarországi lakhellyel. E törvényi rendelkezésből fakadóan az egy-személyi ügyvezető kurátor csak magyarországi lakhellyel rendelkező személy lehet. A kuratóriumot évente egyszer kötelező összehívni. Az egyszemélyi ügyvezetésnek is legalább évente egy alkalommal kötelező az alapítvány működéséhez, tevékenységéhez kapcsolódó összes kérdésről döntést hoznia.

Az alapítvány felügyelő szerve: a felügyelőbizottság

Az alapító rendelkezhet arról, hogy az alapítvány szervezetén belül az alapítvány működését, pénzügyeit ellenőrző felügyeleti szerv (felügyelőbizottság) jöjjön létre. A közhasznú jogállású alapítványok esetében kötelező az ügyvezető szervtől elkülönülten működő felügyelő szervet létrehozni, ha az éves bevételük meghaladja az 50 millió fo-

rintot. A felügyelőbizottságnak beszámolási kötelessége van az alapító felé. A felügyeleti szerv létszámára vonatkozóan nincs megkötés, de általános szabályként elfogadhatjuk, hogy legalább három főből kell állnia. Az alapító döntési jogokat is adhat a felügyelőbizottságnak. Akár a kuratóriumi tagok vagy a szervezet képviselőjének kijelölését is a felügyelőbizottság hatáskörébe utalhatja, ami hasznos lehet akkor, ha az alapító nem kíván részt venni az alapítvány működtetésében, de nem kíván teljes mértékben lemondani az alapítói jogok gyakorlásáról sem.

További alapítványi szervek

Az alapítónak lehetősége van további alapítványi szervek létrehozására, azzal a kitételrel, hogy e szervek nem csorbíthatják a kuratórium, a felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló jogait. Az alapítói jogok gyakorlására is létrehozható külön szerv. Vannak példák olyan szervekre is, amelyek funkciója a döntések előkészítése (pl.: ösztöndíj bizottságok, bíráló bizottságok stb.). Ezek létesítése bizonyos esetekben megkönnyíthetik az alapítvány működtetését, vagy erősíthetik a szervezet iránti bizalmat.

Az alapítvány külső felügyelete

A civil szervezeteknek nagyon ritkán kell igénybe venniük könyvvizsgáló mun-

káját. A számviteli szabályok betartását, az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet megbízhatóságát ellenőrző könyvvizsgáló megbízása akkor kötelező, ha az éves (éves szintre átszámított) bevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában meghaladja a 300 millió forintot²⁷. Egyes, általában az 50 millió Ft fölötti támogatási összeget meghaladó pályázati felhívások előírhatnak projektszintű könyvvizsgálatot is.

A bíróság, azaz a szervezet fölötti törvényességi felügyeletet ellátó Törvényszék sajátos helyzetben van az alapítványok működésének biztosítása szempontjából. A bíróság által indított törvényességi felügyeleti eljárás nyomán nem csak az alapítók, tisztviselők, alapítványi szervek esetleges mulasztásai kerülnek napvilágra. A törvényességi felügyeleti eljárás alá vont szervezet működésének hiányosságai mögött gyakran olyan problémák állnak, amelyek megoldásában csak a bíróság tud segíteni. Itt nem csak arra kell gondolni, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás keretében kiszabott bírság általában elvezet a jogszerütlenségek megoldásához. Az alapítványok törvényességi felügyeletén túl a bíróságnak lehetősége van arra is, hogy az alapító kiesése esetén az alapítói jogokat állandó vagy ideiglenes jel-

leggel magához vonja. Ezzel pedig el lehet kerülni, hogy az alapító kiesése az alapítvány megszűnéséhez vezessen.

A bíróság a törvényességi felügyeleti eljárás során a következő szankciókat rendelheti el:

- a) pénzbírság kiszabása 10 000-900 000 forint közötti összegben;
- b) a szervezet által hozott jogszabálysértő vagy a szervezet létesítő okiratába ütköző határozat megsemmisítése, és szükség esetén új határozathozatal elrendelése;
- c) a döntéshozó szervnek a bíróság, vagy a bíróság által kijelölt személy közreműködésével – a szervezet költségére – történő összehívása;
- d) felügyelő biztos kijelölése;
- e) megszüntetés.

Az egyesület szervezeti felépítése

Az egyesület döntéshozó szerve: a közgyűlés

Az egyesület döntéshozó szerve a közgyűlés vagy a nagy létszámú szervezetek esetében, ahol a tagok az általuk választott küldöttek megbízásával gyakorolják a sza-

²⁷ 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól 16. § (1) bekezdés

vazati jogukat, a küldöttgyűlés. A közgyűlés (küldöttgyűlés) ülését évente legalább egyszer kötelező összehívni. A közgyűlés a tagok összességéből áll. Ha a szervezet különleges jogállású – ifjúsági, tiszteletbeli, pártoló stb. – tagokkal is rendelkezik, ők is a szervezet tagjainak számítanak akkor is, ha nincs szavazati joguk. Az alapszabályban kötelező rendelkezni arról, hogy a különleges jogállású tagok tanácskozási joggal részt vehetnek a közgyűlés ülésein. Őket is meg kell hívni a közgyűlés üléseire, illetve az ülés tartása nélkül hozott határozatok esetében is biztosítani kell, hogy elmondhassák véleményüket. Szavazati jogot a szervezet „rendes” tagjai gyakorolnak. Ha az alapszabály lehetővé teszi, a tagok meghatalmazást adhatnak a képviselőikre a közgyűlésen történő részvételre és a szavazati jog gyakorlására vonatkozóan.

Az egyesület ügyvezetése

Az egyesület ügyvezetését elláthatja egy személy, az ügyvezető is. Gyakoribb azonban, hogy az egyesület ügyvezetését több tagból álló testület, az elnökség (vezetőség) látja el. Az ügyvezető szerv létszámára vonatkozóan az egyetlen – a jogszabály által előírt – kötelező szabály, hogy nem állhat két tagból. A Ptk. a három fős elnökség kialakítását ajánlja, ettől azonban – felfelé – el lehet térni.

Mindenképp gondolni kell arra, hogy egy nagyobb létszámú elnökség esetében nehezebb biztosítani az elnökségi tagok többségének megjelenését. A Ptk. 2022 januárjában hatályba lépett módosítása lehetővé teszi, hogy szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata döntsön. Ez a szabály azonban nem alkalmazható az egyesület döntéshozó szervének (közgyűlés/küldöttgyűlés) vonatkozásában, ahol a tagok egyenlő jogokat élveznek, így a szavazatuk súlya is azonos.

Ha a közhasznú egyesület, alapítvány ügyvezetése egy személyből áll, akkor – a személyi döntéseket kivéve – az ügyvezető minden jelentős döntés kapcsán köteles a felügyelőbizottság, illetve ennek hiányában az ún. felelős személyek véleményét kikérni. A Civil törvény előírja, hogy az érintett szervezetek a véleményezés gyakorlását a létesítő okiratukban szabályozzák.

Az egyesület felügyelő szerve: a felügyelőbizottság

Az egyesület tagjai közgyűlési döntéssel létrehozhatnak a szervezeten belül működő felügyeleti szervet, felügyelőbizottságot. E szerv feladata az egyesületi szervek, valamint a jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi határozatok végrehajtásának ellenőrzése. A Civil törvény szerint kötelező felügyelő szer-

vet létrehozni, ha a tagok több mint fele nem természetes személy, vagy ha a tagság létszáma a száz főt meghaladja. Továbbá a közhasznú jogállású egyesületek esetében akkor is kötelező az ügyvezető szervtől elkülönülten működő felügyelő szervet létrehozni, ha az éves bevételük meghaladja az 50 millió forintot.

A Civil törvény a felügyelő szerv, a Ptk. pedig a felügyelőbizottság megnevezést használja. A két törvény nem áll ellentétben egymással. Természetesen nincs szó arról, hogy azonos feladatra két külön szervet kellene létrehozni. Az egyesület bármilyen nevet adhat a szervezet felügyelő szervének, azonban mindkét törvényt alkalmazni kell e szerv működési rendje, feladatköre vonatkozásában.

Az egyesület egyéb szervei

Az egyesület saját szervezetén belül más szerveket is létrehozhat. Lehet bármilyen, akár ad hoc jellegű vagy állandó bizottsága, tagozata a szervezetnek, de ezek nem gyakorolhatják az egyesület döntéshozói, ügyvezetői és az ellenőrzési funkcióit. A szervezetek maguk állapíthatják meg e szervek ügyrendjét, ezek működésére nincsenek jogi kötelek.

Az egyesületek külső felügyelete

Az egyesületek külső felügyeletének szabályai csak annyiban térnek el az alapítványokétól, hogy a Törvényszéknek nincs módja arra, hogy tartósan vagy ideiglenesen átvegye a tagságtól a szervezet működtetésének felelősségét.

A civil szervezet önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége

A Ptk. lehetővé teszi, hogy egy egyesület vagy alapítvány jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységet, más néven származtatott jogi személyt hozzon létre. A származtatott jogi személy létrehozása hasznos lehet, ha a szervezet nagyobb területi lefedettséggel működik. Ilyenkor a helyi alapszervezetek, telephelyek, egyéb szervezeti egységek működése igényelheti a nagyobb gazdálkodási, irányítási autonómia biztosítását. Akkor is hasznos lehet a származtatott jogi személy létesítése, ha a szervezet intézményt működtet, vagy olyan szolgáltatást nyújt, amelyre speciális követelmények vonatkoznak. Különösen intézményfenntartó alapítványok esetében találunk erre példákat. Érdemes kiemelni a sportegyesületeket is, amelyek gyakran élnek azzal a lehetőséggel, hogy a szakosztályaikat jogi személyiséggel ruházzák fel. Ilyenkor az önálló jogi

személyiség abban is segít, hogy a létesítő szervezet alkalmazkodni tudjon a sportáganként is eltérő támogatási, szakmai és érdekképviselési feladatokhoz.

A civil szervezetek a létesítő okiratukban nyilváníthatják valamely szervezeti egységüket jogi személlyé. A származtatott jogi személy létesítését a nyilvántartásba vételre, vagy a változásbejegyzésre irányuló kérelemmel jelentheti be a létesítő civil szervezet a bíróság felé. A Ptk. rendelkezése alapján a származtatott jogi személynek az alapítótól, a létrehozó civil szervezettől elkülönült szervezettel kell rendelkeznie. A származtatott jogi személynek saját döntéshozatali, irányítási, képviselési, ellenőrzési rendet kell kialakítani. A származtatott jogi személy működését, felelősségi rendjét, a fenntartó szervezettel való kapcsolatát érdemes külön szervezeti és működési szabályzatban rögzíteni.

A Ptk. előírja, hogy a származtatott jogi személynek a létesítő szervezettől elkülönülő vagyonnal kell rendelkeznie. A származtatott jogi személy része a létrehozó szervezetnek, vagyona is részét képezi a szervezet vagyonának. Ennek ellenére külön kell kezelni a származtatott jogi személy vagyonát és gazdálkodását. A származtatott jogi személy gazdálkodása a legtöbb esetben olyan szinten elkülönül az anyaszervezetétől, hogy

külön adószámmal is rendelkezik. Az egyablakos ügyintézési rend miatt a származtatott jogi személy számára adószámot a létrehozó szervezet által a Törvényszékhez benyújtott nyilvántartásba vételi vagy változásbejegyzési kérelmében lehet igényelni.

A Civil törvény kimondja, hogy a származtatott jogi személy a beszámolóját a létesítő szervezettel azonos szabályok szerint készíti el, illetve teszi közzé. A civil szervezetek számviteli kötelezettségeit részleteiben szabályozó 479/2016 (XII.28.) Kormányrendelet szerint a jogi személyiségű szervezeti egységekre a fenntartóval azonos könyvvézetési kötelezettségek hárulnak. A származtatott jogi személy tartozásaiért a létrehozó szervezet korlátlanul felel. A létrehozó szervezet felelőssége abból fakad, hogy a származtatott jogi személy a szervezet része, akkor is, ha egyébként jelentős szabadsággal rendelkezik a gazdálkodása szempontjából.

Az önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység megszűnése esetén jogai és kötelezettségei tovább élnek. Ezek a jogi személyre szállnak. A jogi személy szervezeti egység jogi személyiségének megszűnése esetén a jogi személy szervezeti egység törlése iránti kérelmet változásbejegyzési kérelemként kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a jogi személy szervezeti egység jogi személyiségének megszűnéséről

szóló döntést tartalmazó okiratot is. A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységnek megszüntetéséről szóló döntést a jogi személynek közzé kell tenni. A közzétételt valójában a bíróság biztosítja. A döntés az OBH által, fenntartott birosag.hu oldalon elérhető „civil szervezetek névjegyzékén” belül jelenik meg. Ugyanitt teszi közzé a bíróság a felhívást, amely szerint a hitelező a közzétételtől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül követelhet a szervezettől biztosítékot a követelésének rendezésére. A bíróság a jogi személy szervezeti egységet a nyilvántartásból csak akkor törli, ha a szervezet a harmincnapos jogvesztő határidő elteltét követően bejelenti, hogy biztosíték adására nem hívták fel, vagy bemutatja azt az okiratot, amely szerint a hitelező a felajánlott biztosítékot megfelelőként elfogadta. A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység a jogi személy része, a jogi személy megszűnése után nem képes azt túlélni, hanem vele együtt – attól függetlenül –, hogy a jogi személy megszüntetésére vonatkozó határozat tartalmazza-e vagy sem, – a jogi személy megszűnésével a szervezeti egysége is megszűnik.

A civil szervezetek tisztségviselői

Az egyesületek esetében az ügyvezető (mint egyszemélyből álló ügyvezető szerv) vagy az elnökség (vezetőség) tagjai számítanak vezető tisztségviselőnek. Az alapítványoknál a kurátor vagy a kuratórium tagjai a vezető tisztségviselők. A végelszámolás és kényszer-végelszámolás megindulása esetén pedig a végelszámoló minősül a civil szervezet vezető tisztségviselőjének.

A felügyelőbizottság tagjai szintén a szervezet tisztségviselői. Jogköreik a szervezet működésének ellenőrzéséhez kapcsolódnak. A vezető tisztségviselőknél is szigorúbb összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak rájuk.

Ki lehet civil szervezeti tisztségviselő?

Az egyesület, alapítvány tisztségviselője egyaránt lehet természetes vagy jogi személy. Ha a vezető tisztségviselő vagy a felügyelő bizottság tagja jogi személy, akkor köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat a nevében ellátja. A természetes személy vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályokat az erre kijelölt személyre is alkalmazni kell. Ugyanez érvényes a felügyelőbizottság tagjaira is. Ha a felügyelőbizottsági tag jogi személy, akkor ez a jogi személy köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a fel-

ügyelőbizottsági tagsággal járó feladatokat a nevében ellátja. A felügyelőbizottsági tagokra vonatkozó szabályokat a kijelölt személyre is alkalmazni kell.

Csak nagykorú, cselekvőképes személy lehet tisztségviselő. A bűncselekményekért elítélt személy csak akkor lehet tisztségviselő, ha már mentesült a büntetett előléthez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. Kizáró okot jelent az is, ha valakit eltiltottak a civil szervezetek vezetésétől, vagy annak a tevékenységnek a gyakorlásától, amelyet a szervezet végez. Jogi személy is lehet vezető tisztségviselő, de köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat a nevében ellátja. Erre a kijelölt személyre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a természetes személy tisztségviselőkre. A közhasznú szervezetek tisztségviselőire további kizárási szabályok is vonatkoznak. Olyan személy három évig nem lehet tisztségviselő, akiről feltételezhető, hogy egy másik közhasznú szervezet esetleg miatta halmozott fel a megszűnéséhez vezető köztartozást, illetve miatta részesült valamilyen, a NAV által kiszabott szankcióban.

A felügyeleti szerv tagjaira a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályokon túl további kikötések is érvényesek. Általános szabály, hogy olyan személy nem lehet a felügyelőbizottság tagja, akinek a hozzátarto-

zója a szervezet tisztségviselője. A közhasznú szervezetek esetében a szervezet munkavállalói, a szervezetnél munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állók, néhány kivétellel a szervezet célszerinti juttatásaiból részesülők, illetve ezek közeli hozzátartozói szintén nem lehetnek felügyelőbizottsági tagok.

A felügyelőbizottsági tag csak olyan célszerinti juttatásban részesülhet, amelyet az alapszabály szerint az egyesület más tagjai is megkapnak. Továbbá cél szerinti juttatásként mind az egyesületi, mind az alapítványi tisztségviselők igénybe vehetnek olyan nem pénzbeli szolgáltatást, amelyhez bárki más is megkötés nélkül hozzáférhet.

A külföldi, valamint nem Magyarországon élő természetes vagy jogi személyek is lehetnek tisztségviselők. Amint fentebb jeleztük, az alapítványok esetében a kuratóriumi tagok többségének rendelkeznie kell belföldi lakhellyel. Az egyesületek esetében – ha az alapszabály ezt lehetővé teszi – a tisztségviselők legfeljebb egyharmada az egyesület tagjain kívüli személyek közül is választható.

Hogyan keletkezik és szűnik meg a tisztségviselők megbízatása?

A vezető tisztségviselőt mindig a döntéshozó szerv kéri fel (választja meg). A vezető

tisztségviselő írásban (teljes bizonyító erejű magánokirati formában) tesz nyilatkozatot a tisztség elfogadásáról. A Kúria vonatkozó ítélete alapján az elfogadó nyilatkozat megtételének keltétől indul a vezető tisztségviselő megbízása. A vezető tisztségviselő megbízása egyesületek esetében legfeljebb 5 évre szólhat. Csak az alapítványok esetében lehetséges a vezető tisztségviselő határozatlan idejű megbízása. Ha a megbízás határozott időre szól, és ennek ideje eltelik, akkor a mandátum automatikusan megszűnik. Erről nem kell nyilatkozatot tennie az érintett (volt) tisztségviselőnek. A tisztújító közgyűlés jegyzőkönyvében vagy az alapítvány esetén alapítói határozatban mindig célszerű rögzíteni, hogy miért szűnt meg a tisztségviselő megbízása.

A döntéshozó szerv bármikor visszahívhatja a tisztségviselőt (a Ptk. 3:25. § (1) bekezdés c) pontja alapján). A visszahívásról a döntéshozónak határozatot kell hozni. Ezt a határozatot írásban kell közölni a tisztségviselővel. A megbízás a közlés időpontjában megszűnik. A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy a megszűnés időpontjában legyen olyan személy, aki átveszi az ügyek intézését. A tisztségviselő általában indoklás nélkül visszahívható. Az alapítványok esetében kivételt ír elő a Ptk. A határozott időre megbízott kuratóriumi tagot (és az

egyszemélyi ügyvezetőt, a kurátort) a megbízásának lejárta előtt csak az alapítványi cél megvalósításának közvetlen veszélyeztetése esetén hívhatja vissza az alapítói jogok gyakorlója. Ez esetben a döntés megalapozottságát bizonyítani kell. A vezető tisztségviselő bármikor és indoklás nélkül lemondhat a tisztségéről. A lemondásról írásban kell nyilatkozni. A lemondó nyilatkozatot egy másik vezető tisztségviselőnek vagy a döntéshozó szervnek címezve kell megfogalmazni. Annak érdekében, hogy a szervezet működőképessége fennmaradjon, a Ptk. lehetővé teszi, hogy a lemondás az új vezető tisztségviselő kijelölésével vagy megválasztásával, ennek hiányában legkésőbb a bejelentéstől számított hatvanadik napon váljon hatályossá. Ezt a lehetőséget célszerű a létesítő okiratban rögzíteni. Ennek hiányában jogfenntartó nyilatkozatot lehet tenni. Ha a szervezetnek a lemondás ellenére maradt képviselőre jogosult tisztségviselője, akkor nyilatkozatot tehet a lemondást bejelentő tisztségviselő felé. Ebben nyilatkozhat arról, hogy a lemondás a tisztújítást követően, de legkésőbb 60 nap elteltével szűnik meg. A fent említett eseteken túl a vezető tisztségviselő megbízása megszűnik:

- a vezető tisztségviselő halálával, vagy
- jogutód nélküli megszűnésével,
- a vezető tisztségviselő cselekvőképessé-

gének a tevékenysége ellátásához szükséges körben történő korlátozásával,

- a vezető tisztségviselővel szembeni kizáró ok bekövetkeztével.

A civil szervezeteknél a szervezetet érintő információk fölötti rendelkezés a vezető tisztségviselők feladata. A tagnak, alapítónak joga van megismerni a szervezet működését, tevékenységét. A tisztségviselő köteles számukra felvilágosítást adni és iratbetekintést biztosítani. A felvilágosítást és az iratbetekintést a vezető tisztségviselő írásbeli titoktartási nyilatkozat megtételéhez kötheti, de akár meg is tagadhatja, ha az a szervezet üzleti titkát sértené, ha a felvilágosítást kérő a jogát visszaélés-szerűen gyakorolja, vagy felhívás ellenére nem tesz titoktartási nyilatkozatot. A felvilágosítást kérő, ha a felvilágosítás megtagadását indokolatlannak tartja, a nyilvántartó bíróságtól kérheti a jogi személy kötelezését a felvilágosítás megadására, illetve – a Ptk. 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján – az iratbetekintés biztosítására is.

A felvilágosítás és az iratbetekintés körében is a jogi személy érdekei megelőzik a tag vagy alapító érdekét. Ezt az érdekkonfliktust a törvény úgy oldja fel, hogy bizonyos információk kiadását üzleti titok sérelme esetén titokvállalási nyilatkozathoz lehet kötni, amelynek hiányában, vagy a felvilágosítás

jogának visszaélészerű gyakorlása esetén (visszaélésnek minősül például az, ha egy gazdasági társaság versenytársa kíván elenyésző részesedése alapján üzleti titkokhoz hozzájutni) akár meg is lehet tagadni a tagtól vagy az alapítótól. Ebben a vitában – vajon sérül-e a jogi személy üzleti titka, jogos-e az információ megtagadása – a nyilvántartó bíróság a külön törvény szerinti eljárási rend szerint jogosult döntést hozni.

A döntési jogkörök megosztása a civil szervezetben belül

A legrugalmatlanabb működési szabályokat valójában nem a törvények írják elő. A szervezetek létesítő okiratainak tartalmát illetően az a sajátos helyzet állt elő, hogy a szervezeti és ügyrendi kérdésekben a „szokásjog” jobban köti a szervezeteket, mint a jogszabályok szövege, vagy a bírói gyakorlat. Ezért érdemes a szervezet megalapítása előtt – még inkább akkor, amikor már vannak működési tapasztalatok – megvizsgálni, hogy lehet-e észszerűbbé tenni a szervezet működését. A hatályos jogszabályok és a joggyakorlat alapján a szervezetek erős autonómiával bírnak abból a szempontból, hogy miként osztják fel a feladatokat és döntési jogosítványokat a szervezet tisztségviselői és különböző szervei között. Az

alapítvány alapítója szinte bármilyen jogkör gyakorlását az alapítvány képviselőjének, tisztségviselőjének, vagy más alapítványi szerv hatáskörébe utalhatja. Hasonló a helyzet az egyesületek esetében is. A kizárólag a közgyűlés által gyakorolható jogokon, feladatokon kívül minden más szerepkört úgy érdemes felosztani a szervezet elnöksége és tisztségviselői között, hogy annak feladatai ténylegesen elvégezhetők, illetve

dokumentálhatók legyenek. Nem érdemes olyan ügyeket a döntéshozó szerv hatáskörébe utalni, amelyek ellátása feltételezi a rugalmasságot. Ilyen ügy például a tagfelvétel, a munkáltatói jogok gyakorlása, a szerződések megkötésének szabályozása is. Ha ezekben az ügyekben a szervezet fontosnak érzi a testületi szintű döntést, inkább csak a jóváhagyásra irányuló kötelezettséget érdemes kikötni a döntéshozó szerv részére.

A döntési és ügyvezetési feladatok megosztásának kötelezően betartandó szabályai

Az egyesületek esetében kizárólag a közgyűlés feladata lehet:	Az egyesületek esetében az ügyvezetés feladata lehet:
<ul style="list-style-type: none">- az alapszabály megállapítása, módosítása;- az egyesület megszűnésének, egyesülésének és szétválásának elhatározása;- a végelszámoló kijelölése;- az éves költségvetés megállapítása;- az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadása;	<ul style="list-style-type: none">- a Ptk. 3:21. § (1) szerint: a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatala, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe;- a Civil törvény 17. § (5) szerint: A civil szervezet ügyvezető szervének feladata a működőképesség fenntartása, és a fenyegető fizetésképtelenség esetén a hitelezők érdekeinek szem előtt tartásával a szükséges intézkedések meghozatala, illetve kezdeményezése;- Az ügyvezetés feladatkörébe tartozik a beszámoló elkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése, a letétbe helyezés biztosítása;- az éves költségvetés elkészítése és annak a közgyűlés elé terjesztése;- az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, nem a közgyűlés hatáskörébe tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;- az egyesület jogszabály és az alapszabály szerinti szervei megalakításának és a tisztségviselők megválasztásának előkészítése;- a közgyűlés összehívása, a tagság és az egyesület szerveinek értesítése;- az ügyvezető szerv által összehívott közgyűlés napirendi pontjainak meghatározása;

Az egyesületek esetében kizárólag a közgyűlés feladata lehet:	Az egyesületek esetében az ügyvezetés feladata lehet:
	<ul style="list-style-type: none"> - az egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkori vizsgálata és annak bekövetkezte esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele; - a tiszteletbeli tag kivételével a tagfelvételtől szóló döntés; - az egyesület nevével, címerével, logójával és minden a nevéhez kapcsolódó joggal kapcsolatos egy évnél rövidebb idejű szerződéskötésre vonatkozó döntés (a hosszabb időtartamra szóló szerződésekhez közgyűlési döntése szükséges)

Az alapítványok esetében kizárólag alapító feladata lehet:	Az alapítványok esetében kizárólag az ügyvezetés feladata lehet*
<ul style="list-style-type: none"> - az alapító okirat megállapítása, módosítása; - a döntés arról, hogy az alapító kiesése esetén ki gyakorolja tovább az alapítói jogokat; - az alapítvány nyilvántartási, változásbejegyzési ügyeinek intézése a bíróság előtt; - az alapítvány tisztségviselőinek kijelölése, visszahívása; - az alapító vagyon átruházása az alapítványra; - rendelkezés az alapító vagyon felhasználásának módjáról. 	<ul style="list-style-type: none"> - az alapító felszólítása a vagyoni hozzájárulás teljesítésére, ennek eredménytelensége esetén a nyilvántartó bíróság irányába történő bejelentés megtétele; - az alapító jogok gyakorlása, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy más okból az alapítói jogait véglegesen nem gyakorolja, amennyiben nem jelölt ki más személyt vagy alapítványi szervet e jogok gyakorlására;

* Nem számítva azt az esetet, amikor az alapító az ügyvezető szerv hatáskörébe utalja az alapítói jogok gyakorlását.

Az alapítványok esetében kizárólag alapító feladata lehet:	Az alapítványok esetében kizárólag az ügyvezetés feladata lehet*
	<ul style="list-style-type: none"> - a kedvezményezett részére szóló juttatásról szóló döntés, ha az alapító okirat nem jelöli meg egyértelműen a kedvezményezettet, és a juttatás teljesítésének szabályait; - az éves beszámoló és közhasznúsági mellékletet elfogadása; - az adóbevallások elfogadása; - a végelszámolási folyamatban: a beszámoló(k), adóbevallás(ok) a vagyonfelosztásról szóló döntés, a zárójelentés, a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsáról szóló döntés; - az éves költségvetés megállapítása; - a számviteli politika és egyéb a jogszabályokban előírt és szükséges belső dokumentum elfogadása; - szükség esetén a befektetési szabályzat elfogadása; - a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételének kérelmezése, ha az nem igényli az alapító okirat módosítását; - a szervezetet érintő hirdetési, reklám-, illetve közvetítési jogokkal kapcsolatos egy évnél hosszabb időre szóló szerződés megkötésére irányuló felhatalmazás megadása; - a választott könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása;

A civil szervezet képviselete

Minden civil szervezet esetében kötelező a vezető tisztségviselők köréből egy vagy több képviselőt megválasztani/kijelölni a szervezet törvényes képviseletére. A képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő jogosult eljárni, aláírni a szervezet nevében. Az alapszabály/alapító okirat rendelkezése szerint a képviselet módja lehet önálló vagy együttes. Szintén a létesítő okiratban kell rögzíteni a képviseleti jog terjedelmét, amely általános vagy különös lehet. A képviseleti jog gyakorlását nem lehet feltételhez kötni. Például nem lehet olyan szabályt alkotni, hogy a képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő csak az elnök akadályoztatása esetén képviselheti a szervezetet.

Önálló képviseleti jog

Az önálló képviseleti joggal rendelkező személy jogosult arra, hogy a civil szervezet nevében egyedül járjon el (pl. egyedül járhat el a bíróság előtt, önállóan írhatja alá a szerződések stb.) Egy szervezetben akár több tisztségviselő is rendelkezhet önálló képviseleti joggal. A képviseleti jogot meg kell különböztetni az alapszabály/alapító okirat által meghatározott döntési, irányítási jogköröktől. Az önálló képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő sem jogosult döntéseket hozni az arra jogosult testületek, személyek helyett.

Együttes képviseleti jog

Együttes képviseletről beszélünk akkor, ha a képviseleti jogát csak egy másik tisztségviselővel közösen gyakorolhatja a képviselő. Itt is el kell választani a képviseleti jog és az egyéb jogkörök gyakorlását. Előfordulhat, hogy az egyesületi/kuratóriumi elnök együttes képviseleti jogot gyakorol a „külső szereplők” irányában, miközben a szervezet szabályai szerint bizonyos ügyekben egyedül jogosult dönteni.

Ugyanaz a személy egy féle módon tudja gyakorolni a képviseleti jogát. Például nem lehet olyan szabályozást alkotni, hogy a képviselő a szerződéseket önállóan írja alá, de a bankszámla fölött valaki mással együttesen rendelkezik.

Általános képviseleti jog

Az általános terjedelmű képviseleti jog esetén a képviselő kivétel nélkül, minden ügyben képviselheti a szervezetet.

Különös képviseleti jog

A különös képviselet esetében a képviselőnek csak egy ügyet vagy az ügyek meghatározott körét érintően van képviseleti joga. (Pl. rendelkezhet a bankszámla fölött, de nem köthet szerződést.)

A képviseleti jogot nem csak tisztségviselők gyakorolhatják

A létesítő okirat, a szervezet belső szabályzata vagy az ügyvezetés az ügyek meghatározott csoportjára nézve a szervezet munkavállalóit írásbeli nyilatkozattal a jogi személy képviseletének jogával ruházhatja fel. Ehhez igazodik a Civil törvény értelmező rendelkezése is, amely felelős személyként határozza meg a civil szervezet vezető tisztségviselőjét, a létesítő okiratában és belső szabályzataiban vezető tisztségviselőként megjelölt vagy egyébként érdemi döntési jogkörrel rendelkező személyt, valamint azt a személyt, aki a létesítő okirat felhatalmazása, a civil szervezet döntéshozó szervének határozata vagy szerződés alapján a civil szervezet képviseletére vagy pénzforgalmi számlája feletti rendelkezésre jogosult.

Milyen felelősséget viselnek a civil szervezetek tisztségviselői?

A vezető tisztségviselő lényegét tekintve megbízási jogviszonyban áll a szervezettel. Ez akkor is igaz, ha nem kap ellenértéket a tisztségviselői feladat ellátásáért. Ezért a szervezetnek okozott károkért úgy felel, mintha szerződésszegést követett volna el. A károkozás esetén kártérítési kötelezettséggel tartozik a szervezet felé. (Ptk. 3:24. §)

A kártérítési igényt a döntéshozó szerv, az új ügyvezetés vagy a fizetésképtelenné vált és felszámolási eljárás alá került jogi személy felszámolója érvényesítheti a jogi személy nevében. Amennyiben az ügyvezetés több tagból áll, a felelősség egyetemleges a tisztségviselők között.

A vezető tisztségviselő felelőssége az egyesület tagjával szemben is fennállhat. Az egyesület jogutód nélküli megszűnése esetén az egyesületnek okozott károk miatti kártérítési igénnyel léphet fel az, aki az egyesület tagja volt a törlés időpontjában. Kártérítési igényt terjeszthet elő a vezető tisztségviselővel szemben az is, akinek a részére a fennmaradó egyesületi vagyont át kellett adni, vagy át kellett volna adni. A kártérítési igényt a jogerős bírósági törléstől számított egy éven belül lehet érvényesíteni (Ptk. 3:86. § (1) bekezdés).

A szervezet és a vezető tisztségviselő bizonyítási kötelezettségei

Mit lehet a szervezetnek bizonyítani a vezető tisztségviselővel szemben?	Mit lehet a vezető tisztségviselőnek bizonyítani?
<p>Az ügyvezetési kötelezettség megszegését. A Ptk. 3:21. § alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a vezető tisztségviselő nem hozta meg a hatáskörébe tartozó döntéseket, - vagy nem a szervezet érdekeinek megfelelően járt el. 	<p>Nem volt jogellenes a károkozás. A Ptk. 6:520. § alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a károsult beleegyezésével okozta; - a jogtalan támadás vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl; - szükséghelyzetben okozta, azzal arányos mértékben; - jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi.
<p>A kárt és annak mértékét A Ptk. 6:143. § és 6:522. § alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szolgáltatás tárgyában keletkezett kárt; - a szervezet vagyonában keletkezett egyéb kárt - az elmaradt vagyoni előnyt; - a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket. 	<p>Felelősség alóli mentesülést! A Ptk. 6:519. § alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a magatartása nem volt felróható. <p>A Ptk. 6:142. § alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső körülmény okozta; - nem volt előre látható a kár bekövetkezése; - nem volt elvárható, hogy a kárt okozó körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.
<p>Az ügyvezetési kötelezettség megszegése és a kár közötti okozati összefüggést</p>	<p>Az ügyvezetési kötelezettség megszegése és a kár közötti nincs okozati összefüggés. Pl. a Ptk. 6:521. § alapján: a károkozó nem látta előre és nem is kellett előre látnia a kárt.</p>
<p>A szándékosság vagy gondatlanság megvalósulását</p>	<p>A szándékosság, a gondatlanság hiányát</p>

A civil szervezeti formák alapvető jellemzőinek áttekintése

	civil társaság	egyesület	alapítvány
Mennyien kellene az alapításhoz?	Legalább 2 természetes személy tag.	Legalább 10 tag (a tag lehet természetes vagy jogi személy). Az egyesület különös formája a szövetség: legalább 2 tag; a tag <u>nem lehet</u> természetes személy; a tag csak jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, civil társaság lehet.	Legalább 1 természetes személy vagy jogi személy alapító. Továbbá egyszemélyi ügyvezetés esetén: legalább 1 természetes vagy jogi személy kurátor (nem lehet azonos az alapítóval) Továbbá kuratórium létrehozása esetén: legalább 3 természetes vagy jogi személy kurátor (az egyik lehet közülük az alapító).
Mennyien kellene a működéshez?	A tagok száma nem csökkenhet 2 fő alá.	A tagok száma 6 hónapot meghaladóan nem csökkenhet 10 személy alá. Az egyesület különös formája a szövetség: nem lehet kettőnél kevesebb tagja.	Az alapítói jogok gyakorlójának/gyakorlójának rendelkezésre kell állnia. Az alapítvány szervezeti felépítésétől függ a működéshez szükséges létszám (lásd. a létesítéshez szükséges létszámot).
Kötelező vagyoni hozzájárulást teljesíteni?	Nincs kötelező vagyoni hozzájárulás.	Nem szükséges alapító vagyon, de dönthet róla a tagság. Sőt, ha nincs tagdíj, akkor a joggyakorlat alapján ezzel is teljesíthető a tagoktól elvárt pénzügyi hozzájárulás. Ha az alapszabály megengedi pártoló tagság létesítését, a pártoló tagnak kötelező vagyoni hozzájárulást teljesíteni (ez akár közérdekű önkéntes tevékenység is lehet, mert van pénzben kifejezhető értéke).	A céltól függően kell a vagyoni hozzájárulást megállapítani, de a joggyakorlat alapján legalább 100.000 Ft értéket el kell érnie.
Kell tagdíjat fizetni?	Nem kötelező, de dönthetnek így a tagok.	A joggyakorlat elvárja a tagok pénzügyi hozzájárulását. Akár eltérő mértékű tagdíj is megállapítható a különböző helyzetben lévő tagok számára.	Nincs tagdíj.

	civil társaság	egyesület	alapítvány
A tagok, tisztségviselők a saját vagyoniukkal is felelnek?	Igen. A szervezet nem jogi személy.	A tagok korlátozott felelősséggel bírnak. A tisztségviselők korlátozott felelőssége feltörhető, ha az ő kötelezettségzegésük miatt kerül veszélybe a szervezet működése (pl.: a Törvényszék által kiszabott bírságok esetében).	A vezető tisztségviselő, és az alapítói jogok gyakorlójának korlátozott felelőssége feltörhető, ha az ő kötelezettségzegése miatt kerül veszélybe a szervezet működése (pl.: a Törvényszék által kiszabott bírságok esetében).
Milyen célok mentén dolgozhat a szervezet?	A tagok közösen határozzák meg a nem gazdasági jellegű közösségi célt. A tagok közösen bármikor módosíthatják a célt.	A tagok közösen szinte bármilyen célt meghatározhatnak. A tagok közösen bármikor módosíthatják a célt.	Szinte bármilyen tartós célt megállapíthat az alapító. A cél csak akkor, módosítható ha: az eredeti cél megvalósult (de van vagyona az alapítványnak) az eredeti cél teljesítése lehetetlenné vált. Az ún. „magánalapítványok” esetében: az alapító lehet kedvezményezett a tudományos, művészeti munkájának eredményeit gondozó alapítványban; az alapító hozzátartozója lehet kedvezményezett a tudományos, művészeti, egészségügyi, szociális helyzetének javításra és tanulmányainak támogatására létrehozott alapítványban.
Milyen tevékenységet végezhet a szervezet?	Valaminek a megvalósítása, valaminek a képvisellete lehet a feladata. Tud adományt gyűjteni és nyújtani.	Általában valaminek a megvalósítása, valaminek a képvisellete a feladata. Ez nem abszolút érvényű követelmény, de például magánszemélyek támogatásával csak a közhasznú jogállás megszerzését követően érdemes foglalkoznia.	Általában valakinek, valamely ügynek a támogatása a feladata. Ez nem abszolút érvényű követelmény, de az adórendszer és a bírósági joggyakorlat a támogatói feladat ellátását kezelni kiemelt feladatként.

	civil társaság	egyesület	alapítvány
Milyen dokumentum szükséges az alapításhoz?	<p>Társasági szerződést kell alkotni, amelynek tartalma szabadon alakítható.</p> <p>Nincs szükség ügyvédi ellenjegyzésre, de célszerű teljes bizonyító erejű magánokirati formába foglalni a társasági szerződést, azaz legalább két tanúval hitelesíteni a dokumentumot.</p>	<p>a létesítés és működés legfőbb dokumentuma az alapszabály.</p> <p>Nincs szükség ügyvédi ellenjegyzésre, de kötelező teljes bizonyító erejű magánokirati formába foglalni az alapszabályt, például legalább két tanúval hitelesíteni a dokumentumot.</p>	<p>Az alapítvány létesítésének és működésének legfőbb dokumentuma az alapító okirat.</p> <p>Nincs szükség ügyvédi ellenjegyzésre, de teljes bizonyító erejű magánokirati formába kell foglalni az alapító okiratot, például két tanúval hitelesíteni a dokumentumot.</p> <p>A létesítéshez szükséges az alapító vagyon rendelkezésre bocsátása. Ezt igazolhatja a pénzintézet, ügyvéd, közjegyző, ha náluk helyezték el a letétet. A nem pénzbeli vagyon esetén értékbecslést és ügyvédi közreműködését érdemes kérni.</p>
Hogyan kell nyilvántartásba venni a szervezetet?	<p>Nem kell nyilvántartásba venni.</p>	<p>A szervezet székhelye szerint illetékes törvényszék veszi nyilvántartásba.</p> <p>A kérelmet a szervezet képviselője nyújtja be a Törvényszék felé (a képviselő általában az elnök, akit az alakuló közgyűlésen megválasztottak a tagok, vagy akinek neve és megbízatása szerepel az akaratnyilatkozattal elfogadott alapszabályban.</p> <p>Csak az aktuális a birosag.hu oldalról letöltött pdf. kiterjesztésű űrlapot vagy a magyarorszag.hu oldalon elérhető iFORM űrlapot lehet használni.</p> <p>Papíralapon is be lehet nyújtani, kivéve az egyszerűsített nyilvántartásba vétel esetén, illetve a közhasznúság eléréséhez kapcsolódó eljárásban.</p> <p>Gyorsabb és egyszerűbb az elektronikus eljárás a normál bejegyzés esetében is (Ügyfélkapu hozzáférés szükséges).</p> <p>Tájékozódás az eljárásról: birosag.hu, civil közösségi szolgáltató központok</p>	<p>A szervezet székhelye szerinti illetékes törvényszék veszi nyilvántartásba.</p> <p>A kérelmet az alapító, az alapítók együtt vagy az alapítók gyűlésének képviselője terjeszti elő.</p> <p>Csak az aktuális a birosag.hu oldalról letöltött pdf. kiterjesztésű űrlapot vagy a magyarorszag.hu oldalon elérhető iFORM űrlapot lehet használni.</p> <p>Papíralapon is be lehet nyújtani, kivéve az egyszerűsített nyilvántartásba vétel esetén, illetve a közhasznúság eléréséhez kapcsolódó eljárásban.</p> <p>Egyszerűbb az elektronikus eljárás a normál bejegyzés esetében is (Ügyfélkapu hozzáférés szükséges).</p> <p>Tájékozódás az eljárásról: birosag.hu, civil közösségi szolgáltató központok.</p>

	civil társaság	egyesület	alapítvány
Milyen a szervezeti felépítése?	<p>Nincs kötelező érvényű szabályozás e téren sem.</p> <p>A szervezet által vállalt feladatokból és a kevés kötelező feladat (pl.: éves elszámolási kötelezettség) szabályozásából kell kiindulni.</p>	<p>Döntéshozó szerv: a tagok összességéből álló közgyűlés (a pártoló, tiszteletbeli, 18. év alatti tagok is tagjai a közgyűlésnek, csak a szavazati joguk korlátozott).</p> <p>Ügyvezető szerv: az elnökség, mely kettőnél több tagból áll.</p> <p>Egyszemélyes ügyvezetés is lehetséges, de nem előnyös.</p> <p>Felügyelőbizottság, amely többnyire három tagból áll. Kötelező felügyelő szervet létrehozni, ha a tagok száma eléri a 100 főt, vagy a tagok fele jogi személy, illetve a közhasznú jogállású egyesület bevétele eléri az 50 millió Ft-ot.</p> <p>Szövetség: legalább három személy kell felügyelőbizottságba, mert a szövetség tagjai nem jogi személyek</p> <p>Ügyvezető szerv: az elnökség, mely kettőnél több tagból áll.</p> <p>Egyszemélyes ügyvezetés is lehetséges, de nem előnyös</p>	<p>Döntéshozó szerv: az alapító (vagy az alapítói jogok gyakorlója), több alapító esetén létrehozható az alapítók gyűlése.</p> <p>Ügyvezető szerv: az alapító által kijelölt kuratórium vagy az egyszemélyi ügyvezetés esetén a kurátor.</p> <p>A kuratóriumok minimális taglétszáma 3 személy. Ekkora létszám általában elegendő is szokott lenni.</p> <p>Felügyelő bizottság, amely többnyire 3 tagból áll.</p> <p>Kötelező felügyelő szervet létrehozni, ha a közhasznú jogállású alapítvány bevétele eléri az 50 millió Ft-ot.</p>
Ki látja el a szervezet külső felügyeletét?	Nincs rá szükség	<p>A Törvényszék gyakorol törvényességi felügyeleti jogkört.</p> <p>A Közhasznú jogállás feltételeinek ellenőrzését az illetékes Főügyészség végzi.</p> <p>A gazdálkodást a NAV, illetve az Állami Számvevőszék ellenőrzi.</p> <p>Könyvvizsgáló megbízásra általában legfeljebb a projektek szintjén van szükség.</p>	<p>A Törvényszék gyakorol törvényességi felügyeleti jogkört.</p> <p>A Közhasznú jogállás feltételeinek ellenőrzését az illetékes Főügyészség végzi.</p> <p>A gazdálkodást a NAV, illetve az Állami Számvevőszék ellenőrzi.</p> <p>Könyvvizsgáló megbízásra általában legfeljebb a projektek szintjén van szükség</p>

	civil társaság	egyesület	alapítvány
Gazdasági-vállalkozási tevékenységet is végezhet a szervezet?	Nem.	Igen, az éves bevételeinek 60%-a származhat ebből. Nem alapítható (elsődlegesen) gazdasági tevékenység folytatására.	Igen, az éves bevételeinek 60%-a származhat ebből. Nem alapítható gazdasági (elsődlegesen) tevékenység folytatására
Kaphatnak díjazást a tagok/tisztségviselők?	Nem.	A tagsági minőségükben nem kaphatnak fizetést, tiszteletdíjat a tagok, bizonyos esetekben a költségtérítés természetes lehet. A tisztségviselők tiszteletdíjat vagy költségtérítést kaphatnak a feladatuk ellátásáért.	A tisztségviselők tiszteletdíjat és/vagy költségtérítést kaphatnak a feladatuk ellátásáért.
Dolgoznak fizetésért a szervezetben a tagok/tisztségviselők?	Nem.	- A tagok, tisztségviselők, ha ezt jogszabály vagy az alapszabály kifejezetten nem tiltja, létesíthetnek munkaviszonyt, megbízásos és vállalkozói jogviszonyt is. (A felügyelő bizottsági tagok esetében ezek viszont kizáró okok).	Ha ezt jogszabály vagy az alapító okirat kifejezetten nem tiltja, a kurátor, a kuratórium tagja, az alapítvány képviselője és az alapító is létesíthet munkaviszonyt, megbízásos és vállalkozói jogviszonyt is. A felügyelőbizottsági tagok esetében ezek viszont kizáró okok.
Érdemes közhasznú jogállásúnak lennie a szervezetnek?	Végezhet közhasznú tevékenységet, de nem igényelhet közhasznú jogállást a szervezet.	Igen, ha a szervezet: magánszemélyeket akar anyagilag segíteni; adományokat fogad cégektől, vállalkozóktól; gazdálkodási-vállalkozási és/vagy ingatlanhasznosítási tevékenységet folytat; közszolgáltatási szerződést kíván kötni valamely állami, önkormányzati szervvel.	Igen, ha a szervezet: adományokat fogad cégektől, vállalkozóktól; gazdálkodási-vállalkozási és/vagy ingatlanhasznosítási tevékenységet folytat; közszolgáltatási szerződést kíván kötni valamely állami, önkormányzati szervvel.

	civil társaság	egyesület	alapítvány
Könnyen teljesíthetők a közhasznúság feltételei?	Nem merül fel ez a kérdés.	Az alapszabály átalakítását a birosag.hu oldalon található sablonok segítik. Az erőforrásokra és a társadalmi támogatottságra vonatkozó feltételek teljesítése a szervezet és a könyvelő figyelmességén múlik. A közérdekű önkéntesek tevékenységének óradíja növeli a bevételeket. Gyakorlatilag minden civil szervezetre igaz, hogy a ráfordításainak több mint 50%-át közhasznú tevékenységekre fordítja.	Az alapító okirat átalakítását a birosag.hu oldalon található sablonok segítik. Az erőforrásokra és a társadalmi támogatottságra vonatkozó feltételek teljesítése a szervezet és a könyvelő figyelmességén múlik a könyvelés, illetve beszámoló és a közhasznúsági melléklet elkészítése során. A közérdekű önkéntesek tevékenységének óradíja növeli a bevételeket. Gyakorlatilag minden civil szervezetre igaz, hogy a ráfordításainak több mint 50%-át a közhasznú tevékenységekre fordítja.
Mi történjen a szervezettel, ha már senki nem akarja működtetni?	Akkor mindenkinek fel kell mondania a társasági szerződést és a szervezet megszűnik. Az esetleges vagyont a közös tulajdonra vonatkozó szabályok szerint kell felosztani.	Van rá lehetőség, hogy a szervezetet átvegyék olyan személyek, akiknek érdekében áll egy már bejegyzett szervezetet tovább működtetni. Ehhez új tagok felvételére, tisztújításra, esetleg a szervezet nevének, céljának megváltoztatásra van szükség. A szervezet megszűnhet egyszerűsített törlési eljárással. Ha a szervezetnek van vagyona vagy tartozása vagy lezáratlan hatósági eljárás alatt áll akkor végelszámolás/kényszer-végelszámolással lehet megszüntetni. Ha azért nem akarja senki működtetni a szervezetet, mert kielégíthetetlen tartozásai vannak, akkor csőd vagy felszámolási eljárást kell lefolytatni. Nem szabad halogatni a megszűnés vagy a megszüntetés elindítását!	Van rá lehetőség, hogy a szervezetet átvegye olyan személy vagy jogi személy nélküli társaság, akiknek/amelynek érdekében áll, egy már bejegyzett szervezetet tovább működtetni. Erre az alapítói jogok átruházásával van lehetőség. Az alapító okirat megengedheti, hogy az alapítványhoz csatlakozni lehessen. A csatlakozó alapítói jogokat is gyakorolhat (ha az alapítói okirat megengedi). A szervezet megszüntethet egyszerűsített törlési eljárással. Ha a szervezetnek van vagyona vagy tartozása vagy lezáratlan hatósági eljárás alatt áll akkor végelszámolás/kényszer-végelszámolással lehet megszüntetni. Ha azért nem akarja senki működtetni a szervezetet, mert kielégíthetetlen tartozásai vannak, akkor csőd vagy felszámolási eljárást kell lefolytatni. Nem szabad halogatni a megszűnés vagy a megszüntetés elindítását!

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Szervezetalapítás

Mindenki alapíthat civil szervezetet, illetve részt vehet annak tevékenységében.

Szerveződni, egyesületet, civil társaságot alapítani, illetve ahhoz csatlakozni mindenkinek joga van. Az egyesülési jog az egyik legalapvetőbb polgári szabadságjog, amelyet közel azonos tartalommal fogalmaz meg és szavatol:

- Magyarország Alaptörvénye: „Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.”²⁸
- a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya: „Mindenkinek joga van a másokkal való szabad egyesülésre.”²⁹
- az Európai Alapjogi Charta: „Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszerveze-

ti és polgári célú egyesüléshez, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon.”³⁰

Alapítványt is bárki létrehozhat valamely tartós cél elérése érdekében. Az alapítvány létesítésének szabadsága azzal függ össze, hogy a természetes és a jogi személy szabadon rendelkezik a vagyonával. A vagyonából, jövedelméből alapítványt is létrehozhat. A vagyonhoz fűződő jog mellett az egyesülési jog is érvényre jut az alapítványok működtetésében. Az alapítvány szervezetéhez tartozó, az alapítvány céljának megvalósításában részt vevő személyek az egyesülési jog alapján vesznek részt a szervezet életében.

...A gyermekek, fiatalok is!

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye³¹ szerint a szabad egyesülés és a békés gyülekezés joga a 18 évnél fiatalabb gyermekeket

²⁸ Magyarország Alaptörvénye SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG VIII. cikk (2)

²⁹ ENSZ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 22. cikk

³⁰ Európai Alapjogi Charta I. CÍM SZABADSÁGOK 12. cikk A gyülekezés és az egyesülés szabadsága

³¹ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 15. cikk <https://njt.hu/jogszabaly/1991-64-00-00> (Letöltés: 2023. 07. 27.)

és fiatalokat is megilleti. Az egyezményhez Magyarország is csatlakozott. Az egyezmény elfogadása megerősítette, hogy hazánkban ezt a minden állampolgárt megillető szabadságjogot a gyermekek is gyakorolhatják. Az egyesülési jog szabad gyakorlásából fakad, hogy az egyesületeknek lehetnek kiskorú tagjai is, azonban a cselekvőképességük korlátozott, ezért a felnőttektől eltérő módon tudnak részt venni a szervezet életében:

- a 0-14 év közötti gyermekek tagok lehetnek, de a szülő/törvényes képviselő szavaz helyettük;
- a 14-18 év között a kiskorú tagságához szülői/gondviselői beleegyezés szükséges, de önállóan vesz részt a döntéshozatalban;
- 18 év alatt nem választhatók meg vezető tisztségviselőnek (az ügyvezető és felügyelő szerv tagjának);
- az alapszabályban létre lehet hozni az egyesületen belül olyan egy személyből vagy több tagból álló szervet, amely a gyermek és/vagy fiatal tagok hatékonyabb bevonását, a véleményezési jogok megerősítését szolgálja. E szervek tagságára a gyermek és fiatal tagok is megvált-

laszthatók vagy felkérhetők a szülő/gondviselő hozzájárulásával.

- a gyermek és fiatal tagok által fizetett tagdíj mértéke eltérhet a felnőttektől, de emiatt nem csökkenhet a szavazati joguk.

Alapítványt nem alapíthat kiskorú (18 év alatti) személy. A Ptk. és a Civil törvény ezt nem tiltja kategorikusan. A bírói gyakorlat azonban kizárja, hogy a cselekvőképtelen (14 év alatti) vagy korlátozottan cselekvőképes (14-18 év közötti) kiskorú személy alapítói jogokat gyakoroljon.³² Önálló döntési joga a gyermekeknek csak a mindennapi életben szokásos csekély jelentőségű ügyletek körében van. Az alapítványi vagyon átruházása a vagyon mértékénél fogva azonban kívül esik ezen a körön. A cselekvőképtelen 14 év alattiak és a korlátozottan cselekvőképes 14-18 év közötti fiatalok esetében kötelező lenne szülői/gondviselői engedély, jóváhagyás az alapítói jogok gyakorlásával járó jognyilatkozatok megtételéhez is. Az ilyen jellegű kontroll kiüresítené az alapítói jogok gyakorlását. Az alapítványokra is igaz, hogy 18 év alatt senki nem lehet az alapítvány tisztségviselője.

³² Az alapítói jogok gyakorlására kiskorú személy nem jelölhető ki, mert az alapítói jogok gyakorlása meghaladja a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezésére szolgáló, kisebb jelentőségű szerződések megkötésének körét, továbbá a Ptk. jogi személyekre és alapítványra vonatkozó rendelkezései kiskorút nem is jogosítanak fel jognyilatkozat önálló tételére. FÍT Pkf.25 415/2015/3., BDT2015. 3332

Már a szervezet alapításához is érdemes segítséget kérni! A civil közösségi szolgáltató központok úgy nyújtanak segítséget a civil szervezetek létesítéséhez, hogy beépítik a saját és más szervezetek működésének tapasztalatait. Így már az alapítás előtt fel tudják hívni az alapítók figyelmét arra, ha valami nem, vagy nehezen egyeztethető össze a civil szervezeti jellemzőkkel. A tanácsadás segítségével nagyon sok későbbi gazdálkodási, jogi, adózási stb. probléma előzhető meg.

A nulladik lépés: a szervezet neve

A szervezet tényleges megalapítása előtt érdemes megválasztani a szervezet nevét. A szervezet nevének bejegyzése meghiúsulhat, vagy elhúzódhat, ha a szervezet nem kellő alapossággal jár el a szervezet nevének és rövid nevének (együtt: név) megválasztása kapcsán.

A birosag.hu oldalon elérhető „Névellennőrzés” funkció segít, hogy a szervezetnek választott név megfelel-e a névkizárólagosság követelményének. Csak olyan név választható, amely egyedi, sajátos, más szervezet nevével nem téveszthető össze.

A szervezet nevének meg kell felelnie a névvalódiság követelményének is. A szervezet nevében nem szerepelhet olyan kifeje-

zés, amely a szervezet jelentőségét vagy működését illetően megtévesztésre alkalmas. A szervezet nevében bármilyen intézmény vagy más jogi személy megjelölése csak az érintett jogi személy hozzájárulásával lehetséges. A szervezet neve – a köztisztület kivételével – nem keltheti azt a látszatot, hogy köztisztületként működik.

A szervezet nevének meg kell felelnie a névszabatosság követelményének is. A névválasztás során igazodni kell a nyelvtani szabályokhoz és társadalmi követelményekhez (kiejthetőnek, megjegyezhetőnek, azonosíthatónak kell lenni).

A névben szerepelhetnek az országban meghonosodott idegen szavak. A szervezet nemzetközi vagy nemzetiségi jellege, esetleg a történelmi hagyományok folytatása indokolhatja, hogy a szervezet nevében az országban nem meghonosodott idegen kifejezés szerepeljen. A szervezetnek (a képviselőnek) nyilatkozatot kell csatolnia a nyilvántartásba vételi kérelemhez, arról, hogy mi indokolja az idegen (pl. nemzetiségi nyelven megjelenő) szavak használatát a névben.

A szervezet kérheti az idegen nyelvű elnevezésének, valamint rövid nevének nyilvántartásba vételét is. A kérelemhez egy arra jogosult (pl. fordító iroda) által készített igazolást kell benyújtani. Csak akkor kötelező

hiteles fordítást benyújtani, ha a bíróság ezt kéri, mert a fordítás megfelelőségével szemben kétsége merült fel.

A történelmi személyek (különösen a 20. században élt személyek) nevének használatához szükség lehet a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) engedélyére. Az engedélyt e-papír szolgáltatáson keresztül benyújtott kérelemmel lehet igényelni az MTA-tól.

A település, településrész, vármegye, a vármegye nevében szereplő földrajzi egység használatához az adott települési, vármegyei önkormányzat engedélyét kell beszerezni.

Előfordulhat, hogy az adott név védett, természetes személyhez, jogi személyhez kötődik. Ilyenkor az adott név vagy a névben szereplő kifejezés használatához az érintett magán- vagy jogi személy, vagy az örökösök/jogutódok engedélyére van szükség. Az érintett névhasználathoz hozzájáruló nyilatkozatát csatolni kell a bíróság felé benyújtott kérelemhez.

Az első lépés: a létesítő okirat

Az egyesületek esetében az alapszabályt, alapítványok esetében az alapító okiratot nevezzük a szervezet létesítő okiratának. Minden civil szervezet kétféle módon tehet szert a saját létesítő okiratára. Ha a szerve-

zet létesítői az egyszerűsített eljárásrendet követik a szervezet bejegyzése (vagy a változásbejegyzés) során, akkor a bírósághoz benyújtandó kérelem űrlapba integrált minta létesítő okiratot kell elfogadniuk. Ha a „normál” bejegyzést (vagy változásbejegyzést) választják, akkor a létesítő okiratot teljes mértékben maguk formálhatják.

A létesítő okirat minden jogi személyre vonatkozóan kötelező tartalmi elemeit a Ptk. határozza meg³³. E szerint a szervezet nevét; székhelyét; célját; a létesítő személy/ személyek nevét, lakóhelyét vagy székhelyét; a tagdíj/alapító vagyon értékét, teljesítésének módját és esedékességét; első vezető tisztségviselőjét kötelező megjeleníteni az alapszabályban vagy annak mellékletében (pl. tagjegyzék, alapítók jegyzéke).

Az általános szabályokon túl léteznek olyan rendelkezések is, amelyek csak az egyesületek, illetve csak az alapítványok létesítő okiratának tartalmára vonatkoznak. Az alapítvány alapítója, illetve az egyesület tagjai alapvetően maguk alkothatják meg a szervezet céljára, tevékenységére, felépítésére, működési rendjére, képviselőire stb. vonatkozó szabályokat, mivel a Ptk. diszpozitív szemléletű. A szervezetek saját szabályai számos kérdésben eltérhetnek a Ptk.-ban szereplő rendelkezésektől. Még az egyszerű-

33 Ptk. 3:5. § [A létesítő okirat tartalma]

sített eljárásokban használt mintaokiratok is tartalmaznak választási lehetőségeket, illetve megkötések nélkül szabályozható pontokat (pl. a célok, tevékenységek meghatározása).

Az alapítványokra vonatkozóan a Ptk. részletes felsorolást ad azokról a kérdésekről, amelyeket alapító okiratban kötelezően, illetve szükség szerint szabályozni kell³⁴. (Ezek ismertetésétől eltekintünk, mert a felsorolás a jogszabályban elérhető, és nem igényel magyarázatot.) Bizonyos kérdések kapcsán a Ptk. olyan szabályokat is tartalmaz, amelyeket kötelező alkalmazni, esetleg szó szerint is beépíteni az alapító okiratba. A legtöbb kérdésben azonban az alapító akaratától függ a szabályozás. Az egyszerűsített eljárás során használt minta alapító okirat alkalmazása természetesen szűkíti az alapító mozgásterét.

Az egyesületek esetében a Ptk. nem tartalmaz az alapszabály tartalmára vonatkozó tételes felsorolást. Kötelező tartalmi elemként szinte csak azt adja meg a jogszabály, hogy az alapszabályban az egyesület célja mellett meg kell határozni a célok megvalósítása érdekében végezni kívánt, alapcél szerinti tevékenységeket is. A Ptk. korábban az egyesületek vonatkozásában is tételesen felsorolta, hogy az alapszabályban mely tárgyköröket kell kötelező jelleggel szabályozni.

Ez a rendelkezés már nincs hatályban, de így is támpontot jelenthet az alapszabály magalkotása során. (A birosag.hu oldalon elérhető alapszabály sablonok, illetve az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárások során alkalmazott iratminták tartalma ezt a rendet követik.) Az alapszabály a minden jogi személyre kötelező elemeken túl általában tartalmazza: a tag jogait és kötelezettségeit; a tagság keletkezését és megszűnését; a tagdíj mértékét és esedékességét; az egyesület szerveit és azok hatáskörét; a tagokra, a vezető tisztségviselőkre és a felügyelőbizottsági tagokra vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat; a taggal szembeni fegyelmi eljárás szabályait vagy ezek mellőzését; a közgyűlés összehívásának és lebonyolításának rendjét; a közgyűlési meghívó és a napirend meghatározásának, közlésének szabályait; a tisztségviselők megbízásának keletkezésére, illetve megszűnésére vonatkozó szabályokat; a határozatképességre és a döntéshozatalra vonatkozó szabályokat; a jegyzőkönyvvezetés, valamint a határozatok kihirdetésének szabályait; a szavazati jog gyakorlásának feltételeit.

Az egyesület tagjai is saját maguk alkotják meg a szervezet céljára, tevékenységére, felépítésére, működési rendjére, képviselőire stb. vonatkozó szabályokat. A Ptk.

34 Ptk. 3:391. § [Az alapító okirat tartalmi elemei] (1)

e téren kevés kötelezően érvényesítendő rendelkezést tartalmaz. Különösen fontos a tagok és a tisztségviselők által ténylegesen teljesíthető működési szabályokat alkotni (pl. elektronikus jelenléttel tartott ülések vagy az ülés tartása nélküli döntéshozatal engedélyezése; az indokolatlanul gyakori ülések mellőzése stb.). A szervezeti rendet is lehet úgy kialakítani, hogy könnyebb legyen a működés (pl. küldöttgyűlés létesítése; csak a kötelezően és/vagy a tényleges funkcióval rendelkező szervek és tisztségek létesítése stb.) A minta alapszabály alkalmazása az egyesületek esetében is korlátot jelenthet a szabályozást illetően.

A szervezet képviseletének szabályozásánál körültekintően kell eljárni. A civil szervezetek esetében gyakori, hogy egy személy köré szerveződnek. Nincs jogi akadálya, hogy a szervezetet egyetlen ember képviselje, azonban ez kockázatot jelent. Ha a képviseleti joggal egyedüliként rendelkező tisztségviselő valamilyen okból kiesik, akkor a szervezet működése is leáll.

A létesítő okiratban szereplő célok alapján van lehetőség annak megállapítására, hogy:

- mely tevékenységek tartoznak az alapcél szerinti és a vállalkozási tevékenységek körébe;

- az alapcél szerinti tevékenységek közül, melyek számítanak közhasznú tevékenységnek (ezeket érdemes feltüntetni a létesítő okiratban);
- mely tevékenységek bevételei után (nem) kell adót bevallani;
- milyen tevékenységekről tud a szervezet számlát, illetve (nem számlának minősülő) bizonylatot kiadni;
- jogosult-e adományok fogadására és adományok nyújtására;
- képes lesz-e elérni, megtartani a közhasznú jogállást;
- stb.

A létesítő okirat elkészítéséhez a jogszabály nem ír elő kötelezően ügyvédi közreműködést. A létesítő okirat elkészítéséhez a jogszabály nem ír elő kötelezően ügyvédi közreműködést. A jogi jártasság és gyakorlat azonban előnyt jelent. A létesítő okirat elkészítése során hasznos a civil szervezetek gazdálkodását, számvitelét érintően jártas könyvelő véleményének megismerése is. Javasoljuk továbbá a vármegyében működő civil központ megkeresését, ahol az alakuló szervezetek ingyenes tanácsadási segítséget kaphatnak. A szakemberek sem tudják azonban pótolni az alapítók/tagok felelős részvételét az alakulás folyamatában.

Egyesület alapítása lépésről-lépésre

Az egyesület akkor jön létre, ha legalább 10 tag egybehangzó akaratnyilatkozattal elfogadja a szervezet alapszabályát. Ez megtörténhet:

- alakuló közgyűlésen, ahol a tagok a szavazatukkal fejezik ki akaratukat
- ülés tartása nélkül, akaratnyilatkozat útján.

Az alakuló közgyűlésen mindenképpen dönteni kell: a szervezet megalakulásáról; a tisztségviselők, vagy az egyszemélyi ügyvezető megválasztásáról; a tagdíj mértékéről és a tagdíj megfizetésének esedékességéről (ha nincs tagdíj, akkor a tagok által teljesített vagyoni hozzájárulás mértékéről és annak esedékességéről); a szervezet székhelyéről; az alapszabály elfogadásáról. Az alakuló közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, amit az ülés levezető elnöke, a jegyzőkönyvvezető és a jegyzőkönyv hitelesítésére megválasztott tag ír alá. Csatolni kell továbbá a jelenléti ívet is, amit a közgyűlés levezető elnöke és a jegyzőkönyvvezető ír alá.

Ülés tartása nélkül, írásos akaratnyilatkozattal abban az esetben jön létre az egyesület, ha legalább 10 tag egybehangzóan nyilatkozik arról, hogy elfogadja a szervezet alapszabályát. Az ülés tartása nélküli létesítés

esetén az akaratnyilatkozatot minden alapító tagnak (a nevének, lakcímének/székhelyének megadása mellett) alá kell írnia. Nem feltétel, hogy a tagok ténylegesen egy időben és egy helyen tartózkodjanak az akaratnyilatkozatuk megtétele során. Az akaratnyilatkozat általában nem egy külön dokumentum, hanem az alapszabály végén szereplő rendelkezés. Az akaratnyilatkozattal történő létesítés során különösen figyelni kell rá, hogy az alapszabály tartalmazza: a képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő(k) nevét, lakcímét és édesanyja lánykori nevét; a képviseleti joggal nem rendelkező tisztségviselő(k) nevét, lakcímét; a tagdíj mértékéről és a tagdíj megfizetésének esedékességéről szóló szabályozást; ha nincs tagdíj, akkor a vagyoni hozzájárulás teljesítéséről és annak esedékességéről szóló rendelkezést. (Egyes törvényszékek ragaszkodnak ahhoz, hogy a tagdíj pontos összegéről szóló döntést csak a közgyűlés ülésén lehet hozni. Az akaratnyilatkozattal elfogadott alapszabályban a tagdíjról szóló rendelkezést úgy kell megfogalmazni, hogy ne szerepeljen benne a pontos összeg pl.: „a tagok kötelesek tagdíjat fizetni, melynek összegét a közgyűlés állapítja meg.”

Az egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelmet 2024. augusztus 6-tól kezdődően elektronikus úton csak az erre a célra szolgáló ún. iFORM űrlapon lehet benyújtani

a szervezet székhelye szerint illetékes Törvényszék felé. A PK-101 Egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem és a PK-101SE Sportegyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlapokat elektronikus úton a magyarorszag.hu portálon keresztül lehet kitölteni. A nyilvántartásba vételi kérelmekhez tartozó iFORM űrlapok a magyarorszag.hu oldal bal oldalsávjában található menüből érhetők el (magyarorszag.hu>>Bíróság>>Civil Nyilvántartások). Az oldalon az ügyintézés megkezdése előtt megtekinthető és

letölthető a kitöltési útmutató. Az iFORM űrlapokat el lehet érni az Országos Bírósági Hivatal (OBH) internetes portáljáról, a birosag.hu címről kiindulva. A „Civil eljárások elektronikus űrlapjai” menüpontból egy hivatkozás vezeti át a kitöltőket a magyarorszag.hu portálra. A birosag.hu oldalon elérhető az űrlap nyomtatható .pdf változata, valamint a kitöltési útmutató. Amennyiben bármelyik kérelem űrlap változik a jövőben, a módosulásról a birosag.hu oldal ad majd tájékoztatást.

158

A civil nyilvántartási kérelmek elérése a magyarorszag.hu oldalon

The screenshot shows the website interface for the Hungarian Civil Proceedings system. On the left is a vertical navigation menu with icons and text labels: OKMÁNYOK, KÖZIGAZGATÁS, JOG, MEZŐGAZDASÁG, KÖRNYEZETVÉDELEM, VÁLASZTÁS, KÖZÜZEMI SZOLGÁLTATÓK, BÍRÓSÁG, POLGÁRI PERES ELJÁRÁS, POLGÁRI NEMPERES ELJÁRÁS, BÜNTETŐELJÁRÁS, SZABÁLYSÉRTÉS, VÉGREHAJTÁS, CSŐD- ÉS FELSZÁMOLÁS, MAGÁNCSDÓ, and CIVIL NYILVÁNTARTÁS. The main content area features a search bar at the top with the text 'KERESÉS A TARTALOMBAN' and a magnifying glass icon. Below the search bar, the breadcrumb 'Bíróság / Civil nyilvántartás' is visible. The main heading is 'CIVIL NYILVÁNTARTÁS'. Underneath, there are three buttons for sorting cases: 'ABC NÖVEKVŐ', 'ABC CSÖKKENŐ', and 'LEGGYAKORIBBAK ELŐL'. A list of case types follows: PK-101 - EGYESÜLET NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE IRÁNTI KÉRELEM, PK-101SE - SPORTEGYESÜLET NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE IRÁNTI KÉRELEM, PK-101T - EGYESÜLET NYILVÁNTARTÁSBÓL VALÓ TÖRLÉSE IRÁNTI KÉRELEM, PK-101V - EGYESÜLET VÁLTOZÁSBEJEGYZÉSE IRÁNTI KÉRELEM, and PK-102 - ALAPÍTVÁNY NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE IRÁNTI KÉRELEM.

Forrás: magyarorszag.hu; képernyőmentés

A nyilvántartásba vétel iránti kérelmet be lehet nyújtani papíralapon (személyesen, vagy postai úton) is. Az iForm űrlap lementhető .pdf formátumban. A dokumentumot kinyomtatás és aláírás után lehet papíralapon benyújtani. De ez körülményesebb, mintha az űrlapot a kitöltés és ellenőrzés után, elektronikusan küldené be a szervezet.

A birosag.hu oldalon a „Civil eljárások elektronikus űrlapjai és papír alapú nyom-

tatványai” menüpontban is elérhető a nyilvántartásba vételi kérelem űrlap. De nem javasoljuk senkinek, hogy innen töltsé le és nyomtassa ki az űrlapot. Az űrlap részét képező mintaokiratok miatt több tucat oldalt tesz ki dokumentum. Az oldalak többsége pedig érdektelen azon szervezetek számára, amelyek papír alapon kívánnak eljárni a nyilvántartásba vétel során

A szervezet választhatja az egyszerűsít-

Az egyszerűsített eljárásban használt egyesületi mintaokiratok elérése az iFORM űrlapon

Forrás: magyarorszag.hu; képernyőmentés

tett nyilvántartásba vételi eljárást. Ebben az esetben a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapba „épített” mintaalapszabályt és más mintaokiratokat kell használni. Ezek akkor nyílnak meg az iFORM űrlapban, ha a PK-101 Egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem és a PK-101SE Sportegyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlapok „K” oldalán megjelölik ezt a lehetőséget: „A kérelemhez csatolt alapszabály a jogszabály által rendszeresített mintaokirat alapján készült! Kérem, hogy a bíróság az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárásra vonatkozó szabályokat alkalmazza!” Ebben az esetben az iForm űrlapban kitölthetővé válnak a mintaokirat oldalai.

Az egyszerűsített eljárás során a nyilvántartásba vételi kérelmet csak elektronikus úton, az ügyfélkapu használatával lehet előterjeszteni. Az eljárás előnye, hogy amennyiben nincs semmilyen hiányosság, a bíróság 15 napon belül dönt a szervezet nyilvántartásba vételéről. Az eljárás hátránya, hogy nincs hiánypótlási lehetőség. Hátrány lehet, hogy a szervezet nem a saját, hanem a mintaokiratban megállapított szabályok szerint fog működni. Ezt korrigálni lehet egy későbbi alapszabály módosítással.

A rendes eljárás esetén is nagyon hasznos, az egyszerűsített eljárás esetén pedig elkerülhetetlen, hogy előzetesen összegyűjt-

suk a következő adatokat: A tagok esetében a nevet és a lakcímet. A tisztségviselők esetében a nevet, lakcímet és az édesanya lánykori nevét. A képviseleti joggal rendelkező tisztségviselők esetében a születési helyet és időt is, valamint a NAV-bejelentkezés miatt az adóazonosító jelet. A jogi személy tagok, tisztségviselők esetében a képviselő személyes adatait kell előzetesen „begyűjteni”. Ezeket az adatokat többszörösen kell felvinni az egyszerűsített eljárás iratainak összeállítására során.

A nyilvántartásba vételi kérelemhez minimálisan csatolni kell az ügyvezető szerv tagjainak tisztségelfogadó nyilatkozatát, valamint a székhelyhasználati engedélyt. Egyes törvényszékek kérik, hogy amennyiben több tulajdonosa van a székhelyként használt ingatlandnak, valamennyien járuljanak hozzá az adott ingatlan szívességi vagy bérleti jogcímen történő használatához.

Több dokumentumra lehet szükség, ha a szervezet különleges nevet választ, felügyelő, vagy egyéb szervet is létrehoz stb. A birosag.hu oldalon elérhető az egyes eljárások vázlatos áttekintése. Ez segíthet annak megállapításában, hogy milyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez. Az összes okiratot teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell előterjeszteni, ennek megfelelően az egyes aláírások valódiságát két

tanú aláírásával vagy ügyvédi ellenjegyzéssel kell igazolni.

A bírósági nyilvántartásba vétel, a NAV és a Statisztikai Hivatal (KSH) irányában történő bejelentkezés „egyablakos” rendszerben intézhető. A bírósági nyilvántartásba vételi kérelem űrlapon lehet kérni, hogy a bejegyzéssel egyidejűleg történjen meg az adószám és a statisztikai számjel megállapítása is. Az adószám megállapításához a szervezet tevé-

kenységéhez kapcsolódó TEÁOR számokat is meg kell adni. E mellett szükség van arra is, hogy a szervezet kiválassza az áfaalanyiság, illetve az adómentesség vagy adófizetés módját. Az alapszabályban nem kötelező TEÁOR szám szerint rögzíteni a tevékenységeket. Előzetesen a KSH kereső oldaláról lehet tájékozódni a TEÁOR szerinti besorolásról: www.ksh.hu/teaor_kereso

A NAV bejelentőlapok elérése az egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem iFORM űrlapjában

161

Egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem

PK-101

Egyesület adata

Kérem, hogy a bíróság az egyesület számára az adószám ill. statisztikai számjel megállapítása iránti kérelmet továbbítsa az adóhatóság és a KSH részére!

Fejezetek ▾ > Következő fejezet Ellenőrzések futtatása Kitöltés befejezése Űrlap mentése További műveletek ▾

1. G.
1. O.
M1
M2
K
N1a
N1b
N1c
Csatolmányok

Egyesület nyilvántartásba vétele iránti kérelem

PK-101

N1b - Nyilatkozat az állami adó- és vámhatóság számára, a szervezet adószámának megállapításához

Közérdeklő vagy egyéb sajátos jellegű tevékenységet folytatunk
 Állami adómentesség/válásztunk

Forrás: magyarország.hu; képernyőmentés

A kérelem benyújtására 30 napja van a szervezet elnökének, vagy a szervezet jogi képviselőjének a dokumentumok keltezése, aláírása után. Ha nem kell a szervezetet a hiánypótlásra felhívni, vagy a szervezet a hiánypótlási kötelezettségének eleget tesz, a bíróság a szervezetet legkésőbb a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül nyilvántartásba veszi. Ez a valóságban gyorsabban megtörténik különösen, ha a kérelmet elektronikus úton nyújtja be a szervezet.

Előfordulhat, hogy a bíróság valami hiányosságot fedez fel és ennek korrekciójára, pótlására szólít fel. A hiánypótlásra irányuló végzésben szereplő hiányok pótlására általában 30 napos határidőt ad meg az illetékes Törvényszék. Ezt a határidőt a szervezet kérelmére meghosszabbíthatja. A hiánypótlás határideje a hosszabbítással együtt sem haladhatja meg a 45 napot. (Hiánypótlásra nincs lehetőség az egyszerűsített eljárásban!)

A szervezet a bírósági nyilvántartásba vételt követően kezdheti meg a tevékenységét. A szervezet a nyilvántartásba vételről végzést kap a Törvényszéktől. A bejegyző végzés elérhető a birosag.hu oldalon található civil szervezetek névjegyzékében is a „Közzétételek” hivatkozás alatt. Ha a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapon a szervezet kérte az adószám és a statisztikai szám-

jel megállapítását, akkora a NAV és a KSH irányában már nem kell külön intézkednie a bejegyzést követően. A bíróság, a NAV és a KSH kölcsönösen értesíti egymást a nyilvántartásba vételről, az adószám és a KSH számjel megállapításáról.

A gyakorlat azt mutatja, hogy több pénzüntezet is kéri a bankszámlanyitáskor a közjegyző által készített aláírási címpéldányt. Emellett a cégkapu létesítéséhez is szükség van erre, vagy egyéb az aláíráskép azonosítására szolgáló dokumentumra. Ezért az elnökök és az aláírásra jogosult tisztségviselőknek érdemes aláírási címpéldányt készíttetni a közjegyzőnél. A közjegyzők tisztában vannak azzal, hogy a birosag.hu oldalon szereplő civil névjegyzék közhitelesnek számít, ezért nem kéri a Törvényszék által kiadott kivonatot. A közjegyző igény szerint több aláírási címpéldányt állít ki. Ha az egyesület jogi képviselő (ügyvéd) közreműködésével jön létre, a címpéldány készítésére nincs szükség. A jogi képviselő elkészíti az aláírásmintát, amely a címpéldányhoz hasonlóan alkalmas az aláíráskép igazolására.

Az adószám megállapítása után 8 napon belül kell a szervezet cégkapu regisztrációját elvégezni. Ehhez a szervezet képviselőjének ügyfélkapu hozzáférése van szükség. Az egyesület, mint „egyéb gazdálkodó szerve-

zet” tudja magát regisztrálni. A regisztrációhoz az alapszabály és az aláírási címpéldány digitális másolatára van szükség.

A jogerős végzéssel és az adószámmal lehet bankszámlát nyitni. A szervezet – ha adószámmal rendelkezik – a bejegyzését követő 15 napon belül köteles bankszámlát nyitni.

Figyelem! Az OBH alapszabály és egyéb okiratsablonokat tett közzé a birosag.hu oldalon. De a civil közösségi szolgálató központoktól is kérhetők olyan segédletek, amelyek az alapszabály és az egyéb nyilatkozatok megfogalmazásában segítik az alapító tagokat. Ezek egyike sem minősül mintaokiratnak. Ha ezeket használják a szervezet alapítása során, vagy önállóan készítenek/készíttetnek okiratokat, nyilatkozatokat, akkor az egyesületekre vonatkozó PK-101 és PK-101SE jelű nyilvántartásba vételi kérelem űrlapok „K” oldalán semmiképp nem szabad megjelölni azt lehetőséget, hogy: „A kérelemhez csatolt alapszabály a jogszabály által rendszeresített mintaokirat alapján készült. Ugyanígy az alapítványokra vonatkozó PK-102 jelű nyilvántartásba vételi kérelem űrlapok „K” oldalán semmiképp nem szabad megjelölni azt lehetőséget, hogy: „A nyilvántartásba vételi kérelemhez csatolt alapító okirat

mintaokirat alapján készült. Ha megjelöli ezt a lehetőséget, a bíróság az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárásra vonatkozó szabályokat alkalmazza. A bíróság hiánypótlás nélkül elutasítja a kérelmet, mert a csatolt dokumentumok nem felelnek meg. Ha ez történik, új eljárást kell indítani. Gyakran elég, ha a kérelmező az űrlap K oldalán javítja a téves kijelölést, aktualizálja a dátumot, majd a mellékletekkel együtt ismét megküldi a bíróságnak a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet.

Alapítvány létrehozása lépésről-lépésre

Az alapító az alapító okiratban rendelkezik az alapítvány céljáról, vagyonáról, szervezetéről, képviseléről és egyéb a Ptk-ban előírt kérdésekről. A célok meghatározására különösen figyelni kell, mert a későbbiekben csak nagyon speciális feltételekkel lehetséges az alapítvány céljának módosítása. Hasonlóan körültekintőnek kell lenni a név megválasztásával is, mert a név módosítására is korlátozottan van lehetőség. Ha több személy alapítja a szervezetet, akkor az alapító okiratot is többen fogják aláírni. A jogi képviselő (pl. ügyvéd) megbízása mellözhe-

tó, de nem célszerű. (Amennyiben a szervezet nem jogi képviselővel jár el, az alapító, vagy annak képviselője mellett két tanúnak kell aláírnia az okiratot. Az aláírásuk mellett szerepelnie kell a tanúk lakcímének is.)

Az alapítónak gondoskodnia kell az alapítvány alapító vagyonáról. Az alapító okiratban a vagyon értékét minden esetben pontosan és összegszerű értékben kell meghatározni. Több alapító esetében mindig külön-külön kell megjelölni az egyes alapítók által rendelkezésre bocsátott vagyont és annak összegszerű értékét. Pénzbeli alapító vagyon esetében az alapítónak a pénzeszeget bankszámlán vagy ügyvédi letétbe kell helyeznie. A banki, illetve ügyvédi igazolást kell a bírósághoz eljuttatni. Ingatlan alapító vagyon esetében tulajdoni lapot is be kell nyújtani a Törvényszék felé. Az illetékes földhivatal által kiadott tulajdoni lap igazolja az ingatlan átadását. Ingóság esetében is hiteLT érdemlő módon kell igazolni a vagyon meglétét. A szellemi javaknak az alapítvány javára való lekötése is előfordulhat, ezeket az alapító okiratban pontosan meg kell jelölni (pl. szabadalom, adott műre vonatkozó szerzői jog stb.).

Az alapítvány működésének megkezdéséhez szükséges vagyont már a nyilvántartási kérelem benyújtása előtt az alapítvány rendelkezésére kell bocsátani. (Tehát nem fel-

tétlenül kell az alapító okiratban megjelölt vagyoni hozzájárulást a bejegyzés előtt teljes egészében teljesíteni.) A teljes alapító vagyont legkésőbb az alapítvány nyilvántartásba vételétől számított egy éven belül kell átruházni az alapítványra. Ennek megtörténtét igazolni kell az illetékes Törvényszéknek.

Gyakran felmerülő kérdés, hogy miként lehet bankszámlát nyitni az éppen alakuló, be nem jegyzett alapítványnak. Minden banknak van erre alkalmas számlatípusa. Előfordulhat, hogy az adott bankfiók nem rendelkezik mindennapi gyakorlattal az alapítványok létesítésével kapcsolatban. Ezért érdemes tudni, hogy a letéti számla vagy a vállalkozások körében elterjedt előtársasági számla nyitása is megoldás lehet. A Ptk. rendelkezései szerint az alapító, illetve az alapítók kötelessége, hogy az alapító vagyont elhelyezzék a számlán.

A bankszámla nyitáshoz szükség van az aláírt és hitelesített alapító okiraTRA. Az alapító okirat rendelkezései természetesen kötelező érvényűek. A vagyon mértékére, az alapítók közötti megoszlására és a teljes összeg rendelkezésre bocsátásának esetleges ütemezésére vonatkozó szabályokat be kell tartani. Egyes bankfiókok elvárják, hogy már ekkor jelen legyen a kuratórium elnöke, illetve az a tisztségviselő, aki az ala-

pítvány bejegyzése után rendelkezni fog az alapítvány „rendes” folyószámlája fölött. Erre jogilag nem lenne szükség (az előtársaságoktól eltérően az alapítvány nem tudja megkezdeni a tevékenységét a bejegyzése előtt). De mégis érdemes előzetesen egyeztetni, és időpontot kérni a banktól.

Az alapítónak ki kell jelölni a kuratórium, illetve szükség szerint a felügyelő bizottság és más kuratóriumi szervek tagjait. Be kell szerezni e tisztségviselők feladatot elvállaló és összeférhetlenségre vonatkozó, két tanúval hitelesített nyilatkozatát. Nem feltétlenül szükséges kuratóriumot létrehozni. Az ügyvezetési feladatot egy személyi ügyvezető szerv, a kurátor is elláthatja. Az alapítvány a bírósági nyilvántartásba vételével jön létre.

Az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelmet 2024. augusztus 6-tól elektronikus úton csak birosag.hu oldalon elérhető ún. iFORM űrlapon lehet benyújtani a szervezet székhelye szerint illetékes Törvényszék felé. A PK-102 Alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlapot elektronikus úton a magyarorszag.hu portálon keresztül lehet kitölteni. A nyilvántartásba vételi kérelmekhez tartozó iFORM űrlap a magyarorszag.hu oldal bal oldalsávjában található menüből érhető el (magyarorszag.hu>>Bíróság>>Civil Nyilvántartások). Az oldalon az ügyintézés megkezdése előtt

megtekinthető és letölthető a kitöltési útmutató. Az iFORM űrlapot el lehet érni az Országos Bírósági Hivatal (OBH) internetes portáljáról, a birosag.hu címről kiindulva. A „Civil eljárások elektronikus űrlapjai” menüpontból egy hivatkozás vezeti át a kitöltőket a magyarorszag.hu portálra. A birosag.hu oldalon elkérhető az űrlap nyomtatható .pdf változata, valamint a kitöltési útmutató. Amennyiben a kérelem űrlap változik a jövőben, a módosulásról a birosag.hu oldal fog tájékoztatást adni.

A nyilvántartásba vétel iránti kérelmet be lehet nyújtani papíralapon (személyesen, vagy postai úton) is. Az iForm űrlap lementhető .pdf formátumban. A dokumentumot kinyomtatás és aláírás után lehet papíralapon benyújtani. De ez körülményesebb, mintha az űrlapot kitöltés és ellenőrzés után, elektronikusan küldené be a szervezet.

A birosag.hu oldalon a „Civil eljárások elektronikus űrlapjai és papír alapú nyomtatványai” menüpontban is elérhető a nyilvántartásba vételi kérelem űrlap. De nem javasoljuk senkinek, hogy innen töltsse le és nyomtassa ki az űrlapot. Az űrlap részét képező mintaokiratok miatt több tucat oldalt tesz ki dokumentum. Az oldalak többsége pedig teljesen érdektelen azon szervezetek számára, amelyek papír alapon kívánnak eljárni a nyilvántartásba vétel során.

Az alapító választhatja az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárást. Ebben az esetben a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapba „épített” mintaalapító okiratot és más mintaokiratokat lehet használni. Ezek akkor nyílnak meg az iFORM űrlapban, ha a PK-102 „Alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem” űrlapok „K” oldalán megje-

lölük ezt a lehetőséget: „A kérelemhez csatolt alapszabály a jogszabály által rendszeresített mintaokirat alapján készült! Kérem, hogy a bíróság az egyszerűsített nyilvántartásba vételi eljárásra vonatkozó szabályokat alkalmazza!” Ebben az esetben az iForm űrlapban kitölthetővé válnak a mintaokirat oldalai.

Az egyszerűsített eljárásban használt alapítványi mintaokiratok elérése az iFORM űrlapon

166

Alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem PK-102

K - Kérelem

A nyilvántartásba vételi kérelemhez csatolt alapító okirat mintaokirat alapján készült. Kérem a bíróságot, hogy a bejegyzés során az egyszerűsített nyilvántartásba vételi szabályokat alkalmazza!

FIGYELM! Egyszerűsített eljárás csak elektronikus beküldés esetén kérhető!

Fejezetek ▾ > Következő fejezet Elenőrzések futtatása Kitöltés befejezése Űrlap mentése További művelet

M2

K

N1a

N1b

N1c

AAD01

1. AAC02

AAC03

1. AAC04

1. AAC05

ALAPÍTÓ OKIRAT AAD-01

ALAPÍTÓ OKIRAT

Alkalmazott: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) és az egyesítési jogról,

Az egyszerűsített eljárás során a nyilvántartásba vételi kérelmet csak elektronikus úton lehet előterjeszteni. Az eljárás előnye, hogy amennyiben nincs semmilyen hiányosság, a bíróság 15 napon belül dönt a szervezet nyilvántartásba vételéről. Az eljárás hátránya, hogy nincs hiánypótlási lehetőség. Hátrány lehet, hogy a szervezet nem a saját, hanem a mintaokiratban megállapított szabályok szerint fog működni. De ezt korrigálni lehet egy későbbi alapító okirat módosítással.

Az alapítványok nyilvántartásba vétele után illetéket kell fizetni. Az illeték megfizetése alól mentesül az újonnan létrejövő belföldi alapítvány, ha vállalja, hogy az alapítást követő második év végéig megszerzi a közhasznú jogállást. Erről a nyilvántartásba vételi kérelem űrlapján lehet nyilatkozni. (Kérjük, olvassa el a Civil kézikönyvben az illetékszabályokkal foglalkozó ismertetőt is!)

A kérelemhez minimálisan csatolni kell az ügyvezető szerv tagjainak tisztségelfogadó nyilatkozatát, valamint a székhelyhasználati engedélyt. Több dokumentumra lehet szükség, ha a szervezet különleges nevet választ, felügyelő, vagy egyéb szervet is létrehoz stb. A birosag.hu oldalon elérhető az egyes eljárások vázlatos áttekintése. Ez segíthet annak megállapításában, hogy mi-

lyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez.

Az összes okiratot teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell előterjeszteni, ennek megfelelően az egyes aláírások valódiságát két tanú aláírásával vagy ügyvédi ellenjegyzéssel kell igazolni. A nyilvántartásba vételre irányuló kérelmet az illetékes Törvényszékhez az alapítónak, vagy ha több alapító van, akkor az alapítóknak kell beadni. Lehetőség van jogi képviselő (ügyvéd, kamarai jogtanácsos) bevonására a teljes eljárás lefolytatása során. Figyelem: a kurtórium elnöke nem jogosult a kérelem benyújtására!

Az űrlapon azt is érdemes kérni, hogy a bejegyzéssel egyidejűleg történjen meg az adószám és a statisztikai számjel megállapítása is. Az adószám megállapításához a szervezet tevékenységéhez kapcsolódó TEÁOR számokat is meg kell adni. E mellett szükség van arra is, hogy a szervezet kiválassza az áfaalanyiság, illetve az adómentesség vagy adófizetés módját. Az alapszabályban nem kötelező TEÁOR szám szerint rögzíteni a tevékenységeket. Előzetesen a KSH kereső oldaláról lehet tájékozódni a TEÁOR szerinti besorolásról: www.ksh.hu/teor_kereso

A NAV bejelentőlapok elérése az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem iFORM űrlapjában

Forrás: magyarorszag.hu; képernyőmentés

A kérelem benyújtására 30 napja van az alapítónak, vagy a szervezet jogi képviselőjének a dokumentumok keltezése, aláírása után. Ha nem kell a szervezetet a hiány pótlására felhívni, vagy a szervezet a hiánypótlási kötelezettségének eleget tesz, a bíróság a szervezetet legkésőbb a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül nyilvántartásba veszi. Előfordulhat, hogy a bíróság valami hiányosságot fedez fel és ennek korrekciójá-

ra, pótlására szólít fel. A hiánypótlásra rendelkezésre álló idő 30 nap, de a Törvényszék a szervezet kérelmére ezt meghosszabbíthatja. A hiánypótlás határideje a hosszabbítással együtt sem haladhatja meg a 45 napot. (Hiánypótlásra nincs lehetőség az egyszerűsített eljárásban!)

A gyakorlat azt mutatja, hogy több pénzügyintézet is kéri a bankszámlanyitáshoz a közjegyző által készített aláírási címpéldányt,

amelyre a cégkapu létesítéséhez is szükség van. Ezért legalább a kuratóriumi elnöknek és azoknak a tisztségviselőknek kell aláírási címpéldányt készíttetni a közjegyzőnél, akik képviseleti jogot gyakorolnak. Az aláírási címpéldány az aláírás vagy kézjegy valódiságát tanúsítja, a képviseleti jog fennállását nem. A közjegyzők tiszttában vannak azzal, hogy a birosag.hu oldalon szereplő civil névjegyzék közhitelesnek számít, ezért nem kéri a Törvényszék által kiadott kivonatot. A közjegyző igény szerint több aláírási címpéldányt állít ki. Ha az alapítvány jogi képviselő (ügyvéd) közreműködésével jön létre, a címpéldány készítésére nincs szükség. A jogi képviselő elkészíti az aláírásmintát, amely a címpéldányhoz hasonlóan alkalmas az aláírásképp igazolására.

Az adószám megállapítása után 8 napon belül kell a szervezet cégkapu regisztrációját elvégezni. Ehhez a szervezet képviselőjének ügyfélkapu hozzáférése van szüksége. Az alapítvány, mint „egyéb gazdálkodó szervezet” tudja magát regisztrálni. A regisztrációhoz az alapító okirat és az aláírási címpéldány digitális másolatára van szükség. Az alapítványnak a bejegyzést tanúsító végzés és az adószám birtokában van lehetősége arra, hogy a letéti/előtársasági számla helyett, „rendes” bankszámlát létesítsen.

Az alapítványnak a bejegyzésétől, illetve,

ha erre később kerül sor az adószámának megállapításától számított 15 napon belül kell bankszámlát létesíteni.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A civil szervezetek működésének kezdetei

A szervezetek működésének első éve különös figyelmet érdemel. Egy sor új eljárást kell a gyakorlatban megismerni és alkalmazni. Meg kell kezdeni a szervezet működését, közösségi és szakmai munkáját. Ez az időszak forrásszervezési szempontból is érdekes, hiszen az állami és a magán támogatási lehetőségek többnyire csak később, egy-két év működés után válnak teljes mértékben elérhetővé. De a későbbi célok elérését az indulás időszakában alapozzák meg a szervezetek. Az alábbiakban néhány látszólag egyszerű, de mégis odafigyelést érdemlő dologra szeretnénk felhívni az induló szervezetek figyelmét. Az összeállítás hasznos lehet azoknak a szervezeteknek is, amelyeknél tisztújítás következett be, esetleg egy kevésbé aktív időszak után indulnak újra.

Adószám és statisztikai számjel igénylése

Az adószámot és a statisztikai számjelet általában a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásának részeként igényli a szervezet. Ha a szervezet bejegyzéséről szóló végzésben, illetve a birosag.hu oldalon elérhető „Civil szervezetek névjegyzékében” nem jelenik meg a szervezet adószáma és statisztikai számjele, akkor utólag kell kérelmezni ezek megállapítását. Adószám nélkül a szervezet nem tud gazdálkodni (pl. tagdíjakat beszedni, adományt fogadni, pályázni, bizonylat/számla ellenében értékesíteni, szolgáltatni). Az állami támogatások esetében a statisztikai számjel alapján történik a szervezet jogosultságának ellenőrzése. Az adószám és statisztikai számjel megállapítását az alapítványok a Pk-102V jelű változásbejegyzése iránti kérelem űrlapon kérhetik. Az egyesületek, szövetségek a Pk-101V űrlapon pótolhatják az adószám és a statisztikai számjel igénylését. Az űrlapok magyarorszag.hu oldalon közvetlenül, a birosag.hu oldalon pedig egy hivatkozáson keresztül érhetők el.

Cégkapu létesítése

Minden adószámmal rendelkező civil szervezetnek kötelező a hatóságokkal történő elektronikus kapcsolattartás céljából a bejegyzéstől számított 8 napon belül bejelentkezni a rendelkezési nyilvántartásba (RNY)³⁵. Ezt jelenleg csak a Cégkapu létesítésével lehet teljesíteni. (Cégkapu minősül a jogszabályban előírt ajánlott elektronikus kézbesítési szolgáltatási címnek.) Ezért az újonnan alakult, adószámmal rendelkező szervezeteknek a bejegyzésüket követő 8 napon belül kezdeményezni kell a Cégkapu létesítését. (Ha a szervezet csak később igényli meg az adószámot, akkor nem a bejegyzés, hanem az adószám létesítésétől kell számítani a 8 napos határidőt. Onnantól számít gazdálkodó szervezetnek³⁶).

A szervezet Cégkapu hozzáférés nélkül nem tud kapcsolatot tartani a NAV-val. A Cégkapu regisztráció hiánya miatt a NAV – külön figyelmeztetés nélkül – törölheti a szervezet adószámát³⁷.

A törvényes képviselőnek mindenképpen hozzáféréssel kell rendelkeznie a szervezet Cégkapu tárhelyéhez. Választható lehetőség,

³⁵ 2023. évi CIII. törvény a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól (DÁP tv.) 26 § (1) bekezdés

³⁶ DÁP tv. 8. § 24. b) pont

³⁷ 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről (1) bekezdés i) pont

hogy a szervezet más személy, ún. Cégkapu megbízott számára is lehetővé teszi a szervezet cégkapujának használatát. (pl. könyvelőnek, gazdasági vezetőnek stb.)

A civil szervezet a cégkapu regisztrációs felületén tud bejelentkezni. Ha a szervezet nem változtatja meg a regisztrációs felületen az alapbeállítást, akkor a Cégkapu regisztrációval egyidejűleg megtörténik az RNY bejelentkezés is. Az internetes regisztrációs felület itt érhető el: <https://tarhely.gov.hu/ckp-regisztracio/tajekoztato.html>

A szervezet elektronikus, azaz a Cégkapu elérés nyilvántartási adat. Ha a Cégkapu elérés szerepel az RNY-ben, akkor a bíróság az RNY-ből veszi át az adatot³⁸. Ha RNY-ben nem szerepel a Cégkapu elérés, a bíróság is kérheti a szervezettől ennek az adatnak a beküldését. Erre a változásbejegyzési kérelem keretében van lehetőség. De benyújtható akár PK_35 Egyéb adat nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlapon is.

Bankszámlanyitás

Minden bejegyzett civil szervezetnek legalább egy belöldi pénzforgalmi számlával kell rendelkezni. Az első pénzforgalmi számlát az adószámának közlésétől számított 15 napon belül kell megnyitnia a szervezetnek.

³⁸ Cnytv 91 § (4) bekezdés

Az alapítványok, ha nem ügyvéddel járnak el, többnyire abban a bankban nyitnak számlát, ahol a bejegyzést megelőzően az alapító vagyont elhelyezték. Ezeknek az alapítványoknak már az alapító vagyon elhelyezése előtt célszerű felmérni a számlavezetési konstrukciókat is.

Az adóhatóságnál nyilvántartott adatok ellenőrzése

A szervezet adóhatóságnál nyilvántartott törzsadatainak ellenőrzése kétféle módon lehetséges. A NAV ügyfélportálon (ÜPO) elérhető <https://ugyfelportal.nav.gov.hu> címen. Itt a szervezet bejelentett képviselője az ügyfélkapun keresztül tud belépni. Ha a képviselő az oldalon az általa képviselt szervezet nevére kattint, láthatja és letöltheti a NAV nyilvántartásban szereplő valameny-i adatát. Emellett a felületen láthatóak a szervezet teljesített vagy esetleg elmulasztott kötelezettségei is.

A NAV által fenntartott eBEV elnevezésű portál egyelőre még nem elérhető, a szolgáltatások többsége azonban már átkerült az ÜPO-ra. Az eBEV portál a <https://ebev.nav.gov.hu> címen érhető el. Ide szintén a szervezet képviselőjének ügyfélkapu adataival lehet belépni. A törzsadatokat a szolgáltatások

menüpontból lehet elérni.

Adóigazolás kérése

Különböző támogatásokhoz, pályázatokhoz szükség lehet a NAV igazolására arról, hogy a szervezetnek nincs köztartozása. Az ún. nemleges vagy „nullás” igazolást elektronikusan az „IGAZOL” elnevezésű űrlapon lehet kérelmezni a NAV-tól. Az „IGAZOL” űrlapot az Általános Nyomtatvány Kiegészítő (ÁNYK) Programban lehet kitölteni. A nyomtatványt az ÁNYK programmal, a beküldés cégkapun keresztül funkcióval lehet elektronikus úton benyújtani. Az ügyintézési határidő legfeljebb hat naptári nap. (Ennél gyorsabb szokott lenni!) A nemleges igazolás személyesen is kikérhető a NAV bármelyik ügyfélszolgálatán, ha azonnal szükség van az igazolásra.

Köztartozásmentes adózási adatbázis (KOMA)

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) közhiteles nyilvántartást vezet azokról a szervezetekről, vállalkozásokról, amelyeknek nincs köztartozása. A köztartozásmentes adózási adatbázis (KOMA) igazolja az adózó megbízhatóságát. Továbbá gyorsíthatja az ügyintézést, mert a legtöbb esetben kiváltja, hogy a szervezetnek igazolást kell-

jen kérni arról, hogy nincs köztartozása.

A KOMA-ba történő felvételt kizárólag elektronikusan, a KOMA-nyomtatvány benyújtásával lehet kérni. A KOMA-nyomtatvány az ÁNYK program használatával vagy Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazásban (ONYA) tölthető ki. Az ONYA ezen a címen érhető el: <https://onya.nav.gov.hu>

A KOMA-ban kizárólag az az adózó szerepelhet, amelyik a közzétételt megelőző hónap utolsó napján az alábbi feltételeknek egyszerre megfelel:

- nincs a NAV-nál nyilvántartott 5 000 forintot meghaladó nettó adótartozása, valamint 30 000 forintot meghaladó adótartozásnak nem minősülő köztartozása;
- nyilatkozata alapján az esedékes bevallási és befizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz vagy tett;
- nem áll csődeljárás, végelszámolás, kényszertréleri, illetve felszámolási eljárás alatt;
- csoportos adóalanyként nincs áfa-, illetve társaságiadó-tartozása;
- adó megfizetésére köteleztként nincs lejárt esedékességű tartozása.

A nyilvántartásba vételi kérelmet a hónap utolsó napjáig kell beadni ahhoz, hogy a következő hónap 10-én megjelenő adatbázisban szerepeljen a szervezet.

Bejelentkezés az önkormányzati adóhatósághoz

Minden civil szervezetnek be kell jelentkezni a települési önkormányzat adóhatóságához. Erre azért van szükség, mert a civil szervezeteknek is keletkezhet bevallási és adófizetési kötelezettsége például: az iparűzési adó, illetve építmény és telekadó vonatkozásában. A megalakulást követő évben már felmerülhet bevallási vagy nyilatkozattételi kötelezettség az önkormányzati adóhatóság felé.

A civil szervezetek közül az egyesületek, szövetségek mentesülnek a helyi adók alól. Ez a mentesség azonban feltételes. Akkor illeti meg az egyesületeket, szövetségeket, ha az előző üzleti évben nem keletkezett Tao fizetési köteleességük. Az alapítványok közül azonban csak a közhasznú alapítványok mentesülnek automatikusan az iparűzési adó alól. Ezek a szervezetek is feltételesen, akkor, ha nem keletkezett Tao fizetési kötelezettségük az előző üzleti évben. A nem közhasznú alapítványokat nem illeti meg a mentesség. Az újonnan alakult alapítványoknak figyelni kell arra, hogy nincs összhang az illetéktörvény és a helyi adókról szóló törvény³⁹ között. Az alapítványok, amelyek vállalják, hogy a megalakulásukat követő második üz-

³⁹ 1990. évi C. törvény a helyi adókról

leti év lezárása után megszerzik a közhasznú jogállást, illetékmentességet élveznek. De ez nem mentesíti őket a helyi adók alól.

Az építmény- és telekadó tekintetében a mentesség az egyesületek, szövetségek, közhasznú alapítványok számára csak az alapító okiratban, alapszabályban meghatározott alaptevékenység kifejtésére szolgáló épület és telek után jár. A mentesség akkor illeti meg a szervezetet, ha nem keletkezett Tao fizetési kötelezettsége. A feltételek meglétéről minden adóalany írásban köteles nyilatkozni az adóhatóságnak az üzleti évet követő május 31-ig. A nem közhasznú jogállású alapítványokat ez a mentesség sem illeti meg automatikusan.

A helyi adók vonatkozásában az önkormányzat adóhatóságánál kell tájékozódni. A helyi önkormányzatok maguk dönthetnek arról, hogy milyen feltételekkel vetik ki az iparűzési, illetve az építmény- és telekadót. Minden település esetében elérhető a helyi adókról szóló hatályos önkormányzati rendelet a Nemzeti Jogszabály Tárban is (www.njt.hu).

Kötelező szabályzatok

A jogszabályok csak részben, az általános (mindenki számára kötelező) rendelkezések szintjén szabályozzák a civil szervezetek

működését, tevékenységét. A speciális, csak az adott szervezetre érvényes szabályok, eljárások megalkotása a szervezetekre hárul. Szabályzatok megalkotása minden szervezet számára kötelező, ezek elkészítését jogszabályok írják elő. Kötelezően elkészítendő szabályzatok közé tartozik a szervezet létesítő okirata, a számviteli politika, illetve a személyes adatok kezelésével összefüggő tájékoztatók és az adatvédelmi nyilvántartás elkészítése.

A szervezetnek van lehetősége, de nem kötelező szervezeti és működési szabályzatot alkotnia. Egyéb szabályzatot akkor kell megalkotni, ha a szervezet működésében olyan körülmény következik be, ami a szabályozást indokolttá teszi. Befektetési szabályzatot kell elfogadnia a szervezetnek akkor, ha befektetési tevékenységet végez (pl. leköti a vagyónának egy részét, biztosítási kötvényt vásárol). A szervezetek szakmai/közösségi tevékenysége is megkövetelheti, hogy a szervezet belső szabályokat alkosson. Az állami, önkormányzati feladatok átvállalása pl. azzal is együtt jár, hogy a civil szervezet megalkotja ugyanazokat a szabályzatokat, amelyeket bármely más közszolgáltónak is meg kell alkotnia az adott területen.

Számviteli politika

A megalakulást követő 90 napon belül a szervezet köteles számviteli politikát készíteni. A számviteli politika célja, hogy a szervezet adottságainak figyelembevételével, részletesen rögzítse a számviteli alapelveknek és jogszabályi előírásoknak megfelelő eljárásokat, módszereket, amelyek mentén a gazdasági adminisztráció minden érintett számára követhető, végrehajtható⁴⁰. A számviteli politika részei:

- a pénzkezelési szabályzatot;
- az eszközök és források leltárkészítési és leltározási és selejtezési szabályzatát;
- az eszközök és források értékelési szabályzatát;
- illetve a kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt.

A működés során végig figyelni kell arra, hogy a számviteli törvény változása esetén 90 napon belül aktualizálni kell a számviteli politikát. Még a csekély bevétellel rendelkező, egyetlen munkavállalót sem foglalkoztató civil szervezetek sem mentesülnek a számviteli politika elkészítésének kötelessége alól. (A számviteli politika készítésének kötelessége alól csak a mikrogazdálkodónak minősülő vállalkozások mentesülnek.) A

⁴⁰ 2000. évi C. Törvény a számvitelről 14. §

számveteli politika elkészítéséért, módosításáért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy felelős. A gyakorlatban a könyvelő és a szervezet tisztségviselőinek együttműködése szükséges a szabályzatok elkészítéséhez. A civil közösségi szolgáltató központoktól lehet kérni a számveteli politika és a számveteli szabályzatok tartalmának áttekintésére szolgáló sablont. De ezek nem váltják ki a szervezet munkáját.

Könyvvezetés módjának megválasztása

A civil szervezetek könyvvezetési és beszámolóképzési kötelezettségét „A számveteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.rendelet) szabályozza.

Az **egyszeres könyvvitelt** azok a szervezetek választhatják, amelyeknek az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó (ár)bevételeknek együttes összege – két egymást követő évben, évenként – nem haladja meg az 50 millió Ft-ot. Az egyszeres könyvvitelt vezető szervezetek egyszerűsített beszámolót kötelesek készíteni és közzétenni az adott üzleti évet követő év május 31. napjáig. Azoknak a szervezeteknek elegendő az egyszeres könyvvezetést

alkalmazni, amelyeknél egyszerű könyvelési feladatok merülnek fel (pl. nincsenek nagyobb értékű tárgyi eszközeik, nem fizetnek bért, megbízási díjat, nem vezetnek be a könyvelésbe a közérdekű önkéntesek tevékenységét stb.). Az egyszeres könyvvitelt a pénzforgalmat rögzíti. A ténylegesen befolyt bevételeket, és a ténylegesen kifizetett kiadásokat a felmerülésük sorrendjében kell bevezetni a naplófőkönyvbe. A naplófőkönyvi formában a (házi)pénztári és bankszámlaforgalom is rögzíthető. Emellett a bevételeket és ráfordításokat a naplófőkönyv rovataiban a szervezet tevékenységeihez igazodva lehet részletezni. Megjelennek benne továbbá a szervezet követeléseinek és kötelezettségeinek változásai is. A naplófőkönyv összegző (szintetikus) jellegű kimutatás. Önmagában nem szolgáltat elég információt az egyszerűsített beszámoló összeállításához. Mindenképp szükség van részletező (analitikus) kimutatások vezetésére is. Külön részletező nyilvántartás készülhet a nem pénzben kiengyelített bevételekről és ráfordításokról, a tárgyi eszközökről, a gépjármű-használatról, az adományokról stb. Az egyszeres könyvvitelt az analitikus nyilvántartásokkal együtt is kevesebb információt ad a szervezet gazdálkodási, vagyoni helyzetéről.

Az egyszeres könyvvitelt vezető civil szervezet saját döntése alapján bármely üzleti év

január 1-jével áttérhet a **kettős könyvvitelre**. Két esetben kifejezetten kötelező áttérni az egyszerűsről a kettős könyvvitelre:

- ha két egymást követő üzleti évben a bevétele meghaladja az 50 millió Ft-ot (azt az évet követő üzleti év január 1-jével kell áttérni, ahogy a feltétel bekövetkezik);
- ha a szervezet közhasznú jogállást szerez (már a közhasznú jogállás megszerzésének üzleti évében is kettős könyvvezetést kell alkalmazni).

A kettős könyvvitelt vezető civil szervezetek egyszerűsített éves beszámolót – meghatározott mérlegfőösszeg, éves bevétel, foglalkoztatotti létszám felett⁴¹ – kötelesek elfogadni és letétbe helyezni minden évben május 31-ig.

A kisebb bevétellel rendelkező szervezetek gazdálkodásának jellege, vagyonának összetétele is indokolhatja a kettős könyvvitel vezetését. A közhasznúság elérését vállaló szervezeteknek is célszerűbb már a kezdetektől a kettős könyvvitelt választani, mert amint teljesül a vállalásuk, kötelező lesz ilyen módon vezetni a könyvelésüket. A kettős könyvvezetés mindent két helyen (két könyvben) rögzít. Az egyik nyilvántartás a gazdasági esemény hatását mutatja be. Ebben a számlasoros nyilvántartásban jelenik meg, hogy a

gazdasági esemény milyen változásokat okoz a szervezet vagyonában. Minden gazdasági eseményt két számlán rögzít a könyvelés, ezért kisebb esély van hibát véteni.

A kettős könyvvitel alkalmas arra is, hogy a még nem teljesült, de előre látható gazdasági eseményeket rögzítse.

A másik nyilvántartás lényegében egy napló, amely időrendi sorrendben tartalmazza a gazdasági eseményeket. A kettős könyvvezetés előnye, hogy kiváltja a különálló analitikus nyilvántartások többségét és pontosabb képet ad.

Könyvelő megbízása

A megalakulást követően nem kötelező könyvelőt vagy könyvviteli szolgáltatást végző céget megbízni a szervezetnek a számviteli könyvelési feladatokkal. De azon szervezeteknek mindenképp célszerű könyvelőt megbízni, amelyek tagjai, tisztségviselői vagy segítői körében nincs könyveléshez értő szakember. Sokan gondolják úgy, hogy a civil szervezetek könyvvitele egyszerű feladat. Az alacsony számlaforgalom megtévesztő lehet. A civil szervezetek alapvetően szinte semmilyen felmentést, könnyítést nem kapnak a számvitel területén. Ellenben oda kell figyelni a bevé-

⁴¹ 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól 8. § (3)

telek, ráfordítások elkülönítésére vonatkozó előírásokra. Ismerni kell az adózásra, az adományozásra, az önkéntességre, a közhasznú tevékenységekre stb. vonatkozó szabályokat.

Az egyszerűes könyvvitel esetében még elképzelhető a papír alapú, vagy a speciális számítógépes program nélküli könyvelés. A kettős könyvvezetés esetében azonban már szükséges megfelelő könyvelő program(cso-mag) alkalmazása. Számos esetben egy cég vagy a település polgármesteri hivatala nyújt segítséget a könyveléshez. Ezekről a segítők-től nem feltétlenül várható el, hogy ismerjék a civil szervezetek számára fontos szabályokat. A számviteli és beszámolási feladatok teljesítéséért felelős szervezeti képviselők feladata, hogy tájékozódni a követelményekről. Ezek ismeretében kaphatnak megfelelő segítséget vagy vásárolhatnak szolgáltatást.

Ha a szervezet éves (éves szintre átszámított) bevétele a tárgyévét megelőző két üzleti év átlagában vagy ennek hiányában az üzleti évben várhatóan meghaladja a 20 millió forintot, akkor a szervezet olyan természetes személyt köteles megbízni, illetve ezen feladatok végzésére alkalmazni, aki:

- okleveles könyvvizsgálói szakképesítéssel, vagy
- mérlegképes könyvelői szakképesítéssel, illetve mérlegképes könyvelői szakképesítéssel egyenértékű szakképesítéssel,

– továbbá a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkezik.

Számviteli szolgáltatást nyújtó társaság is felkérhető, ha a megbízott tagja, alkalmazottja rendelkezik a megfelelő szakképesítéssel és engedéllyel. A könyvviteli szolgáltató szakembert vagy céget kötelezően „csak” a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, a beszámoló elkészítésével kell megbízni. Ez azt jelenti, hogy a 20 millió Ft-os bevételi határt elérő szervezeteknél sem kell, hogy a mindennapos számviteli, könyvelési, bevételek feladatokat a külön engedéllyel rendelkező szakemberek végezzék.

A könyvviteli szolgáltatást végzők névjegyzéke elérhető a Pénzügyminisztérium által gondozott internetes adatbázisban: <https://penzugyiszakkepzes.kormany.hu/nevjegyzek-konyvviteli-szolgaltatast-vegzoek>

A személyes adatok kezelésével összefüggő dokumentumok

A civil szervezetek kivétel nélkül adatkezelőnek számítanak. Hozzáférnek személyes adatokhoz, meghatározzák az adatok kezelésének célját. A civil szervezetek egy-egy kezdeményezést gyakran más személyekkel, szervezettel együttműködve valósítanak

meg. Emiatt gyakran másokkal közösen kezelnek adatokat (közös adatkezelés). A civil szervezetek gyakran vesznek igénybe olyan szolgáltatást, segítséget, amikor a felkért szolgáltató/segitő, mint adatfeldolgozó, a civil szervezet helyett, a szervezet nevében kezel személyes adatokat (pl. a szervezet könyvelését végzi, a szervezet honlapját frissíti stb.). A civil szervezet is lehet adatfeldolgozó (pl. az európai uniós pályázati projektek magvalósítása során gyakori, hogy a támogató az adatkezelő, a pályázó szervezet pedig adatfeldolgozóként gyűjti a célcsoport adatait). A civil szervezetek gyakran továbbítják az általuk kezelt személyes adatokat (pl. a bíróság felé a tagok, tisztségviselők adatait, vagy a pályázatok megvalósítását igazoló írásos és képi dokumentumokat a hazai pályázatok esetében).

A civil szervezeteknek egyidejűleg kell betartani az európai adatvédelmi rendelet (GDPR) és a magyar Infotörvény rendelkezéseit. A magyar jogrendszer szerint az adatvédelmi szabályokat az elektronikus és a papíralapú adatkezelés során is alkalmazni kell.

A Civil kézikönyvben dr. Szabó Tibor Civil szervezetek adatvédelmi kötelezettségei című ismertetője részletesen foglalkozik a személyes adatok kezelésének kérdéseivel.

Adatvédelmi szabályzat és adatvédelmi tisztviselő

A civil szervezetek általában nem kezelnek tömegesen adatokat és általában nem minősülnek közfeladatot ellátónak sem. Akkor sem, ha közhasznú jogállásúak. Ezért kevesebb adatvédelmi követelménynek kell megfelelniük. Többnyire nem kötelező adatvédelmi szabályzatot alkotniuk. Nem kötelező továbbá adatvédelmi tisztviselőt kijelölniük vagy megbízniuk. De a tevékenységük jellegéből fakadóan dönthetnek a számukra elvileg nem kötelező adatvédelmi intézkedések bevezetése mellett.

Adatvédelmi nyilvántartás

Adatkezelőként minden civil szervezet köteles adatvédelmi nyilvántartást (adatleltárt) vezetni. Ennek tartalma:

- az adatkezelő (minden egyes közös adatkezelő neve, elérhetősége, ha van, akkor az adatvédelmi tisztviselő neve és elérhetősége);
- az érintettek (azok, akiknek az adatait kezeljük) körének kategóriái ;
- az adatkezelés célja, céljai ;
- a kezelt adatok köre ;
- az adatok forrása ;
- az adatkezelés jogalapjai ;
- a kezelt személyes adatok törlésének időpontja (ha ez az időpont ismert) ;

- a műszaki és szervezési jellegű biztonsági intézkedések általános leírása ;
- adatvédelmi incidensek kezelése.

Ha szükséges:

- a különleges adatok, vagy bűnügyi adatok;
- az adattovábbítás esetei.

Adatkezelési tájékoztatók

Mindenkinek joga van adatkezeléssel összefüggő tényekről az adatkezelés megkezdését megelőzően tájékoztatást kapni. E jog biztosításához kapcsolódik az adatkezelési (adatvédelmi, adatnyilvántartási stb.) tájékoztató közreadása. A tájékoztatónak a jogszabályok alapján rövidnek és közérthetőnek kell lennie. A tájékoztatónak ezeket kell tartalmaznia:

- Az adatkezelő (ha szükséges az adatfeldolgozó) megnevezése és elérhetősége ;
- Az adatvédelmi tisztviselő neve és elérhetőségei (a legtöbb szervezet esetében nem kötelező külön tisztviselőt megbízni, kijelölni);
- A tervezett adatkezelés célja, céljai;
- Az érintettet megillető jogokat, valamint azok érvényesítésének módját. Az érintettnek joga, hogy:
 - kérelmére az adatait, illetve az adatok kezelésével összefüggő információkat az adatkezelő kiadja neki (hozzáféréshez való jog);

- kérelmére az adatait az adatkezelő helyesbítse, illetve kiegészítse (helyesbítéshez való jog);
- kérelmére az adatai kezelését az adatkezelő korlátozza (az adatkezelés korlátozásához való jog);
- kérelmére az adatait az adatkezelő törölje (törléshez való jog) ;
- Az adatkezelés jogalapja ;
- A kezelt adatok megőrzésének időtartama, ezen időtartam meghatározásának szempontjai ;
- A kezelt személyes adatok továbbítása esetén az adattovábbítás címzettjei ;
- Kezelt személyes adatok gyűjtésének forrását ;
- Az adatkezelés körülményeivel összefüggő minden további érdemi tényt.

A szervezetek többféle céllal, eltérő érintetti körrel és jogalappal kezelnek személyes adatokat. Ezért hasznos legalább a tevékenységi területekre, ügkörökre vonatkozóan külön-külön adatkezelési tájékoztatókat készíteni. Célszerű külön adatkezelési tájékoztatót készíteni pl. az civil szervezeti tagok és tisztségviselők számára, a rendezvényekhez, az internetes megjelenéshez, a humán erőforrás gazdálkodáshoz (foglalkoztatáshoz, önkéntességhez stb.), az adományok kezeléséhez kapcsolódóan.

Adatvédelmi hozzájárulás

A civil rendezvényeken gyakran jelenléti íven kéri a résztvevők adatait. Többnyire fényképeket, videókat is készítenek az eseményekről. Kevés kivételtől eltekintve szükséges az érintettek hozzájárulását megszerezni. Célszerű nyilatkozatban kérni az érintett hozzájárulását. A nyilatkozat szerepelhet a jelenléti íven is, de jól olvashatónak és érthetőnek kell lennie. A jelenléti íven terjedelmi okokból általában nem jelenhet meg minden kötelező információ az adatkezelésről, illetve az érintettek jogairól. Célszerű egy részletesebb, de közérthető tájékoztatót közzétenni honlapon és/vagy

a rendezvény helyszínén. A jelenléti ív aláírása kifejezhet hozzájárulást a név és elérési adatok vonatkozásában.

A fénykép, videó- és hangfelvétel készítéséhez az érintett külön hozzájárulása szükséges. Kivétel a tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel. A kisebb zártkörű eseményeken ajánlott külön hozzájárulást kérni a felvételek készítéséhez, felhasználásához is. Külön hozzájárulás szükséges ahhoz, hogy a szervezet az érintettet a későbbiekben elérhesse és/vagy direkt marketing formájában (pl. hírlevél útján) megkereshesse.

Hozzájáruló nyilatkozat (példa zártkörű kis rendezvényhez)

Név	Elérhetőség	1. A szervező megkereshet hírlevél vagy e-mail útján	2. Az eseményen fénykép, felvétel készülhet	3. Az eseményen készült fényképeket, felvételeket a szervezet felhasználhatja	Aláírás
		Kérjük, tegyen x jelet, ha a hozzájárulását adja!			

A rendezvény résztvevőjeként a jelenléti ív aláírásával hozzájárulok ahhoz, hogy a rendezvény szervezője kezelje a jelenléti íven általam megadott név és elérhetőségi adatokat. Az adatkezelés célja a rendezvény dokumentálása. Tudomásul veszem, hogy

a jogaimról tájékozódhatok az eseményhez kapcsolódó adatkezelési tájékoztatóból. Az adatkezelési tájékoztató elérhető a ... internet címen, illetve nyomtatott formában a regisztrációs pultnál

Az x jelöléssel kifejezetten hozzájárulok ahhoz, hogy:

1. az általam megadott adatokat a szervező felhasználhatja arra, hogy a programjairól, szolgáltatásairól tájékoztasson.

2. az eseményen olyan fénykép, videó- és

hangfelvétel készüljön, amelyen azonosítható vagyok.

3. az eseményen készült fényképeket, felvételeket a szervezet felhasználhassa a rendezvény és a szervezet bemutatása, népszerűsítése érdekében.

Hozzájáruló nyilatkozat (példa nyilvános rendezvényhez)

Sorszám	Név (kötelező)	telefon (nem kötelező)	e-mail cím (nem kötelező)	A szervező megkérhető hírlevél vagy e-mail útján (Kérjük, tegyen x jelet, ha a hozzájárulását adja!)	Aláírás

A rendezvény résztvevőjeként a jelenléti ív aláírásával hozzájárulok ahhoz, hogy a rendezvény szervezője kezelje a jelenléti íven általam megadott név és elérhetőségi adatokat. Az adatkezelés célja a rendezvény dokumentálása, közzététele, a következő azonos célt szolgáló esemény előkészítése.

Tudomásul veszem, hogy a rendezvény nyilvános, közösségi jellegéből fakadóan fénykép és videófelvétel készül, amelyek megjelennek az eseményről készült híradásokban, beszámolóknakban.

A hírlevél és e-mail megkeresésre vonatkozó kérdésnél adott X jel, kifejezett hozzájárulásomat fejezi ki.

Tudomásul veszem, hogy a jogaimról tájékozódhatok az eseményhez kapcsolódó adatkezelési tájékoztatóból. Az adatkezelési tájékoztató elérhető a ... internet címen, illetve nyomtatott formában a regisztrációs pultnál.

*Palik Zoltán
Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület*

Szervezeti változások

A változást eredményező döntések meghozatala az egyesületek körében

Egyszerű és minősített döntéshozatal

Valamennyi egyesület legfeljebb öt évig tud változtatás nélkül működni. Ez a leg-hosszabb idő, amennyire az egyesületek tisztségviselői megválaszthatók. Az egyesület bármely jellemzője bármikor megváltoztatható a tagok akaratával. Az egyesület neve, célja, szervezeti rendje stb. viszonylag gyorsan és egyszerűen módosítható. A módosításokat, változásokat eredményező döntések meghozatalához pedig többnyire elegendő, hogy:

- a tagok több mint fele részt vegyen a közgyűlés ülésén vagy az ülés tartása nélküli határozathozatalban;
- illetve, hogy a döntésben részt vevő tagok több mint fele (50%+1 fő) egybehangzóan foglaljon állást az adott kérdés mellett.

Egyes kérdések esetében minősített többségre van szükség a döntéshozatalhoz. A Ptk. előírja, hogy az egyesület alapszabályának módosításához, az egyesület egyesüléséhez és szétválásához a közgyűlés háromnegyedes szótöbbséggel hozott hatá-

rozata szükséges (Ptk. 3:76. § (1) bekezdés). Az egyesület céljának módosításához és az egyesület megszűnéséről szóló közgyűlési döntéshez a szavazati joggal rendelkező tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges (Ptk. 3:76. § (2) bekezdés). Ezekben az esetekben a változás feltétele, hogy a tagok egyszerű többsége részt vegyen a döntéshozatalban. E résztvevő tagok háromnegyedének kell azonos módon szavaznia például az alapszabály módosításához.

A megismételt közgyűlés

Különösen a nagyobb létszámú, vagy az egymástól távol élő tagokból álló szervezetek körében elterjedt, hogy a tagok távolmaradása miatt határozatképtelen ülés helyett megismételt közgyűlést tartanak. A megismételt közgyűlésen, ha erről a tagok előzetesen tájékoztatást kaptak, a jelenlévők számától függetlenül lehet döntést hozni. A megismételt közgyűlés a rendes ülés napjára, vagy más időpontra is összehívható.

Egyéb döntéshozatali módok

A veszélyhelyzet nyomán több olyan döntéshozatali mód is előtérbe került, amely addig kevésbé volt ismert és elterjedt a civil szervezetek körében. A döntések meghozhatók:

- személyes jelenléttel megtartott ülésen.
- Elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapszabály lehetőséget ad. Ha van mód az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is, hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt.
- Ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, ha ezt az alapszabály lehetővé teszi.
- Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban, ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, a tagok okiratba foglalt akaratnyilatkozatával. Az egyszerűsített eljárásban használható akaratnyilatkozat, alapszabály és a többi mintaokirat a PK 101V jelű változásbejegyzési kérelem iFORM űrlaphoz kapcsolva jelenik meg. Az iFORM űrlap [>>Bíróság>Civil nyilvántartás oldalon érhető el.](http://magyarorszag.hu) A tagok háromnegyedének egybehangzó akaratnyilatkozata elegendő a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabály megállapításához. Az alapszabály elfogadásával gyakorlatilag minden nyilvántartási adatot módosítani lehet, de az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek, illetve az egyszerűsített eljárás keretében

nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A Ptk. 2022. január 1-től hatályba lépett módosítása nyomán az alapító okirat úgy is módosítható, hogy szavazategyenlőség esetén az elnökség (vezetőség) és a felügyelő bizottság határozatainál az adott testület elnökének szavazata dönthet. Ez a szabály a közgyűlésre, küldöttgyűlésre nem alkalmazható. E döntéshozó testületekben változatlanul minden tagnak azonos értékű a szavazata.

Szintén a Ptk. módosítása miatt figyelni kell arra, hogy az alapszabályban az egyesület célja mellett meg kell határozni a célok megvalósítása érdekében végezni kívánt, alapcél szerinti tevékenységeket. Ha ez hiányzik az alapszabály rendelkezései közül, a legközelebbi olyan változásnál, ami az alapszabály módosításával jár (pl. székhely változás, tisztségviselő változás stb.), az alapcél szerinti tevékenységekről szóló rendelkezést is be kell építeni.

Az egyesületet érintő változások bejelentése a bíróság felé

A létesítő okirat módosítását, illetve bármely nyilvántartási adat változását 60 napon belül be kell jelenteni a szervezetnek a nyilvántartó Törvényszék felé. A változás beje-

lentésének elmulasztása 10.000 – 900.000 Ft bírságot vonhat maga után. Az egyesület (képviselője) a változás bejegyzését csak az erre a célra szolgáló „Egyesület változásbejegyzése iránti kérelem” (PK-101V) iFORM űrlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelem űrlap elérhető és kitölthető a magyarorszag.hu>>Bíróság>Civil nyilvántartás oldalon.

A kérelmet mindig ahhoz a Törvényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. Akkor is, ha közben a szervezet székhelye másik vármegyébe került át. A kérelmet a közhasznú szervezetek, a szövetségek, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más civil szervezetek szabadon választhatják meg, hogy papír alapon (személyesen, vagy postai úton) vagy elektronikus úton nyújtják be a kérelmet. Elektronikus úton a szervezet képviselője vagy az általa meghatalmazott személy a magyarorszag.hu>>Bíróság>Civil nyilvántartás oldalon elérhető Pk-101V iFORM űrlap használatával küldheti be a kérelmet.

A birosag.hu oldalon a „Civil eljárások elektronikus űrlapjai és papír alapú nyomtatványai” menüpontban is elérhető a változás nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlap. De nem javasoljuk senkinek, hogy

innen töltsé le és nyomtassa ki az űrlapot. Az űrlap részét képező mintaokiratok miatt több tucat oldalt tesz ki dokumentum. Az oldalak többsége pedig teljesen érdektelen azon szervezetek számára, amelyek papír alapon kívánnak eljárni a változás nyilvántartásba vétele során

Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást indítani. Ez együtt jár azzal, hogy a szervezet elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. E döntést csak a szavazásban részt vevő tagok háromnegyedének szavazatával lehet meghozni. Az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek (kivéve, ha közhasznú jogállásuk megszűnik). Az egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni. A mintaokirat nem tartalmazza a közhasznúság alapító okiratban megjelenítendő feltételeit.

A változásbejegyzés iránti kérelmét a szervezet terjeszti elő. Természetesen lehetőség van jogi képviselő (ügyvéd) megbízására. De ebben az esetben sem a jogi képviselőt kell kérelmezőként megjelölni. A papír alapú kérelmet az egyesület elnökének kell aláírnia. A kérelem elektronikus benyújtása esetén az elnök, vagy az általa írásban meghatalmazott személy lesz a beküldő. Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni.

A változásbejegyzési kérelemhez mindig csatolni kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az egyesület új tisztségviselőt választ, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejáró mandátumát, akkor pl. csatolnia kell az ülés/döntéshozatal jegyzőkönyvét és – ha szükséges – az ülés jelenléti ívét is. Tisztségviselő váltás esetén – ha az alapszabály megfogalmazása ezt indokolja – az új tisztségviselő adatai is bekerülnek az alapszabályba, amit szintén be kell nyújtani. Emellett csatolni kell a megválasztott személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetetlenségről. Ha a szervezet székhelyet vált, akkor a jegyzőkönyv, a módosított alapszabály és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatást.

A kérelemhez készült útmutató mellett a birosag.hu oldalon található áttekintés is segíthet annak megállapításában, hogy milyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez. Az alapszabály módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Az alapszabályban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A Törvényszék csak ezeket a kiemelt szakaszokat vizsgálja meg a változásbejegyzési eljárás során. A változásokat leggyakrabban vastag, dőlt betűvel kiemelve szokták jelölni. A tagoknak

nem a módosításokat kell elfogadnia, hanem a teljes, módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Lehetőség van az alapszabály hatályon kívül helyezésére és tartalmában teljesen új létesítő okirat elfogadására. A hatályon kívül helyezés tényét a közgyűlési döntésben mindenképpen rögzíteni kell. Továbbá hasznos az alapszabály bevezető részében is feltüntetni.

Az egységes szerkezetbe foglalt alapszabály végén az egyesület elnökének nyilatkozatot kell tenni: „alulírott....., mint a ... (szervezet) képviselője igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítőokirat-módosítások alapján hatályos tartalmának.” Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha a szervezet jogi képviselővel jár el. Ekkor a jogi képviselő igazolja az alapszabály szövegének érvényességét és aktuális jellegét.

A változást eredményező döntések meghozatala az alapítványok körében

Az alapítványok elviekben évtizedekig is működhetnének változatlan formában. Az alapítványi célokat és a szervezet nevét csak bizonyos feltételek mellett lehet változtatni. A tisztségviselők pedig határozatlan időtartamra is kijelölhetők. Ezzel együtt ritka, hogy a működés során ne kellene változtatni

például az alapítványi szervek összetételén.

Az alapítványok esetében a döntéshozó szerv az alapító (illetve az alapítói jogok gyakorlója, ha az alapító átruházta az alapítói jogok gyakorlását). Az alapító a döntéseit határozati formában hozza meg, és írásba foglalja. Az alapítói határozatokat mindig célszerű csatolni a bíróság részére benyújtott kérelmekhez. A határozatok nélkül a változások nem mindig követhetők.

Ha az alapítói jogokat többen gyakorolják, akkor figyelni kell arra, hogy együttesen vagy testületben jogosultak dönteni. Ha együttesen jogosultak döntést hozni, akkor az alapítói határozatokat is közösen jogosultak meghozni. Nem szükséges, hogy egy helyen legyenek, vagy egy időben hozzák meg a döntést. A határozatokat tartalmazó okiratot külön-külön keltezéssel is aláírhatják. Ez esetben a módosításokkal egységes alapító okirat keltezése megegyezik az időben utolsó aláírás dátumával. Ennél azonban jóval gyakoribb, hogy az érintettek megállapodnak, és egy keltezés alatt írják alá a döntéseket.

Ha az alapítók a jogaikat testületben, az ún. alapítók gyűlésében gyakorolják, akkor az egyesületekre vonatkozó szabályok szerint járhatnak el. Többféle döntéshozatali módot is be lehet építeni az alapító okirat rendelkezései közé. Az alapítók gyűlése, sőt a kuratórium is hozhat döntést:

- személyes jelenléttel megtartott ülésen;
- elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapító okirat lehetőséget ad (az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is, hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt);
- ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, ha ezt az alapító okirat lehetővé teszi.

A döntéshozatal szabályait lehet módosítani. Az elektronikus személyes jelenléttel vagy írásos szavazással történő döntéshozatal szabályait bármikor be lehet építeni az alapító okiratba. A változásbejegyzés elindítása előtt a szervezetnek mindenképp ellenőriznie kell, hogy a létesítő okirata szerint ki jogosult a többi alapító képviselőre, így a kérelem benyújtására. Ha erről az alapító okirat nem rendelkezik, az alapítók gyűlésén célszerű olyan döntést hozni, amely által – eseti jelleggel vagy legfeljebb 5 éves időtartamra – megbíznak egy személyt az alapítók gyűlésének képviselőjével.

Az alapítvány ügyvezető szerve a kuratórium, vagy egy személyből álló szerv esetén a kurátor. Döntési jogköre csak a jogszabályok, illetve az alapítótól származó tárgy-

körökben van. Az alapító kijelölheti, hogy halála, megszűnése esetén ki gyakorolja tovább az alapító jogokat. Az alapító kijelölése alapján a kuratórium, illetve bármely más alapítványi szerv jogosulttá válhat az alapítói jogok gyakorlására. Ha nincs kijelölt személy vagy alapítványi szerv, kijelölés hiányában a kuratórium gyakorolja az alapítói jogokat, de az alapítói jogokat gyakorló alapítványi szerv a saját tagjaival és vezetőjével, valamint a szerv ellenőrzésére szolgáló személyekkel kapcsolatos alapítói jogokat nem gyakorolhat.

Az alapítványt érintő változások bejelentése a bíróság felé

A változásbejegyzés iránti kérelmet:

- az alapítvány alapítója;
- ha több alapító van, és az alapítói jogokat testületben gyakorolják, akkor az alapítók gyűlésének képviselője nyújthatja be,
- ha több alapító van, de az alapítók nem alkotnak testületet, akkor együttesen kell benyújtaniuk.

A nyilvántartási adatok változását eredményező döntéseket mindig az alapító hozza meg. Előfordulhat azonban, hogy az alapító nem kívánja tovább gyakorolni az alapítói jogait. Ilyekor lehetősége van arra,

hogy e jogait egy megállapodás keretében átruházza másra. Az átruházás tényét rögzíteni kell az alapító okiratban. Technikailag az alapító okirat keltének a változását kell megadni a kérelemben, de mellékelni kell az alapító okiratot és az alapítói jogok átruházásáról szóló megállapodást is.

A változás bejegyzését az alapító vagy az alapítói jogok gyakorlója (továbbiakban: alapító) csak az erre a célra szolgáló Alapítvány változásbejegyzése iránti kérelem (PK-102V) űrlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelmet ahhoz a Törvényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. A kérelmet a közhasznú szervezetek, közalapítványok, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más alapítványok szabadon választhatják meg, hogy papíralapon (személyesen vagy postai úton) esetleg elektronikus úton nyújtják be a kérelmet. Az alapító a változás bejegyzését csak az erre a célra szolgáló „Alapítvány változásbejegyzése iránti kérelem” (PK-102V) iFORM űrlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelem űrlap elérhető és kitölthető a magyarorszag.hu>>Bíróság>Civil nyilvántartás oldalon.

A birosag.hu oldalon a „Civil eljárások elektronikus űrlapjai és papír alapú nyomtatványai” menüpontban is elérhető a vál-

tozás nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlap. De nem javasoljuk senkinek, hogy innen töltse le és nyomtassa ki az űrlapot. Az űrlap részét képező mintaokiratok miatt több tucat oldalt tesz ki dokumentum. Az oldalak többsége pedig teljesen érdektelen azon szervezetek számára, amelyek papír alapon kívánnak eljárni a változás nyilvántartásba vétele során

A kuratórium akkor kezdeményezhet változásbejegyzést, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy az alapítói jogokat más okból véglegesen nem gyakorolja, és az alapítói jogok gyakorlására más személyt vagy alapítványi szervet sem jelölt ki. Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást kezdeményezni, de ez együtt jár azzal, hogy az alapító elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. Ez a működő alapítványok esetében nem mindig előnyös, mert bevált eljárásrendeket változtathat meg. (Pl. a mintaokirat nem rendelkezik az alapítók gyűléséről.) Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni. Az egyszerűsített eljárást nem választják a közhasznú alapítványok (kivéve, ha a közhasznú jogállásuk szűnik meg), illetve egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A változásbejegyzési kérelemhez csatolni

kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az alapító új tisztségviselőt jelöl ki, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejárási mandátumát, akkor pl. csatolnia kell a tisztségre felkért személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetetlenségről. Ha új tisztségviselőt bíz meg az alapító, akkor az alapító okirat is módosul, amit szintén be kell nyújtani. Ha az alapítvány székhelyet vált, akkor a módosított alapító okirat és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatás megtörténtét. Az alapító okirat módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratot. Az alapító okiratban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A változásokat leggyakrabban vastag, dőlt betűvel kiemelve szokták jelölni. Az alapítónak nemcsak a módosításokról kell döntést hoznia, hanem a módosításokat is tartalmazó teljes alapító okiratot kell elfogadnia

. Lehetőség van az alapító okirat hatályon kívül helyezésére és tartalmában teljesen új létesítő okirat elfogadására. A hatályon kívül helyezés tényét a határozatban mindenképpen rögzíteni kell, továbbá szükséges az alapító okirat bevezető részében is feltüntetni.

Az egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat végén az alapítónak (alapítóknak)

nyilatkozatot kell tenni: „alulírott....., mint a (szervezet) alapítói jogainak gyakorlója igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítő okirat módosítások alapján hatályos tartalmának” Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha az alapító jogi képviselővel jár el, mert ekkor a jogi képviselő igazolja az alapító okirat szövegének érvényességét és aktuális jellegét. Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban használt mintaokiratban nincs mód a szöveg formázásával kiemelni a változásokat. Ha már a szervezet létesítése is egyszerűsített eljárásban történt meg, akkor a módosítások csak akkor lesznek követhetők, ha az alapítói határozatot is benyújtja a szervezet.

A civil szervezetet érintő változások bejelentése a NAV felé

A Törvényszék által nyilvántartott adatok változását nem kell külön bejelenteni a NAV felé is. Az egyablakos ügyintézés keretében a Törvényszék a nyilvántartásba vétellel párhuzamosan tájékoztatja az adóhatóságot pl. a tisztségviselők, a székhely stb. adatainak változásáról. De a bíróság nem minden adatot tart nyilván, amire az adóhivatalnak szüksége van a szervezet működése, tevékenysége, adózása szempontjából. A bírósági

nyilvántartásban nem szereplő, de az adókötelezettségek teljesítése miatt szükséges adatok változását 15 napon belül be kell jelenteni a NAV felé.

A NAV felé kell változásbejegyzési kérelmet benyújtani, ha a szervezet újra igényli a törölt adószámát, vagy váamazonosító számot igényel. Akkor is kérelmet kell benyújtania a szervezetnek, ha az alábbi adatok bejelentését, módosítását, törlését kéri:

- a szervezet számlaszáma(i).
- Telephely adatok (a bíróság nem tartja nyilván a telephely adatokat, de a szervezet azonban csak akkor tudja elszámolni a telephely költségeit, ha bejelenti a NAV-nál).
- Az áfamentességre, illetve kötelezettségre vonatkozó nyilatkozatok.
- A fő tevékenység változása (itt a szervezetek TEÁOR szerinti fő tevékenységéről van szó).
- A fő tevékenységhez kapcsolódó engedély.
- Egyéb tevékenységek (itt a TEÁOR szerinti tevékenységek felvételéről, elhagyásáról van szó. Az alapcél szerinti és a vállalkozási tevékenységek TEÁOR kódjait is meg kell adni!)
- Az egyéb tevékenység(ek)hez kapcsolódó működési engedély.
- Közösségi adószám és egyéb nemzetközi

és közösségi szintű adózását érintő adatok.

- A székhelyhez kötődő működési engedély, (A bíróság tartja nyilván a székhely adatokat, a NAV-hoz – amennyiben ez szükséges – csak a székhelyhez kapcsolódó hatósági engedélyeket kell bejelenteni.)
- Az iratok és elektronikusan rendelkezésre álló bizonylatok és nyilvántartások őrzési helye.
- Az Áfa tv. szerinti elektronikus könyv, bizonylat, nyilvántartás, online hozzáférést biztosító, elektronikus megőrzésére vonatkozó nyilatkozat.
- A megválasztott könyvvizsgáló adatai.
- A kapcsolt vállalkozás(ok) adatai.
- Meghatalmazott frissítése

A változásokat a 'T201CSZ (2024-ben a 24T201CSZ; 2025-ben a 25T201CSZ) jelű „Bejelentő és változásbejelentő lap a bíróság (Törvényszék) által nyilvántartott (civil) szervezeteknek” nyomtatványon kell bejelenteni a NAV felé. A nyomtatványt elektronikus úton a cégkapu használatával lehet benyújtani a NAV felé. Az ÁNYK űrlap elérhető a www.nav.gov.hu oldalon, a nyomtatványok menüpont alatt található kereső segítségével. De telepíthető az ÁNYK program „Szerviz” menüjéből is. A nyom-

tatvány kitölthető és beküldhető a NAV Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazással is: <https://onya.nav.gov.hu>

A cégkapu adatok módosítása

A civil szervezet a cégkapu megbízott tisztségviselő jogosultságának megszűnését követő 5 munkanapon belül, az új cégkapu megbízottat köteles bejelenteni. A cégkapu megbízott cseréjét a képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselő kezdeményezheti a <https://cegkapu.gov.hu> oldalon. Tisztújítás esetén a szervezet új képviselője a saját KAÜ (ügyfélkapu) azonosítóival belépve tudja módosítani a civil szervezet cégkapu adatait. A módosításhoz szükséges feltölteni egy okiratot, ami igazolja a képviseleti jogát, valamint az aláírási címpéldányt vagy aláírásmintát.

A változások átvezetése más hatóságok, szervezetek irányába

Egy-egy változás nyomán számos ügyintézési, adminisztrációs kötelezettség keletkezik. Ezek kapcsán a legfontosabb tudnivaló, hogy ameddig a szervezet vagy a jogutódja létezik, kötelessége és érdeke pontosan tájékoztatni a vele kapcsolatban álló intézményeket, szervezeteket és termé-

szetesen személyeket az adatainak, alapvető jellemzőinek változásáról. A szervezeti változások nem törlik el a szervezettel szemben, vagy épp a szervezet által másik irányban támasztott jogos igények teljesítésének kötelezettségét. A szervezet elérhetőségét, képviselését érintő változásokat mindenképp jelezni kell azon szereplők felé, akikkel a szervezetnek bármilyen élő megállapodása, szerződése van. Így különösen fontos jelezni a változásokat:

- a pályázatok (ha szükséges, akkor a telefonos és elektronikus elérhetőségeket is frissítve);
- a támogatók, adományozók, a villany, gáz, víz és egyéb közműveket szolgáltatók;
- a szervezet számára folyamatos vagy rendszeres szolgáltatást nyújtó vállalkozások, szervezetek (pl. könyvelő, bank stb.);
- a még nem teljesült szerződések, megrendelések által érintettek;
- a határozatlan idejű önkéntesek, munkavállalók stb. irányába.

A változásokat más-más eljárások által lehet érvényre juttatni. A legtöbb esetben vagy a jogszabályok által, vagy az adott szerződésben megállapított határidőig kell bejelenteni a változásokat. A tapasztalat azt

mutatja, hogy a legtöbb probléma a tisztújításokhoz kapcsolódóan jelentkezik. Az új tisztségviselőknek a bírósági és a banki ügyintézés mellett át kell venni minden folyamatban lévő ügyet.

Az adatok módosítása a NIR-ben

A Nemzeti Együttműködési Alap, a Magyar Falu Program - Falusi Civil Alap, a Városi Civil Alap pályázatait, valamint a nemzetpolitikai támogatásokat a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. kezeli. A pályázók a NIR rendszeren keresztül tartják a kapcsolatot a Támogatáskezelővel. A NIR-ben tudják benyújtani, módosítani és elszámolni a pályázataikat. A pályázóknak nem csak kötelessége, de érdeke is, hogy a NIR-ben mindig az aktuális és a valóságnak megfelelő elérési, képviselési és egyéb adataik szerepeljenek. Ennek érdekében az esetleges változásokat át kell vezetni a NIR-be.

A szervezet regisztrációs adatainak változását a NIR rendszerbe belépve (<https://nir.bgazrt.hu/bga/>) lehet módosítani. A belépési felületen található linke kattintva elérhető a Regisztrációs útmutató, amely segítséget nyújt az adatok módosításához. A legfontosabb lépések a következők.

A Főoldalon a jobb felső sarokban található meg zöld színnel és vastag betűvel ki-

emelve a szervezet által megadott felhasználó név („Belépve: ...”). A felhasználó névre kattintva megnyílik a szerkesztés oldal. Ezen a felületen keresztül lehet módosítani a pályázó név, székhely, képviseleti, kapcsolat-tartási, banki és egyéb adatait. A módosított adatoknak összhangban kell állniuk az OBH által vezetett, „Civil szervezetek névjegyzékében” szereplő adatokkal. Ezért érdemes a birosag.hu oldalon elérhető szervezeti adatokat közvetlenül átmásolni a NIR felületre.

Amennyiben módosulnak a törvényes képviselő, kapcsolattartó adatai, illetve új személyt kell felvenni, akkor az adatkezelési hozzájáruló nyilatkozatokat is aktualizálni kell. Az „adatkezelési nyilatkozatok menüpontból” a boríték ikonra kattintva a NIR értesítő e-mailt küld az érintettnek, hogy megadhassa hozzájárulását.

Sokszor a pályázat benyújtásának vagy a támogató okirat/támogatási szerződés előkészítésének fázisában kerül sor tisztújításra. Ilyenkor már az új képviselő adatait kell feltölteni a rendszerbe. Ha a módosítást még nem vette nyilvántartásba a Törvényszék, akkor mellékletként meg kell küldeni a képviselő változást igazoló dokumentumokat:

- Egyesületek esetében a közgyűlés üléséről vagy az ülés tartása nélküli döntéshozataláról szóló jegyzőkönyvet, a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt

alapszabályt, a tisztségelfogadó nyilatkozatot, a kitöltött változásbejegyzés iránti kérelem (PK-101V jelű) űrlapot.

- Alapítványok esetében: legalább az alapító(k) által aláírt alapító okiratot; a tisztségelfogadó nyilatkozatot, a kitöltött változásbejegyzés iránti kérelem (PK-102V jelű) űrlapot.

A magyarorszag.hu oldalon található iForm nyomtatványok kitöltés után .pdf formátumban is menthetők. A kitöltött változásbejegyzési kérelem beküldésének nincs akadálya. Minden esetben szükséges annak igazolása, hogy a változásbejegyzési kérelmet a szervezet benyújtotta az illetékes Törvényszék felé. Az elektronikus úton benyújtott kérelem befogadásáról az OBH automatikusan visszaigazolást küld. Az igazolás a beküldő személy ügyfélkapu tárhelyére érkezik és onnan tölthető le. A postai kézbesítést a tértivevény igazolja.

Ha a pályázó elfelejtette jelszavát, akkor a bejelentkező oldalon igényelhet új jelszót. De ez a lehetőség akkor alkalmazható, ha a belépni szándékozó ismeri a felhasználó nevet és hozzáfér ahhoz az email fiókhoz, amivel a szervezet regisztrálva van a rendszerben.

Amennyiben a szervezet új felhasználó nevet, jelszót kíván igényelni a NIR használatához, akkor megteheti email útján. Ehhez aláírt, szkennelt kérelmet kell az email mellékleteként elküldeni az Alapkezelőnek címezve. A dokumentum tartalmazza a szervezet nevét, címét, adószámát, email címét, a szervezet által megválasztott/alapító által kijelölt aláírási joggal rendelkező képviselő nevét. (Amennyiben a tisztségviselő változás még nem lett bejegyezve a bíróságon, akkor szükséges igazolni a változást igazoló dokumentumokat és változásbejegyzési eljárás elindítást is.). Az emailt a pályázattól függően: a nea@bgazrt.hu; az fca@bgazrt.hu; a vca@bgazrt.hu; ...@bgazrt.hu címre lehet benyújtani.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A közhasznú jogállás

Magyarországon nagyjából minden ötödik civil szervezet (a civil szervezetek 22%-a) rendelkezik közhasznú jogállással.

Miért érdemes megszerezni a közhasznú jogállást?

Az alapítványok számára

Azok az alapítványok, amelyek nem rendelkeznek közhasznú jogállással, nem élveznek személyes illetékmentességet. Ezeknek az alapítványoknak a bírósági eljárásokban, valamint illetékfizetéssel terhelt vagyonszerzések során, de akár a közterület használatot illetően is illetéket kell fizetniük.

A nem közhasznú jogállású alapítványok nem mentesülnek törvényileg a helyi adók alól. Az iparüzési adó vonatkozásában csak akkor nincs bevallási és adófizetési kötelezettségük, ha a helyi önkormányzat rendelete mentesíti őket (pl. az éves bevétel alacsony összege miatt) a bevallási és adófizetési kötelezettség alól.

A törvény szerint közhasznú alapítványtól az alapító okiratában rögzített közhasznú céljával összhangban magánszemély részére tanulmányi, kutatói ösztöndíj, tanulmányút, szociális segély címen kifizetett összeg al-

kalmanként 500 Ft-os határig mentesül az SZJA alól. ⁴²

Az egyesületek számára

Csak a közhasznú egyesületektől kapott nem pénzbeli adomány adómentes. Továbbá csak a közhasznú egyesületek tudnak havonta a minimálbér 50%-ának értékéig adómentes pénzbeli támogatást adni a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek.

Az alapítványok és egyesületek számára

A társas vállalkozásoktól vagy más szervezetektől érkező adományt fogadó szervezeteknek az adományozók érdekében is hasznos a közhasznú jogállás megszerzése. A társasági adóalanyok csak a közhasznú szervezeteknek nyújtott adományok után tudnak adókedvezményt érvényesíteni (az adományozott érték 20%-át, vagy tartós adományozási szerződés alapján 40%-át írhatják le az adóalapjukból). Az adományozó csak akkor kap az adomány után társasági adókedvezményt, ha rendelkezik az adományt fogadó szervezet által kiadott adóigazolással. Csak a közhasznú szervezetek tudnak adóigazolást kiállítani (a nem rendszeres adományozás esetén az írásos szerződés megkötése sem feltétel). A nem közhasznú szervezetek által adott kettős nyilatkozat csak az adomány ér-

tékének leírását teszi lehetővé. Ezért írják elő cégek, nonprofit szervezetek által meghirdetett pályázatokban, hogy csak közhasznú szervezetek pályázhatnak.

Csak a közhasznú jogállású szervezeteknek nyújtott adomány mentesül az áfa alól. A „sima” (kölcsönös hasznú) szervezeteknek természetben, vagy szolgáltatásban nyújtott adomány után, az adományt fogadó szervezetnek áfát kell fizetni. Ez alól csak akkor mentesül a szervezet, ha az adományozó magára vállalja az áfa megfizetését is. Ezért kell sok civil szervezetnek az önkormányzattól adományként, ingyenes használatba kapott ingatlan után is áfát fizetni.

Vállalkozási tevékenységet folytató szervezetek közül a közhasznú jogállású szervezetek előnyt élveznek a társasági adó (Tao) vonatkozásában. A közhasznú szervezetek esetében az összes bevétel 15%-ának mértékéig adómentes a vállalkozási tevékenység bevétele. A nem közhasznú szervezeteknél a kedvezményezett mérték alacsonyabb, csak a bevételek 10%-a. A közhasznú szervezetek a kedvezményezett mérték fölötti rész után állapítják meg a befizetendő adót. A nem közhasznú szervezeteknek azonban a vállalkozási tevékenységből származó teljes bevétel után kell a Tao-t megállapítani.

Ingatlanhasznosítási tevékenységet foly-

42 SZJA tv. 1. számú melléklet az 1995. évi CXVII. törvényhez az adómentes bevételekről 3.1. pont

tató szervezetek számára a közhasznú jogállás előnyt jelent. Az ingatlan hasznosításból származó bevételt a társasági adó szempontjából be kell számítani a vállalkozási tevékenységek bevételei közé. A közhasznú szervezeteknél kedvezőbb az adóalap és a fizetendő adó értékének megállapítása.

Közszolgáltatási szerződést is csak közhasznú jogállású szervezet köthet valamely állami/önkormányzati szervvel.

Többletterhet jelent a közhasznú jogállás megszerzése, megtartása?

A közhasznú szervezetek számára kötelező a kettős könyvvizetés alkalmazása. Ez feltételezi, hogy a szervezet képzett és megfelelő informatikai háttérrel rendelkező szakembert, vállalkozást bíz meg a könyveléssel. Elképzelhető, hogy a kettős könyvvizetés alkalmazása többletkiadást jelenthet, de csak akkor, ha a szervezetnek korábban nem kellett könyvelési díjat fizetnie az egyszeres könyvvizetésért. A könyvelés díja mindkét könyvvizetési módnál hasonló. A díj a könyvelt tételektől és nem a könyvelés módjától függ. A könyvelők számára teher lehet az egyszeres könyvvizetés, mert a vállalkozások, intézmények többsége kettős könyvvizetésre kötelezett.

A közhasznú szervezetek elektronikus ügyintézésre vannak kötelezve a bírósági

eljárásokban. Ez azonban ma már nem jelent kivételes megterhelést. A bírósági kérelmeket a magyarorszag.hu oldalon elérhető iFORM űrlapokon keresztül kell kitölteni és beküldeni. ([>>Bíróság>>](http://magyarorszag.hu)-Civil nyilvántartás) Nem szükséges külön programot telepíteni hozzá. Továbbá a bírósági kérelmek meghatalmazott útján is benyújthatók. „NAV ügyekben” pedig minden gazdálkodó szervezet elektronikus úton, a Cégbapon keresztül tud eljárni.

A közhasznú szervezetek esetében kötelező a működés nyilvánosságát biztosítani. Ez viszonylag könnyű, hiszen jogállástól függetlenül a legtöbb szervezet egyébként is nyitottan működik, illetve hozzászokott ahhoz, hogy jelen kell lennie a helyi vagy a tágabb nyilvánosság előtt is. Hátrányt talán az jelenthet, hogy nem egységesek az álláspontok azzal kapcsolatban, hogy a közhasznú szervezetek hozhatnak-e döntést ülés tartása nélkül. Ezzel együtt ritkán szokott előfordulni, hogy „kívülállók” szeretnének mélyebb bepillantást kapni a szervezetek életébe.

A közhasznú szervezetek tisztségviselőire vonatkozó szigorúbb – a tisztség betöltését kizáró, és a döntéshozatalban történő részvételt racionálisan korlátozó – összeférhetlenségi szabályokat a szervezetek könnyen teljesítik, mert eleve ritkán merülnek fel olyan helyzetek, amikor e szabályok alkalmazására sor

kerülhetne. Érdemes kiemelni, hogy ugyanaz a személy egyidejűleg akár több közhasznú szervezetnek is lehet tisztségviselője. Ez nem jelent kizáró okot, és önmagában nem eredményez összeférhetlenséget sem.

A közhasznú jogállás megszerzése

A közhasznúság megszerzésének legalapvetőbb feltétele, hogy a szervezet legalább két lezárt üzleti évről szóló beszámolót és közhasznúsági mellékletet tudjon felmutatni. Újjonnan alakult szervezetek – a vagyongazdálkodó alapítványok kivételével – nem kérhetik a bíróságtól a közhasznú jogállás megállapítását. Az alapítványok és egyesületek akkor kérhetik vagy őrizhetik meg a

közhasznú jogállást, ha egyidejűleg megfelelnek az alábbi felsorolásban szereplő sorzámmal jelölt feltételek mindegyikének:

1. hozzájárul a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez;
2. nem folytat közvetlen politikai tevékenységet, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.
3. közhasznú tevékenységet végez, azaz közvetve vagy közvetlenül olyan közfeladat teljesítéséhez járul hozzá, amely a jogszabályok alapján az állam, vagy az önkormányzat feladata lenne.
4. Az előző lezárt két üzleti év összevont adataiból látható, hogy megfelelő erőforrás áll a szervezet rendelkezésére, azaz:

A közhasznúsági feltételek teljesülését mutató sorok a közhasznúsági mellékletben

Erőforrás ellátottság mutatói	Mutató teljesítése	
	Igen	Nem
Ectv. 32. § (4) a) $[(B1+B2)/2 > 1.000.000, - Ft]$	☐	☐
Ectv. 32. § (4) b) $[K1+K2>=0]$	☐	☐
Ectv. 32. § (4) c) $[I1+I2-A1-A2)/(H1+H2)>=0,25]$	☐	☐
Társadalmi támogatottság mutatói	Mutató teljesítése	
Ectv. 32. § (5) a) $[(C1+C2)/(G1+G2) >=0,02]$	☐	☐
Ectv. 32. § (5) b) $[(J1+J2)/(H1+H2)>=0,5]$	☐	☐
Ectv. 32. § (5) c) $[(L1+L2)/2 >= 10 f\ddot{o}$	☐	☐

Forrás: OBH

- a) az átlagos éves bevétele meghaladja az egymillió forintot, **vagy**
- b) a két év egybeszámított adózott eredménye (tárgyévi eredménye) nem negatív, **vagy**
- c) a személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) – a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevétele nélkül – eléri az összes ráfordítás (kiadás) egynegyedét. A személyi jellegű ráfordítások között lehet elszámolni közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (Köt.) szerint fogadott közérdekű önkéntesek által összesen teljesített munkaórák értékét. Egy önkéntes munkaóra értéke a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti a havi minimálbér 1/160-ad része.

5. Az előző lezárt két üzleti év adataiból látható, hogy megfelelő társadalmi támogatottsággal rendelkezik, azaz:

- a) az SZJA 1% felajánlott összegből kituttalt összeg eléri a költségvetési támogatások nélkül számított összes bevétel két százalékát, **vagy**
- b) a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások két év átlagában eléri az összes ráfordítás felét, **vagy**
- c) közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (két év átlagában) legalább

tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti.

6. A létesítő okiratuk tartalmazza a közhasznú szervezetek számára kötelező nyilvánossági, ügyrendi, kizárási, összeférhetlenségi, valamint a gazdálkodás szabályozására vonatkozó kritériumokat.

7. A 4. és 5. pontban megjelenő feltételek közül elegendő mindkét csoportból egyiknek-egyének megfelelni, és a jogállás megőrzése szempontjából is lényegtelen, hogy az adott csoportból, az adott évben mely feltételeknek felel meg a szervezet. Mindkét csoportban vannak viszonylag egyszerűen teljesíthető feltételek.

Ha a szervezet közérdekű önkénteseket fogad, és azok tevékenységének értékét a minimális munkabér 1/160-ad részével számított óradíjjal kimutatja a szervezet „egyéb” bevételei között a könyvelésében, valamint a beszámolóiban, akkor növekedni fog az átlagos éves bevétele. A személyi ráfordítások aránya is könnyen növelhető, ha a személyi jellegű egyéb kifizetések körébe beillesztik azokat a tárgyjutalmakat, reprezentációs költségeket stb. is, amelyeket korábban esetleg nem így számoltak el.

A társadalmi támogatottság mutatói közül a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek arányára vonatkozó muta-

tó a civil szervezetek körében szinte automatikusan teljesül. A könyvelő által vétett, de a civil szervezet figyelmetlenségére is utaló hiba, ha a közhasznúsági mellékletben nem kerül a teljesülést mutató „X” ehhez a feltételhez. Akkor fordul elő, ha a beszámolóban nem lett kitöltve a közhasznú ráfordítások összegét mutató sor. A tényleges tevékenységet végző szervezetek esetében ez a sor gyakorlatilag nem maradhat üresen. Közhasznú tevékenységet nem csak a közhasznú jogállású szervezetek végeznek. Sőt a ténylegesen működő szervezetek esetében szinte biztos, hogy a ráfordításaik zömmel olyan tevékenységekhez kötődnek, amelyek kapcsolódnak a több ezer állami, önkormányzati feladat valamelyikéhez. E hiba kiküszöbölése érdekében célszerű a nem közhasznú szervezetek esetében is a létesítő okiratba foglalni, hogy a tevékenységeik melyik közfeladathoz illeszkednek. Ilyen módon mind a könyvelő, mind a szervezet megkímélhető attól, hogy évente kelljen kitalálni, hogy mi kerüljön a közhasznúsági mellékletbe.

A fentiekén túl 2023. június 29-től a Civil törvény 32/A. §-a alapján, a törvény erejénél fogva közhasznú jogállásúnak minősül a köztársasági elnök által a megbízásának időtartama alatt alapított, a Civil törvény szerinti közcélú tevékenység végzése céljára létrehozott alapítvány.

A közhasznú jogállás megállapításának kérvényezése a bíróságtól

A közhasznúsági kérelmet a „Közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelem” (PK-152 jelű) iFORM űrlapon kell benyújtani. A kérelem űrlap kizárólag elektronikus úton a magyarorszag.hu>>Bíróság>>Civil nyilvántartás oldalról nyújtható be.

Alapítvány esetében a közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelmet az alapítvány alapítója vagy az alapítói jogok gyakorlója (ha többen gyakorolják az alapítói jogokat, akkor együttesen nyújtják be a kérelmet), vagy amennyiben az alapítói jogokat az alapítók testületben látják el, az alapítók gyűlésének képviselője terjesztheti elő a bíróságon. A kuratórium csak abban az esetben lehet kérelmező, ha a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételéhez nincs szükség az alapító okirat módosítására.

Egyesület esetében a közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelmet az egyesület szervezeti képviselője terjesztheti elő. A kérelemhez kötelezően csatolni kell:

- A vezető tisztségviselő(k), illetve a felügyelő bizottsági tagok nyilatkozatát, hogy nem esik/esnek a Civil törvényben meghatározott kizáró ok alá.
- Az előző két lezárt üzleti év beszámolóját, benne a kitöltött közhasznúsági mellékle-

tet. A beszámolóknak elérhetőnek kell lenni a birosag.hu oldalon is!

Szükség szerint kötelezően csatolandó iratok:

- A Civil törvény rendelkezéseinek megfelelően módosított változásokkal egységes szerkezetbe foglalt létesítő okirat. A közhasznúságnak vannak olyan feltételei, melyek a szervezet működési rendjét, a tisztségviselői posztok betöltését stb. érintik. Ezek szinte minden esetben akkor kerülnek be a létesítő okiratokba, amikor a szervezetek a közhasznú jogállás megállapítását kérik a bíróságtól.
- A szervezet belső szabályzata, abban az esetben, ha nem a létesítő okirat, hanem a szervezet más dokumentuma tartalmazza a közhasznúság működési szabályait.
- Amennyiben módosítani kell az alapító okiratot/alapszabályt, akkor a közhasznúsági eljárással egyidejűleg változásbejegyzési eljárást is el kell indítani.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A civil szervezetek megszűnése

A jogutódlással történő megszűnés (átalakulás)

A civil szervezetek megszűnhetnek jogutóddal vagy jogutód nélkül. A jogutódlással történő megszűnést átalakulásnak nevezzük. Az átalakulás együtt járhat a szervezet tényleges megszűnésével. De az átalakuló szervezet akár tovább is működhet. Az átalakulás ekkor is azzal jár, hogy az átalakuló szervezet jogainak, kötelességeinek és vagyonának valamekkora hányada egy vagy több másik szervezetre (jogutódra) száll.

Az átalakulás fajtái

A jogutód nélküli megszűnés két fő fajtája az egyesülés és a szétválás. Ezekben belül többféle formában is végbe mehet az átalakulás folyamata.

A civil szervezetek egyesülése végbe mehet összeolvadás vagy beolvadás formájában. Összeolvadásnál az összeolvadó jogi személyek megszűnnek, és új jogi személy jön létre általános jogutódlás mellett. Beolvadásnál a beolvadó jogi személy szűnik meg, általános jogutódlás az egyesülésben részt vevő másik jogi személy. (Ptk. 3:44. § (1) bekezdés)

A szétválás során a civil szervezet több szervezetté válik szét. A civil szervezetek esetében a szétválás négy metódus szerint lehet végbé:

- a) A **különválás** során a (jogelőd) civil szervezet megszűnik, és vagyona a különválással létrejövő több szervezetre, mint jogutódra száll át. (Ptk. 3:45. § (1) bekezdés).
- b) A **beolvadásos különválás** során a különválást választó tagok/alapítók a civil szervezet vagyonának rájuk eső részével különböző, már működő szervezetekhez, mint jogutódokhoz csatlakoznak. (Ptk. 3:45. § (2) bekezdés b) pont).
- c) A **kiválás** során a jogi személy fennmarad, de a vagyonának egy része a kiválás-

sal létrejövő egy vagy több civil szervezetre, mint jogutódra száll át. (Ptk. 3:45. § (1) bekezdés).

- d) A **beolvadásos kiválás** során a kiváló tag/alapító a (jogelőd) civil szervezet vagyonának egy részével már működő civil szervezethez, mint jogutódhoz csatlakozik (Ptk. 3:45. § (2) bekezdés a) pont).

A kiválásnak létezik egy újonnan, 2024-ben törvénybe foglalt formája, a leválás. Ezzel azonban a civil szervezetek nem élhetnek. A leválás során szétváló jogi személy fennmarad, és vagyonának egy részével úgy hozza létre a jogutód jogi személyt, hogy annak egyedüli tagja lesz (Ptk. 3:45. § (1a) bekezdés).

Jogutódlással történő megszűnés

Egyesülés

Formája	Eredménye	Nyilvántartási eljárás	Vagyoni következmény
1. Összeolvadás 3:44. § (1)	Az összeolvadó (jogelőd) civil szervezetek az egyesülés lezárulásakor megszűnnek. Az egyesülés révén új szervezet jön létre. Az új szervezet minden vonatkozásban jogutódja lesz az összeolvadó szervezeteknek.	Az összeolvadó szervezetek külön-külön benyújtják a kérelmüket egyesülésének bejegyzése, egyúttal szervezet törlése iránt. Az összeolvadó szervezeteket törli a bíróság. Jogutódként új szervezet alakul, amit nyilvántartásba kell vetetni a bíróságon.	Valamennyi jogelőd szervezet vagyona az új szervezetre száll.

2. Beolvadás 3:44. § (1)	A beolvadó jogi személy megszűnik. A beolvadó szervezetnek minden vonatkozásban jogutódja lesz az „átvevő” szervezet, amelyikbe beolvad egy vagy több megszűnő szervezet.	A beolvadó szervezet nyújtja be az egyesülés bejegyzésére, egyúttal szervezet törlésére irányuló kérelmet. Az átvevő szervezet kérelemzi a változások bejegyzését és tovább működik.	A beolvadó szervezet a vagyont egy másik szervezetnek adja át.
Szétválás			
1. Különválás 3:45. § (1)	A jogi személy megszűnik, és vagyona a különválással létrejövő több jogi személyre, mint jogutódra száll át.	Az „eredeti” szervezet nyújtja be szétválás bejegyzésére, egyúttal szervezet törlésére irányuló kérelmet. Jogutódként új szervezetek alakulnak, amelyeket nyilvántartásba kell vetetni a bíróságon.	A tagok, alapítók szétosztják a teljes vagyont az újonnan alakuló jogutódok között.
2. Beolvadásos különválás 3:45. § (2) b)	Különválás esetén a jogelőd, különváltó szervezet megszűnik. A különváltó tagok a jogi személy vagyonának rájuk eső részével különböző, már működő jogi személyekhez, mint jogutódokhoz csatlakoznak.	Az „eredeti” szervezet nyújtja be szétválás bejegyzésére, egyúttal szervezet törlésére irányuló kérelmet. A jogutód szervezetek kérelmezik a változások bejegyzését és tovább működnek.	A tagok, alapítók szétosztják a teljes vagyont a jogutód szervezetek között.
3. Kiválás 3:45. § (2)	A tagok, alapítók egy része a vagyon egy részével kiválik és egy új szervezetet hoz létre, de a jogelőd szervezet is fennmarad.	A jogelőd szervezet (amelyből kiválnak) nyújtja be a civil szervezet szétválásának bejegyzésére irányuló kérelmet. Egyúttal kérelmezi a változások bejegyzését is. Az új szervezetet nyilvántartásba kell vetetni.	A régi jogi személy fennmarad, de a vagyonának egy része a kiválással létrejövő jogi személyre, mint jogutódra száll át

4. Beolvadásos kiválás 3:45. § (2) a)	A kiváló tag/alapító a jogelőd szervezet vagyonának egy részével már működő jogi személyhez, mint jogutódhoz csatlakozik	A jogelőd szervezet (amelyből kiválnak) nyújtja be a civil szervezet szétválásának bejegyzésére irányuló kérelmet. Ha szükséges egyúttal kérelmezi a változások bejegyzését is. Ha szükséges, akkor az a szervezet, amelyhez a kiváló tagok/alapítók csatlakoznak változásbejegyzési kérelmet nyújt be.	A kiváló tag a jogelőd szervezet vagyonának rá eső részét adja át az őt beolvasztó jogi személynek. A jogelőd szervezetnél marad a kiválás után megmaradt vagyon.
5. leválás 3:45. § (1a)	A szétváló jogi személy fennmarad, és vagyonának egy részével úgy hozza létre a jogutód jogi személyt, hogy annak egyedüli tagja lesz. (A civil szervezetek nem élhetnek ezzel a lehetőséggel, nincs szabályozva az eljárás)	A civil szervezetek nem élhetnek ezzel a lehetőséggel, nincs szabályozva az eljárás.	A régi jogi személy fennmarad, és vagyonának egy része a leválással létrejövő jogi személyre, mint jogutódra száll át

Palik Zoltán
Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Az átalakulásra vonatkozó korlátok

A jogutódlással történő megszűnés nem választható, akkor, ha:

- a) a szervezet jogutód nélküli megszűnése iránti eljárás vagy csődeljárás alatt áll;
- b) vele szemben jogi személy elleni büntetőjogi intézkedés iránti eljárás van folyamatban, vagy jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedés hatálya alatt áll; vagy
- c) a tagok vagy az alapítók a létesítő okirat szerinti vagyoni hozzájárulásukat nem teljesítették.

Az a)-c) pontokban a minden jogi személy átalakulására vonatkozó korlátozások szerepelnek. A Ptk. tartalmaz kifejezetten az alapítványokra, illetve az egyesületekre vonatkozó korlátokat is.

Az alapítványok átalakulását érintő korlátokat a Ptk. 3:402. § (1)-(3) bekezdéseinek rendelkezései tartalmazzák. Az alapítvány az átalakulás során csak alapítvánnyal egyesülhet és csak alapítványokra válhat szét. Az alapítvány esetében a Ptk. külön is kiemeli az átalakulás feltételeként a vagyoni hozzájárulás teljesítését. Az alapító csak akkor hozhat döntést az egyesüléséről vagy a szétválásról, ha az alapító okiratban meghatározott vagyon juttatását teljesítette. A harmadik

speciális feltétel az alapítvány működésének egészére érvényes követelmény. Az átalakulás sem járhat az alapítványi vagyon csorbításával és az alapítványi cél veszélyeztetésével.

Az egyesület vonatkozásában a Ptk. csak egyetlen speciális szabályt tartalmaz. Az egyesület más jogi személlyé nem alakulhat át, csak egyesülettel egyesülhet és csak egyesületekre válhat szét (Ptk 3:83. §).

A Civil törvényben is szerepelnek a jogutódlással történő megszűnést korlátozó szabályok. E rendelkezések a civil szervezetek egyesülése vonatkozásában megerősítik a Ptk. szerint eleve minden jogi személyre és minden átalakulásra érvényes korlátokat. A Civil törvény szerint nem egyesülhet más egyesülettel az az egyesület, illetve nem egyesíthető más alapítvánnyal az az alapítvány, amely:

- a) felszámolás, jogutód nélküli megszüntetési eljárás alatt áll; vagy
- b) ha a büntetőügyben eljáró bíróság, ügyészség vagy nyomozó hatóság az egyesületet, illetve alapítványt vagy a bíróságot arról értesíti, hogy az egyesülettel, illetve alapítvánnyal szemben a külön törvényben meghatározott büntetőjogi intézkedés alkalmazására kerülhet sor.
- c) Továbbá az egyesület más egyesülettel való egyesülését csak akkor határozhatja el, illetve az alapítvány más alapítvánnyal

való egyesítése csak akkor rendelhető el, ha a létesítő okirat szerinti induló tőkét teljes egészében az egyesület, illetve az alapítvány rendelkezésére bocsátották. (Ectv.Civil törvény 10/E. § (3) bek.)

Az átalakulásra vonatkozó jogszabályok

A civil szervezetek jogutódlással történő megszűnése kapcsán az alábbi jogszabályokat kell együttesen alkalmazni:

- Polgári Törvénykönyv (Ptk); 2013. évi V. törvény
- Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil törvény, II/A. fejezet);
- Egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény (Átv.)
- A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény
- A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet
- A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (Cnytv)

Az átalakulás folyamata

Döntéshozatal

Az átalakulásról az egyesület közgyűlése vagy az alapítvány alapítója dönt. A döntéshozatal két körben történik:

- **Első kör: az átalakulási szándék kifejezése.** A szervezet döntéshozó szerve (pl. közgyűlés vagy alapítói gyűlés) először az átalakulás szándékáról dönt. Itt meghatározzák, hogy milyen formában kívának átalakulni (pl. egyesülés, szétválás), és a folyamat alapvető kereteit rögzítik.
- **Második kör: végleges döntés az átalakulásról.** Az átalakulási terv és a szükséges dokumentumok elkészítése után a döntéshozó szerv újabb határozatot hoz, amelyben véglegesen elhatározza az átalakulást. E döntés során a tagoknak/alapítóknak jóvá kell hagyniuk az átalakulási tervet és a kapcsolódó jogi dokumentumokat (pl. létesítő okirat tervezete).

A két döntéshozatali kör határozatait akár ugyanazon az ülésen (vagy ülés tartása nélküli döntéshozatal során) is meg lehet hozni. Ekkor azonban erre az „összevont” ülésre már el kell készíteni az átalakulási tervet. (Átv 8. § (1. bekezdés)

Átalakulási terv készítése

Az átalakulási terv elkészítése az ügyvezetés feladata, és az alábbiakat kell tartalmaznia:

- **A vagyonmérleg-tervezet és vagyonleltár-tervezetet.** Az átalakuló szervezet vagyonmérleg-tervezetét és vagyonleltár-tervezetét, amely bemutatja a szervezet eszközeit és forrásait az átalakulás fordulónapjára. Ezek a tervezetek alapozzák meg a végleges vagyonmérleg elkészítését.
- **A jogutód szervezetek nyitó vagyonmérlegét.** Ha az átalakulás során új jogutód szervezet(ek) jönnek létre, akkor a jogutód szervezetek nyitó vagyonmérleg-tervezetét is el kell készíteni.
- **A létesítő okiratok tervezetét.** Az átalakulási tervnek tartalmaznia kell a jogutód szervezet létesítő okiratának tervezetét, amely meghatározza az új szervezet alapvető szabályait (pl. célok, tagok jogai és kötelezettségei, szervezeti felépítés).
- **A vagyoni hozzájárulások meghatározását.** Az átalakulási terv tartalmazza a tagok vagy alapítók által a jogutód szervezetbe bevitt vagyoni hozzájárulások mértékét és teljesítésének módját.

Közlemény és hitelezői felhívás

Az átalakulásról szóló végleges döntést követően a szervezet köteles közleményt közzétenni az Országos Bírósági Hivatal (OBH) honlapján, amely tartalmazza:

- Az átalakuló és jogutód szervezetek adatait. A közleményben fel kell tüntetni az átalakuló szervezet nevét, székhelyét, nyilvántartási számát, valamint a jogutód szervezet(ek) nevét és székhelyét.
- A vagyonmérleg-tervezetek főbb adatait: A közleményben meg kell jeleníteni a vagyonmérleg-tervezetek fontosabb számait a hitelezők tájékoztatása érdekében.
- A hitelezők számára szóló felhívást: A közleménynek fel kell hívnia a hitelezőket, hogy 30 napon belül nyilatkozzanak, ha követeléseik kielégítését veszélyeztetve érzik, és igényelhetik biztosíték nyújtását a követeléseik biztosítására.

Végleges vagyonmérleg készítése

Az átalakulás hatályba lépését követően a szervezetnek általában 90 napon belül el kell készítenie a végleges vagyonmérleget és vagyonleltárt.

- **Végleges vagyonmérleg:** a végleges vagyonmérleg a jogutód szervezet(ek) eszközeit és forrásait mutatja be az átalakulás napjára vonatkozóan. Ez az utolsó pénzügyi kimutatás az átalakuló szervezet szá-

mára, amely lezárja a pénzügyi helyzetet az átalakulás előtt.

- **Záró beszámoló:** ha az átalakuló szervezet megszűnik, záró beszámolót is kell készíteni, amelyet a mérlegfordulónapot követő 5. hónap végéig letétbe kell helyezni és közzé kell tenni.

A jogszabályok a részletekbe menően rendelkeznek az egyesülés és a szétválás menetéről, számviteli és egyéb követelményeiről. Az átalakulás folyamata 3-6 hónap alatt lezárható. Ennek ellenére a civil szervezetek a lehetségesnél ritkábban választják a jogutódlással történő megszűnést.

A civil szervezetek egyesülése

Az átalakulásról szóló döntések meghozatalára a döntéshozó szerv jogosult. Az egyesület közgyűlése, az alapítvány alapítók két körben hoz határozatokat az átalakulásról. Az első körben születik döntés az átalakulás szándékáról. A második körben hozott döntések véglegesítik a tagok/alapítók átalakulásra vonatkozó akaratát. A döntések meghozatalának rendje kapcsán a szervezet létesítő okiratában megjelenő szabályok irányadók. Ha a létesítő okirat megengedi, ülés tartása nélkül is hozhat határozatot a döntéshozó szerv. Az átalakulást (jogutó-

dal történő megszűnést) elhatározó és véglegesítő döntéseket a közgyűlés, illetve az alapítók gyűlése minősített (háromnegyedes) többséggel fogadhatja el. Az egyesülésről az egyesülni kívánó civil szervezetek döntéshozó szervei külön-külön határozattal döntenek. Az egyesülni kívánó civil szervezetek összevont ülést is tarthatnak, de az egyesülő szervezetek ilyenkor is külön-külön hozzák meg a döntéseiket. (Átv. 13 § (1) bekezdés) A két döntéshozatali kör határozatait akár ugyanazon az ülésen (vagy döntéshozatali alkalommal) is meg lehet hozni. Ekkor azonban erre az „összevont” ülésre már el kell készíteni az átalakulási tervet. (Átv 8. § (1.) bekezdés)

Az első kör: döntés az egyesülési (átalakulási) szándékról

A civil szervezet ügyvezetése készíti elő az átalakulási szándékról szóló döntést. Az ügyvezetés által készített előterjesztést (az átalakulás elindításához szükséges határozatjavaslat-csomagot) – ha létezik ilyen szerv, akkor – a felügyelőbizottságnak is véleményezni kell (Civil törvény 10/C. § (3) bekezdés).

A döntéshozó szerv az ügyvezetés előterjesztése alapján dönt az átalakulás szándékáról vagy elutasításáról. Ha a döntéshozó szerv az egyesülés (átalakulás) mellett dönt, akkor határozatot hoz:

- az átalakulás formájáról és lényegi elemeiről (mely szervezetek egyesülnek, illetve az egyesülés milyen módon, összeolvadás vagy beolvadás útján valósul meg),
- a vagyonmérleg-tervezetek fordulónapjáról,
- kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgáló személyéről is.

Továbbá megbízza a civil szervezet ügyvezetését az átalakulási terv, illetve az átalakulási döntés meghozatalához szükséges okiratok elkészítésével.

Az egyesülési szándékról szóló döntést követő feladatok

A tagok, alapítók nyilatkozata

Az érintett egyesületek tagjai vagy alapítványok alapítói – a jogutódlással történő megszűnéssel kapcsolatos fenti döntések kézhezvételétől számított 30 napon belül – írásban nyilatkozhatnak, hogy a jogutód civil szervezet tagjává vagy alapítójává kívánják-e válni. Arra, aki nem tesz nyilatkozatot, úgy kell tekinteni, hogy a jogutód szervezet alapítójává, tagjává kíván válni. (Civil törvény 10/C. § (5) bekezdés)

Az átalakuló alapítvány alapítója más személyt vagy alapítványi szervet is kijelölhet a jogutódként létrejövő alapítvány alapítói jogainak gyakorlására. Továbbá lehetséges van a jogutód alapítvány alapítói jogainak át-

ruházására is. A kijelölés és átruházás során Ptk. alapítványokra vonatkozó szabályait kell követni. (Civil törvény 10/C. § (6) bekezdés).

A munkavállalók tájékoztatása

A döntéshozó szervnek az átalakulás elhatározásáról szóló döntését követő 15 napon belül tájékoztatni kell a civil szervezetnél működő munkavállalói érdek-képviselői szerveket (Civil 10/C. § (7) bekezdés)

Az egyesülési (átalakulási) terv elkészítése

Az egyesülés (átalakulás) elhatározását követően az ügyvezetés feladata az egyesülési (átalakulási) terv elkészítése. Az egyesülési (átalakulási) terv kötelezően tartalmazza:

- az átalakuló civil szervezet vagyonmérleg-tervezetét és az azt alátámasztó vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezet (nyitó) vagyonmérleg-tervezetét és vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezet létesítő okiratának tervezetét,
- civil szervezet (nyitó) vagyonmérleg-tervezetét és vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezetben tagként részt venni nem kívánó személyekkel való elszámolás módjáról szóló tervezet (Átv. 3 § (1) bekezdés),

- a tőkeszerkezet átrendezésének okait és megvalósításának módját (Átv. 3 § (2) bekezdés).
- Az átalakulási terv szükség szerint tartalmazza:
- az átalakulással egyidejűleg belépő új tagok vagyoni hozzájárulását;
- az átalakulás feltételeként meghatározott, a meglévő tagokat terhelő, pótlólagosan teljesítendő vagyoni hozzájárulást;
- a jogutód szervezetben részt venni nem kívánó tagnak/alapítónak a számviteli törvény előírásai alapján meghatározott vagyonhányadot. (Átv. 3. § (3) bekezdés)
- a mérlegben kimutatott eszközöket és kötelezettségeket, ha az átalakuló szervezet a számviteli törvény szerinti beszámolójának mérlegében kimutatott eszközeit és kötelezettségeit átértékeli. (Átv. 3. § (4) bekezdés)

Az átalakulási tervet az átalakuló jogi személy vezető tisztségviselője írja alá. (Átv. 3. § (5) bekezdés)

A vagyonmérleg-tervezet

Az átalakuló és a jogutódként létrejövő szervezet vagyonmérleg-tervezetének és az azt alátámasztó vagyonleltár-tervezetének elkészítésénél ugyanazok a szabályok érvényesek, mint amelyeket a civil szervezetek az üzleti évről szóló beszámolók elkészíté-

se kapcsán alkalmaznak. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (3) bekezdés) Az átalakuló és a jogutód szervezet – a könyvvezetésnek módjától, a mérlegfőösszegétől, bevételének nagyságától, a foglalkoztatottak számától függően – az egyszerűsített beszámoló vagy az egyszerűsített éves beszámoló vagy az Sztv. szerinti éves beszámoló mérlegének tagolása szerint készíti el a vagyonmérleg-tervezetet. Ehhez pedig a birosag.hu oldalon elérhető Pk-__41 vagy Pk-__42 vagy Pk-__43 beszámoló űrlapot kell alkalmazni a vagyonmérleg-tervezetek elkészítésénél is.

Ha egyesülés esetén az átalakuló és az átalakulással létrejövő egyéb szervezet(ek) könyvvezetése eltérő (egyszeres vagy kettős könyvvitel), az átalakuláshoz kapcsolódóan a vagyonmérlegek (vagyonmérleg-tervezetek és a végleges vagyonmérlegek) elkészítése előtt a könyvviteli rendszerek közötti áttéréssel járó rendezéseket kell elvégezni a 479/2016 Korm rendelet 19. § (3) bekezdés szerint.

A civil szervezet az átalakulása során a vagyonmérleg-tervezetet (és a végleges vagyonmérleget könyv szerinti értéken készíti el). Ha a számviteli törvény lehetővé teszi, akkor az átalakuló szervezet átértékelheti a vagyonát. Ekkor a vagyonmérleg-tervezet és vagyonleltár-tervezet összeállításánál a Sztv. 136–141. §-ának vagyonátértékelésre

vonatkozó rendelkezései szerint járhat el. Amennyiben szervezet átértékeli a vagyont, akkor a vagyonmérleget (a tervezet majd a véglegeset is) és az azt alátámasztó vagyonszámlát független könyvvizsgálóval kell ellenőriztetni. (479/2016. Korm. rendelet 19. § (2) bekezdés)]

Az átalakuló szervezeteknek nem feltétlenül kell tartalmában új mérleg-tervezetet készíteni. Az átalakuló szervezetek vagyonszámla-tervezeteként a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlege is elfogadható. De csak abban az esetben, ha annak fordulónapja legfeljebb 6 hónappal előzi meg az átalakulásról szóló végleges döntést. Az éves beszámoló mérlege, akkor elfogadható vagyonszámla-tervezetként, ha a szervezet nem élt az átértékelés lehetőségével. (Átv. 4 § (3) bekezdés)

A vagyonszámla-tervezetet – ha az átalakuló szervezetnél ilyen szerv működik – a felügyelőbizottsággal ellenőriztetni kell. A vagyonszámla-tervezetet akkor kell könyvvizsgálóval is ellenőriztetni, ha az átalakuló civil szervezet 479/2016. Korm. rendelet 16. § (1) előírása alapján könyvvizsgálatra kötelezett. A civil szervezet vagyonának értékét, a saját tőke összegét nem lehet a könyvvizsgáló által elfogadottnál magasabb értékben meghatározni.

Az egyesülési szerződés tervezete

A szervezetek egyesülése esetén az átalakítási tervnek – a vagyonszámla-tervezet mellett – része az egyesülési szerződés is. Ha a döntéshozó szervek az egyesülés mellett foglalnak állást, akkor az egyesülő szervezetek vezető tisztségviselői – egymással együttműködve és a döntéshozó szervek döntései alapján – elkészítik az egyesülési szerződés tervezetét. Ebben meg kell határozni:

- a) az egyesülő civil szervezet típusát, nevét, székhelyét és nyilvántartási számát,
- b) az új (jogutód) civil szervezet nevét és székhelyét,
- c) az egyesülés módját (összeolvadás vagy beolvadás),
- d) beolvadás esetén az átvevő civil szervezet létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét,
- e) összeolvadás esetén az új civil szervezet létesítő okiratának tervezetét,
- f) egyéb, az egyesülésben részt vevő civil szervezetek döntéshozó szervei által szükségesnek tartott elemeket. (Civil törvény 10/E. § (2) bekezdés és Átv. 14. § (1) bekezdés).

A jogutódlással történő megszűnés a jogutódlással megszűnő civil szervezettel szemben fennálló követeléseket nem teszi lejárttá. A jogelőd szervezet jogai és kedvez-

ményei a jogutód szervezetre is átszállnak, ha azok feltételei továbbra is fennállnak (Civil törvény 10/D. § (2) bekezdés). Ha a megalkulás időpontja számít valamely kedvezmény vagy jog megszerzése szempontjából, akkor a jogelőd megalakulásának időpontját kell figyelembe venni (pl. az SZJA 1 % fogadására jogosultság megállapításánál). A közhasznú jogállás feltételeinek megítélése során a jogutód létrejöttét megelőző évek vonatkozásában a jogelőd adatait kell figyelembe venni.

A második kör: véglegesítő döntés az egyesülről (átalakulásról)

Amint fent jeleztük, minden érintett szervezet döntéshozó szerve két alkalommal hoz határozatokat az átalakulással összefüggésben. Az első körben az átalakulás szándékát fejezik ki a döntéshozó szervek. A második körben az átalakulást véglegesítő határozatokat kell meghozni. Az átalakulásáról véglegesen döntő ülésen kell dönteni az egyesülési (átalakulási) terv és mellékleteinek elfogadásáról. Az egyesülni kívánó civil szervezetek összevontan is eljárhatnak, de az egyes szervezetek döntéseit külön-külön kell meghozni.

Két eset kivételével a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és az átalakulást véglegesítő döntés időpontja között legfeljebb há-

rom hónap telhet el. (Átv 6. § (1) bekezdés)

A mérlegfordulónap és a döntéshozatal közötti rövid határidőt az indokolja, hogy a vagyonmérleg-tervezet a lehető legpontosabban tükrözze a jogi személy aktuális vagyonát.

A két döntéshozatali kör határozatait akár ugyanazon az ülés (vagy döntéshozatal) során is meg lehet hozni. Erre az „összevont” ülésre már el kell készíteni az átalakulási tervet.

(Átv 8. § (1) bekezdés) Ez az egyik eset, amikor három hónapnál több, akár hat hónap is eltelhet a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és a végleges döntés között. Az „összevont” ülés tartása esetén az átalakulási terv részét képező vagyonmérleg-tervezet mérlegfordulónapját a vezető tisztségviselők határozzák meg. Az általuk meghatározott mérlegfordulónap nem kerülhet korábbi időpontra, mint az „összevont” üléstől visszafelé számított hatodik hónap. A fentiekben már volt szó a másik esetről, amikor a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és az átalakulást véglegesítő döntés időpontja között maximum 6 hónap is eltelhet. Ez akkor fordul elő, ha az átalakuló szervezet vagyonmérleg-tervezeteként a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlegét alkalmazza.

Az átalakulási terv és mellékleteinek elfogadásáról a döntéshozó szerv a jogi személy

átalakulásáról véglegesen döntő ülésén határoz. Az átalakulási szándékot kifejező és a véglegesítő döntés meghozatala során is figyelni kell arra, hogy az egyesületi közgyűlés, illetve alapítók gyűlése (amennyiben van ilyen szerv az alapítványnál) minősített (háromnegyedes) szavazati aránnyal hozhat döntést az egyesület/alapítvány jogutód nélküli megszűnéséről.

Ha az alapító/közgyűlés elfogadta az egyesülési tervet, az egyesülési szerződést az egyesülésben részt vevő civil szervezetek vezető tisztségviselői írják alá (Átv. 14. § (4) bekezdés)

A véglegesítő döntést követő tennivalók

Közlemény az átalakulásról és a hitelezőknek szóló felhívás

Az átalakuló civil szervezet a jogutód szervezet létesítő okiratának aláírását követő nyolc napon belül köteles közlemény közzétételét kezdeményezni az Országos Bírósági Hivatal internetes oldalán (birosag.hu). A közleménynek tartalmaznia kell:

- a) az átalakuló jogi személy nevét, székhelyét és nyilvántartási számát;
- b) a jogutód jogi személy típusát – gazdasági társaság esetében formáját –, nevét és székhelyét;
- c) a jogutód jogi személy létesítő okirata aláírásának napját;

- d) az átalakuló és a jogutód jogi személy vagyoni mérleg-tervezetének adatait a számviteli törvény szerinti bontásban;
- e) a jogutód jogi személy célját;
- f) a jogutód jogi személy vezető tisztségviselője nevét és lakóhelyét;
- g) a hitelezőknek szóló felhívást. (Átv. 9. § (1) bekezdés)

A hitelezői igények kezelése

A hitelezőknek szóló felhívás alapján a civil szervezet hitelezője, akinek a civil szervezettel szemben fennálló követelése az egyesülésről hozott döntés közzétételét megelőzően keletkezett – 30 napos jogvesztő határidőn belül –, követelése erejéig a civil szervezettől megfelelő biztosítékot követelhet, ha az átalakulás követelésének kielégítését veszélyezteti. (Átv. 10. § (1) bekezdés)

- A hitelező által kért biztosítékot az átalakuló civil szervezet nem tagadhatja meg, ha:
- a) az átalakulásról szóló döntés meghozatalakor a jogelőd jogi személynek a saját tőke felénél magasabb összegű köztartozása van, amelyre halasztást, fizetési könnyítést nem kapott;
 - b) az átalakulásról szóló döntés meghozatalakor a hitelező egyébként nem rendelkezik az átalakuláshoz kapcsolódó kockázattal arányos biztosítékkal;
 - c) a jogi személy átalakulás utáni pénzügyi,

vagyoni helyzetére figyelemmel indokolt a biztosítékkadás (Átv. 10. § (3) bekezdés).

Az átalakuló jogi személy az igénybejelentés előterjesztésére biztosított határidő lejártát követő nyolc napon belül köteles dönteni a kérelem tárgyában és – elutasítás esetén indoklással ellátott – döntését a hitelező tudomására hozni. Az elutasító, illetve a hitelező által nem megfelelőnek tartott biztosíték nyújtására vonatkozó döntés felülvizsgálatát a hitelező a döntés kézhezvételétől számított nyolcnapos jogvesztő határidőn belül a nyilvántartó bíróságtól (a továbbiakban: bíróság) kérheti. A bíróság – a törvényességi felügyeleti eljárásra irányadó szabályok megfelelő alkalmazásával – a kérelem előterjesztésétől számított harminc napon belül határoz (Átv. 10. § (4) bekezdés).

A bíróság az eljárás lefolytatását követően vagy elutasítja a kérelmet, vagy a jogi személyt megfelelő biztosíték nyújtására kötelezi. Az átalakulás mindaddig nem jegyezhető be a nyilvántartásba, amíg a hitelező megfelelő biztosítékot nem kapott, illetve a bíróság biztosítéknyújtási kérelmet elutasító végzése jogerőre nem emelkedett. (Átv. 10. § (4) bekezdés)

A jogelőd jogi személy tagjainak felelősége csak akkor állapítható meg, ha a jogutód jogi személy helyállási kötelezettségé-

nek nem tudott eleget tenni. (Átv. 10. § (5) bekezdés)

A jogutódlással történő megszűnés a szervezettel szembeni követeléseket nem teszi lejárttá. (Átv. 10. § (1) bekezdés)

Kérelem benyújtása a bírósághoz

A civil szervezetek összeolvadásának bejegyzése iránti kérelem elbírálására az új szervezet székhelye szerinti bíróság illetékes. A kérelmet az új szervezet létesítő okiratának elfogadásától számított hatvan napon belül kell benyújtani, egyidejűleg, a kérelem úrlapon kérni kell az összeolvadó szervezetek nyilvántartásból való törlését is. (Cnytv. 58. § (1) bekezdés)

A civil szervezetek beolvadásának bejegyzése iránti kérelem elbírálására az a bíróság illetékes, amely azt a szervezetet tartja nyilván, amelyikbe a beolvadás történik (a továbbiakban: átvevő szervezet). A kérelmet az átvevő szervezet alapító okiratának elfogadásától, ennek hiányában az egyesülési szerződés jóváhagyásától számított hatvan napon belül kell benyújtani, egyidejűleg, kérelem úrlapon kérni kell a beolvadó szervezet nyilvántartásból való törlését is. (Cnytv. 58. § (2) bekezdés)

Kérelmet az egyesülő szervezetek együttesen terjeszthetnek elő. A kérelmezők alapítványok esetében az alapítók (az ala-

pítói jogok gyakorlásra kijelölt személyek vagy szervek, illetve azok lehetnek, akikre valamelyik alapító az alapítói jogait és kötelezettségeit átruházta) vagy az alapítók gyűlésének képviselői lehetnek. Egyesület esetében a kérelmező érintett egyesületek képviselőire jogosult személyek.

A kérelemhez kötelezően csatolandó iratokat a Cnytv 58/B. § (2) bekezdése sorolja fel:

- az egyesülő civil szervezetek határozatait az átalakulásról,
- az egyesületek esetén a képviselő, alapítvány esetén a kuratórium vagy kurátor nyilatkozatát arról, hogy a döntéshozó szerv a munkavállalói érdekképviselőt az átalakulás elhatározásáról tájékoztatta,
- az egyesüléssel érintett szervezetek vagyommérleg-tervezetét és vagyonleltár-tervezetét,
- összeolvadás esetén a létrejövő egyesület vagyommérleg-tervezetét és vagyonleltár-tervezetét,
- a vagyommérleg-tervezetekre és a vagyonleltár-tervezetekre vonatkozó könyvvizsgálói jelentést tartalmazó okiratot,
- az egyesülési szerződést,
- ha a szervezetnél felügyelőbizottság működik, a felügyelőbizottságnak az átalakulással kapcsolatos nyilatkozatát,
- az átalakulási tervet,

- összeolvadás esetén az összeolvadással létrejövő szervezet adatait tartalmazó nyilvántartásba-vételi űrlapot,
- beolvadás esetén a befogadó szervezet adatait tartalmazó változásbejegyzési űrlapot.

Összeolvadás esetén a létrejövő szervezet nyilvántartásba vétele iránti, ill. beolvadás esetén az átvevő szervezet változásbejegyzése iránti űrlapot aláírva mellékelni kell a Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) egyesülésének bejegyzése iránti iFORM űrlaphoz.

A végleges vagyommérleg

Az egyéb szervezet átalakulására, egyesülésére, szétválására (a továbbiakban együtt: átalakulás) – ha az átalakulást törvényi szabályozás lehetővé teszi – a Számviteli törvény 136–141. §-át kell megfelelően alkalmazni, de figyelembe kell venni a 479/2016 Korm. rendelet 18 § (2)–(7) bekezdéseinek és a 19. §-ának rendelkezéseit. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (1) bekezdés)

Az egyesülés (átalakulás) során az átalakulással létrejövő szervezetre – ha külön törvény eltérően nem rendelkezik – a civil szervezet alapítására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (2) bekezdés)

Az átalakuló (egyesülő vagy szétváló)

civil szervezet az éves számviteli beszámolójára vonatkozó formai és tartalmi követelmények szerint állítja össze és fogadja el a vagyonmérleg-tervezetet és a vagyonleltár-tervezetet. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (3) bekezdés)

Az átalakuló civil szervezet a vonatkozó törvényi rendelkezéseknek megfelelő bejegyzéssel az átalakulás előtti szervezeti formában folytatja tevékenységét, a vagyonmérleg-tervezet fordulónapjára vonatkozóan analitikus és főkönyvi nyilvántartásait nem zárja le. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (4) bekezdés)

A civil szervezet döntéshozó szerve határozhatja meg az átalakulás időpontját. Az átalakulás időpontjától számított kilencven napon belül mind a jogelőd szervezetre, mind a jogutód szervezetre vonatkozóan végleges vagyonmérleget és végleges vagyonleltárt kell készíteni. (Átv.11. § (2) bekezdés) A vagyonmérleg forduló napja az átalakulás időpontja. Ha a döntéshozó szerv nem határozta meg az átalakulás időpontját, akkor az átalakuló és az átalakulással jogutódként létrejövő civil szervezet bírósági változás bejegyzésének napjától kell kilencven napot számítani, illetve a bejegyzés időpontja minősül a mérlegforduló napjának. A végleges vagyonmérleget és végleges vagyonleltárt a civil szervezet vonatkozó (üz-

leti évről szóló) beszámoló formája szerint kell elkészíteni. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (5) bekezdés)

Az átalakulás során megszűnő civil szervezet a végleges vagyonmérleg elkészítését megelőzően köteles:

- az analitikus és főkönyvi nyilvántartásait lezárni,
- az átalakulás napjával – mint mérlegfordulónappal – az adott üzleti évre vonatkozó beszámolóját elkészíteni,
- valamint a beszámolót a mérlegforduló napot követő 5. hónap 31. napjáig letétbe helyezni és a birosag.hu oldalon közzétenni. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (6) bekezdés)

Az átalakuló szervezet, amelyik az átalakulás során nem szűnik meg a végleges vagyonmérlegét és vagyonleltárát a folyamatos könyvelés adatai alapján készíti el az átalakulás napjára vonatkozóan. Az átalakulást követően tovább működő civil szervezet analitikus és főkönyvi nyilvántartásait nem zárja le, azokat folyamatosan köteles vezetni. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (7) bekezdés)

Az egyéb szervezet az átalakulása során a vagyonmérleget (vagyonmérleg-tervezetet és végleges vagyonmérleget) – ha törvény eltérően nem rendelkezik – könyv szerinti értéken készíti el. Az az átalakuló egyéb

szervezet, amelynél külön törvény lehetővé teszi a vagyon átértékelését, a vagyonmérlege összeállításánál alkalmazhatja a Tv. 136–141. §-ának vagyonátértékelésre vonatkozó rendelkezéseit. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (1) bekezdés)

Ha az átalakulás során az egyéb szervezet él a vagyonátértékelés lehetőségével, a vagyonmérleget (a vagyonmérleg-tervezetet és a végleges vagyonmérleget) és az azt alátámasztó vagyonleltárt (a vagyonleltár-tervezetet és a végleges vagyonleltárt) a Tv. előírásai szerinti független könyvvizsgálóval kell ellenőriztetnie. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (2) bekezdés)

Ha az átalakulás során az egyéb szervezetnél külön jogszabály nem írja elő a vagyonmérlegek és a vagyonleltárak független könyvvizsgálóval történő ellenőrzését, akkor a vagyonmérlegeket és a vagyonleltárakat abban az esetben kell független könyvvizsgálóval ellenőriztetni, ha az egyéb szervezet az üzleti évi beszámolója tekintetében könyvvizsgálatra kötelezett. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (2 a) bekezdés)

Ha egyesülés esetén az átalakuló és az átalakulással létrejövő egyéb szervezet(ek) könyvvezetése eltérő (egyszeres vagy kettős könyvvitel), az átalakuláshoz kapcsolódóan a vagyonmérlegek (vagyonmérleg-tervezetek és a végleges vagyonmérlegek) elkészí-

tésekor először a könyvviteli rendszerek változtatására vonatkozó áttérés miatti rendelkezéseket kell elvégezni a 479/2016 10. §-nak megfelelően. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (3) bekezdés)

A civil szervezetek szétválása

Az átalakulásról szóló döntések meghozatalára a döntéshozó szerv jogosult. Az egyesület közgyűlése, az alapítvány alapítója két körben hoz határozatokat az átalakulásról. Az első körben születik döntés az átalakulás szándékáról. A második körben hozott döntések véglegesítik a tagok/alapítók átalakulásra vonatkozó akaratát. A döntések meghozatalának rendje kapcsán a szervezet létesítő okiratában megjelenő szabályok irányadók. Ha a létesítő okirat megengedi, ülés tartása nélkül is hozhat határozatot a döntéshozó szerv és az ügyvezetés. Az átalakulást (jogutóddal történő megszűnést) elhatározó és véglegesítő döntéseket a közgyűlés, illetve az alapítók gyűlése minősített (háromnegyedes) többséggel fogadhatja el.

A két döntéshozatali kör határozatait akár ugyanazon az ülésen (vagy döntéshozatali alkalommal) is meg lehet hozni. De akkor erre az „összevont” ülésre már el kell készíteni az átalakulási tervet. (Átv 8. § (1. bekezdés)

Az első kör: döntés a szétválási (átalakulási) szándékról

A döntéshozó szerv az ügyvezetés előterjesztése alapján dönt az átalakulás szándékáról vagy elutasításáról. A civil szervezet ügyvezetése készíti elő az átalakulási szándékról szóló döntést. Az ügyvezetés által készített előterjesztést (az átalakulás elindításához szükséges határozatjavaslat-csomagot) – ha létezik ilyen szerv, akkor – a felügyelőbizottságnak is véleményeznie kell (10/C. § (3) bekezdés).

Ha a döntéshozó szerv szétválás (átalakulás) mellett dönt, akkor határozatot hoz:

- az átalakulás formájáról és lényegi elemeiről (mely szervezet válik szét; a szétválás milyen módon, különválás, kiválás vagy leválás útján valósul meg),
- illetve az egyesülés összeolvadás vagy beolvadás útján valósul-e meg,
- a vagyonmérleg-tervezetek fordulónapjáról,
- kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgáló személyéről is.
- arról, hogy vagyonfelosztási javaslat elkészítése során milyen módszerekkel és melyik jogutód vagyonaként kell feltüntetni a jogelőd vagyonát. (Civil törvény 10/F § (3) bekezdés)

Továbbá megbízza a civil szervezet ügyvezetését az átalakulási terv, illetve az át-

alakulási döntés meghozatalához szükséges okiratok elkészítésével.

A szétválási szándékról szóló döntést követő feladatok

A tagok, alapítók nyilatkozata

Az érintett egyesületek tagjai vagy az alapítványok alapítói – a jogutódlással történő megszűnéssel kapcsolatos fenti döntések kézhezvételétől számított 30 napon belül – írásban nyilatkozhatnak, hogy a jogutód civil szervezet tagjává vagy alapítójává kíván-e válni. Arra, aki nem tesz nyilatkozatot úgy kell tekinteni, hogy a jogutód szervezet alapítójává, tagjává kíván válni. (Civil törvény 10/C. § (5) bekezdés)

A szétváló civil szervezet tagjai, alapítói nyilatkoznak arról, melyik jogutód civil szervezet tagjává, alapítójává kívánnak válni. (Civil törvény 10/F. § (5) bekezdés)

A civil szervezetek szétválása során a jogelőd civil szervezet tagja, alapítója akár valamennyi jogutódban tagként, alapítóként vehet részt. (Civil törvény 10/F. § (1) bekezdés)

Az átalakuló alapítvány alapítója más személyt vagy alapítványi szervet is kijelölhet a jogutódként létrejövő alapítvány alapítói jogainak gyakorlására. Továbbá lehetősége van a jogutód alapítvány alapítói jogainak átruházására is. A kijelölés és átruházás során a Ptk. alapítványokra vonatkozó szabá-

lyait kell követni. (Civil törvény 10/C. § (6) bekezdés)

A munkavállalók tájékoztatása

A döntéshozó szervnek az átalakulás elhatározásáról szóló döntését követő 15 napon belül tájékoztatni kell a civil szervezetnél működő munkavállalói érdek-képviselői szerveket (Civil 10/C. § (7) bekezdés)

A szétválási (átalakulási) terv elkészítése

Az átalakulás elhatározását követően az ügyvezetés feladata az átalakulási terv elkészítése. Az átalakulási terv kötelezően tartalmazza:

- az átalakuló civil szervezet vagyonmérleg-tervezetét és az azt alátámasztó vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezet (nyitó) vagyonmérleg-tervezetét és vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezet létesítő okiratának tervezetét (a jogutód új civil szervezet létesítő okiratát csak a jogutód civil szervezet megfelelő döntéshozó szerve fogadja el 10/F (5)),
- a civil szervezet (nyitó) vagyonmérleg-tervezetét és vagyonelemtár-tervezetét,
- a jogutód civil szervezetben tagként részt venni nem kívánó személyekkel való elszámolás módjáról szóló tervezetet (Átv. 3 § (1) bekezdés),

- a tőkeszerkezet átrendezésének okait és megvalósításának módját (Átv. 3 § (2) bekezdés),
- Az átalakulási terv szükség szerint tartalmazza:
- az átalakulással egyidejűleg belépő új tagok vagyoni hozzájárulását;
- az átalakulás feltételeként meghatározott, a meglévő tagokat terhelő, pótlólagosan teljesítendő vagyoni hozzájárulást;
- a jogutód szervezetben részt venni nem kívánó tagnak/alapítónak a számviteli törvény előírásai alapján meghatározott vagyonelemtárat. (Átv. 3. § (3) bekezdés),
- a mérlegben kimutatott eszközöket és kötelezettségeket, ha az átalakuló szervezet a számviteli törvény szerinti beszámolójának mérlegében kimutatott eszközeit és kötelezettségeit átértékeli. (Átv. 3. § (4) bekezdés)

Az átalakulási tervet az átalakuló jogi személy vezető tisztségviselője írja alá. (Átv. 3. § (5) bekezdés)

A vagyonmérleg-tervezet

Az átalakuló és a jogutódként létrejövő szervezetre a vagyonmérleg-tervezet és az azt alátámasztó vagyonelemtár-tervezet elkészítésénél ugyanazok a szabályok érvényesek, mint amelyeket a civil szervezetek az üzleti évről szóló beszámolók elkészítése

kapcsán alkalmaznak. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (3) bekezdés) Az átalakuló és a jogutód szervezet – a könyvvezetésnek módjától, a mérlegfőösszegétől, bevételének nagyságától, a foglalkoztatottak számától függően – az egyszerűsített beszámoló vagy az egyszerűsített éves beszámoló vagy az Sztv. szerinti éves beszámoló mérlegének tagolása szerint készíti el a vagyommérleg-tervezetet. Ehhez pedig a birosag.hu oldalon elérhető Pk-__41 vagy Pk-__42 vagy Pk-__43 űrlapot kell alkalmazni a vagyommérleg-tervezetek elkészítésénél is.

A civil szervezet az átalakulása során a vagyommérleget (a tervezetet és a véglegest is) könyv szerinti értéken készíti el. Ha a számviteli törvény lehetővé teszi, akkor az átalakuló szervezet átértékelheti a vagyonát. Ekkor a vagyommérleg összeállításánál a Sztv. 136–141. §-ának vagyonátértékelésre vonatkozó rendelkezései szerint járhat el. De ebben az esetben a vagyommérleget és az azt alátámasztó vagyonleltárt független könyvvizsgálóval kell ellenőriztetni. [Korm r. 19. §]

Az átalakuló szervezeteknek nem feltétlenül kell tartalmában új mérleg-tervezetet készíteni. Az átalakuló szervezetek vagyommérleg-tervezeteként a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlege is elfogadható. De csak abban az esetben, ha annak fordulónapja legfeljebb 6 hónappal előzi meg az

átalakulásról szóló végleges döntést. Illetve az éves beszámoló mérlege, akkor elfogadható vagyommérleg-tervezetként, ha a szervezet nem élt az átértékelés lehetőségével. (Átv. 4 § 3)

A vagyommérleg-tervezetet – ha az átalakuló szervezetnél ilyen szerv működik – a felügyelőbizottsággal ellenőriztetni kell. A vagyommérleg-tervezetet akkor kell könyvvizsgálóval is ellenőriztetni, ha az átalakuló civil szervezet 479/2016. Korm rendelet 16. § (1) előírása alapján könyvvizsgálatra kötelezett. A civil szervezet vagyonának értékét, a saját tőke összegét nem lehet a könyvvizsgáló által elfogadottnál magasabb értékben meghatározni.

Szétválási szerződés tervezet

A szétválás során készített szétválási terv része a szétváló és a jogutód civil szervezet vagyommérleg-tervezete mellett a szétválási szerződés. A szétválási szerződést a döntéshozó szerv döntései alapján a vezető tisztségviselők készítik el. Ebben meg kell határozni:

- a) a szétváló civil szervezet típusát, nevét, székhelyét és nyilvántartási számát,
- b) a létrejövő civil szervezetek nevét és székhelyét,
- c) a szétválás módját (különválás, kiválás),
- d) a vagyommegosztási javaslatot, vagyis a

- jogelőd vagyonának a jogutódok közti megosztásának tervezett arányát,
- e) az egyes jogosítványok, illetve kötelezettségek, valamint a folyamatban lévő peres és nemperes ügyek és hatósági eljárások tekintetében a jogutód nevesítését,
 - f) kiválás esetében a fennmaradó (tovább működő) civil szervezet létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét, valamint a kiválással létrejövő civil szervezet(ek) létesítő okiratának tervezetét,
 - g) különválás esetében a létrejövő új civil szervezetek létesítő okiratának tervezetét,
 - h) beolvadásos kiválás és beolvadásos különválás esetén, ha kizárólag fennmaradó (tovább működő) civil szervezetek vannak, ezen civil szervezetek létesítő okiratában szükséges módosítások tervezetét,
 - i) azok tagsági/alapítói viszonyának rendezését, akik nem nyilatkoztak arról, hogy melyik jogutód civil szervezet tagjává kívánnak válni,
 - j) amit a szétváló civil szervezet döntéshozó szerve szükségesnek tart.

A jogutódlással történő megszűnés a jogutódlással megszűnő civil szervezettel szemben fennálló követeléseket nem teszi lejárttá. A jogelőd szervezet jogai és kedvezményei a jogutód szervezetre is átszállnak, ha azok feltételei továbbra is fennállnak (Civil törvény10/D. § (2) bekezdés). Ha a megalaku-

lás időpontja számít valamely kedvezmény vagy jog megszerzése szempontjából, akkor a jogelőd megalakulásának időpontját kell figyelembe venni (pl. az SZJA 1 % fogadására jogosultság megállapításánál). A közhasznú jogállás feltételeinek megítélése során a jogutód létrejöttét megelőző évek vonatkozásában a jogelőd adatait kell figyelembe venni.

A második kör: véglegesítő döntés a szétválásról (átalakulásról)

A szétválási terv elfogadásáról vagy módosításáról a szétváló jogi személy döntéshozó szerve az átalakulásáról véglegesen döntő ülésén határoz. Az átalakulási szándékot kifejező és a véglegesítő döntés meghozatala során is figyelni kell arra, hogy az egyesületi közgyűlés, illetve alapítók gyűlése (amennyiben van ilyen szerv az alapítványnál) minősített (háromnegyedes) szavazati aránnyal hozhat döntést az egyesület/alapítvány jogutód nélküli megszűnéséről.

Két eset kivételével a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és az átalakulást véglegesítő döntés időpontja között legfeljebb három hónap telhet el (Átv 6. § (1) bekezdés). A mérlegfordulónap és a döntéshozatal közötti rövid határidőt az indokolja, hogy a vagyonmérleg-tervezet a lehető legpontosabban tükrözze a jogi személy aktuális vagyonát.

A két döntéshozatali kör határozatait akár ugyanazon az ülés (vagy döntéshozatal) során is meg lehet hozni. Erre az „összevont” ülésre már el kell készíteni az átalakulási tervet (Átv 8 § (1) bekezdés). Ez az egyik eset, amikor három hónapnál több, akár hat hónap is eltelhet a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és a végleges döntés között. Az „összevont” ülés tartása esetén az átalakulási terv részét képező vagyonmérleg-tervezet mérlegfordulónapját a vezető tisztségviselők határozzák meg. Az általuk meghatározott mérlegfordulónap nem kerülhet korábbi időpontra, mint „összevont” üléstől visszafelé számított hatodik hónap. A fentiekben már volt szó a másik esetről, amikor a vagyonmérleg-tervezet fordulónapja és az átalakulást véglegesítő döntés időpontja között maximum 6 hónap is eltelhet. Ez akkor fordul elő, ha az átalakuló szervezet vagyonmérleg-tervezeteként a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlegét alkalmazza.

Ha a tag/alapító a döntéshozatalban nem vesz részt és nem nyilatkozott, hogy melyik szervezetben kíván tag/alapító maradni, akkor:

a) kiválás (beolvadásos kiválás) esetén úgy kell tekinteni, hogy a jogelőd tovább működő jogi személy tagja/alapítója kíván maradni,

b) különválás (beolvadásos különválás) esetén pedig úgy kell tekinteni, hogy egyik jogutód jogi személynek sem kíván a tagja/alapítója lenni. (Átv. 18. § (4) bekezdés)

A szétválási szerződést a szétváló jogi személy döntéshozó szerve fogadja el. A döntéshozó szerv felhatalmazása alapján a szétváló jogi személy vezető tisztségviselője írja alá a jogutód új jogi személy létesítő okiratát és a tovább működő jogi személy létesítő okiratának módosítását.

A szétválási terv elfogadásáról vagy módosításáról a szétváló civil szervezet döntéshozó szerve határozattal dönt (a továbbiakban: szétválási határozat).

A szétváló civil szervezet tagjai, alapítói nyilatkoznak arról, melyik jogutód civil szervezet tagjává, alapítójává kívánnak válni.

A jogutód új civil szervezet létesítő okiratát csak a jogutód civil szervezet megfelelő döntéshozó szerve fogadja el.

A véglegesítő döntést követő tennivalók

Közlemény az átalakulásról és a hitelezőknek szóló felhívás

A szétválási szerződés, illetve a jogutód jogi személyek létesítő okiratának aláírásától számított nyolc napon belül a szétváló civil szervezet köteles közlemény közzétételé-

telét kezdeményezni az Országos Bírósági Hivatal internetes oldalán (birosag.hu). A közleménynek tartalmaznia kell az átalakuló szervezetekre vonatkozó általános szabályok szerint:

- a) az átalakuló jogi személy nevét, székhelyét és nyilvántartási számát;
- b) a jogutód jogi személy típusát – gazdasági társaság esetében formáját –, nevét és székhelyét;
- c) a jogutód jogi személy létesítő okirata aláírásának napját;
- d) az átalakuló és a jogutód jogi személy vagyommérleg-tervezetének adatait a számviteli törvény szerinti bontásban;
- e) a jogutód jogi személy célját;
- f) a jogutód jogi személy vezető tisztségviselője nevét és lakóhelyét;
- g) a hitelezőknek szóló felhívást (Átv. 9. § (1) bekezdés).

A közlemény a szétváló szervezetekre vonatkozó előírás szerint tartalmazza:

- a) a szétválás módját (különválás, kiválás, leválás), külön feltüntetve, ha a szétválás beolvadáson kívül áll vagy beolvadásos különválással történik;
- b) a szétváló jogi személyt megillető jogok és terhelő kötelezettségek megosztására vonatkozó megállapodás legfontosabb rendelkezéseit, különösen a vagyommegosztás arányát;

- c) hogy hitelezők a hirdetményi határidő alatt hol kaphatnak tájékoztatást a követelésüket érintő vagyommegosztási rendelkezésekről (Átv. 19. § (1) bekezdés).

A hitelezői igények kezelése

A hitelezőknek szóló felhívás alapján a civil szervezet hitelezője, akinek a civil szervezettel szemben fennálló követelése az egyesülről hozott döntés közzétételét megelőzően keletkezett – 30 napos jogvesztő határidőn belül –, követelése erejéig a civil szervezettől megfelelő biztosítékot követelhet, ha az átalakulás követelésének kielégítését veszélyezteti. (Átv. 10. § (1) bekezdés)

A hitelező által kért biztosítékot az átalakuló civil szervezet nem tagadhatja meg, ha:

- a) az átalakulásról szóló döntés meghozatalakor a jogelőd jogi személynek a saját tőke felénél magasabb összegű köztartozása van, amelyre halasztást, fizetési könnyítést nem kapott;
 - b) az átalakulásról szóló döntés meghozatalakor a hitelező egyébként nem rendelkezik az átalakuláshoz kapcsolódó kockázattal arányos biztosítékkal;
 - c) a jogi személy átalakulás utáni pénzügyi, vagyoni helyzetére figyelemmel indokolt a biztosítékadás. (Átv. 10. § (3) bekezdés)
- Az átalakuló jogi személy az igénybejelentés előterjesztésére biztosított határidő lejár-

tát követő nyolc napon belül köteles dönteni a kérelem tárgyában és – elutasítás esetén indoklással ellátott – döntését a hitelező tudomására hozni. Az elutasító, illetve a hitelező által nem megfelelőnek tartott biztosíték nyújtására vonatkozó döntés felülvizsgálatát a hitelező a döntés kézhezvételétől számított nyolcnapos jogvesztő határidőn belül a nyilvántartó bíróságtól (a továbbiakban: bíróság) kérheti. A bíróság – a törvényességi felügyeleti eljárásra irányadó szabályok megfelelő alkalmazásával – a kérelem előterjesztésétől számított harminc napon belül határoz. (Átv. 10. § (4) bekezdés)

A bíróság az eljárás lefolytatását követően vagy elutasítja a kérelmet, vagy a jogi személyt megfelelő biztosíték nyújtására kötelezi. Az átalakulás mindaddig nem jegyezhető be a nyilvántartásba, amíg a hitelező megfelelő biztosítékot nem kapott, illetve a bíróság biztosítéknyújtási kérelmet elutasító végzése jogerőre nem emelkedett. (Átv. 10. § (4) bekezdés)

A jogelőd jogi személy tagjainak felelősége csak akkor állapítható meg, ha a jogutód jogi személy helyállási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. (Átv. 10. § (5) bekezdés)

A jogutódlással történő megszűnés a szervezettel szembeni követeléseket nem teszi lejárttá. (Átv. 10. § (1) bekezdés)

A szétváló civil szervezet vagyongegosztás előtt szerzett jogainak érvényesítésére a szétválás után az a jogutód jogosult, amelyhez az adott jogot a szétválási határozat telepítette.

Ha valamely vagyontárgyról, igényről a szétválási határozatban nem rendelkeztek vagy az csak utóbb vált ismertté, a vagyontárgy, igény vagy annak ellenértéke (érvényesítési joga) valamennyi jogutód civil szervezetet a vagyongegosztás arányában illeti meg. (Civil törvény 10/F. § (7.) bekezdés)

Ha valamely kötelezettségről a szétválási határozatban nem rendelkeztek vagy az csak utóbb vált ismertté, a jogutód civil szervezetek (ideértve a szétválás után megmaradó civil szervezetet is) felelőssége egyetemleges. (Civil törvény 10/F. § (8.) bekezdés)

A szétválási határozatban nevesített követelést elsősorban azzal a jogutóddal szemben kell érvényesíteni, amelyhez az adott kötelezettséget a szétválási határozat a vagyongegosztás folytán telepítette. Ha e kötelezettségét a jogutód a követelés esedékességekor nem teljesíti, valamennyi jogutód felelőssége egyetemleges. A jogutódok egymás közötti viszonyában az elszámolás alapja a szétválási határozatban írt vagyongegosztási rendelkezés, ilyen rendelkezés hiányában pedig a vagyongegosztás aránya. (Civil törvény 10/F. § (8.) bekezdés)

Kérelem benyújtása a bírósághoz

A civil szervezet különválásának bejegyzése iránti kérelem elbírálására a különvált szervezetet nyilvántartó bíróság illetékes. A kérelmet az új szervezetek létesítő okiratának elfogadásától számított hatvan napon belül kell benyújtani, egyidejűleg kérni kell a különvált szervezet nyilvántartásból való törlését is. (Cnytv 58 § (3) bekezdés)

A civil szervezet kiválásának bejegyzése iránti kérelem elbírálására a kiválással érintett szervezetet nyilvántartó bíróság illetékes. A kérelmet az új szervezet létesítő okiratának elfogadásától számított hatvan napon belül kell benyújtani, egyidejűleg kérni kell a kiválással létrejövő szervezet nyilvántartásba vételét is. (Cnytv 58 § (4) bekezdés)

Kiválás esetén a jogelőd tovább működő jogi személyt, beolvadásos kiválás és beolvadásos különválás esetén a már működő jogi személyt, amelyhez a kiváló, különvált tag csatlakozik, a szétválás bejegyzésekor a bíróság nem törli a nyilvántartásból.

Kérelmeket a szétválásban érintett szervezetek külön-külön terjesztik elő. A kérelmezők alapítványok esetében az alapítók (az alapítói jogok gyakorlására kijelölt személyek vagy szervek, illetve azok lehetnek, akikre valamelyik alapító az alapítói jogait és kötelezettségeit átruházta) vagy az alapítók gyűlésének képviselői lehetnek. Egyesület esetében a kérelmező érintett egyesületek képviselőire jogosult személyek.

Különválás		
A megszűnő (jogelőd) szervezet	„Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” benyújtása A „K” lapon kell kérni a szervezet törlését	A különvált szervezetet nyilvántartó bírósághoz kell benyújtani.
Újonnan létrejövő (jogutód) szervezetek	Nyilvántartásba vételi kérelem benyújtása	A nyilvántartásba vételi kérelmeket kitöltés után aláírva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.

Beolvadásos különválás

A különváló (jogelőd) szervezet	„Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” benyújtása. A „K” lapon kell kérni a szervezet törlését.	A különváló szervezet nyilvántartó bírósághoz kell benyújtani a kérelmet.
A már korábban is működő (jogutóddá váló) szervezet, amelyekhez a megszűnő szervezet tagjai/alapítói csatlakoznak.	Változásbejegyzés iránti kérelem benyújtása	A kérelmet kitöltés után alárva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.

Kiválás

A továbbra is fennmaradó (jogelőd) szervezet	„Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem benyújtása	A kiválással érintett szervezet nyilvántartó bírósághoz
	Változásbejegyzés iránti kérelem benyújtása	A kérelmet kitöltés után alárva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.
A jogelődből kiváló tagok/alapítók által újonnan létrehozott (jogutód) szervezet(ek)	Nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtása	A kérelm(ek)et kitöltés után alárva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.

Beolvadási kiválás		
A továbbra is fennmaradó (jogelőd) szervezet	„Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem benyújtása	A kiválással érintett szervezetet nyilvántartó bírósághoz kell benyújtani.
	Változásbejegyzés iránti kérelem benyújtása	A kérelem(ek)et kitöltés után alárva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.
A korábban is működő (jogutóddá váló) szervezet, amelyhez a jogelődből kiváló tagok/alapítók csatlakoznak	Változásbejegyzés iránti kérelem benyújtása	A kérelem(ek)et kitöltés után alárva szkennelt pdf. formátumban mellékletként kell a „Civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) szétválásának bejegyzése iránti kérelem” iFORM űrlaphoz csatolni.

Végleges vagyonmérleg

Az egyéb szervezet átalakulására, egyesülésére, szétválására (a továbbiakban együtt: átalakulás) – ha az átalakulást törvényi szabályozás lehetővé teszi – a Számviteli törvény 136–141. §-át kell megfelelően alkalmazni, de figyelembe kell venni a 479/2016 Korm. rendelet 18 § (2)–(7) bekezdéseinek és a 19. §-ának rendelkezéseit. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (1) bekezdés)

A szétválás (átalakulás) során az általa-

kulással létrejövő szervezetre – ha külön törvény eltérően nem rendelkezik – a civil szervezet alapítására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (2) bekezdés)

Az átalakulás általános szabályai szerint amikor egy szervezet átalakul, a döntéshozó szerv meghatározhatja az átalakulás időpontját, melynek időpontja nem lehet korábbi, mint amikor a jogelőd szervezetet törlik a nyilvántartásból. Az átalakulás idő-

pontjának meghatározására a szétválásnál speciális szabályok vonatkoznak, mert a bíróság nem törli a nyilvántartásból:

- kiválás esetén a jogelőd tovább működő jogi személyt,
- beolvadásos kiválás és beolvadásos különválás esetén a már működő jogi személyt, amelyhez a kiváló, különváló tag csatlakozik.

Ezekben az esetekben szétválási szerződés azután léphet hatályba, miután a tovább működő jogelőd szervezet nyilvántartási adatai közül törlik azokat az adatokat, amelyek törlését szétválás miatt kérte a szervezet. (Átv. 20. § (2) bekezdés)

A szétválás során nem feltétlenül kerül sor új jogutód szervezet bejegyzésére sem. A beolvadásos kiválás esetében a jogutód jogi személy bejegyzésének időpontja alatt azt az időpontot kell érteni, amikor a már működő jogutód jogi személy által a szétválás miatt kezdeményezett változásokat a bíróság nyilvántartásba veszi. A szétválási szerződés ezen változásokkal egyidejűleg léphet hatályba. (Átv. 20. § (3) bekezdés)

Ha a jogi személy nem tüntet fel adatváltozást a szétválási kérelemben, vagy nem határozza meg az átalakulás időpontját, akkor a szétválás (átalakulás) napja az lesz, amikor a szétválást bejegyzik. (Átv. 20. § (4) bekezdés)

A civil szervezet döntéshozó szerve határozhatja meg az átalakulás időpontját. Az átalakulás időpontjától számított kilencven napon belül mind a jogelőd szervezetre, mind a jogutód szervezetre vonatkozóan végleges vagyonszámleletet és végleges vagyonszámleltárt kell készíteni. (Átv.11. § (2) bekezdés) A vagyonszámlelet fordulónapja az átalakulás időpontja. Ha a döntéshozó szerv nem határozta meg az átalakulás időpontját, akkor az átalakuló és az átalakulással jogutódként létrejövő civil szervezet bírósági változás bejegyzésének napjától kell kilencven napot számítani, illetve a bejegyzés időpontja minősül a mérlegforduló napjának. A végleges vagyonszámlelet és végleges vagyonszámleltárat a civil szervezet vonatkozó (üzleti évről szóló) beszámoló formája szerint kell elkészíteni. (479/2016 Korm. rendelet 18 § (5) bekezdés)

Az átalakulás során megszűnő civil szervezet a végleges vagyonszámlelet elkészítését megelőzően köteles:

- az analitikus és főkönyvi nyilvántartásait lezárni,
- az átalakulás napjával – mint mérlegfordulónappal – az adott üzleti évről vonatkozó beszámolóját elkészíteni,
- valamint a beszámolót a mérlegforduló napot követő 5. hónap 31. napjáig letétbe helyezni és a birosag.hu oldalon közzé-

tenni. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (6) bekezdés)

Az átalakuló szervezet, amelyik az átalakulás során nem szűnik meg a végleges vagyonmérlegét és vagyonleltárát a folyamatos könyvelés adatai alapján készíti el az átalakulás napjára vonatkozóan. Az átalakulást követően tovább működő civil szervezet analitikus és főkönyvi nyilvántartásait nem zárja le, azokat folyamatosan köteles vezetni. (479/2016 Korm. rendelet 18. § (7) bekezdés)

Az egyéb szervezet az átalakulása során a vagyonmérleget (vagyonmérleg-tervezetet és végleges vagyonmérleget) – ha törvény eltérően nem rendelkezik – könyv szerinti értéken készíti el. Az az átalakuló egyéb szervezet, amelynél külön törvény lehetővé teszi a vagyon átértékelését, a vagyonmérleget összeállításánál alkalmazhatja a Tv. 136–141. §-ának vagyonátértékelésre vonatkozó rendelkezéseit. 19. § (1)

(2) Ha az átalakulás során az egyéb szervezet él az (1) bekezdés szerint a vagyonátértékelés lehetőségével, a vagyonmérleget (a vagyonmérleg-tervezetet és a végleges vagyonmérleget) és az azt alátámasztó vagyonleltárt (a vagyonleltár-tervezetet és a végleges vagyonleltárt) a Tv. előírásai szerinti független könyvvizsgálóval kell ellenőriztetnie. 19. § (2)

(2a) Ha az átalakulás során az egyéb szervezetnél külön jogszabály nem írja elő a vagyonmérlegek és a vagyonleltárak független könyvvizsgálóval történő ellenőrzését, akkor a vagyonmérlegeket és a vagyonleltárakat abban az esetben kell független könyvvizsgálóval ellenőriztetni, ha az egyéb szervezet az üzleti évi beszámolója tekintetében könyvvizsgálatra kötelezett.

Az egyéb szervezet az átalakulása során a vagyonmérleget (vagyonmérleg-tervezetet és végleges vagyonmérleget) – ha törvény eltérően nem rendelkezik – könyv szerinti értéken készíti el. Az az átalakuló egyéb szervezet, amelynél külön törvény lehetővé teszi a vagyon átértékelését, a vagyonmérleget összeállításánál alkalmazhatja a Tv. 136–141. §-ának vagyonátértékelésre vonatkozó rendelkezéseit. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (1) bekezdés)

Ha az átalakulás során az egyéb szervezet él a vagyonátértékelés lehetőségével, a vagyonmérleget (a vagyonmérleg-tervezetet és a végleges vagyonmérleget) és az azt alátámasztó vagyonleltárt (a vagyonleltár-tervezetet és a végleges vagyonleltárt) a Tv. előírásai szerinti független könyvvizsgálóval kell ellenőriztetnie. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (2) bekezdés)

Ha az átalakulás során az egyéb szervezetnél külön jogszabály nem írja elő a va-

gyonmérlegek és a vagyoneleltárak független könyvvizsgálóval történő ellenőrzését, akkor a vagyonmérlegeket és a vagyoneleltárakat abban az esetben kell független könyvvizsgálóval ellenőriztetni, ha az egyéb szervezet az üzleti évi beszámolója tekintetében könyvvizsgálatra kötelezett. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (2 a) bekezdés)

228 Ha egyesülés esetén az átalakuló és az átalakulással létrejövő egyéb szervezet(ek) könyvvezetése eltérő (egyszeres vagy kettős könyvvitel), az átalakuláshoz kapcsolódóan a vagyonmérlegek (vagyonmérleg-tervezetek és a végleges vagyonmérlegek) elkészítéskor először a könyvviteli rendszerek változtatására vonatkozó áttérés miatti rendezéseket kell elvégezni a 479/2016 10. §-nak megfelelően. (479/2016 Korm. rendelet 19. § (3) bekezdés)

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Jogutód nélküli megszűnést, megszüntetést eredményező eljárások

A megszűnési ok bekövetkezésének megállapítása, illetve (csak egyesületek esetében) a megszűnés tagok által történő kimondása után:

Végelszámolás:

A szervezet tulajdonában álló, illetve a végelszámolás során szerzett vagyon sorsának rendezéséről szól.

A szervezet lezárja az összes olyan gazdálkodási és hatósági ügyet, amelyben akár önként, akár kötelezőszerűen részt vett.

Továbbá rendezzi az esetleg fennmaradó v

Egyszerűsített törlés:

Élhet vele a szervezet, ha:

1. feltétel: megszűnési ok megállapítása + a szervezetnek nincs vagyona és a működés során mindig rendelkezett és rendelkezik adószámmal

vagy

2. feltétel: a civil szervezetet a bíróság törvényességi felügyeleti eljárásban megszünteti + a szervezetnek nincs vagyona és a működés során rendelkezett és rendelkezik adószámmal

vagy

3. feltétel az egyesület elhatározza a megszűnését + nincs vagyona és nem rendelkezik adószámmal sem.

Csődeljárás

- A szervezet kérelmére alapján indul.

- A szervezet haladékat kap annak érdekében, hogy annak időtartama alatt hitelezőivel egyezséget kössön adóságának rendezéséről.

- Az eljárás eredménye lehet felszámolás, de lehet az is, hogy a szervezet egyezsége jut, rendezzi a követeléseket vagy teljesíthetővé válnak a követelések és a szervezet tovább működik.

Kényszer-végelszámolás

A lépéseit tekintve megegyezik a végelszámolással, de itt az illetékes törvényszék határozza meg a folyamat lefolytatásnak lényeges kérdéseit. A bíróság jelöli ki a végelszámolót, meghatározza a végelszámolás kezdő időpontját stb.

Az egyszerűsített eljárás átalakulhat kényszer-végelszámolássá, ha az egyszerűsített eljárás feltételei nem teljesülnek (pl.: a szervezetnek tartozása vagy túlfizetése van a NAV-nál).

Ha a törvényszék az alapítvány esetében megállapítja, hogy valamely az alapítvány jogutód nélküli megszűnéséhez vezető ok bekövetkezett, és a szervezetnek vagyona van, akkor kényszer-végelszámolást rendel el.

Ugyanígy jár el akkor is, ha összeolvadás útján egyesít alapítványokat. A jogelőd alapítvány esetében kényszer-végelszámolási folyamat indul.

Felszámolás:

- a szervezet fizetésektelensége esetén indul;

- a hitelező/hitelezők kérelmére jár el a törvényszék;

- a törvényszék által kijelölt felügyelőbiztos képviseli a szervezetet.

A felszámolás csak a szervezet által elismert, illetve nem vitatott tartozások kapcsán indítható nem peres eljárásban. A vitatott tartozások esetében peres eljárás indul.

Forrás: saját szerkesztés

Az egyesület, valamint a szövetség, párt (továbbiakban együtt: egyesület) és az alapítvány akkor szűnik meg, ha a Törvényszék törli a nyilvántartásból. A törléshez vezető folyamat két fázisból áll:

- I. a megszűnési ok megállapítása vagy a megszűnés kimondása,
- II. a civil szervezet gazdálkodási, vagyoni, hatósági és egyéb ügyeinek lezárása.

230

I. A megszűnési ok megállapítása

Az általános, minden jogi személyre érvényes megszűnési okok

A Ptk. rögzíti azokat az okokat, amelyek bekövetkezése esetén megállapítható, hogy a civil szervezet jogutód nélkül megszűnt. Az egyesület és az alapítvány jogutód nélkül megszűnhet a valamennyi jogi személyre érvényes általános szabályok szerint, ha:

- a) határozott időre jött létre és a meghatározott időtartam eltelt (Ptk. 3:48. § (1) bek. a) pont).
A Ptk. szerint az alapítvány alapító okiratában kötelező rendelkezni az alapítvány létesítésének időtartamáról (Ptk. 3:391. § (1) bek. a) pont).
Nem jellemző, de az egyesület esetében is kiköthetik a tagok, hogy mennyi időre létesítik a szervezetet.

Ha a létesítő okiratban megszabott idő eltelik, akkor a szervezet képviselője, vagy bármely más jogilag érdekelt fél kérheti a törvényszéktől a megszűnési ok megállapítását.

Az alapítvány alapítója, illetve az egyesület tagsága megváltoztathatja, megszüntetheti a létesítés időtartamára vonatkozó kikötést. Ekkor a szervezet nem szűnik meg.

- b) Megszűnése meghatározott feltétel bekövetkezéséhez kötött és e feltétel bekövetkezett (Ptk. 3:48. § (1) bek. b) pont).

A civil szervezet létesítő okirata tartalmazhat olyan feltételt, amelynek bekövetkezése esetén a szervezet képviselőjének vagy más jogilag érdekeltnek, a megszűnési ok bekövetkezésének megállapítását kell kérelmeznie a törvényszéktől.

Az alapítvány esetében az alapító, egyesület esetében a közgyűlés jogosult arra, hogy ezt a feltételt törölje, vagy megváltoztassa a létesítő okiratban.

- c) A tagok vagy alapítók legalább háromnegyedes szótöbbséggel kimondják a megszűnését (Ptk. 3:48. § (1) bek. c) pont).
- d) A civil szervezetek közül csak az egyesület/szövetség esetében lehetséges, hogy a szervezet maga mondja ki, vagy állapítsa meg a megszűnését. Az alapítvány esetében nincs ilyen lehetőség. Az alapító nem szüntetheti meg az alapítványt!

A saját megszűnéséről döntő egyesületnek nem kell a megszűnési ok megállapítását kérelmezni a törvényszéktől. Ehelyett a végelszámolás megindításának nyilvántartásba vétele iránti kérelmet nyújtja be akkor, ha a végelszámolást is elindítja. De az egyesület a megszűnésének kimondása után az egyszerűsített törlési eljárást is kezdeményezheti a bíróságnál, ha ennek törvényi feltételei fennállnak. (Civil törvény. 9/K. § (6.) bek.)

- e) Az arra jogosult szerv megszünteti (Ptk. 3:48. § (1) bek. d) pont). A bíróság törvényességi felügyeleti eljárás keretében megszüntetheti az egyesületet és az alapítványt. Erre akkor kerül sor, ha a bíróság biztos abban, hogy nem lehet elhárítani azokat a hiányosságokat, amelyek miatt a törvényességi felügyeleti eljárás elindult (nem lehet helyreállítani a szervezet törvényes működését).

Különösen a régebben létesült szervezetek esetében gyakori, hogy a törvényszék valamely nyilvántartási adat pótlására, esetleg a tisztségviselő megbízatásának lejártja miatt törvényességi felügyeleti eljárást indít. Az erről szóló végzésben a bíróság felhívja a szervezetet arra is, hogy nyilatkozzon arról, ha nem áll módjában orvosolni a hiányosságot, esetleg tudomása van arról, hogy

valamely megszűnési ok bekövetkezett. Ha a szervezet működtetése nem biztosítható, célszerű arról nyilatkozni, hogy a megszűnési ok bekövetkezett. Ez esetben a bíróság határozatot tud hozni a szervezet megszüntetéséről. Így elkerülhetők az esetleges szankciók, illetve a szervezet törléséhez vezető folyamat is gördülékenyebb lehet.

Kizárólag az egyesületekre érvényes megszűnési okok

Az egyesület – a jogi személyekre általánosan érvényes eseteken túl – megszűnhet a kizárólag az egyesületekre vonatkozó speciális szabályok szerint. Így megszűnhet akkor is, ha:

a) az egyesület megvalósította célját vagy az egyesület céljának megvalósítása lehetlenné vált és új célt nem határoztak meg. (Ptk. 3:84. § a) pont)

Az egyesület képviselője vagy más jogilag érdekelt fél kérheti a megszűnési ok bekövetkezésének megállapítását a Törvényszéktől.

A közgyűlés minősített („háromnegyedes”) többséggel módosíthatja a szervezet célját annak érdekében, hogy a megszűnési ok elháruljon.

A szervezetek többsége általános, az emberek szélesebb körét érintő célt határoz meg. Ezért nehezebben lehet igazolni a cél teljesülését vagy a cél megvalósításának

ellehetetlenülését. A cél megvalósítása ellehetetlenülhet külső, a szervezeten kívüli okokból. Pl. előfordulhat, hogy valamelyik ágazatban változik az intézményi, támogatási struktúra, ami miatt a civil szervezet nem tudja tovább folytatni a tevékenységét. Az ellehetetlenülésnek lehetnek kizárólag a szervezethez köthető okai is. Ilyen eset, amikor már nem lehet a tagok háromnegyedének támogatását megszerezni a megszűnés kimondásához, de a szervezet már nem végez érdemi munkát.

b) Az egyesület tagjainak száma hat hónapon keresztül nem éri el a tíz főt. (Ptk. 3:84. § b) pont)

Az a) és b) pontban szereplő esetekben a szervezet képviselője vagy más jogilag érdekelt szereplő kérheti a megszűnési ok bekövetkezésének megállapítását a Törvényszéktől.

Kizárólag az alapítványokra érvényes megszűnési okok

A Ptk. tartalmaz olyan megszűnési okokat is, amelyek csak az alapítványok esetében merülnek fel. E szabályok szerint az alapítvány megszűnik akkor, ha:

a) A célját megvalósította, és az alapító új célt nem határozott meg. (Ptk. 3:403. § (1) bek. a) pont)

A jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérel-

met az alapító (alapítók) vagy más jogilag érdekelt fél kérelmezheti. Érdemes azonban felhívni a figyelmet arra, hogy amennyiben az alapítvány elérte az eredeti célját, nem kell feltétlenül megszűnnie. Ha az alapítványnak maradt vagyona, az alapító új célt határozhat meg a szervezetnek, amelynek teljesítése érdekében a szervezet tovább működhet.

b) A céljának megvalósítása lehetetlenné vált, és a cél módosítására vagy más alapítvánnyal való egyesülésre nincs mód. (Ptk. 3:403. § (1) bek. b) pont)

A jogutód nélküli megszűnést eredményező ok megállapítására irányuló kérelmet az alapító (alapítók) vagy más jogilag érdekelt fél kérelmezheti. A bíróság minden esetben egyedileg mérlegeli, hogy a cél megvalósítása valóban lehetetlenné vált-e. A bíróság az alapító és az alapítvány (az alapítvány képviselőjének) nyilatkozatai és a benyújtott dokumentumok alapján hoz döntést a megszűnési ok bekövetkezéséről. A cél teljesítésének ellehetetlenülését okozza az a helyzet is, ha az ügyvezető szerv tagjainak megbízása – a megbízási idő lejárt, lemondás vagy egyéb okból – megszűnik és az alapító nem tud új tisztségviselőt vagy tisztségviselőket felkérni. Ezt a helyzetet az alapítvány is elő tudja állítani, ha gyorsítani szeretné a szervezet megszűnését.

c) Három éven át a célja megvalósítása érdekében nem folytat tevékenységet (Ptk. 3:403. § (1) bek. c) pont).

A jogutód nélküli megszűnést eredményező ok megállapítására irányuló kérelmet az alapító (alapítók) vagy más jogilag érdekelt fél kérelmezheti a bíróságtól.

Előfordul, hogy az alapítvány folyamatosan működik, eleget tesz a jogi és adminisztrációs követelményeknek. Még gazdálkodik is a működésének fenntartásával összefüggésben (pl. fenntartja a bankszámláját), de valójában nem végez a célja elérését szolgáló tevékenységet. Jellemzően a szervezet éves beszámolója és a közhasznúsági mellékletek hiányos tartalma alapján is látható, ha az alapítvány nem tett semmit a céljának megvalósítása érdekében. A bíróság akkor is megállapítja a megszűnési okot, ha a szervezet szabályosan működött, de nem volt a céljához kapcsolódó tevékenysége.

Az alapítványok esetében, amennyiben bármelyik (általános, vagy csak az alapítványokra vonatkozó) megszűnési ok bekövetkezik, a kuratóriumnak kötelessége értesíteni az alapítót és (ha létezik ilyen szerv) a felügyelőbizottságot és a könyvvizsgálót. Az alapítónak harminc napon belül intézkednie kell az alapítvány fennmaradása vagy a

megszűnési ok megállapítása érdekében. Ha az alapító e határidőn belül nem tesz érdemi intézkedést, akkor a kuratórium (vagy kurátor) köteles a nyilvántartó bírósághoz bejelenteni a megszűnési okot. A Ptk. a kuratórium tagjainak egyetemleges felelősségét állapítja meg a késedelmes megszüntetésből eredő károkért. Ezért az ügyvezető szerv tagjainak személyes érdeke a lehető legrövidebb időn belül jelezni a bíróság felé a megszűnési ok bekövetkezését.

Egyetlen kivétellel, valamennyi esetben a bíróság állapítja meg a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkezését. A kivétel az egyesületeket érintően lehetséges, amikor a tagok maguk mondják ki az egyesület megszűnését vagy a megszűnési ok bekövetkezését.

Általában az alapítvány alapítója, illetve egyesület esetében a szervezet képviselője által benyújtott kérelem alapján hoz döntést a bíróság. De a megszűnési ok megállapítására irányuló kérelmet (a „Szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelem” PK-157 jelű iForm úrlapon) más jogilag érdekelt fél is előterjesztheti. Továbbá – az egyesület tagjai által kimondott megszűnést nem számítva – az ügyésznek is van joga a megszűnési ok megállapítására irányuló eljárást indítványozni a bíróság felé. Az ügyészt az indítványozás joga akkor illeti meg, ha indítványát a

közérdek sérelmére állapítja meg és e közérdek sérelmének fennállását valószínűsíti. Az elterjedt gyakorlat szerint a vármegyei főügyészségek a közérdek sérelmének tekintik, ha a nyilvántartásban szereplő adatok hiányosak vagy nem felelnek meg a valóságnak. Ezért az illetékes vármegyei főügyészséghez is fordulhat a szervezet, ha saját maga nem képes megindítani a megszűnési ok megállapítására irányuló eljárást. A főügyészségeknek nem kötelessége a szervezet jelzése alapján indítványt tenni. A közhasznú szervezetek esetében az ügyész indítványához nem szükséges a közérdek sérelmét megjelölni és fennállását valószínűsíteni. (Cnytv. 71/E. § (2) bek.) E szervezetek felett az ügyész törvényességi ellenőrzési jogot gyakorol.

Amint a fentiekben jeleztük, a megszűnési ok bekövetkezése nem vezet minden esetben a szervezet tényleges megszűnéséhez. Az alapító, illetve a tagok dönthetnek a civil szervezet működésének meghosszabbításáról, valamint törölhetik a létesítő okiratból azt a kikötést, amely szerint a szervezet határozott időre létesült. A célok teljesülése esetén az egyesületek és alapítványok esetében is van mód új cél megállapítására. Az alapítványok esetében ehhez azonban szükséges, hogy a szervezet rendelkezzen a cél eléréséhez rendelhető vagyonnal. Az egyesület céljának módosításával és/vagy egyéb intéz-

kedések megtételével feloldható a célok teljesülésének ellehetetlenülése. Az alapítványok esetében a Ptk. azt is szorgalmazza, hogy a szervezet a jogutód nélküli megszűnés helyett egyesüljön egy másik alapítvánnyal. Az egyesület céljait a tagok szabadon módosíthatják. Így elkerülhető, hogy a cél megvalósítása vagy valamely feltétel bekövetkezése miatt szűnjön meg az egyesület. Ha az egyesület tagsága mondja ki az egyesület megszűnését, és ennek nincs egyéb akadálya, a tagok később – a végelszámolás ideje alatt – dönthetnek a szervezet működésének folytatásáról. A bíróság megszűnést kimondó döntése ellen bírósági úton lehet fellépni.

II. A civil szervezet gazdálkodási, vagyoni, hatósági és egyéb ügyeinek lezárása

A megszűnési ok megállapítását, illetve a szervezet tagok által történő megszüntetését követően következik a szervezet vagyoni viszonyainak és egyéb ügyeinek lezárása. Erre négyféle módon kerülhet sor:

- a) egyszerűsített törlési eljárás;
- b) végelszámolás/kényszer-végelszámolás;
- c) felszámolás;
- d) csődeljárás.

A Civil kézikönyvben az egyszerűsített törlési eljárás és végelszámolás/kényszer-végelszámolás folyamatát mutatjuk be.

Az egyszerűsített törlési eljárás

A szervezetek szempontjából az egyszerűsített törlési eljárás a legegyszerűbb módja az egyesület/alapítvány jogutód nélküli megszűnésének. Ilyenkor szinte minden feladatot, ami a szervezet megszűnéséhez szükséges, a bíróság végez el. Az egyszerűsített törlési eljárás három esetben indulhat el.

A. Az egyszerűsített törlési eljárást a bíróság akkor tudja elindítani, ha előbb megállapítja a valamelyik jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkezését. (Ectv. 9/K. § (1) bek. a) pont) A bíróság a megszűnési okot megállapíthatja kérelem vagy az ügyészség indítványa alapján. A jogutód nélküli megszűnési ok megállapítására irányuló kérelmet („Szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelem” PK-157 jelű iForm űrlap) benyújthatja valamely jogilag érdekelt szereplő, vagy alapítvány esetében az alapító, egyesület esetében pedig maga a szervezet (az egyesület képviselője). Az egyszerűsített törlési eljárás akkor indulhat el, ha a megszűnési ok megállapítására irányuló eljárás során

nem merül fel, hogy a szervezetnek vagyona van. További kizáró okot jelent, ha a szervezetnek nincs élő adószáma. (Soha nem volt adószáma, vagy korábban volt, de adószámát törölték, esetleg megszüntették.) Az egyszerűsített törlésre irányuló kérelmet az „Egyszerűsített törlés kezdeményezése” PK-149 jelű iFORM űrlapon terjesztheti elő az alapítvány alapítója/az egyesület képviselője. Azután, hogy a bíróság megállapította a megszűnési ok bekövetkezését.

B. A másik eset, amikor a bíróság indítja el az egyszerűsített törlési eljárást, ha előbb törvényességi felügyeleti eljárás keretében megszüntette a szervezetet. (Ectv. 9/K. § (1) bek. b) pont). A törvényességi felügyeleti eljárást a bíróság elindíthatja hivatalból. De az eljárás elindulhat az ügyész indítványa, valamely jogilag érdekelt fél vagy olyan szereplő kérelmére, akit a jogszabály kötelez az eljárás kezdeményezésére. Ebből következik, hogy a szervezetek saját maguk is kezdeményezhetnek törvényességi felügyeleti eljárást. Továbbá akár az ügyészség fellépését is kérhetik, ha önállóan nem képesek kérelmezni a törvényességi felügyeleti eljárás elindítását.

A törvényességi felügyeleti eljárásra okot adó körülményeket a civil szervezetek

bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény tartalmazza (Cnytv. 71/C. § (1) bekezdés (a-e) pontok). Törvényességi felügyeleti eljárás indulhat többek között a bírósági nyilvántartásban vagy a létesítő okiratban hiányosan vagy pontatlanul szereplő adatok miatt. Gyakran a képviselő megbízatási idejének lejárta miatt indul el az eljárás, hiszen képviselő nélkül a szervezet nem tud törvényesen működni. A törvényességi felügyeleti eljárás során nem érdemes arra törekednie a szervezetnek, hogy a jogszerű működés látszatát keltse, ha nem állnak fenn a működésnek a feltételei. Célszerűbb már a bíróság első felhívására küldött válaszban nyilatkozni arról, hogy bekövetkezett valamelyik megszűnési ok. Ebben az esetben a bíróság gyorsabban és egyéb szankciók kiszabása nélkül megtudja szüntetni a szervezetet. (Cnytv. 71/G § (4) bekezdés). Ha nem ezt az utat választja a szervezet, előfordulhat, hogy a megszüntetésére már csak akkor kerül sor, amikor a törvényességi felügyeleti eljárás keretében kiszabott bírságok és egyéb intézkedések (Cnytv. 71/G § (2) bekezdés) hatástalannak bizonyulnak. A törvényességi felügyeleti eljárás is csak akkor vezethet egyszerűsített törlési eljá-

ráshoz, ha nem merül fel, hogy a szervezetnek vagyona van. Továbbá a szervezetnek ebben az esetben is élő adószámmal kell rendelkezni ahhoz, hogy az egyszerűsített törlési eljárás elinduljon.

C. Az egyszerűsített törlési eljárás a szervezet kérelmére is elindulhat. Ez a lehetőség azonban csak az egyesületekre vonatkozik. Az egyesület közvetlenül kérelmezheti az egyszerűsített törlési eljárás elindítását:

- ha elhatározza a megszűnését, vagy
- megállapítja, hogy bekövetkezett valamelyik megszűnési ok.

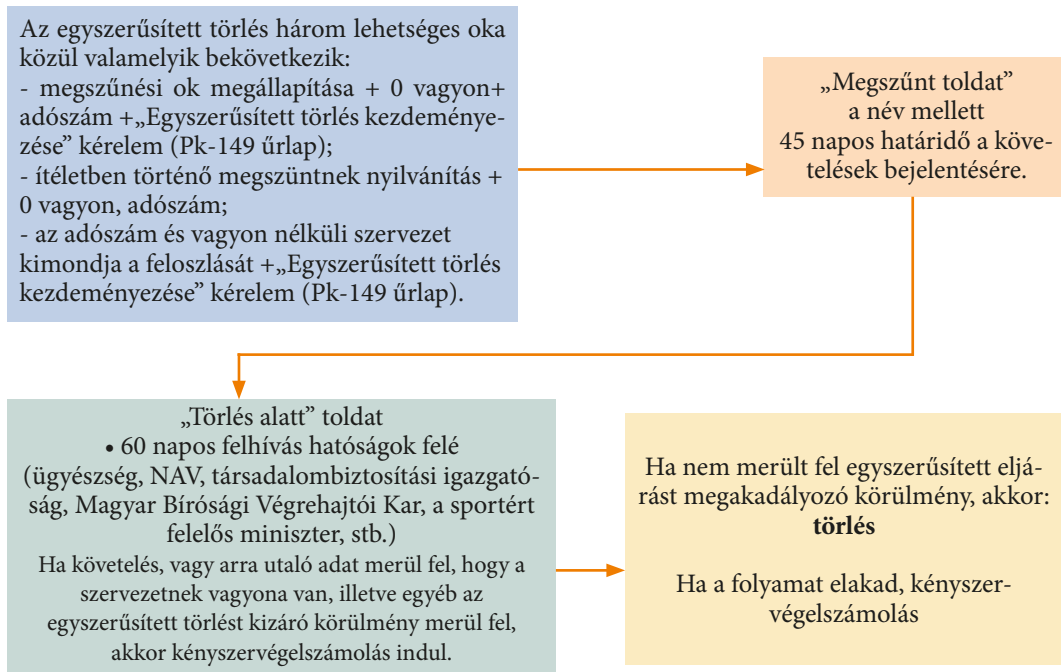
A szervezetnek nem lehet vagyona és a bíróság által elindított eljárásoktól eltérően itt a szervezetnek nem lehet élő adószáma. Ebben az esetben az egyszerűsített törlésre irányuló kérelmet az „Egyszerűsített törlés kezdeményezése” PK-149 jelű iFORM űrlapon terjesztheti elő az egyesület képviselője.

Amikor szervezet a megszűnési ok bekövetkezésének megállapítását kéri, vagy arról nyilatkozik, hogy a törvényes működés helyreállítására nincs mód, érdemes becsatolni egy olyan friss bankszámlakivonatot, amelynek egyenlege 0 Ft-ot mutat. A gyakorlat azt mutatja, hogy a „nullás” bankszámlakivonat benyújtását a bíróság is kéri a

megszűnési ok megállapítására irányuló eljárásokban. Továbbá a „nullás” bankszámlakivonatot akár a törvényességi felügyeleti eljárás kezdetén is kérheti a bíróság, ha a szervezet megszüntetését valószínűsíti. A szervezetnek – mindaddig amíg gazdálkodik – minősül – rendelkeznie kell bankszámlával.

Ezért csak a „nullás” bankszámla igazolhatja, hogy a szervezetnek az eljárás kezdetén nincs vagyona. A „nullás” bankszámla jelzés a bíróságnak, hogy egyszerűsített törlés keretében történhet meg a szervezet vagyoni és hatósági ügyeinek lezárása.

Az egyszerűsített törlési eljárás menete

Ha nem merül fel a szervezet vagyónára és/vagy adószámára vonatkozóan olyan tény, amely kizárja az egyszerűsített törlési eljárás lefolytatását, akkor a bíróság öt napon belül hirdetményt tesz közzé az OBH portálján. A bíróság.hu oldalon belül ez a közlemény a „Közzététel keresőben”, illetve a „Civil szervezetek névjegyzékében” tekinthető meg. A bíróság a hirdetményben – szükség esetén – felhívja a civil szervezet nyilvántartásba bejegyzett képviselőit, hogy negyvenöt napon belül jelentsék be idézési címüket.

A hirdetményben a bíróság 45 napos lejáratú határidővel felhívást tesz közzé. A felhívásra azok jelentkezhetnek, akiknek:

- követelése van a civil szervezettel szemben (beleértve a függő követeléseket is),
- tudomása van arról, hogy a civil szervezettel szemben bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás van folyamatban,
- a birtokában a civil szervezet tulajdonában lévő eszköz van, vagy akik a civil szervezet vagyontárgyára jogosultak, illetve arra jogosan tarthatnak igényt.

Ha a negyvenöt napos határidőn belül nem merül fel adat a civil szervezet vagyónára vonatkozóan, a bíróság hivatalból megindítja az egyszerűsített törlési eljárást. Ebben az esetben a civil szervezet nyilvántartásából törlik a „megszűnt” vagy „megszüntetve” tol-

datot, és bejegyzik a „törlés alatt” toldatot. Az eljárást lezáró végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak helye nincs.

A bíróság az egyszerűsített törlési eljárás elrendelését követő öt munkanapon belül az egyszerűsített törlési eljárás megindításáról értesíti:

- a) az ügyészséget, amennyiben az ügyész a civil szervezet felett törvényességi ellenőrzést gyakorol. (A közhasznú szervezeteket érinti a szabályozás)
- b) a civil szervezet székhelye szerint illetékes adó- és vámhatóságot, társadalombiztosítási igazgatási szervet,
- c) a civil szervezet székhelye szerint illetékes végrehajtót (végrehajtókat),
- d) a Magyar Bírósági Végrehajtói Kart az önálló bírósági végrehajtók által intézett bírósági és közigazgatási végrehajtási ügyekről vezetett nyilvántartás adatairól történő adatszolgáltatás érdekében,
- e) ha a nyilvántartásában szerepel, a civil szervezet számláit vezető pénzforgalmi szolgáltatókat, és
- f) az ingatlanügyi hatóságot.

A bíróság akkor törli a nyilvántartásból a szervezetet, ha:

- a szervezettel szemben nincs bejelentett követelés;
- nincs folyamatban bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás;

- nem merült fel érdemi adat a civil szervezet vagyona-ra vonatkozóan;
- az adó- és vámhatóságnál, valamint a társadalombiztosítási igazgatási szervnél nem folyik eljárás a szervezettel szemben;
- a szervezetnek nincs munkavállalója;
- a végrehajtó, vagy a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar szerint nincs folyamatban lévő végrehajtási eljárás.

A bíróság rendelkezik az iratok elhelyezéséről. Elsődlegesen a civil szervezet volt képviselője gondoskodik az iratok elhelyezéséről. Ha erre nincs lehetőség, akkor az alapítványnál bármelyik elérhető korábbi kuratóriumi tag, esetleg bármelyik elérhető alapító gondoskodik az iratok őrzéséről. Ha az egyesület iratainak őrzése nem bízható a korábbi tisztségviselőire, akkor az iratok elhelyezését és őrzését az egyesület bármely fellelhető tagja vállalhatja. Az iratokat őrző személy igazolja az iratok elhelyezését és nyilatkozik az őrzés helyéről.

Ha az egyszerűsített törlési eljárás elakad, akkor kényszer végelszámolás indul a szervezettel szemben. Erre akkor kerül sor, ha a szervezet vagyonnal, rendezetlen tartózással rendelkezik, munkavállalója van, esetleg lezáratlan bírósági, hatósági vagy egyéb az eljárás lefolytatását lehetetlenné tevő ügye van.

Egyesület végelszámolása, kényszer-végelszámolása

1. Az egyesület tagjai két esetben dönthetnek a megszűnésről.

a) A megszűnés elhatározása: a közgyűlés (az egyesület döntéshozó szerve) a tagok legalább háromnegyedes szótöbbségével kimondja az egyesület megszűnését (Ptk 3:48. § (1) bek. c) pont és Ectv. Civil törvény 9. § (3) bek.).

b) A megszűnési ok bekövetkezésének megállapítása: a közgyűlés határozatban megállapítja, hogy az egyesület megszűnt. Erre akkor kerülhet sor, ha bekövetkezett valamelyik a Ptk-ban szereplő megszűnési ok (Ptk. 3:48. § (1) bekezdés a) és b), illetve 3:84. § a) pont).

2. A közgyűlés a megszűnésről szóló döntésével egyidejűleg határoz:

- a végelszámolás elrendeléséről;
- a végelszámolás kezdő napjáról;
- a végelszámoló megválasztásáról;
- a végelszámoló díjazásáról;
- civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok, valamint a részvételével működő alapítvány vagy egyesület sorsáról. (Civil törvény Ectv. 9. § (3) bek.).

A végelszámolást nem indíthatja el a szervezet, ha fizetésképtelen (Civil törvény Ectv.

9. § (2) bek. és 9/A § (2) bek.). Továbbá az egyszerűsített törlési eljárást választó szervezet sem indíthat végelszámolási eljárást (Civil törvény Ectv. 9. § (2) és 9/J. § (1) bek.).

A megválasztott végelszámoló benyújtja a „Végelszámolás megindításának nyilvántartásba vétele iránti kérelmet” (Pk-156 jelű iFORM űrlap) a szervezetet nyilvántartó törvényszék felé. A kérelmet a közgyűlés határozataiban szereplő adatokkal összhangban kell kitölteni. Ha a végelszámoló nem természetes személy, akkor a nyilvántartási számát (cégjegyzékszámát) és a végelszámolási feladatok ellátására kijelölt természetes személy nevét és lakóhelyét is meg kell adni. A kérelem mellékletei: végelszámoló tisztségfoglaló nyilatkozata, jegyzőkönyv, jelenléti ív. (A közhasznú és a „normál” szervezetek vezető tisztségviselőire vonatkozó tisztségfoglaló nyilatkozat sablonok elérhetők a birosag.hu oldalon.)

Ha az egyszerűsített törlési eljárás lefolytatása meghiúsul, vagy a bíróság hivatalból, esetleg az ügyészség indítványára szüneti meg az egyesületet, akkor kényszer-végelszámolás indul. A kényszer-végelszámolás során a bíróság határozatban jelöli ki a végelszámolót. A bíróság alapesetben a szervezet bejegyzett képviselőjét jelöli ki végelszámolónak. A bíróság nyilatkozatot kér

a szervezet vezető tisztségviselőjétől, hogy képes-e végelszámolói tisztséget ellátni. Ha a bejegyzett vezető tisztségviselő nem jelölhető ki vagy kijelölésének mellőzését alapos okkal (az említett nyilatkozatban) kéri, a bíróság a felszámolói névjegyzékből jelöli ki a végelszámolót. (Civil törvény 9/J. § (3) bekezdés)

3. A kérelem alapján a törvényszék végzést hoz végelszámolás megindításáról. A végzést a törvényszék közé teszi a birosag.hu oldalon.

A kényszer-végelszámolás során a végzést nem a szervezet kérelme alapján hozza meg a bíróság, hanem hivatalból, esetleg az ügyészség indítványa alapján.

4. A törvényszék által közzétett végzés tartalmazza a hitelezőknek szóló felhívást, hogy követeléseiket a közzétételtől számított negyven napon belül jelentsék be a végelszámolónak. A civil szervezetek névjegyzékében a szervezet neve mellett megjelenik „végelszámolás alatt”, illetve a „v. a” toldat.

5. A közgyűlés döntése és/vagy a törvényszék végzése tartalmazza a végelszámolás nyitó napját. A korábbi vezető tisztségviselő a végelszámolás nyitó napjától számított 30 napon belül:

- tájékoztatja a végelszámolót a folyamatban lévő ügyekről,
- jegyzéket készít a nem selejtezhető, a titkos minőségű, a számviteli és adóügyi, pályázati, foglalkoztatási stb. működési iratokról és átadja végelszámolónak,
- értesíti a munkavállalókat a végelszámolás megindításáról.

Ha végelszámoló díjazásban részesül, a végelszámoló díjára tartalékot kell képezni. Ha az összeg nem áll rendelkezésre, akkor a korábbi vezető tisztségviselőnek kell a szükséges összeget a szervezet bankszámlájára befizetni. A végelszámoló díjazására szánt tartalékot elkülönítetten kell kezelni. (Civil törvény Ectv. 9/C. § (2.) és (3) bek.)

Akkor is érvényesíteni kell ezeket a rendelkezéseket, ha a végelszámoló azonos a szervezet korábbi vezető tisztségviselőjével.

6. A végelszámoló a végelszámolás közzétételétől számított 15 napon belül – szükség szerint – értesíti a végelszámolás megindításáról:
- a) az ingatlanügyi hatóságot a végelszámolás tényének bejegyzése érdekében,
 - b) ha a civil szervezet valamely vagyontárgya országos közhiteles vagy közérdekből vezetett nyilvántartásban szerepel, e nyilvántartást vezető szervezetet,
 - c) a területileg illetékes állami munkaerő-piaci szervezetet,

- d) a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságot arról, hogy maradtak-e fenn olyan környezeti károsodások, környezeti terhek, amelyekből bírságfizetési vagy egyéb fizetési kötelezettség, a károsodások elhárításához, illetve a terhek rendezéséhez szükséges kiadás származhat,
- e) a civil szervezet pénzforgalmi számláit vezető valamennyi pénzforgalmi szolgáltatót,
- f) a civil szervezet vagyoni részvételével működő jogalanyok vezető tisztségviselőit,
- g) a civil szervezet által vagy ellen indított és folyamatban lévő hatósági és bírósági eljárásokban az eljáró hatóságot vagy bíróságot.

7. A végelszámoló a végelszámolás nyitó napjától számított 30 napon belül:

- elkészíti a tevékenységet lezáró beszámolót;
- elkészíti a soron kívüli Tao, illetve szükség szerint a többi adónem soron kívüli bevallását.

A végelszámolás során az egyesület a korábbi működése során alkalmazott könyvvizetési módot alkalmazza. A végelszámolás alatt álló egyesület a beszámolóit a 479/2016 Korm. rendelet szerinti formában készíti el. Csak az e rendelet szerint készült a bíróság.

hu oldalról letölthető beszámoló űrlapon lehet benyújtani a beszámolót.

A tevékenységet lezáró beszámoló időszaka az adott év január 1-től a végelszámolás kezdetét megelőző napig tart. A tevékenységet lezáró beszámolót – az üzleti évet lezáró beszámolóhoz hasonló módon – az OBH felé kell elküldeni. A beszámolót csak az adott évre vonatkozó beszámoló űrlapon lehet benyújtani:

Pl. 2024. május 15. a végelszámolás kezdő napja.

A tevékenységet lezáró beszámolóban a mérleg időpontja a végelszámolást megelőző nap, azaz 2024. május 14.

Az eredménylevezetés/eredménykimutatás a 2024. január 1 és a végelszámolást megelőző nap, azaz 2024. május 14. közötti időszakról szól.

A beszámoló „előző év” oszlopaiban az utolsó lezárt üzleti év adatai kerülnek. A példa szerinti tevékenységet lezáró beszámolóba a 2023. évről szóló beszámoló „Tárgyév” oszlopában szereplő adatok kerülnek. Az „Előző év helyesbítése” oszlop kitöltésére, akkor van szükség, ha a 2023. évről szóló beszámoló adatai hiányosak vagy nem valósak.

A végelszámolás alatt álló egyesület a tevékenységet lezáró adóbevallást – a végelszámolás kezdő időpontját megelőző nappal – a végelszámolás kezdő időpontját követő

30 napon belül köteles benyújtani. (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 53.§ (1) bek.)

A tevékenységet lezáró adóbevallással egyidejűleg teljesíteni kell a tevékenységet lezáró adóbevallás időszakát megelőző azon időszakokra vonatkozó adóbevallási kötelezettségeket is, amelyek teljesítésének határideje a tevékenységet lezáró bevallás, benyújtásakor még nem járt le. (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 53.§ (1) bek.)

A végelszámolás alatt álló egyesület a tevékenységet lezáró bevallást nem válthatja ki bevallást helyettesítő nyilatkozattal. (Ha az egyesület nem végez ingatlanhasznosítási és/vagy vállalkozási tevékenységet, a „rendes”, az üzleti évről szóló társasági adóbevallás helyett nyújthat be TAONY-t. De a végelszámolási folyamat mérföldköveinél, így a tevékenység lezárásánál is bevallást kell benyújtani.) (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 49. § 4. bek.)

8. A végelszámoló elkészíti a tevékenységet lezáró beszámoló alapján a végelszámolási nyitó mérleget. A mérleg időpontja a végelszámolás nyitó napja.

9. A közzététel napjától számítva 40 nap áll a hitelezők rendelkezésére az végelszámolás egyesülettel szembeni igények bejelentésére.

10. A végelszámoló jegyzéket készít a követelésekről. A jegyzékben külön kell kimutatni az elismert és a vitatott követeléseket. A végelszámoló a hitelezői igénybejelentési határidő elteltét követő tizenöt napon belül benyújtja a követelések jegyzékét a Törvényszék felé.

11. Szintén az igénybejelentési határidő elteltét követő tizenöt napon belül kell tájékoztatni a hitelezőket a követeléseik besorolásáról. A vitatott igényt bejelentő hitelezőt tájékoztatni kell, arról, ha az egyesület vitatja az igényét. Az a hitelező, akinek bejelentett követelését a végelszámoló vitatja, igényét a végelszámoló értesítésének kézhezvételétől számított harmincnapos határidőn belül a bíróság előtt perben érvényesítheti, ennek megindítását a végelszámolónál igazolnia kell. A végelszámoló a vitatott igények fedezetére köteles lekötött tartalékat bepezni.

12. A végelszámoló elkészíti – az esetleges követeléseket is – tartalmazó korrigált végelszámolási nyitó mérleget. A végelszámoló a végelszámolási nyitó mérleget a hitelezői igények bejelentésének határidejét követő 75 napon belül készíti el. A korrigált végelszámolási nyitó mérleget a közgyűlés fogadja el. A Közgyűlést a végelszámoló hívja össze. A korrigált végelszámolási nyitó mérleget a

végelszámoló terjeszti az egyesület döntéshozó szerve felé. A Közgyűlés dönt a korrigált elszámolási nyitó mérleg elfogadásáról.

13. A követelések ismeretében három lehetséges módon folytatódhat az eljárás.

a) Ha a szervezet vagyona elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a végelszámoló elkezdje rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az egyesület működéséhez kapcsolódó feladatokat (pl.: ha esedékes, összehívja az éves közgyűlést).

b) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a különbözetet a szervezet pótolhatja. A vagyon pótlására a korrigált nyitómérleg elfogadásától számítva 30 nap áll rendelkezésre. Ezután a végelszámoló elkezdje rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az egyesület működéséhez kapcsolódó feladatokat (pl.: ha esedékes összehívja az éves közgyűlést).

c) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, és a hiányzó vagyont a szervezet pótolni sem tudja, akkor felszámolási eljárás indul. A felszámolási kérelmet a végelszámoló nyújtja be a Törvényszék felé. A felszámolás irán-

ti kérelem előterjesztéséhez nincs szükség a döntéshozó szerv hozzájárulására. De a végelszámolónak a döntéshozó szervet a felszámolás kezdeményezéséről haladéktalanul tájékoztatnia kell.

14. A beszámolókat a végelszámolás ideje alatt is el kell készíteni, el kell fogadni a Közgyűlésnek, és meg kell küldeni az OBH felé. A beszámoló formája ugyanaz, mint amikor a szervezet még rendesen működött.

De! A mérleg forduló napja nem december 31., hanem a végelszámolás kezdőnapjától számított 12. hónap utolsó napja.

Pl. Ha végelszámolás kezdőnapja 2024. május 15. Akkor az üzleti év zárónapja 2025. május 31. lesz.

Ha a végelszámolás kezdőnapja október 24., akkor az üzleti év a következő október 30. zárul).

A beszámolót és a tao bevallást a mérlegforduló napjától kezdve az ötödik hónap utolsó napjáig kell letétbe helyezni az OBH-nál.

Pl. Ha az üzleti év május 31-én zárul, akkor az éves beszámolót október 31-ig kell letétbe helyezni.

Ha az üzleti év október 31-én zárul, akkor az éves beszámolót március 31-ig kell letétbe helyezni.

15. A végelszámolás három éven belül le kell zárni. Ha a végelszámolás áthúzódik a következő évre, akkor:

- teljes üzleti évről szóló beszámoló készül minden olyan üzleti évről, amelynek teljes ideje alatt zajlott a végelszámolás.
- továbbá egy töredék évről szóló beszámoló készül arról az évről, amelyben a végelszámolás lezárul.

Pl. Ha a végelszámolás 2024. május 15-én indult. De csak 2025. június 7-én lehet lezárni, akkor:

az 2024. május 15. - 2025. május 14. közötti üzleti évről éves beszámolót kell elfogadni és letétbe helyezni 2025. október 31-ig. (A mérlegforduló napját követő 5. hónap utolsó napjáig kell teljesíteni)

2025. május 15.-től – 2025. június 7-ig tartó időszakra egy töredék évről szóló záró beszámolót kell elfogadni és közzétenni. Ezt 2025. november 30-ig kell letétbe helyezni (A mérlegforduló napját követő 5. hónap utolsó napjáig kell teljesíteni)

16. Ha végelszámolás elhúzódik a végelszámoló évente tájékoztatót készít a Közgyűlés és a Törvényszék részére a szervezet helyzetéről, a végelszámolás elhúzóadásának okáról, és az eljárás befejezésének várható időpontjáról is.

Ha végelszámoló mulasztásból húzódik el a végelszámolás, a Törvényszék bírságot szabhat ki rá. A bíróság e mellett új végelszámolót jelölhet ki.

17. A végelszámoló a végelszámolás befejezésekor elkészíti:

- a) a Tao és - ha szükséges - a többi adónemre vonatkozó bevallásokat;
- b) a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót;
- c) a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz;
- d) a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést);
- e) a szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslatot.

A felsorolt dokumentumokról a közgyűlés hoz döntést. A közgyűlést a végelszámoló hívja össze. Ha a szervezetnél felügyelő bizottság, könnyvizsgáló működik, a közgyűlés döntése előtt e szervek véleményét is be kell szerezni.

18. A végelszámoló benyújtja a Törvényszék felé az Egyesület törlése iránti kérelem” (PK_101T) űrlapon. A törlés iránti kérelemhez mellékelni kell a végelszámoló által

a végelszámolás befejezésekor elkészített és a döntéshozó szerv által jóváhagyott:

- a) adóbevallásokat,
- b) a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót,
- c) a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tett,
- d) a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentés), valamint
- e) a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslat során meghozott döntést,
- f) A döntéshozó szerv fenti okiratok tárgyában meghozott jóváhagyó határozatát is tartalmazó jegyzőkönyvet a jelenléti ívvel együtt. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a végelszámoló díjára, költségeire, köztük az iratanyag őrzésének és a civil szervezet megszűnésével kapcsolatban felmerülő egyéb költségeknek a viselésére, illetve a felosztott vagyon kiadásának időpontjára vonatkozó határozatot is,
- g) felügyelőbizottság jelentése (ha a szervezetnél működik felügyelő bizottság),
- h) a könyvvizsgáló jelentése (ha a szervezetnek van könyvvizsgálója),

- i) a civil szervezet iratanyagának elhelyezéséről, őrzéséről szóló nyilatkozat,
- j) a nyugdíj-biztosítási igazgatási szerv és az állami adóhatóság igazolása a szervezet biztosítottjai adatainak átadásáról vagy arról, hogy a szervezetnek nincs biztosítottja,
- k) Az engedményezéssel, tartozásátvállalással kapcsolatos okirat,
- l) A végelszámoló nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a szervezet a tartozásait ki-egyenlítette,
- m) szükség szerint csatolandó a kérelmező nevében eljáró képviselő képviseleti jogát igazoló teljes bizonyító erejű magánokirati formába foglalt meghatalmazása

nyújtani az adóhatóságok részére. A végelszámolás lezárását követően a záró adóbevallásokat is a beszámolóval egyidejűleg be kell nyújtani

19. A törlésre irányuló kérelemmel együtt kell a záró beszámolót letétbe helyezni az OBH-nál. A záró beszámoló letétbehelyezésének legkésőbbi időpontja a végelszámolás záródátumától számított 60 nap.

20. Adóbevallás-technikailag a tevékenység lezáró beszámoló benyújtásával együtt soron kívüli társasági adó és/vagy iparüzési adó bevallására is sort kell keríteni, illetve a végelszámolás időszaka alatt az összes többi adónemben, melyben a civil szervezett érintett volt – legyen szó járulék- avagy áfa bevallásról – az arra előírt határidőig be kell

Áttekintő táblázat az egyesület végelszámolásának/kényszer-végelszámolásának menetéről

Időpont	Intézkedés
	<p>1. A közgyűlés, ha a szervezet nem fizetéseképtelen, akkor döntésében kifejezi a tagok akaratát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szervezet megszűnéséről • megválasztja a végelszámolót; • kijelöli a végelszámolás nyitó napját; • határoz a végelszámoló díjazásáról.
	<p>2. A végelszámoló benyújtja a „Végelszámolás megindításának nyilvántartásba vétele iránti kérelmet” (a PK-156 iFORM űrlapon) a Törvényszék felé.</p> <p>A kérelem mellékletei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a jegyzőkönyv, amely tartalmazza: • a közgyűlés határozatát az egyesület jogutód nélküli megszüntetéséről (vagy annak megállapításáról, hogy az egyesület megszűnt), • a végelszámolás elrendeléséről szóló határozatot, • a végelszámolás kezdő időpontját, • megválasztott végelszámolót, • a jelenléti ív (ha személyes jelenlét mellett zajlott az ülés), • a végelszámoló tisztségelfogadó nyilatkozata, • a nyilatkozat arról, hogy a munkavállalói érdekképviselőt a végelszámolás megindításáról a szervezet értesítette, • szükség szerint: a jogi képviselő meghatalmazása. <p>A bíróság határozatot hoz a végelszámolás/kényszer-végelszámolás elindításáról. A szervezet a névjegyzékben „v. a” toldatot kap a neve mellé.</p> <p>A törvényszék által közzétett végzés tartalmazza a hitelezőknek szóló felhívást is.</p>
<p>30 nap a végelszámolás nyitó napjához képest</p>	<p>3. A vezető tisztségviselő:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tájékoztatja a végelszámolót a folyamatban lévő ügyekről; • jegyzéket készít a nem selejtezhető, a titkos minősítésű, a számviteli és az adóügyi, pályázati, foglalkoztatási stb. működési iratokról és átadja a végelszámolónak; • a végelszámolás megindításáról értesíti a munkavállalókat. <p>Ha végelszámoló díjazásban részesül, tartalékot kell képezni, elhelyezni azt a számlán és elkülönítetten kezelni. Ez a vezető tisztségviselő feladata.</p>

Időpont	Intézkedés
30 nap a végelszámolás nyitó napjához képest	4. A vezető tisztségviselő: <ul style="list-style-type: none"> • elkészíti a tevékenységet lezáró beszámolót; • elkészíti a soron kívüli TAO, illetve szükség szerint a többi adónem soron kívüli bevallását.
15 nap a végelszámolás közzétételétől számítva	5. A végelszámoló értesíti a végelszámolás elindításról <ul style="list-style-type: none"> • az ingatlanügyi hatóságot; • a közhiteles vagy közérdekből vezetett nyilvántartásban szereplő vagyontárgyak esetében a nyilvántartást vezető szervezetet; • a járási foglalkoztatási szervet; • a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságot; • a szervezet pénzforgalmi számláit vezető valamennyi pénzforgalmi szolgáltatót; • a szervezet vagyoni részvételével működő jogalanyok vezető tisztségviselőit; • a civil szervezet által vagy ellen indított és folyamatban lévő hatósági és bírósági eljárásokban az eljáró hatóságot vagy bíróságot; • a le nem zárt pályázatok kezelő szerveit, • a sportegyesületek a sportért felelős minisztériumot is.
	6. A végelszámoló elkészíti: a tevékenységet lezáró beszámoló alapján a végelszámolási nyitó mérleget (nyitó leltárt). (A tevékenységet lezáró beszámoló elkészítése a 4.pontban) A végelszámolási nyitó mérleg időpontja a végelszámolás nyitó napja.
40 nap a végelszámolást elrendelő jogerős elrendelő végzés közzétételétől	7. Követelések bejelentése: <ul style="list-style-type: none"> • ha vannak, akkor a hitelezők bejelentik a szervezet felé a követeléseiket; • a végelszámoló jegyzéket készít a követelésekről (külön kell kimutatni az elismert és a vitatott követeléseket); • a végelszámoló benyújtja a követelések jegyzékét a Törvényszék felé; • ugyanezen időtartam alatt a végelszámoló tájékoztatja a vitatott hitelezői igények hitelezőit arról, hogy a követelésük vitatottnak minősül (az érintettek 30 napon belül indíthatnak pert);
+15 nap	A végelszámoló a vitatott igények fedezetére köteles lekötött tartalékokat képezni.
+15 nap a végelszámolás nyitó napjához képest	

Időpont	Intézkedés
75 nap a végelszámolási nyitó mérleghez képest	8. A végelszámoló elkészíti az esetleges követeléseket tartalmazó korrigált végelszámolási nyitó mérleget.
haladéktalanul össze kell hívni az alapszabály szerinti eljárással	9. A Közgyűlés dönt a korrigált elszámolási nyitó mérleg elfogadásáról. A korrigált végelszámolási nyitó mérleget a mérlegforduló napot követő 5. hónap utolsó napjáig kell közzétenni.
30 nap a korrigált elszámolási nyitó mérleg elfogadásáról. illetve a különbözet pótlásáról szóló közgyűlési döntés után	10. A) Ha a szervezet vagyona elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a végelszámoló elkezdni rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az egyesület működéséhez kapcsolódó feladatokat (pl.: ha esedékes. összehívja az éves közgyűlést, elnökségi ülést). 10. B) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a különbözetet a szervezet pótolhatja. Ezután a végelszámoló elkezdni rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az egyesület működéséhez kapcsolódó feladatokat (pl.: ha esedékes összehívja. az éves közgyűlést, elnökségi ülést).
30 nap a korrigált elszámolási nyitó mérleg elfogadásáról. illetve a különbözet pótlásáról szóló nemleges közgyűlési döntés után	10. C) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, és a hiányzó vagyont a szervezet pótolni sem tudja, akkor felszámolási eljárás indul. A felszámolási kérelmet a végelszámoló nyújtja be a Törvényszék felé.

Időpont	Intézkedés
	<p>11. A beszámolókat a végelszámolás ideje alatt is el kell készíteni, el kell fogadni, és meg kell küldeni az OBH felé. A beszámoló formája ugyanaz, mint amikor a szervezet még rendesen működött.</p> <p>De!</p> <p>A mérleg forduló napja nem december 31. hanem a végelszámolás kezdőnapja szerinti hónap utolsó napja. (pl.: ha a végelszámolás október 24-én indult, akkor az üzleti év utolsó napja a következő év október 30. lesz).</p> <p>A beszámolót és a TAO bevallást a mérlegforduló napjától kezdve az ötödik hónap utolsó napjáig (a példa szerint március 31-ig) kell letétbe helyezni az OBH-nál.</p> <p>A végelszámoló évente tájékoztatót készít a Közgyűlés és a Törvényszék részére a szervezet helyzetéről, a végelszámolás elhúzódásának okáról, és az eljárás befejezésének várható időpontjáról is.</p> <p>Ha végelszámoló mulasztásból húzódik el a végelszámolás a Törvényszék bírságot szabhat ki rá. A bíróság e mellett új végelszámolót jelölhet ki.</p>
	<p>12. A végelszámoló a végelszámolás befejezésekor elkészíti, a Közgyűlés pedig elfogadja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a TAO, és ha szükséges a többi adónemre vonatkozó bevallásokat; • a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót; • a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz; • a felosztott vagyon kiadásának időpontját (a vagyon kiadására nem kerülhet sor a civil szervezet törlésére vonatkozó végzés meghozatalát megelőzően), • a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést); • a szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslatot.

Időpont	Intézkedés
	<p>13. A végelszámoló benyújtja a Törvényszék felé a törlésre irányuló kérelmet. Ennek mellékletei</p> <ul style="list-style-type: none"> • a közgyűlési jegyzőkönyv, • a jelenléti ív (ha személyes jelenléttel volt a közgyűlés megtartva) • a TAO, és ha szükséges a többi adónemre vonatkozó bevallások; • a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámoló; • a vagyonfelosztási javaslat, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz; • a felosztott vagyon kiadásának időpontjára vonatkozó javaslat (a vagyon kiadására nem kerülhet sor a civil szervezet törlésére vonatkozó végzés meghozatalát megelőzően) • a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelés (zárójelentés); • a szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslatot. <p>A törlésre irányuló kérelemmel egyidejűleg kell a záró beszámolót letétbe helyezni.</p>
30 nap a záró beszámoló elfogadása után	14. Az adóbevallás(ok) benyújtása.
60 nap a záró beszámoló elfogadása után	15. A záróbeszámoló és a még közzé nem tett beszámolók beküldése az OBH felé közzétételre.
<p>A civil szervezet a végelszámolási eljárás során bármikor – a civil szervezet törlésére irányuló kérelem benyújtásáig – elhatározhatja a végelszámolás megszüntetését és a civil szervezet működésének tovább folytatását.</p> <p>Kényszer-végelszámolás esetén azonban nincs lehetőség a végelszámolási eljárás szervezet által történő megszüntetésére.</p>	

Az alapítvány kényszer-végelszámolása

Az alapító nem szüntetheti meg az alapítványt (Ptk. 3:403.§ (2) bekezdés). Az alapítónak ezért nincs lehetősége arra sem, hogy saját maga határozzon a végelszámolás elindításáról, a végelszámoló személyéről. Ha nincs mód az egyszerűsített törlési eljárás lefolytatására, akkor az alapítvány gazdálkodásának és hatósági ügyeinek lezárása kényszer-végelszámolás keretében történik.

1. Ha valamelyik megszűnési ok bekövetkezik, a kuratórium értesíti az alapítói jogok gyakorlóját (továbbiakban: alapító). Ha az alapítvány rendelkezik felügyelő bizottsággal és/vagy könyvvizsgálóval, ezeket a szerveket is tájékoztatni kell.

Az alapítónak harminc napon belül kell intézkednie. A szervezet tovább működhet, ha az alapító elhárítja a megszűnési okot. Ha az alapító inkább megszüntetné az alapítványt, akkor be kell nyújtania a „Szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelmet” (PK-157) az alapítványt nyilvántartó törvényszék felé. Ha az alapító harminc napon belül nem intézkedik a kuratórium jelzését követően, akkor a kuratórium köteles a nyilvántartó bírósághoz bejelenteni a megszűnési okot.

A bejelentési kötelezettség késedelmes voltából vagy elmulasztásából eredő károkért az alapítvánnyal és harmadik személyekkel szemben a kuratórium tagjai egyetemlegesen felelnek. (3:403. § (4) bekezdés)

A megszűnési ok megállapítására irányuló kérelemhez csatolni kell a nyilatkozatot arról, hogy melyik megszűnési ok következett be. A bíróság az alapító és az alapítvány (kuratórium) álláspontját mérlegelve nem peres eljárás keretében dönt a megszűnési ok bekövetkezéséről. Ha az alapító és az alapítvány között nincs egyetértés, akkor a bíróság peres eljárásban dönt a megszűnési ok fennállásáról. (A keresetlevél előterjesztésére 30 nap áll az alapító rendelkezésére.)

2. A bíróság alap esetben a szervezet bejegyzett képviselőjét jelöli ki végelszámolóknak. A bíróság nyilatkozatot kér a szervezet vezető tisztségviselőjétől, hogy képes-e a végelszámolói tisztséget ellátni. Ha a bejegyzett vezető tisztségviselő nem jelölhető ki vagy kijelölésének mellőzését alapos okkal (az említett nyilatkozatban) kéri, a bíróság a felszámolói névjegyzékből jelöli ki a végelszámolót. (9/J. § (3) bekezdés).

A tapasztalat azt mutatja, hogy a bíróságok racionálisan járnak el a végelszámoló kijelölésével kapcsolatban. Figyelembe ve-

szik a vezető tisztségviselő életkorát, élet-helyzetét, tudását, jártasságát stb.

A kijelölt végelszámolónak nyilatkozatot kell tenni a tisztség elfogadásáról, illetve arról, hogy vele szemben nem állnak fenn a törvényben rögzített kizárási és összeférhetlenségi okok. (A közhasznú és a „normál” szervezetek vezető tisztségviselőire vonatkozó tisztségelfogadó nyilatkozat sablonok elérhetők a birosag.hu oldalon.)

A bíróság hivatalból hoz végzést a végelszámolás megindításáról. A végzést a bíróság közzé teszi a birosag.hu oldalon elérhető „Civil szervezetek névjegyzékében”. A névjegyzékben az alapítvány neve mellett megjelenik a „végelszámolás alatt”, illetve a „v. a.” toldat. A kényszer-végelszámolásra a civil szervezet végelszámolására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, azonban a civil szervezet nem dönthet a tovább működéséről, illetve a kényszer-végelszámolás megszüntetéséről.

3. A törvényszék végzése tartalmazza a végelszámolás nyitó napját. A korábbi vezető tisztségviselő a végelszámolás nyitó napjától számított 30 napon belül:

- tájékoztatja a végelszámolót a folyamatban lévő ügyekről,
- jegyzéket készít a nem selejtezhető, a titkos minősítésű, a számviteli és adóügyi,

pályázati, foglalkoztatási stb. működési iratokról és átadja a végelszámolónak,

- értesíti a munkavállalókat a végelszámolás megindításáról.

Ha a végelszámoló díjazásban részesül, a végelszámoló díjára tartalékot kell képezni. Ha az összeg nem áll rendelkezésre, akkor a korábbi vezető tisztségviselőnek kell a szükséges összeget a szervezet bankszámlájára befizetni. A végelszámoló díjazására szánt tartalékot elkülönítetten kell kezelni. (Ectv-Civil törvény. 9/C. § (2.) és (3) bek.).

Akkor is érvényesíteni kell ezeket a rendelkezéseket, ha a végelszámoló azonos a szervezet korábbi vezető tisztségviselőjével.

4. A végelszámoló a végelszámolás közzétételétől számított 15 napon belül – szükség szerint – értesíti a végelszámolás megindításáról:

- a) az ingatlanügyi hatóságot a végelszámolás tényének bejegyzése érdekében,
- b) ha a civil szervezet valamely vagyontárgya országos közhiteles vagy közérdekből vezetett nyilvántartásban szerepel, e nyilvántartást vezető szervezetet,
- c) a területileg illetékes állami munkaerő-piaci szervezetet,
- d) a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságot arról, hogy maradtak-e fenn olyan környezeti károsodások, környeze-

ti terhek, amelyekből bírságfizetési vagy egyéb fizetési kötelezettség, a károsodások elhárításához, illetve a terhek rendezéséhez szükséges kiadás származhat,

- e) a civil szervezet pénzforgalmi számláit vezető valamennyi pénzforgalmi szolgáltatót,
- f) a civil szervezet vagyoni részvételével működő jogalanyok vezető tisztségviselőit,
- g) a civil szervezet által vagy ellen indított és folyamatban lévő hatósági és bírósági eljárásokban az eljáró hatóságot vagy bíróságot.

5. A végelszámoló a végelszámolás nyitó napjától számított 30 napon belül:

- elkészíti a tevékenységet lezáró beszámolót;
- elkészíti a soron kívüli Tao, illetve szükség szerint a többi adónem soron kívüli bevallását.

A végelszámolás során az alapítvány a korábbi működése során alkalmazott könyvvezetési módot alkalmazza. A végelszámolás alatt álló alapítvány a beszámolóit a 479/2016 Korm. rendelet szerinti formában készíti el. Csak az e rendelet szerint készült, a birosag.hu oldalról letölthető beszámoló úrlapon lehet benyújtani a beszámolót.

A tevékenységet lezáró beszámoló idő-

szaka az adott év január 1-től a végelszámolás kezdetét megelőző napig tart. A tevékenységet lezáró beszámolót – az üzleti évet lezáró beszámolóhoz hasonló módon – az OBH felé kell elküldeni. A beszámolót csak az adott évre vonatkozó beszámoló úrlapon lehet benyújtani:

Pl. 2024. május 15. a végelszámolás kezdő napja.

A tevékenységet lezáró beszámolóban a mérleg időpontja a végelszámolást megelőző nap, azaz 2024. május 14.

Az eredménylevezetés/eredménykimutatás a 2024. január 1. és a végelszámolást megelőző nap, azaz 2024. május 14. közötti időszakról szól.

A beszámoló „előző év” oszlopaiban az utolsó lezárt üzleti év adatai kerülnek. A példa szerinti tevékenységet lezáró beszámolóba a 2023. évről szóló beszámoló „Tárgyév” oszlopában szereplő adatok kerülnek. Az „Előző év helyesbítése” oszlop kitöltésére, akkor van szükség, ha a 2023. évről szóló beszámoló adatai hiányosak vagy nem valósak.

A végelszámolás alatt álló alapítvány a tevékenységet lezáró adóbevallást – a végelszámolás kezdő időpontját megelőző nappal – a végelszámolás kezdő időpontját követő

30 napon belül köteles benyújtani. (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 53.§ (1) bek.)

A tevékenységet lezáró adóbevallással egyidejűleg teljesíteni kell a tevékenységet lezáró adóbevallás időszakát megelőző azon időszakokra vonatkozó adóbevallási kötelezettségeket is, amelyek teljesítésének határideje a tevékenységet lezáró bevallás, benyújtásakor még nem járt le. (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 53.§ (1) bek.)

A végelszámolás alatt álló alapítvány a tevékenységet lezáró bevallást nem válthatja ki bevallást helyettesítő nyilatkozat benyújtásával. (Ha az alapítvány nem végez ingatlanhasznosítási és/vagy vállalkozási tevékenységet, a „rendes”, az üzleti évről szóló társasági adóbevallás helyett nyújthat be TAONY-t. De a végelszámolási folyamat mérőföldköveinél, így a tevékenység lezárásánál is bevallást kell benyújtani.) (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről 49. § 4. bek.)

6. A végelszámoló elkészíti a tevékenységet lezáró beszámoló alapján a végelszámolási nyitó mérleget. A mérleg időpontja a végelszámolás nyitó napja.

7. A közzététel napjától számítva 40 nap áll a hitelezők rendelkezésére a végelszámolás

alatt álló egyesülettel szembeni igények bejelentésére.

8. A végelszámoló jegyzéket készít a követelésekről. A jegyzékben külön kell kimutatni az elismert és a vitatott követeléseket. A végelszámoló a hitelezői igénybejelentési határidő elteltét követő tizenöt napon belül benyújtja a követelések jegyzékét a Törvényszék felé.

Szintén az igénybejelentési határidő elteltét követő tizenöt napon belül kell tájékoztatni a hitelezőket a követeléseik besorolásáról. A vitatott igényt bejelentő hitelezőt tájékoztatni kell arról, ha az alapítvány vitatja az igényét.

Az a hitelező, akinek bejelentett követelését a végelszámoló vitatja, igényét a végelszámoló értesítésének kézhezvételétől számított harminc napos határidőn belül a bíróság előtt perben érvényesítheti, ennek megindítását a végelszámolónál igazolnia kell. A végelszámoló a vitatott igények fedezetére köteles lekötött tartalékot képezni.

9. A végelszámoló elkészíti – az esetleges követeléseket is – tartalmazó korrigált végelszámolási nyitó mérleget. A végelszámoló a végelszámolási nyitó mérleget a hitelezői igények bejelentésének határidejét követő 75 napon belül készíti el. A korrigált végel-

számlási nyitó mérleget a végelszámoló az alapítvány döntéshozó szerve (az alapító) elé terjeszti.

10. A követelések ismeretében három lehetséges módon folytatódhat az eljárás.

a) Ha a szervezet vagyona elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a végelszámoló elkezd rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az egyesület működéséhez kapcsolódó feladatokat (pl.: ha esedékes, összehívja az éves közgyűlést).

b) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a különbözetet a szervezet pótolhatja. A vagyont pótlására a korrigált nyitómérleg elfogadásától számítva 30 nap áll rendelkezésre. Ezután a végelszámoló elkezd rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az alapítvány működéséhez kapcsolódó feladatokat.

c) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korrigált elszámolási nyitó mérleg alapján, és a hiányzó vagyont a szervezet pótolni sem tudja, akkor felszámolási eljárás indul. A felszámolási kérelmet a végelszámoló nyújtja be a Törvényszék felé. A felszámolás iránti kérelem előterjesztéséhez nincs szükség

a döntéshozó szerv hozzájárulására. De a végelszámolónak a döntéshozó szervet a felszámolás kezdeményezéséről haladéktalanul tájékoztatnia kell.

11. A beszámolókat a végelszámolás ideje alatt is el kell készíteni, el kell fogadni a végelszámolónak, és meg kell küldeni az OBH felé. A beszámoló formája ugyanaz, mint amikor a szervezet még rendesen működött.

De! A mérleg forduló napja nem december 31., hanem a végelszámolás kezdőnapjától számított 12. hónap utolsó napja.

Pl. Ha végelszámolás kezdőnapja 2024. május 15., akkor az üzleti év zárónapja 2025. május 31. lesz.

Ha a végelszámolás kezdőnapja október 24., akkor az üzleti év a következő október 30. zárul.

A beszámolót és a TAO bevallást a mérlegforduló napjától kezdve az ötödik hónap utolsó napjáig kell letétbe helyezni az OBH-nál.

Pl. Ha az üzleti év május 31-én zárul, akkor az éves beszámolót október 31-ig kell letétbe helyezni.

Ha az üzleti év október 31-én zárul, akkor az éves beszámolót március 31-ig kell letétbe helyezni.

12. A végelszámolást három éven belül le kell zárni. Ha a végelszámolás áthúzódik a következő évre, akkor:

- teljes üzleti évről szóló beszámoló készül minden olyan üzleti évről, amelynek teljes ideje alatt zajlott a végelszámolás,
- továbbá egy töredék évről szóló beszámoló készül arról az évről, amelyben a végelszámolás lezárul.

Pl. Ha a végelszámolás 2024. május 15-én indult, de csak 2025. június 7-én lehet lezárni, akkor:

a 2024. május 15. - 2025. május 14. közötti üzleti évről éves beszámolót kell elfogadni és letétbe helyezni 2025. október 31-ig. (A mérlegforduló napját követő 5. hónap utolsó napjáig kell teljesíteni)

2025. május 15-től 2025. június 7-ig tartó időszakra egy töredék évről szóló záró beszámolót kell elfogadni és közzétenni. Ezt 2025. november 30-ig kell letétbe helyezni (A mérlegforduló napját követő 5. hónap utolsó napjáig kell teljesíteni)

13. Ha a végelszámolás elhúzódik, a végelszámoló évente tájékoztatót készít az alapítvány döntéshozó szerve (alapító) és a Törvényszék részére a szervezet helyzetéről, a végelszámolás elhúzódásának okáról, és az eljárás befejezésének várható időpontjáról is.

Ha a végelszámoló mulasztásából húzódik el a végelszámolás, a Törvényszék bíróságot szabhat ki rá. A bíróság e mellett új végelszámolót jelölhet ki.

14. A végelszámoló a végelszámolás befejezésekor elkészíti:

- a) a Tao és - ha szükséges - a többi adónemre vonatkozó bevallásokat;
- b) a végelszámolás utolsó üzleti évéről készült számviteli törvény szerinti beszámolót;
- c) a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz;
- d) a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést);
- e) a szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslatot.

A felsorolt dokumentumokat az alapítvány döntéshozó szerve elé kell terjeszteni. Ha a szervezetnél felügyelő bizottság, könyvvizsgáló működik, akkor a záró beszámoló elfogadása döntés előtt e szervek véleményét is be kell szerezni.

15. A végelszámoló benyújtja a Törvényszék felé az „Alapítvány törlése iránti kérelem” (PK_102T) űrlapon. A törlés iránti kére-

lemhez mellékelni kell a végelszámoló által a végelszámolás befejezésekor elkészített és a döntéshozó szerv által jóváhagyott:

- a) adóbevallásokat,
- b) a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót,
- c) a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tett,
- d) a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentés), valamint
- e) a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslat során meghozott döntést,
- f) A döntéshozó szerv fenti okiratok tárgyában meghozott jóváhagyó határozatát is tartalmazó jegyzőkönyvet a jelenléti ívvel együtt. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a végelszámoló díjára, költségeire, köztük az iratanyag őrzésének és a civil szervezet megszűnésével kapcsolatban felmerülő egyéb költségeknek a viselésére, illetve a felosztott vagyon kiadásának időpontjára vonatkozó határozatot is,
- g) felügyelőbizottság jelentése (ha a szervezetnél működik felügyelő bizottság),
- h) a könyvvizsgáló jelentése (ha a szervezetnek van könyvvizsgálója),

- i) a civil szervezet iratanyagának elhelyezéséről, őrzéséről szóló nyilatkozat,
- j) a nyugdíj-biztosítási igazgatási szerv és az állami adóhatóság igazolása a szervezet biztosítottjai adatainak átadásáról vagy arról, hogy a szervezetnek nincs biztosítottja,
- k) az engedményezéssel, tartozás-átvállalással kapcsolatos okirat,
- l) a végelszámoló nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a szervezet a tartozásait kiegyenlítette,
- m) szükség szerint csatolandó a kérelmező nevében eljáró képviselő képviseleti jogát igazoló teljes bizonyító erejű magánokirati formába foglalt meghatalmazása.

16. A törlésre irányuló kérelemmel együtt kell a záró beszámolót letétbe helyezni az OBH-nál. A záró beszámoló letétbehelyezéseinek legkésőbbi időpontja a végelszámolás záródátumától számított 60 nap.

17. Adóbevallás-technikailag a tevékenységet lezáró beszámoló benyújtásával együtt soron kívüli társasági adó és/vagy iparüzési adó bevallására is sort kell keríteni, illetve a végelszámolás időszaka alatt az összes többi adónemben, melyben a civil szervezet érintett volt – legyen szó járulék- vagy áfa bevallásról – az arra előírt határidőig be kell nyújtani

Áttekintő táblázat az alapítvány (kényszer)végelszámolásának menetéről

Időpont	Intézkedés
30 nap	<p>1. Az alapító nem szüntetheti meg az alapítványt. Ezért: A kuratórium tájékoztatja az alapítót, illetve az alapítói jogok gyakorlóját a megszűnést eredményező ok bekövetkezéséről. Az alapító nyújtja be az „Alapítvány megszűnésének megállapítása iránti kérelmet” (a Pk-157 iFORM űrlapon) a Törvényszék felé. Ha az alapító 30 napon belül nem ad választ a kuratóriumnak, a kuratórium maga is jogosulttá válik a kérelem benyújtására. A bejelentési kötelezettség késedelmes voltából vagy elmulasztásából eredő károkért az alapítvánnyal és harmadik személyekkel szemben a kuratórium tagjai egyetemlegesen felelnek. (Ptk. 3:403.§ (3)-(4) bekezdés) A Pk-157 kérelem mellékletei: kötelező: az alapítvány megszűnésének megállapítása iránti kérelmet alátámasztó okiratok, nyilatkozatok szükség szerint: a jogi képviselő meghatalmazása</p>
30 nap	<p>Ha a kérelem azon alapul, hogy az alapítvány céljának megvalósítása lehetlenné vált, és a cél módosítására vagy más alapítvánnyal való egyesülésre nincs mód, akkor a bíróság felhívja az alapítványt, hogy 30 napon belül nyilatkozzon arról, hogy vitatja-e a kérelemben foglaltakat. Ha az alapító és az alapítvány egyetért a megszűnés okát illetően (nem vitatják a megszűnési kérelem tartalmát), akkor a bíróság nem peres eljárásban megállapítja az alapítvány megszűnését.</p>

Időpont	Intézkedés
30 nap	<p>Ha nincs egyetértés a megszűnésről, akkor peres eljárásban hoz döntést a bíróság.</p> <p>Ha az alapítvány vitatja a megszüntetésre irányuló kérelem tartalmát, akkor a bíróság megszünteti az eljárást. De felhívja az alapítót, hogy 30 napon belül keresetlevélben kérheti az alapítvány megszűnésének megállapítását. Azaz az alapító pert indíthat a megszűnés megállapítása érdekében.</p> <p>Ha a bíróság azért nem szüntetheti meg az alapítvány megszüntetésére irányuló eljárást, mert az alapítvány vitatja a jogutód nélküli megszűnés indokát és az alapító által csatolt iratokból sem állapítható meg, hogy az alapítvány céljának megvalósítása lehetetlenné vált, és a cél módosítására vagy más alapítvánnyal való egyesülésre nincs mód, akkor a bíróság a kérelmet elutasítja. A bíróság a kérelmet elutasító végzésében felhívja az alapítót, hogy 30 napon belül keresetlevélben kérheti az alapítvány megszűnésének megállapítását.</p>
	<p>2. A végelszámolás elindítása iránt nem kell külön kérelmet előterjeszteni. A Törvényszék végzése elindítja a kényszer-végelszámolás folyamatát: A törvényszék kijelöli a végelszámolót. Általában a (volt) vezető tisztségviselőt jelöli ki, aki alapos okkal kimentheti magát. Ha a bejegyzett vezető tisztségviselő nem jelölhető ki, a bíróság a felszámolói névjegyzékből jelöl ki végelszámolót.</p> <p>A végelszámolás kezdő időpontja a bírósági végzés jogerőre emelkedésének napja</p> <p>A törvényszék végzése szerint a kuratórium határoz a végelszámoló díjazásáról. A szervezet a névjegyzékben „v. a” toldatot kap a neve mellé. A törvényszék végzése tartalmazza a hitelezőknek szóló felhívást is.</p>
30 nap a végelszámolás nyitó napjához képest	<p>3. A vezető tisztségviselő:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tájékoztatja a végelszámolót a folyamatban lévő ügyekről; • jegyzéket készít a nem selejtezhető, a titkos minőségű, a számviteli és az adóügyi, pályázati, foglalkoztatási stb. működési iratokról és átadja végelszámolónak; • a végelszámolás megindításáról értesíti a munkavállalókat. <p>Ha végelszámoló díjazásban részesül, tartalékot kell képezni, elhelyezni azt a számlán és elkülönítetten kezelni. Ez a vezető tisztségviselő feladata.</p>

Időpont	Intézkedés
30 nap a végelszámolás nyitó napjához képest	4. A vezető tisztségviselő: <ul style="list-style-type: none"> • elkészíti a tevékenységet lezáró beszámolót; • elkészíti a soron kívüli TAO, illetve szükség szerint a többi adónem soron kívüli bevallását.
15 nap a végzéshez képest	5. A végelszámoló értesíti a végelszámolás elindításról: <ul style="list-style-type: none"> • az ingatlanügyi hatóságot; • a közhiteles vagy közérdekből vezetett nyilvántartásban szereplő vagyontártyak esetében a nyilvántartást vezető szervezetet; • a járási foglalkoztatási szervet; • a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságot; • a szervezet pénzforgalmi számláit vezető valamennyi pénzforgalmi szolgáltatót; • a szervezet vagyoni részvételével működő jogalanyok vezető tisztségviselőit; • a civil szervezet által vagy ellen indított és folyamatban lévő hatósági és bírósági eljárásokban az eljáró hatóságot vagy bíróságot; • a le nem zárt pályázatok kezelő szerveit.
	6. A végelszámoló: <p>elkészíti a tevékenységet lezáró beszámoló alapján a végelszámolási nyitó mérleget (nyitó leltárt).</p> <p>(A lezáró beszámolót lásd. 4. pont)</p> <p>A mérleg időpontja a végelszámolás nyitó napja.</p>
40 nap a végelszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételétől	7. Követelések bejelentése: ha vannak, akkor a hitelezők bejelentik a szervezet felé a követeléseiket.
+15 nap a hitelezői igénybejelentési határidő elteltét követően	A végelszámoló jegyzéket készít a követelésekről (külön kell kimutatni az elismert és a vitatott követeléseket).

Időpont	Intézkedés
+15 nap a követelések jegyzékének elkészítése után	A végelszámoló benyújtja a követelések jegyzékét a Törvényszék felé; ugyanezen időtartam alatt a végelszámoló tájékoztatja a vitatott hitelezői igények hitelezőit, arról, hogy a követelésük vitatottnak minősül (az érintettek 30 napon belül indíthatnak pert). A végelszámoló a vitatott igények fedezetére köteles lekötött tartalékot képezni.
75 nap hitelezők igénybejelentésére nyitva álló határidő elteltét követően	8. A végelszámoló elkészíti az esetleges követeléseket tartalmazó korigált végelszámolási nyitó mérleget. 9. A kuratórium dönt a korigált elszámolási nyitó mérleg elfogadásáról. A végelszámolónak a korigált elszámolási nyitó mérleget a mérlegforduló napot követő 5. hónap utolsó napjáig kell közzétenni.
	10. A) Ha a szervezet vagyona elegendő a követelések rendezésére a korigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a végelszámoló elkezd rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az alapítvány működéséhez kapcsolódó feladatokat
30 nap a korigált elszámolási nyitó mérleget elfogadó, illetve a különbözet pótlásáról szóló kuratóriumi döntés után	10. B) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korigált elszámolási nyitó mérleg alapján, akkor a különbözetet a szervezet pótolhatja (30 napon belül). Ezután a végelszámoló elkezd rendezni az esetleges tartozásokat, közben ellátja az alapítvány működéséhez kapcsolódó feladatokat.
30 nap a korigált elszámolási nyitó mérleget elfogadó, illetve a hiány pótlásáról szóló nemleges kuratóriumi döntés után.	10. C) Ha a szervezet vagyona nem elegendő a követelések rendezésére a korigált elszámolási nyitó mérleg alapján, és a hiányzó vagyont a szervezet pótolni sem tudja, akkor felszámolási eljárás indul. A felszámolási kérelmet a végelszámoló nyújtja be a törvényszék felé.

Időpont	Intézkedés
	<p>11. Az beszámolókat a végelszámolás ideje alatt is el kell készíteni, el kell fogadni, és meg kell küldeni az OBH felé. A beszámoló formája ugyanaz, mint amikor a szervezet még rendszeren működött.</p> <p>De! A mérleg forduló napja nem december 31. hanem a végelszámolás kezdőnapja szerinti hónap utolsó napja (pl.: ha a végelszámolás október 24-én indult, akkor az üzleti év utolsó napja a következő év október 30. lesz).</p> <p>A beszámolót és a TAO bevallást a mérlegforduló napjától kezdve az ötödik hónap utolsó napjáig (a példa szerint március 31-ig) kell letétbe helyezni az OBH-nál.</p> <p>A végelszámoló évente tájékoztatót készít a kuratórium, az alapítói jogok gyakorlója és a Törvényszék részére a szervezet helyzetéről, a végelszámolás elhúzódsának okáról és az eljárás befejezésének várható időpontjáról is.</p> <p>Ha végelszámoló mulasztásból húzódik el a végelszámolás, a Törvényszék bíróságot szabhat ki rá. A bíróság e mellett új végelszámolót jelölhet ki.</p>
	<p>12. A végelszámoló a végelszámolás befejezésekor elkészíti, a Kuratórium pedig elfogadja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a TAO, és ha szükséges a többi adónemre vonatkozó bevallásokat; • a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót; • a vagyonfelosztási javaslatot, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz; • a felosztott vagyon kiadásának időpontját (a vagyon kiadására nem kerülhet sor a civil szervezet törlésére vonatkozó végzés meghozatalát megelőzően); • a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést); • a szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslatot.

Időpont	Intézkedés
	<p>13. A végelszámoló nyújtja be a Törvényszék felé a törlésre irányuló kérelmet (PK102T űrlap)</p> <p>Ennek mellékletei a kuratóriumi ülés jegyzőkönyve, a jelenléti íve, illetve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a TAO, és ha szükséges a többi adónemre vonatkozó bevallások, • a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámoló, • a vagyonfelosztási javaslat, amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tett, • a végelszámolási időszak esetleges gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló • összefoglaló értékelés (zárójelentést), valamint • a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsára vonatkozó javaslat során meghozott döntés, • a civil szervezet irat anyagának elhelyezéséről, őrzéséről szóló nyilatkozat • a végelszámoló nyilatkozata a biztosítottak jogviszonyára vonatkozó nyugdíj-biztosítási adatokról, • szükség szerint a kérelmező nevében eljáró képviselő képviseleti jogát igazoló meghatalmazás. <p>A törlésre irányuló kérelemmel együtt kel a záró beszámolót letétbe helyezni.</p>
30 nap a záró beszámoló elfogadása után	14. Az adóbevallás(ok) benyújtása.
60 nap a záró beszámoló elfogadása után	15. A záróbeszámoló és a még közzé nem tett beszámolók beküldése az OBH felé közzétételre.

Palik Zoltán
Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Civil szervezetek és a digitális állampolgárság

Idén, 2024 júniusában lépett hatályba a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (továbbiakban Digitális Állampolgársági Program törvény, DÁP törvény). A törvény célja a digitális állampolgárság létrehozása, ennek keretében, hogy felhasználóbarát alapokra helyezze a digitális térben történő ügyintézését. A DÁP törvény az elektronikus ügyintézés egységes szabályozására irányul.

Miként érinti a civil szervezeteket a digitális állampolgárság?

A civil szervezetek a jogszabályi előírások miatt vagy önkéntes választás alapján több digitális szolgáltatást használnak a hatósági, közigazgatási, bírósági ügyeik intézése során. Minden civil szervezeti képviselő rendelkezik „Ügyfélkapu” hozzáféréssel és tárhellyel. Az adószámmal rendelkező szervezetek számára kötelező Cégkaput létesíteni. A szervezetek adatai és beszámolóí elérhe-

tők a birosag.hu oldalon található közhiteles nyilvántartásban. A Civil törvény alapján a közhiteles nyilvántartás adatai elérhetők a Civil Információs Portálon keresztül is⁴³. Ezeket a közismert szolgáltatásokat is érintik a Digitális Állampolgárság Program miatt bekövetkező átalakulások. Máris megjelentek új elemek a digitális ügyintézés területén (pl. az iFORM űrlapok alkalmazása).

A civil szervezetek a korábbiaknál is gyakrabban találkoznak majd olyan szervezetekkel, szolgáltatókkal, amelyek ki fogják zárni, vagy megpróbálják majd kizárni a papíralapú ügyintézését. Az elektronikus ügyintézés gyorsabbá, megbízhatóbbá és olcsóbbá vált, továbbá az állam kifejezetten ösztönzi az ügyintézés digitalizálását. A civil szervezeteknél emiatt szükség lehet arra, hogy átalakítsák saját ügymenetüket.

A jelenlegi tervek szerint a digitális állampolgárság a magánjogi jogviszonyok digitalizációja területén is érvényesülni fog. A közműcégek, bankok, biztosítók már 2025 júniusától kötelezve lesznek arra, hogy néhány digitális szolgáltatást (pl. az ügyfél azonosítást) az állami szervekkel megegyező módon biztosítsanak. Továbbá az ingatlan

⁴³ Civil törvény 14. § (2) bekezdés

és gépjármű adásvételi ügyek intézése digitális csatornákon keresztül történhet majd. Azok az állampolgárok, akik akár az egymás közötti ügyletek során is a digitális szolgáltatásokat használják majd, előbb-utóbb a civil szervezetektől is el fogják várni, hogy legyenek képesek elektronikus úton szerződést kötni velük.

A folyamat idővel biztosan kétirányúvá válik. A civil szervezeteket támogató, nekik szolgáltató állami, önkormányzati stb. szervezeteknek is fejlődni kell. A civil szervezetek el fogják várni, hogy ott, ahol erre nincs feltétlenül szükség, kivezessék a kevésbé megbízható és kényelmetlen papír alapú szolgáltatásokat.

A felmerülő igények miatt az átalakulások után is fennmarad az a lehetőség, hogy az elektronikus ügyintézés biztosító digitális szolgáltatásokat önként bevezethessék a piaci szereplők is. Sőt a 100%-ban az állam által támogatott közfeladatot ellátó szervezetek, cégek – a költségvetési szervekhez hasonlóan – az elektronikus ügyintézés biztosító digitális szolgáltatások többségét szolgáltatási díj nélkül is használhatják.⁴⁴

A civil szervezetek tevékenységét támogató intézményeknek, szolgáltatóknak a tanácsadási, információs és egyéb szolgáltatásaikkal reagálni kell arra a kihívásra, hogy a

digitalizáció egyenlőtlenségeket is teremt. A kisebb, kevésbé felkészült emberi erőforrásokkal, rosszabb infrastrukturális háttérrel rendelkező szervezetek – segítség nélkül – lemaradhatnak a digitális átállás során.

A „megszokott” elektronikus ügyintézési szolgáltatások változásai

A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások

A digitális ügyintézés területén a szolgáltatások többsége nem kifejezetten digitális állampolgárság létrehozásához kapcsolódik. Az átalakulási folyamat nagyrészt az elmúlt években létrehozott elektronikus ügyintézési eljárásokat és bizalmi szolgáltatásokat viszi tovább, illetve modernizálja.

A Kormány továbbra is kötelezően biztosítja az ún. szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat (SZEÜSZ). Ezek az alapvető háttérszolgáltatások teszik lehetővé, hogy a polgárok, a civil- és gazdasági szervezetek „hivatalos” kapcsolatba léphessenek az állami, önkormányzati, bírósági stb. szervekkel a digitális térben. A SZEÜSZ-ök alapot biztosítanak, amelyre építve az egyes állami szervek kialakíthatják saját, az adott ügýtípushoz igazodó elektronikus ügyintézési felületeiket. Ezek az alábbiak:

⁴⁴ 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletszabályairól 68/A. § (1) bekezdés b) pont

az elektronikus azonosítási szolgáltatás teszi lehetővé, hogy az állampolgárok biztonságosan azonosíthassák magukat az online ügyintézés során. Ez jelenleg a Központi Azonosítási Ügynök (KAŰ) szolgáltatással valósul meg. Ez szükséges pl. a bírósági iFORM nyomtatványok, a NAV felé küldött kérelmek, bevallások, nyilatkozatok beküldéséhez.

A Központi Ügyfél-regisztrációs Nyilvántartáshoz kapcsolódó (KÜNY, közismert nevén Ügyfélkapu) **tárhelyet a magánszemélyek használják**. KÜNY regisztrációhoz kötött szolgáltatás, a régi nevén az Ügyfélkapu teszi lehetővé, hogy a polgárok akár a saját, akár valamely szervezet képviselőjeként, meghatalmazottjaként dokumentumokat fogadjanak és tároljanak.

A Cégkapu tárhelyet az adószámmal rendelkező civil szervezetek, nonprofit szervezetek, cégek kötelesek használni. A szervezetek a Cégkapu azonosítóval tudnak kapcsolatba lépni az adóhatósággal, a KSH-val. A cégkapu tárhelyre érkeznek a szervezetnek szóló iratok, amelyek a tárhelyen eltárolhatók.

Hivatali kaput a közfeladatot ellátó állami, önkormányzati és egyéb szervezetek használják. Ide érkeznek az ügyfelek és más szervek hivatalos kérelmei, értesítései, stb. A Hivatali Kapu tárhely lehetővé teszi

az elektronikus dokumentumok ideiglenes vagy tartós tárolását is.

Az ajánlott elektronikus kézbesítési szolgáltatással az elektronikus üzenetek kézbesítését lehet igazolni, hasonlóan az ajánlott levélhez. Ezáltal bizonyítható, hogy az üzenet eljutott a címzetthez, és lehetősége volt megismerni annak tartalmát.

A kormányzati hitelesítés-szolgáltatás egy összetett szolgáltatáscsomag, amely többféle elektronikus aláíráshoz és hitelesítéshez kapcsolódó szolgáltatást foglal magában:

- elektronikus aláírás és elektronikus bélyegző tanúsítvány, amelyek az elektronikus dokumentumok jogilag érvényes aláírását és hitelesítését szolgálják.
- Az elektronikus időbélyegzés szolgáltatás biztosítja, hogy egy elektronikus dokumentum létrehozásának időpontja hitelesen igazolható legyen.
- Az azonosítási célú (autentikációs) tanúsítvány különböző állami szervek és e szervek munkatársai számára biztosít speciális azonosítási lehetőséget.
- A titkosítási célú tanúsítvány, amely a személyek, az eszközök közötti kommunikációt és a tárolt adatok védelmét szolgálja. Az adatok kódolása és dekódolása ún, kulcsok segítségével (kétkulcsos hitelesítéssel) történik. A szolgáltatás lehetővé

teszi az adatok titkosítását és visszafejtését, illetve a titkosításhoz használt kulcs-pár kiadását a felhasználó részére (megfelelő biztonsági azonosítás alapján).

A biztonságos kézbesítési szolgáltatás teszi lehetővé, hogy a tárhellyel rendelkező szervezetek és polgárok biztonságosan továbbíthassák egymás felé a digitális dokumentumokat.

Kézbesítési szolgáltatás az általános értesítések, tájékoztatók küldésére szolgál. Többféle kézbesítési módra ad lehetőséget (pl e-mail, SMS, vagy az ügyfélkapun keresztüli értesítés). De nem biztosítja, hogy az üzenet minden esetben eljut a címzethez, és azt a címzett valóban elolvasta.

Központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások

A kormány – a jogszabályban kijelölt szolgáltató útján – köteles biztosítani a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat (KEÜSZ). Ezek a szolgáltatások a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokra épülnek. Azt teszik lehetővé, hogy a polgárok, szervezetek minden ügyüket egységesen, azonos módon tudják intézni digitálisan a különböző állami, önkormányzati, bírósági stb. szervek irányában is. Ezek a következők:

a) A Rendelkezési Nyilvántartás (RNY) tartalmazza, hogy magánszemélyek, szervezetek mely szervektől, szolgáltatóktól igénylik az online vagy telefonos ügyintézést. Ez a nyilvántartás tartalmazza az elektronikus kapcsolattartáshoz szükséges (Ügyfélkapu, Céggkapu Hivatali kapu) adatokat. De itt kell megadni, ha a szervezet bármely szerv irányában történő elektronikus ügyintézés során meghatalmazott útján jár el. (Pl.: a könyvelő jár el az elnök helyett az államigazgatási szervek felé vagy a Tao támogatást nem az elnök, hanem a szakosztályvezető intézi stb.) Először egy alaprendelkezést kell tenni. Ezt követően lehet további rendelkezéseket (Pl. az egyes ügyeket ténylegesen intéző személyek meghatalmazását) rögzíteni.

A Rendelkezési Nyilvántartást a magánszemélyek önkéntesen vehetik igénybe. A gazdálkodó szervezetek (pl. az adószámmal rendelkező civil szervezetek esetében az RNY-be történő regisztráció azonban kötelező. Általában a Céggkapu létrehozásakor automatikusan történik meg. Az RNY elérhető a magyarország.hu oldalról, illetve közvetlenül ezen a linken: <https://rendelkezés.gov.hu>

1. A **Központi Azonosítási Ügynök** (továbbiakban KAÜ) szolgáltatás biztosítja a magánszemély ügyfelek, illetve a szerveze-

tek nevében eljáró képviselők, munkatársak azonosítását. A KAÜ az Ügyfélkapu azonosítást váltotta fel. 2024. évben még be lehet lépni a közigazgatási felületekre egy faktoros „ügyfélkapus” azonosítással. De ez a lehetőség megszűnik. A két faktoros Ügyfélkapu+ azonosítással, eSzemélyi igazolvánnyal (az igazolvány és digitális kártyaolvasó, számítógép kell hozzá, vagy a DÁP alkalmazással történő azonosítással lehet majd belépni.

2. Személyre szabott ügyintézési felület (SZÜF), az ügyfél által személyre szabható internetes alkalmazás, amely az azonosított ügyfél számára egységesen elérhető lehetőséget biztosít az elektronikus ügyintézéshez szükséges nyilatkozatok, eljárási cselekmények és egyéb kötelezettségek teljesítésére, az ügyfél által igénybe vehető elektronikus ügyintézési szolgáltatások igénybevételére. A SZÜF a magyarország.hu portálon érhető el. Az azonosítás után az állampolgárok és a vállalkozások hozzáférhetnek a saját ügyintézési felületükhöz. Innen számos ügy intézhető (pl. okmányok igénylése; családtámogatási ügyek stb.)

3. Űrlapbenyújtás-támogatási szolgáltatás a hatóságok, közigazgatási szervek, bíróságok felé küldendő elektronikus űrlapok kitöltését, elektronikus benyújtását biz-

tosítja. Az ÁNYK keretprogramon keresztül nyújtott űrlapbeküldő szolgáltatás hamarosan teljesen megszűnik. Az ÁNYK helyett magyarország.hu oldalon elérhető iFORM űrlapokat kell használni a legtöbb eljárás során. A bíróságok civil nyilvántartási eljárásaiban 2024. augusztusától már csak az iFORM űrlapokat lehet használni. A NAV is az ÁNYK kivezetését tervezi, de valószínűleg saját felületet kínál majd az űrlapok beküldésére. 2024-ben még maradnak az ÁNYK alapú űrlapok a NAV-nál.

4. Az e-Papír ingyenes, hitelesített üzenetküldő alkalmazás, amely internetkapcsolaton keresztül, elektronikus úton összeköti a KAÜ (Ügyfélkapu) azonosítóval rendelkező ügyfeleket a szolgáltatáshoz csatlakozott intézményekkel. Az e-papír a DÁP törvény alapján teljeskörűen megújul.

5. Az iratérvényességi nyilvántartás (IÉNY) az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek által kibocsátott elektronikus okiratok, valamint az azokból készített papír alapú hiteles másolatok készítésének tényét rögzítő és ennek ellenőrzését biztosító közhiteles nyilvántartás. A nyilvántartást az elektronikus szolgáltatásokat biztosító szervek, szervezetek vehetik igénybe.

6. Az eFizetés szolgáltatást az EFER (Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer) online platform biztosítja. Az állampolgárok és a gazdálkodó szervezetek bankkártyával (személyesen is), illetve net-bankon keresztül teljesíthetik az állammal szemben fennálló fizetési kötelezettségeiket.

7. A papír alapú irat hiteles elektronikus másolattá történő átalakítását szolgáltatásként a Magyar Posta biztosítja. Az ún. inverz hibrid szolgáltatás lehetőséget biztosít arra, hogy az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek elektronikusan kezeljék a papír alapon beérkező irataikat is. A szolgáltatás során papír alapú dokumentumról hiteles elektronikus másolat készül, amit a Posta a Biztonságos Kézbesítési Szolgáltatásán keresztül továbbít az igénybevevő szerv felé.

A papíralapú dokumentum elektronikus változatának előállítás (szkenelés) után meg kell állapítani, hogy képileg, vagy tartalmilag megegyezik-e az elektronikus másolat az eredetivel. Ha igen, akkor a digitális dokumentumot el kell látni egy hitelesítési záradékkal („Az eredeti papíralapú dokumentummal egyező”), továbbá elektronikus aláírással vagy bélyegzővel, és ha az időpont feltüntetése is szükséges, akkor elektronikus időbélyegzővel is.

8. Az elektronikus irat hiteles papír alapú irattá alakítása szolgáltatást a Magyar Posta biztosítja. Az ún. hibrid szolgáltatás során az elektronikus iratot a szolgáltató átalakítja hiteles papír alapú irattá, majd az átalakított iratokat visszajuttatja a megrendelőnek, vagy postázza a megrendelőnek. A papíralapú másolat úgy is elkészíthető, hogy a szolgáltató a teljes, hitelesített elektronikus dokumentumot elhelyezi a papíralapú másolaton, az adatok elektronikus leolvashatóságát biztosító kód formájában.

9. Az összerendelési nyilvántartás szolgáltatás biztosítja az emberek azonosító kódjait és azonosító adatait kezelő különböző nyilvántartások együttműködését.

10. A szerepkör-tanúsító platform szolgáltatás egy természetes személyre vonatkozóan alkalmas igazolni azt, hogy a személy az elektronikus aláírás dokumentumon rögzítése időpontjában a szerepkör-tanúsítványban megjelölt igazolt szerepkörrel rendelkezik. A DÁP törvény végrehajtási rendeletében meghatározott, a természetes személyhez kapcsolódó tulajdonság vagy minőség, így különösen tisztség, munkakör, beosztás, álláshely, képesítés, illetve jogosultság. Az emberek szerepkörét egy

elektronikus nyilvántartás, az ún. szerep-kör-nyilvántartás tartalmazza.

11 **Az automatikus közigazgatási döntéshozatali (AKD) rendszer** lehetővé teszi, hogy az elektronikus ügyintézését biztosító szerv a rendelkezésére álló, valamint az automatikus információ-átvétel útján megszerzett adatok alapján, emberi közbeavatkozás nélkül hozza meg a döntését és közölje azt az ügyféllel.

Digitális keretszolgáltatások

A DÁP törvény önálló, új kategóriaként szabályozza a digitális állampolgársághoz kapcsolódó keretszolgáltatásokat. Ezek a keretszolgáltatások nem egy lépésben, hanem ütemezetten épülnek ki. A DÁP törvény nem vezet be forradalmian új szolgáltatásokat, hanem inkább egységesíti a már meglévőket és elősegíti azok kiterjesztését. A törvény alapján az alábbi keretszolgáltatások jönnek létre:

- a) eAzonosítás,
- b) eAláírás,
- c) ePosta,
- d) eDokumentumkezelés,
- e) eFizetés.

Ezekre a keretszolgáltatásokra építve komplexebb elektronikus ügyintézési folyamatok valósíthatók meg.

Az **eAzonosítás** szolgáltatás 2024. szeptember 1-jén indult. Az eAzonosítás által az állampolgárok a személyes megjelenéssel egyenértékűen igazolhatják személyazonosságukat. A szolgáltatás egyelőre csak az online térben és csak az állam által működtetett felületeken működik. 2024. év végéig még él a régi „egy lépcsős” Ügyfélkapu belépés a magyarország.hu oldalon. De 2025-ben már csak a két faktoros azonosítást kínáló Ügyfélkapu+, illetve a DÁP mobilalkalmazással lehet belépni erre a felületre is. A DÁP mobilalkalmazás biztosítja az eAzonosítás szolgáltatást. Várhatóan 2025. közepétől többek között a közműszolgáltató cégek, bankok számára is kötelező lesz a közigazgatási portálokkal azonos belépési módot biztosítani a saját felületeikre.

Az **eAláírás** szolgáltatás várhatóan 2024. végén válik elérhetővé. Az eAláírás olyan digitális aláírás, amely jogilag egyenértékű a kézzel írott aláírással. Az eAláírás teljes bizonyító erejű magánokirat és közokirat létrehozására is alkalmas. Az eAláírás használatával az állampolgárok és a vállalkozások, szervezetek gyorsan és biztonságosan intézhetik ügyeiket anélkül, hogy papíralapú dokumentumokat kellene használniuk. Az

eAlírási szolgáltatás a DÁP mobilalkalmazással lesz elérhető.

Az **ePosta** szolgáltatás elektronikus tárhelyet biztosít, valamint lehetővé teszi az elektronikus dokumentumok elküldését, továbbá igazolja a kézbesítés sikerességét vagy sikertelenségét, és a kézbesített dokumentum címzett fél általi letöltését. Az ePosta ún. „ajánlott elektronikus kézbesítési szolgáltatás”. Ami azt jelenti, hogy nagy biztonsággal azonosítható az adat küldője és fogadója, az adatok küldésének és fogadásának dátuma és időpontja, valamint kizárja a továbbított adatok észrevétlen megváltoztatásának lehetőségét. A szolgáltatást 2026. január 1-től tervezik bevezetni.

Az **eDokumentumkezelés** szolgáltatás hiteles elektronikus dokumentum előállítását teszi lehetővé. Az eAlírási és az eDokumentumkezelés integrált szolgáltatásként is nyújtható lesz. Az eDokumentumkezelés szolgáltatás 2026. január 1-től indulhat el.

Az **eFizetés** a felhasználó számára a közteher-, bírság- és díjfizetési, valamint egyéb, a felhasználó által teljesítendő fizetési kötelezettségek elektronikus térben történő megfizetését teszi lehetővé. Ez a szolgáltatás is 2026. január 1-től indulhat el.

Életesemény-alapú ügyintézés

Az új rendszer kétféle ügyintézési formát alkalmaz. Az egyik a jelenleg is használt ügyintézési lehetőségeket foglalja magában. Az életesemény-alapú ügyintézés a DÁP törvény vezeti be. Az életesemény-alapú ügyintézés a hagyományos ügyközpontú rendszer helyett az emberek élethelyzeteire, mint például a születés, házasság vagy nyugdíjazás, autóvásárlás stb. épül. Az ügyfél számára egy lépésben több ügy intézhető, függetlenül attól, mennyi hatóság érintett ebben. A rendszer célja az egyszerűbb, hatékonyabb ügyintézés biztosítása. Az állami szervezeteknek együtt kell működniük, hogy az életeseményekhez kapcsolódó szolgáltatásokat integráltan, egységes folyamatban nyújtsák. Az életesemény alapú szolgáltatásokat külön kormányrendelet az „életesemény-kataszter” fogja szabályozni. A DÁP törvény egy feltételes mondat erejéig kitér arra, hogy a gazdálkodó szervezet felhasználók számára elérhetővé tett digitális szolgáltatások esetében is kialakíthatók az adott szervezet működési sajátosságainak megfelelő, a vállalkozási-ügyviteli események köré rendezett szolgáltatások is.

Digitális személyiadat-tárca

A DÁP törvény alapján létrejön a nemzeti digitális irattárca-szolgáltatás. Ez lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy online és offline módon használják személyazonosító adataikat és egyéb attribútumaikat köz- és magánszolgáltatások igénybevételéhez. A nemzeti digitális irattárca-szolgáltatás lehetővé teszi a felhasználóknak, hogy:

- célzottan megosszák személyazonosító adataikat személyazonosítás és igazolás céljából, vagy
- az igénybe vett szolgáltatás szükségleteire korlátozva, megosszák a tárcában lévő egyéb attribútumaikat (a személyazonosító adatokon kívül).

A nemzeti digitális irattárca-szolgáltatás keretében elérhető digitális okmányok vagy adattároló kódok használata egyenértékű a fizikai okmányok felmutatásával. Az erre feljogosított személyek vagy szervezetek ellenőrizhetik ezeket az adatokat, és egyezőség esetén igazoltnak tekintik a személyazonosságot és az attribútumokat.

A hozzájárulás alapú adatszolgáltatás

A hozzájárulás alapú adatszolgáltatás alapján a természetes személy felhasználó rendelkezik arról, hogy az állami digitális

közhiteles nyilvántartásokba bejegyzett személyes vagy egyéb adatainak meghatározott körét a szolgáltató a digitális térben továbbítsa bármely magánjogi ügyletéhez. Ez a rendelkezés eseti adattovábbításra, vagy tartós adathozzáférés biztosítására terjedhet ki.

Felhasználói profil és Digitális Állampolgársági Program alkalmazás

A digitális állampolgársághoz kapcsolódó szolgáltatások igénybevételéhez szükséges a felhasználói profil létrehozása és aktiválása. A profil olyan, mint egy személyes online fiók. A profil tárolja a felhasználó személyes adatait, mint például a név, születési dátum, lakcím és egyéb azonosító információkat. A felhasználói profilt 2024-ben még csak személyesen a kormányablakokban lehet létrehozni. Később online módon is létre lehet hozni.

A profilhoz egy egyedi digitális állampolgár azonosító tartozik, amelyhez csak a felhasználó férhet hozzá. Ez az azonosító hasonló a személyi igazolvány számához, de kizárólag az online világban használható.

A felhasználói profil létrehozásához és aktiválásához szükséges a DÁP mobiltelefon alkalmazás telepítése. A DÁP alkalmazáson keresztül érhetők el, illetve lesznek elérhetők a digitális állampolgárság szolgáltatásai. Az alkalmazás, amennyiben kiépül a teljes szolgáltatási rendszer, többek között az alábbi funkciókkal rendelkezik majd:

- személyazonosság igazolása az alkalmazásban lévő QR-kóddal;
- személyes és a felhasználó tulajdonában álló dolgok adatainak kezelése, megosztása;
- QR-kódos bejelentkezés az állami weboldalakra és alkalmazásokba;
- digitális aláírás;
- erkölcsi bizonyítvány igénylése;
- időpontfoglalás a kormányablakokba;
- stb.

- h) a bírósági végrehajtó és az önálló bírósági végrehajtó iroda;
- i) a hegyközségek kivételével a köztisztviselői, valamint
- j) a törvénnyel vagy kormányrendelettel a digitális szolgáltatások nyújtására kötelezett közfeladatot ellátó vagy közszolgáltatást nyújtó jogalany.

Ezek a közigazgatási, bírósági szervek és köztisztviselők a saját illetékességi területeiken kötelezően biztosítják valamennyi, az elektronikus ügyintézés biztosító szolgáltatás használatát. A változásból a felhasználók először azt fogják megtapasztalni, hogy minden, a felsorolt szervek által fenntartott honlapra és alkalmazásra csak két faktoros azonosítással, illetve a DÁP alkalmazással lehet majd belépni. 2025. év elején megszűnik az egyszerű ügyfélkapus belépés. Ez egészen biztosan nehézséget jelent majd sok szervezet számára. A képviselő személyes, vagy legalább digitális élő jelenléte kell majd minden NAV és bírósági irat benyújtásához is. A kézirat zárásakor még nem működik az eAláírás szolgáltatás. A fent említett többi szolgáltatás a tervek szerint csak jövőre vagy még később indul el.

A második csoportot a digitális szolgáltatás biztosítására kötelezett szervezetek jelentik. A törvény 2025. június 1-től hatály-

Az elektronikus ügyintézés biztosító szervezetek körének bővülése

A törvény meghatározza, hogy mely szervezetek biztosítják a digitális szolgáltatásokat, elektronikus ügyintézési lehetőségeket. A jogszabály szerint e szervek/szervezetek három csoportba tartoznak. Az első csoportba tartoznak a digitális szolgáltatás nyújtására kötelező szervek:

- a) az államigazgatási szerv,
- b) a helyi önkormányzat,
- c) a törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított egyéb jogalany;
- d) az Országos Bírósági Hivatal és a bíróság;
- e) az alapvető jogok biztosa;
- f) az ügyészség;
- g) a közjegyző;

ba lépő V. része határozza meg azt a kört, amelyek az állami szervek mellett kötelesek biztosítani a digitális szolgáltatások használatát. Gyakorlatilag a tulajdonosától függetlenül érinti az összes közműszolgáltatót, egyetemes postai szolgáltatót, pénzintézetet, biztosítót, befektető és értékpapír kereskedő céget. E szervezetek közül a legalább havi 50 000 számlát kibocsátó szolgáltatókra az állami szervekre vonatkozó szabályok érvényesek. Azzal a különbséggel, hogy ezeknek és a kisebb számlaforgalmú szolgáltatóknak is csak az eAzonosítás és eAláírás szolgáltatás biztosítása kötelező. A digitális szolgáltatás biztosítására kötelezett szervezeteknek meg kell felelni a törvényben rögzített feltételeknek. Ezek között szerepel, hogy kapcsolatot tartanak adigitális állampolgárság szolgáltatóval, annak technikai biztonsági követelményeit teljesítik, illetve kifizetik a szolgáltató felé a szolgáltatási díjat.

A harmadik csoportot azok a szervezetek, szolgáltatók alkotják, amelyek önként vállalják a digitális szolgáltatások biztosítását. Ezek a szervezetek a digitális szolgáltatások felügyeletének engedélyével biztosítják a digitális szolgáltatásokat. E szervezeteknek is a jogszabály és a digitális állampolgárság szolgáltató által elvárt követelményeknek kell megfelelni. Az önkéntes csatlakozás lehetősége nem ismeretlen. A korábbi elekt-

ronikus ügyintézési rendszerben is voltak olyan szereplők, amelyek ilyen módon biztosították pl. az elektronikus azonosítás lehetőségét. A Magyar Kultúráért Alapítvány pályázatainak kezelése kapcsán biztosított a KAÜ azonosítóval történő használat (Központi Azonosító Ügynök). A költségvetési szervek, illetve a kizárólag költségvetési forrásból megvalósuló közfeladatot ellátó szervezetek a legtöbb, a digitális állampolgársághoz kapcsolódó régi és új szolgáltatást díjazás nélkül használhatják. A technikai, biztonsági stb. feltételeket ki kell alakítaniuk, hogy a digitális felügyeleti szerv engedélyét megkaphassák.

Kötelező elektronikus ügyintézés

A magánszemélyek esetében sem jelenthető ki, hogy kizárólag a saját döntésükön múlik az elektronikus ügyintézés választásának lehetősége. A 14 év alattiak számára nem hozható létre felhasználói profil. A jogszabály pedig előírhatja a magánszemélyek számára is az elektronikus ügyintézés kötelezettségét.

A civil szervezetek képviselői megtehetik, hogy (egyelőre) nem használják a DÁP mobil alkalmazást. De, ha adószámmal rendelkezik a szervezet, és ügyfélként jár el, akkor a DÁP törvény 19. § (1) bekezdés szerint

változatlanul kötelezve van az elektronikus ügyintézésre. Ez pedig azt jelenti, hogy a civil szervezet törvényes képviselőjének szükséges legalább KÜNY (ügyfélkapu+) azonosítóval és tárhellyel rendelkezni.

A civil szervezeteket is érintő fontosabb változások az elektronikus ügyintézés terén

2024. augusztus: Az ÁNYK űrlapok helyett az iFORM űrlapokat kell használni a bírósági és a magyarorszag.hu felületéről indított egyéb ügyekben.

2024. szeptember: Elindult a DÁP mobilalkalmazás. Ennek segítségével lehet azonosítani magunkat az ügyintézési felületekre történő belépéskor. A DÁP alkalmazás által kínált szolgáltatások folyamatosan bővülnek. Alkalmassá lesz QR kódos személyi azonosításra és digitális aláírás készítésére.

2025. január: Megszűnik az egy faktoros „Ügyfélkapu” belépés. A Cégekapt és a személyes tárhelyet, valamint az azonosítást igénylő szolgáltatásokat (pl. ePapír, iForm űrlapok használata) az alábbi módokon lehet majd elérni:

– Ügyfélkapu+: kétfaktoros azonosítás (felhasználó név, jelszó + SMS-ben vagy e-mailben kapott hitelesítő kód),

– eSzemélyi igazolvány (az igazolvány és digitális kártyaolvasó, számítógép kell hozzá),

– DÁP mobiltelefonos alkalmazás. (Okostelefon szükséges hozzá, és aktív felhasználói profil.) Az alkalmazásba biometrikus azonosítás után lehet belépni (pl. arcképes felismerés, ujjlenyomat olvasó).

2025. január: Megszűnik az AVDH szolgáltatás. A pdf dokumentumokat elektronikus aláírással lehet hitelesíteni. Az elektronikus aláírási lehetőség biztosíthatja:

– DÁP mobiltelefonos alkalmazás.

– Microsec vagy Netlock üzleti kártya alapú aláírás (az igazolvány és digitális kártyaolvasó, számítógép kell hozzá)

– Telefon alapú üzleti aláíró kártya (okostelefon, számítógép kell hozzá és biometrikus azonosítás, vagy független kétfaktoros azonosítás)

– Minősített szoftveres aláíró tanúsítvány (Microsec vagy Netlock) (iratkezelő rendszerekben, szerverekben, laptopokban használható)

2024-2026 év: várhatóan minden hatóság és közigazgatási szerv kivezeti az ÁNYK űrlapok használatát.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

Az igazolt sportolói jogviszony bevezetésének következményei

A sportszervezetek tennivalói

1. Az igazolt sportolói jogviszony jogi fogalmának bevezetése

A sporttörvény 2024. január 1. napján hatályba lépett módosításának egyik legnagyobb újdonsága, hogy bevezetésre került az úgynevezett igazolt sportolói jogviszony, mint a sportoló sportszervezethez tartozásának legalapvetőbb jogi formája. A jogszabály változtatás értelmében a sportolók lehetnek:

1.1. igazolt sportolók, akik igazolt sportolói jogviszonyban állnak valamely sportszervezettel, de sem versenyengedéllyel, sem amatőr sportszerződéssel vagy hivatásos sportolói munkaszerződéssel/megbízási szerződéssel nem rendelkeznek, illetve nem szükséges rendelkezniük. Önmagában az igazolt sportolói jogviszony létrejötte is elegendő a módosított sporttörvény értelmében rendszeres sporttevékenység végzéséhez;

1.1.1. igazolt amatőr sportolók, akik lehetnek:

1.1.1.1. igazolt és versenyengedéllyel rendelkező, de amatőr sportszerződéssel nem rendelkező sportolók, valamint

1.1.1.2. igazolt, versenyengedéllyel és amatőr sportszerződéssel is rendelkező sportolók;

1.1.2. igazolt hivatásos sportolók, akik igazolt, munkaszerződéssel vagy megbízási szerződéssel rendelkező sportolók lehetnek.

Álláspontom szerint az igazolt sportolói jogviszony kötelmi jogviszony. Ennek keretében a sportoló a sportszervezet által szervezett formában nyújtott sportszolgáltatás rendszeres jelleggel történő igénybevételére jogosult. A sportoló játékjogának használata pedig az igazolt sportolói jogviszony létrejöttének pillanatától a sportszervezetet illeti. Fő szabály szerint határozatlan időre jön létre.

A sportszervezet az igazolást a sportszövetség szabályzatában meghatározott összegű hozzájárulási díj egyszeri vagy rendszeres megfizetéséhez kötheti.

Az igazolt sportolói jogviszony:

- sportszerződéssel, munkaszerződéssel, vagy megbízási szerződéssel nem rendelkező sportoló esetében a jogszabályban meghatározott esetekben szüntethető meg (fő szabályként bármelyik fél felmondásával megszűnhet a jogviszony);
- szerződéssel rendelkező sportolók esetében a jogviszony a szerződés megszűnésével egyidejűleg megszűnik. Ugyanakkor

kor a szerződés fennállása alatt az igazolt sportolói jogviszony önmagában nem szüntethető meg;

- az igazolt sportolói jogviszony megszüntése esetén a játékjog használatának joga ingyenesen visszazár a sportolóra, az ezzel ellentétes megállapodás semmis.

2. Mi a különbség az igazolt sportolói, illetve a tagi jogviszony között?

2.1. Az igazolt sportolói jogviszony:

- feltételezi a játékjogot;
- az igazolt sportoló bizonyosan végez rendszeres sporttevékenységet, még akkor is, ha éppen aktuálisan nem rendelkezik versenyengedéllyel;
- ha az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló nem tag is egyben, akkor: nem választ és nem választható az egyesület Közgyűlésén (kivéve az elnökségi tagok 1/3-a, az lehet külsős is a Ptk. alapján)
- a legátfogóbb fogalom ahhoz, hogy valaki versenyszerűen sportoljon. Ez a minimum jogviszony követelmény, ezért rendszeres sporttevékenység végzése esetén kvázi kötelező.

2.2. A tagsági jogviszony:

- nem feltétlenül feltételezi a játékjogot;
- nem feltétlenül sportoló, lehet pl. korábbi edző, korábbi sportoló, teljesen kívülálló,

pl. törzsszurkoló, de sosem sportolt stb.;

- egyáltalán nem bizonyos, hogy a tag rendszeres sporttevékenységet végez;
- a fentiekből következően rendszeres sporttevékenység végzéséhez nem kötelező.

A fenti meghatározásokkal összefüggésben elengedhetetlen a használt alapvető fogalmak pontos meghatározása, tisztázása, az alábbiak szerint:

Versenyszerűen sportoló: az az igazolt sportoló, aki a sportszövetség által kiírt, szervezett vagy engedélyezett versenyeken, vagy versenyrendszerben vesz részt. A versenyző vagy amatőr vagy hivatásos sportoló.

Versenység: az Stv. 3. § (1) értelmében a versenyzőnek a versenyrendszerben, bajnokságban való részvétel feltételeként a versenyrendszerben vagy versenyeken való részvételre jogosító sportolói engedéllyel kell rendelkeznie.

Hivatásos sportoló: az Stv. 1. § (5) bekezdése szerint hivatásos sportoló az a versenyző, aki jövedelemszerzési céllal foglalkozászerűen folytat sporttevékenységet.

Amatőr sportoló: minden más versenyző amatőr sportolónak minősül

3. Melyek a sportegyesületek konkrét teendői az új szabályozás fényében?

Az egyesületi sportszervezeti modellben történő működés esetén a teendőket illetően mindenekelőtt az alábbi egyszerűsített feladatlistát célszerű elvégezni:

3.1. Tájékoztatni kell a sportolókat a jogi lehetőségekről, az alábbiak szerint

Az ALAPKÉRDÉS, amiben dönteni kell, hogy az igazolt sportolói jogviszonnyal az adott sportszervezethez kötődő személyek egyben tagjai is a sportszervezetnek vagy sem. Célszerű átfogóan tájékoztatni a sportolókat, hogy milyen jövőbeni együttműködési formát jelent:

- amennyiben az igazolt sportolói jogviszonyú sportolók egyben a tagjai is a sportegyesületnek;
- amennyiben nem a tagjai;
- amennyiben eddigi tagok „csak” igazolt sportolói jogviszonyú sportolókká kívánnak válni.

A visszajelzések alapján az egyesület vezetésének meg kell hozni a stratégiai döntést, hogy melyik modellben kíván tovább működni. Vegyük végig az egyes döntésekből következő teendőket:

3.1.1. *Amennyiben az igazolt sportolói jogviszonyú sportolók egyben a tagjai is a sportegyesületnek:*

- abban az esetben ezt a tényt effektív ki kell mondani az Alapszabályban;
 - meg kell külön adni az alapszabályban az igazolt sportolói jogviszony fogalmát;
 - meg kell határozni a tag fogalmát;
 - rögzíteni kell, hogy nincs külön hozzájárulási díj, hanem csak tagdíj van;
 - mindazokat, akik a jövőben igazolt sportolói jogviszonnyal kerülnek nyilván tartásba vételre, egyben fel is kell venni tagnak a sportszervezetbe, ezt is rögzíteni kell;
 - az igazolt sportolói jogviszonyú sportolók is taggá válnak, tehát részt vehetnek a Közgyűlésen/Küldöttgyűlésen;
 - tagdíjat kötelesek fizetni;
 - választanak és választhatók.
- 3.1.2. *Amennyiben nem a tagjai:*
- az alapszabályban ezt a tényt ki kell mondani;
 - meg kell határozni az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló fogalmát;
 - meg kell határozni, hogy ki lehet tag;
 - dönteni kell abban, hogy a hozzájárulási díj bevezetésre kerül-e;
 - amennyiben igen, abban az esetben meg kell határozni annak mértékét és fizetési gyakoriságát;
 - rögzíteni kell, hogy a hozzájárulási díj nem azonos a tagdíjjal;
 - meg kell határozni a hozzájárulási díj

mértékét vagy ezt a hatáskört az elnökség kompetenciájába kell utalni;

- a jogokat/kötelezettségeket illetően rögzíteni kell az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló jogait (pl. versenyengedélyt válthat ki, használhatja a sportszervezet sportlétesítményeit stb) és kötelezettségeit (pl. együttműködés a sportszervezettel; a sportlétesítmény használat szabályainak betartása stb.).

3.1.3. Amennyiben eddigi tagok akarnak „csak” igazolt sportolói jogviszonyú sportolókká válni:

- dönteni kell a koncepcióról;
- ezt követően tagmegújítást kell meghirdetni;
- fel kell kérni az összes tagot, nyilatkozzon, hogy meg kívánja-e újítani a tagsági jogviszonyát vagy „csak” igazolt sportolói jogviszonnyal akar rendelkezni;
- ennek alapján meg kell határozni azt, hogy kik a sportszervezet tagjai;
- a Közgyűlésen már csak azok szavazhatnak, akik tagok maradtak;
- az új tagnyilvántartást be kell nyújtani az illetékes Törvényszékre az új Alapszabállyal egyetemben.

3.2. Ha a döntések következtében csökken a taglétszám:

- érdemes felülvizsgálni az elnökség létszámát;

- jelentősen kisebb taglétszámú sportszervezet nem igényel nagy elnökségi létszámot, mert nem hatékony;
- érdemes felülvizsgálni a sportszervezet teljes felépítését, átvilágítani, hogy egy csökkentett taglétszámmal miként lehet hatékonyabban működni;
- 100 fő alatt nincs szükség FB-re.

3.3. Mind a sportszervezeti, mind az országos sportági szakszövetségi, mind az NSR nyilvántartásba be kell jelenteni a sportolót.

3.4. 2024. szeptember 30-ig felül kell vizsgálni a meglévő szerződéses, illetve tagsági jogviszonyokat, be kell jelenteni minden sportolót igazolt sportolói jogviszonyra. A szerződéses sportolók esetében módosítani kell a szerződéseket.

3.5. Módosítani kell az Alapszabályt, ehhez Közgyűlést/Küldöttgyűlést kell tartani;

3.6. Módosítani kell a szervezet belső szabályzatait – elnökségi kompetencia/feladat.

4. Nyilvántartásba vételi kötelezettség

A módosult jogszabály értelmében minden sportszervezet köteles legkésőbb 2024. szeptember 30. napjáig nyilvántartásba venni minden sportolót. A nyilvántartásba vételnek egyszerre három területen is meg kell történnie:

- magának a sportszervezetnek a nyilvántartásában,

- a sportoló által végzett sporttevékenység országos sportági szakszövetségének nyilvántartásában,
- a Nemzeti Sportinformációs Rendszer (NSR) nyilvántartásában.

Fontos ezen a ponton kihangsúlyozni, hogy MINDEN sportoló tekintetében vonatkozik a nyilvántartási kötelezettség elvégzése a sportszervezetekre, tehát nem csupán a legfrissebb igazolások, a sportszervezet legújabb sportolói tekintetében, hanem az adott sportszervezet színeiben rendszeres sporttevékenységet végző minden sportoló esetében köteles elvégezni mindhárom felületen a nyilvántartásba vételt a sportszervezet.

Rendszeresen felmerül kérdésként, hogy az adott sportszervezet infrastruktúráját igénybe vevő, de alapvetően szabadidős sporttevékenységet végző személyeket is le kell-e igazolnia a sportszervezetnek? Itt azt érdemes egyértelműen rögzíteni és figyelembe venni, hogy a jogszabály értelmében a rendszeres sporttevékenységet végző személyeket kell leigazolni. Az adott sportszervezet jogszerű működésének biztosítása érdekében azért egyértelműen azt lehet rögzíteni, hogy a fő szabály sporttevékenység esetén az igazolt sportolói jogviszony nyilvántartásba vétele, és a kivétel, amikor ez elkerülhető. Célszerű ezt figyelembe venni minden sportszervezetnek a saját szabályozása kialakításakor.

Azt is rögzíteni szükséges, hogy a nyilvántartásba vételi kötelezettség minden sportszervezetre vonatkozik, függetlenül a működési formától, magyarul a sportiskolákra, sportalapítványokra, illetve a gazdasági társasági formában működő sportszervezetek esetében is kötelező az igazolt sportolói jogviszonyú sportolók nyilvántartásba vétele, mindhárom említett felületen.

5. Mely adatokat tartalmazzon a sportszervezet sportolói nyilvántartása?

A sportszervezet edzéseit már látogató, illetve a sportszervezethez újként csatlakozó sportolótól a sportszervezetnek tehát igazolási (nyilvántartási) adatlap kitöltését kell kérnie. Az igazolási adatlapnak az Stv. 76/E. § (1) bekezdése szerint az alábbi adatokat mindenképpen tartalmaznia kell:

- név,
 - születési hely, idő,
 - anyja neve,
 - képmás,
 - nem,
 - társadalombiztosítási azonosító jel,
 - elektronikus levelezési cím.
- Valamint a sportoló beleegyezését:
- a nyilvántartásba vételhez, azaz igazolási jogviszony létrejöttéhez,
 - igazolási díj előírása esetén – az igazolási díj megfizetéséhez,
 - és adatkezelési (GDPR) nyilatkozatot.

6. Az amatőr, illetve hivatásos sportolókkal érvényben lévő szerződések teljeskörű felülvizsgálata

Azoknak a sportolóknak az esetében, akik már tagsági vagy szerződéses jogviszonyban állnak a sportszervezettel, a sportszervezetnek és a sportolónak 2024. szeptember 30-ig felül kell vizsgálnia a fennálló tagsági, illetve szerződéses jogviszonyt és el kell dönteniük, hogy azt fenntartják vagy megszüntetik.

6.1. Amennyiben

- a sportszervezet és a sportoló az addigi jogviszonyt fenn kívánja tartani, az igazolást (regisztrációt) e sportolókra vonatkozóan is el kell végezni, azaz a fent említett nyilvántartásokba e sportolókat is fel kell venni, továbbá a szerződést módosítani kell úgy, hogy az megfeleljen az új szabályoknak, azaz rögzíteni kell benne az igazolási jogviszony létrejöttét és a játékjog átruházásának az igazolási jogviszonyhoz történő kapcsolódását,
- a sportszervezet vagy a sportoló a korábbi tagsági vagy szerződéses kényszert meg kívánja szüntetni, úgy azt kezdeményezheti, illetve a szerződést felmondhatja, egyben az igazolási jogviszonyhoz szükséges regisztrációt a fentiek szerint el kell végezni.

6.2. Amennyiben

- a sportszervezet nem kíván szakítani az a korábbi gyakorlattal, hogy minden sportolóját tagságába felvegye vagy vele szerződést kössön, abban az esetben
- az Alapszabályában és/vagy az igazolási szabályzatában kimondhatja, hogy tagnyilvántartása vagy szerződéses nyilvántartása egyben igazolási (regisztrációs) nyilvántartását is jelenti. Ebben az esetben azonban:
- a továbbiakban is minden új sportolóval tagsági vagy szerződéses jogviszonyt kell létesítenie, tekintet nélkül a sportoló életkorára, felkészültségi szintjére stb.,
- a meglévő szerződéseket 2024. szeptember 30-ig módosítani kell úgy, hogy az megfeleljen az új szabályoknak, azaz rögzíteni kell benne az igazolási jogviszony létrejöttét, valamint a játékjog átruházásának az igazolási jogviszonyhoz történő kapcsolódását.

7. Az Alapszabály módosítása

Átlagos egyesületi Alapszabály főbb elemei

7.1. Az egyesület célja, tevékenysége

Az alapkérdésben meghozott döntések nagy valószínűséggel nem érintik az Alapszabályban az egyesület célját és tevékenységét.

7.2. Egyesület működésére vonatkozó általános szabályok

Tagi jogviszony

A tagsági jogviszony, illetve a tagok jogai és kötelezettségei az alapszabályi rendelkezések azon köre, amelyet az alapvető kérdésben meghozott stratégiai döntés az alapjaiban érint. Az előzőekben részletesen kitértem arra, hogy akár arra a modellre esik a választás, hogy az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló egyben az egyesület tagja is, abban az esetben ezt a tényt kell rögzíteni az Alapszabályban, amennyiben viszont az a döntés születik, hogy a két jogviszony elválik, abban az esetben ezt kell rögzíteni az Alapszabályban.

Tagdíj

A tagdíj szabályozását érintheti a modellváltás. Amennyiben az a döntés születik, hogy az igazolt sportolói, illetve a tagi jogviszony szétválasztásra kerül, abban az esetben azt mindenképpen rögzíteni kell az Alapszabályban, hogy az igazolt sportolói jogviszonyú sportolótól tagdíj nem szedhető be, az ilyen sportolók esetében kizárólag hozzájárulási díj szedhető be a sporttörvény vonatkozó rendelkezése szerint. Egyértelművé kell tenni az Alapszabályban, ki köteles tagdíjat fizetni, egyértelműen el kell határolni a hozzájárulási

si díjtól. A hozzájárulási díjat is szabályozni kell.

Közgyűlés/Küldöttgyűlés

Áttételesen érintheti a modellváltás, hiszen amennyiben a két jogviszony szétválasztásra kerül, és esetleg az addigi tagok egy része nem marad tagja az egyesületnek, akkor csökkenhet a Közgyűlés/Küldöttgyűlés létszáma, ezáltal egyszerűsítettségé válik ebben az esetben akár a Közgyűlés/Küldöttgyűlés eljárásrendje is.

Elnökség, FB

Áttételesen érintheti a modellváltás, hiszen amennyiben a két jogviszony szétválasztásra kerül, és esetleg az addigi tagok egy része nem marad tagja az egyesületnek, akkor csökkenhet az adott esetben az elnökség létszáma is, ezáltal egyszerűsítettségé válik ebben az esetben akár az elnökség eljárásrendje is.

Egyéb szabályzatok:

A módosítás alapvetően érinti az igazolás, átigazolás szabályait, így az ezekre a jogviszonyokra vonatkozó szabályzatokat is módosítani kell, mert a fő szabály az igazolt sportolói jogviszony lesz, és ezt a tényt bele kell írni a szabályzatba. Fontos változtatás, hogy az igazolt sportolói jogviszony önmagában tartal-

mazza a játékjogot, valamint egyértelműen meg kell határozni az amatőr, illetve a hivatásos sportoló átigazolásának szabályait is.

A két jogviszony szétválasztása esetében a hozzájárulási díj, illetve tagdíjfizetés szabályairól külön-külön rendelkezni kell.

Kiskorúaknak nem kell tagnak lenni

Teljesen elegendő, ha igazolt sportolói jogviszonnal rendelkeznek, ez lehetőség a kiskorú tagsági jogviszonnal kapcsolatos eddigi tagsági anomáliák, problémák feloldására. Az egyesületek tagsága letisztázható, megszabadítható a problémás ügyektől, kérdésektől.

Hozzájárulási díj

Az igazolt sportolói jogviszony létrejöttével és fenntartását a sportszervezet egyszeri vagy rendszeres (pl. havi) pénzben meghatározott összegű hozzájárulás fizetéséhez kötheti. Ez a sportszolgáltatás igénybevételének ellenértéke és ezáltal áfa-mentes. A sportegyesülettel igazolt sportolói jogviszonyban álló sportoló részére a sporttevékenység szervezése és a sporttevékenység feltételeinek megteremtése a sportegyesület alaptevékenységének minősül.

Hozzájárulási díjat a sportszervezet – annak elnöksége vagy Közgyűlése/Küldöttgyűlése jogosult megállapítani fő szabály szerint. Nem azonos a tagdíjjal!

Összegzés

A sporttörvény módosítása létrehozta az igazolt sportolói jogviszonyt. Az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló nem szükségszerűen rendelkezik akár versenyengedéllyel, akár amatőr sportolói státusszal, akár amatőr, illetve hivatásos sportolói szerződéssel.

A sportoló játékjogának használatára a jogviszony létrejöttének pillanatában az adott sportszervezet válik jogosulttá.

Azon igazolt sportolói jogviszonyú sportolóknak, akik rendelkeznek akár amatőr, akár hivatásos szerződéssel, a szerződés fennállásának pillanatáig az igazolt sportolói jogviszonya nem szüntethető meg. Az igazolt sportolói jogviszony fő szabályként határozatlan idejű jogviszony.

Az igazolt sportolói jogviszony létrejötte alapvetően érinti az eddigi jogviszonyokat. Mind a szerződés nélkül, mind a szerződéssel rendelkező sportolók esetében. Emiatt alapvető kérdésekben kell dönteniük a sportszervezeteknek.

Tájékoztatni kell a sportolókat a jogi lehetőségekről. A visszajelzések alapján meg kell hozni a stratégiai döntést, hogy az egyesület melyik modellben kíván tovább működni. 2024. szeptember 30-ig felül kell vizsgálni a meglévő szerződéses, illetve tagsági jogviszonyokat, valamint be kell jelenteni minden

sportolót igazolt sportolói jogviszonyra. Mind a sportszervezeti, mind az országos sportági szakszövetségi, mind az NSR nyilvántartásba be kell jelenteni a sportolót. Szerződéses sportolók esetében módosítani kell a szerződéseket. Módosítani kell az Alapszabályt, ehhez Közgyűlést/Küldöttgyűlést kell összehívni. Módosítani kell a szervezet belső szabályzatait.

Az egyesületi formában működő sportszervezeteknél az alapkérdés, amiben dönteni kell, hogy az igazolt sportolói jogviszonnyal az adott sportszervezethez kötődő személyek egyben tagjai is a sportszervezetnek vagy sem.

Amennyiben a tagjai, abban az esetben ezt a tényt effektíve ki kell mondani az Alapszabályban. Meg kell külön adni az Alapszabályban az igazolt sportolói jogviszony fogalmát. Meg kell határozni a tag fogalmát. Rögzíteni kell, hogy nincs külön hozzájárulási díj, hanem csak tagdíj van. Mindazokat, akik a jövőben igazolt sportolói jogviszonnyal kerülnek nyilvántartásba vételre, egyben fel is kell venni tagnak a sportszervezetbe, ezt is rögzíteni kell. Az igazolt sportolói jogviszonyú sportolók is taggá válnak, tehát részt vehetnek a Közgyűlésen/Küldöttgyűlésen. Tagdíjat kötelesek fizetni. Választanak és választhatók.

Amennyiben nem a tagjai, az Alapszabályban ezt a tényt ki kell mondani. Meg kell határozni az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló fogalmát. Meg kell határoz-

ni, hogy ki lehet tag. Dönteni kell abban, hogy a hozzájárulási díj bevezetésre kerül-e. Amennyiben igen, abban az esetben meg kell határozni annak mértékét és fizetési gyakoriságát. Rögzíteni kell, hogy a hozzájárulási díj nem azonos a tagdíjjal. Meg kell határozni a hozzájárulási díj mértékét vagy ezt a hatáskört az elnökség kompetenciájába kell utalni. A jogokat/kötelezettségeket illetően rögzíteni kell az igazolt sportolói jogviszonyú sportoló jogait és kötelezettségeit.

Amennyiben eddigi tagok akarnak „csak” igazolt sportolói jogviszonyú sportolókká válni, dönteni kell a koncepcióról. Ezt követően tagmegújítást kell meghirdetni, fel kell kérni az összes tagot, nyilatkozzon, hogy meg kívánja-e újítani a tagsági jogviszonyát vagy „csak” igazolt sportolói jogviszonnyal akar rendelkezni. Ennek alapján meg kell határozni azt, hogy kik a sportszervezet tagjai. A Közgyűlésen/Küldöttgyűlésen már csak azok szavazhatnak, akik tagok maradtak. Az új tagnyilvántartást be kell nyújtani az illetékes Törvényszékre az új Alapszabállyal egyetemben.

*dr. Farkas Attila Erik
Farkas Ügyvédi Iroda*

Civil szervezetek adatvédelmi kötelezettségei

Mérettől, tevékenységtől függetlenül minden civil szervezet kezel személyes adatokat, ezért a jogszerű adatkezelés alapvető követelmény a civil szervezetek működésében. A civil szervezetnek nem elégséges csak a cél szerinti tevékenységére koncentrálnia, ennek során ugyanolyan fontos a jogszerű működés és a jogszerű adatkezelés biztosítása is. Egy aprónak tűnő adatkezelési mulasztás, hiba ellehetetlenítheti a civil szervezet működését, bizalomvesztést okozhat az állampolgároknak, partnerekben. Ezért a civil szervezetek fontos feladata az EU általános adatvédelmi rendeletének (GDPR) való megfelelés, – és ez prioritást kell, hogy kapjon a napi működés során is. E fejezetben bemutatjuk a GDPR lényegét és célját, elveit, fogódzókat adunk fogalmainak megértéséhez. Részletesen foglalkozunk a civil szervezeti adatkezelés lehetséges jogalapjaival. Megadjuk a személyes adatokat tartalmazó nyilvántartások jogszerű vezetésének szempontjait. Felvázoljuk a minimálisan szükséges adatbiztonsági intézkedéseket, kitérünk az adatvédelmi incidens bekövetkezése esetén követendő eljárásra is. Válaszolunk arra a kérdésre, hogy a civil szervezeteknek kell-e adatvédelmi tisztviselőt kijelölniük, illet-

ve kötelező-e számukra belső adatvédelmi szabályzat készítése. Végül pontokba szedve összefoglaljuk, hogy milyen intézkedéseket kell tennie egy civil szervezetek ahhoz, hogy megfeleljen a GDPR rendelkezéseinek.

A civil szervezetek adatkezelésére vonatkozó jogszabályok

A civil szervezeteknek adatkezelési tevékenységükre az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletét kell alkalmazniuk. Ez a rendelet a híres / hírhedt nevezetes GDPR. Egészen pontosan erről az uniós jogszabályról van szó:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

Az uniós rendeleti szintű szabályozás azt jelenti, hogy közvetlenül alkalmazandó Magyarországon is, és az Európai Unió bármely más tagállamában. A GDPR az alkalmazási kötelezettségét illetően olyan, mintha a magyar Országgyűlés által meghozott törvény lenne. A GDPR 2018. május 25-én lépett hatályba – és onnantól minden adatkezelő

szervezetnek alkalmaznia kell a rendelkezéseit.

A GDPR mellett hatályban van az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény is (a továbbiakban: Infotörvény). E két jogszabály viszonya az, hogy a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó kezelésére Magyarországon alapvetően az általános adatvédelmi rendeletet kell alkalmazni, az Infotörvényt a személyes adatokat érintő kérdések vonatkozásában csak akkor és annyiban, amennyiben az kifejezetten a GDPR-hoz kapcsolódó kiegészítést tartalmaz.

A GDPR lényege és célja

Ha most kicsit figyelmesebben visszavassuk fentebbről az általános adatvédelmi rendelet pontos címét, akkor megérthetjük a szabályozás lényegét: a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelme a GDPR lényege és célja. A GDPR az adatkezelőket jogi kötelezettségekkel terheli, és megsértésük esetére bírságszankciókkal fenyegeti, az érintett természetes személyeket pedig felruhazza az adatkezelőkkel szembeni információkérés és jogérvényesítés jogával. Ez a felállás a civil szervezetekre is érvényes: a személyes adatokat kezelő civil szervezetre vonatkoznak a GDPR adatkezelőkre vonatkozó kötelezettségei, ennek megsértése esetén a civil szer-

vezettel szemben is kiszabható adatvédelmi bírság, az érintett természetes személy pedig – aki a civil szervezet tagja, foglalkoztatottja, rendezvényei résztvevője, látogatója lehet – a GDPR-ban írt adatkezelési jogait a civil szervezettel szemben érvényesítheti.

Lényeges tudnunk azt is, hogy nem tartoznak a GDPR hatálya alá a jogi személyek adatai (név, cím, telefonszám, e-mail cím, adószám, stb), és az azok kezelésére irányuló tevékenység.

A GDPR egy olyan jogszabály, amelynek tárgya a személyes adatok nyilvántartása. A GDPR az adatbázisok jogszabálya. Az adatok nyilvántartása történhet automatizáltan, számítógép útján, de a manuálisan, papíralapon vezetett nyilvántartásra is kiterjed a GDPR tárgyi hatálya.

Fogalmak

Néhány fontosabb fogalom a GDPR-ból:

Személyes adat

Azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy

testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható; (4. cikk 1.)

A személyes adat tehát az érintettre vonatkozó bármely információ. Vannak a természetes személyazonosítók: név, születési hely, idő, anyja neve. Személyes adat az ujjlenyomat, tenyérynymat, a DNS-mintha, arcra, szemre vonatkozó biometrikus adatok, a vércsoport is. További személyes adatok például az személyigazolvány szám, adóazonosító jel, természetes személy adószáma, lakcímkártya száma, a TAJ szám. Az elérhetőségi adatok is személyes adatok: lakcím, e-mail cím, telefonszám. Az online azonosítók, jelszavak is személyes adatok, mert azokkal is azonosítható egy természetes személy.

Személyes adatok különleges kategóriái

A GDPR megkülönbözteti a személyes adatok különleges kategóriáit. Ezek a következők: a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a természetes személyek egyedi azonosítását célzó genetikai és biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális

irányultságára vonatkozó személyes adatok. (9. cikk). A főszabály az, hogy ezek kezelése tilos, de a GDPR gyakorlati okokból megadja a kivételeket.

Az „érintett” fogalma

A GDPR a természetes személyre az „érintett” fogalmát használja.

Adatkezelés

Az „adatkezelés”: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés; (4. cikk 2.)

Ahhoz, hogy jól megértsük az adatvédelem, adatkezelés területét, intézményeit, és jól tudjuk az alkalmazni, először is az „adatkezelés” fogalmát kell megértenünk. Az adatkezelés nem egy konkrét művelet, hanem egy összefoglaló név. Csak egy absztrakció. Amikor adatkezelésről beszélünk, akkor ez alatt mindig az adatokon végzett valamilyen konkrét műveletet értünk. Ezek technikai műveletek, valamilyen munka-

folyamat részét képezik. A művelet módja, hogy elektronikusan, automatizáltan vagy kézzel, manuálisan történik – az mindegy. Az adatkezelés az elektronikus, számítógépes, automatizált adatkezelés is – de a művelet bármilyen más módon is végezhető: az adatkezelést végző személy szóban gyűjti, kézzel papírra egy nyilvántartásba rögzíti az adatot, a dokumentumot szekrényben tárolja, majd postán, borítékban feladja, ez mind nélkülözi az elektronikus elemet, de mégis adatkezelés – a dolog természete folytán. Itt most csak ezen technikai műveleteket emeltük ki, azért, hogy megértsük az adatkezelés fogalmát – és jól tudjuk alkalmazni az erre vonatkozó jogi előírásokat. Az adatkezelés gyűjtőfogalma alá tartozó műveletek: gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tárolás, megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés, továbbítás, törlés, megsemmisítés stb.

Mi a jelentősége az adatkezelés és elemei fogalmának? Az, hogy az adatkezelő szervezeteknek ezen adatkezelési műveletek végzése során – mindegyik művelet vonatkozásában önállóan is – kell biztosítaniuk a GDPR alapelveinek és az érintett jogainak érvényesülését. Mindegyik adatkezelési műveletnek megvannak a sajátos kockázatai, és mindegyik művelethez érintetti jogok kapcsolódnak. Ilyen szemmel kell vizsgálni az

adatgyűjtést, rögzítést, tárolást, továbbítás stb. adatkezelési műveleteket.

Adatkezelő

„Adatkezelő”: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja. (4. cikk 7.)

Adatfeldolgozó

Adatfeldolgozó az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel (4. cikk 8.).

E cikkhez kapcsolódóan az Infotörvény kiegészítő rendelkezést tartalmaz az adatfeldolgozás fogalmának meghatározásával. Adatfeldolgozás: az adatkezelő megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által végzett adatkezelési műveletek összessége (Infotörvény 3.§ 17.)

A civil szervezetek vonatkozásában tipikusan adatfeldolgozónak minősülnek a megbízott könyvelő irodák, informatikai szolgáltatók, vagyónvédelmi szolgáltatók,

futárszolgálatok, rendezvényszervezők, közvetítők, de a Posta is, és a bankok is.

Az adatfeldolgozónak megfelelő garanciákat kell nyújtania az őt megbízó civil szervezet részére arra nézve, hogy megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket hajt végre az adatkezelése rendeleti követelményeinek való megfelelése és az érintettek jogainak védelme biztosítása céljából. A GDPR előírja, hogy az adatfeldolgozó által végzett adatkezelést olyan – az adatkezelés tárgyát, időtartamát, jellegét és célját, a személyes adatok típusát, az érintettek kategóriáit, valamint az adatkezelő kötelezettségeit és jogait meghatározó – szerződésnek vagy más jogi aktusnak kell szabályoznia, amely köti az adatfeldolgozót az adatkezelővel szemben. (28. cikk /3/). Azaz tehát követelmény, hogy a civil szervezet minden adatfeldolgozójával írásba foglalt szerződéssel rendelkezzen, amely tartalmazza a GDPR-nek megfelelő adatkezelési kikötéseket is.

A GDPR elvei

Az adatkezelő szervezetek számára is nagyon fontos a Rendelet 5 cikke, amely a személyes adatok kezelésére vonatkozó elveket tartalmazza. A magyar terminológiában ezeket alapelveknek hívjuk. Ezek a következők:

a) A „jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság” elve. Ez azt jelenti, hogy a személyes adatok kezelését jogszerűen és tisztességesen, valamint az érintett számára átlátható módon kell végezni. (5. cikk /1/ a.). Az adatkezelés jogszerűsége egyfelől azt jelenti, hogy az adatkezelőnek van jogalapja a személyes adatok kezelésére. A jogalap az adatkezelés megkezdésének és végzésének a jogi feltétele, de az adatkezelés jogszerűsége a jogalap fennállásánál többet jelent, például magában foglalja a további alapelvek – célhoz kötöttség, adattakarékosság, adatbiztonság stb. – betartásának követelményét is., Az átláthatóság tartalmát részletezi a (39) Preambulum bekezdés:

„A természetes személyek számára átláthatónak kell lennie, hogy a rájuk vonatkozó személyes adataikat hogyan gyűjtik, használják fel, azokba hogy tekintenek bele vagy milyen egyéb módon kezelik, valamint azzal összefüggésben, hogy a személyes adatokat milyen mértékben kezelik vagy fogják kezelni. Az átláthatóság elve megköveteli, hogy a személyes adatok kezelésével összefüggő tájékoztatás, illetve kommunikáció könnyen hozzáférhető és közérthető legyen, valamint, hogy azt világosan és egyszerű nyelvezettel fogalmazzák meg. Ez az elv vonatkozik különösen az érintetteknek az adatkezelő kilétéről és az adatkezelés eljárásról való tájékoztatá-

sára, valamint az azt célzó további tájékoztatásra, hogy biztosított legyen az érintett személyes adatainak tisztességes és átlátható kezelése, továbbá arra a tájékoztatásra, hogy az érintetteknek jogukban áll megerősítést és tájékoztatást kapni a róluk kezelt adatokról.

b) A célhoz kötöttség elve: a személyes adatok gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból történhet, és azok nem kezelhetők e céllal össze nem egyeztethető módon. (5. cikk /1/ b.). Például egy civil szervezetben a tanfolyamok, képzések, szakkörök résztvevőinek adatai nyilvántartása, kezelése kizárólag ilyen tanfolyami, képzési célból történhet, és nem használható fel ehhez képest más célra, például direkt marketing célra. Ha egy tanfolyamhoz begyűjtött adatokat a civil szervezet nem tanfolyami célra, hanem például általános hírlevél küldéséhez is fel szeretné használni, akkor meg kell teremtenie ennek önálló jogalapját – azaz ezen adatkezelési célhoz is be kell szerezni az érintett hozzájárulását.

c) Az adattakarékosság elve: a személyes adatoknak az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőeknek, relevánsoknak kell lenniük, és az adatkezelésnek szükséges adatokra kell korlátozódnia (5. cikk /1/ c.). Például egy belföldi kirándulás szervezéséhez, a résztvevők tájékoztatásához elégséges adat a név, e-mail cím, telefonszám – és nem

szükséges, nem releváns adat az anyja neve, adóazonosító jele. A szükségtelen adatok kezelését az adattakarékosság elvével tiltja a GDPR. Eleve minden adatgyűjtést a szükséges adatkör meghatározásával kell kezdeni, ennek során az „egyéb” adatok – azaz a nem szükséges adatok - nem gyűjthetők, nem kezelhetők.

d) A pontosság elve: az adatoknak pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük; minden észszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy az adatkezelés céljai szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék. (5. cikk /1/ d.). Ez alapján az adatkezelő civil szervezetnek arra is gondot kell fordítania, hogy elírt, eltévesztett névadatokat ne tartalmazzanak az adatbázisai, erre már az adatfelvételkor is ügyelni kell. Az adatoknak aktuálisan helyeseknek kell lenniük – ez bármilyen adatra érvényes, jellemző példa lehet a házassági névváltoztatás kérdése. Ha valakit korábbi névén tart nyilván a civil szervezet – az nem jogszerű. Mint ahogy az sem, hogy valakiről nem működő e-mail címet tart nyilván. Ebből az következik, hogy a civil szervezetnek időszakosan felül kell vizsgálnia adatbázisait, egyébként is általában arra, hogy fennáll-e még az adatkezelési cél, és arra is, hogy a kezelt adatok pontosak, aktuálisak-e.

e) Korlátozott tárolhatóság elve: a személyes adatok tárolásának olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak a személyes adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé. Az adattárolás nem tarthat örökké, csak a szükséges ideig tarthat. A szükséges időt az adatkezelés célja határozza meg. Ha cél megvalósult, az adat nem tárolható tovább, törölni kell. (5. cikk /1/ e.). Ezen elvből is a civil szervezet időszakos adatbázis-felülvizsgálati kötelezettsége következik. Ha találomra kiválasztanánk egy civil szervezetet, és megvizsgálnánk annak egy vagy kettő számítógépét, találnánk rajtuk már nem tárolható személyes adatokat? Vélhetőleg igen, esetenként tömegével. Ez a probléma nem csak a civil szervezeteket, de minden adatkezelő szervezetet érint.

f) Integritás és bizalmas jelleg elve: Ez az elv tömören megfogalmazza az adatkezelők adatbiztonságot érintő feladatait: a személyes adatok kezelését oly módon kell végezni, hogy megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések alkalmazásával biztosítva legyen a személyes adatok megfelelő biztonság, az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet is ideértve” (5. cikk /1/ f.).

Az adatkezelés biztonságára vonatkozó

rendeletek megsértésére 10 millió Euró felső határú bírság kiszabását teszi lehetővé a GDPR. (83 cikk /4/). Ezen elvből következően a civil szervezeteknek a napi működés során kiemelt figyelmet kell fordítaniuk az információbiztonságra, amely az adatok és az informatikai rendszerek védelmét jelenti az illetéktelen hozzáféréstől, felhasználástól, megosztástól, módosítástól, megzavarástól, rongálástól, eltulajdonítástól. Az információbiztonság az informatikai rendszer és a benne tárolt adatok bizalmosságának, sértetlenségének és rendelkezésre állásának biztosítását jelenti.

A számítógépeket, hálózatokat informatikai védelemmel kell ellátni. Minimálisan szükséges adat- és információbiztonsági intézkedések:

- vírusvédelem,
- tűzfal,
- jogosultságkezelés,
- naplózás,
- titkosított adattárolás,
- biztonsági mentés.

Az információbiztonság követelménye nem csak a számítógépekre és az informatikai rendszerekre vonatkozik, hanem a személyes adatok tárolására szolgáló helyiségekre, tárolószekrényekre, fiókokra is. A civil szervezetnek fizikailag is védenie kell

az általa kezelt személyes adatokat, adott esetben riasztóval, az ajtókon, ablakokon ráccsal, a fiókok zárásával. Az informatikai és fizikai védelmi intézkedéseknek ki kell terjednie a mobil adathordozókra (pendrive, mobiltelefon stb.).

Az információbiztonság követelményét tudatosítani kell a munkavállalókban is. A belső szabályzatokban, munkaszerződésben, munkaköri leírásokban meg kell határozni a munkavállalók információbiztonsági kötelezettségeit is. A személyes adatokat kezelő munkavállalóknak titoktartási nyilatkozatot is kell tenniük. Gondoskodni kell a személyes adatokat kezelő munkavállalók rendszeres információbiztonsági képzéséről is.

g) Az elszámoltathatóság elve: azt jelenti, hogy az adatkezelő felelős a GDPR előbbi elveinek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie e megfelelés igazolására. Ez egy fordított bizonyítási szabály az adatvédelem terén: egy ellenőrzés során nem a hatóságnak kell bizonyítania a jogsértést, hanem az adatkezelőnek a GDPR-nak való megfelelést. És ez nagyon lényeges – mert ezen alapulhatnak bírságszankciók is. Például nem csak a Rendelet direkt megsértéséért szabható ki bírság, hanem akkor is, ha nem tudom igazolni a Rendeletnek való megfelelést. Ebből az alapelvből következik

mindenféle önszorgalmú adminisztráció, nyilvántartás vezetése minden adatkezelési eseményről.

Ezek azok az alapelvek, amelyeket minden adatkezelő szervezetnek, így civil szervezeteknek a saját adatkezelésükben is érvényesíteniük kell. Ezen alapelvek megsértése esetén szabható ki a legmagasabb összegű – 20 millió eurós bírság. A legmagasabb bírságtétel jelzi az Elvek kiemelt helyét és szerepét a GDPR-ban.

Az adatkezelés jogalapja

A civil szervezet nagyon lényeges kötelezettsége, hogy minden adatkezelésének megteremtse a jogalapját, és azt igazolni is tudja. Jogalap hiányában a civil szervezet nem kezelhet személyes adatokat. Ha egy jogalap megszűnik, onnantól az adatkezelés nem jogszerű, az adatok kezelését meg kell szüntetni, az adatokat törölni kell. A jogalap az adatkezelés megkezdésének és végzésének a jogi feltétele, de az adatkezelés jogszerűsége a jogalap fennállásánál többet jelent, például magában foglalja a további alapelvek – célhoz kötöttség, adattatkarékosság stb. – betartásának követelményét is.

A GDPR 6. cikke az adatkezelés jogszerűsége címet viseli, és itt sorolja az adatkezelések lehetséges jogalapjait. Minden adatkezelésnek kell legyen valamilyen jogalapja,

ennek megteremtése, és igazolása az adatkezelő feladata.

A jogszerűség azt jelenti, hogy az adatkezelőnek van jogalapja a személyes adatok kezelésére. A GDPR az alábbi jogalapokat különbözteti meg:

- a) az érintett hozzájárulása,
- b) szerződés teljesítése,
- c) az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése,
- d) az érintett személy létfontosságú érdekeinek védelme,
- e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott jogosítvány gyakorlásának keretében történik,
- f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges (6.cikk).

A civil szervezeteknél az érintett hozzájárulása, a szerződés teljesítése, jogi kötelezettség teljesítése és a jogos érdek a jellemző jogalap, természetesen az adott tevékenységtől, adatkezelési céltól függően. Például a civil szervezet munkavállalói vonatkozásában a jogalap a jogos érdek.

Hozzájáruláson alapuló adatkezelés

Civil szervezeteknél gyakran előfordul, kizárásos alapon minden olyan civil szervezeti adatkezelésnél ez lesz a jogalap, amelynél a szerződés, jogi kötelezettség és a jogos

érdek jogalap nem állapítható meg. Ha az adatkezelés hozzájáruláson alapul, az adatkezelőnek képesnek kell lennie annak igazolására, hogy az érintett személyes adatainak kezeléséhez hozzájárult. Ha az érintett hozzájárulását olyan írásbeli nyilatkozat keretében adja meg, amely más ügyekre is vonatkozik, a hozzájárulás iránti kérelmet ezektől a más ügyektől egyértelműen megkülönböztethető módon kell előadni, érthető és könnyen hozzáférhető formában, világos és egyszerű nyelvezettel. Az érintett hozzájárulását tartalmazó ilyen nyilatkozat bármely olyan része, amely sérti e rendeletet, kötelező erővel nem bír. Az érintett jogosult arra, hogy hozzájárulását bármikor visszavonja. A hozzájárulás visszavonása nem érinti a hozzájáruláson alapuló, a visszavonás előtti adatkezelés jogszerűségét. A hozzájárulás megadása előtt az érintettet erről tájékoztatni kell. A hozzájárulás visszavonását ugyanolyan egyszerű módon kell lehetővé tenni, mint annak megadását. Annak megállapítása során, hogy a hozzájárulás önkéntes-e, a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell venni azt a tény, egyebek mellett, hogy a szerződés teljesítésének – beleértve a szolgáltatások nyújtását is – feltételül szabták-e az olyan személyes adatok kezeléséhez való hozzájárulást, amelyek nem szükségesek a szerződés teljesítéséhez. (GDPR 7. cikk)

A hozzájárulás megadását / megszervezését az érintett aláírását tartalmazó írásbeli nyilatkozattal tudja igazolni. Ennek a dokumentumnak tartalmaznia kell az adatkezelő megnevezését és a kezelt adatkörön túl az adatkezelés célját, az adatok megismerésére jogosultak körét, az adattárolás időtartamát, történik-e harmadik országba adattovábbítás, és az érintett személy adatkezelési jogait. Javasolt, hogy a civil szervezet a hozzájáruláson alapuló adatkezelésekre formanyomtatványokat alkalmazzon, amelyeket az adatfelvételkor az érintett természetes személy aláír. Abban az esetben, ha a civil szervezet a személyes adatokhoz nem közvetlenül az érintettől jut hozzá, – kigyűjti az „internetről” – az a kötelezettség terheli, hogy az érintett természetes személyt az előbbiekről, valamint a személyes adatok forrásáról és adott esetben arról, hogy az adatok nyilvánosan hozzáférhető forrásokból származnak-e – 30 napon belül írásban tájékoztassa. E tájékoztatásnak tartalmaznia kell azt is, hogy az érintett kérelmezheti a civil szervezet adatkezelőtől a rá vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáférést, azok helyesbítését, törlését vagy kezelésének korlátozását, és tiltakozhat a személyes adatok kezelése ellen.

A gyermek hozzájárulására vonatkozó feltételek

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások vonatkozásában a személyes adatok kezelése akkor jogszerű, ha a gyermek a 16. életévét betöltötte. A 16. életévét be nem töltött gyermek esetén, a gyermekek személyes adatainak kezelése csak akkor és olyan mértékben jogszerű, ha a hozzájárulást a gyermek feletti szülői felügyeletet gyakorló adta meg, illetve engedélyezte.

Olyan adatkezelések vonatkozásában, amelyek nem az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkoznak, a GDPR nem tartalmaz külön rendelkezést. Ebben a körben a hozzájáruláson alapuló adatkezelésekre a Polgári Törvénykönyv (Ptk) lehet irányadó. E szerint 14. alatti gyermek nevében a hozzájárulást a törvényes képviselőjének kell megadnia (Ptk. 2:14. §/1/). Alapvetően ez a szabály 14-18. életév közötti gyermek esetében is, azzal, hogy önállóan tehet olyan személyes jellegű jognyilatkozatot, amelyre jogszabály feljogosítja és megkötheti a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezése körébe tartozó kisebb jelentőségű szerződéseket. (Ptk. 2:12.§ /2/)

Szerződés teljesítése jogalap

A polgári jogi szerződések teljesítése megfelelő jogalapot ad az érintett magánszemély

/ egyéni vállalkozó szerződő fél személyes adatainak kezelésére. Ennek feltétele természetesen, hogy a felek között létrejön szerződéses kapcsolat, és az elszámoltathatóság elve miatt ezt a szerződést írásba foglaltan kell megkötni, legalábbis dokumentálni kell a létrejöttét.

Jogi személy adatainak kezelésére nem terjed ki a GDPR hatálya, így azok szabadon kezelhetők, nyilvántarthatók, viszont a jogi személy képviselőinek, kapcsolattartóinak adatai már csak a GDPR szabályai szerint tarthatók nyilván.

Egy civil szervezet által fenntartott webáruházban a vevői adatok kezelésének jogalapja a szerződés – azaz a megrendelés – teljesítése.

A munkaügyi célú adatkezelés jogalapja jellemzően a munkaszerződés. Ezt azonban nem lehet kiterjesztően értelmezni olyan munkáltatói adatkezelésekre, amelyek egyoldalú munkáltatói döntéseken alapulnak. Például a munkavállaló ellenőrzésének jogalapja nem a munkaszerződés, hanem a munkáltató jogos érdeke. Ennek megfelelően kell a munkáltató belső szabályzatait is kialakítani.

A jogi kötelezettség teljesítése jogalap

A jogszabályok – tipikusan a munkáltatókra kifizetőként vonatkozó adó és társadalombiztosítási jogszabályok – előírják az érintett meghatározott személyi adatainak kezelését.

A kifizetői kötelezettségek teljesítése sem képzelhető el a munkavállalók, juttatásban részesülők személyes adatainak kezelése – gyűjtése, rögzítése, tárolása, továbbítása stb. – nélkül.

Itt a jogalap nem a hozzájárulás, nem a jogos érdek, nem a munkaszerződés, hanem a jogi kötelezettség teljesítése, amelynek tartalmát az adott jogszabály határozza meg, például az adózás rendjéről szóló törvény, szja-törvény. A munkavédelmi törvénykönyvben előírt adatkezelések – például a munkabaleset jegyzőkönyvezése, nyilvántartása is jogi kötelezettség teljesítésén alapul.

A jogi kötelezettségen alapuló adatkezelésre is vonatkoznak az GDPR elvei, az érintett jogai, a tájékoztatási és adatbiztonsági intézkedések.

A jogos érdeken alapuló adatkezelés

A jogos érdeken alapuló adatkezelés szabályát a GDPR 6. cikk /1/ bekezdése f) pontja tartalmazza, a következőképpen:

(1) A személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben legalább az alábbiak egyike teljesül:

....

f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabad-

ságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.

Ezen jogszabályszövegből következik az ún. érdekmérlegelési teszt követelménye. A civil szervezetnek a jogos érdeken alapuló adatkezelése akkor jogszerű, ha előzetesen és dokumentálhatóan felmérte, hogy az előbbi f) pont szerinti „kivéve” esete nem áll fenn.

Ez alapján az érdekmérlegelési teszt a következő – írásba foglalt - lépésekből áll. A civil szervezetnek meg kell határoznia:

- az adatkezelés célját, szükséges adatkörét, és a jogos érdeke mibenlétét.
- az érintett személy jogos érdekeit a tervezett adatkezelés vonatkozásában, például milyen érveket hozhatnak fel az adatkezeléssel szemben,
- és hogy a civil szervezet saját érdekével szemben elsőbbséget élveznek-e vagy sem az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé.

Tipikus jogos érdeken alapuló adatkezelés a munkahelyi / bolti kamerás megfigyelés, ahol az adatkezelő jogos érdeke a vagyonnevelés, amellyel szemben állnak az érintett – kamerával megfigyelt - személy szabadságjogai, mivel a személyiségi jogát önmagában sérti a kamerás megfigyelés. Az érdekmérle-

elési teszt keretében ezeket a szempontokat kell az adatkezelőnek mérlegelnie: a vagyonnevelés önmagában jogos, méltányolható érdek, de a másik oldalon senki nem szereti, ha megfigyelik. Ezt a mérlegelést az adatkezelő eldöntheti úgy, hogy például a fennálló kockázatok számossága és szélesebb fenyegetett kör miatt az érintett személyek jogaival szemben a saját érdekének biztosít elsőbbséget. Csak ezt valamilyen dokumentumban le is kell írni. Megjegyzem, nehéz ezt a szabályt alkalmazni, hiszen az adatkezelőnek a saját valós érdekeivel szemben kell mérlegelnie kissé elvont jogi elveket, és ahogy minden szentnek, úgy minden adatkezelőnek is saját maga felé hajlik a keze.

Az érintett jogai a GDPR-ban

Az elvek mellett a GDPR sarkalatos része az érintetti jogokra vonatkozó szabályozás. Az érintett jogai általában adatkezelői kötelezettségként jelentkeznek. Az adatkezelő GDPR megfelelésével szemben is követelmény, hogy az adatkezelési folyamatokban biztosítva legyen az érintettek joggyakorlása. Az érintett jogai a GDPR-ban a következők:

- 1) Az átlátható tájékoztatáshoz, kommunikációhoz való jog (12. cikk)
- 2) Az érintett joggyakorlásának elősegítéséhez való jog (12. cikk/2/-/3/)
- 3) Az érintett hozzáférési joga (15. cikk)

- 4) A helyesbítéshez való jog (16. cikk)
- 5) A törléshez való jog, „az elfeledtetéshez való jog” (17. cikk)
- 6) Az adatkezelés korlátozásához való jog (18. cikk)
- 7) Az adathordozhatósághoz való jog (20. cikk)
- 8) A tiltakozáshoz való jog (21. cikk)
- 9) Automatizált döntéshozatal egyedi ügyekben, beleértve a profilalkotást (22. cikk)
- 10) Az érintett tájékoztatása az adatvédelmi incidensről (34. cikk)
- 11) A felügyeleti hatóságnál történő panasztételhez való jog (hatósági jogorvoslathoz való jog) (77. cikk)
- 12) A felügyeleti hatósággal szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog (78. cikk)
- 13) Az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog (79. cikk)
- 14) Kártérítéshez való jog – kártérítési felelősség (82. cikk)

A jogszerű adatkezelés követelménye

Az adatkezelőknek a jogszerű adatkezelést kell megvalósítaniuk. Az adatkezelés akkor jogszerű, ha az adatkezelőnek van jogalapja a személyes adatok kezelésére, az adatkezelés valamennyi fázisában és műveletében betartja a GDPR elveit, és biztosítja az érintetti jo-

gokat. A civil szervezetek adatkezelése ezen feltételek teljesülése esetén tekinthető jogszerűnek.

Adat - adatkezelési cél - jogalap

A GDPR adatkezelői alkalmazásához fontosnak tartjuk tisztázni az adatok, az adatkezelési célok és a jogalapok viszonyát. A szervezet adatkezelési tevékenységében az adatkezelési cél szerint különböztetjük meg az egyes önálló adatkezeléseket. Minden, céljával azonosított adatkezeléshez önálló jogalap tartozik. Az adatkezelő többféle célból kezelhet személyes adatot, például munkaszerződés teljesítése céljából, vagy rendezvény szervezése céljából, vagy jogi kötelezettsége, adókötelezettség teljesítése céljából, és ezen adatkezeléseknek minden esetben meg is kell teremtenie a jogalapját. Ezekben az adatkezelésekben ugyanazon személyes adat – például az érintett neve, lakcíme – jellemzően többféle adatkezelési célhoz tartozhat – de minden adatkezelési célnak önálló jogalapja kell, hogy legyen. Az adatok nem használhatók fel a jogalappal igazolt adatkezelési céltól eltérő célra. Ha a szervezetnek rendelkezésére áll egy természetes személy neve és a lakcíme, mert például számla kiállítása céljára megadta, akkor ezeket az adatokat a szervezet csak számlázási, könyvelési nyilvántartás célra használhatja. Ezen adatkezelési célra van

jogalapja, amely konkrétan a számlakiállításra vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése. Ez a szervezetben egy önálló adatkezelés, amely célja a jogalapja által meghatározott. De hiába van a birtokában a természetes személy neve és lakcíme – azt más célra – például reklám tárgyú küldemény postázására automatikusan nem használhatja, nem kezelheti, mert az egy másik adatkezelési cél. Küldhet reklámajánlatot a természetes személynek, azaz e célból kezelheti a nevét és címét, ha ezen adatkezelési célnak megteremti a jogalapját. Ez a jogalap lehet az adatkezelő jogos érdeke – de ehhez el kell végezni az érdekmérlegelési tesztet, tájékoztatnia kell az érintettet. A személyes adat az egyes adatkezelésekben ugyanaz lehet, egy adat több adatkezelési célhoz is tartozhat. De az adat egy adott célú adatkezelésből automatikusan nem vihető át egy másik célú adatkezelésbe. Minden adatkezelési célhoz önálló jogalap tartozik. Az adat csak megfelelő jogalap esetén mozgatható az adatkezelési célok között.

Eljárás adatvédelmi incidens esetén

A GDPR szerint „adatvédelmi incidens” a biztonság olyan sérülése, amely a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását,

jogosulatlan közlését vagy az azokhoz való jogosulatlan hozzáférést eredményezi; (4. cikk 12.)

A leggyakoribb jelentett incidensek lehetnek civil szervezeteknél is például: a laptop, pendrive vagy mobil telefon elvesztése, személyes adatok nem biztonságos tárolása (pl. szemetesbe dobott fizetési dokumentumok); adatok nem biztonságos továbbítása, személyes adatok illetéktelen másolása, továbbítása, szerver elleni támadások, honlap feltörése. Egy tévesen címzett e-maillal is bekövetkezhet az adatvédelmi incidens.

A civil szervezet feladata alapvetően ezek megelőzése, de bekövetkezésük esetére a Rendelet több előírást tartalmaz.

1. Az adatvédelmi incidenst az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül, és ha lehetséges, legkésőbb 72 órával azután, hogy az adatvédelmi incidens a tudomására jutott be kell jelenteni a felügyeleti hatóságnak, kivéve, ha az adatvédelmi incidens valószínűsíthetően nem jár kockázattal a természetes személyek jogaira és szabadságaira nézve.
2. Az adatfeldolgozóknak az adatvédelmi incidenst, az arról való tudomásszerzését követően indokolatlan késedelem nélkül be kell jelentenie az adatkezelőnek.
3. Az adatvédelmi incidensekről nyilvántartást is kell vezetni, amely tartalmazza:

- a) az érintett személyes adatok körét,
- b) az adatvédelmi incidenssel érintettek körét és számát,
- c) az adatvédelmi incidens időpontját,
- d) az adatvédelmi incidens körülményeit, hatásait,
- e) az adatvédelmi incidens orvoslására megtett intézkedéseket,
- f) az adatkezelést előíró jogszabályban meghatározott egyéb adatokat.

4. Az érintett személyeket tájékoztatni kell az adatvédelmi incidensről. Ha az adatvédelmi incidens valószínűsíthetően magas kockázattal jár a természetes személyek jogaira és szabadságaira nézve, az adatkezelőnek indokolatlan késedelem nélkül tájékoztatnia kell az érintettet is. A tájékoztatásban világosan és közérthetően ismertetni kell az adatvédelmi incidens jellegét, és közölni kell legalább a Rendeletben meghatározott további információkat és intézkedéseket. (GDPR 34. cikk)
5. Az adatvédelmi incidens bekövetkezése esetén intézkedni kell az ismételt előfordulás megelőzése érdekében.

Adatvédelmi tisztviselőkre vonatkozó szabályozás

Egy átlagos civil szervezetnél, amely nem minősül közfeladat ellátónak, nem kötelező adatvédelmi tisztviselőt kijelölnie. Ezzel

szemben kötelező a közszférában, az egyéb közfeladatot ellátó szerveknél. Minden olyan civil szervezetnél és gazdasági társaságnál is kötelező az adatvédelmi tisztviselő kijelölése, amelynek közszolgáltatási szerződése van állami, vagy önkormányzati szervvel közfeladat ellátásra – például közművelődési tevékenységek végzésére, rendezvények szervezésére. Ugyanis ezzel közfeladatot látnak el. Közfeladat hiányában a civil és az üzleti szférában akkor kötelező adatvédelmi tisztviselő kijelölése, ha a fő tevékenységük olyan adatkezelési műveleteket foglalnak magukban, amelyek jellegük-nél, hatókörük-nél és/vagy céljaik-nál fogva az érintettek rendszeres és szisztematikus, nagymértékű megfigyelését teszik szükségessé, vagy az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó fő tevékenységei a személyes adatok különleges kategóriáinak és a büntetőjogi felelősség megállapítására és bűncselekményekre vonatkozó adatok nagy számban történő kezelését foglalják magukban. Még egyszer: egy átlagos civil szervezet nem végez olyan jellegű, mértékű adatkezelést, amely adatvédelmi tisztviselő kijelölését tenné kötelezővé.

Adatvédelmi szabályzat

Kiseb szervezetek részére a GDPR direktben nem írja elő adatkezelési szabály-

zat készítését – tehát, ha nincs ilyen akkor a civil szervezet nem követ el mulasztást. Mégis, az adatkezelési szabályzat készítése mellett több nyomós érv is felhozható.

- Elsőként az „elszámoltathatóság” elvéből (5. cikk (2)) következik, hogy jó, ha a civil szervezet rendelkezik adatkezelési szabályzattal, amely a GDPR-megfelelés alapdokumentuma lehet, tartalmazva a megteendő technikai is szervezési intézkedéseket is.
- Vannak a szervezetben olyan jogalapok – különösen a jogos érdeken alapuló adatkezelés – amelyeket külön dokumentálni kell, egy ún. érdekmérlegelési tesztet is el kell végezni az alkalmazhatósághoz. Az adatvédelmi szabályzatban rögzíthetők és dokumentálható maga az érdekmérlegelés, annak szempontjai.
- Az adatvédelmet be kell építeni a civil szervezet működésébe, a munkavállalókat ki kell képezni a jogszerű adatkezelésre – e feladatot is megkönnyíti az adatkezelési szabályzat.

Adatkezelési tevékenységek nyilvántartása

A GDPR 30. cikke az adatkezelő / adatfeldolgozó szervezet kötelezettségévé teszi az adatkezelési / adatfeldolgozó nyilvántartások elkészítését. Ebben az adatkezelési célok szerint kell az adatkezelések jellemzőit fel-

tüntetni.

Céljuk szerint az adatkezelések igen sokféle lehetnek, például:

- munkaügyi adatkezelés a munkaszerződés kötése és teljesítése céljából,
- munkahelyi kamerás megfigyelés vagyoni védelmi célból,
- adó- és számviteli célú adatkezelés jogi kötelezettség teljesítés céljából,
- céges weboldalon történő adatkezelés, marketing célból
- hírlevél célú adatkezelés marketing, ügyfélszolgálat céljából,
- partneryilvántartás a szerződések teljesítése céljából stb.
- stb.

A célok szerint így azonosított adatkezelések nyilvántartásában minden egyes adatkezelés vonatkozásában fel kell tüntetni:

- az érintettek kategóriáit, pl. munkavállalók, valamint
- a személyes adatok kategóriáit, például név, cím, anyja neve stb. – továbbá hogy
- ki tekinthet be az adatokba,
- meddig tárolhatók az adatok, és
- ha lehetséges, a nyilvántartásnak tartalmaznia kell az adatbiztonság biztosítására hozott technikai és szervezési intézkedések általános leírását is.

Lényeges, hogy az adatkezelői / adatfeldol-

gozói tevékenységek nyilvántartásából ki kell derülnie annak is, ha az adatok továbbításra kerülnek harmadik országba, mert a nyilvántartásban fel kell tüntetni olyan címzettek kategóriáit, akikkel a személyes adatokat közlik vagy közölni fogják, ideértve a harmadik országbeli címzetteket vagy nemzetközi szervezeteket is, továbbá fel kell tüntetni adott esetben a személyes adatok harmadik országba vagy nemzetközi szervezet részére történő továbbítására vonatkozó információkat is.

Az adatbiztonsági intézkedések, a fenyegetésekhez, vagy kockázatokhoz kapcsolódnak. Minden, céljával azonosított adatkezelésnek vannak az egyes adatkezelési műveletekhez – a gyűjtés, rögzítés, tárolás, közlés stb. – kapcsolódó sajátos kockázatai, ezek határozzák meg a szükséges, meghozandó adatbiztonsági intézkedéseket.

Az adatfeldolgozói tevékenységek nyilvántartásának az előbbiekhöz képest lényeges tartalma az egyes adatkezelők nevében végzett adatkezelési tevékenységek kategóriáinak leírása.

Tehát a céljukkal azonosított adatkezelések jellemzőit, és az azokhoz kapcsolódó adatbiztonsági technikai és szervezési intézkedéseket tartalmazza az adatkezelési / adatfeldolgozási tevékenységek nyilvántartása. Követelmény, hogy ez a nyilvántartás teljes körűen lefedje a szervezet tevékenysége kere-

tében végzett összes személyes adatkezelést, és így az összes adatbiztonsági intézkedést is.

Ezt a nyilvántartást írásban kell vezetni, ideértve az elektronikus formátumot is. Például Excel fájlban is vezethető ez a nyilvántartás. Ez a nyilvántartás a civil szervezet adatvagyon leltára is.

Az adatkezelési tevékenységek nyilvántartását megkeresésre a felügyeleti hatóság rendelkezésére kell bocsátani.

Van a GDPR-ban egy furcsa mentességi szabály, amely a 250 főnél kevesebb személyt foglalkoztató szervezeteket mentesíti is e nyilvántartások vezetése alól – meg nem is. A Rendelet 30. cikk (4) bekezdése szerint nem kell adatkezelési, adatfeldolgozói tevékenységek nyilvántartását vezetnie a 250 főnél kevesebb személyt foglalkoztató szervezeteknek, kivéve egyebek mellett, ha az adatkezelés nem alkalmi jellegű. Tehát a nem alkalmi jellegű adatkezelés esetén van nyilvántartási kötelezettség, alkalmi esetén nincs. Márpedig egy civil szervezet is jellemzően rendszeres, és nem alkalmi adatkezeléseket végez.

Együttműködés a felügyeleti hatósággal

Az adatkezelő civil szervezet köteles a felügyeleti hatósággal együttműködni. Magyarországon a felügyeleti hatóság a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) (www.naih.hu). A NAIH megke-

resésére a települési önkormányzat jegyzője ellenőrzi az illetékességi területén folytatott, a Hatóság által a megkeresésben megjelölt adatkezelés tényleges körülményeit, így különösen a kezelt személyes adatok körét, a személyes adatokkal végzett műveleteket és e műveletek eszközeit, továbbá az adatkezelő által alkalmazott technikai és szervezési intézkedéseket. (Infotv. 71.§ /1b/).

A civil szervezetek tipikus adatkezelései

A leggyakoribb civil szervezeti adatkezelések (függetlenül a jogalaptól, tehát hogy az adatkezelésre hozzájárulás, szerződés teljesítése, vagy éppen jogi kötelezettség teljesítése alapján kerül sor):

- tagok, alapítók, tisztségviselők adatainak kezelése,
- munkaügyi, személyzeti nyilvántartás, a munkavállalók személyes adatainak kezelése, (munkára jelentkezők, pályázók adatainak kezelése, munkaköri alkalmassági vizsgálatokkal kapcsolatos adatkezelés, munkahelyi be- és kiléptetéssel kapcsolatos adatkezelés, ha van, munkáltató által biztosított eszközök (mobiltelefon, laptop, gépkocsi) használatának ellenőrzésével kapcsolatos adatkezelés, ha van),
- önkéntesek foglalkoztatásával kapcsolatos adatkezelés,
- kamerás megfigyelés alkalmazása,

- rendezvények szervezésével kapcsolatos adatkezelés,
- táborok szervezésével kapcsolatos adatkezelés,
- tanfolyamok, képzések, szakkörök szervezéséhez kapcsolódó adatkezelés,
- fénykép, videófelvétel készítéséhez kapcsolódó adatkezelés,
- pályázatokhoz kapcsolódó adatkezelés,
- címlisták, támogatói, adományozói listákkal kapcsolatos adatkezelés,
- direkt marketing tevékenységgel kapcsolatos adatkezelés,
- nyereséjnyjátékok szervezése,
- honlapon adatkezelés,
- hírlevél szolgáltatással kapcsolatos adatkezelés,
- szerződéses partnerek (szállítók, vevők) adatainak kezelése,
- jogi személy ügyfelek, vevők, szállítók természetes személy képviselőinek elérhetőségi adatai,
- könyvelési, adózási (bérszámfejtés) célú adatkezelés,
- irattározással kapcsolatos adatkezelés.

Fénykép, videófelvétel készítéséhez kapcsolódó adatkezelés

Ha a civil szervezet akár a rendezvény-szervezés, akár más tevékenysége keretében fénykép, vagy videófelvételt is kíván készí-

teni természetes személyekről – résztvevőkről, vendégekről, látogatókról – akkor ezt az érintett hozzájárulásával teheti. (Nem a résztvevők magáncélú felvétel készítéséről, és megosztásáról van szó – az teljesen külön dolog).

A kép és hangfelvétel készítés szabályait nem a Rendelet, hanem a Polgári Törvénykönyv tartalmazza. Azt mondja a Ptk. 2:48. §-a:

(1) *Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.*

(2) *Nincs szükség az érintett hozzájárulására tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.*

Itt a tömegfelvétel kérdése érdekes. Mi a tömegfelvétel? Egy totálkép, egy panoráma-felvétel a rendezvényen résztvevő emberek tömegéről. Ez az, ami hozzájárulás nélkül készíthető és felhasználható reklámban, beszámolóban. Még a Facebookon is megosztható.

A tömegfelvétel ellenpárja – a személyfelvétel, a valóságban az egyént ábrázoló felvétel. Ilyen felvétel elkészítése már hozzájáruláshoz kötött – és a felhasználása is. A hozzájárulást dokumentálni kell.

Csak ilyen hozzájárulás – és az érintett jogaira is kiterjedő tájékoztatás - alapján készíthető és használható fel az egyénről készült kép és hangfelvétel a Facebookon is.

Praktikusan, ha ilyen fénykép vagy videófelvétel készítését tervezi a szervező – akkor vagy néhány érintettől, vagy mindenkitől előzetesen be kell szerezni a szükséges hozzájárulást. Ez szervezés kérdése – de akkor ez már egy adatkezelési tevékenység lesz a civil szervezet részéről.

Civil szervezetek alapvető GDPR-megfelelési intézkedései

A fentieket összefoglalva, a civil szervezeteknek az alábbi intézkedéseket kell hozniuk, hogy megfeleljenek a GDPR-ban előírt adatvédelmi kötelezettségeknek:

1. Adatkezelési tevékenységek nyilvántartásának elkészítése

Minden civil szervezet – ha még nem tette volna - készítse el az adatkezelési tevékenységek nyilvántartását, kivéve az alkalmi jellegű adatkezelések vonatkozásában.

2. Adatvédelmi incidensek nyilvántartásának elkészítése

Az alapfeladatok keretében el kell készíteni az adatvédelmi incidensek nyilvántartását is. Persze az a jó, ha ebbe a nyilvántartásba nem kerül bejegyzés – erre szolgál az GDPR megfelelési kötelezettségek teljesítése.

3. Adatfelvételi űrlapok és jogi tájékoztatások elkészítése

A civil szervezet készítse el a személyes adatok felvételekor, gyűjtésekor használatos – a GDPR-nak megfelelő tartalmú tájékoztatásokat, amelyek lehetnek szabványosított formanyomtatványok. Az egyes platformokra – honlap, hírlevél – elkészítendő a civil szervezet komplex adatkezelési tájékoztatója.

Minden egyes adatfelvételkor az érintett számára meg kell adni a szükséges jogi tájékoztatást is.

4. Intézkedések a személyes adatokat tartalmazó nyilvántartások jogszerű vezetésére

A civil szervezet a személyes adatokat tartalmazó számítógépes és papíralapú nyilvántartásait az alábbi követelmények teljesítésével vezesse:

4.1. Milyen célból vezeti a nyilvántartást a civil szervezet?

- Minden egyes adatkezelési célnak meghatározottnak, egyértelműnek és jogszerűnek kell lennie.
- A személyes adatok nem kezelhetők e célokkal össze nem egyeztethető módon. (GDPR. 5. cikk /1/ a./)

4.2. A nyilvántartásban található személyes adatok mindegyike szükséges-e az adatkezelési cél eléréséhez?

- A nyilvántartásban kezelt, tárolt adatok az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és az adatkezelésnek a szükséges adatokra kell korlátozódnia.
- Az adatkezelési cél teljesítéséhez nem szükséges, nem releváns adatokat a nyilvántartás nem tartalmazhat, ezeket törölni is kell. (GDPR. 5. cikk /1/ c./)

4.3. Hogyan kerül be a személyes adat a nyilvántartásba?

- Az Adatkezelőnek az adatkezeléshez joggalappal kell rendelkeznie, és ezt igazolnia kell. Tehát az adatkezelés jogalapját dokumentálni kell. Tehát az Adatkezelő nyilvántartásába csak olyan személyes adat vehető fel, amelynek kezelésére az adatkezelő igazolt joggalappal rendelkezik.
- Ha az adatkezelő a személyes adatokon a megszerzésük céljától eltérő célból további adatkezelést kíván végezni, a további adatkezelést megelőzően tájékoztatnia kell az érintettet erről az eltérő célról és minden releváns kiegészítő információról.
- Az adatkezelésről és a jogairól az érintett személyt írásban tájékoztatni kell. Ha az Adatkezelő a személyes adatokat az érintettől személyesen kéri, ezt a tájékoztatást az adatfelvételkor kell megadni, és az ezt tartalmazó dokumentumot az érintettel

aláíratni. Elektronikus adatkezelés esetén a tájékoztatás tudomásul vételét, hozzájárulás megadását naplózni kell.

- Ha az Adatkezelő a személyes adatokat nem az érintettől szerezte meg, akkor az érintettet utólag kell tájékoztatni az adatkezelésről és a jogairól, a GDPR 14. cikke szerint.
- Az adatfelvételkor és a nyilvántartás vezetése során biztosítani kell a felvett és kezelt adatok pontosságát. (GDPR. 5. cikk /1/ a./, 13-14. cikk)

4.4. Hogyan tárolja, továbbítja az adatkezelő az adatokat?

- A személyes adatok kezelését oly módon kell végezni, hogy megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések alkalmazásával biztosítva legyen a személyes adatok megfelelő biztonsága, az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet is ideértve. A kockázat mértékének megfelelő szintű adatbiztonság garantálásához szükséges intézkedések lehetnek adott esetben:
- a személyes adatok álnevesítése és titkosítása,
- biztonsági mentések készítése,
- az adatkezelés biztonságának garantálására hozott technikai és szervezési in-

tézkedések hatékonyságának rendszeres tesztelése, felmérése és értékelése,

- vírusvédelem, kibertámadások elleni védelem,
- munkavégzésre vonatkozó információbiztonsági követelményeket előírása és érvényesítése a foglalkoztatottakkal szemben,
- az informatikai eszközök, és papíralapú dokumentumok fizikai védelmére alkalmazott vagyonsvédelmi intézkedések. (GDPR. 5. cikk /1/ f./)

4.5. Ki férhet hozzá az adatokhoz, és azokon milyen műveleteket végezhet?

- Az adatkezelő a számítógépes nyilvántartásokhoz való hozzáférésre alkalmazzon azonosítást és hitelesítést.
- Az adatkezelő az informatikai rendszerében alkalmazzon jogosultságkezelő rendszert.
- Az informatikai rendszerbe történő belépéseket és műveleteket naplózni kell. (GDPR. 5. cikk /1/ f./)

4.6. Mennyi ideig van a személyes adat a nyilvántartásban?

- Az adatok tárolásának olyan formában kell történnie, amely az érintettek azonosítását csak a személyes adatok kezelése céljainak eléréséhez szükséges ideig teszi lehetővé (GDPR. 5. cikk /1/ e./) Ennek érdekében a nyilvántartott személyes

adatok kezelhetőségét rendszeresen felül kell vizsgálni.

- A már nem kezelhető adatokat törölni kell.

5.A nyilvántartások időszakos felülvizsgálata

Az előbbi pontban írt szempontok szerint az adatbázisokat időszakosan – például háromévente – felül kell vizsgálni.

6.Információ-biztonsági intézkedések

A civil szervezetnek a kezelt személyes adatok védelmére meg kell hozni a tevékenységével arányosan szükséges információ-biztonsági intézkedéseket.

7. Adatvédelmi incidens esetén teljesíteni kell a GDPR fentiekben részletezett előírásait.

8. A civil szervezet személyes adatokat kezelő munkavállalóinak titoktartási nyilatkozatot kell tenniük.

9. Ha a civil szervezet adatfeldolgozót vesz igénybe – vele szemben érvényesítenie kell a GDPR-kötelezettségeket (írásbeli szerződés, garancianyújtás a GDPR-megfelelésre, az adatfeldolgozó közreműködő munkavállalóinak titoktartási nyilatkozatot kell tenniük).

10. A civil szervezetnek gondoskodnia kell munkavállalói, foglalkoztatottjai információ-biztonsági képzéséről.

11. Az érintett személyektől érkező jelzéseket, panaszokat 30 napon belül ki kell vizsgálni, és meg kell válaszolni.

12. Az adatvédelem terén megkeresés esetén a civil szervezet köteles együttműködni a felügyeleti hatósággal.

dr. Szabó Tibor
ADÓNET

A civil szervezeteket érintő illetékszabályok

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (illetéktörvény) alapján minden egyesület személyes (alanyi jogon járó és minden ügyre kiterjedő) illetékmentességet élvez. Az alapítványok körében a személyes illetékmentesség nem általános. Az illetéktörvény 2020. január 1-jétől megváltozott. E változást követően az illetéktörvény alkalmazásában az alapítvány fogalma alatt:

- a közhasznú jogállással rendelkező magyarországi alapítványt, valamint

- azt a más EGT államban bejegyzett alapítványt kell érteni, amelyik igazolni tudja, hogy – a magyarországi nyilvántartásba vétel kivételével – teljesíti a közhasznúság Civil törvény szerinti feltételeit.

Tekintettel arra, hogy a közhasznú jogállás csak két lezárt üzleti év után szerezhető meg, a törvény ezért az alapítványok közé sorolja az újonnan létesülő alapítványokat is, de csak az alapításuk évében és az azt követő két évben, ha vállalják, hogy közhasznú minősítésre tesznek szert az alapítás évét követő második év végéig⁴⁵. (Pl. a 2024. évben alakult szervezeteknek 2026. december 31-ig kell megszereznie a közhasznú jogállást)

A személyes illetékmentesség az egyesületek és az arra jogosult alapítványok esetében is feltételhez kötött. A személyes illetékmentesség az egyesületeket és az arra jogosult alapítványokat is csak akkor illeti meg, ha a vagyonszerzést, illetve az eljárás megindítását megelőző adóévben nem keletkezett társasági adófizetési (Tao fizetési) kötelezettségük (Itv. 5.§ (2) bekezdés).

Arról, hogy nem keletkezett Tao fizetési kötelezettsége, az érintett szervezeteknek a közigazgatási vagy bírósági eljárás kezdeményezése, illetve gépjármű, pótkocsi szerzése esetén nyilatkoznia kell. Egyéb vagyón-
45 Itv. 5. § (1) bekezdés f) pont. értelmezi a 102. § (1) v) pont. 140 közhasznú jogállást.)

szerezés esetén a feltétel teljesülését a NAV hivatalból (nyilatkozat nélkül) is ellenőrzi. A szervezeteknek minden évben május 31-ig kell a Tao bevallást vagy az azt helyettesítő TAONY nyilatkozatot benyújtani. Mivel korábban a szervezet nem tud biztos tartalommal nyilatkozatot tenni, ezért az adott adóév utolsó napját követő 150 napon belül (január 1.- május 30. között) arról kell nyilatkoznia, hogy a szervezetnek várhatóan nem keletkezik majd Tao fizetési kötelezettsége. Ha pedig mégis kell Tao-t fizetnie, akkor az adóév utolsó napjától számított 180 napig (június 30-ig) bírság nélkül tudja megfizetni az illetéket.

A bírósági eljárásokban így 2024. januártól megszűnt az eljárási illetékbejegyzéssel történő fizetés. Az illeték a törvényszék/ítélőtábla/Kúria irányában az alábbi módokon fizethető meg:

- a) a Bírósági Fizetési Portálról indított utalással,
- b) közvetlen banki átutalással, vagy
- c) készpénz-átutalási megbízás („sárga csekk”) használatával. Az illetékes bíróságok ügyfélszolgálati irodáiban beszerzhetők az illetékfizetéshez szükséges „sárga csekkek”.

2024. január 1. napjától minden járásbíró-ságon, kerületi bíróságon, törvényszé-

ken, ítélőtáblán és a Kúrián beszerezhető lesz az adott bíróság saját illetékbevételei számlaszámát tartalmazó „sárga csekk”.

Az alapítványokat érintő illetékszabályok

Az alapítványok az illetéktörvény miatt alapesetben illetékfizetésre kötelezettek a nyilvántartásba vételi eljárásban. De a kérelmet benyújtó alapító mentesülhet az illetékfizetés alól, mert:

- a természetes személy alapító kérheti a bíróságtól, hogy személyes illetékmentességet engedélyezzen részére, ha az illeték összege aránytalanul magas a vagyoni, jövedelmi helyzetéhez képest. (2017. évi 141 CXXVIII. törvény 6. § (2) bekezdés);
- a nem természetes személy alapító (amennyiben a személyes illetékmentesség nem illeti meg) kérheti a bíróságtól az illetékmentességre kiterjedő részleges költségfeljegyzési jog engedélyezését, ha az illeték lerovása részére jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem áll megterhelést jelent. (2017. évi CXXVIII. törvény 7. §).

A Törvényszékek többsége illetékmentességet biztosít a bejegyzés során annak az alapítványnak, amelyik vállalja, hogy az alapítást követő két éven belül megszerzi a közhasznú jogállást. Abból indulnak ki, hogy a törvény tárgyi illetékmentességet biztosít az alapítványok számára a nyilvántartásba

vételre irányuló eljárásban (Itv. 57. § (1) bekezdés e) pont). Az illetéktörvény pedig az alapítványok fogalmába beleérti az újonnan létesült személyes illetékmentességre jogosult szervezeteket is. (Itv. 102. § (1) bekezdés v) pont) A joggyakorlat azonban sajnos e téren nem egységes.

Van olyan jogértelmezés is, amely szerint az alapítvány nyilvántartásba vétele során az alapítvány illetékmentessége nem érvényesíthető. A kérelmet nem a szervezet, hanem az alapító nyújtja be, akit általában nem illet meg az illetékmentesség (kivéve, ha az alapító eleve személyes illetékmentességet élvez). Az alapító legfeljebb kérelmet terjeszthet elő az illetékfizetés elengedése iránt.

A Törvényszékek többsége azonban illetékmentességet biztosít a civil nyilvántartási ügyekben:

- a közhasznú jogállású alapítványnak, valamint
- az alapítás évében és az azt követő két évben annak az új alapítványnak, amelyik vállalja, hogy az alapítás évét követő második év végéig megszerzi a közhasznú jogállást.

A joggyakorlat azonban sajnos itt sem egységes. Így egyes bíróságoknál előfordulhat, hogy amennyiben a kérelmet az alapító terjeszti elő, akkor az adott eljárásban nem érvényesíthető az alapítványok személyes

illetékmentessége. Ezen álláspont szerint az illetékmentességet csak akkor lehet figyelembe venni, ha a kérelmező maga az alapítvány, vagy olyan az ügyben érdekelt fél, amelyik személyes illetékmentességre jogosult.

Az illeték megfizetése A civil szervezetek nyilvántartási eljárásaiban is használható a Bírósági Fizetési Portál. Ha a kérelmező azt jelöli meg a kérelemben, hogy illetékfizetésre kötelezett, akkor miután az iFORM űrlapot beküldi a magyarorszag.hu oldalon keresztül, egy érkeztetési igazolást kap a tárhelyére. Ebben az értesítésben szerepel az a link, amelyen keresztül elérhető az illetékfizetési szolgáltatás. Ha a kérelmező első ízben használja a Portált, először regisztrálnia kell.

A regisztráció magánszemélyként és cégként is elvégezhető. A fizetési tételeket a regisztrációt követően létrejövő felhasználói profilon keresztül lehet kezelni. Amennyiben a Portálon keresztül bármely okból nem sikerül az illetéket megfizetni, akkor célszerű banki átutalással rendezni az illetékfizetést. Minden bíróságnak van a Magyar Államkincstárnál vezetett illeték-bevételi számlája. Erre a számlaszámra lehet átutalni az illetéket. A számlaszámok megtalálhatók a birosag.hu oldalon. Az illetékes Törvényszék oldalán az „Információk” cím alatt szereplő számlaszámok menüpont alatt megtalálható az „eljárási illetékek” megfizetésére

szolgáló számlaszám. (Elképzelhető, hogy több számlaszám szerepel, ekkor a gazdasági kollégium vagy cégbíróság eljárási számlaszámát kell választani!)

Az átutalás során a közleményben a következő adatokat kell feltüntetni: a) bíróság neve, b) az alapítvány neve, valamint az illetékfizetésre kötelezett alapító, egyéb jogi érdekelt neve, c) az ügyszám (Ha felhívás érkezett az illeték megfizetésére akkor a végzés tartalmazza az ügyszámot. De a birosag.hu oldalon a „civil szervezetek névjegyzékében is elérhető az ügyszám”).

Az elsőfokú eljárási illeték összege 10.500 forint. Az ítéletábrához címzett fellebbezés illetéke 9.000 forint (ha a fellebbezés csak a határozat indoklása ellen irányul, az illeték mértéke 8.000 forint). A felülvizsgálati kérelem illetéke 35 000 forint.

A szervezet nyilvántartási adatait tartalmazó kivonat igénylése során nem kell illetéket fizetni azoknak az alapítványoknak és egyesületeknek sem, amelyek nem élveznek illetékmentességet. A kivonatot a PK-144 Egyéb adatszolgáltatásra irányuló kérelem vagy a PK-32 Egyéb kérelem űrlapok valamelyikén lehet.

*Palik Zoltán
Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület*

Hogyan biztosítható a döntéshozatal?

Az utóbbi években előtérbe kerültek azok az eljárások, amelyek megkönnyítik a szervezet testületeinek működtetését és a döntéshozatalát. Az ülések megtarthatók elektronikus alkalmazások segítségével. A „távsvavazás” lehetőségével is sok szervezet él. De ezek mellett is szükség lehet a megismételt közgyűlésre, illetve előfordul, hogy a szabálytalanul meghozott döntéseket kell érvényessé tenni. Ezeket mutatjuk be a következő oldalakon.

Az ülés tartása nélküli határozathozatal

Az ülés tartása nélküli határozathozatal lehetőségét az új Ptk. vezette be. A jogi személyekre vonatkozó általános szabályok között találjuk meg az erről szóló rendelkezéseket (Ptk. 3:20. §). A Ptk. egy nem kötelező érvényű lehetőséget kínál az ülés tartása nélküli döntéshozatal szabályozására. A szervezetekre hárul, hogy miként szabályozzák a létesítő okiratban vagy más dokumentumban a döntéshozatal részleteit. Ha a létesítő okirat ezt lehetővé teszi, a civil szervezet bármely szerve hozhat döntést ülés tartása nélkül. Célszerű lehet akár kö-

zös eljárási szabályokat alkotni a különböző szervekre.

Gyakori tévedés, hogy az ülés tartása nélküli döntéshozatalt az írásban történő szavazással azonosítják. Valójában azonban a Ptk. nem szabja meg a döntéshozatal formáját. Az írásbeliség sem kötelező feltétel. A határozathozatal során nem kell megfelelni az írásbeliség Ptk.-ban rögzített kritériumainak (Ptk. 6:7. §). A döntéshozatal akár olyan módon is megvalósulhat (pl. e-mail útján, üzenetküldő vagy szavazófelület alkalmazással), amelyek jogi értelemben nem számítanak írásbeli formának. Az egyesületek, alapítványok esetében sem a Ptk.-ban, sem más jogszabályban nincs rögzítve, hogy az ülés tartása nélküli határozathozatal során a tagok, alapítók, tisztségviselők milyen formában szavazhatnak. Nincs jogszabályi elvárás arra vonatkozóan sem, hogy a szavazólapokat kézzel írt vagy digitális aláírással kellene ellátni, illetve digitálisan kellene hitelesíteni. Saját tapasztalatunk azt mutatja, hogy a bíróságok az e-mail útján történő szavazást is elfogadják. A határozathozatalról készült, az elnök által ellenjegyzett és magán okirati formában (pl. két tanú által hitelesített) benyújtott jegyzőkönyvet kell csatolni a bírósághoz benyújtott kérelemhez.

Tippek tanácsok az ülés tartása nélküli döntéshozatallal kapcsolatban

A határozathozatalból egyetlen szavazásra jogosult tag sem rekeszthető ki. Sőt, az ülésekhez hasonlóan, biztosítani kell, hogy az adott testület szavazati joggal nem rendelkező tagjai (pl. a tiszteletbeli vagy pártoló tagok, állandó meghívottak stb.) is megismerjék és véleményezzék a határozati javaslatot. Ezért olyan módot kell találni a döntéshozatalra, ami biztosítja, hogy mindenki kifejezhesse véleményét, illetve, ha jogosult, akkor szavazni tudjon. Nem biztos, hogy ez egyetlen módszert jelent. Semmi nem tiltja, hogy egyidejűleg lehessen többféle módon (pl. e-mailben, postai úton, kihelyezett szavazó urnába dobott szavazattal) részt venni az ülés tartása nélküli döntéshozatalban. A szabályokat azonban minden taggal pontosan közölni kell. A döntéshozatalt az ügyvezetés (vagy az adott testületet irányító tisztségviselő) kezdeményezi. Neki kell a létesítő okiratban, működési szabályzatban, esetleg az ülés tartása nélküli határozathozatalt szabályozó egyéb működési dokumentumban meghatározni a szavazás menetét. Az ülés összehívójának feladata, hogy a szavazásra jogosultak részletes tájékoztatást kapjanak a döntéshozatal szabályairól. Ez életszerűbb, mivel a határozathozatalra alkalmas inter-

netes alkalmazások gyorsan fejlődnek.

A szavazásra történő felkérést (meghívót) visszaigazolható módon kell kiküldeni az érintetteknek. A szavazásra történő felkérésben (meghívóban) a napirendre vonatkozó részletes tájékoztatás nem mellőzhető. A napirendről előzetesen olyan részletességgel kell tájékoztatást adni, hogy a szavazásra jogosultak a tárgyalni kívánt témakörökben álláspontjukat kialakíthassák. Az előterjesztésben a határozat szövegének tervezetét érdemes közölni. Az ülés tartása esetén a szavazásra jogosultak számára biztosított, hogy javaslatot tehetnek a tárgyalt napirendi pontokkal, határozati javaslatokkal kapcsolatban. Ezt az ülés tartása nélküli határozathozatal esetében is biztosítani kellene. A szavazás elindításának kezdete elé egy véleményezési, a napirend esetleges kiegészítésére szolgáló határidőt is megjelölhet a szavazás kezdeményezője. A Ptk. nem kötelező érvényű rendelkezése szerint tagok vagy alapítók számára a tervezet kézhezvételétől számított legalább nyolc napos határidőt kell biztosítani arra, hogy szavazatukat megküldjék az ügyvezetés részére. Ennél rövidebb időt nem célszerű megszabni, inkább felfelé lehet eltérni a Ptk.-ban ajánlott időtartamtól, hiszen a szavazást le lehet zárni az eredetileg kitűzött határidő előtt is, ha minden szavazásra jogosult szavazata a

határidőt megelőzően beérkezett. Azt nehezebb orvosolni, ha a túl rövidre szabott határidő miatt érvénytelenül zárul a döntéshozatal.

A szavazatnak tartalmaznia kell a határozat-tervezet megjelölését, több határozati javaslat esetén a határozat-tervezetek sorszámát és az arra adott szavazatot. A tag a szavazatát e-mail útján is megküldheti. A magánszemély tagok esetében a tag azonosíthatóságához szükséges adatokat (név, lakóhely) kell tartalmaznia az e-mailben, postai úton vagy egyéb módon küldött szavazatnak. A jogi személy tagok esetében a szavazó lap a jogi személy nevét, székhelyét, a szavazatot leadó természetes személy képviselő nevét, lakóhelyét tartalmazza. Ha a szervezet létesítő okirata ezt nem írja elő, akkor nem szükséges, hogy a jogi személy tag írásban és/vagy elektronikusan hitelesített módon adja le a szavazatát. Az ülés tartása nélküli döntéshozatal akkor érvényes, ha legalább annyi szavazásra jogosult tag visszaküldi a szavazatát, mint amennyinek meg kellett volna jelennie a „normál”, személyes jelenléttel tartott ülésen. Akkor eredményes, ha a szavazásban résztvevők többsége támogató szavazatot ad a javaslatra.

1. példa: egy 10 fős egyesület esetében legalább hat főnek kell szavaznia, és akkor

tud határozatot hozni, ha közülük négyen egyformán szavaznak.

2. példa: a 3 fős kuratórium akkor tud határozatot hozni, ha legalább 2 kurátor megküldi a szavazatát, és legalább ketten egyformán szavaznak.

Ha az alapszabály minősített többséget ír elő egy kérdés megtárgyalásánál, azt az ülés tartása nélküli határozathozatalnál is érvényesíteni kell. A döntéshozatal során, a szavazat akkor érvényes, ha egyértelműen megállapítható a szavazatot megküldő személye. A szavazólapra fel kell vezetni magánszemély esetében a nevet és lakóhelyet, jogi személy tag esetén a képviselő nevét és a tag székhelyét.

Ha bármely tag vagy alapító az ülés megtartását kívánja, a legfőbb szerv ülését az ügyvezetésnek össze kell hívnia. Ugyanezt a szabályt értelemszerűen kell érvényesíteni bármely más szerv esetében is.

Az ülés tartása nélküli döntéshozatalról jegyzőkönyvet kell készíteni. A jegyzőkönyvet az adott testület elnöke írja alá. A jegyzőkönyvet magánokirati formában kell elkészíteni. Ennek megfelel az is, ha a dokumentumot két tanú hitelesíti. A jegyzőkönyv tartalma lényegében megegyezik a testület rendes ülésein készült jegyzőkönyv tartalmával. A különbség az, hogy a jegyzőkönyv tartalmazza a határozathozatal módjának

ismertetését, a határozathozatalban résztvevők névsorát is (nincs külön jelenléti ív).

Nincs hatályban olyan jogszabály, ami kifejezetten tiltaná az ülés tartása nélküli döntéshozatalt a közhasznú szervezetek esetében. A Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozása korábban megengedő jellegű állásfoglalást adott ki ezzel kapcsolatban: „A közhasznú szervezetek speciális szabályait meghatározó Civil törvény nem tiltja kifejezetten, hogy a közhasznú szervezet döntéseit ülés tartása nélkül hozza meg. A Civil törvény 37. § (1) bekezdése szerinti nyilvánosság biztosítására vonatkozó szabályozás nem azonos (azonosítható) a személyes jelenlétet kötelezően szabályozandó létesítő okirati rendelkezésekkel. A létesítő okirat rendelkezhet arról, hogy ülés tartása nélkül hogyan hozhat határozatot a szervezet. A nyilvánosság oly módon is biztosítható, hogy az ülés tartása nélküli határozathozatalra vonatkozó adatokat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszik.”⁴⁶

Online és „hibrid” ülések megtartása

Az elektronikus hírközlő eszközök segítségével megtartott ülés (továbbiakban

online ülés) éppúgy a résztvevők egyidejű jelenlétében zajlik, mint egy hagyományos ülés. A digitális eszközök, alkalmazások lehetővé teszik, hogy az adott szerv ülésén részt venni szándékozók akkor is jelen lehessenek az ülésen, ha erre tényleges személyes jelenlét mellett nem lenne módjuk.

Az online ülés megvalósulhat „konferencia” jellegűen, tehát olyan módon, hogy a résztvevők mindegyike valamilyen elektronikus alkalmazás segítségével vesz részt az ülésen. Az ülés megszervezhető úgy is, hogy azon a tagok egy része tényleges személyes jelenléttel, más részük elektronikus hírközlő eszköz segítségével vesz részt.

Az egyesületek közgyűlése kapcsán elvárás, hogy az online üléseken a tagokat azonosítani lehessen. A „távazonosításnak” komoly jelentősége lehet pl. a küldöttgyűléseken a mandátumok vizsgálata kapcsán. Olyan alkalmazást, megoldást kell találni, hogy az ügyvezető, vagy a meghatalmazottja egyszerre láthassa az érintett résztvevő arcát és az adatait tartalmazó arcképes igazolványát, illetve szükség szerint ellenőrizni tudja a résztvevő képviseleti jogát, a meghatalmazását stb. Az azonosítás során a személyes adatok védelmére fokozottan figyelni kell. Ebből a szempontból azok a programok, al-

⁴⁶ CKOT2015.05.18:26. Az ülés tartása nélküli határozathozatal közhasznú szervezetek esetén (Letöltés: 2023.07.28.)

kalmazások megfelelőek, amelyek lehetőséget adnak a résztvevővel történő elkülönült kommunikációra.

Az online üléseken biztosítani kell a tagok közötti kölcsönös és korlátozásmentes kommunikációt. A jogszabály szerint az egyesület alapszabályában kell meghatározni az igénybe vehető elektronikus hírközlő eszközöket, valamint azok alkalmazásának feltételeit és módját. Az igénybe vehető eszközök, alkalmazások sokfélék lehetnek, de azért célszerű olyan alkalmazást választani, amely számítógépen, okostelefonon, tableten elérhető, kezelhető.

Bár a Ptk. az egyesületi közgyűlés kapcsán fogalmazza meg az alapvető szabályokat, ugyanakkor nem csak a döntéshozó szerv ülései szervezhetőek meg digitális eszközök segítségével. Az alapszabály az ügyvezető és a felügyelő szerv vonatkozásában is biztosíthatja az online ülés megtartásának lehetőségét a fent említett feltételek biztosítása mellett.

Az alapítványok esetében az alapítók gyűlésére a közgyűlésekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Az online módon megtartott alapítók gyűlése esetében is az azonosíthatóságot, valamint a zavartalan két irányú kommunikációt kell biztosítani. A vonatkozó szabályokat az alapító okiratba kell foglalni. Természetesen az alapítványok

kuratóriumainak, felügyelőbizottságainak működésébe is beilleszthető az elektronikus személyes jelenlét biztosítása.

A jogszabály minden civil szervezet számára lehetővé teszi az online ülések megtartását, de további feltételt is szab az online ülések technikai kivitelezésével kapcsolatban. A jogszabály szerint az ülésen elhangzottakat és a meghozott határozatokat úgy kell rögzíteni, hogy azok utóbb is ellenőrizhetők legyenek. A kép- és hangfelvételek rögzítésére szigorú adatvédelmi szabályok vonatkoznak. A személyes adatok kezelésének a Civil törvénynek történő megfelelés a jogalapja. De erről is tájékoztatni kell a résztvevőket. Ha a képek és/vagy hangfelvétel készítésének más célja is van, akkor a résztvevők hozzájárulását is meg kell szerezni.

Az online ülésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza a határozatokat is. A jegyzőkönyvet az ügyvezetőnek kell hitelesíteni akkor is, ha nem ő vezette le az ülést. A vegyes módon megtartott üléseken, ahol a tagok egy része ténylegesen, más részük elektronikus személyes jelenléttel van jelen, a jegyzőkönyvet a rendes ülések szabályai szerint kell felvenni. Azaz nincs akadálya annak, hogy a jegyzőkönyvet a levezető elnök, a jegyzőkönyvvezető és a jegyzőkönyv-hitelesítő írja alá. A jelenléti ív lesz eltérő.

Tippek, tanácsok az online és hibrid módon megtartott ülésekkel kapcsolatban

A tényleges és a személyes jelenlét mellett megtartandó ülés esetében is biztosítani kell, hogy minden arra jogosult tag részt vehessen az ülésen. Ha működik ilyen szerv, akkor a felügyelőbizottság tagja és az állandó könyvvizsgáló tájékoztatására és a döntéshozó szerv ülésén való részvételére a tagokkal azonos módon kell lehetőséget biztosítani. A tiszteletbeli és pártoló tagokat is meg kell hívni az online ülésre is.

Az ülések nyilvánosságára vonatkozó előírást alkalmazni kell. A közhasznú szervezeteknek a részben vagy egészben elektronikus személyes jelenléttel megtartott ülésein is biztosítani kell a bekapcsolódás lehetőségét annak, aki ezt kéri. A nyilvánosság követelménye teljesül akkor is, ha azok, akiknek nincs tanácskozási joga, valamilyen, az egyoldalú kommunikációt biztosító alkalmazással (pl. youtube) kapcsolódnak az üléshez.

A napirendre vonatkozó részletes tájékoztatás a meghívóban nem mellőzhető. A napirendről előzetesen olyan részletességgel kell tájékoztatást adni, hogy a szavazásra jogosultak a tárgyalni kívánt témakörökben álláspontjukat kialakíthassák. Az ülés

meghívójában meg kell határozni az igénybe vehető elektronikus hírközlő eszközöket és informatikai alkalmazásokat. Ezek használatának módjáról, a technikai zavarok elkerülése érdekében érdemes tájékoztatást adni.

A jogszabály előírja, hogy az online ülést rögzíteni kell és a felvételt meg kell őrizni az ellenőrizhetőség érdekében. Vannak olyan kommunikációs programok, alkalmazások, melyek képesek felvétel készítésére (pl. Zoom, Skype, MS Teams.) Lehet találni ingyenes képernyőfelvevő programokat is. A Windows operációs rendszerben azonban van a WIN+G billentyű paranccsal előhívható képernyő felvevő eszköz. A MAC alapú számítógépeken a QuickTime Player nyújt ingyenes és könnyen kezelhető képernyő felvételi lehetőséget. Ezek szintén megfelelnek a célnak.

Ha az online ülésen a tagok egy része személyesen vesz részt, célszerű egy mikrofonnal is rendelkező, mozgatható webkamera segítségével közvetíteni az ülést. Ezzel is biztosítható, hogy minden tag véleménye megismerhető legyen. (Ha egy zárt térben egyszerre több számítógépen, telefonon akarunk kommunikálni, az eszközök általában zavarják egymást.)

Ha az ülésen valamennyi tag elektronikus hírközlő eszköz igénybevételével vesz részt,

nem kell jelenléti ívet készíteni, azonban a jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az ülésen elektronikus hírközlő eszköz útján részt vevő tagok adatait (legalább név, lakcím vagy jogi személy tagok, alapítók esetében székhely). Ha a tagok közül többen személyesen vesznek részt az ülésen, a jelenléti íven kell feltüntetni az ülésen elektronikus hírközlő eszköz útján részt vevő tagok adatait. A jelenléti ívet – speciális szabály hiányában – a Ptk. 3:75. § (1) bekezdés szerint a közgyűlés levezető elnökének és a jegyzőkönyvvezetőnek kell hitelesíteni.

Megismételt közgyűlés

Ha a közgyűlés határozatképtelen, lehetőség van megismételt közgyűlés tartására. A Ptk. 3:76. § (3) bekezdése a megismételt közgyűlésre vonatkozóan diszpozitív rendelkezést tartalmaz. El lehet térni a Ptk-ban szereplő szabályoktól. A megismételt közgyűlés tartásának biztosítása nem kötelező. Csak akkor hívhatja össze a szervezet, ha a létesítő okirata lehetővé teszi a megismételt közgyűlés megtartását. A tagokat a közgyűlés meghívójában tájékoztatni kell arról, hogy a közgyűlés határozatképtelensége esetén megismételt közgyűlésre kerül sor. A tagok előzetes tájékoztatása nélkül nem tartható meg a megismételt közgyűlés.

A Ptk. a megismételt közgyűlés időpontjával kapcsolatban is csak ajánlást fogalmaz meg. A megismételt közgyűlést egyáltalán nem kötelező az eredeti közgyűlést követő legalább három és legfeljebb tizenöt nap közötti időpontra kitűzni. Akár az eredeti közgyűlés napján is megtartható. De a közgyűlés meghívójában ebben az esetben is fel kell tüntetni a megismételt közgyűlés időpontját és helyét. (Ptk. 3:72. § (2) bek. a) pontja)

A megismételt közgyűlés a megjelent számától függetlenül is határozatképes. Ez viszont nem függ a megismételt közgyűlés időpontjától. A létesítő okiratban kell rögzíteni azt a rendelkezést, amely lehetővé teszi, hogy a megismételt közgyűlés a megjelentek számától függetlenül határozatképes lehessen. Emellett a közgyűlési meghívóban figyelmeztetni kell a tagokat arra, hogy a megismételt közgyűlés az eredeti napirenden szereplő ügyekben a megjelent tagok számára tekintet nélkül határozatképes.

Az egyesület közgyűlését érintő szabály vonatkozik az alapítvány esetében az alapítók gyűlésére is. A megismételt közgyűlésre vonatkozó szabályokat az elektronikus hírközlő eszköz segítségével tartott ülésekre is alkalmazni lehet.

Döntés szabálytalanul összehívott közgyűlésen

Vannak esetek, amikor valamilyen okból lehetetlen a megszokott, gondosan szabályozott rend szerint döntést hozni. Gyakori, hogy nincs a létesítő okiratban olyan rendelkezés, amely alapján az egyesületek közgyűlését az ügyvezetésen kívül a tagok is össze tudnák hívni. A Ptk. 3:74. § (3) bekezdés szerint a szabálytalanul – pl. nem az erre jogosult személy vagy szerv által összehívott – közgyűlés ülését is meg lehet tartani. De csak akkor, ha az ülésen a részvételre jogosultak legalább háromnegyede jelen van, és egyhangúlag hozzájárul az ülés megtartásához.

Alapesetben a napirend kiegészítésének lehetőség biztosítja, hogy a tagok minden ügyet meg tudjanak vitatni. Ennek ellenére nemcsak a szabálytalanul összehívott ülésen, hanem szabályos körülmények között is előfordulhat, hogy a közgyűlés olyan ügyben akar döntést hozni, ami nem merült fel az ülés összehívása során, ami utólag sem került be a meghívóba (vagy a döntéshozatali felhívásba). A Ptk. 3:74. § (4) bekezdés alapján a szabályszerűen közölt napirenden szereplő kérdésben hozható határozat, kivéve, ha a részvételre jogosultak legalább háromnegyede jelen van és a napirenden nem

szereplő kérdés megtárgyalásához egyhangúlag hozzájárul. Ez esetben egyaránt kihívást jelent az ülés határozatképességének és a döntéshozatal érvényességének biztosítása.

A Ptk. megoldást kínál arra az esetre is, ha a fent említett módszerekkel sem sikerül érvényes döntést hozni. A Ptk. 3:74. § (5) bekezdés szerint a nem szabályosan összehívott vagy megtartott közgyűlésen elfogadott, és emiatt érvénytelen határozat – az elfogadásának időpontjára visszamenő hatállyal – érvényessé válik, ha a határozatot a közgyűlés napjától számított harminc napon belül valamennyi tag egyhangúlag érvényesnek ismeri el. A határozatot elismerő dokumentumon szerepelnie kell a tag (tagok) nevének, címének/székhelyének és aláírásának

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A civil szervezetek gazdálkodásának alapjai

A civil szervezetek gazdálkodnak

Civil szervezetek nem alapíthatók gazdasági (üzleti) céllal. A civil szervezetek alapítóinak, tagjainak szándéka nem irányulhat kizárólagosan (személyes) tulajdon, vagyon és jövedelem szerzésére. Ehelyett a szervezet tevékenységei a létesítő okiratban megfogalmazott célok teljesülését és az ehhez szükséges feltételek biztosítását szolgálják. A céljától függetlenül szinte mindegyik működő civil szervezet gazdálkodik. Szinte mindegyik végez olyan tevékenységeket és/vagy történnek vele olyan gazdasági események, amelyek változást okoznak a szervezet vagyoni, jövedelmi, pénzügyi helyzetében, esetleg a vagyonának szerkezetében.

A szervezetek gazdálkodása legtöbbször pénzmozgással jár, de ez nem törvényszerű. Egy alapítvány vagyona állhat pl. kizárólag tárgyi eszközökből is. Ha ezeket térítés nélkül engedi használni, akkor a tevékenysége nem jár pénzmozgással. De az alapítvány

így is gazdálkodik, mert – az eszközök elhasználódása miatt – a vagyonának értéke változik. Ha esetleg az alapítvány szoftvereket kap adományként, akkor nemcsak a vagyoni helyzete fog javulni, hanem vagyonának az összetétele is változik. Ez is gazdálkodási tevékenység.

Szükség van a könyvelésre

Ha nincs is mindig tényleges pénzmozgás, a gazdasági események, változások pénzbeli értékben is kifejezhetők. A fenti példában szereplő számítógépek értéke meghatározható lenne pénzben, ahogy az értékük csökkenése is. Még a közérdekű önkéntesek fogadása is gazdálkodási tevékenységnek számít. A vonatkozó jogszabály alapján az önkéntesek óradíjának értéke a kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad része⁴⁷. Így pontosan tudható, hogyan kell a közérdekű önkéntesek tevékenységének értékét meghatározni a bevételek és a kiadások között. Az adományok fogadásától, a rászorulókat támogatásán át a rendezvények szervezéséig, a civil szervezetek minden tevékenységének van gazdál-

⁴⁷ 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről 5. §

kodási vonzata. A civil szervezetek számára is fontos, hogy átlássák a pénzügyi, vagyoni helyzetüket. A jogszabályok is nagyon sok elvárást, kötelezettséget fogalmaznak meg a civil szervezetek gazdálkodásával és számvitelével kapcsolatban.

Szükség van adószámra

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény alapján minden civil szervezetnek kötelező bejelentkeznie a NAV-hoz, ha adóköteles tevékenységet kíván folytatni. Valójában azoknak a civil szervezeteknek is be kell jelentkezni, amelyek nem akarnak ilyen tevékenységet folytatni. Azok a szervezetek, amelyeknek nincs adószáma, nem tudnak igazolást/nyilatkozatot kiállítani a jogi személy támogatói felé. De a pályázati lehetőségek elérése miatt is szükség van adószámra.

A civil szervezetek nonprofit jelleggel gazdálkodnak

A civil szervezetekkel szemben nincs olyan követelmény, amely tiltaná, hogy a gazdálkodásuk során pozitív eredményt, köznapi kifejezéssel élve nyereséget érjenek el. A civil szervezetek törekedhetnek a nyereséges gazdálkodásra. Tévhit, hogy a szervezeteknek minden évben ugyanannyi kiadást kell „produkálnia”, mint amekkora bevételre szert tett az adott évben. A civil szervezetek-

től sem várja el semmilyen jogszabály, hogy évről-évre a nulláról induljanak.

A civil szervezetek nonprofit módon gazdálkodnak. Elérhetnek nyereséget, de ezt nem oszthatják fel a tagjaik, alapítói között. Az eredményüket háromféle dologra fordíthatják:

- a szervezet működésére;
- az alapszabályban, alapító okiratban meghatározott célokra;
- esetleg olyan befektetésre, termékre, szolgáltatásra, amelytől a céljaik gyorsabb, jobb, szélesebb hatást gyakorló megvalósulását várják, noha az nem kapcsolódik szervesen ahhoz a célhoz, mint amit a létesítő okiratukban rögzítettek.

A civil szervezetek bevételei

A civil szervezetek bevételeit két fő csoportba sorolhatjuk. Az egyik csoportba a civil szervezetek alapcél szerinti (közhasznú) bevételei tartoznak. A másik csoportot a szervezet gazdálkodási-vállalkozási bevételei alkotják.

Az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek

Az alapcél szerinti tevékenységeket a Civil törvény, valamint a civil szervezetek gazdálkodásáról, az adománygyűjtés és a köz-

hasznóság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII.30.) törvény rendelkezései alapján lehet meghatározni.

Alapcél szerinti bevételek körébe tartozik:

- a) egyesület esetében a tagdíj, alapítvány esetében az alapítótól nem vagyoni hozzájárulásként kapott adomány;
- b) az SZJA 1% felajánlásból származó állami támogatás;
- c) az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek érdekében kapott vissza nem térítendő támogatás (beleértve a fejlesztési támogatást is);
- d) az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységéhez kapott adomány;
- e) az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenység keretében nyújtott szolgáltatás, teljesített termékértékesítés bevétele, ideértve:
 - a kizárólag az alapcél szerinti tevékenységet szolgáló dolog, jogátruházásának, illetve átengedésének ellenértéke teljes mértékben;
 - az alapcél szerinti tevékenységet részben szolgáló dolog, jogátruházásának, illetve átengedésének ellenértéke, de csak alapcél szerinti (közhasznú) használattal arányos mértékben;
- f) gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenysége révén megszerzett bevétel, így:

– a pénzeszköz betétbe, értékpapírba, társasági részesedésbe történő elhelyezése révén megszerzett (elért) kamat, osztalék, árfolyamnyereség és más bevétel,

– az ingatlan megszerzése, használatának átengedése és átruházása révén megszerzett bevétel.

- g) a közszolgáltatási szerződés alapján végzett tevékenység ellenértéke.

A felsorolt bevételek után az ingatlanhasznosítás kivételével nem keletkezik Tao adóbevallási kötelezettség. A civil szervezetnek az alapcél szerinti tevékenységek körében lehetősége van arra is, hogy adóbevallási kötelezettség nélkül terméket, szolgáltatást értékesítsenek. A létesítő okiratban szereplő célok alapján kell megítélni, hogy mely értékesítések bevételei minősülnek alapcél szerinti bevételnek. Amennyiben az adott termék/szolgáltatás biztosítása közvetlenül a létesítő okiratban megfogalmazott célhoz kapcsolódik, akkor ebből alapcél szerint bevétel keletkezik. Az ilyen termékek/szolgáltatások értékesítéséből származó bevételeket gyakran szolgáltatási bevételnek nevezzük. Ez a fogalom nem szerepel a jogszabályokban. Arra szolgál, hogy könnyebb legyen megkülönböztetni egymástól a gazdasági-vállalkozási és az alapcél szerinti tevékenység keretében történő értékesítéseket.

A szervezetnek szolgáltatási bevétele keletkezik, ha olyan terméket értékesít, amelyet a létesítő okiratában szereplő cél teljesítése érdekében hozott létre. A szervezet a céljához kapcsolódóan Tao kötelezettség nélkül kaphat díjazást egy magánszemély, vagy egy másik szervezet, intézmény megbízásának teljesítése esetén. A szolgáltatásoknak egy speciális fajtáját jelentik a közszolgáltatásként végzett feladatok, amikor a civil szervezet valamely állami, önkormányzati szerv megbízásából lát el közfeladatot. Közszolgáltatási szerződés csak közhasznú jogállású szervezetekkel létesíthető.

A szolgáltatások nyújtásánál viszont jóval elterjedtebb, hogy a szervezetek adományok, támogatások révén, esetleg az ingó- és ingatlan vagyonuk, szellemi javaik hasznosításával jutnak cél szerinti bevételekhez.

Gazdálkodási és számviteli szempontból az alapcél szerinti tevékenység részét képezi a szervezet által végzett közhasznú tevékenységek is⁴⁸. Ha a civil szervezet olyan feladatot lát el vagy támogat, amely a jogszabályi előírások alapján az állam, illetve az önkormányzat kötelessége lenne, akkor közhasznú tevékenységet végez. Ehhez nem szükséges a közhasznú jogállás megszerzése. A könyvelésben a közhasznú tevékenysé-

gek bevételeit és ráfordításait elkülönítetten kell kezelni.

Gazdasági-vállalkozási bevételek

Az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek mellett a szervezetek végezhetnek gazdasági-vállalkozási (a továbbiakban: vállalkozási) tevékenységeket is. Ennek két feltétele van. Az egyik, hogy a vállalkozási tevékenység nem veszélyeztetheti a szervezet alapcél szerinti tevékenységeit. A másik feltétel, hogy az e tevékenységből származó bevételek nem léphetik át a szervezet összes bevételének 60%-át.

Itt érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy az a bevételi arány, amit a Civil törvény megenged, kifejezetten magas. Azt is mondhatjuk, hogy a jogszabály kifejezetten ösztönzi azt, hogy a szervezetek a vállalkozási tevékenységek irányában is szélesítsék a tevékenységüket, ilyen módon is vonjanak be forrásokat.

A Civil törvény meghatározása szerint gazdasági-vállalkozási tevékenység a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység, kivéve:

⁴⁸ 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről 4. § (2)

- az adomány (ajándék) elfogadása;
- a létesítő okiratban meghatározott cél szerinti tevékenység (ideértve a közhasznú tevékenységet);
- a pénzeszközök betétbe, értékpapírba, társasági részesedésbe történő elhelyezése;
- az ingatlan megszerzése, használatának átengedése és átruházása.⁴⁹

A 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdése szerint a civil szervezet gazdasági-vállalkozási bevételeinek minősül különösen a szabad pénzeszközök betétbe, értékpapírba való elhelyezése után a hitelintézettől, az értékpapír kibocsátójától kapott kamatnak, illetve az állam által kibocsátott értékpapír hozamának olyan része, amelyet a gazdasági-vállalkozási tevékenység bevétele az összes bevételben képvisel, azzal, hogy a bevételt mindkét esetben e kamat és hozam nélkül kell számításba venni.

Esetenként képlékeny a határ a cél szerinti, illetve a vállalkozási tevékenységek között. A különbség ugyanis nem ahhoz kapcsolódik, hogy az adott tevékenységgel a szervezet mekkora segítséget nyújt a tagjainak, a környezetének. Tehát nem az számít, mi „civiles”, vagy mi nem az. Ugyanakkor mindig számít az adott tevékenység léptéke, jellege. Egy péld-

dán keresztül könnyebben megérthető a kérdéskör. Ha egy szervezet létesítő okiratában csak az szerepel, hogy célja a népzenei kultúra ápolása, a népdalkincs megismertetése, akkor az alapcéljának körében fogadhat el díjazást a fellépéseiért. Ezeket a fellépéseket időnként összekötik azzal, hogy a tagjaik által készített kézimunkákat értékesítenek az egyesület bevételeinek növelése érdekében. E tevékenységgel szigorúan véve már kilépnek az alapcél szerinti tevékenységük köréből, mert nem a célhoz kapcsolódó dolgot értékesítenek. Ugyanakkor még nem feltétlenül végeznek vállalkozási tevékenységet, hiszen nem üzletszerűen végzik azt. Amint azonban:

- rendszeressé vagy tartóssá válik ez a gyakorlat;
- esetleg a szervezet többi bevételeihez mérten nagyobb összegű bevételt termel;
- esetleg már nem csak a tagjainak a munkáit kínálja fel, hanem más népművészekét is, akkor ez a tevékenység már üzletszerűnek fog számítani. Pedig a példában szereplő szervezet végig közösségi szempontból értékes tevékenységet végzett.

Miközben a jogszabályi oldalról kifejezetten támogatottnak mondható, hogy a szervezetek vállalkozási tevékenységet végezzenek,

⁴⁹ Civil törvény 2. § 11. pont

a köztudatban nagyon sok előítélet és tévhit él ezzel kapcsolatban. Hangsúlyozni kell, hogy nem törvénytelen, és nem is etikátlan vállalkozási tevékenységet végezni a civil szervezeteknek. A gazdálkodási tevékenységek megkülönböztetése nem értékrendbeli, hanem adózási kérdés. A civil szervezetek esetében az adórendszer elismeri, hogy olyan célokat valósítanak meg, amelyek a társadalom javára válnak. E célok a társasági adó, az általános forgalmi adó és a személyi jövedelemadó vonatkozásában mentességben vagy kedvezményben részesülnek. De a szervezetek e célokon kívül eső, vállalkozási tevékenységeit, a többi gazdálkodó szervvel azonos módon ítéli meg az adórendszer.

A könyvelővel minden esetben át kell beszélni a szervezet létesítő okiratát (alapszabályát, alapító okiratát, civil társasági szerződését). A szervezet céljai, illetve az ehhez szervesen kapcsolódó tevékenységek, tevékenységi körök alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy a könyvelő pontosan és elkülönítetten tudja kezelni az adómentességet, adókedvezményt biztosító cél szerinti, és az ezen kívül eső gazdasági-vállalkozási jellegű tételeket. A civil szervezetek gazdálkodásának, könyvelésének ez a szétválasztás az egyik alapkérdése, amennyiben:

- a cél szerinti tevékenységekből származó bevételeknek legalább az összes bevétel 40%-át el kell érnie;
- a cél szerinti tevékenységek adómentességeket, illetve kedvezményeket élveznek az adórendszerben; – a tevékenységek összetétele meghatározza, hogy a szervezetnek adóbevallást, vagy azt helyettesítő nyilatkozatot kell benyújtania;
- a cél szerinti tevékenységek köréből kerülnek ki azok, amelyek a közhasznú jogállásra, az 1% fogadására jogosítják fel a szervezetet stb.

A civil központok ingyenes képzési, tanácsadási szolgáltatásai azt a célt szolgálják, hogy a civil szervezetek a rájuk ténylegesen vonatkozó jogszabályokat megismerjék és tevékenységük során ezeket betartva járjanak el. Az ingyenes szolgáltatások rendszeres igénybevételével a szervezetek képessé válhatnak arra, hogy a gazdálkodásukat olyan módon alakíthassák, amely megfelel a helyzetüknek és igazodik a fejlesztési elképzeléseikhez.

A civil szervezetek bevételei

Szervezeti forma szerinti bevételek

EGYESÜLET:

tagdíj; pártoló tag kötelező vagyoni hozzájárulása; tag és különleges jogállású tag önként vállalt hozzájárulása.

ALAPÍTVÁNY:

az alapító és a csatlakozó kötelező vagyoni hozzájárulása; alapító, csatlakozó, adományozó önként vállalt hozzájárulása.

CIVIL TÁRSASÁG:

tagok önként vállalt vagyoni hozzájárulása; esetleges közös tulajdon hasznosítása.

Költségvetési források

Elkülönített állami pénzalapok

Pl.: Nemzeti Kulturális Alap, Bethlen Gábor Alap

Fejezeti kezelésű előirányzatok:

pl.: Nemzeti Együttműködési Alap, Magyar Falu Program SZJA 1%

Egyéb a költségvetés alrendszeréből származó források

Pl.: önkormányzati támogatások, a Tudományos és a Művészeti Akadémia támogatásai, közszolgáltatás ellátásához kapcsolódó kifizetések

Nemzeti szinten kezelt

EU források

Pl.: Széchenyi Terv Plusz (EFOP PLUSZ, TOP PLUSZ stb.), Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF); KAP - LEADER Vidékfejlesztési Program.

Nemzetközi együttműködésben kezelt források:

pl. Szomszédsági Program; Interreg; Előcsatlakozási Alap.

EU források

Közvetlen EU források

(minden szakpolitikához kapcsolódó program)
Pl.: ERASMUS + (képzés, oktatás, ifjúság) Európai Szolidaritási Testület (önkéntesség); Polgárok, Egyenlőség, Jogok és Értékek Program (alapjogok érvényesítése és antidiszkrimináció) ESZA+ központi források

Más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás

pl.: Visegrádi Alap; a nagykövetségeken, kulturális intézeteken keresztül elérhető források.

„Magán források”

Magánszemélyektől, származó adomány, támogatás

Egyéni és társas vállalkozásoktól, más civil szervezetektől kapott adomány, támogatás

Az alap (közhasznú) célokhoz kapcsolódó szolgáltatás, termékértékesítés

Ingatlan megszerzéséből, hasznosításából származó bevétel

Pénzeszköz befektetése révén megszerzett (elért) kamat, osztalék stb.

A tevékenységet szolgáló dolog, jog átruházásából, illetve átengedéséből származó bevétel részben vagy egészben

Alapcél szerinti bevételek

Gazdasági-vállalkozási tevékenység

Gazdasági-vállalkozási tevékenységből származó bevétel

A Civil tv. és a TAO tv. szerint: minden a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység gazdasági-vállalkozási tevékenységnek minősül, kivéve az alapcél szerinti tevékenységeket. Az ÁFA törvény szigorúbb: minden ellenérték fejében végzett tevékenység gazdasági tevékenység, amennyiben üzletszerű vagy tartós vagy rendszeres jellegű. (Az ÁFA terminológiáját célszerű követni).

Forrás: saját szerkesztés

A civil szervezetek ráfordításai, kiadásai

A számviteli törvény szerint négy fő költségnevet különböztetünk meg. Az első költségnevet az anyagjellegű ráfordítások alkotják. E körbe tartozik: az anyagköltség, az igénybe vett szolgáltatások értéke, az egyéb szolgáltatások értéke, az eladott áruk beszerzési értéke és az eladott (közvetített) szolgáltatások értéke⁵⁰.

A második költségneve a személyi jellegű ráfordítások tartoznak. Ide sorolja a törvény a munkaviszony vagy megbízás alapján történő foglalkoztatás költségeit: a bérköltségeket, a személyi jellegű egyéb kifizetéseket és a bérjárulékokat⁵¹. A bérköltséget és a járulékokat nem kell külön magyarázni. A személyi jellegű egyéb kifizetések azok a természetes személyek részére teljesített kifizetések, elszámolt összegek, amelyeket a kifizető a természetes személy részére jogszabályi előírás vagy saját elhatározása alapján teljesít, és nem tartoznak a bérköltség, illetve a vállalkozási díj fogalmába. Ilyen kiadás az étkezési/utazási hozzájárulás, a jutalom, a reprezentáció stb.⁵² E tété-

lek azért érdemelnek külön figyelmet, mert azt segítik, hogy a szervezet akár foglalkoztatás nélkül is teljesíthesse a közhasznúság elérésének/megőrzésének egyik, a személyi ráfordítások mértékével kapcsolatos feltételét⁵³. A szervezet által adott tárgyjutalom, reprezentációs költség stb. elkönnyvelhető személyi jellegű egyéb kifizetesként akkor is, ha nem a szervezet munkavállalója kapja. A Civil törvény alapján a szervezet személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) közé tartozik a közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek által összesen teljesített munkaórák – 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti – értéke is⁵⁴.

A harmadik költségneve az értékcsökkenési leírás. Az immateriális javak és tárgyi eszközök beszerzésére fordított kiadásokat a tervezett leírási kulcsok alkalmazásával a várható hasznos élettartam ideje alatt lehet elszámolni. A törvény a 200 000 Ft érték alatti immateriális javak és eszközök esetében teszi lehetővé az egy összegben történő elszámolást.⁵⁵ Mind a tárgyi eszközök, mind az immateriális javak használatuk során ve-

⁵⁰ Sztv. 78. § (1)

⁵¹ 79. § (1)

⁵² Sztv 3. § (7)

⁵³ Civil törvény 32. § (4) c)

⁵⁴ Civil törvény 32. § (4) c)

⁵⁵ Sztv 80. §

szítenek értékükből. Ezt az avulási folyamatot fejezi ki a számvitelben az értékcsökkenési leírás. A leírás egyik részről csökkenti a tárgyi eszközök és immateriális javak nettó értékét, másrészről növeli a szervezet által elszámolt költségeket. Végző soron az értékcsökkenés leírása csökkenti a szervezet eredményét.

A negyedik költségneve az egyéb ráfordítások tartoznak. Az értékesítéshez nem kapcsolódó kiadások, és egyéb veszteség jellegű tételek, melyek a rendszeres üzletmenet során merülnek fel⁵⁶. Itt számolhatók el: a cél szerinti juttatások; a költségek ellentételezésére adott támogatások; a továbbutalási céllal kapott támogatások a tovább utalásakor; a pénzügyi műveletek ráfordításai – fizetett kamatok, árfolyamvesztés stb.

A fent ismertetett költségeket, ráfordításokat a civil szervezetek kötelesek a felhasználás célja szerint is csoportosítani. Az első csoportba a cél szerinti tevékenységekhez közvetlenül kapcsolódó kiadások tartoznak. Ezen belül külön alcsoportot jelentenek a közhasznú tevékenység(ek)hez kapcsolódó ráfordítások. Nincs olyan jogszabály, amely egyértelműen megadná, mely tételek tartoznak az alapcél szerinti (közhasznú) ráfor-

dítások közé. Ezt minden tétel esetében az dönti el, hogy észszerűen, minden különösebb logikai és értelmezési „csavar” nélkül hozzá lehet-e rendelni a szervezet céljához, illetve az alapcél szerinti és azon belül a közhasznú bevételek előállításához, felhasználásához. A második csoportot a gazdasági-vállalkozási tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó kiadások alkotják. A harmadik csoportba tartoznak azok a költségek, amelyek közvetett módon járulnak hozzá a szervezet tevékenységeinek megvalósításához. Az alapcél szerinti és a gazdasági-vállalkozási tevékenységeket egymástól elkülönítve kell kezelni a könyvelésben.⁵⁷ Azokat a költségeket, amelyeket nem lehet közvetlenül az alapcél szerinti tevékenységhez vagy a gazdasági-vállalkozási tevékenységhez sorolni, a bevételek arányában évente meg kell osztani a két tevékenységcsoport között⁵⁸.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

⁵⁶ Sztv. 81. §

⁵⁷ Civil törvény 19. §

⁵⁸ 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 12. § (5) bekezdés

Alapvető információk az adományozásról

Az adományok nyújtására, fogadására és kezelésére irányuló alapvető követelményeket az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (továbbiakban: Civil törvény);
- a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet (továbbiakban: 350/2011 Korm. rendelet);
- a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (továbbiakban Tao tv.);
- az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban Áfa tv.);
- a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban SZJA tv.);
- a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: Számviteli tv.);
- a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet.

Civil törvény: az adományok fogadása, közvetítése összefügg a szervezet céljával

Az adomány fogalmát eltérően értelmezi a Tao tv. az Áfa tv. és a Civil törvény. A Civil törvény meghatározása a legtágabb ezek közül. A Civil törvény meghatározása szerint a civil szervezetnek – létesítő okiratban rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás⁵⁹ minősül adománynak. A civil szervezet saját nevében csak az alapszabályban/alapító okiratában rögzített céljaihoz illeszkedő feladatokhoz kapcsolódóan jogosult adományokat kezelni. Bármilyen pénzbeli, dologi felajánlás vagy szolgáltatás, amit ellenszolgáltatás nélkül, de nem a céljaival összefüggésben fogad a szervezet az nem adománynak, hanem támogatásnak minősül.

A Civil törvény meghatározása nem tesz különbséget az adományt fogadó szervezetek jogállása szerint. A nem közhasznú jogállású szervezet is jogosult adomány fogadására. A jogszabály azonban kiköti, hogy az adományt csak ellenszolgáltatás nélkül lehet nyújtani. Az ellenszolgáltatás fogalmát a 350/2011 Korm. rendelet⁶⁰, illetve az SZJA tv.⁶¹ határozza meg. Az adományt fogadó szervezet kifejezheti a köszönetét az adományozó felé

⁵⁹ Civil törvény, 2.§ (1)

⁶⁰ 350/2011 Korm rendelet 6. §.

⁶¹ SZJA tv 70. § (5)

valamilyen dologgal vagy szolgáltatással, ám ennek értéke nem haladhatja meg a minimálbér értékének 25%-át. E fölött az értékhatár fölött már ellenszolgáltatásnak minősülne az adományozónak adott juttatás.

Ha egy szervezet adományokat fogad, megteheti, hogy ezeket az adományokat nem közvetlenül használja fel. Nincs akadálya, hogy egy szervezet az általa fogadott, gyűjtött adományt továbbadja egy másik szervezetnek, amelyik az adományozás célját hatékonyabban tudja megvalósítani. Sőt fogadhat eleve további utalási céllal érkező adományt is. Ennek számviteli hátterét, a további utalási céllal fogadott adomány bevételi és kiadási oldalon történő elszámolását a 479/2016. Korm. rendelet 13. § (4) és (5) bekezdése tartalmazza.

Az adományozás részletszabályait tartalmazó Korm. rendelet

A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. Korm. rendelet tartalmazza az adománygyűjtésre vonatkozó részletesebb szabályokat.

A rendelet meghatározza az adománygyűjtés elvi feltételeit:

- Az adományozás önkéntes.
- Az adománygyűjtés nem járhat mások zavarásával.

- Kötelező az adományozót tájékoztatni az adománygyűjtés céljáról, illetve, ha ismert az adományozó, akkor az adomány felhasználásáról is tájékoztatást kell kapnia.
- Az éves beszámolón túl más eszközökkel (pl. honlap, hírlevél stb.) is biztosítani kell az adományok kezelésének nyilvánosságát és az átláthatóságát.
- Az adományozónak nem adható ellenszolgáltatás (értékhatár az érvényes minimálbér összegének 25%-a. E fölött már ellenszolgáltatásnak minősül az adományozónak adott juttatás.)
- Magáningatlanban csak az ingatlanhasználójának előzetes hozzájárulásával végezhető adománygyűjtés. A rendelet alkalmazásában magáningatlanoknak kell tekinteni a lakást, a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet székhelyét, telephelyét, egyéb helyiségeit, az egyéni vállalkozó használatában álló helyiséget, továbbá az ezekhez tartozó bekerített helyet.
- A rendelet tartalmazza továbbá néhány adományszervezési módszer részletszabályait:
- A szervezet meghatalmazhat adomány-szervezőt, illetve adománygyűjtőt az adománygyűjtő tevékenységre. Tevékenysége során az adománygyűjtőnek igazolnia kell magát, illetve az adománygyűjtő/

adományszervező szervezet által adott meghatalmazás révén az adománygyűjtésre történő jogosultságát is. A meghatalmazás melléklete az adományozott szervezet vagy adományszervező adatait tartalmazó bírósági kivonat, elektronikus kivonat vagy ezek másolata.

- Pénzbeli, illetve természetbeni adománygyűjtés gyűjtőláda útján is megvalósítható. Az adománygyűjtés célját szolgáló gyűjtőláda zárt, oly módon, hogy az adomány elhelyezhető benne, ugyanakkor az elhelyezett készpénz vagy más adomány felnyitás nélkül nem vehető ki. A gyűjtőládán fel van tüntetve az adománygyűjtő szervezet neve, elérhetősége. A gyűjtőláda felnyitásakor jelen kell lennie az adománygyűjtő szervezet erre feljogosított legalább két képviselőjének, akik a felnyitáskor jegyzőkönyvet vesznek fel a gyűjtőláda állapotáról, az abban talált adomány mennyiségéről (címletek szerint vagy leltár szerint), ezt követően gondoskodnak az adományozott szervezet könyveibe történő bejegyzéséről.
- Természetbeni adomány gyűjtésére szolgáló, nehezen mozgatható gyűjtőláda esetén a leltárt a gyűjtő szervezet székhelyén vagy telephelyén is fel lehet venni.
- Az adományszervezés, adománygyűjtés

interneten és telefonos adománygyűjtő számokon keresztül is megvalósítható. Ennek során biztosítani szükséges, hogy az adományozott szervezet és az adományszervező azonosítható legyen. Az azonosítás során legalább az adományozott és az adományszervező nevét, székhelyét, valamint – amennyiben ezekkel rendelkezik – telefonos elérhetőségét és webcímét kell megjelölni.

Adomány a Tao törvényben

Csak a közhasznú jogállású szervezetnek adott adomány után jár adókedvezmény.

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (Tao tv.) az adomány fogalmát még szűkebben értelmezi⁶². E jogszabály hatálya alatt az adomány fogalmába **csak a közhasznú szervezetnek**, a Civil törvény szerinti közhasznú tevékenység támogatására adott juttatás tartozik bele. Ez lehet:

- az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott (pénzbeli) támogatás, juttatás,
- és/vagy térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke,
- és/vagy térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke.

⁶² Tao tv. 4. § 1.a pont

De csak akkor tekinthető adománynak egy juttatás, ha az nem jelent vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának (részvényesének), vezető tisztségviselőjének, felügyelő bizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának, illetve ezen személyek vagy a magánszemély tag (részvényes) közeli hozzátartozójának. Nem számít vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás.

Csak a közhasznú szervezet jogosult olyan adományigazolást kiállítani a támogató cég vagy más szervezet részére, amelynek birtokában:

- az adományozó cég/szervezet ráfordításaként számolhatja el az adomány értékét,
- illetve igénybe veheti a támogatót megillető adókedvezményt.

A nem közhasznú civil szervezet a Tao tv. szerinti értelmezésben nem részesülhet adományban. A nem közhasznú szervezet adományigazolást sem állíthat ki a támogatójának, így a cég, vagy szervezet nem tud adókedvezményt érvényesíteni a támogatás után.

Társasági adó: adományigazolás

A közhasznú szervezet az általa fogadott adomány után igazolást állít ki az adományozó cég, szervezet felé.⁶³ Az igazolásnak tartalmaznia kell:

- mindkét fél (a kiállító és a támogató (társasági adóalany) azonosító adatait, így a nevét,
- a székhelyét, az adószámát,
- az adomány (támogatás, juttatás) összegét,
- a támogatott célt.

Az igazolást a támogatásnyújtás időpontjában, de legkésőbb az adóév végéig kell a támogató rendelkezésére bocsátani.

Ez az adományigazolás kell ahhoz, hogy a támogató cég/szervezet ráfordításként le tudja írni a közhasznú szervezet részére adott juttatást, illetve érvényesíteni tudja az adomány után járó adókedvezményt.

Társasági adó: a támogatót megillető adókedvezmény

Az adomány költségként történő leírása

Nem kell megnövelni az adományozó adózás előtti eredményét az adomány címen nyújtott támogatás (pénz, eszköz, szolgáltatás) adóévi ráfordításként elszámolt összegével, ha az adózó rendelkezik a közhasznú szervezet által az adóalap megállapítása céljából kiállított igazolással. Az adóigazolás tartalmazza a kiállító és az adózó megnevezését, székhelyét, adószámát, az adomány összegét és a támogatott célt. Egyszerűbben

⁶³ Tao tv. 7. § (7.) bekezdés

fogalmazva, ha a közhasznú civil szervezet igazolást ad ki az adományozásról, a támogató ráfordításként (költségként) számolhatja el az adomány összegét (értékét).

Az adózás előtti eredmény csökkentése

Az adomány értékének ráfordításként történő elszámolásán túl, a közhasznú szervezetnek, a közhasznú tevékenység érdekében nyújtott adomány értékének **20 százalékat az adományozó leírhatja** az adózás előtti eredményből.⁶⁴ Ehhez nem kell feltétlenül adományozási szerződést kötni. De a fent említett, a közhasznú szervezet által kiállított adományigazolás szükséges az adókedvezmény érvényesítéséhez.

A kedvezmény nagyobb lehet, **ha az adományozó tartós adományozás keretében** nyújt támogatást. A tartós adományozás esetén az **adomány értékének 40 százalékával csökkentheti az adózás előtti eredményét.**⁶⁵

A tartós adományozás csak adományozási szerződés keretében történhet.⁶⁶ A szerződés keretében az adományozó azt vállalja, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében, és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalom-

mal – azonos vagy növekvő összegben (értékben) – ellenszolgáltatás nélkül nyújtja a támogatott szervezetnek. Nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatása nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére. A tartós adományozás kapcsán a támogatott szervezetnek is figyelnie kell arra, hogy amennyiben a szerződött időszakban elveszíti a közhasznú jogállását vagy jogutód nélkül megszűnik, a támogató részben elveszíti a kedvezményét. Ha ez történik, a támogató adózás előtti eredményét meg kell emelni a többletkedvezmény összegével. Ha a támogató nem tudja teljesíteni a vállalását, akkor az eredményét a többletkedvezmény kétszeresével kell megnövelnie.⁶⁷

Társasági adó: a nem közhasznú szervezetnek adott támogatást nem mindig lehet ráfordításként leírni

Ha egy társasági adó hatálya alá tartozó cég nem közhasznú szervezet részére nyújt támogatást (ami lehet pénz, eszköz, szolgáltatás, kötelezettség átvállalása), akkor tudja ráfordításként (költségként) elszámolni, ha:

⁶⁴ Tao tv. 7. § (1) za)

⁶⁵ Tao tv 7. § (1) za)

⁶⁶ Ectv. 2. § 27.

⁶⁷ Tao tv. 8. § (1), s) pont

- a juttatást nem külföldi jogi személynek vagy jogi személyiség nélküli szervezetnek adja.⁶⁸
- A támogatott nem közhasznú jogállású szervezet a juttatás elfogadásakor nyilatkozik arról a támogató felé, hogy:
- a juttatás adóévében az eredménye e juttatás nélkül sem lesz negatív (támogatás nélkül sem lesz veszteséges),
- és az e bevételre jutó társasági adót a szervezet megfizeti.
- A támogatott a beszámoló elkészítését követően nyilatkozattal erősíti meg a támogató felé, hogy a korábbi nyilatkozata helytálló volt, azaz az eredménye a juttatás nélkül sem lett volna negatív (nem lett volna veszteséges a szervezet). A támogatott szervezetnek nyilatkoznia kell arról, is, hogy: az e bevételre jutó társasági adót megfizette vagy nem keletkezett adófizetési kötelezettsége⁶⁹. (Ha a támogatott szervezet társasági adóbevallást helyettesítő nyilatkozatot, ún. TAONY-t nyújt be, akkor nem kell külön nyilatkoznia.

A háborús helyzet miatt sajnos ki kell emelni, hogy a külföldi szervezetek, cégek, közösségek, részére adott juttatást a Tao törvény szerint nem lehet ráfordításként (költségként) leírni.

A nem közhasznú szervezetek részére adott juttatások esetében pedig figyelni kell arra, hogy a támogatónak két nyilatkozatot kell kiadnia, az egyiket a támogatás fogadásakor, egy megerősítő jellegű nyilatkozatot pedig a beszámoló elkészülte után.

E nyilatkozatok egyike sem azonos a közhasznú szervezetek által kiadott adóigazolással, nem jogosítja a támogatót semmilyen kedvezményre.

Társasági adó: támogatási, adományozási szerződés

Lehetséges, de általában nem kötelező adományozási szerződést kötni az adományozás kapcsán. Kivételt a tartós adományozás jelent, amelynek feltétele az adományozási szerződés megkötése.

Adomány az áfatörvényben

Közcélú adomány az áfatörvényben

Az áfa csak a természetben (eszközök, kellékek, termékek, szolgáltatások) teljesített adományok esetében merülhet fel. A pénzübeli adományokat nem érinti semmilyen áfával kapcsolatos jog vagy kötelezettség.

Az áfa szempontjából is különbség van a közhasznú és a nem közhasznú jogállású

⁶⁸ Tao tv. 18/C. §

⁶⁹ Tao tv. 18/A. § (1)

szervezetek között. Az áfatörvény alapján nem minősül ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek a közcélú adomány, illetve nem minősül ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak a közcélú adomány nyújtása⁷⁰. (Röviden: a közcélú adományként felajánlott termékek és szolgáltatások nem esnek az áfa hatálya alá.)

De! A közcélú adomány törvényi megfogalmazása miatt a civil szervezetek közül csak a közhasznú szervezetek részére és a közhasznú tevékenységeik támogatására fordított termék és szolgáltatás mentesül az áfa alól.⁷¹ Az adómentesség akkor jár, ha:

1. az adományozásra vonatkozó okirat, illetve az egyéb körülmények alapján nem állapítható meg, hogy az adomány nem, illetve csak látszólag szolgálja a szervezet közhasznú tevékenységét,
2. az adomány nem jelent vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának vagy részvényesének, vezető tisztségviselőjének, felügyelőbizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának, illetve ezen személyek vagy a természetes személy tag vagy részvényes közeli hozzátartozójának azzal, hogy nem minősül vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás,

3. az adományozó rendelkezik a közhasznú szervezet által kiállított olyan igazolással, amely tartalmazza az adományozó és az adományozott nevét, székhelyét vagy állandó lakóhelyét, adószámát, adószám hiányában egyedi azonosítására szolgáló jelét és a támogatott célt.

Az adományigazolás kiállítása esetén figyelnie kell a közhasznú szervezetnek arra, hogy sok vállalkozás negyedévente vagy havonta nyújtja be az áfa bevallását. Emiatt az igazolás kiállításával nem lehet várni. A támogatónak csak akkor nem kell bevallania az adományt, ha az igazolást a bevallási határidő előtt megkapja az adományt fogadó közhasznú szervezettől. Ha az igazolást nem kapja meg az adományozó vagy annak tartalma nem megfelelő, akkor az áfát be kell vallania az adományozónak.

A nem közhasznú szervezetek részére adott juttatások

A nem közhasznú szervezetek részére ingyenesen átadott termékek, ingyenesen nyújtott szolgáltatások (támogatások) után is áfa fizetési kötelezettség keletkezhet. Az Áfa tv. alapján ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek, illetve szolgáltatás-

⁷⁰ áfa tv. 14. § (3)

⁷¹ áfa tv 259. § 9/A

nak minősül az ingyenes ügylet is, ha az adóalany (támogató):

- egy terméket a vállalkozásból véglegesen kivonva, ellenérték nélkül, saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére használja fel;
- egy terméket ingyenesen ad vagy enged át más tulajdonába;
- ingyenesen nyújt szolgáltatást saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére;
- egy terméket vagy szolgáltatást a támogató vállalkozás a saját céljaitól, tevékenységétől idegen cél elérésére fordít,

de csak abban az esetben, ha a termék, akár annak alkotórészei megszerzésekor, vagy a szolgáltatáshoz kapcsolódóan az adóalanyt (a támogatót) egészben vagy részben adólevonási jog illette meg.⁷² Ha a támogató vállalkozást sem részben, sem egészben nem illette meg adólevonási jog az ingyenesen adott termékkel, szolgáltatással kapcsolatban, akkor az ügylet nem minősül ellenérték fejében történt értékesítésnek, szolgáltatásnak, azaz nem keletkezik áfa fizetési kötelezettség sem.

Ha egy vállalkozás már a termék, szolgáltatás megszerzésekor, előállításakor tudja, hogy azt támogatásként fogja továbbadni, akkor a

kapcsolódó általános forgalmi adót nem helyezheti levonásba. Ugyanakkor amikor ezt a terméket, szolgáltatást támogatásként átadja, nem merül fel áfa-kötelezettsége.

Akkor sem kell áfát felszámolni a támogatónak, ha a támogatás célja egybeesik a vállalkozás céljával⁷³.

Ám, ha egy vállalkozás eredetileg nem támogatás céljából szerezte be, állította elő a terméket, szolgáltatást, továbbá élt az ehhez kapcsolódó áfalevonási jogával, akkor a támogatás nyújtásakor áfakötelezettség terheli. A támogatónak ez esetben számlát kell kiállítania. Megállapodás kérdése, hogy az áfa összegét a támogatónak, vagy a támogatottnak kell-e megfizetnie. Ha a támogató ezt is magára vállalja, akkor a támogatás után fizetendő áfát az átadás napját magába foglaló áfa fizetési időszakban kell bevallania és megfizetnie.

A civil szervezetek által adott juttatások, támogatások, segélyek

Magánszemélynek adott juttatások adómentessége

A civil szervezetek gyakran nyújtanak pénzbeli vagy természetbeni támogatást, juttatást magánszemélyeknek. E juttatások kö-

⁷² áfa tv 11. § (1)

⁷³ áfa tv 11. § (3)

zül azok után nem kell SZJA-t fizetnie a támogottnak, amelyek szerepelnek az SZJA törvény 1. sz. mellékletének 1-8. pontjaiban felsorolt adómentességet biztosító jogcímek között. A jogszabályban több száz adómentességi jogcím található, de a civil szervezeteket ezek közül viszonylag kevés érinti.

Ha egy szervezet a juttatáshoz nem talál adómentességi jogcímet a törvényben, akkor a juttatás egyéb jövedelemként adóköteles. A juttatónak kell megállapítani az adóalapot, levonni az SZJA adóelőleget. A nem adómentes juttatás értéke után a szociális hozzájárulási adót is fizetni kell.

A közszolgáltatások, közfeladatok ellátásához kapcsolódó juttatások adómentessége

Az adómentes jogcímek között számos állami, önkormányzati feladathoz kapcsolódó tétel szerepel. Az e feladatok ellátásában – közszolgáltatási szerződés alapján – résztvevő civil szervezetek által adott juttatások után természetesen nem kell SZJA-t fizetni.

Példák:

Az a civil szervezet, amelyik a menedékgjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet 14. § (2) bekezdése szerint

szerződést köt az illetékes hatósággal a menedékkérők, menekültek segítésére, adómentesen tud juttatásokat adni e feladatainak teljesítéséhez kapcsolódóan.

Az a szervezet, amelyik az állami, önkormányzati szociális, gyermekvédelmi rendszerek részeként nyújt ellátásokat szintén adómentesen tud segélyeket és más juttatásokat adni.

A közcélú juttatások adómentessége

Nem csak a közszolgáltatási szerződéssel rendelkező szervezeteknek van lehetősége adómentes juttatások nyújtására. Az SZJA törvény 1. sz. melléklet 3. pontja tartalmazza azokat a jogcímeket, amelyek a közcélú juttatások körében számítanak adómentesnek.

Adómentes többek között a közhasznú alapítvány, közalapítvány által – alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban – a magánszemélynek kifizetett azon összeg, amelyet:

- az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra (ösztöndíj címén),
- szociálisan rászorulóknak szociális segély címén,
- diák- és szabadidősport résztvevőjének alkalmanként legfeljebb az 500 forintot meg nem haladóan folyósítanak.⁷⁴

⁷⁴ Szja tv. 1. számú melléklet 3.1. pont

A civil szervezetek által gyakran érvényesített jogcímekeket tartalmaz a melléklet 3.3 pontja. E szerint adómentes többek között

- a jótékony célú közadakozásból,
- a közérdekű kötelezettségvállalásból,
- a közhasznú egyesületből, alapítványból, közalapítványból annak létesítő okiratában rögzített közhasznú céljával összhangban a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek:

- a) nem pénzben adott juttatás értéke (ide nem értve az e törvény szerint béren kívüli juttatásnak minősülő juttatásokat),
- b) pénzben történő juttatás esetén legfeljebb a minimálbér 50 százalékát meg nem haladó összegben havonta adott támogatás.

A NAV és a Pénzügyminisztérium közös állásfoglalást adott ki⁷⁵, amely szerint az alapítványnak nem kell közhasznúnak lennie, bármilyen céllal létrehozott alapítvány élhet a kedvezmény lehetőségével. Fontos azonban, hogy az adómentesség csak akkor alkalmazható, ha az alapítvány, közalapítvány, közhasznú egyesület a juttatást a közhasznú

céljával összhangban, a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek nyújtja.

Az SZJA törvény nem tekinti adómentes kifizetésnek azt a juttatást:

1. amelynek címzettje az alapító, az adományozó, a támogató – kivéve az orvosi javaslat alapján fogyatékoságával, gyógyításával összefüggő termék, szolgáltatás formájában nem pénzben megszerzett bevételt –,
2. amelyet a kifizetővel munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban vagy más, a Polgári Törvénykönyv szerinti olyan szerződéses jogviszonyban álló magánszemély kap, amelynek alapján a kifizetés (juttatás) a magánszemélyt
 - az általa végzett tevékenység mennyiségi és/vagy minőségi jellemzőire tekintettel,
 - termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának ellenértékeként,
 - jog alapításának, joggyakorlás átengedésének, jogról való lemondásnak ellenértékeként illeti meg⁷⁶.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

⁷⁵ 2020/3. Adózási kérdés - A közhasznú alapítvány/alapítvány által nyújtott juttatás adójogi megítélése NAV Ügyfélkapcsolati és Tájékoztatási Főosztály ÚTF-1171/2020., Pénzügyminisztérium PM/4130/1/2020. https://nav.gov.hu/ado/adozasi_kerdes/2020_3_Adozasi_kerde20200312 letöltve: 2022. 07. 31.

⁷⁶ Szja tv. 1. számú melléklet 3.4. pont

Civil szervezetek és az adófizetés

Társasági adó (Tao)

Az egyesületek, alapítványok, illetve az általuk létrehozott jogi személyiséggel felruházott szervezeti egységek is a társasági adó (Tao) alanyai⁷⁷. A civil szervezetek kötelezettségei eltérőek attól függően, hogy milyen típusú bevételeik keletkeznek. A társasági adó szempontjából a bevételeket három csoportba sorolhatjuk. Az első csoportba tartoznak a Tao törvényben hivatkozott, a Civil törvényben részletezett alapcél szerinti bevételek⁷⁸ közül azok, amelyek után nem keletkezik bevallási és adófizetési kötelezettség. E körbe tartozik:

- a tagdíj,
- az alapítótól kapott adomány, illetve
- minden, az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységhez kapcsolódó: támogatás és adomány, függetlenül attól, hogy az költségvetési vagy magán forrásból származik;
- szolgáltatásból, termékértékesítésből származó bevétel;
- dolog (pl. ingó, ingatlan vagyon, eszköz), jog átruházásából, átengedéséből származó bevétel;
- pénzeszköz befektetésből (pl.: a pénzeszköz betétből, értékpapírból stb.) származó

kamat, osztalék, árfolyamnyereség és más bevétel.

Fontos azonban megjegyezni, hogy amennyiben az átruházott, átengedett dolog, vagy jog egyszerre szolgálta az alapcél szerinti és a gazdasági-vállalkozási tevékenységet, akkor csak az a rész élvez adómentességet, amelyik az alapcél szerinti tevékenységhez kapcsolódott. Ugyanezen az elven, azok a befektetések adómentesek, amelyeket nem a gazdálkodási-vállalkozási tevékenység eredményéből esz-közölt a szervezet. Ha a szervezet csak olyan bevételekkel rendelkezik, amelyek e csoportba tartoznak, és nem számol el az ingatlanhasznosítással vagy a vállalkozási tevékenységgel összefüggő költségekkel sem, akkor nem kell adót fizetnie, és a hagyományos értelemben vett adóbevallást sem kell készítenie.

Az adóbevallás helyett az ún. TAONY (bevallást helyettesítő nyilatkozat) nyomtatványt kell benyújtania a NAV felé minden év május 31-ig annak a civil szervezetnek, illetve civil szervezet által létrehozott jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységnek, amelynek:

- az adóévben nem volt vállalkozási tevékenységből származó bevétele;

⁷⁷ Tao tv. 2. § (1) bekezdés g)

⁷⁸ Civil törvény.2. § (1) 11. pontjának és 20. §

– és/vagy a vállalkozási tevékenységéhez kapcsolódóan nem is számolt el költséget;
– továbbá nem folytat olyan ingatlanhasznosítást, amelyhez kapcsolódóan korrekciós tétel elszámolására köteles.

Sajátos csoportba tartoznak az ingatlan megszerzésének, használatának átengedése és átruházása révén megszerzett bevételek. Ezek a bevételek a Civil törvény szerint az alapcél szerinti (közhasznú) bevételek közé tartoznak. (Ezeket nem kell figyelembe venni, ha azt vizsgáljuk, hogy a szervezet gazdasági-vállalkozási bevételei elérik-e a 60%-os határértéket.) Ennek ellenére mégis adóbevallási kötelezettséget teremtnek, ha a szervezet Tao törvény szerinti korrekciós tételeket számol el. De az ingatlanhasznosítás is csak akkor eredményez Tao adófizetési kötelezettséget, ha a szervezet átlépi a civil szervezetek részére megengedett adómentes értékhatárt, illetve a kedvezményes mértéket.

Az ingatlan megszerzésével, használatának átengedésével, átruházásával kapcsolatos korrekciós (az adózás előtti eredményt növelő, csökkentő) tételeket a Tao törvény tartalmazza⁷⁹. Az ingatlanhasznosítás akkor is módosítja az adózás előtti eredményt, ha az adóévben a civil szervezetnek egyébként nincs gazdasági-vállalkozási tevékenysége.

⁷⁹ Tao tv. 5. § (8b) bekezdés

A harmadik csoportba tartoznak a gazdasági-vállalkozási tevékenységgel elért bevételek. Ezek azok a bevételek, amelyek a szervezet az üzletszerűen végezett, – az adományozáson, a szervezet létesítő okiratban meghatározott céljain, a pénzeszközök betétbe, értékpapírba, társasági részesedésbe történő elhelyezésén és az ingatlan megszerzésén, használatán, átengedésén és átruházásán kívül eső – tevékenységeiből keletkeznek. Ha a szervezet gazdasági-vállalkozási tevékenységet végez, mindenképpen adóbevallást kell benyújtania, de nem biztos, hogy adót is kell fizetnie.

Tao bevallást kell beadni a szervezetnek az adott adóévet követően legkésőbb május 31-ig, ha:

- az adóévben volt vállalkozási tevékenységből származó bevétele;
- és/vagy a vállalkozási tevékenységéhez kapcsolódóan költséget számolt el;
- és/vagy az ingatlan szerzése, használatának (bármilyen) átengedése, átruházása miatt a Tao tv. az adózás előtti eredményt befolyásoló korrekciós tétel elszámolására kötelezi a szervezetet. A Tao bevallást a'29. számú nyomtatványon elektronikus úton kell teljesíteni az illetékes NAV igazgatósághoz, akkor is, ha a bevallási időszakban adófizetési kötelezettség nem keletkezett.

Az adófizetési kötelezettség teljesítése tekintetében a közhasznú jogállású szervezetek kedvezőbb megítélés alá esnek, mint a nem közhasznú szervezetek. A közhasznú jogállású szervezetek esetében csak akkor keletkezik adófizetési kötelezettség, ha a vállalkozási és/vagy ingatlanhasznosítással kapcsolatos bevételeik meghaladják az összes bevételük 15%-át. Nincs azonban felső összeghatára annak, hogy ez a kedvezmény meddig érvényesíthető.

A nem közhasznú jogállású szervezetek esetében az elért összes bevételének 10%-ig terjed a mentesség határa. A nem közhasznú jogállású szervezetek esetében felső határ is van, hiszen legfeljebb 10 millió forintig lehet adómentesen vállalkozási és/vagy ingatlanhasznosítási tevékenységet folytatni. Fontos különbség az is, hogy a közhasznú szervezeteknél a kedvezményes mérték túllépésével arányosan számított adóalap után kell a 9%-os társasági adót megállapítani. Azaz a közhasznú szervezet az összes bevételének 15%-át meghaladó vállalkozási, ingatlanhasznosítási bevétele után fizeti meg az adót. A nem közhasznú szervezeteknél nem csak a bevétel 10%-a fölötti rész után, hanem a vállalkozási tevékenység teljes adóalapja után kell az adó összegét megállapítani.

A társasági adóbefizetési kötelezettség keletkezésének sajnos más következményei is vannak. Az érintett szervezetek kötelesek – az illetékfizetési kötelezettség alól nem

mentesített – a bírósági, közigazgatási eljárásokban és a vagyonszerzésnél illetékeket fizetni. De ugyanígy elveszhet a szervezet iparűzési adó alóli mentessége is.

Az EU tagállamai a „de minimis” szabályt betartva nyújtanak kisebb léptékű támogatást a vállalkozásoknak. Ez teszi lehetővé, hogy az Európai Bizottság külön jóváhagyása nélkül nyújthassanak kisebb léptékű támogatásokat a piaci szereplőknek. Az EU lényegében meghatározta azt a mértéket, amikor az állami támogatás még nem torzítja a piaci versenyt, nem okoz túlzott versenyelőnyt a támogatott szereplőknek. A „de minimis” szabály alapján a csekély összegű támogatási jogcím alá tartozó forrásokból – amelyekhez többek között a NEA is tartozik – három év alatt legfeljebb 300 000 eurónak megfelelő forint összeget igényelhet egy szervezet. A szabály gazdasági-vállalkozási tevékenységet végző szervezeteket érinti. Egy adott támogatás összegét csak akkor számítják bele az említett keretbe, ha az igényelt támogatás a szervezet vállalkozási tevékenységét szolgálja. A kizárólag alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységet végző szervezeteket e szabály nem érinti. A tevékenységek gazdasági jellegének megítélésénél a Civil törvény és a Tao törvény szerinti meghatározást lehet alapul venni.

Ha közhasznú szervezet a vállalkozási és/vagy ingatlanhasznosítással összefüggő bevétele meghaladja a kedvezményezett 15%-os mértéket, akkor az adót a túllépés arányában kell megfizetnie. Ha a közhasznú szervezetnek nincs adótartozása az adott adóév december 31-én, akkor a nem vállalkozási tevékenységhez kapott támogatásokat csak ugyanilyen arányban kell hozzáadni a vállalkozási tevékenység adózás előtti eredményéhez. Ha viszont az adott adóév december 31-én adótartozása volt, akkor a kapott támogatások teljes összegét hozzá kell adni a vállalkozási tevékenység adózás előtti eredményéhez.

Ha a közhasznú besorolással nem rendelkező szervezet az adóévi adómentes értékhatárt túllépi, akkor a vállalkozási tevékenység teljes adóalapja után kell adót fizetnie. Ha pedig az adóév utolsó napján a NAV-nál vagy az önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása is van, akkor a nem a vállalkozási tevékenységéhez kapott támogatások teljes összegével is meg kell emelni a vállalkozási tevékenysége adózás előtti eredményét.

A NAV minden évben közzéteszi a honlapján (nav.gov.hu) a nonprofit szervezetek, egyesületek, köztestületek, (köz)alapítványok adózásának alapvető szabályait tartalmazó 13. Információs füzetét. Ebben kép-

letek és példák mutatják be, hogy milyen TAO bevallási és befizetési kötelezettségek vonatkoznak a szervezetekre.

Civil szervezetek és az áfa

A civil szervezetek „áfaalanyisága”

Szinte minden civil szervezet alanya az áfának. Csak két eset van, amikor egy szervezet működése, tevékenysége kívül eshet az áfa hatályán. Az egyik, ha a szervezet nem végez gazdasági tevékenységet. A másik eset, ha kizárólag közhatalmi tevékenységet folytat. Az utóbbira alig tudunk példát. A civil szervezetek kivételes esetben szoktak törvényi felhatalmazást kapni jogalkotási, igazságszolgáltatási, hatósági vagy a hazai/európai/ nemzetközi támogatási rendszerek működtetésével összefüggő feladatok ellátására. Közhatalmi tevékenységeket a nonprofit szektoron belül a köztestületek pl. kamarák, akadémiák látnak el.

Gyakoribb eset lehet, de még így is nagyon ritka, hogy egy szervezet a gazdasági tevékenység végzésének hiánya miatt ne legyen adóalany. Az Áfa vonatkozásában gazdasági tevékenység minden, amit a szervezet a saját neve alatt: (1.) üzletszerűen, (2.) tartósan, vagy (3.) rendszeres jelleggel, ellenérték

fejében végez. A Kúria ide vágó határozata szerint az Áfa tv. és a magyar szabályozást is formáló európai irányelv (HÉA irányelv⁸⁰) megfogalmazása alapján „a három tényező közül már az egyik megvalósulása is önállóan megalapozza a gazdasági tevékenység megvalósulását⁸¹”.

A civil szervezetek közül csak a civil társaságok és alapítványok esetében képzelhető el, hogy kívül essenek a gazdasági tevékenység végzésének meghatározásán. Az egyesületek szinte szükségszerűen kínálnak valamit a tagjaiknak a tagdíj fejében. A tagok által rendszeresen fizetett tagdíj az Áfa tv. értelmezése szerint ellenértéknek minősül. De szerencsére a törvény 85. § (1) bekezdésének la) pontja alapján ez a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel mentes az adó alól.

Az elmondottakból fakadóan a civil szervezetek az adószám igénylése során ritkán választhatják azt, hogy ők nem alanyai az áfának. A szervezetek többsége áfa alany, ezért szüksége van adószámra. A civil szervezetek az adószámot nem automatikusan kapják meg. Az adószám megállapítását, vagy visszaállítását kérniük kell a NAV-tól. Az egyablakos ügyintézés miatt az adószám

megállapítása bírósági nyilvántartásba vétel/változásbejegyzés keretében történik. A NAV az adózás rendjéről szóló törvény (Art tv.) 246 §-a szerinti esetekben törölheti a szervezet adószámát. Amennyiben a szervezet meg tudja szüntetni a törlés okát akkor kérheti az adószám visszaállítását. Ehhez a T201CSZ űrlapot kell benyújtani a NAV felé.

Az áfa körön kívül eső, ellenértéknek nem minősülő bevételek

Nem minősül ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtásnak a közcélú adomány nyújtása, amiért nem vár semmilyen ellenszolgáltatást az adományozó sem magának, sem másnak. Ez a bevétel nem tartozik az Áfa hatálya alá. Nincs sem bevallási, sem adófizetési kötelezettsége a szervezetnek.

Alanyi mentesség az áfa alól

Az Áfa tv. egy könnyítést biztosít azoknak az adóalanyoknak, akik/amelyek nem bonyolítanak nagy forgalmat. Számukra az Áfa tv. lehetővé teszi, hogy az értékesítéseik után ne számítsanak fel áfa-t, de nem is

⁸⁰ A TANÁCS 2006/112/EK IRÁNYELVE (2006. november 28.) a közös hozzáadottértékadó-rendszerről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=HU> (utolsó letöltés: 2023.07.30.)

⁸¹ Kfv.I.35.639/2019/4. <https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/hirlevel/hirlevel2003.pdf> utolsó letöltés: 2023.07.30.)

vonhatják le az áfa-t, amit rájuk hárítanak át a szállítóik. Az alanyi adómentességet választó szervezetek mindig bruttó értéken értékesítenek (szolgáltatnak) és mindig bruttó értéken vásárolnak, illetve bruttó értéket számolnak el a pályázatokban.

Az alanyi adómentességet csak a belföldön letelepedett adóalanyok választhatják, ha az éves bevételük nem haladja meg az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt, ami jelenleg 12 millió forint.

A civil szervezetek többnyire az alanyi mentességet választják amikor a nyilvántartásba vételükkel párhuzamosan az adószám megállapítását is kérik. Az erre vonatkozó nyilatkozatuk mindaddig érvényben lesz, amíg valamilyen okból nem jelentkeznek át másik áfa körbe.

Az értékhatár elérése szempontjából az áfaköteles tevékenységekből származó bevételeket kell figyelembe venni. Azok a bevételek, amelyek mentesülnek az áfa alól, vagy nem esnek az áfa hatálya alá (pl. közérdekű adományok) nem számítanak. Ha a szervezet áfás tevékenységekből származó bevétele meghaladja az értékhatárt, akkor kötelező az áfa körbe bejelentkeznie és az általános szabályok szerint áfát fizetnie, valamint a többi áfával kapcsolatos kötelezettségének eleget tennie. Az az adóalany, aki túllépi az alanyi mentességre jogosító összeghatárt, el-

veszíti kedvezményes adózói státuszát. Arra az értékesítésre kell először alkalmazni a normál adózási szabályokat, amivel átlépi a 12 millió forintos küszöböt.

A tevékenységét év közben megkezdő adóalany a belföldi nyilvántartásba vételével egyidejűleg is választhatja az alanyi adómentességet. Ekkor – a bejelentés adóévében – elég azt valószínűsíteni, hogy a gazdasági tevékenysége után észszerűen és időarányosan várható bevétele nem haladja meg az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt. Az alakuló szervezet esetében az értékhatárt időarányosan az adószám érvényességétől az év utolsó napjáig terjedő időszakra kell számítani.

Visszafelé is lehet kérni a szervezet besorolásának változását. Az alanyi mentesség választását az adóhatóság felé a tárgyévvel megelőző év utolsó napjáig nyilatkozatban kell megtenni. Azok a szervezetek kérhetik az alanyi mentességet, amelyek áfás tevékenységekből származó bevétele sem a tárgyévvel megelőzően, sem a tárgyévben nem fogja meghaladni a 12 millió forintot.

A bevételek áfa szerinti minősítése

Az adókötelezettség szempontjából a civil szervezetek bevételeit három csoportba lehet sorolni:

- az áfa körön kívül eső, ellenértéknek nem minősülő bevételek,
- adómentes szolgáltatásnyújtások és termékértékesítések,
- Áfakötelezettség alá eső bevételek.

Adómentes szolgáltatásnyújtások és termékértékesítések

Az Áfa tv. megjelöl olyan tevékenységeket, amelyek értékesítése után a szervezetnek nem keletkezik bevallási, adófizetési kötelezettsége. Ezeket az adómentes tevékenységeket a törvény 85. § - 87. § sorolja fel.

A tevékenység közérdekű jellegére tekintettel áfamentes tevékenységek (85. §) körében vannak olyan tevékenységek, amelyek csak akkor számítanak adómentesnek, ha közszolgáltatók végzik. A törvény szempontjából közszolgáltatónak minősül (Áfa tv. 85. § (4) bekezdés):

- a) az egyesület, a civil társaság, az országos sportági szakszövetség az alapszabályban megjelölt tevékenysége tekintetében;
- b) az alapítvány az alapító okiratban megjelölt tevékenysége tekintetében;
- c) az általuk fenntartott intézmény az alapító okiratában megjelölt tevékenység tekintetében;
- d) a közhasznú civil szervezet az alapszabályban (alapító okiratban) megjelölt közhasznú tevékenység tekintetében.

A civil szervezet, mint közszolgáltató mentesül az adó alól az alábbi tevékenységek ellátása során:

- a) humánegészségügyi ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó sérült- vagy beteg-ápolás és sérült- vagy betegszállítás, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés (85. § (1) b) pont);
- a) szociális ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg – és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés (85. § (1) f) pont);
- a) gyermek- és ifjúságvédelem keretében teljesített szolgáltatásnyújtás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg – és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés (85. § (1) g) pont);
- a) bölcsődei ellátás keretében teljesített szolgáltatásnyújtás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg – és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés (85. § (1) h) pont);
- a) köz- és felsőoktatás, továbbá az Áfa tv. 85. § (2) bekezdésben meghatározott egyéb oktatás vagy képzés (pl. felnőttképzés) keretében teljesített szolgáltatásnyújtás

és az ahhoz szorosan kapcsolódó óvodai, diákotthoni és kollégiumi ellátás – az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg –, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés (85. § (1) j) pont);

a sportolással, testedzéssel kapcsolatos szolgáltatásnyújtás olyan természetes személy részére, aki azt sportolása, testedzése érdekében veszi igénybe, vagy olyan egyéb személy, szervezet részére, amely azt természetes személy javára történő közvetlen biztosítása érdekében veszi igénybe, kivéve az uszoda- és strandfürdő-szolgáltatást, a sportesemény megtekintését, valamint a sportolást, testedzést szolgáló ingatlan (ingatlanrész) bérbeadását (85. § (1) m) pont);

népművészeti, népi iparművészeti és iparművészeti termékek kiállításának, vásárlásának és bemutatójának szervezése, rendezése és az ahhoz szorosan kapcsolódó, jogszabály által meghatározott minősítés szerint zsűriszámmal ellátott, egyedi vagy meghatározott példányszámban, nem ipari gyártástechnológiával előállított népművészeti, népi iparművészeti és iparművészeti termék értékesítése (85. § (1) n) pont).

A közérdekű jellegre tekintettel áfamentes tevékenységek között léteznek olyanok,

amelyeknél az adómentességhez nem elég, ha a szervezet létesítő okirata ad felhatalmazást a szervezeteknek a tevékenység ellátására. A felnőttképzési tevékenységek pl. csak akkor mentesülnek az Áfa fizetés alól, ha a szervezet bejelentés, vagy engedély birtokában végez képzést. Az engedélyhez, akkreditációhoz kötött tevékenységek esetében a jogszabályban előírt követelmények teljesítése esetében jár adómentesség.

A közérdekű jellegre tekintettel áfamentes tevékenységek közé tartoznak az egyesületek által a tagjaik felé nyújtott szolgáltatások, termékértékesítések Áfa tv. 85. § (1) bekezdés következő pontjai szerint:

l.) a bírósági vagy más hatósági nyilvántartásba bejegyzett, alapszabállyal (alapító okirattal) és tagsággal rendelkező, alapszabálya (alapító okirata) szerint és ténylegesen is nyereségszerzésre nem törekvő személy, szervezet által a tagjainak teljesített olyan szolgáltatásnyújtás és az ahhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés
la.) amelynek kizárólagos vagyoni fedezete az alapszabállyal összhangban meghatározott, minden tagra kötelező tagsági díj, egyéb hozzájárulás, a kapott államháztartási támogatás és egyéb adomány, valamint a saját tevékenységből származó

nyereség, amely a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény szerint az adózás előtti eredményt csökkenti, és

lb.) amely a közös érdekeknek megfelelően társadalmi, politikai, munkavállalói vagy munkáltatói, illetőleg egyéb, szakmai érdekeket képviselő vagy azt védő, vallási vagy más lelkiismereti, hazafias, humanitárius, karitatív és hagyományőrző célokat szolgál.

Az egyéb speciális jellegük miatt adómentes értékesítések körét a 86. § részletezi. Itt nincs jelentősége az adóalany közszolgáltatói vagy egyéb más státuszának. Ebbe a speciális körbe tartoznak pl.: az egyes biztosítási, pénzügyi, illetve szerencsejáték-szolgáltatások, egyes ingatlanok értékesítése, bérbeadása. (Az adómentesség helyett adókötelezettség választható. Ekkor adót kell felszámítani és fizetni, de az adólevonási jogot is lehet érvényesíteni, ha a jogszabályi feltételek fennállnak).

A 87. § szerint adómentes továbbá a termék értékesítése akkor, ha: az értékesítést megelőzően a terméket kizárólag az Áfa tv.-ben említett adómentes termékértékesítéshez és szolgáltatásnyújtáshoz használták, egyéb módon haszno-

sították, és a termékhez adólevonási jog nem kapcsolódott.

az értékesítést megelőzően a termékre felszámított adó az Áfa tv. konkrét, levonást tiltó rendelkezései alapján nem vonható le, illetve személygépkocsinál akkor is, ha a beszerzés adómentes volt. (A személygépkocsi értékesítése azonban nem lehet adómentes, ha a személygépkocsi beszerzésére vonatkozó levonási tilalmat a tovább értékesítési célú beszerzés feloldotta.)

A 85-87. § -ban felsorolt tevékenységekből származó bevételek szintén nem járnak adófizetési kötelezettséggel, viszont gazdasági tevékenységnek minősülnek. E tevékenységek az áfa hatálya alá tartoznak. Ugyanakkor bevallást sem kell benyújtaniuk az áfaalany nonprofit szervezeteknek az adott adómegállapítási időszakra, ha: kizárólag az Áfa tv. 85. § (1) bekezdése, a 86. § (1) bekezdése vagy a 87. §-a szerint adómentes termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást végeznek, vagy az Áfa tv. XIII. Fejezete szerint alanyi adómentességet választanak és az adott adómegállapítási időszakban nincs olyan önadózással megállapítandó fizetendő adójuk, amelyről ellenkező esetben a NAV-hoz bevallást kell tenniük,

illetve nincs közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletük, ami az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény szerinti összesítő nyilatkozat benyújtását indokolná,

továbbá adólevonásra nem jogosultak vagy adólevonásra jogosultak ugyan, de ugyanezen adómegállapítási időszakban adólevonási jogot nem gyakorolnak.

A Kúria a Kfv.I.35.639/2019/4. határozatában lényegében azt fogalmazta meg, hogy a civil szervezetek által végzett minden gazdasági tevékenység az Áfa tv. hatálya alá tartozik. A tevékenység áfakötelezettségének megállapításakor nem a Civil tv. rendelkezéseit kell követni. Az Áfa törvény nem kezeli eltérően a nonprofit szervezeteket és a vállalkozásokat. Az alapcél szerinti és a közhasznú tevékenységeket, illetve az ezeket végző szervezetek nem mentesülnek az adókötelezettségek alól. Az alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek közül is csak azok után nem kell bevallást készíteni és adót fizetni, amelyek szerepelnek az Áfa törvény 85. §-ban. Ezt nyomatékosítja az is, hogy az áfa alól a közérdekű jellegük miatt mentesülő tevékenységek után számlaadási kötelezettsége sincs a szervezeteknek. Az Áfa tv. más rendelkezései is biztosíthatnak tárgyi mentességet (pl. az

Áfa tv. 86-87. §), illetve a civil szervezet is választhatja az alanyi mentességet (Áfa tv. 188. §). De ezeket a mentességeket is csak a minden adóalanyra vonatkozó szabályok szerint vehetik igénybe a civil szervezetek.

A Facebook és GOOGLE hirdetések és külföldi hírlevél küldő szolgáltatások adózása

Adókötelezettség keletkezése

A civil szervezetek esetében, akkor is ÁFA fizetési kötelezettség keletkezik, ha alapszabályban, alapító okiratukban foglalt alapcéljal (okkal) összefüggő tevékenységet, szolgáltatást hirdetnek, illetve azokról tudósítanak külföldi szolgáltatókon keresztül. A külföldi szolgáltatók csak a saját országukban teljesülő szolgáltatások után állítanak ki ÁFA-s számlát. A magyarországi szervezetek felé (üzleti célra) 0% ÁFA tartalmú számlát állítanak ki. E szolgáltatások után így Magyarországon, a magyar szabályok alapján kell adót fizetni és adót bevallani. Az e szolgáltatások után fizetendő ÁFA mértéke nálunk 27%.

Bevallása

A civil szervezetek esetében el kell különíteni a vállalkozási tevékenységet nem folytató szervezeteket és a vállalkozási tevékenységet is folytató szervezeteket. A vállalkozási tevé-

kenységet nem folytató szervezetek, amennyiben alapító okiratukban foglalt cél szerinti tevékenységükhöz kapcsolódóan adnak fel hirdetést ÁFA fizetési kötelezettségük keletkezik. kötelezettségük keletkezik. Áfa levonási kötelezettségük viszont nincs. Nincs mit szembe állítani a fizetési kötelezettséggel. Másik eset, ha nem a létesítő okiratban foglalt tevékenység hirdetéséről van szó. Ez vállalkozási tevékenységnek minősül. Ebben az esetben mindenképpen szükséges a könyvelő tájékoztatása, esetleg adótanácsadó bevonása, hiszen változhat a szervezet gazdálkodásának, számvitelének rendje.

A vállalkozási tevékenységet folytatóknál bevallási és fizetési kötelezettség keletkezik. Ha alanyai az Áfának. Ekkor a levonható Áfa kötelezettségüket szembe állíthatják a fizetendő ÁFA kötelezettségükkel.

Az Áfát a hirdetés feladását követő hónap 20-ig kell bevallaniuk az XX65 nyomtatványon és ezzel egyidejűleg be is kell fizetni a megállapított Áfa összeget, A vállalkozási tevékenységet folytató és a vállalkozási tevékenységet nem folytató szervezeteknek egyaránt el kell készíteni és benyújtani az XX65 bevallás az XXA60-as bevallást is- Ez azért szükséges, mert egy közösségen belüli szolgáltatás igénybevételéről van szó. A fizetendő, és levonandó Áfa mértéke itt meggyezik, mivel az Áfa megfizetése a magyar

jogszabályok szerint megtörtént az XX65 bevallással, így az A60-as bevallás "csak" tájékoztató jellegű adatszolgáltatás.

Áfakötelezettség alá esik:

- az áfaalany által (adóalanyi minőségében) belföldön, ellenérték fejében teljesített
- az Áfa tv. szabályai szerint belföldön teljesítettnek minősülő – termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, valamint
- az egyes közösségen belüli, belföldön és ellenérték fejében teljesített termékbeszerzés és – a termékimport.

Ez utóbbi két esetben az adókötelezettség akkor is fennáll, ha a terméket importáló, a Közösség más tagállamából beszerző személy nem áfaalany, például magánimport alkalmazásával vagy új közlekedési eszköz közösségi beszerzésekor. Az áfa rendszerében az áfaalanyok a termékhez vagy a szolgáltatáshoz saját maguk által hozzáadott érték után adóznak. Főszabály szerint az áfaalany értékesítéskor az eladási árban beszedett (áthárított) adó összegből a beszerzéseit terhelő, előzetesen felszámított adót levonhatja.

Civil szervezetek helye az Áfa rendszerben

Adómentes (nem ÁFA alany) AM civil szervezet)	Alanyi adómentes mentes ÁFA alany (AAM) civil szervezet	ÁFA alany civil szervezet		
		amikor nem ellenérték fejében végzi a tevékenységét	amikor tárgyi mentes tevékenységet végez	amikor adólevonásra (adóvisszatérítésre) jogosító tevékenységet végez
nem kötelezett az ÁFA bevallásra	nem kötelezett ÁFA bevallásra	<p>Attól függően, hogy melyik sávba esik éves, negyedéves, vagy havi bevallást teljesít.</p> <p>Havi bevallást teljesít a szervezet, ha:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a jogelőd nélkül alakult és a bejelentkezéskor nem kérte az alanyi mentességet (a megalakulás évében és az azt követő évben kell havi bevallást készítenie); 2. az év közben fizetendő adó összege meghaladta az 1 millió forintot; 3. az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege pozitív előjelű és elérte az 1 millió forintot. <p>Negyedéves bevallást teljesít a szervezet, ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül elérte a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), de nem haladta meg az 1 millió forintot. <p>Éves bevallást teljesít a szervezet, ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az adóévet megelőző második évben az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül nem érte el a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), valamint - a termékértékesítések és a szolgáltatásnyújtások ellenértékének adó nélküli összesített összege éves szinten nem haladja meg az 50 millió forintot. <p>De! Közösségi adószámmal a szervezet nem lehet éves áfabevalló.</p> <p>Az adóévet megelőző második év adatait 2024-ben a 2022. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján kell megállapítani 2025-ben a 2023. évi adatokat kell figyelembe venni.</p>		

nem kötelezett az ÁFA fizetésére	nem kötelezett az ÁFA fizetésére	nem keletkezik ÁFA fizetési kötelessége	nem keletkezik ÁFA fizetési kötelezettsége	ÁFA fizetési kötelessége keletkezik
a költsége után jogosult adó levonásra (visszatérítésre)	a költsége után nem jogosult adó levonásra (visszatérítésre)	a kapcsolódó költsége után nem jogosult adó levonásra (visszatérítésre)	a kapcsolódó költsége után nem jogosult adó levonásra (visszatérítésre)	a kapcsolódó költsége után jogosult lehet adó levonásra (visszatérítésre)
nem állít ki számlát	csak olyan számlát állít ki, amely nem tartalmazza az áthárított ÁFÁ-t	nem állít ki számlát	olyan számlát állít ki, amely az ÁFA mentes tétel esetében nem tartalmazza az áthárított ÁFÁ-t	olyan számlát állít ki, amely tartalmazza az áthárított ÁFÁ-t
a támogatást bruttó összegként kapja meg és használja fel	a támogatást bruttó összegként kapja meg és használja fel	a támogatást bruttó összegként kapja meg és használja fel	a támogatást bruttó összegként kapja meg és használja fel	a támogatást bruttóban kapja, ha a tétel nem visszaigényelhető; nettóban kapja, ha visszaigényelhető; arányosítva kapja, ha a tétel egyszerre minősül mentesnek és adólevonásra jogosítónak (a bevállásnál is így kell számítani)
Az ún. fordított ÁFÁ-s termékek, szolgáltatások vásárlásával, értékesítésével kapcsolatban minden szervezetnek rendkívül figyelmesnek kell lennie, mert a megszokottól eltérően kell számlát kiállítania, illetve bevállási és adófizetési kötelezettsége is keletkezhet! Különösen kell figyelni továbbá, ha a szervezet külföldről szerez be terméket, szolgáltatást. Pl. a Facebook, Google szolgáltatásai után a szervezet vállalja be és fizeti meg az áfát.				

Reprezentáció, üzleti ajándék adózása

A reprezentáció fogalmát az SZJA tv. 3 § 26. pontja értelmezi. Főszabály szerint e tárgykörbe tartozik a juttató szervezet tevékenységével összefüggő üzleti, hivatali, szakmai, diplomáciai vagy hitéleti rendezvény, esemény keretében, továbbá az állami, egyházi ünnepek alkalmával nyújtott vendéglátás (étel, ital) és a rendezvényhez, eseményhez kapcsolódó szolgáltatás (utazás, szállás, szabadidőprogram stb.). A felsoroltak azonban nem minősülnek reprezentációnak, ha a juttatásra vonatkozó dokumentumok és körülmények (szervezés, reklám, hirdetés, útvonal, úti cél, tartózkodási hely és idő, a tényleges szakmai, illetve hitéleti program és a szabadidőprogram aránya stb.) valós tartalma alapján – akár közvetve is megállapítható – hogy a kiadások nem a juttató szervezet céljával, tevékenységével kapcsolatban merültek fel.

A reprezentáció és az üzleti ajándék együttes értékéből adómentes a jövedelem azon része, amely a közhasznú, illetve cél szerinti tevékenysége érdekében merült fel és értéke nem éri el:

- az adóévre vonatkozó beszámolóban kimutatott összes ráfordítás 10 százalékát,
- de legfeljebb az adóévre elszámolt éves összes bevétele 10 százalékát.

E két feltétel közül a kisebb értéket kell figyelembe venni az adómentesség megállapításánál. Az adómentesség számításánál figyelembe kell venni a szervezet által juttatott üzleti ajándékok értékét is. A civil szervezet is adhat üzleti ajándékot. Az üzleti ajándék a juttató szervezet tevékenységével összefüggő üzleti, hivatali, szakmai, diplomáciai vagy hitéleti kapcsolatok keretében adott ajándék (ingyenesen vagy kedvezményesen adott termék, nyújtott szolgáltatás, valamint a kizárólag erre szóló utalvány. Ez csak akkor adómentes, ha az egyedi értéke nem haladhatja meg a minimálbér 25%-ának megfelelő összeget. Ha a szervezet átlépi az említett értékhatárokat a juttatás értékének 1,18 szorosa után 15% személyi jövedelemadót és 13 % szociális hozzájárulási adót kell megfizetni. Tehát ha ez a kötelezettség felmerül a reprezentáció adója a civil szervezetek esetében 1,18-szor 15% + 1,18-szor 13% azaz összesen 33.04%.

*Palik Zoltán
Eselly és Résztétel Közhasznú Egyesület*

Számviteli alapismeretek civilnek

A civil szervezet számviteli rendszere - számviteli szabályzatok

A számviteli politika

A megalakulást követő 90 napon belül minden civil szervezet köteles számviteli politikát készíteni. A számviteli politika célja, hogy a szervezet adottságainak figyelembevételével, részletesen rögzítse a számviteli alapelveknek és jogszabályi előírásoknak megfelelő eljárásokat, módszereket, melynek mentén a gazdasági adminisztráció minden érintett számára követhető és végrehajtható. A számviteli törvény módosítása esetén a változásokat a jogszabály hatálybalépést követő 90 napon belül kell a számviteli politikába bevezetni. A számviteli politika kialakítása a szervezet törvényes képviselőjének a felelőssége. A gyakorlatban a könyvelő és a szervezet tisztségviselőinek együttműködése szükséges a szabályzatok elkészítéséhez. Az Állami Számvevőszék vagy a NAV a számviteli politika mellett bekérheti a számviteli dokumentumot elfogadó szerv döntését tartalmazó jegyzőkönyvet is.

A számviteli politika keretében írásban kell rögzíteni azokat a gazdálkodóra jellemző előírásokat, módszereket, amelyek

kel meghatározzák, hogy mit tekintenek a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak, továbbá meghatározzák azt, hogy a törvényben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmazzák, az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni. (Sztv. 14. § (4) bekezdés)

A számviteli politika minimálisan tartalmazza:

- a pénzkezelési szabályzatot;
- az eszközök és források leltárkészítési és leltározási és selejtezési szabályzatát;
- az eszközök és források értékelési szabályzatát;
- illetve a kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt.

A Sztv. több területen is csak a kereteket és választási lehetőségeket jelöli meg. A civil szervezet részben a saját adottságaikhoz (pl. szervezeti forma, bevétel nagysága, a vagyon összetétele stb.) alapján állapítja meg, hogy milyen számviteli eljárásrendet követ a működése során. A szervezet döntése alapján kerül a számviteli politikába pl. a könyvvetés módja; kiegészítő melléklet tartalma; az alkalmazott számviteli

alapelvek; a könyvvezetés rendje; könyvizsgálat, amennyiben az törvényileg nem kötelező; a beszámoló elkészítés és letétbehelyezés ütemezése; felelősségi körök; a céltartalék képzés stb.

A civil szervezetek mozgástere azonban korlátozott. A civil szervezetnek figyelembe kell vennie egyéb jogszabályokat is. A Civil törvény, a 479/2016 Korm. rendelet, a 350/2011 Korm. rendelet számos kérdésben konkrétan előírja, hogy milyen szabályokat kell alkalmaznia a civil szervezeteknek (pl. a közhasznú szervezetek csak kettős könyvvitelt vezethetnek, az előírt beszámoló űrlapokat kell használniuk stb.) Ezek a civil szervezetek számára kötelező elemek is beépülnek a számviteli politikába és a szabályzatokba.

Az Sztv. és a civil szervezetekre vonatkozó jogszabályok által előírt kötelező elemeken túl léteznek olyan információk és rendelkezések, amelyek azért kerülnek a számviteli politikába és a hozzá kapcsolódó szabályzatokba, mert szükségesek az adott szervezet működtetéséhez. A Civil törvény pl. csak általában fogalmazza meg, hogy mit vár el a bevételek, kiadások elkülönített kezelése kapcsán. De az ennek megvalósítását segítő könyvelési rendszert a szervezetnek kell megalkotnia.

Pénzkezelési szabályzat

A számviteli törvény 14. § (8) bekezdés szerint a pénzkezelési szabályzatban rendelkezni kell legalább:

- a pénzforgalom (készpénzben, illetve bankszámlán történő) lebonyolításának rendjéről;
- a pénzkezelés személyi és tárgyi feltételeiről;
- a pénzkezelés felelősségi szabályairól;
- a készpénzben és a bankszámlán tartott pénzeszközök közötti forgalomról;
- a készpénzállományt érintő pénzmozgások jogcímeiről és eljárási rendjéről,
- a napi készpénz záró állomány maximális mértékéről,
- a készpénzállomány ellenőrzésekor követhető eljárásról, az ellenőrzés gyakoriságáról,
- a pénzzállítás feltételeiről, a pénzkezeléssel kapcsolatos bizonylatok rendjéről és a pénzforgalommal kapcsolatos nyilvántartási szabályokról.

A pénzkezelési szabályzat kialakításánál nagyon fontos a szervezet adottságai alapján eljárni. Egy kisebb civil szervezet esetében egyszerűbb pénzkezelési szabályzat is elegendő lehet. A szervezet által végzett tevékenységek típusa is befolyásolja a pénzkezelési szabályzatot. Az adománygyűjtő szer-

vezeteknél a készpénzkezelés gyakoribb, a rendezvények szervezése miatt magasabb összegnek kell a házipénztárban lenni stb. A pénzkezelési szabályzat igazodik a szervezet belső felépítéséhez, tisztségviselőinek, munkatársainak felelősségi rendjéhez is.

Eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzata

Mindegy milyen az éves beszámoló formája biztosan tartalmazza a szervezet vagyónára vonatkozó mérleget. A mérlegben a szervezet vagyona jelenik meg eszközök és források szerint. A mérleg „Eszközök” oldala a szervezet birtokában lévő vagyon összetételét mutatja meg. A „Források” oldalon az szerepel, hogy a szervezet által birtokolt vagyon honnan származik (mi a forrása). A mérleg adatainak valóságtartalmát mindig kötelező leltárral alátámasztani. A leltár is a szervezet mérlegben szereplő eszközeit és azok forrásait veszi számba. Annyival azonban részletesebb a leltár, hogy a mérlegtől eltérően nem csak az értéket adja meg, hanem a főbb jellemzőket és a mennyiséget is. (pl. tárgyi eszköz: laptop típusa, szériaszám, használatba vétel időpontja stb., mennyisége 1 db értéke 200.000 Ft) Legalább három évente kötelező fizikailag (mennyiségi felvétellel) megvalósuló leltárat készíteni. A

szervezet belső szabályzata ennél gyakoribb fizikai leltározást is előírhat.

A leltár a mérleghez hasonlóan adott időpontra vonatkozik. Ez az időpont a megszűnés évét kivéve, az üzleti év vége (a civil szervezetek esetében mindig december 31.). A leltár és a mérleg is teljeskörűsége törekszik. A leltár valóságát a szervezet vezetőjének aláírásával kell igazolni. A mérleg tagolását az Sztv. és a 479/2016 Korm. rendelet írja elő. A leltárban szereplő tételek sorrendjére nincs előírás.

Az Sztv. szerint a civil szervezet képviselőjére jogosult személynek kell elkészítenie az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát. (Számv. tv. 14. § (5) bekezdés a) pont és (12) bekezdés és 69. §). A leltárkészítési és leltározási szabályzatban ajánlott meghatározni legalább:

- a leltározás során végrehajtandó feladatok, felelősök, határidők (ki, mit és mikorra kell elvégezzen a leltározás során).
- A leltározást végző személyek kijelölésének szabályai (kik végezhetik a leltározást, és hogyan történik a kijelölésük).
- A leltározás során érvényesítendő összeférhetetlenségi szabályok (a leltározást végzők ne legyenek érintettek az adott eszközök vagy források kezelésében).

- A leltározás dokumentálásának szabályai (hogyan kell dokumentálni a leltározás folyamatát és eredményeit).
- A leltár kiértékelésének szabályai (hogyan kell értékelni a leltár eredményeit).
- A leltáreltérések kivizsgálásának/kezelésének szabályai (hogyan kell kezelni és kivizsgálni a leltár során felmerülő eltéréseket).
- A leltárkülönbözetek számviteli elszámolásának szabályai (hogyan kell elszámolni a leltárkülönbözeteket a számvitelben).
- A mérleget alátámasztó leltár összeállítására vonatkozó szabályok (hogyan kell összeállítani a mérleget alátámasztó leltárt).
- A mennyiségi felvétellel történő leltározás gyakorisága: (milyen gyakran kell elvégezni a mennyiségi felvétellel történő leltározást. Legalább három évente kötelező a mennyiségi felvétellel (tétéles, tényleges számolással járó) leltárt készíteni)
- minden alkalmazásra kijelölt számla számjelét és megnevezését;
- a számla tartalmát, ha az a számla elnevezéséből egyértelműen nem következik;
- a számla értékének növekedésének és csökkenésének jogcímeit, azok más számlákkal való kapcsolatát;
- a főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát;
- a számlaosztályok, számlacsoportok részletezését bemutató számlatükröt;
- a számlarendben foglaltakat alátámasztó bizonylati rendet.

A számlarend, számlatükör, bizonylati rend

A kettős könyvvitelt vezető civil szervezetek számára kötelező az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével számlarendet készíteni (Sztv. 161. § (1) bekezdés). A törvény 161. § (2) bekezdés szerint a számlarend tartalmazza:

A számlarend

A számlarend összeállításáért, annak folyamatos karbantartásáért a szervezet képviselőjére jogosult személy a felelős. A kialakított szabályozásnak biztosítania kell a civil szervezet alaptevékenységével, illetve a gazdasági-vállalkozási tevékenységével kapcsolatos bevételek, ráfordítások, kiadások elkülönített nyilvántartását. Az egységes számlakeret célját és felépítését a törvény fogalmazza meg (Sztv. 160 §) Az egységes számlakeret célja, hogy a szervezet eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséért.

séhez, biztosítsa beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat.

Számlatükör

A főkönyvi számlákat a decimális számrendszer alapján a fenti számlaosztályokba kell sorolni. A számlaosztályokat két számjegyű számlacsoportokra, három számjegyű számlákra bontják. Ezek szükség szerint tovább bonthatók alszámlákra, részszámlákra, szervezeti egységekre stb. Ez az alábontás teszi lehetővé, hogy a könyvelésben elkülönítetten lehessen kezelni a különböző forrásból származó bevételeket és azok felhasználását.

Példa a számlakeret részletezésére:

Számlaosztály: 5. Költségnemek (ez kötelező)

Számlacsoport: 51. Alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek ráfordításai

Számla: 511. Ebből közhasznú célhoz kapcsolódó tevékenység ráfordításai

Alszámla: 5111. Anyagköltség - Egy éven belül elhasználódó anyagi eszközök költségei

Részszámla: 51111. A NEA pályázati támogatásból beszerzett anyagok, kellékek

Bizonylati rend

A számlarend részeként vagy külön szabályzatban kialakított bizonylati rend a bizonylatokkal kapcsolatos előírásokat tartalmazza. A bizonylati rendbe a külső és belső bizonylatok kiállításának és kezelésének, használatának és selejtezésének szabályait kell rögzíteni. A bizonylati rendben a – gépi, elektronikus, illetve kézzel kiállított – bizonylatok kiállításának, kezelésének és feldolgozásának részletes szabályai mellett ajánlott rögzíteni a felelős személyeket, a bizonylatok megőrzésének helyét, módját, idejét.

Minden gazdasági eseményről bizonylatot kell kiállítani, anélkül az nem könyvelhető. A szabályozás azt segít elő, hogy a könyvelésbe csak ellenőrzött, minden szempontból megfelelő bizonylatok kerüljenek be. A bizonylati rendben a legfontosabb feladat a szigorú számadású bizonylatokra vonatkozó szabályok megalkotása. A szigorú számadású bizonylatok körébe tartoznak:

– a készpénz kezeléséhez, illetve a külön jogszabály előírása alapján meghatározott gazdasági eseményekhez kapcsolódó bizonylatok (ideértve a számlát, az egyszerűsített számlát és nyugtát is).

- Azok a nyomtatványok, amelyért a nyomtatvány értékét meghaladó vagy a nyomtatványon szereplő névértéknek megfelelő ellenértéket kell fizetni, vagy
- amelynek az illetéktelen felhasználása visszaélésre adhat alkalmat.

Az eszközök és a források értékelési szabályzata

Ezt a szabályzatot is a civil szervezet képviselőjére jogosult személynek kell elkészítenie. (Számv. tv. 14. § (5) bekezdés b) pont és (12) bekezdés) A szabályzat a mérlegben szereplő eszközök és a források értékének megállapítását szolgálja. Ebben a szabályzatban határozza meg a szervezet, hogy milyen elvek szerint és milyen módszerekkel állapítja meg a vagyonának értékét. Az eszközök és a források értékelési szabályzatában ajánlott meghatározni legalább:

- az eszközök valós értékének megállapításának módját;
- bekerülési érték meghatározásának módját, vagy
- az általános értékelési eljárásokkal meghatározott, a piaci árat elfogadhatóan közzétevő érték megállapításának módját;
- az eszközök üzembe helyezése dokumentálásának részletszabályait;

- az eszközök terv szerinti értékcsökkenése meghatározásának és elszámolásának szabályait;
- a terven felüli értékcsökkenés elszámolására vonatkozó rendelkezéseket;
- az értékvesztés elszámolására vonatkozó rendelkezéseket;
- a vevő, az adós minősítésére vonatkozó rendelkezéseket;
- a kisösszegű követelések értékelésének szabályait;
- a korábban elszámolt terven felüli értékcsökkenés, értékvesztés visszairására vonatkozó szabályokat; – a piaci értéken történő értékelés szabályait;
- az értékhelyesbítésre vonatkozó rendelkezéseket.

Az értékelés általános szabályain túl az értékelési szabályzat tovább részletezheti a feladatokat, szabályokat. A szabályzat a mérleg eszköz és forrás oldalán szereplő tételekhez kapcsolódó speciális információkat, rendelkezéseket is megadhat. Ezt mutatja be az alábbi táblázat.

Az eszközök értékelésének szabályai	A források értékelésének szabályai
Az immateriális javak értékelése	A saját tőke értékelése (479/2016 Korm. rendelet 23. §)
A tárgyi eszközök értékelése	A céltartalékképzés szabályai
A befektetett pénzügyi eszközök értékelése	A kötelezettségek értékelése
Az anyagok és áruk értékelése	Passzív időbeli elhatárolások (kettős könyvvezetés esetén)
A közvetített szolgáltatások értékelése	A valutás, devizás tételek értékelése
A követelések értékelése	
A pénzeszközök értékelése	
Aktív időbeli elhatárolások (kettős könyvvezetés esetén)	
A mérleg összeállításának szabályait (az értékelés és a mérleg kapcsolatát)	

A számviteli nyilvántartások számos olyan tételt tartalmaznak, amelyek nem külső bizonylat alapján, hanem belső elemzés és értékelés (értékmegállapítás) alapján kerülnek a könyvelésbe. Ezeknek a „belső” értékelési eljárásoknak a rendjét, módszerét is az értékelési szabályzat tartalmazza.

A szervezet sajátosságaihoz igazodó szabályozás leginkább azt jelenti, hogy az egyesület/alapítvány az Sztv-ben szereplő (pl. Sztv. 47-51 §) általános érvényű rendelkezéseken túl a civil szervezetekre vonatkozó szabályokat is figyelembe veszi. Léteznek speciálisan a civil szervezetekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések is az értékelés kapcsán. Az egyik ezek közül, hogy a civil szervezet részére juttatott adományt az adományozó nyilvántartásába beállított könyv szerinti, ennek hiányában a szokásos piaci áron kell nyilvántartásba venni. (Civil törvény 26. §)

zésekén túl a civil szervezetekre vonatkozó szabályokat is figyelembe veszi. Léteznek speciálisan a civil szervezetekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések is az értékelés kapcsán. Az egyik ezek közül, hogy a civil szervezet részére juttatott adományt az adományozó nyilvántartásába beállított könyv szerinti, ennek hiányában a szokásos piaci áron kell nyilvántartásba venni. (Civil törvény 26. §)

Számviteli alapismeretek

Beszámoló készítése és közzététele

A beszámoló formája

Az egyesületek, alapítványok, valamint az általuk létrehozott jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységek beszámolási kötelezettségeit a számviteli törvény, a Civil törvény és a 479/2016 Korm.rendelet szabályozza. De tartalmilag hatással van a beszámolóra a 350/2011. Korm. rendelet is. A beszámoló formáját a szervezet által folytatott tevékenység, az éves összes bevétel (az alaptevékenység és a vállalkozási tevékenység összes bevételének) nagysága, valamint a könyvvezetés módja határozza meg. A beszámoló formája lehet:

- a) egyszerűsített beszámoló;
- b) egyszerűsített éves beszámoló;
- c) Sztv. szerinti éves beszámoló.

Egyszerűsített beszámoló

Egyszerűsített beszámolót az egyszeres könyvvitelt vezető szervezetek nyújthatnak be, ha az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó bevételük együttes összege – két egymást követő évben, évenként – nem haladja meg az 50 millió forintot. Az egyszerűsített beszámoló részei:

- 479/2016 Korm. rendelet 1 sz. melléklete szerinti egyszerűsített mérleg
- 479/2016 Korm. rendelet 2 sz. melléklete szerinti eredménylevezetés
- 350/2011 Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet (akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne!)

Egyszerűsített éves beszámoló

Egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni a kettős könyvvitelt vezető szervezet. E körbe tartoznak a bevételük mértékétől függetlenül a közhasznú jogállással rendelkező szervezetek. Számukra a Civil törvény írja elő a kettős könyvvezetés, ezáltal közvetve az egyszerűsített éves beszámoló készítésének kötelezettségét. Szintén egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni a civil szervezet, amelynek két egymást követő évben az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó éves bevételének együttes összege meghaladja az 50 millió forintot. Az egyszerűsített éves beszámoló részei:

- 479/2016 Korm. rendelet 3 sz. melléklet szerinti mérleg
- 479/2016 Korm. rendelet 4 sz. melléklet szerinti eredménykimutatás
- a Civil törvény 29. § (4) bekezdés szerinti kiegészítő melléklet (az Szt. szerinti kie-

gészítő melléklet részeként vagy külön dokumentumban csatolva)

- Sztv. szerinti kiegészítő melléklet
- 350/2011 Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet (akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne)

Éves beszámoló

Éves beszámolót köteles készíteni a kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladja az alábbi határértékeket:

1. a mérlegfőösszeg az 1 200 millió forintot,
2. az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó éves bevételének együttes összege a 2 400 millió forintot,
3. az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

Az éves beszámoló részei:

- a számviteli törvény szerinti mérleg (a számviteli politikában kell megjelölni, hogy az Sztv. 1. számú mellékletében szereplő mérleg formák közül melyiket választja a szervezet)
- a számviteli törvény szerinti eredménykimutatás (a számviteli politikában kell megjelölni, hogy az Sztv. 2-3. számú mel-

lékletében szereplő módok közül melyiket választja a szervezet)

- az Sztv. szerinti éves beszámolóhoz tartozó (teljes adattartalmú) kiegészítő melléklet
- a Civil törvény 29. § (4) bekezdés szerinti kiegészítő melléklet (az Szt. szerinti kiegészítő melléklet részeként vagy külön dokumentumban csatolva)
- a 350/2011 Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet (akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne)

A Korm. rendelet 8. § (3a) bekezdés 2023. január 1-én hatályba lépett módosítása szerint az éves nem kell üzleti jelentést készíteni a beszámolóval egyidejűleg.

Könyvviteli szolgáltató megbízása

A szervezet akkor köteles mérlegképes könyvelői szakképesítéssel és a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkező személyt megbízni vagy alkalmazni a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányítására, vezetésére és a beszámoló elkészítésére, ha az éves (éves szintre átszámított) bevétele a tárgyév megelőző két üzleti év átlagában, ennek hiányában az üzleti évben várhatóan meghaladja a 20 millió forintot. (Ez az értékhatár korábban 10 millió Ft volt. 2023. január 1-től változott a 479/2021 Korm. rendelet 15. § (2) bekezdése).

A mérlegképes könyvelői szakképesítés alatt:

- az okleveles könyvvizsgálói szakképesítést;
- mérlegképes könyvelői szakképesítést;
- a mérlegképes könyvelői szakképesítéssel egyenértékű szakképesítést értjük.

A tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkező szakképzett könyvelőket a Pénzügyminisztérium adatbázisában lehet megtalálni:

<https://penzugyiszakkepzes.kormany.hu/nevjegyzek-konyvviteli-szolgaltatast-veg-zok>

Az is szabályos, ha az arra kötelezett szervezet olyan céget bíz meg a beszámoló elkészítésével, a könyvelésének irányításával, amelyik megfelelő végzettséggel és engedéllyel rendelkező személyt alkalmaz.

A beszámoló elfogadása

A beszámolót és közhasznúsági mellékletet a vonatkozó jogszabályok szerint egyesületek esetében a közgyűlésnek (küldöttgyűlésnek), alapítványok esetében a kuratóriumnak kell elfogadnia. Az elfogadott beszámolót pedig az Országos Bírósági Hivatal felé kell megküldeni. Gyakori hiba, hogy a szervezet a közgyűlés vagy a kuratórium jóváhagyása nélkül helyezi letétbe a

beszámolót. A beszámoló úrlaphoz ugyan nem kötelező csatolni a beszámolót elfogadó ülés/határozathozatal jegyzőkönyvét, illetve a döntést, az ÁSZ azonban az ellenőrzés során bekérheti ezt a jegyzőkönyvet is.

A beszámoló aláírása

A Sztv. előírása értelmében a beszámolót a képviselőre jogosult személynek alá kell írnia a hely és a keltezés feltüntetése mellett. (Sztv. 20. § (6) bekezdés, 99. § (5) bekezdés) A civil szervezet vezetője az aláírással vállalja a felelősséget a beszámolóban szereplő adatok tekintetében. A beszámoló letétbe helyezése, közzététele nem mentesít az aláírási kötelezettség teljesítése alól. Az OBH-nak megküldött elektronikus úrlap nem tartalmazza a szervezet képviselőjének aláírását, de a szervezetnek rendelkeznie kell aláírt példánnyal, amit a Számv. tv. szerint köteles megőrizni.

A beszámoló közzététele a szervezet honlapján és székhelyén

Ha a civil szervezet saját honlappal rendelkezik, akkor a beszámolót és a közhasznúsági mellékletet a saját honlapján is köteles elhelyezni. Ennek határideje szintén május 31. A szervezet a saját honlapján közzétett adatok folyamatos megtekinthetőségét legalább a közzétételt követő második üzleti évre vonatkozó adatok közzétételéig bizto-

sítja. A szervezetnek be kell tartania azokat a szabályokat is, amelyeket a saját létesítő okiratában határoz meg a beszámolóinak a szervezet székhelyén történő közzétételével, illetve a beszámoló nyilvánosságával, megtekinthetőségével kapcsolatban meghatároz.

A beszámoló benyújtásának módja

A beszámolót és közhasznúsági mellékletet

- elektronikus úton (Ügyfélkapun vagy Cégekkapun keresztül) vagy
- papír alapon postai úton (1363 Budapest, Pf.24.), illetve
- papír alapon személyesen az OBH Ügyfélszolgálati Irodáján (1055 Budapest, Szalay u. 16.) lehet benyújtani.

Az elektronikus eljárásra kötelezett szervezetek (pl. közhasznú szervezetek, szövetségek) a beszámolójukat kizárólag elektronikus úton nyújthatják be.

Azok a szervezetek, amelyeknek mérlegfőösszege eléri az 5 millió forintot csak elektronikus úton nyújthatják be a beszámolót.

Azok a szervezetek, melyek nincsenek elektronikus útra kötelezve, választásuk szerint elektronikus úton vagy papír alapon is járhatnak.

Gyakori hiba a beszámoló e-mail-ben való megküldése, amely nem felel meg hatályos jogszabályoknak, az így érkező beszámolót az OBH-nak nem áll módjában közzétenni.

„Űrlapkényszer”

A beszámolók kizárólag az Országos Bírósági Hivatal (OBH) által rendszeresített űrlapok legfrissebb közzétett verzióján nyújthatók be, melyek kitöltéséhez Általános Nyomtatványkitöltő (ÁNYK) program szükséges. Jelenleg háromféle űrlap áll rendelkezésre:

PK-...41 Az egyszeres könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági melléklete

PK-...42 A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklete

PK-...43 A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet éves beszámolója és közhasznúsági melléklete.

A kipontozott rész helyén egy évenként növekvő szám áll. A 2024. évről szóló – 2025. május 31-ig teljesítendő beszámolót – a Pk-1041, Pk-1042 és a Pk-1043 űrlapokon lehet teljesíteni. A 2023. évre vonatkozó, esetleg elmulasztott beszámolót a Pk-941, Pk-942 vagy a Pk-943 űrlapokon lehet benyújtani. Az éves számviteli beszámolót, az előírt határidő után egy évig lehet szankció nélkül elfogadni és letétbe helyezni.

A kézirat zárásakor még nincs információ arról, hogy meddig maradnak érvényben az ÁNYK alapú beszámoló űrlapok, vagy ezeket is felváltják az iFORM nyomtatvá-

nyok. A bíróság felé benyújtott minden más, elektronikus úton benyújtandó előterjesztéshez, kérelemhez a magyarországi honoldalon elérhető iFORM űrlapokat kell használni!

A mellékletek

A beszámolóhoz csatolandó mellékletek az alábbiak:

1. Könyvvizsgálói jelentés: amennyiben arra kötelezett a szervezet, a könyvvizsgálói jelentést csatolni kell a beszámolóhoz,
 2. Kiegészítő melléklet: a 479/2016. (XII.28.) Korm. rendelet 22.§ (1) bekezdése szerint az egyszerűsített éves beszámolót benyújtó civil szervezetnek szükséges a Számviteli törvény szerinti kiegészítő mellékletet is benyújtani.
- A Civil törvény. 29.§ (4) bekezdése szerinti – támogatási programmal kapcsolatos adatok is ebben a – PK-...42 ÁNYK űrlaphoz pdf- formátumban csatolt – kiegészítő mellékletben mutathatók be.
- A 2022. előtt használt beszámoló nyomtatványokon megtalálható – a támogatási programmal kapcsolatos adatok bemutatására szolgáló – „9. oldal – Kiegészítő melléklet” elnevezésű lap már nem része az űrlapnak. De a korábbi beszámoló űrlapoknak ez a része segítséggül szolgálhat

nak a Civil törvény szerinti kiegészítő mellékletek elkészítéséhez.

3. Meghatalmazás: beküldő jogosultságának igazolására.

Könyvvizsgálói jelentés, a szöveges beszámoló, illetve a kiegészítő melléklet megjelenik a Civil szervezetek névjegyzékében közzétett dokumentumban. Ezért fontos, hogy a melléklet csatolása során a megfelelő csatolmánytípust válasszák ki, mert ennek elmulasztása elutasítási ok lehet.

A számviteli beszámoló elfogadásáról hártaozó ülés jegyzőkönyve, jelenléti íve nem részei a beszámolónak, nem szükséges megküldeni a beszámoló mellékleteként!

A beszámoló befogadása az OBH által

A **papír alapon** megküldött beszámolót az OBH kizárólag eredetben, keltezéssel ellátva, a tárgyév, illetve az időszak pontos feltüntetésével, valamint a képviselő aláírásával ellátva fogadja el.

Elektronikus megküldés esetén a beszámoló közvetlenül a szervezet Céghozjáróján vagy a képviselő Ügyfélkapuján nyújtható be. Ha nem a szervezet saját Céghozjáróján, illetve a képviselő Ügyfélkapuján keresztül kerül a beszámoló benyújtásra, a jogosultságot **meghatalmazás csatolásával** igazolni szükséges.

A meghatalmazást teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni, formai követelménye nincs. A pdf formátumba átalakított meghatalmazást minden egyes beszámolóhoz csatolni kell, de ez lehet ugyanaz a korábban készített meghatalmazás, amely általános és visszavonásig érvényes.

A meghatalmazás elkészítését szerkeszthető iratsablon segíti, amely az alábbi oldalon érhető el: <https://birosag.hu/eljarasok-nyomtatvanyai/civil-eljarasok-urlapjai/civil-beszamolok>

Figyelem! Az OBH nem lát rá a NAV-nál történő eljárásokra szóló regisztrációkra, illetve arra sem, hogy az adott szervezet Cégbiztosítójához ki került ügykezelőként hozzárendelésre.

Az OBH értesítései a beküldés után

Az elektronikus úton beküldött beszámolók esetében az alábbi értesítések érkeznek:

1. A Központi Rendszertől érkező Feladási és Letöltési igazolás

Ezeket az értesítő üzeneteket a Tárhely az alapbeállítása szerint kiszűri. Ezért nem jelennek meg a „Beérkezett üzenetek” között és a Tárhelyhez tartozó e-mail címre sem érkezik ezekről értesítés. A „Szűrés” beállít

ásával tudja ezeket az üzeneteket megtekinteni úgy, hogy a „Kivéve rendszerüzenetek” elől kiveszi a pipát.

Ha így van beállítva a Tárhely, és nem érkezik meg pár percen belül a Feladási és Letöltési igazolás, akkor érdemes a beszámolót ismételtel elküldeni (előtte mindenképpen javasolt ellenőrizni, hogy nem került-e az igazolás a szűrt dokumentumok közé, illetve nem áll-e fenn a kézbesítést befolyásoló központi üzemzavar, amelyről a birosag.hu – Rendkívüli hírek oldalán ad tájékoztatást az OBH)

2. Az Országos Bírósági Hivataltól érkező érdemi válasz:

- szabályszerű benyújtás esetén „**Igazolás**” dokumentum,
- nem szabályszerű benyújtás esetén „**Elutasítás**”, amelyben a **hiba pontos megjelölésével** hívja fel a figyelmet az OBH a beszámoló ismételt előterjesztésére.

Az érkező dokumentumot minden esetben el kell olvasni!

Előfordul, hogy a szervezet egy pályázat benyújtásakor, esetleg egy törvényességi felülvizelési eljárás során szembesül azzal, hogy a beszámolója nem elérhető. Ez előfordul azokban az esetekben, amikor a könyvelő nyújtja be a beszámolót a szervezet képviselőjének.

lőjének ügyfélkapu azonosítójával bejelentkezve. Ha az érintett képviselő nem ellenőrzi az OBH választát, nem értesül a közzététel esetleges elutasításáról.

A beszámoló beküldése tisztújítás esetén

Gyakori kérdés a beszámoló benyújtása akkor, amikor még az újonnan megválasztott képviselő Törvényszék általi bejegyzése folyamatban van. Ebben az esetben a megválasztott képviselő már eljárhat, az erre való jogosultságát a megválasztásáról szóló aláírt közgyűlési jegyzőkönyv csatolásával tudják igazolni (a beszámoló nyomtatvány „Meghatalmazás” csatolmánytípusához szükséges csatolni).

OBH Ügyfélszolgálat

A beszámolókkal kapcsolatban felmerült kérdéseikkel kapcsolatban az OBH Ügyfélszolgálati Irodája áll rendelkezésre az alábbi elérhetőségeken:

email: civilinfo@obh.birosag.hu

telefon: +36 1 354 4165, +36 1 354 4295

Személyesen:

Országos Bírósági Hivatal

Országos Nyilvántartási Iroda
1055 Budapest, Szalay utca 16.

Ügyfélfogadás:

H-Cs: 9:00 – 16:00,

P: 9:00 – 13:00

Leltárkészítési, leltározási szabályzat

A leltár a szervezet vagyónát (az eszközöket, forrásokat) veszi számba mennyiség és érték szerint is. A szabályzat a leltárkészítés gyakoriságát, menetét és felelősségi rendjét tartalmazza.

Beszámoló
Tartalma a mérleg, eredménylevezetés vagy eredménykimutatás, közhasznúsági melléklet, kiegészítő melléklet (kettős könyvvitel esetén)

Adózási kötelezettség (Áfa, Tao, helyi iparüzési adó gépjármű adó stb. szükség szerint)

Egyszeres könyvvitel
(A szervezet választása alapján) pénzforgalmi személetű könyvelés (az analitikus nyilvántartásokba kerül minden amit a naplófőkönyv nem tartalmazhat)

Kettős könyvvitel

(Jogsabályi kötelezettség vagy a szervezet választása alapján) a főkönyvi számlákon a változások könyvelése az analitikus nyilvántartásokban a konkrét gazdasági események könyvelése

Könyvviteli rendszer

Számlarend és számlatükör

Milyen nyilvántartásokba kell rögzíteni a gazdasági események bizonylatait. Milyen számlákat, alszámlákat használ a könyvelés, illetve hogyan lehet elkülönítetten könyvelni a bevételeket, ráfordításokat.

Pénzkezelési szabályzat

Milyen formában, hol, milyen szabályok mellett zajlik a pénzforgalom? Kinek mi a dolga, felelőssége?

Bizonylati rend

Milyen tartalommal és formában fogad be, illetve ad ki bizonylatokat, számlákat a szervezet? Mitől hitelesek és pontosak a bizonylatok? Kinek mi a dolga, felelőssége?

Számviteli politika

A szervezet számviteli rendszere

Gazdasági esemény

Jogsabályi követelmények

Számviteli, civil jogi és adózási megfelelés

A szervezet adottságai

Mi a célja, tevékenysége, milyen bizonylatokat fogad, illetve ad ki, milyen vagyonnal, milyen erőforrásokkal rendelkezik stb.

Milyen információk szükségesek?

A szervezet vezetését támogató információk + az adományozók, támogatók és az emberek bizalmát erősítő információk

Az Állami Számvevőszék civil szervezetekkel kapcsolatos tevékenysége

Klinga László, az ÁSZ Államháztartáson kívül szervezeteket ellenőrző igazgatósága igazgatójának üzenete

Tisztelt Olvasók!
Kedves civil szervezetek!

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) Államháztartáson kívüli szervezeteket ellenőrző igazgatósága vezetőjeként köszöntöm Önöket! Örömmel éltem azzal a lehetőséggel, hogy a Civil kézikönyv hasábjain keresztül bemutassam az ÁSZ civil szervezetekkel kapcsolatban végzett tevékenységét és emellett az elmúlt évek ellenőrzéseinek tapasztalatairól is beszámolhassak.

Az ÁSZ-on belül Igazgatóságunk végzi – többek között – a civil szervezetek ellenőrzését is. Az ellenőrzések teljes folyamatában (a kiértékeléstől a helyszíni ellenőrzés lefolytatásán át az esetleges intézkedések megtételéig) támogatjuk az ellenőrzött civil szervezetek munkáját az ellenőrzések eredményes lefolytatása érdekében. Emellett tanácsadó tevékenységünk kiszélesítésével is nyitottunk a civil szféra felé. Az ellenőrzé-

sek megállapításait nemcsak a honlapunkon (www.asz.hu/jelentesek) közzétett jelentésekből ismerhetik meg, hanem az ellenőrzési tapasztalatokat tudásmegosztó rendezvényeinken „házhoz vittük”, ahol elsősorban nem egyoldalú információ átadásra, közlésre, hanem konzultációra is lehetőséget biztosítottunk. A ház helyszínén összesen 815 civil szervezet képviselőjében 1060 fő vett részt, akik a szervezetek vezetőiként, gazdasági szakembereiként, valamint jó néhány szervezet esetében a könyvviteli szolgáltatók képviselőiként vettek részt az eseményeken. A civil szervezetek saját, pénzügyi-számviteli értelemben vett szabályszerű működésének kialakításához az ÁSZ honlapján elérhető civil önteszt közzétételével (www.asz.hu/onteszt) nyújtunk további segítséget Önöknek. Az önteszt kidolgozásával kívánjuk támogatni a törvényes gazdálkodás feltételeinek megeremtését. Éljenek a felkínált lehetőséggel, töltsék le az öntesztet!

A civil szervezetek törvényes gazdálkodása, annak megeremtése és megtartása nemcsak a közpénzek átláthatóságának biztosítása miatt fontos, hanem a civil szféra társadalmi megítélése, a közbizalom fenntartása érdekében is. A civil szervezetek részére az államháztartási forrásból nyújtott támogatás összege 2022-ben közel 612 milliárd forint volt. Az ÁSZ-nak törvényben előírt

feladata, hogy ezen források felhasználását ellenőrizze a civil szervezeteknél. Fontos megemlíteni, hogy a támogatásban részesülő szervezeteknél a gazdálkodásuk egészét is ellenőrizheti az ÁSZ. Azon közélet befolyásolására alkalmas civil szervezeteknél (ahol a mérlegfőösszeg eléri a 20 millió forintot), melyek az adott év vonatkozásában nem kaptak, illetve nem használtak fel államháztartási forrásból származó támogatást, törvényességi szempontok szerinti szintén ellenőrzés végezhető.

Bízom benne, hogy az ÁSZ által nyújtott lehetőségekkel minél több civil szervezet él majd a jövőben is, így a magyar emberek adóforintjaiból támogatás formájában biztosított pénzeszközök felhasználása mindig a célnak megfelelően fog történni. Eredményes, átlátható és szabályszerű gazdálkodást kívánok!

*Klinga László ellenőrzési igazgató
Állami Számvevőszék
Államháztartáson kívül szervezeteket
ellenőrző igazgatóság*

Mit ellenőriz az ÁSZ?

Az ÁSZ az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve. Törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését.

Az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény (ÁSZ tv.) 5. § (3) bekezdése előírásai alapján az ÁSZ az államháztartásból nyújtott támogatás vagy az államháztartásból meghatározott célra ingyenesen juttatott vagyon felhasználását ellenőrzi többek között a közhasznú szervezeteknél, az egyesületeknél és alapítványoknál, és az egyéb kedvezményezett szervezeteknél. Az ellenőrzés célját mindig az adott ellenőrzési program határozza meg.

A civil szervezetek ellenőrzésével kapcsolatban két tény fontos kiemelni:

- a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése alapján történő átutalását – SZJA 1%-ot – az ÁSZ nem ellenőrzi,
- amennyiben a civil szervezet az államháztartásból támogatásban vagy ingyenes vagyonjuttatásban részesült, akkor viszont a gazdálkodási tevékenységének egésze ellenőrizhető.

Az ÁSZ tv. 5. § (11) bekezdés e) pontja alapján külön ellenőrzési feladat a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény szerinti egyesületek és alapítványok törvényességi szempontok alapján történő ellenőrzése, függetlenül attól, hogy az adott szervezet kapott-e államháztartási forrásból támogatást, vagy sem.

A közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző szervezet lehet az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) hatálya alá tartozó mindazon, alapítványi vagy egyesületi formában működő civil szervezet, amelynek tárgyévi mérlegfőösszege eléri a 20 millió forintot, de tevékenységét tekintve nem minősül sportegyesületnek, vagy vallási közösségnek, illetve nemzetiségi egyesületnek, továbbá a nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviselést, vagy a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó alapítványnak.

Ellenőrzött civil szervezetek, ellenőrzési tapasztalatok

Az ÁSZ Államháztartáson kívüli szervezeteket ellenőrző igazgatósága a 2023. évben kezdte meg a civil szervezetek ellenőrzését,

melynek keretében 12 sportegyesületnél ellenőrizte a Tao támogatásokból (látvány-csapatsport támogatásból) megvalósult tárgyi eszköz beszerzéseket, továbbá 116 civil szervezetnél (egyesület, alapítvány) egy kiválasztott államháztartási forrásból származó támogatás könyvviteli nyilvántartása szabályszerűségének ellenőrzésére került sor. A gazdálkodás ellenőrzése témakörben 6 sportszövetségnél és ezekhez kapcsolódóan 53 sportegyesületnél a beszámolási kötelezettség teljesítésének, a vagyonyilvántartásnak, a támogatások elkülönített nyilvántartásának, valamint az államháztartási forrásból származó közvetlen, és a Tao támogatások, valamint a meghatározott célra ingyenesen juttatott vagyon felhasználásának vizsgálatára került sor. Az Igazgatóság a fent felsorolt témában 2024-ben is folytatja ellenőrzéseit, melyek kiegészülnek az államháztartási forrásból kapott támogatások célhoz kötött felhasználásának ellenőrzésével, valamint a támogatást kapó szervezetek gazdálkodásának ellenőrzésével.

Az ÁSZ a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény szerint évente összefoglaló jelentést tesz közzé a hivatkozott jogszabály hatálya alá tartozó egyesületekről és alapítványokról. A 2022. évben közzétett összefoglaló jelentés a 2021.

évre vonatkozó adatok alapján, a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző szervezetnek minősülő civil szervezetek körében a jogszabályok által előírt kötelező gazdálkodási, számviteli szabályozási kereteik kialakításának megfelelőségére irányuló ellenőrzésen alapult. A 2023. évben nyilvánosságra hozott összefoglaló jelentés annak értékelésére terjedt ki, hogy egy kiválasztott államháztartási forrásból származó támogatás könyvviteli nyilvántartása során miként érvényesültek a jogszerűségi szempontok / jogszabályi előírások.

Civil „önteszt”

Az ÁSZ tanácsadói tevékenysége részeként a civil szervezetek támogatása céljából, 2023 májusában önkéntesen kitölthető, a korábbiaktól eltérő tartalmú „öntesztet” tett közzé a honlapján. Tanulmányozásával, kitöltésével a civil szervezetek értékelhetik saját működésüket. Az „önteszt” kitöltése anonim, a rendszer a kitöltő szervezetekről nem gyűjt és nem tárol adatokat, célja a civil szervezetek törvényes működésének elősegítése.

Az önteszt a civil szervezetek működési formája szerinti kialakított csoportosításban tartalmazza a kérdéseket, melyek úgy kerültek összeállításra, hogy abból az alkalmazott gyakorlat – pl. egy-egy szabályozás tartalma – ellenőrizhető legyen, iránymuta-

tást adjon a jó gyakorlathoz. Az „önteszt” a szabályozás vonatkozásában több, a számviteli törvényből levezethető területet jelenít meg, azonban annak eldöntése, hogy az adott civil szervezet szempontjából releváns, nem releváns, vagy egy még nem szabályozott területre mutat rá, a civil szervezet sajátosságaitól függ. A kitöltést követően, a kérdésekre adott válaszok alapján egy összegző értékelés mutat képet arról, hogy a civil szervezet esetében melyek a beavatkozást, javítást, pontosítást igénylő területek, illetve a belső szabályok mennyiben támogatják a szervezet törvényes gazdálkodását.

Civil Tudásmegosztó rendezvények

Az ÁSZ Államháztartáson kívüli szervezeteket ellenőrző igazgatósága a 2023. évben, a civil szervezeteket érintő ellenőrzéseit követően az ellenőrzés tapasztalatai, a feltárt jó gyakorlatok és hiányosságok ismeretében, az ÁSZ tanácsadói tevékenységének részeként konzultatív jellegű „Tudásmegosztó rendezvényeket” szervezett. A tudásmegosztás célja a civil szervezetek törvényes gazdálkodásának, ezen belül is kiemelten az államháztartási forrásból származó támogatások szabályszerű felhasználásának, elszámolásának és ellenőrizhetőségének, továbbá a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának elősegítése volt. Az előadássorozatban az ellenőrzési

tapasztalatokon keresztül, a jó gyakorlatok kiemelésével mutattuk be a civil szervezetek gazdálkodásának fontos területeit, továbbá felületet biztosítottunk a civil szervezeteket foglalkoztató kérdések megválaszolására is.

A „Tudásmegosztó rendezvények” 2023. november 28. és 2024. május 14. között kerültek lebonyolításra. A rendezvények szervezésében a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultációs Főosztálya és a vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központok nyújtottak segítséget Igazgatóságunk számára. A Főosztály aktív közreműködésével tudtuk biztosítani, hogy a „Tudásmegosztó Rendezvény” valamennyi vármegyében és a fővárosban megrendezésre kerülhetett. Az ehhez hasonló rendezvényeket az ÁSZ a jövőben is folytatni szeretné, ezzel segítve a civil szervezetek felelős és szabályszerű gazdálkodásának megvalósítását.

A Civil Tudásmegosztó rendezvények témakörei

A Tudásmegosztó rendezvényeken az ÁSZ Államháztartáson kívüli szervezeteket ellenőrző igazgatóságának munkatársai a 2023. évben lefolytatott ellenőrzések tapasztalatai alapján nyújtottak tájékoztatást a következő témakörökben.

Szabályozási környezet:

Létesítő okirat (alapszabály, alapító okirat): Kötelező tartalmi része a Ptk. minden jogi személyre vonatkozó általános részben foglaltak, továbbá az egyes jogi formákra vonatkozó speciális részben található előírások. Ilyen az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenység(ek) és a vállalkozási tevékenység(ek) meghatározása, elkülönített kimutatása; a közhasznú tevékenység és a közhasznú jogállás kérdésköre; a szervezeti felépítés meghatározása; felügyelőbizottság illetve közhasznú jogállású civil szervezet esetében felügyelő szerv létrehozása. A létesítő okirat nem csak a működés, hanem a számviteli, adó- és egyéb jogszabályok alkalmazása során is pontos, jól elhatárolható iránymutatást ad. Ilyen lehet pl. a gazdálkodási jogkörök lehatárolása, továbbá azok a döntések, melyeket az alapító fenntart magának. A létesítő okiratban rögzíteni kell a szervezet képviselőit, illetve annak helyettesítése rendjét, azt a cél szem előtt tartva, hogy a civil szervezet folyamatos működése biztosított legyen.

Beszámolás és könyvvizetés:

A civil szervezet által készítendő beszámoló formájának és tartalmi elemeinek meghatározása a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési

és könyvvizelési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számv. tv.) előírásai alapján történik. A beszámolóhoz igazodóan a könyvvizelés módjának meghatározása (egyszeres könyvvitel, kettős könyvvitel) során figyelembe kell venni, hogy a Civil tv. előírás szerint a közhasznú jogállású szervezetek kettős könyvvitel vezetésére kötelezettek.

A civil szervezeteknek működésükről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetükről az üzleti év – mely esetükben az alakulás és a megszűnés évét kivéve egybeesik a naptári évvel – könyveinek zárását követően beszámolót kell készítenie, melyet magyar nyelven kell összeállítania, és abban az értékeket forint pénznemben kell megjeleníteni. A beszámolók kapcsán érdemes figyelmet fordítani a beszámolók adatainak pontosságára, az eszköz és forrás egyezőségére, valamint a nyitó és záró állományok közötti egyezésre.

A kettős könyvvitelt vezető civil szervezeteknek beszámolójuk részeként - a Számv. tv. szerinti tartalommal - kiegészítő mellékletet kell készíteni. A közhasznú jogállású civil szervezeteknek - a Civil tv. előírása alapján - a beszámoló kiegészítő mellékletében be kell mutatni a támogatási program keretében véglegesen felhasznált összegeket támogatásonként.

Amennyiben az releváns, a civil szervezeteknek eleget kell tenniük a 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendeletben előírt könyvvizelési kötelezettségnek.

Valamennyi szervezetnek a Civil tv.-ben előírtaknak megfelelően, a határidő betartásával gondoskodnia kell a beszámoló letétbe helyezéséről és közzétételéről. Ezért a beszámoló készítésének idejét úgy kell meghatározni, hogy az elfogadásáért felelős döntéshozók számára elegendő idő álljon rendelkezésre az alapos döntés meghozatalára, tehát a beszámoló készítésének időpontja ne egyezzen meg a közzétételi határidővel (üzleti évet követő ötödik hónap utolsó napjával).

A civil szervezeteknek a beszámolóval egyidejűleg közhasznúsági mellékletet kell készíteni a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet melléklete szerinti tartalommal. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a közhasznúsági mellékletben a Civil tv. előírásai alapján (közhasznú) cél szerinti juttatásként be kell mutatni a civil szervezet által nyújtott pénzbeli és nem pénzbeli szolgáltatásokat.

Gazdálkodási szabályzatok:

A civil szervezeteknek rendelkezniük kell a szabályszerű gazdálkodás feltételeit biztosító belső szabályozó eszközökkel és számviteli keretekkel, melyek elkészítéséért

a szervezet képviselőjére jogosult személy a felelős. A civil szervezeteknek a könyvvizetés módjától függetlenül rendelkezni kell a szervezeti sajátosságaikat is megjelenítő számviteli politikával, valamint a számviteli politika keretében elkészítendő szabályzatokkal: az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatával, az eszközök és a források értékelési szabályzatával és pénzkezelési szabályzattal. Számlarend készítésére a kettős könyvvitelt vezető civil szervezetek kötelezettek. A civil szervezeteknek akkor kell az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot készíteniük, amennyiben a civil szervezet éves beszámolót készít, és az értékesítésnek az eladott áruk beszerzési értékével, a közvetített szolgáltatások értékével csökkentett nettó árbevétele valamely üzleti évben az egymilliárd forintot vagy a költségnemek szerinti költségek együttes összege az ötszázmillió forintot meghaladja.

Támogatások könyvviteli nyilvántartása:

A támogatások könyvviteli nyilvántartásával, elszámolásával kapcsolatos jogszabályi előírásokat a Civil tv., a 479/2016 (XII. 28.) Korm. rendelet és a Számv. tv. tartalmazza. A támogatói okiratok / támogatási szerződések szintén tartalmazzák a támogatások felhasználásával, elszámolásával,

elkülönített nyilvántartásával kapcsolatos előírásokat és határidőket.

Az ellenőrzés tapasztalatai alapján az államháztartási forrásból származó támogatások többségét a civil szervezetek számára a támogatás felhasználásáról szóló záró pénzügyi elszámolás elfogadásáig előlegként folyósították. Az előlegként folyósított támogatásokat a civil szervezeteknek a záró pénzügyi elszámolás elfogadásáig könyvviteli nyilvántartási rendszerükben kötelezettségként kell kimutatniuk. Amennyiben a támogatás felhasználása és elszámolása több évet érint, a Számv. tv. előírásai alapján az időbeli elhatárolás elvének alkalmazásával lehetséges az adott üzleti évben felhasznált támogatás összegének megfelelő nagyságrendű bevétel aktív időbeli elhatárolásokkal szembeni elszámolása. A támogatás záró pénzügyi elszámolásának elfogadását követően az előlegként folyósított, a kötelezettségként nyilvántartott összeg egyéb bevételként történő elszámolásával és az aktív időbeli elhatárolás összegének feloldásával kerül lezárásra a támogatással kapcsolatos könyvviteli elszámolás. Az elszámolás alapján a civil szervezet könyveiben az előlegként folyósított támogatásnak eredményhatása az érintett üzleti években nem keletkezik.

A támogatók által nem előlegként folyósított, bevételként elszámolható támogatások

estében kiemelt figyelmet kell fordítani a Számv. tv. azon előírására, mely szerint passzív időbeli elhatárolásként kell kimutatni a költségek (a ráfordítások) ellentételezésére - visszafizetési kötelezettség nélkül - kapott, pénzügyileg rendezett, egyéb bevételként elszámolt támogatás összegéből az üzleti évben költséggel, ráfordítással nem ellentételezett összeget. A passzív időbeli elhatárolást a költségek, ráfordítások tényleges felmerülésekor kell megszüntetni. Az elszámolás alapján a civil szervezet könyveiben a bevételként folyósított támogatásnak eredményhatása az érintett üzleti években nem keletkezik.

Amennyiben a támogatást továbbutalási céllal folyósította a támogató, biztosítani kell, hogy a könyvviteli nyilvántartásban a támogatással kapcsolatos adatok rendelkezésre álljanak. A támogatás csak abban az esetben minősül továbbutalási céllal folyósított támogatásnak, ha a támogatói okirat / támogatási szerződés, vagy azok kötelező mellékletét képező költségterv alapján a továbbutalási jelleg egyértelműen megállapítható.

A támogatások könyvviteli nyilvántartása során figyelmet kell fordítani a Számv. tv. azon előírására, mely szerint a passzív időbeli elhatárolások között halasztott bevételként kell kimutatni az egyéb bevételként vagy a pénzügyi műveletek bevételeként elszámolt, fejlesztési célra - visszafizetési kötelezettség

nélkül - kapott, pénzügyileg rendezett támogatás véglegesen átvett pénzeszköz összegét. A halasztott bevétel a fejlesztéssel megvalósított eszköz bekerülési értéke vagy annak arányos része költségkenti, ráfordításkenti elszámolásakor kell megszüntetni.

A Civil tv. előírása alapján a támogatások felhasználásáról olyan elkülönített nyilvántartás kell vezetni, melyből támogatásonként megállapítható és ellenőrizhető a támogatás felhasználása. A civil szervezetek a jogszabályi előírásnak megfelelő elkülönített nyilvántartás döntésüknek megfelelően, a szabályzataikban rögzítettek szerint biztosíthatják a költségek, ráfordítások elszámolására szolgáló főkönyvi számlák alábontásával, támogatásonként nyitott alszámlák használatával, vagy támogatásonként kialakított egyedi azonosítók (munkaszám, költséghely kód, támogatás azonosító stb.) alkalmazásával.

A tao támogatás egy egyedülálló, közvetett támogatási forma. Működésének alapja, hogy a társasági adó alanyai a fizetendő társasági adójuk egy meghatározott arányát a központi költségvetés helyett közvetlenül a látvány-csapatsportágakban működő sport-szervezeteknek adják át. Ezzel lényegében az állam a saját bevételeinek egy részét engedi át, ezért a látvány-csapatsport szervezetek részére nyújtott társasági adó támogatás közpénznek minősül, mert amennyiben ezt a

gazdálkodó szervezetek nem ajánlják fel, úgy közvetlenül a központi költségvetés adóbevételét képeznék. A támogatási forma keretében a társasági adó alanya a támogatható sportszervezetek részére teljesít támogatást.

A fentiekben bemutatott előírásokat kell alkalmazni a látvány-csapatsport támogatását biztosító támogatási igazolás kiállításáról, felhasználásáról, a támogatás elszámolásának és ellenőrzésének, valamint vizszafejtésének szabályairól szóló 107/2011. (VI. 30.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó támogatások számviteli nyilvántartásánál is. Annak figyelembevétele mellett, hogy a hivatkozott Korm. rendelet szerint a sportfejlesztési program végrehajtásának a tárgyév július 1-jétől a tárgyévét követő év június 30-áig terjedő időszaka a támogatási időszak. Amely ebből következően két üzleti évet érint. Továbbá a támogatások felhasználása nyilvántartásának tükröznie kell az egyedi sportfejlesztési programhoz, azon belül a különböző jogcímenként kapott támogatás felhasználását. Ennek figyelembevételével a támogatások felhasználásának nyilvántartásában nem elegendő azt megjelölni, hogy pl. utánpótlás neveléshez kapcsolódó felhasználás, azon belül ki kell tudni mutatni – a számviteli nyilvántartásban is, nem csak az adott sportszövetség felé készülő elszámolási táblázatban –, hogy az

pl. tárgyeszköz beszerzésre vagy személyi jellegű ráfordításra stb. került felhasználásra, elszámolásra. A látvány-csapatsport támogatások esetén is tartalmazhat a jóváhagyott program olyan költségekre kapott támogatást, amelyhez kapcsolódóan a bevétel is befolyt a tárgyévben, ugyanakkor a költségek nem a tárgyévben merültek fel. Ilyenkor a Számv. tv. 44. § (2) bek. előírása alapján passzív időbeli elhatárolásként kell elszámolni a költségekkel nem ellentételezett támogatást. Továbbá a jóváhagyott támogatási program tartalmazhat tárgyi eszköz beszerzést, felújítást, immateriális javak beszerzését, előállítását, melyekre a kapott támogatás a Számv. tv. előírása alapján fejlesztési célra kapott támogatásnak minősül. Így a befolyt és egyéb bevételként elszámolt támogatást időbelileg el kell határolni (passzív időbeli elhatárolások között halasztott bevételként kell nyilvántartásba venni). Azon belül támogatásonként kell nyilvántartani, és a tárgyi eszköz, immateriális javak bekerülési értéke támogatással arányos részének költségkenti, illetve ráfordításkenti elszámolásakor kell feloldani.

*Klinga László ellenőrzési igazgató
Siposné Dóczi Klára Ibolya számvevő
Állami Számvevőszék Államháztartáson
kívüli szervezeteket ellenőrző igazgatóság*

A közérdekű önkéntesség

A közérdekű önkéntesség fogalma

Magyarországon a Közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény (2005. évi LXXXVIII. törvény, továbbiakban: Köt.) szabályozza a közérdekű önkéntes tevékenységeket. Közérdekűnek akkor számít az önkéntes tevékenység, ha azt ellenszolgáltatás nélkül, önként (tehát nem valamilyen bírósági intézkedés hatására), önzetlenül (mások, a saját rokoni körén kívül esők javára), nem a szervezet tagjaként, munkavállalójaként vállalt kötelezettségeként, a közérdekű önkéntesek fogadására jogosult szervezetnél végzi az önkéntes.

Mely szervezetek fogadhatnak közérdekű önkénteseket?

A Köt. viszonylag tágan, de lehatárolja, hogy mely szervezetek fogadhatnak közérdekű önkénteseket. Ez alapján minden civil szervezet fogadhat közérdekű önkéntest. Az önszerveződő, bejegyzés nélküli közösségek – a civil társaságok kivételével – kiesnek e

körből. A pontos felsorolást a törvény adja meg a 3. § (1) bekezdésben.

Így fogadó szervezet lehet:

- a) a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai körében;
- b) a nemzetiségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében;
- c) a költségvetési szerv az alaptevékenysége körében;
- d) a magyarországi székhelyű civil szervezet, közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- e) a magyarországi székhelyű egyházi jogi személy vagy vallási egyesület a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- f) a jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többletszolgáltatások körében a magyarországi székhelyű, illetve magyar hatóság által kiadott működési engedéllyel rendelkező, jogképes:

- a. szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, intézmény vagy háálózat,
 - b. egészségügyi szolgáltató,
 - c. köznevelési intézmény,
 - d. szakképző intézmény,
 - e. felsőoktatási intézmény,
 - f. muzeális intézmény,
 - g. nyilvános könyvtár,
 - h. közlevéltár,
 - i. nyilvános magánlevéltár,
 - j. közművelődési intézmény (az a-j. alpontban szereplők együtt: fogadó intézmény);
- g) a nem jogképes fogadó intézmény fenntartója a fogadó intézmény jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a fogadó intézmény közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében. E kategóriában a cégek, egyéni vállalkozások is megjelenhetnek a fogadó szervezetek között.

Hogyan fogadhat közérdekű önkénteseket egy szervezet?

A közérdekű önkéntesek fogadásának gyakorlati feltétele, hogy az őket fogadó szervezet, intézmény, egyház stb. szerepeljen a közérdekű önkéntes tevékenységet

fogadó szervezeteket tartalmazó nyilvántartásban. A nyilvántartás a közérdekű önkéntességgel foglalkozó honlapon érhető el.

Hogyan kell a szervezetet felvetetni a fogadó szervezetek nyilvántartásába?

A nyilvántartásba vételt a “Közérdekű önkéntes tevékenység bejelentéséhez szükséges adatlap” kitöltésével lehet kezdeményezni. A bejelentkezéshez szükséges adatlap és annak útmutatója a Kulturális és Innovációs Minisztérium Fialalokért Felelős Főosztálya önkéntességgel foglalkozó felületén érhető el: <https://kot.gov.hu>

A kérelmet az említett honlapon található elektronikus adatlap kitöltésével, postai úton vagy e-mail útján lehet elküldeni a Kulturális és Innovációs Minisztérium, Fialalokért Felelős Főosztály címére.

Postai cím: Kulturális és Innovációs Minisztérium, Fialalokért Felelős Főosztály 1054 Budapest, Szemere utca 6. címre.

A kérelem mellékleteként az egyesületek esetében a hatályos alapszabályt, alapítványok esetében a hatályos alapító okirat másolatát, valamint a nyilvántartásba vételt igazoló 30 napnál nem régebbi bírósági kivonatot kell csatolni. Amennyiben a civil szervezet/közhasznú szervezet nem csatolja

a bejelentő adatlaphoz a bírósági kivonatot, azt a minisztérium hivatalból beszerzi.

E-mail cím: onkentes@kim.gov.hu

A kitöltött, aláírt kérelmet szkennelve kell elküldeni az e-mailben. A kérelem mellékleteként az egyesületek esetében a hatályos alapszabályt, alapítványok esetében a hatályos alapító okirat szkennelt másolatát kell benyújtani ugyanabban az e-mailben, amelyben az adatlapot küldi be a kérelmező szervezet.

A nyilvántartásba vételről szóló értesítést a szervezet egy határozat formájában kapja meg. Ez tartalmazza többek között a szervezet regisztrációs számát. Ezt a regisztrációs számot kell azután feltüntetni valamennyi, az önkéntesek fogadásával kapcsolatos dokumentumban.

Hogyan erősíti a fogadó szervezetet az önkéntesség?

Az önkéntesek hozzájárulnak a fogadó szervezet társadalmi kapcsolatainak építéséhez. Ezt ismeri el a Civil törvény is. Ha a szervezet két év átlagában legalább tíz közérdekű önkéntest fogad, akkor teljesíti a közhasznú jogállás megszerzésének/megtartásának egyik feltételét. A közérdekű önkéntesek fogadása a szervezet társadalmi támogatottságát igazolja a közhasznú jogállás

megszerzése/megtartása szempontjából.

A civil szervezetek körében gyakori, hogy az önkéntesek tevékenysége váltja ki a foglalkoztatást, illetve egyes szolgáltatások megvásárlását. Az önkénteseket így erőforrásként is figyelembe kell venni a szervezet életében és gazdálkodásában. Az önkéntesség értékes idő adomány. A Civil törvény és a vonatkozó rendeletek ehhez igazodva teszik lehetővé a közérdekű önkéntesek által végzett tevékenység értékének figyelembevételét az éves számviteli beszámolóban és közhasznúsági mellékletben. Ez két, a szervezet erőforrásaira vonatkozó közhasznúsági feltétel teljesítését is segíti.

A minimálbér 160-ad részével számított önkéntes órák értéke növeli a szervezet éves beszámolójában kimutatott bevételt. Az önkéntesek fogadása így is segítheti a közhasznúsági feltételek teljesítését. Az egyik lehetséges, a megfelelő erőforrások meglétét igazoló mutató, hogy a szervezet éves bevétele két év átlagában eléri az 1 millió Ft-ot. A bevételek között szerepelhet az önkéntes tevékenységek értéke is, amennyiben erre a szervezet a könyvelése során figyelmet fordít.

A Civil törvény alapján a közérdekű önkéntesek által teljesített önkéntes tevékenység értékét a személyi ráfordítások között lehet kimutatni. Továbbá az önkénteseknek

(ténylegesen) adott, ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások értéke szintén személyi ráfordításként számolható el. Az önkéntesek fogadása így egy másik, a megfelelő erőforrásokra vonatkozó közhasznúsági feltétel teljesítését is segítheti. Amennyiben erre a szervezet a könyvelése során figyelmet fordít, akkor az önkéntesek fogadása által teljesülhet, hogy a szervezet személyi jellegű ráfordításai elérik a kiadások negyedét.

A közhasznú jogállás megszerzése az alapítványok esetében az illeték- és a helyi adók alóli mentességhez lehet szükséges. A köz-

hasznú jogállás valamennyi civil és nonprofit szervezet esetében előnyt jelent az adózás és a forrásszervezés szempontjából is.

Ki lehet közérdekű önkéntes?

Mindenki lehet közérdekű önkéntes, aki betöltötte a tizedik életévét. Az alábbi táblázat bemutatja, hogy milyen szabályokat kell az érzékenyebb élethelyzetben vagy korban lévő önkéntesek fogadása kapcsán betartani.

<p>A közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú személy</p>	<p>Olyan tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek és nem veszélyezteti egészségét, fejlődését.</p>
<p>16. évnél fiatalabb önkéntes</p>	<p>Nem végezhet külföldön közérdekű önkéntes tevékenységet.</p> <p>Olyan tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek és nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.</p> <p>Nem végezhet külföldön közérdekű önkéntes tevékenységet.</p> <p>Nem végezhet önkéntes feladatot este 20.00 óra és reggel 6.00 óra között.</p> <p>A közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg</p> <ul style="list-style-type: none"> - tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát, - tanítási időben a heti hat órát és - tanítási napon a napi két órát. - tanítási napon kívül a napi három órát. <p>A közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani</p>
<p>A 16. évét betöltött, de 18. évnél fiatalabb önkéntes</p>	<p>Olyan tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek és nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.</p> <p>Nem végezhet önkéntes feladatot este 20.00 óra és reggel 6.00 óra között</p> <p>A közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a napi négy és fél órát és a heti tizennyolc órát</p> <p>A közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani</p>

Milyen tevékenységet végezhetnek a közérdekű önkéntesek?

A közérdekű tevékenység szakmai iránya és tartalma szinte bármi lehet. Arra azonban figyelni kell, hogy:

- amennyiben a közérdekű önkéntes olyan tevékenységet végez, akkor neki is meg kell felelni a jogszabályokban meghatározott képesítési, egészségügyi, nyilvántartásba vételi és egyéb feltételeknek.
- olyan tevékenységet nem végezhet az önkéntes, amelynek valamilyen jogszabály meghatározott jogviszonyhoz köt, illetve amelynek önkéntessel történő ellátását valamely jogszabály kizárja (pl. Köt. rögzíti, hogy az önkéntes tűzoltás, az önkéntes véradás nem közérdekű önkéntes tevékenység).
- aki a fogadó szervezettel fennálló más jogviszony keretében ellenszolgáltatás fejében munkát végez, a munkakörébe tartozó feladatokat a fogadó szervezetnél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

Melyek a közérdekű önkéntesek kötelességei?

A közérdekű önkéntesnek a következő kötelezettségei vannak:

- **A tevékenység végzésével kapcsolatban:** Az önkéntes köteles a közérdekű önkéntes tevékenységet a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai előírások, valamint a fogadó szervezet utasításai szerint, személyesen végezni.
- **Titoktartással kapcsolatban:** Az önkéntes köteles a közérdekű önkéntes tevékenység során tudomására jutott személyes adatokat, üzleti és egyéb titkokat megőrizni.
- **Figyelemfelhívás veszély esetén:** Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, az önkéntes köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni.

Mire nem kötelezhetők az önkéntesek?

Az önkéntes nem kötelezhető a tevékenység elvégzésére:

- Élet, testi épség vagy egészség veszélyeztetése esetén.
- Az önkéntes köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné.

- Az önkéntes nem köteles teljesíteni a fogadó szervezet utasításait, ha azok az önkéntes saját életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetik.
- Jogszabályba vagy szerződésbe ütközés esetén.
- Az önkéntes nem köteles teljesíteni az utasításokat, ha azok jogszabályba vagy az önkéntes szerződésbe ütköznek.

Az önkéntes nem felel az általa okozott kárért, amennyiben a károkozás előtt figyelemfelhívási kötelezettségének eleget tett.

Milyen felelősség terheli a közérdekű önkéntest fogadó szervezetet?

A fogadó szervezet felelőssége az önkéntes tevékenység kapcsán az alábbiakban foglалható össze.

1. Felelősség harmadik személynek okozott kárért
 - Általános felelősség: Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Ha az önkéntes a tevékenysége során kárt okoz valakinek, akkor a fogadó szervezet viseli ennek a kárnak a következményeit.
 - A fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan

ok vagy kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely az önkéntes felróható magatartásából származott.

- Visszakövetelés az önkéntestől: ha a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta (az önkéntes hibájából történt), akkor a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti a kár megtérítését, amennyiben az önkéntes szerződés nem rendelkezik ettől eltérően.

2. Felelősség az önkéntes káráért

- Az önkéntes testi sérüléséből vagy egészségkárosodásából eredő kár:

Ha az önkéntes bizonyítja, hogy a testi sérüléséből vagy egészségkárosodásából eredő kára az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben következett be, a fogadó szervezet csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kár egy olyan okból következett be, amely kívül esik a működési körén (elkerülhetetlen ok), vagy kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta.
- Tulajdonban vagy használatban lévő dolgok kára:

Ugyanez vonatkozik az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló, a tevékenység ellátásához szükséges dolgokban keletkező károkra is.

3. Mentesülés a felelősség alól

- A fogadó szervezet mentesül a felelősség alól, ha bizonyítani tudja, hogy a kár:
- Működési körén kívül eső elháríthatatlan ok miatt következett be.
- Kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta.

A fogadó szervezetnek nem kell megteríteni a kárnak azt a részét, amely az önkéntes felróható magatartásából származott.

4. Hozzá tartozói kárigény

- Az önkéntes halálából eredő kárát az önkéntes közeli hozzátartozója érvényesítheti: A fogadó szervezet mentesülhet a kártérítési kötelezettség alól, ha a mentesülés fentebb ismertetett feltételei fennállnak.

Kötelező szerződést kötni a közérdekű önkéntes tevékenységre?

Minden esetben szükséges legalább szóban megállapodást (szerződést) kötnie egymással a fogadó szervezetnek és a közérdekű önkéntesnek. A Köt. megadja azokat az eseteket, amikor a szerződést kötelező írásba foglalni. Az önkéntes szerződést kötelezően írásba kell foglalni, ha

- az önkéntes szerződést határozatlan időre vagy legalább tíz napra – a tizennyolcadik

életévét be nem töltött önkéntes, illetve a cselekvőképességében a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú önkéntes esetén legalább két napra – kötik,

- az önkéntes valamilyen ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatásban részesül,
- az önkéntest engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják,
- a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik,
- az önkéntes harmadik országbeli állampolgár, ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt,
- bármelyik fél azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák,
- az önkéntes kéri, vagy
- ezt jogszabály elrendeli.

Az önkéntesek fogadása több szempontból is előnyös lehet a civil szervezetek, közhasznú nonprofit gazdasági társaságok és közalapítványok számára. Az esetükben az önkéntességet valójában mindig célszerű szerződésbe foglalni. Érdemes továbbá tudni, hogy 30 nap közérdekű tevékenység végzésével is megszerezhető a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) való jogosultságot. A jogosultság igazolásához megkönnyíti, ha van írásban rögzített szerződés.

Milyen időtartamra lehet szerződést kötni?

A szóbeli szerződés időtartama nagyon kötött. Csak akkor lehet ilyet létesíteni, ha az önkéntes tevékenység időtartama nagykorú és cselekvőképes személyek esetében nem éri el a tíz napot. A 18 évesnél fiatalabb, illetve a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú személyek esetében a harmadik naptól kezdve már írásbeli szerződést kell kötni.

Más esetekben határozott idejű és határozatlan idejű szerződést lehet kötni. A határozott idejű önkéntes szerződést akkor érdemes kötni, ha konkrétan belátható annak a programnak, tevékenységnek a vége, amelyre az önkéntest fogadja a szervezet. A határozatlan idejű önkéntes szerződéseket azokkal szokták inkább megkötni a szervezetek, akik huzamosabb időn keresztül, visszatérő módon, vagy épp folyamatosan dolgoznak együtt a szervezettel.

Önkéntes szerződés, illetve az önkéntes tevékenységek nyilvántartására és igazolásra szolgáló dokumentum minták igényelhetők a civil közösségi szolgáltató központoktól. A civil központok e mellett tanácsadással, képzéssel is segítik a fogadó szervezeteket és az önkénteseket.

Mit tartalmaz az írásos önkéntes szerződés?

Az önkéntes szerződésben meg kell határozni, legalább

- a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát,
- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét,
- a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt, valamint
- azokat a juttatásokat, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak,
- az önkéntes szerződés megszűnésének eseteit.

A fogadó intézménynél, illetve annak fenntartójánál végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén jogszabály meghatározhatja az önkéntes szerződés további kötelező tartalmi elemeit is. E mellett a fogadó szervezet is alkothat olyan belső szabályozást, ami további elemeket ír elő.

A hatályos jogszabály alapján az írásos szerződés mellett nem lenne kötelező külön nyilvántartást is vezetni. A Köt. a nyilvántartás vezetését – a szerződéssel közel azonos tartalommal, csak a szóbeli szerződés alapján tevékenykedőknél írja elő. De a tevékenységek értékének könyvelése, és az esetleges hatósági eljárások miatt mindenképp szükséges, hogy a szervezet vezessen

kimutatást az önkéntes tevékenységének tényleges idejéről. Erre szolgál az „önkéntes munka nyilvántartó lap”. A nyilvántartó lapot vezetheti az önkéntes is. De, ha a könyvelés során használja a szervezet, vagy valamely hatóság felé kell továbbítani, akkor a szervezet képviselőjének (vagy az önkéntes tevékenységét koordináló személynek) is ellen kell jegyezni a nyilvántartó lapot.

Mikor kötelező és mit tartalmaz az önkéntes nyilvántartás?

A fogadó szervezet – az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelezettségek gyakorlása, valamint a jogviszonnyal kapcsolatos hatósági ellenőrzés érdekében – nyilvántartást vezet azokról az önkéntesekről, akikkel a megkötött önkéntes szerződést nem foglalták írásba. A nyilvántartás tartalmazza:

- az önkéntes természetes személyazonosító adatait, valamint, ha az önkéntes nem magyar állampolgár, az állampolgárságát,
- az önkéntes lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási, illetve szálláshelyét,
- kiskorú önkéntes és a cselekvőképességében a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott önkéntes esetén a törvényes képviselő természetes személyazonosító adatait és

lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,

- a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát
- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét,
- a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt,
- a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésének időpontját,
- azt az időpontot, amikor a jogviszony hatálya megszűnik.

Az önkéntes tevékenységre fordított tényleges időt az „önkéntes munka nyilvántartó lapon” lehet rögzíteni.

Milyen juttatások adhatók a közérdekű önkénteseknek?

A közérdekű önkéntesség keretében biztosítható, hogy az önkéntes felkészülten, megfelelő körülmények között végezhesse a tevékenységét. Sőt az is, hogy az önzetlenségét a szervezet jutalmazza. A Köt megadja azokat a juttatásokat, amelyek nem minősülnek ellenszolgáltatásnak és amelyek után természetesen adót sem kell fizetni. A fogadó szervezet állhatja:

- a munkaruházat, védőfelszerelés és anyag költségét (számlával lehet elszámolni);
- az utazás, szállás, étkezés költségét (szám-

lával, illetve a NAV normának megfelelően kiállított kiküldetési rendelvénnyel lehet elszámolni);

- a védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás költségét (számlával lehet elszámolni);
- az iskolarendszeren kívüli képzés költségét (számlával lehet elszámolni, és a szervezet maga is megszervezheti az önkéntes felkészítését);
- az önkéntes tulajdonában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állat élelmezési, ellátási, (ki) képzési költségét (számlával lehet elszámolni, és a szervezet maga is megszervezheti pl. kiképzést);
- az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz – közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő – javítását, karbantartását (számlával lehet elszámolni);
- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és baleset-biztosítást, illetve annak díját;
- az önkéntes által okozott kárt, illetve az önkéntes által elkövetett személyiségi jogi jogsértésért járó sérelemdíj megfizetésére kötött felelősségbiztosítást, illetve annak díját;

- a külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység esetén aapidíjat (adómentesen havonta a minimálbér havi összegének 20 százalékának megfelelőapidíj adható. Ez az összeg 2024-ben: 53 360 Ft. 2023-ban 46.400 Ft. volt);
- az önkéntes tevékenységéért nyújtott jutalom költségét (a közérdekű önkéntes évente egy vagy több tételben, de legfeljebb a minimálbér havi összegének megfelelő jutalmat kaphat adómentesen).

A felsorolásban szereplő juttatásokat nem kötelező adni. Az önkéntessel kötött írásos szerződésben kell rögzíteni melyek azok a juttatások, amelyek megilletik az önkéntest szigorúan a tevékenységével összefüggésben, illetve a tevékenységének elismeréséért.

Milyen értékben adható jutalom a közérdekű önkéntesnek?

A közérdekű önkéntes tevékenységet végző önkéntesnek a fogadó szervezet jutalmat adhat. A fogadó szervezet egy személynek egy évben jutalomként a kötelező legkisebb munkabér mindenkor havi összegének húsz százalékát adhatja adómentesen. Az

ellenszolgáltatásnak nem minősülő jutalom összege 2023-ban: 46 400 Ft; 2024-ben: 53 360 Ft. (2022-ben 40.000 Ft. volt)

Forrás: 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről 2. § (3.) bekezdés

Mennyi a közérdekű önkéntes tevékenység pénzben kifejezhető értéke?

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szerinti önkéntes munka egy órára jutó értékének számításánál a mindenkori kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad részét kell figyelembe venni. E szerint 2023-ban egy közérdekű önkéntes órát 1.450 Ft, 2024-ben 1667,5 Ft lehet kimutatni a civil szervezetek bevételei és ráfordításai között.

Forrás: 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről 4.§ (5.) bekezdés

Hogyan kell elszámolni az önkéntes tevékenységet?

Az önkéntes tevékenység óradíja a minimálbér 1/160-ad része. Ahhoz, hogy el tudjuk számolni az önkéntesek tevékenységének értékét, dokumentálni kell az általuk végzett tevékenységeket és az azokra fordított időt. Erre szolgál „önkéntes munka nyilvántartó” lap. A nyilvántartás adatai alapján állítható ki az ún. önkéntes munkaóra elszámolási számla. Ezzel a számlával lehet elszámolni az önkéntes tevékenység pénzbeli értékét. Az önkéntes tevékenység elszámolására a bevételi oldalon az „egyéb bevételek” (könyvelésben K 96 számlacsoport) között van lehetőség. Az önkéntesek tevékenységének értéke a kiadási oldalon a személyi jellegű egyéb ráfordítások között jelenik meg (könyvelésben T 55 számlacsoport)

Az önkéntes tevékenységhez kapcsolódó nyilvántartás vezetése

Az önkéntes tevékenység adatainak pontos dokumentálása mind az önkéntes, mind a szervezet számára fontos (vagy idővel fontossá) válhat. Ezért kell olyan nyilvántartási rendet kialakítani, amely többek között megfelel az alábbi követelményeknek.

1. A nyilvántartásnak bizonyítania kell, hogy a közérdekű önkéntes jogviszony ténylegesen létrejött. A közérdekű önkéntes szerződés a legmegfelelőbb módja a jogviszony bizonyításának. Ennek hiányában a közérdekű önkéntes személyes azonosító adatait, a tevékenység jellemzőit, a szervezet regisztrációs számát és a szervezet képviselőjének/ munkatársának és az önkéntes aláírását is tartalmazó nyilvántartó lap/jelenléti ív is alkalmas a jogviszony igazolására. Az önkéntes nyilvántartó lap/jelenléti ív az önkéntes szerződés melléklete is lehet. A civil közösségi szolgáltató központok rendelkeznek a közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódó szerződésmintákkal.
2. A nyilvántartás igazolja, hogy a közérdekű önkéntes fogadása a jogszabálynak és a szervezet által vállalt feltételeknek megfelelő keretek között történt. Az önkéntes szerződés és a nyilvántartó lap/jelenléti ív nem mindig jelent elégséges dokumentációt. Ha az önkéntes 18 évnél fiatalabb, korlátozottan cselekvőképes, esetleg végzettséghez vagy egyéb feltételhez kötött tevékenységet végez, akkor alaposabb személyi nyilvántartás kialakítására lehet szükség. Papíralapon vagy digitális formában ez a személyi nyilvántartás tartalmazhatja többek között a szülő/gondviselő hozzájárulását, azokat a nyilatkozatokat, amelyek igazolják, hogy a szervezet képviselője megismerte az egészségügyi alkalmasságot, végzettséget igazoló dokumentumokat stb.
3. Amennyiben az önkéntes költségterítésben és/vagy ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatásban részesült, akkor a nyilvántartásnak igazolnia kell, hogy ezek mértékének megállapítása és teljesítése a jogszabályok és a szervezet belső szabályai által szabott kereteken belül maradt. A szerződés és a nyilvántartó lap/jelenléti ív mellett további bizonylatok is szükségesek az önkéntesnek adott költségterítés és ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás kifizetéséhez. Az alátámasztó bizonylat a juttatás formájától függően lehet pl. pénztár kiadási bizonylat, banki kivonat, átadás-átvételi jegyzőkönyv, kiküldetési rendelvény stb. Az önkéntesnek és a szervezetnek is figyelnie kell arra, hogy az önkéntes tevékenységgel kapcsolatban felmerült költségeket csak akkor lehet könyvelni és elszámolni, ha a bizonylatok rendelkezésre állnak.

4. A közérdekű önkéntes munka egy órára jutó értékének számításánál a mindenkori kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad részét kell figyelembe venni. Ezt a szabályt a szervezet számviteli politikája/értékelési szabályzatában az adott évre vonatkozó összeg pontos megjelölésével lehet megadni. A kettős könyvvitel esetén a könyvelés az önkéntes munkaóra elszámolási számlán mutatja ki az önkéntesek tevékenységének pénzbeli értékét. Az egyszeres könyvvitel esetében nem a naplófőkönyvben, hanem egy külön analitikus nyilvántartásban szerepel az önkéntesség minden adata. Az analitikus nyilvántartás vezetése a kettős könyvvitel esetében sem megkerülhető.

5. Az önkéntesek nyilvántartását adatvédelmi szempontból úgy kell vezetni, mint más munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyban állóké. A NAIH/2018/3134/2/V számú állásfoglalása⁸² szerint az adatok kezelésének a joga alapja a „jogi kötelezettség teljesítése”. A Kötből megjelenő adatok, hozzájárulások stb. esetében nem kell hozzájárulást kérni a közérdekű önkéntestől (a gyermekek

esetében viszont kell a szülői hozzájárulás). Azon személyes adatok kezeléséhez, amelyek nem tartoznak a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához, hozzájárulást kell kérni.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

⁸² Gyakran ismételt kérdések civil szervezetekkel kapcsolatban

Miként indítsunk el egy önkéntes programot?

A tervezés fontosságáról

Az önkéntes programok szervezése általában hét lépést foglal magában:

- Tervezés;
- Kiválasztás;
- Bevonás, képzés;
- Foglalkoztatás;
- Mentorálás, motiválás;
- Elismerés, jutalmazás.
- Kilépés.

Ez a rövid ismertető az önkéntes programok szervezésének első lépéséről, a tervezés fontosságáról szól.

Szervezeti szempontból – a szakirodalmi ajánlások szerint – három fő és további alkérdésekben kell döntést hozni az önkéntes program tervezésekor. Az ezekre a kérdésekre adott *igen vagy nem* válaszok mintegy előzetes tesztként is szolgálhatnak az önkéntes program beindításához.

TERVEZÉS

KIVÁLASZTÁS

BEVONÁS (informálás, képzés)

FOGLAL-
KOZTATÁS

MENTO-
RÁLÁS,
MOTIVÁLÁS

ELISMERÉS,
JUTALMAZÁS

KILÉPÉS

1. Egyértelműen van-e igény – a szervezet tevékenységének/programjának ellátásához – önkéntesekre?	Igen	Nem
2. Megvan-e az egyértézés és támogatás a szervezet vezetősége, illetve munkatársai között az önkéntes program elindítására?	Igen	Nem
3. A szervezetben rendelkezésre állnak-e legalább elégséges szinten azok a humán, az anyagi és a materiális erőforrások, amelyek szükségesek az önkéntesek.	Igen	Nem
3.1. irányításához/koordinálásához – azaz, van legalább egy ember a szervezetben (akár egy akció, akár pedig rövidebb-hosszabb program esetén), aki szervezi, irányítja az önkéntesek tevékenységét, illetve velük folyamatosan kommunikál és információkat oszt meg.	Igen	Nem
3.2. toborzásához – itt esetlegesen anyagi erőforrások is szükségesek a hirdetéshez, de ugyanilyen fontos, hogy valaki a szervezetből a toborzás meghirdetésétől a lezárásáig aktívan kezelje a folyamatot	Igen	Nem
3.3. kiválasztásához – azaz, döntés arról, hogy ki vagy kik fogják kiválasztani a jelentkező önkéntesek közül a „megfelelőket”.	Igen	Nem
3.3.1. Megvan-e, hogy milyen szempontok szerint fogják kiválasztani a „megfelelő” önkénteseket?	Igen	Nem
3.4. bevonásához – döntés arról, hogy ki vagy kik lesznek azok a szervezetből, akik például egy akció vagy egy program esetén részletesen informálják az önkénteseket az elvégzendő feladatokról.	Igen	Nem
3.4.1. Egy rövidebb-hosszabb önkéntes program esetén szükséges-e az önkéntesek képzése?	Igen	Nem
3.4.2. Rövidebb vagy hosszabb képzésre van-e szükségük az önkénteseknek feladataik ellátásához?	Igen	Nem
3.5. foglalkoztatás – Van-e az önkénteseknek – egy rövidebb vagy hosszabb program esetén – részletes feladatleírásuk?	Igen	Nem
3.5.1. Szerződéses jogviszony keretében történik-e ez?	Igen	Nem
3.5.2. Megvan-e és elegendő-e a szervezet az anyagi forrása az önkéntesek foglalkoztatásához?	Igen	Nem
3.6. mentorálásához, motiválásához – van-e lehetőség arra, hogy a „kezdő” önkéntesek mellé mentort állítsanak?	Igen	Nem

3.6.1.	Van-e értékelési terv, amelynek alapján megtörténik az önkéntesek munkájának értékelése?	Igen	Nem
3.6.2.	Ezt milyen módon kommunikálja az önkéntes szervező/koordinátor, például:		
3.6.2.1.	Ad hoc módon	Igen	Nem
3.6.2.2.	Rendszeresen	Igen	Nem
3.6.2.3.	Csoportosan	Igen	Nem
3.6.2.4.	Egyénileg	Igen	Nem
3.6.3.	Van-e tervük egyéb közösségi motivátorokra, például:		
3.6.3.1.	Szervezeti póló	Igen	Nem
3.6.3.2.	Közös találkozási alkalmak	Igen	Nem
3.6.3.3.	Ünnepek, születésnapok megünneplése stb.	Igen	Nem
3.6.4.	Van-e tervük az egyéni motivációk erősítésére, például		
3.6.4.1.	Az önkéntes-tudatosság erősítése	Igen	Nem
3.6.4.2.	Fejlődési lehetőség az önkéntes munkavégzésben: egyszerűbbtől a komolyabb, szakfeladatok/tevékenységek ellátása?	Igen	Nem
3.6.4.3.	Lehetőség az önkéntes egyéni ambícióinak kiteljesítésére?	Igen	Nem
3.7.	Elismerés és jutalmazás – van-e terv – általánosan – az önkéntesek elismerésének formáira, módjaira és gyakoriságára?	Igen	Nem
3.7.1.	Van-e terv az önkéntes egyéni elismerésének és jutalmazásának formáira, módjaira és gyakoriságára?	Igen	Nem
3.8.	Kilépés – van-e terv arra, hogy miként kezeli a szervezet az önkéntes kilépését a programból?	Igen	Nem
3.8.1.	Van-e szervezeti erőforrás arra, hogy a kilépett önkéntesekkel tartsák a kapcsolatot?	Igen	Nem

Mint a felsoroltakból látható, a tervezés áthatja az önkéntes programok minden fázisát. Ezért fontos, hogy a fenti „tesztelést”, mint a tervezés alapelemét, az önkéntes programok indítása előtt elvégezzék a szervezetek.

Úgy gondolom, hogy a jó tervezés megoldást adhat az olyan problémákra – mint a fluktuáció, az önkéntesek megtartása, motiválása –, amelyekkel minden önkéntes programot indító civil-nonprofit szervezetnek szembe kell néznie. Ugyanakkor még a legjobb a tervezés sem csodaszer, ha az nem párosul az önkéntesek megbecsülésével, hiszen a motivációs vizsgálatok arra utalnak, hogy az önkéntesek többsége szervezete elismerését tartja a legfontosabbnak. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy az önkéntesség egy win-win szituáció, amiből nem csak a szervezet „profitál”, hanem az önkéntes számára is számtalan pozitív hozadéka lehet (például készségek fejlesztése, önismeret, tanulási lehetőség, egészségesebb élet és életszemlélet, közösséghez tartozás stb.), amit a személyes tapasztalatok mellett már a kutatási eredmények is bebizonyítottak.

*Dr. Bartal Anna Mária
(PhD) szociálpolitikus-szociológus,
az Önkéntes Szemle főszerkesztője*

Az iskolai közösségi szolgálatról

A köznevelésre és a szakképzésre vonatkozó jogszabályok szerint a középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása. A törvény alapján nem kell közösségi szolgálatot teljesíteni:

- a felnőttoktatásban részt vevő tanulóknak, és
- azon sajátos nevelési igényű tanulóknak, akiket a szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat alól az igazgató határozatban mentesít.
- a szakképzésben résztvevő fogvatartottak a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján mentesülnek.

A közösségi szolgálat fogalmát a köznevelési törvény tartalmazza. Az iskolai közösségi szolgálat (IKSZ):

- a szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló,
- szervezett keretek között folytatott,
- anyagi érdektől független,
- egyéni vagy csoportos tevékenység, illetve
- annak pedagógiai feldolgozása.

Az iskolai közösségi szolgálat nem önkéntes tevékenység. A középiskolás diákok

számára kötelező az 50 óra teljesítése. A közösségi szolgálat része az érintett diákok tanulmányi előmenetelének.

Milyen jellegű tevékenységek végezhetők a közösségi szolgálat keretei között?

A jogszabályok rögzítik, hogy a diákok, mely ágazatokban, területeken teljesíthetik a közösségi szolgálatot. E tekintetben minimális eltérés mutatkozik a köznevelésre és a szakképzésre vonatkozó szabályokban. A közösségi szolgálat keretei között

- a) az egészségügyi,
- b) a szociális és karitatív,
- c) az oktatási,
- d) a kulturális és közösségi,
- e) a környezet- és természetvédelmi,
- f) a katasztrófavédelmi,
- g) csak a köznevelésben: az óvodás korú, sajtós nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős,
- h) szakképzésben: a rendvédelmi szerveknél bűn- és balesetmegelőzési (ebbe beletartozhat pl. a büntetésvégrehajtás, a nemzetbiztonság is)
- i) köznevelésben: az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység.

A felsorolásból látszik, hogy nem minden civil szervezet, intézmény tud az alaptevékenységéhez kapcsolódóan iskolai közösségi szolgálatos diákokat fogadni.

Mely szervezetek fogadhatnak közösségi szolgálatos diákokat?

A diákok állami, önkormányzati, civil, nonprofit szervezeteknél, egyházaknál, az egyházi törvény hatálya alá tartozó szervezeteknél, de akár magánszemélyeknél is végezhetnek közösségi szolgálatot. A fogadó intézménynek, szervezeteknek, magánszemélynek együttműködési megállapodást kell kötni az iskolával. A vonatkozó jogszabályok által meghatározott tevékenységi területeken működő szervezetek, intézmények fogadhatnak közösségi szolgálatos diákokat. A közösségi szolgálat azonban nem irányulhat a fogadó intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására.

Az iskola falai között is lehet teljesíteni a közösségi szolgálatot?

A közösségi szolgálat teljesíthető az iskolán belül is. Továbbá az iskolának lehetősége van a saját környezetében megszervezni a közösségi szolgálatot, az azonban nem irányulhat az intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására.

Kötelező mentort biztosítani a közösségi szolgálatot teljesítő diákoknak?

Csak az egészségügyi és rendészeti szerveknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható feladatok esetén kötelező mentort biztosítani a fogadó szervezetnek. A szociális feladatok egy részénél (szükség szerint) javasolt a mentor biztosítása. A magánszemélynél (pl. idős vagy fogyatékkal élő embernél stb.) teljesített közösségi szolgálat esetén célszerű olyan intézményt, szolgáltatót bevonni, amelyik támogatni, irányítani tudja a diák tevékenységét.

Hogyan kell értelmezni az 50 óra időkeretet?

A közösségi szolgálatot koordináló pedagógus az 50 órán belül - szükség szerint a mentorral közösen - legfeljebb ötórás felkészítő, majd legfeljebb ötórás záró foglalkozást tarthat. A közösségi szolgálat vonatkozásában hatvan perc számít egy órának. A közösségi szolgálat teljesítésébe nem számítható be a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje.

Milyen időbeli korlátai vannak a közösségi szolgálat teljesítésének?

A tanítási napokon a közösségi szolgálat időtartama alkalmanként legalább egy, legfeljebb három óra lehet. A tanítási napokon

kívül maximum öt órát lehet egy alkalommal teljesíteni. A három, illetve az öt órás időkeretet akkor sem lehet átlépni, ha a diák ugyanazon a napon több szervezetnél, azaz több alkalommal végez közösségi szolgálatot. A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni. Ebben rögzíteni kell, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

Milyen korlátok vonatkoznak a közösségi szolgálatos diákok tevékenységére?

A közösségi szolgálat csak a rendeletben megadott tevékenységi területeken teljesíthető. Az iskolai közösségi szolgálat anyagi érdektől független, a fogadó szervezetnek sem származhat anyagi előnye a diákok tevékenységéből. Ezért a civil és nonprofit szervezetek, intézmények csak az alaptevékenységükhöz kapcsolódóan, a gazdasági-vállalkozási tevékenységeik keretében azonban nem fogadhatnak közösségi szolgálatos diákokat.

Nem végezhetnek olyan tevékenységet a diákok, amelyet a fogadó szervezetnél bármilyen munkavégzésre irányuló jogviszony keretében kell(ene) elvégezni, nem végezhetnek szakfeladatot, valamint olyan tevékenységet sem, ami egészségügyi kockázattal jár.

Milyen adminisztrációs kötelességei vannak a fogadó szervezetnek?

Az iskola feladata a közösségi szolgálat szervezése. Ezért a fogadó szervezetnek, intézménynek kevés tennivalója van az adminisztráció terén.

Az együttműködési megállapodást akkor kötelező létesíteni az iskola és a fogadó szervezet között, ha a fogadó szervezet mentort is biztosít. Annak ellenére, hogy ez nem lenne kötelező, a megállapodást és a mentor biztosítását is kéri az iskolák. A megállapodást a legtöbb esetben az Oktatási Hivatal által kiadott mintadokumentum alapján készítik el az iskolák. A megállapodás egy keretdokumentum, azaz nem kifejezetten valamely diák, vagy diákcsoport fogadását teszi lehetővé.

A megállapodás a szervezet számára adatkezelési szempontból is fontos lehet. Lényegében arról van szó, hogy a diákok – a tevékenység ellátásához feltétlenül szükséges – adatait a fogadó szervezet nem saját döntései szerint, hanem adatfeldolgozóként, az iskola elvárása szerint kezeli.

A közösségi szolgálat során a tanuló köteles közösségi szolgálati naplót vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott. A naplóban a tevékenység teljesítését a fogadó szervezet mentora ellenjegyzzi.

A megállapodást az iskola öt évig köteles megőrizni. A fogadó szervezet esetében is ez az ajánlott őrzési idő.

A civil szervezetnek nincs nyilvántartási kötelezettsége az iskolai közösségi szolgálat teljesítésével kapcsolatban. Amennyiben a szervezet kiadásokat kíván elszámolni pl. a diákok ellátásához, a tevékenység elvégzéséhez kapcsolódóan, akkor szükség van belső, a könyvelést alátámasztó nyilvántartásra.

A KSH irányába teljesítendő adatszolgáltatásnak a 2024. évtől kezdve része a közösségi szolgálatot teljesítő diákok fogadására és számára vonatkozó információk közlése is.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A munkavégzésre irányuló jogviszonyok áttekintése

A civil szervezetek többféle módon biztosíthatják a működési és szakmai feladataik ellátásához szükséges munkaerőt. A civil szervezetek más foglalkoztatókhoz hasonló módon tudnak munkaviszonyt, megbízási és vállalkozói jogviszonyt létesíteni. A civil szektor emberi erőforrásaival foglalkozó jelentések azonban rendre azt mutatják, hogy a civil szervezetek körében a megbízási jogviszony, illetve a részmunkaidős – és a nem fő állásban történő – alkalmazás is elterjedtebb gyakorlat, mint más szektorokban. Egy-egy gyakorlat elterjedtsége viszont nem jelenti azt, hogy a szervezetek mindig tudatosan, az egyes formák közötti különbségeket mérlegelve választanak a lehetőségek közül. Az anyagi erőforrások erősen behatárolják a lehetőségeket. A munkavégzésre irányuló jogviszonyok esetében három fő típust ismerünk:

- a munkaviszonyt (ezt értjük a foglalkoztatás kifejezés alatt);
- a megbízási jogviszonyt
- a vállalkozói jogviszonyt.

A munkaviszonyra a Munka Törvénykönyve (Mt.) rendelkezéseit kell alkalmaz-

ni. (Kivételt jelentenek a köznevelés területén tevékenykedő szervezetek, amelyek a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény szerint alkalmazzák a munkavállalóikat) A megbízási és a szerződéses jogviszony esetében a Ptk. szabályai az irányadók. Eltérés van a foglalkoztatási jogviszony alanyai között. A munkaviszony keretében csak magánszemélyt lehet foglalkoztatni, míg a megbízási és a vállalkozási jogviszony keretében a feladatot magánszemély, egyéni vállalkozó, jogi személy egyaránt elvégezheti. A különböző formák között jelentős különbségek vannak a díj-, adó- és járulékfizetési kötelezettségek teljesítése szempontjából is. A munkaviszony esetében a bruttó bér meghatározásánál mindig figyelembe kell venni a mindenkori minimálbér/garantált bérminimum összegét, illetve egyéb a bérrre vonatkozó, jogszabályban, esetlegesen a kollektív szerződésben rögzített szabályokat. A megbízási és a vállalkozási szerződések esetében a díjazás általában a szerződő felek megállapodásán múlik (a szervezetek anyagi lehetőségei, és nem a jogszabályok befolyásolják).

A munkaviszonyt és a magánszeméllyel létesített megbízási jogviszonyt mindig be kell jelenteni a NAV felé. E jogviszonyok esetében a munkáltató szervezet könyveléséhez kapcsolódó bérszámfejtés keretében

történik meg a bérek, járulékok megállapítása, adminisztrációja. Az egyéni vállalkozókkal és jogi személyekkel kötött megbízási és vállalkozói szerződések esetében nincs bejelentési kötelezettség, az elszámolások alapját a számlák, esetleg a tevékenységtől függően a számviteli törvény szerinti bizonylatok jelentik. A szerződő felek ekkor maguk gondoskodnak az adózási és számviteli kötelezettségeik teljesítéséről.

A munkaviszonyhoz magasabb adó- és járulékfizetési kötelezettség tartozik. Léteznek azonban olyan munkaerőpiaci programok, amelyeket a munkaviszony létesítésére, ritkábban a meglévő munkahelyek fenntartására fordíthatnak a munkáltató szervezetek. A Kormányhivatalok járási foglalkoztatási osztályain (munkaügyi központokon) keresztül elérhető programok a bér- és járulék fizetéséhez nyújtanak támogatást. A munkaerőpiaci támogatás igénybevételét a későbbi munkavállaló tudja elindítani. Ha még nem szerepel a regisztrált álláskeresők között, akkor előbb nyilvántartásba kell vetetnie magát a lakhelye szerint illetékes járási foglalkoztatási osztálynál. A nyilvántartott álláskeresők számára az illetékes foglalkoztatási osztály ad tájékoztatást az igénybe vehető programokról. A foglalkoztatási osztály által biztosított, a konkrét munkaerőpiaci programnak megfelelő do-

kumentációt kell a foglalkoztató szervezetnek és a munkavállalónak összeállítania. Az ügyintézés az e-papír alkalmazással digitálisan intézhető.

A megbízási jogviszony esetében a természetes személy munkavállalók járulékaiknak megfizetése jellemzően nem a teljes bruttó bér, hanem annak 90%-a alapján történik. Ennek az az oka, hogy megbízás esetén lehetőség van költségelszámolásra. Ez történhet költségnyad alkalmazásával. Ekkor a bevétel 10%-át költségként lehet figyelembe venni. Külön nyilatkozat hiányában, automatikusan a 10%-os költségnyadot levonva kell megállapítani a járulék alapját. A tételes költségelszámolás – amikor a megbízott a megbízási díj legfeljebb 50%-áig számlával számolhatja el a költségeit – a magánszeméllyel kötött megbízások esetén ritkábban fordul elő.

Az ún. kisértékű megbízás a rövidebb távú, kisebb volumenű feladatok elvégzésére alkalmazható. Ha megbízási díj tárgyhavi értéke nem éri el a minimálbér 30%-át, vagy naptári napokra számítva annak harmincad részét, akkor nem keletkezik járulékfizetési kötelezettség. A bérszámfejtett kis értékű megbízási díj után csak az SZJA adóelőleget kell befizetni. A 2024. évben a minimálbér összege 266 800 Ft. Nem kell járulékot fizetni, ha a megbízási díja nem éri el a havi 80

040 Ft-ot. Ha a megbízás időtartama nem éri el az egy hónapot, akkor a napi érték kell alapul venni. Ha a megbízás egy napra eső értéke 2024-ben nem éri el a 2 668 Ft-ot, akkor nem keletkezik járulékfizetési kötelezettség.

A megbízás a kifizetett díj szempontjából kedvezőbbnek tűnhet a munkáltató szervezetnek – sőt gyakran a munkavállalónak is –, mint a rendes munkaviszony. Az adminisztrációs és a pénzügyi terhek csökkentése semmiképp nem indokolhatja, hogy a szervezet a munkaviszony helyett másféle jogviszonyt létesítsen a munkavállalójával. A megbízási és a szolgáltatási szerződéses jogviszonyok esetében különösen ügyelni kell arra, hogy a munkavégzés ne leplezett munkaviszony keretében, színlelt szerződés alapján történjen. Egy munkaügyi, adóhatósági ellenőrzés, vagy jogvita nyomán az eljáró foglalkoztatás-felügyeleti hatóság, a bíróság akár visszamenőleges hatállyal is megállapíthatja egy megbízási vagy vállalkozói jogviszonyról, hogy az valójában munkaviszonyt takar. Ennek pedig súlyos következményei lehetnek, hiszen a szervezetnek a bírság mellett az elmaradt közterheket is rendeznie kell. A munkaviszony, a megbízási és a vállalkozási jogviszonyok elhatárolása ugyanakkor nem mindig egyszerű feladat. Minden munkaügyi és adózási kérdésben jogi alapelv, hogy

a szerződéseket, jogviszonyokat a valós tartalmuk és nem az elnevezésük alapján kell megítélni. Az alábbi táblázatokban a különböző jogviszonyok jellemzőit tekintjük át. A foglalkoztatás formájának megállapításához nem szükséges, hogy az adott jogviszony összes jellemzője érvényesüljön. Például az egyszerűsített foglalkoztatás munkaviszony keretében történik, attól függetlenül, hogy a munkavégzésnek nem jellemzője a folyamatosság

A munkavégzésre irányuló jogviszonyok jellemzőinek összehasonlítása

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A tevékenység jellege	<ul style="list-style-type: none"> - Az elvégzendő feladatokat közvetlenül és konkrétan a munkakör határozza meg. - A tevékenységek ismétlődően, folyamatosan jelentkeznek, jellemző rájuk a rendszeresség. - A munkavállaló egyoldalúan kötelezhető a feladatok ellátására. 	<ul style="list-style-type: none"> - A megbízás/megrendelés egy vagy több konkrét feladat/szolgáltatás ellátására irányul. - Többnyire eseti jellegű, rendszeretlenül jelentkező tevékenységekről szól - (bizonyos esetekben lehet folyamatos is, pl. könyvelői, ügyvédi megbízás). - A szerződés meghatározó, a felek attól csak közös megegyezéssel térhetnek el
A személyes munkavégzési kötelezettség	<ul style="list-style-type: none"> - A munkaviszonyban a munkavállaló személyesen látja el a feladatot (a munkavállaló nem vehet helyettést, alvállalkozót igénybe). 	<ul style="list-style-type: none"> - A szerződésben ki lehet kötni, hogy ki lássa el a feladatot, de nem feltétel a személyes közreműködés, a megbízott/ vállalkozó helyettést/ alvállalkozót vehet igénybe.
A munkáltató foglalkoztatási kötelezettsége	<ul style="list-style-type: none"> - A munkaadó köteles a munkavállalót a munkaviszony fennállásának tartama alatt munkával ellátni. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilyen általános kötelezettség polgári jogi jogviszonyok esetében nem áll fenn.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A munkavállaló rendelkezésre állása	- A munkavállaló köteles az adott helyen időben munkára képes állapotban megjelenni.	- A rendelkezésre állás nem tekintendő meghatározó kötelezettségnek. - A megbízás esetén a szerződés feladat ellátására, szolgáltatás biztosítására irányul (az eredménytől függetlenül is). - A vállalkozói szerződés esetében a vállalkozó valamilyen eredmény elérésére vállal kötelezettséget.
Alá-fölrendeltségi viszony	- Hierarchikus kapcsolat van a munkáltató és a munkavállaló között. - A munkavállaló a feladatát általában beosztottként és munkaszervezeti egységbe tagozódva látja el.	- A megbízási és vállalkozási jogviszony esetében a felek között mellérendeltség érvényesül, mellérendelt félként kötnek megállapodást.
Az irányítási, utasítási és ellenőrzési jog	- A munkavállaló a munkát a munkáltató utasítása szerint köteles ellátni. A munkáltató irányítási, utasításadási és ellenőrzési joga a munkavégzés minden fázisára, a részletekre is kiterjed. Folyamatos az egyeztetés és ellenőrzés.	- Az irányítási, utasítási, ellenőrzési jog nem terjed ki minden részletre, csak az ügy ellátására, a szolgáltatás nyújtására, az ellenőrzés eseti jellegű.
A munkavégzés időtartama, a munkaidő beosztása	- A munkavégzés időtartamát, a munkaidő beosztását a munkáltató határozza meg (kivéve a kötetlen munkaidőben történő foglalkoztatást és a távmunka végzést). A jogszabályi, illetve, ha van ilyen, akkor a kollektív szerződést betartva kell eljárnia a munkaadónak.	- A munkaidő nincs meghatározva, csak a megbízás teljesítésének határideje (esetleg teljesítési részhatáridő). A feladatellátáshoz szükséges időt a megbízott/vállalkozó maga szervezi. A feladatellátáshoz szükséges időt a megbízott/vállalkozó maga szervezi.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A munkavégzés helye	- A munkaszerződés kötelező tartalmi eleme a munkavégzés helyének meghatározása. A munkavégzés helye a munkaviszony szabályai szerint a munkáltató székhelye, telephelye, illetve az általa megjelölt (akár tágabb) helyszín, terület.	- Vállalkozási és megbízási jogviszony esetén a megbízott a feladat teljesítésének helyét maga választhatja meg, illetve a munkavégzés helye a feladatellátáshoz igazodik.
Az elvégzett munkadíjazása	- Az elvégzett munka díjazása rendszeresen, havonta, legkésőbb a törvény által meghatározott időpontig esedékes.	- A díjfizetésre általában az elvégzett feladat teljesítését követően kerül sor. Tartós megbízás esetén rendszeres is lehet a díjazás, de jellemzően egyszeri díjként kerül kifizetésre.
A munkáltató munkaeszközeinek, erőforrásainak és nyersanyagainak felhasználása	- A munkavégzés a munkáltató által rendelkezésre bocsátott eszközökkel, erőforrásokkal, nyersanyagokkal történik, és nem a munkavállaló saját eszközeivel.	- A megbízott, a vállalkozó saját eszközeit veszi igénybe a tevékenység ellátásához, ezek költségét a megbízási, vállalkozási díj magában foglalja.
A biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeinek biztosítása	- A munkakörülményekért, a munkahely minőségéért a munkáltató felel.	- A megbízott, a vállalkozó felelőségi körébe tartozik a biztonságos munkavégzés körülményeinek megteremtése.
Írásbeliség	- A munkaszerződést kötelező írásba foglalni. Erről a munkáltatónak kell gondoskodnia.	- A megbízási/vállalkozási szerződést nem feltétlenül kell írásba foglalni.

A munkaviszonyban történő foglalkoztatás

Alapesetben a 16. életévét betöltött személyeket lehet alkalmazni. Kivételt képeznek a nappali rendszerű képzésben résztvevő tanulók, akiket az iskolai szünet alatt 15 éves koruktól lehet alkalmazni. Nagykorúság betöltése előtt minden esetben írásbeli szülői engedély is szükségeltetik a 18 év alatti fiatal foglalkoztatásához. A kulturális, művészeti, sport-, és hirdetési tevékenység keretében gyámhatósági engedéllyel 16. életévét be nem töltött személyt is lehet foglalkoztatni.

Amennyiben a szervezet a határozott vagy a határozatlan munkaviszony létesítése mellett dönt, akkor a munkaviszony kezdete előtti köteles a munkaviszony létesítését az adóhatóság felé bejelenteni. A biztosítási jogviszonnal kapcsolatos bejelentést az adóhatóság felé a 'T1041-es adatlap kitöltésével, elküldésével kell teljesíteni. A munkáltatónak az alábbi adatokat kell bejelenteni a foglalkoztatottról:

- a foglalkoztatott családi és utónevét,
- adóazonosító jelét, - születési idejét,
- biztosítási jogviszony kezdetét, a jogviszony kódját,
- biztosítási jogviszonyának megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát,
- a heti munkaidejét, - a FEOR számát.

– jogutódlás esetén a fentiekén túl be kell jelenteni: a jogelőd nevét, adószámát, a jogutódlás tényét, és napját.

A munkáltatóknak kötelessége igazolást adni a munkavállaló számára a szabályos bejelentésről. A bejelentést követő napon automatikusan, de ha a dolgozó kéri, bármikor meg kell kapnia a dokumentumot, amely tartalmazza a bejelentésben közölt adatokat és a bejelentés teljesítésének időpontját. Ha a jogszabály az adott munkakör vonatkozásában előírja, akkor a munkáltató köteles gondoskodni az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat elvégzéséről, annak megszervezéséről és költségeinek megtérítéséről. A munkavállaló pedig köteles a vizsgálaton részt venni, és a vizsgálatot végzőkkel együttműködni. Az alkalmassági vizsgálat kizárólag olyan lehet, amelyet munkaviszonyra vonatkozó szabály ír elő, vagy a kötelezettség teljesítése érdekében szükséges.

(Az Mt. 2024. évi módosítása után 2024. szeptember 1-től megszűnt a munkára való alkalmasság vizsgálat általánosan kötelező jellege. Az egyes ágazatokra és foglalkozásokra vonatkozó miniszteri rendeletek és utasítások folyamatosan jelentek meg 2024. év ősz folyamán. A munkáltatóknak e jogszabályok alapján maguknak kell megállapítaniuk, hogy szükség van-e alkalmassági vizsgálatra az adott munkakörben.)

A munkaszerződés

A munkaviszony munkaszerződéssel jön létre, amelyet minden esetben írásba kell foglalni. Ha ez nem történik meg, érvénytelenségére csak a munkavállaló hivatkozhat a munkába lépést követő 30 napon belül. Ezt követően már nincs lehetőség jogérvényesítésre. A munkaszerződésnek vannak kötelező elemei, mint a felek adatai, az alpbér és munkakör. Más elemeket akkor kell a munkaszerződésben szabályozni, ha el akarunk térni a természetes (tipikus) gyakorlattól pl. a munkavégzés időtartama, a munkavégzés kezdete, a munkavégzés jellege, formája stb. esetében. A munkaszerződés módosításához a két félnek egyet kell érteni. A munkaszerződésben kötelező rögzíteni:

1. A munkavállaló személyi alpbérét. Az alpbért általában időbérben kell megadni napi, heti vagy havi díjban. Az alpbér összege nem lehet alacsonyabb, mint a minimálbér, illetve a garantált bérminimum összege. Ez alól a teljesítménybérezés alkalmazása esetén van kivétel, de ebben az esetben is kötelező megállapodni egy garantált bérről, ami mindenképp megilleti a munkavállalót. Ez nem lehet kevesebb, mint a mindenkori minimálbér, garantált bérminimum fele.

2. A munkakört. Azokat a feladatokat kell megadni, amelyeket a munkavállaló köteles

elvégezni, és amelyek körében a munkáltató köteles foglalkoztatni. A munkakört meg lehet adni a foglalkozás megjelölésével, de szerencsésebb több információt rögzíteni pl. megnevezés, FEOR kód, kulcs feladatok és felelőségek felsorolása stb.

3. A munkavégzés helyének meghatározását. Ez lehet konkrét hely, de akár egy tágabb földrajzi, tevékenységi terület is. Ha a munkavégzés helyét nem rögzíti a megállapodás, azt a helyet kell annak tekinteni, ahol munkáját a munkavállaló szokás szerint végzi.

4. A munkáltató és a munkavállaló megnevezését és a munkaviszony szempontjából lényeges adataikat.

5. A keltezést, továbbá a munkáltató és a munkavállaló aláírását.

6. A munkaszerződésnek vannak ún. természetes tartalmi elemei, amelyekről, ha nem állapodnak meg külön a felek, akkor automatikusan bele kell érteni munkaszerződésbe. Ha a munkaszerződés nem rendelkezik a munkaidőről, akkor a munkaviszony teljes napi munkaidőben történő foglalkoztatásra jön létre. Ez a munkanapon, hétfőtől-péntekig napi nyolcórás, heti negyvenórás munkavégzést jelenti.

Az általánostól (tipikustól) részmunkaidős és a másodállásban történő foglalkoztatásról szóló rendelkezéseket a munkaszer-

ződésben kell rögzíteni. Ha a foglalkoztatás határozott időtartamra szól, akkor az erről szóló rendelkezést mindenképp be kell építeni a munkaszerződésbe. Amennyiben ezt nem tartalmazza a munkaszerződés, akkor szerződés alapértelmezetten határozatlan tartamra jön létre. Ha munkaszerződés erről külön nem rendelkezik a munkaviszony kezdetének időpontja a munkaszerződést követő nap lesz.

7. A munkaszerződésben 30 naptól 3 hónapig terjedő próbaidő köthető ki. Ez a határozott időre szóló munkaszerződésben is alkalmazható. De a próbaidőt utólag tilos meghosszabbítani. A próbaidő alatt a munkaviszonyt a munkáltató és a munkavállaló is indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.

8. A munkaviszony kezdetét követő 15 napon belül írásos tájékoztatót kell átadni a munkavállalónak. A tájékoztató a munkavégzésre vonatkozó – a munkaszerződésben nem szereplő – legfontosabb információkat tartalmazza. Ennek tartalma:

- az irányadó munkarend;
- a munkabér egyéb elemei (pl. pótlékok, jutalékok);
- a bérfizetés napja;
- a munkába lépés napja;
- a rendes szabadság mértékének számítási módja és kiadásának rendje;

- a munkáltatóra és a munkavállalóra irányadó felmondási idő megállapításának szabályai;
- tájékoztatás arról, hogy a munkáltató a kollektív szerződés hatálya alá tartozik-e

A munkaköri leírást a munkaviszony kezdetét követő 15 napon belül, kinyomtatva kell átadni a munkavállalónak. A munkaköri leírás a munkaszerződés kiegészítése. Bár hivatalosan nem része, de elválaszthatatlan a munkaszerződéstől. A foglalkoztatási és pályázati támogatások esetében a munkaszerződés mellett a munkaköri leírás igazolhatja a támogatás jogszerű és a támogatás céljához igazodó felhasználását.

Munkaköri leírás

A jogszabály nem írja elő a munkaköri leírás tartalmát. Általában az alábbi információk kerülnek a munkaköri leírásba:

1. a munkakör megnevezése és a munkaköri kód (FEOR). Ennek meg kell egyeznie a munkaszerződésben a felek közös akaratával megállapított munkakörrel.
2. A munkakör helye a szervezeti rendszerben, a közvetlen felettes, helyettesítő személy és az esetleges közvetlen beosztottak megjelölése.
3. A munkakör célja. A munkakör tömör megfogalmazása, amely meghatározza azt

is, hogy erre a munkakörre miért van szükség a munkáltatónál.

4. Feladatok és felelőségek. A munkaköri leírás tartalmát a munkáltató szervezet egyoldalúan is módosíthatja, ha a munkaköri leírást nem tartalmazza a munkaszerződés. De ebben az esetben sem lehetséges a feladatok olyan mértékű átalakítása, hogy azzal megváltoztassa a munkaszerződésben szereplő munkakört.

5. A munkakör betöltésének követelményei és feltételei (pl. végzettség, alkalmasság stb).

A munkáltató előzetesen és írásban köteles tájékoztatni a munkavállalót a személyes adatainak kezeléséről, illetve ezek esetleges továbbításáról. A foglalkoztatás területén különösen figyelni kell arra, hogy a felek nem egyenrangúak. Ezért a munkavállaló önkéntes hozzájárulása nem lehet az adatkezelés jogalapja. Az adatok kezelését leginkább a foglalkoztatással, adózással stb. összefüggő jogszabályi kötelezettségek teljesítése miatt végzi a szervezet. A munkavállaló személyes iratairól - beleértve a képesítő igazoló dokumentumait is - nem lehet másolatot készíteni, viszont kötelező a munkáltató felé azok bemutatása.

A munkavállalónak a munkaviszony kezdőnapján át kell adnia az „igazolvány a biz-

tosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról” elnevezésű nyomtatványt, közismert nevén a TB kiskönyvet a munkáltató szervezethez. A munkáltató szervezet a munkavállalótól átvett igazolványba három napon belül köteles bejegyezni a biztosítási jogviszony kezdetét. A munkáltató – ha egyedülként tart fenn biztosítással járó jogviszonyt a munkavállalóval – köteles a jogviszony megszűnéséig megőrizni az igazolványt. Ha nem főállásban jön létre a biztosított jogviszony, akkor a szervezet bejegyzi a szükséges adatokat majd visszajuttatja az igazolványt ahhoz a foglalkoztatóhoz, akinél a biztosítás előbb kezdődött és még folyamatban van. Ha a munkavállaló nem adja át az igazolványt, akkor a szervezet:

- figyelmezteti őt, hogy egészségbiztosítás pénzbeli ellátásainak igénybevétele esetén hátrány érheti, ha nem tudja átadni folyamatosan vezetett igazolványt,
- köteles írásban felszólítani a munkavállalót, hogy előző munkáltatójától szerezze be,
- ha a munkavállaló 30 napon belül nem szerzi be az igazolványt, erről írásban nyilatkoznia kell, és a munkáltatónak új igazolványt kell kiállítania

A munkáltató írásbeli felhívását, és a munkavállaló nyilatkozatát a foglalkoztatónak 5

évig meg kell őriznie. Amennyiben a munkavállalónak korábban még nem volt biztosítotti jogviszonya, a TB kiskönyvet a vele előző biztosítotti jogviszonyt létesítő szervezetnek kell kiállítania. A papír alapú nyomtatvány beszerezhető a nyomtatványboltokban.

A Munka törvénykönyve szerint a felek kötelesek egymást minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy ezek változásáról tájékoztatni, amely a munkaviszony létesítése, a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges, és amely a munkavállaló személyiségi jogát nem sérti. A munkavállalónak az esetleges kedvezmények érvényesítése és a bérszámfejtés megbízhatósága miatt is érdeke pontos adatokkal ellátni a munkáltatót. Például a gyermeket nevelő, a megváltozott munkaképességű, a tanulás vagy nyugdíj mellett dolgozók igazolásai, nyilatkozatai nélkül nem lehet kiszámolni a bér- és járulékfizetési kötelezettséget.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény rendelkezik az ún. tartozásigazolásról. A munkaviszony megszűnésekor a munkáltatónak olyan igazolást kell kiadni, amelyben fel vannak tüntetve a munkabérből vonandó tartozások, és részletei, illetve az is, ha nincs tartozása. A munkavállaló ezt az igazolást köteles az új munkáltatónak átadni. Az új munkavállalónak még a munka-

viszony létesítése előtt kötelessége nyilatkozatot tennie arról, hogy nincs függőben lévő tartozása. A munkáltató köteles levonni a meglévő tartozás összegét a munkabérből. Az előírt kötelezettségek megszegése esetén a munkáltató készfizető kezesként felel a végrehajtást kérőnek.

A munkaszerződés módosítása

A munkaszerződést a munkáltató és a munkavállaló kizárólag közös megegyezéssel módosíthatja. A módosítás a munkaszerződés megkötésére vonatkozó szabályok szerint történik. A módosítást is írásba kell foglalni. Az írásba foglalás elmaradása miatt a munkaszerződés-módosítás érvénytelenségére csak a munkavállaló hivatkozhat és csak a módosítás hatályba lépését követő harminc napon belül teheti ezt meg. A munkaszerződés módosítása szólhat határozatlan és határozott időre is. (Például ideiglenes más munkahelyen történő munkavégzésre.) Nem minősül a munkaszerződés módosításának, tehát nem közös megegyezésen, hanem egyoldalú munkáltatói intézkedésen alapul, ha a munkavállaló:

- a munkáltató működésével ösefüggő okból, ideiglenesen, a munkáltató utasítása alapján, eredeti munkaköre helyett vagy mellett más munkakörbe tartozó feladatokat lát el (átírányítás);

- gazdasági érdekből, ideiglenesen, munkáltatói utasítás alapján, szokásos munkavégzési helyén kívül végez munkát (kiküldetés), feltéve, ha ezen időtartam alatt is a munkáltató irányítása és utasítása alapján végzi a munkát;
- a munkáltatók között létrejött megállapodás alapján más munkáltatónál végez munkát (kirendelés), ha ennek a Munka Törvénykönyvében meghatározott egyéb feltételei fennállnak.

A munkaszerződés módosulhat a munkáltató és a munkavállaló akaratán kívüli okból is. Ilyen esetet hozhat magával a minimálbér/garantált bérminimum emelkedése.

Atipikus foglalkoztatás

Atipikus minden olyan foglalkoztatási forma, mely a munkavégzés valamely jellemzője alapján eltér a szokványostól. Az eltérés megjelenhet a munkavégzés helyében, idejében, időtartamában, a tartalmában, jellegében. Egy munkaviszony akár több ponton is eltérhet a tipikus (napi 8 órában, főállásban, heti 40 órában a munkahelyen stb.) foglalkoztatási formától. Egyes munkavállalói csoportok esetében pl. kifejezetten törvényi előírás alapján kell többszörösen is eltérni a megszokott rendtől. A következőkben egy rövid áttekintést adunk az atipikus

foglalkoztatási formákról. Részletesebben a határozott idejű és az egyszerűsített foglalkoztatást mutatjuk be a Civil Kézikönyv elektronikus változatában.

A jogszabályokban megjelenő a civil szervezeteknél is elforduló atipikus foglalkoztatási formák

Határozott idejű munkaviszony

A Mt. 192. § (2) bekezdése szerint a határozott munkaviszony időtartama legfeljebb 5 év lehet. Beleértve a meghosszabbított és a korábbi, határozott időre kötött munkaviszonyt, melynek megszűnése és az új határozott munkaviszony létesítése 6 hónapon belül történik.

Egyszerűsített jogviszony

Az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény hozta létre, és az alapvető munkajogi szabályok a Mt. 201-203. §-ban találhatóak. Egyszerűsített jogviszony is többféle munkavégzésre köthető: 1. mezőgazdasági idénymunkára; 2. turisztikai idénymunkára; 3. alkalmi munkára.

Rövidített teljes munkaidő

A Mt. 192. § (4) bekezdése szerint a munkaszerződésben a munkavállaló és a munkáltató megállapodhatnak abban, hogy a teljes munkaidő tényleges időtartama rö-

videbb mint 8 óra. Erre szükség lehet az egészségi ártalmat vagy a munkavégzéssel járó különös veszélyt, megterhelést jelentő munkahelyeken.

Részmunkaidő

A Mt. 192. § (4) bekezdése alapján a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállaló teljes munkaidőnél rövidebb időben dolgozik. Ez általában napi négy- vagy hatórás munkavégzést jelent. A munkabért a munkaidővel arányosan határozza meg a munkaszerződés. A munkaszerződésnek kifejezetten tartalmaznia kell, hogy részmunkaidőre szól. A szabadság számolásánál teljes és a részmunkaidős foglalkoztatás között nincs különbség. A szolgálati idő számolásánál a részmunkaidőben eltöltött idő kevesebbnek számít. A részmunkaidős foglalkoztatás nem azonos a rövidített teljes munkaidővel.

Több munkáltató által létesített munkaviszony

A részmunkaidős foglalkoztatás egyik esete, amikor a Mt. 195. § alapján a munkavállaló több (általában 2) munkáltatóval létesít munkaviszonyt ugyanarra a munkakörre vagy a felek megállapodása szerint eltérő, de egyidőben kivitelezhető munkakörökre. A dolgozó munkaidő beosztását a munkáltatóknak egységesen kell kezelni-

ük, mivel a munkavállaló egyidőben végez munkát a munkáltatók számára. A munkaszerződésben meg kell határozni, hogy a munkabér-fizetési kötelezettséget melyik munkáltató teljesíti. A munkáltatók a munkavállaló munkajogi igényével kapcsolatban egyetemlegesen felelnek.

Táv munkavégzés (pl. „Home office”)

A Mt. 196. § alapján a távmunka rendszert a munkahelytől elkülönült helyen történik, ezért jellemzően a kötetlen munkarend szabályait kell alkalmazni. A munkaidőt a munkavállaló szabadon oszthatja be. Lehetőség van rá, hogy a munkaidőt a munkáltató határozza meg, ekkor viszont köteles ellenőrizni a betartását és nyilvántartani. Lehetséges részlegesen is alkalmazni, meghatározva, hogy mikor kell a munkahelyen dolgozni. A munkáltató a távmunkát végző munkavállalónak minden olyan tájékoztatást köteles megadni, amelyet más munkavállalónak biztosít.

A „home office” a távmunka egyik fajtája, amikor is a munkavégzés kizárólag otthon történik. Erre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a távmunkára.

Bedolgozói munkaviszony

A Mt. 198. § - 200. § alapján e jogviszony hasonló a távmunkához. A munkavállaló

a munka végzését a székhelytől vagy telephelytől elkülönült helyen, általában saját eszközeivel végzi. Amennyiben a felek másként nem rendelkeznek, a bedolgozói munkaviszony munkarendje kötetlen.

Vezető állású munkavállalók

A vezető állású munkavállalóval a Mt. 208. § - 211. §-okat figyelembe véve kell munkaszerződést kötnie a munkáltatónak. A vezető állású munkavállalók munkarendje kötetlen, nem kötelesek tételes munkaidő nyilvántartást vezetni. A vezető csak egy munkáltatóval létesíthet vezető munkavállalói jogviszonyt.

Munkaerő-kölcsönzés

A munkaerő-kölcsönzés speciális szabályait a Mt. XVI. fejezete tartalmazza. A munkaerő-kölcsönzés során a munkavállaló és a kölcsönadó cég/szervezet között munkaviszony áll fenn, de a munkaviszony harmadik cégnél való munkavégzésre jön létre, és a munkavégzés irányítása és ellenőrzése a foglalkoztató harmadik cég feladata.

Nyugdíjas szövetkezeti foglalkoztatás

A közérdekű nyugdíjas szövetkezet a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés j) pont és (la) pont szerint létesíthető. Ennek

elsődleges célja, hogy a még aktív idősorúak számára foglalkoztatást, munkaerőpiaci reaktivizálást biztosítson, a tagok gazdasági és szociális helyzetét előmozdítsa. A nyugdíjasok számára jelenleg előnyösebb lehet az egyéni munkavállalás, mint a szövetkezeti jogviszonyon alapuló munkavégzés.

Kisgyermekkel otthon lévőek szövetkezete

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés j) pont és (la) pont szerint létesíthető a kisgyermekkel otthon lévőek szövetkezete. Ennek célja a - nem nagyszülőként - gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesülők vagyoni és szociális helyzetének előmozdítása, lehetőséget biztosítva arra, hogy a tagok rugalmas keretek között a foglalkoztatásba bekapcsolódjanak, illetve abban újra részt vehessenek. A kisgyermekkel otthon lévőek szövetkezete tagjainak legalább 90%-a olyan természetes személy, aki nem nagyszülőként gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesül.

Az iskolaszövetkezet

Az iskolaszövetkezetben a tagok szintén személyes közreműködőként munkavégzésre kötelesek, amelyet külső személyek felé is teljesíthetnek. Az iskolaszövetkezeti mun-

kavégzéshez az szükséges, hogy a munkavállaló egyidejűleg legyen nappali tagozatos diák/hallgató és az iskolaszövetkezet tagja.

A szakképzésben résztvevő diákok szakmai gyakorlati képzése

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerint a sikeres ágazati alapvizsga után a tanulók szakirányú oktatásban vesznek részt. A szakirányú oktatást (régiben a szakmai gyakorlatot) fő szabály szerint nem a szakképző intézményben, hanem egy duális képzőhelyen kell biztosítani. A duális képzőhely lehet civil szervezet is. A duális képzőhelyeket a kamara veszi nyilvántartásba. Csak azok a gazdálkodók lehetnek duális képzőhelyek, amelyek teljesítik a szakképzésben megjelenő feltételeket. A szakmai oktatás során a gazdálkodó szerv és a diák között szakképzési munkaszerződés jön létre. Ezzel egy sajátos munkaviszony létesül. Ennek szabályait a törvény rögzíti.

Hallgatói munkaszerződés

A duális rendszerű felsőoktatás működtetése érdekében az egyetemi, főiskolai hallgatók a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 44. § szerint hallgatói munkaszerződés alapján dolgozhatnak a cégeknél, intézményeknél. A hallgatói munkaszerződés minimális időtartama 6 hét. A duális

képzéshez kapcsolódó hallgatói munkaszerződés a képzés teljes idejét is felölelheti.

Határozott idejű foglalkoztatás

A civil szektorban a munkaviszonyban történő foglalkoztatás általában projektek keretében, tehát jellemzően határozott időben történik. A határozott idejű foglalkoztatás szabadon létesíthető. Azonban a törvény a munkavállaló érdekének inkább megfelelő határozatlan idejű foglalkoztatást támogatja. Ezért, ha ugyanazzal a munkavállalóval kíván a munkáltató előző munkaviszony megszűnését követő hat hónapon belül ismét határozott idejű jogviszonyt létesíteni, csak akkor teheti meg, ha jogos érdeke fűződik hozzá. Jogos és alapos gazdasági érdeket jelent például, hogy a foglalkoztatás egy pályázati projekt keretében történik, amelynek kötött a megvalósítási ideje.

A határozott időtartamú foglalkoztatás esetében a munkaszerződésben mindig meg kell határozni a munkaviszony időtartamát. Abban az esetben, ha a munkaszerződésben nincs kifejezetten szabályozva a határozott idő, akkor a szerződést határozatlan időtartamúnak kell tekinteni. A munkaviszony időtartama meghatározható naptárilag, amikor egy konkrét dátum jelenti a munkaviszony végét. De egy a jövő-

ben bekövetkező eseményhez is lehet kötni a munkaviszony végét. A munkaviszony megszűnésének várható időpontjáról ilyenkor is tájékoztatni kell a munkavállalót. A megszüntetést eredményező eseménynek pedig jól meghatározhatónak kell lennie és nem függhet valamely fél akaratától. (Például konkrét és nem valamelyik fél akaratától függő eseményt jelent, ha a munkaviszony addig tart, ameddig egy másik munkavállaló visszatér a GYES-ről.)

Amennyiben a határozott idő lejár, a szerződés meghosszabbítható. A szerződés hosszabbítására is érvényes azonban, hogy a munkáltató csak jogos érdek fennállása esetén élhet ezzel a lehetőséggel. Jogos érdek lehet pl. egy pályázati projekt megvalósításának meghosszabbítása is. De a megállapodás ebben az esetben sem irányulhat a munkavállaló jogos érdekének csorbítására. Az egymást „láncszerűen” követő határozott idejű munkaszerződések, szerződés-hosszabbítások nem irányulhatnak a határozatlan idejű foglalkoztatás elkerülésére.

A határozott idejű munkaviszony időtartama a hosszabbításokkal együtt sem haladhatja meg az öt évet. Ez a szabály is az ún. „láncszerűdések” kizárására szolgál. Kivételt a hatósági engedélyhez kötött munkavégzés jelent. A hatósági engedélyhez kötött foglalkoztatás csak határozott időtartamra

létesíthető, de az engedély hosszabbításával a munkaviszony öt évet meghaladó határozott időre is megkötethető.

A határozott idejű munkaviszony a szerződésben meghatározott idő lejártával vagy az esemény bekövetkezésével automatikusan megszűnik. A munkaviszony megszűnések a felek elszámolnak egymással, de egyéb kötelezettség nem terheli őket. A határozott idejű munkaviszony idő előtti megszüntetése nagyobb körültekintést igényel.

A munkavállaló a határozatlan idejű munkaszerződését tulajdonképpen bármikor, indoklás nélkül is felmondhatja. A határozott idejű foglalkoztatás felmondása esetén azonban jogos indokot kell felhoznia a jogviszony megszüntetése mellett. Jogos indoka lehet, ha a munkaviszony fenntartása ellehetetlenül, vagy a munkaviszony fenntartása aránytalan sérelemmel jár a munkavállaló számára. A megjelölt indok jogosságát mindig a munkavállaló személyes körülményeit és a munkakör sajátosságait figyelembe véve kell megállapítani. Ha a munkavállaló indokolása nem tekinthető jogosnak köteles a munkáltatónak megfizetni a szerződéből még hátralévő időre (de legfeljebb három havi) járó távolléti díjat. Ha a jogellenes felmondás ennél nagyobb kárt okoz a munkáltatónak, akkor követelheti annak megtérítését. A követelés együttes

összege nem haladhatja meg a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjának összegét.

A munkáltató a határozott időre szóló munkaviszonyt indoklás nélkül is megszüntetheti, ha vállalja az ezzel járó többlet költségeket. Ha a szervezet indoklás nélkül, azonnali hatályú felmondással szünteti meg munkaviszonyt, akkor köteles a munkavállaló részére a határozott időből még hátralévő időre, de legfeljebb tizenkét hónapra járó távolléti díjat megfizetni.

A munkaviszony idő előtti megszüntetése indoklással is megtörténhet, de a munkáltató mozgástere szűkebb az indoklás kapcsán, mint a határozatlan idejű foglalkoztatásánál. A törvény kevés esetben teszi lehetővé a munkáltató számára, hogy idő előtt felmondással szüntesse meg a határozott idejű munkaviszonyt. Akkor, ha a szervezet felszámolás vagy csődeljárás alá kerül, esetleg olyan a munkaviszony fenntartását is lehetetlenné tévő, elháríthatatlan külső ok következik be. Ezekén az eseteken kívül a munkáltatónak csak „a munkavállaló képességére alapított okból” lehet idő előtt felmondania a határozott idejű munkaviszonyt. Ez arra az estre vonatkozik, ha a munkavállaló egészségügyi, vagy más okból képtelenné válik az adott munka elvégzésére. A határozott idejű munkaviszonyának felmondását a munkavállaló köteles megindokolni. A felmondás indoka

csak olyan ok lehet, amely számára a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tenné vagy körülményeire tekintettel aránytalan sérelemmel járna. A felmondás közlésével a munkáltató nem alakítja át elszámolási jogviszonnyá a felek közt fennálló munkaviszonyt, így ehhez kapcsolódóan törvény által meghatározott fizetési kötelezettség nem keletkezik. Közös megegyezéssel természetesen a határozott időre szóló munkaviszony is korlátozás nélkül megszüntethető, de mindenképp célszerű az anyagiakat illetően megegyezni egymással a feleknek.

Egyszerűsített foglalkoztatás

Az egyszerűsített foglalkoztatás típusai Az egyszerűsített foglalkoztatás a munkaviszony egyik formája, amely mezőgazdasági idénymunkára, turisztikai idénymunkára, illetve alkalmi munkára létesíthető. Mezőgazdasági idénymunkának minősül: a növénytermesztési, erdőgazdálkodási, állattenyésztési, halászati, vadászati ágazatba tartozó munkavégzés, továbbá a termelő, termelői csoport, termelői szervezet, illetve ezek társulása által a megtermelt mezőgazdasági termékek anyagmozgatása, csomagolása – a további feldolgozás kivételével – feltéve, hogy azonos felek között a határozott időre szóló munkaviszony időtartama nem haladja meg egy

naptári éven belül a 120 napot. Turisztikai idénymunkának minősül: az idénymunka, ha azt olyan munkáltatónál végzik, aki idegenvezetői tevékenységet, lovas szolgáltató tevékenységet, szálláshely-szolgáltatási tevékenységet, tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységet, vagy utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységet folytat, feltéve, hogy azonos felek között a határozott időre szóló munkaviszony időtartama nem haladja meg egy naptári éven belül a 120 napot. Idénymunkának az olyan típusú munkavégzés minősül, amely a munkaszervezéstől függetlenül az év valamely időszakához vagy időpontjához kötődik. Az alkalmi munka a munkáltató és a munkavállaló között:

- összesen legfeljebb 5 egymást követő naptári napra, és
- egy naptári hónapon belül összesen legfeljebb 15 naptári napra, és
- egy naptári éven belül összesen legfeljebb 90 naptári napra létesített, határozott időre szóló munkaviszony.

Alkalmi munkánál az egyszerűsített munkaviszonyban, az egy naptári napon foglalkoztatott munkavállalók létszáma nem haladhatja meg:

- az 1 főt, ha a szervezetnek nincs főállású munkavállalója;
- a 2 főt, ha a szervezet 1-5 munkavállalót foglalkoztat;

- a 4 főt, ha a szervezet 6-20 munkavállalót foglalkoztat;
- a munkavállalói létszám 20%-át, amennyiben a szervezet 20 főnél több munkavállalót foglalkoztat.

A fenti szabályt szociális szövetkezetekben nem kell alkalmazni. A létszámkeret kiszámításánál a munkáltató szervezet tárgyév első, illetve hetedik hónapját megelőző hat havi létszámát kell alapul venni. Ha a szervezet ennél rövidebb ideje működik, működésének egész hónapjaira eső átlagos statisztikai létszáma a mérvadó.

A meghatározott napi létszámkeretet a munkáltató a tárgyév napjaira egyenlőten beosztva is felhasználhatja, figyelemmel az alkalmi munka meghatározására. Tehát egy napra fel lehet venni akár 365 egyszerűsített foglalkoztatottat is, de akkor az év többi napján már erre nem lesz lehetősége a munkáltatónak. A tárgyévben fel nem használt létszámkeretet a következő naptári évre nem viheti át.

A munkanapok száma egy munkavállaló tekintetében

Ha a munkáltató és a munkavállaló idénymunkára vagy idénymunkára és alkalmi munkára létesít egymással több alkalommal munkaviszonyt, akkor ezen munkaviszonyok együttes időtartama a naptári

évben a 120 napot nem haladhatja meg.

Az egyszerűsített munkabér mértéke

Egyszerűsített foglalkoztatásban a minimálbér és a garantált bérminimum szabályait alkalmazni kell azzal, hogy személyi alapbérként, illetve teljesítménybérként – a meghatározott feltételeknek megfelelően – legalább a kötelező legkisebb munkabér 85%-a, garantált bérminimum esetén 87%-a jár.

Mikor nem keletkezik SZJA-bevallási, adófizetési kötelezettség?

Az egyszerűsített foglalkoztatásból származó bevételből a munkavállalónak nem kell jövedelmet megállapítania és személyi jövedelemadó-bevallást benyújtania, ha az az egyszerűsített foglalkoztatásból származó bevétele nem haladja meg az ún. mentesített keretösszeget.

Az adóbevallás alól mentesített keretösszeg a képzettséget nem igénylő munkakörben:

- az egyszerűsített foglalkoztatás naptári napjainak száma, és
- a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) 130 %-ának szorzata.

(2024-ben a mentesített keretösszeg minimálbér esetén 15 951 Ft, mert a napi minimálbér 12 270 Ft, ennek 130 %-a: 15 951 Ft)

A legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben a mentesített keretösszeg:

- az egyszerűsített foglalkoztatás naptári napjainak száma, és
- a garantált bérminimum szerinti napibér 130%-ának szorzata

(2024-ban a mentesített keretösszeg a garantált bérminimum esetén 19 487 Ft, mert a napi garantált bérminimum 14 990 Ft, ennek 130%-a: 19 487 Ft)

Amennyiben a természetes személynek a személyi jövedelemadó-bevallási kötelezettségét teljesítenie kell, az adóhatóság közreműködése nélkül elkészített bevallásban vagy az állami adóhatóság által összeállított adóbevallási tervezet felhasználásával elkészített személyi jövedelemadó-bevallásban jövedelemként a kifizetett (nettó) munkabér összegének a mentesített keretösszeget meghaladó részét kell figyelembe venni. Az adófizetési kötelezettséget a munkavállalónak kell az adóévre vonatkozó SZJA-bevallásában szerepeltetnie, és a határidőre (május 20.) megfizetnie.

Az egyszerűsített foglalkoztatás után fizetendő közteher

A munkáltató által fizetendő közteher mértéke 2023-ban a munkaviszony minden

naptári napjára munkavállalónként: – alkalmi munka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 1 %-a, tehát 2.300,- Ft/fő/nap; – mezőgazdasági időnyomunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5 %-a, tehát 1.200,- Ft/fő/nap; – turisztikai időnyomunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5 %-a, tehát 1.200,- Ft/fő/nap; – filmipari statisztika esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 3 %-a, tehát 7.000,- Ft/fő/nap. A munkáltatónak a közterhet a tárgy hónapot követő hónap 12-éig a NAV Egyszerűsített foglalkoztatásból eredő közteher befizetések elnevezésű beszédési számlára kell megfizetnie.

A munkáltató által fizetendő közteher mértéke 2024-ben a munkaviszony minden naptári napjára munkavállalónként:

- alkalmi munka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 1 %-a, 2024-ben 2 700,- Ft/fő/nap;
- mezőgazdasági időnyomunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5 %-a, 2024-ben 1 300,- Ft/fő/nap;
- turisztikai időnyomunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5 %-a, 2024-ben 1.300,- Ft/fő/nap;
- filmipari statisztika esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 3 %-a, 2024-ben 8.000,- Ft/fő/nap.

A munkáltatónak a közterhet a tárgy hónapot követő hónap 12-éig a NAV Egyszerűsített foglalkoztatásból eredő közteher befizetések elnevezésű beszédési számlára kell megfizetnie.

További korlátok

Az a munkáltató, aki a 300 ezer forintot, vagy ezt meghaladó összegű adó tartozást halmoz fel az egyszerűsített foglalkoztatás alapján fizetendő közterhek tekintetében, további egyszerűsített foglalkoztatásra nem jogosult mindaddig, míg adó tartozását ki nem egyenlíti.

Harmadik országbeli állampolgár – a bevándorolt vagy letelepedett jogállású személy kivételével – kizárólag mezőgazdasági időnyomunka keretében foglalkoztatható.

Érvénytelen az egyszerűsített foglalkoztatásra vagy alkalmi munkára irányuló munkaszerződés, ha annak megkötése időpontjában a felek között munkaviszony áll fenn. A felek a munkaszerződést egyszerűsített foglalkoztatásra vagy alkalmi munkára irányuló munkaviszony létrehozása érdekében nem módosíthatják.

A filmipari statisztika – e tevékenységéből származó – napi nettó jövedelme egyszerűsített foglalkoztatás esetén nem haladhatja meg a hónap első napján érvényes minimálbér 12%-át, azaz a 32 016 forintot (2024-ben).

Társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultság

Az egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazott munkavállaló ez alapján a foglalkoztatása alapján nem minősül biztosítottnak, és csak nyugellátásra, baleseti egészségügyi szolgáltatásra (üzemi baleset esetén), és álláskeresési ellátásra szerez jogosultságot, a társadalombiztosítás többi ellátására (például táppénzre) nem.

A nyugellátás számítási alapja mezőgazdasági és turisztikai idénymunkánál a hónap első napján érvényes minimálbér 1,4 százaléka, alkalmi munkánál 2,8 százaléka.

A nyugellátás számításának alapja

A nyugellátás számítási alapja mezőgazdasági és turisztikai idénymunkánál a hónap első napján érvényes minimálbér 1,4 százaléka (2024-ben: 3 700 Ft, alkalmi munkánál 2,8 százaléka (2024-ben: 7 500 Ft)).

A bejelentés módja és határideje

A foglalkoztatottat a munkáltatónak a 'T1042E nyomtatványon elektronikusan (ügyfélkapun/cégkapun keresztül), telefonon az országos ügyfélszolgálaton keresztül (185-ös kék szám), mobileszközökről, tabletről (az EFO alkalmazáson keresztül) kell bejelentenie. Egyszerűsített foglalkoztatást a jogviszony létesítésének első napját megelőzően, de legkésőbb a munkakezdés napján,

a munkavégzés megkezdése előtt kell bejelenteni a NAV-nak.

TB kötelezettség a tisztségviselői megbízás és a megbízásos foglalkoztatás után

Biztosított jogviszonyt eredményezhet a megbízásos jogviszonyban történő foglalkoztatás is. Ez akkor áll fenn, ha a megbízási szerződés keretében munkát végző magán-személynek az e tevékenységéből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a minimálbér harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét.

A szerzői, iparjogvédelmi művek hasznosítására irányuló felhasználási szerződés alapján a mű szerzője, előadója a személyes munkavégzés (közreműködés) szerinti díjazás alapján, megbízás jellegű jogviszonyára tekintettel lesz biztosított.

Az alapítványok, egyesületek „választott” tisztségviselői is lehetnek teljes ellátásra jogosult biztosítottak, ha a magyarországi foglalkoztató által meghatározott feladatot Magyarországon vagy az Európai Unió szociális biztonságról szóló közösségi rendelete hatálya alá tartozó tagállamban vagy kétoldalú szociális egyezmény hatálya alá tartozó államban végzik, és díjazásuk (tiszteltdíjuk)

eléri a minimálbér harminc százalékát.

Az igazolványba nem kell bejegyezni az alkalmoszerűen teljesített megbízási jogviszonyt, ha a megbízott a kifizető felé a megbízási díj kifizetésekor igazolja, hogy az eseti megbízási jogviszonyával egyidejűleg fennáll olyan jogviszonya is, ami alapján már biztosítottnak minősül.

Nyugdíjasok foglalkoztatása

A civil szektorban korábban elterjedtebb volt a nyugdíjasok megbízása és foglalkoztatása, mint a gazdasági és a kormányzati szektorban. Az elmúlt néhány év viszont jelentős változást hozott. Eltűnt az összes olyan korlát, amely miatt nem lehetett, vagy nem érte meg nyugdíjasokat foglalkoztatni a gazdasági és a közzsféra munkáltatóinak. A nyugdíjkorhatárt elérő nyugdíjasok foglalkoztatására, bérezésére semmilyen korlátozó tényező nem vonatkozik.

A civil szervezeteknél is nagyjából azonos feltételek mellett létesíthetnek foglalkoztatási vagy megbízási jogviszonyt, mint a többi munkavállaló. A különbség az, hogy a nyugdíjasok munkabére, illetve megbízási díja után a munkáltatónak nem kell bevallani és megfizetni a 13%-os szociális hozzájárulási adót. A nyugdíjas munkavállaló pedig a 18,5%-os társadalombiztosítási járulék

megfizetésétől mentesül. A nők kedvezményes nyugdíja a negyven év jogosultsági idővel rendelkező nőket illeti meg. Innen ered a közismert „nők40 nyugdíj” elnevezés. A „nők40 nyugdíj” mellett a „hagyományos” öregségi nyugdíjhoz hasonlóan járulék- és szocho-mentesen lehet dolgozni. A „nők40 nyugdíj” ellátást érintően korábban volt, de jelenleg nincs a kereset összegére vonatkozó határ, ami fölött a nyugellátás szünetelne. Továbbá a civil szervezetek nem közalkalmazotti vagy közszolgálati jogviszonyban alkalmaznak munkavállalókat. A civil szervezeteknél dolgozó „nők40 nyugdíjas” hölgyek ellátását emiatt sem kell szüneteltetni.

A munkavégzés helye, körülményei alapján a jogszabályok lehetővé teszik a korhatár előtti nyugdíjazást. Aki korhatár előtti ellátásban részesül, nem számít kiegészítő tevékenységet folytató személynek. Ezért, ha munkát vállal, akkor meg kell fizetnie a 18,5%-os tb-járulékot, és foglalkoztatója sem mentesül a keresete után a 13%-os szocho alól. (A nők kedvezményes nyugdíja nem ebbe a körbe tartozik!)

Egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (ekho)

A KATA kivezetése után is maradt olyan lehetőség, amely által kedvezőbb adózási feltételekkel lehet valamely munkát elvégezni. Ez nem minden esetben alkalmazható, de a szervezeteknek érdemes tudni róla és alkalmazni. Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (ekho) célja, hogy egyszerűsítse az adózási folyamatot és csökkentse az adminisztrációs terheket. Az ekho mértéke alapesetben az adott tevékenységből származó jövedelem 15%-a, amely magában foglalja az összes közterhet, így a személyi jövedelemadót és a társadalombiztosítási járulékokat is.

Az ekho csak akkor alkalmazható, ha a civil szervezet által igényelt munkát, feladatot magánszemély látja el. A civil szervezet munka-, megbízási vagy vállalkozási szerződést köt az arra jogosult magánszeméllyel, tehát munkáltatóként vagy kifizetőként (együtt: kifizető) vesz részt az adott ügyletben. Az ekho nem használható a társas vállalkozások, gazdálkodó szervezetek megbízása esetében. A magánszemélyek, vállalkozók is csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén választhatják az ekhot.

Az ekho szerint adózó tevékenységek foglalkozási besorolás szerint

A törvény pontosan, FEOR számok szerint megadja azon tevékenységek/foglalkozások körét, amelyek esetében élni lehet az ekho lehetőségével. Az ekho-t főként a sport, művészet, tudomány, ismeretterjesztés, média, kultúra és más kreatív területeken alkotó, tevékenykedő magánszemélyek és vállalkozók választhatják. Az elvégzett tevékenységben alkotó jelleggel (az eredmény megszületésében aktívan közreműködve) kell részt vennie magánszemélynek. (Érdemes áttekinteni a jegyzéket. Az ekho alkalmas lehet akár arra is, hogy a fellépő ruhákat készítő szakemberek munkáját megfizesse a szervezet.).

FEOR-szám*	Foglalkozás
2123	Telekommunikációs mérnök foglalkozásból: akusztikus mérnök; audioteknikai mérnök; hangmérnök; televíziós műszaki adásrendező
2136	Grafikus és multimédia-tervező
2627	Nyelvész, fordító, tolmács foglalkozásból: filmszövegfordító; lírai művek fordítója; műfordító; prózai és drámai művek fordítója
2714	Kulturális szervező foglalkozásból: producer (kulturális); produkciós menedzser (szórakoztatóipar)
2715	Könyv- és lapkiadó szerkesztője
2716	Újságíró, rádióműsor-, televízióműsor-szerkesztő
2719	Egyéb kulturális és sportfoglalkozású (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó) foglalkozásból: művészeti tanácsadó; zenei konzulens, tanácsadó
2721	Író (újságíró nélkül) – beletartozik a szépirodalom és szakirodalom is.
2722	Képzőművész
2723	Iparművész, gyártmány- és ruhatervező
2724	Zeneszerző, zenész, énekes
2725	Rendező, operatőr
2726	Színész, bábművész
2727	Táncművész, koreográfus
2728	Cirkuszi és hasonló előadóművész
2729	Egyéb alkotó- és előadóművészi foglalkozású (felsőfokú végzettséghez kapcsolódó)
3122	Villamosipari technikus (elektronikai technikus) foglalkozásból: koncertfénytechnikus; koncert-színpadtechnikus
3145	Műsorszóró és audiovizuális technikus foglalkozásból: filmstúdió-technikus; hangmester; hangrestaurációs technikus; hangstúdió-technikus; hangtechnikus; képtechnikus; rögzítéstechnikai technikus; stúdiótechnikus; videótechnikus; zenei technikus
3711	Segédszínész, statiszta
3712	Segédrendező
3714	Díszletező, díszítő
3715	Kiegészítő filmgyártási és színházi foglalkozású

FEOR-szám*	Foglalkozás
3719	Egyéb művészeti és kulturális foglalkozású
5211	Fodrász foglalkozásból: Színházi fodrász; színházi parókakészítő
5212	Kozmetikus foglalkozásból: maszkmester; sminkes; sminkmester színházi kikészítő
7212	Szabó, varró foglalkozásból: jelmez- és alkalmiruha-készítő; színházi varró
7213	Kalapos, kesztyűs foglalkozásból: színházi fejdíszkészítő
7217	Cipész, cipőkészítő, -javító foglalkozásból: színházi cipész

A fent felsorolt tevékenységeket folytatókon kívül a FEOR 2717-es kód alá tartozó foglalkozásúak csak bizonyos képesítési feltételekkel választhatják az ekho szerinti adózást. Ezen feltételek a következők:

a) Szakképzett edző, sportszervező, -irányító, ha rendelkezik a sport területén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítések jegyzékéről szóló jogszabályban meghatározott képesítéssel, szakképzettséggel.

b) Hivatásos sportoló, sportmunkatárs, valamint egyes sportszakemberek, ha sportszervezetnél vagy sportszövetségnél jogviszony alapján lát el sporttevékenységgel kapcsolatos feladatot, és a sportszövetség szabályzata szerint sportszakembernek minősül, vagy

c) a sportszövetség vagy a sportszervezet főállású munkavállalója, ha a sport te-

ületén képesítéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítések jegyzékéről szóló jogszabályban meghatározott tevékenységet végző sportmunkatárs, sportszakember, és rendelkezik a jegyzékben meghatározott képesítéssel, szakképzettséggel; Nemzetközi sportszövetség munkavállalója, ha a szövetséget Magyarországon a sportról szóló törvény rendelkezései szerint nyilvántartásba vették.

Az ekho szerint adózó tevékenységek elvégzésének módja

Az ekho csak a törvényben felsorolt foglalkozások körébe tartozó tevékenységekből származó bevételek esetében alkalmazható. Az adott tevékenységet a magánszemély azonban végezheti:

- munkaviszony keretében (azzal a feltétellel, hogy a munkaviszonyában a magánszemély a felsorolt FEOR-számok szerinti foglalkozásán kívül eső más tevékenységet nem folytat).
- Társas vállalkozásban tagként történő személyes közreműködéssel (azzal a feltétellel, hogy a magánszemély személyes közreműködése kizárólag a felsorolt FEOR-számoknak megfelelő foglalkozás szerinti tevékenységre irányul)
- vállalkozási szerződés, megbízási szerződés alapján létrejött jogviszony keretében (azzal, hogy egy szerződés keretén belül nem végezhet a törvényben szereplőtől eltérő tevékenységet)

Az ekho választásának további feltételei

1. Az ekho-t a magánszemély akkor választhatja, ha rendelkezik más jövedelem-

mel is, amely után saját maga vagy a kifizető az általános szabályok szerint megfizeti a közterheket. Ez a („nem ekho-s”) jövedelem származhat:

- a munkaviszonyból;
- egyéni vállalkozóként a vállalkozói kivétből;
- társas vállalkozás tagjaként a személyes közreműködés ellenértékéből, valamint
- egyéni vállalkozónak nem minősülő magánszemélyként vállalkozási, megbízási szerződés alapján kapott ellenértékből.

Lényeges, hogy nem csak a fenti táblázatban szereplő felsorolás szerinti foglalkozásoknak megfelelő tevékenységből származhat, hanem bármely tevékenységgel megszerzhető, ha annak adóját és járulékait az Szja tv, illetőleg a Tbj⁸³ szerint fizeti meg a magánszemély, illetőleg a kifizető.

A nyugdíjasokra ez a feltétel nem vonatkozik. Nekik nem kell egyéb adózott jövedelemmel rendelkezni ahhoz, hogy az ekho-t választhassák.

2. Az ekho pénzben megszerzett, Magyarország törvényes fizetőeszközében kifizetett, folyósított bevételre alkalmazható. Csak a nemzetközi sportszövetség munkavállalója jelent kivételt, ha a tevékenységét nem kizárólag belföldön látja el.

⁸³ A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (továbbiakban: Tbj.)

3. Az ekho alkalmazása nem kötelező. Az arra jogosult magánszemély az ekho alkalmazását írásos nyilatkozat útján választhatja. Az írásos nyilatkozatot a vele szerződéses viszonyban álló kifizetőnek (a civil szervezet) kell benyújtania. Amennyiben a magánszemély az ekho szerinti adózást választja, akkor a vele szerződő kifizető (civil szervezet) köteles ennek megfelelően eljárni. E szabály alól két kivétel van:

- a) ha a magánszemély átvállalja a kifizetőtől az őt és a kifizetőt terhelő ekho megállapítását, bevállását és megfizetését, melyről a magányszemélynek a bevétel megszerzése előtt kell nyilatkozni, vagy
- b) ha a kifizető EGT-államban biztosított személynek juttatott ekho-s bevételt.

4. A főszabály szerint az ekho évi 60 millió forint bevételhatárig alkalmazható. De csak akkor, ha:

- a magánszemély nyugdíjas, vagy
- az adóévben rendelkezik legalább az éves minimálbért elérő jövedelemmel, aminek közterhei meg vannak fizetve.

Ha a magánszemély többi jövedelme nem éri el az éves minimálbért, akkor arányosan kell megállapítani az ekho alá vonható jövedelem mértékét. Az összeghatár az évi 60 millió forintnak olyan hányada lehet, amelyen arányt a magánszemély jövedelme az éves minimálbérhez viszonyítva képvisel.

A jövedelem alatt itt is az általános szabályok szerinti közterhet viselő bevételt kell érteni.

5. Abban az esetben, ha a magánszemély áfa fizetésére kötelezett, akkor bevételi összeghatáron az általános forgalmi adóval csökkentett bevétel értendő. Nem nyilatkozhat az adóévben ekho választásáról az a magánszemély, aki a fentebb ismertetett, rá vonatkozó összeghatárt már elérte.

6. Ha a magánszemély munkaviszony alapján folytat ekho választására jogosító tevékenységet, akkor a munkáltató az adott hónap első napján érvényes minimálbért meghaladó részre veheti csak figyelembe a munkavállalója ekhos nyilatkozatát. Nem vonatkozik ez a szabály

- a nyugdíjas magánszemélyre;
- arra a magánszemélyre, aki a munkáltatóval fennálló más jogviszonyában az adott hónap első napján érvényes minimálbér után az általános szabályoknak megfelelően adózik;
- a magánszemélyre, aki hitelt érdemlően igazolja, hogy az adott hónapban legalább a havi minimálbérnek megfelelő (más munkáltatóval kötött munkaviszonyból, vállalkozási vagy megbízási jogviszonyból származó, illetve vállalkozói kivét vagy személyes közreműködés címén) olyan jövedelmet szerzett, amely

után az általános szabályok szerint megfizeti adót.

Az ekho mértéke

Az ekho alapja a foglalkozáslistában szereplő foglalkozással szerzett bevétel. Ha a magánszemély áfa fizetésére kötelezett, ezt a bevételt az általános forgalmi adóval csökkenteni kell. Az ekho mértéke:

- a magánszemélynek az ekhoalap összegéből általános esetben 15% ekhot kell fizetnie.
- Ha a magánszemély az adóévben 183 napot meghaladóan saját jogú nyugdíjas és a kifizetést megelőzően nyilatkozik erről, akkor a fizetendő ekho mértéke 9,5%.
- Az általános szabálytól eltérően az EGT-államban biztosított személynek juttatott ekho alapjául szolgáló bevételt 9,5% ekho terheli, amit a kifizetőnek kell megállapítania és levonnia.

A kifizető civil szervezet feladatai

A kifizető feladata a magánszemély által fizetendő ekho levonása, befizetése és bevallása. A kifizetőnek akkor nem kell a magánszemély fizetendő ekhoját levonnia és bevallania, ha a magánszemély a vállalkozási szerződés vagy eseti megbízási szerződés

alapján őt megillető bevétel kifizetése előtt nyilatkozik arról, hogy az ekho megállapítását, bevallását és megfizetését a kifizetőtől átvállalja.

Ha az ekho választására jogosult magánszemély foglalkozását munkaviszonyban vagy tartós megbízási jogviszonyban folytatja, az ekho választására, illetőleg mértékére vonatkozó nyilatkozatát az adóévben bármikor megteheti. A nyilatkozatot a kifizető a még nem számfajtott összegre kell, hogy figyelembe vegye. A kifizető az adóévben mindaddig a nyilatkozat szerint vonja az ekhot, amíg a magánszemély vissza nem vonja azt. A magánszemélynek a számfajttást megelőzően az adóévben esedékes további kifizetésekre vissza kell vonnia az ekho választására tett nyilatkozatát, ha az esedékes bevételére vagy annak egy részére a bevétel nagysága alapján a továbbiakban az ekho már nem alkalmazható az adóévben.

Abban az esetben, ha a magánszemély a tevékenységét vállalkozási szerződés vagy eseti megbízási szerződés alapján végzi, az ekho választásáról az őt megillető bevétel kifizetése előtt köteles nyilatkozni. Nem tehet az adóévben az ekho választására vonatkozó nyilatkozatot a magánszemély azt követően, hogy a foglalkozásának megfelelő bevételi határt már elérte.

A kifizető a magánszemély nyilatkozata

ellenére, vagy annak visszavonása hiányában sem alkalmazhatja a továbbiakban az ekhot, ha a magánszemély tőle származó olyan bevétele, amely után ekhot fizetett, az adóévben a bevételi értékhatárt meghaladja.

Mi történik, ha jogosulatlanul törté- nik az ekho alkalmazása?

Ha a kifizetőnek tett nyilatkozata alapján a magánszemély valamely bevételéből ekhóvontak, de erre a magánszemély nem lett volna jogosult, akkor e bevétel ekhoalapnak tekintett részét az szja-kötelezettség megállapításánál figyelembe kell venni a kifizetővel fennálló jogviszony szerinti jogcímen.

1. Ekkor a bevétel ekhoalapnak tekintett részének 9,5 százalékát a kifizető által levont személyijövedelemadó-előlegnek kell tekinteni.

2. További kötelezettség, hogy a magánszemély e bevétele ekhoalapnak tekintett része után 9 százalék ekho különadót köteles adóbevallásában feltüntetni és a bevallás benyújtására előírt határidőig megfizetni.

3. Ha a jogosulatlan választás oka az, hogy a magánszemély ekhoalapot képező bevétele az adóévben a jogosultsági határt meghaladta és/vagy az adott bevételre az ekho választására vonatkozó nyilatkozatát a tevékenységére tekintettel nem tehette volna

meg, a jó gosulatlan ekho alap után nem 9, hanem 18 százalék különadót kell fizetnie.

4. A magánszemély személyijövedelemadó-kötelezettségének megállapítása során a jogosulatlan ekhoalapot képező bevételt – a szerzés jogcíme szerint – ilyen esetben is figyelembe kell venni. A különadóként megfizetett összeggel a magánszemély további ellátási jogosultságot nem szerez.

Milyen arányban oszlik meg az ekho- alap összege a különböző közterhek között?

A magánszemélyt terhelő 15 százalékos mértékkel levont ekhóból az ekhoalap:

- 9,5 százaléka személyi jövedelemadónak,
- 5,5 százaléka – kivéve, ha a magánszemély nyugdíjas, – társadalombiztosítási járuléknak minősül.
- A 9,5 százalékos mértékkel levont, magánszemélyt terhelő ekho személyi jövedelemadónak minősül.

Az ekho jogosulatlan választása esetén a magánszemélyt terhelő különadó szociális hozzájárulási adónak minősül.

Palik Zoltán

Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A felnőttképzés szerepe és módszertana a civil-szervezeti működésben

Civil szervezetek felnőttképzési tevékenysége – A felnőttképzés szerepe a civil szervezeti működésben

Magyarországon a civil szervezetek mindennapi munkájuk során gyakran foglalkoznak különféle oktatási és képzési programok szervezésével és lebonyolításával. Alapító okiratban foglalt célkitűzéseik rendkívül szerteágazók, azonban egyebek mellett gyakran tartalmaznak képzési szolgáltatásokat is. Felnőttképző tevékenységük széles skálán mozoghat, de jellemzően a következő területeken lehet meghatározó:

- **Tudás- és készségfejlesztés:** Képzések, amelyek segítik a résztvevők szakmai és személyes fejlődését. Ilyen lehet például nyelvtanfolyamok, digitális kompetenciák fejlesztése, vagy szakmai továbbképzések szervezése.
- **Hátrányos helyzetű csoportok támogatása:** Sok civil szervezet célja a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. Többek között felnőttképzési programokkal is le-

hetőséget biztosítanak a hátrányos helyzetű csoportok számára a munkaerőpiacon való jobb érvényesülésre.

- **Közösségépítés és önkéntesség:** Az egyesületek és alapítványok gyakran szerveznek közösségi eseményeket, amelyek során képzéseket tartanak az önkénteseknek, segítve ezzel munkájuk hatékonyabbá tételét.
- **Életminőség javítása:** Számos szervezet kínál olyan felnőttképzési programokat, amelyek az egészséges életmód, mentális egészség, vagy környezettudatosság területén nyújtanak információkat és gyakorlati tanácsokat.

A fentiek mellett a civil pályázati kiírásokban is megjelennek a felnőttképzésre, vagy a kapcsolódó egyéb szolgáltatásokra irányuló programelemek. Elmondható, hogy a felnőttképzés fontos szerepet játszik a civil szervezetek mindennapjaiban, és a felnőttképzési jogszabályok ismerete nélkülözhetetlen a sikeres és hatékony működéshez.

Felnőttképzés a civil szervezeti működésben – összefoglalva:

- Számos civil szervezet épít be a mindennapi tevékenységi körébe képzést/felnőttképzést.

- A civil pályázatok jelentős hányada tartalmaz képzési elemeket.
- Konzorciális pályázatoknál, partnerszervezeteinknél is megjelenhetnek felnőttképzési programok.

Mely szervezetek számára lehet fontos a felnőttképzés jogi szabályozásának ismerete?

A felnőttképzés jogszabályi környezetének ismerete minden olyan szervezetnek nélkülözhetetlen, amely tevékenysége során közvetve, vagy közvetlenül kapcsolatba kerül felnőttképzéssel. A legtöbb civil szervezet számára mindez nem tűnik szükségszerűnek mindaddig, amíg működése során közvetlenül nem jelenik meg a képzés egy-egy szervezeti tevékenység, vagy pályázati projektlem kapcsán. A 2020. szeptember 1-jén életbe lépett új jogszabályi környezet számos változást hozott, amelyek jelentősen érintették a civil szervezeteket, alapítványokat és egyesületeket is. A regisztrációs és adatszolgáltatási kötelezettség, engedélyezett képzéseknél a minőségirányítási rendszer kialakítása és szakmai vezető foglalkoztatása, valamint az adminisztrációs és finanszírozási terhek növekedése, új kihívások elé állították a szervezeteket.

A fenti változások és a szigorúbb minőségbiztosítási követelmények elsődleges cél-

ja a képzések minőségének javítása, a szervezeti képzési tevékenység átláthatóságának, ellenőrizhetőségének biztosítása.

Fontos, hogy már a képzési tevékenység tervezésekor tisztában legyünk azzal, hogy mi az, amit saját szervezetben belül felvállalhatunk, ehhez milyen engedélyekre, képzési programokra, dokumentációs és infrastrukturális háttérre, esetleg külső szakértői segítségre lesz szükségünk. Tudatos és előrelátó tervezéssel, valamint a vonatkozó jogszabályok naprakész ismeretével elkerülhetőek lehetnek a tevékenységünk kapcsán felmerülő problémák, későbbi ellenőrzésen feltárt hiányosságok és büntetések.

Jogszabályi környezet ismeretével kapcsolatos feladataink – összefoglalva:

- Mielőtt képzéssel szeretnénk foglalkozni, feltétlenül tájékozódjunk a jogszabályi előírásokról!
- A jogszabályi környezet gyakran változik, kizárólag naprakész információkra építsünk!
- Képzések tervezésénél, érdemes felnőttképzésben jártas szakembert bevonni.
- Külső képzőintézmények megbízása esetén sem árt, ha tisztában vagyunk a kötelezettségeinkkel.

Melyek a felnőttképzéssel összefüggésben felmerülő, gyakori problémák?

A civil szervezetek sok esetben már csak „utólag”, a pályázatok megvalósítási fázisában szembesülnek azzal, hogy Magyarországon a felnőttképzés rendszere az elmúlt években jelentős mértékben megváltozott és a korábbi évek tapasztalataira és rutinjára épülő módszertan már nem alkalmazható. A felnőttképzés intézményi szabályozása teljesen átalakult, adatszolgáltatási és dokumentációs rendszere is megváltozott. Sok szervezet nincs tisztában azzal, hogy a képzések megszervezését és lebonyolítását mely jogszabályok mentén, milyen feltételekkel végezhetik, melyek azok a képzési területek, amelyek saját szervezeten belül is megvalósíthatók és melyek azok, ahol szükséges külső intézményeket is bevonni. Tapasztalataink szerint a civil szervezetek képzési tevékenysége kapcsán a legnagyobb problémát az információhiány, valamint a „régibeidegződések” alapján szervezett és lebonyolított képzések jelentik. A kisebb civil szervezetek esetében, amelyek korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek, már a regisztrációs és adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése is komoly kihívást jelenthet. Ezek a szervezetek gyakran önkéntesekre támaszkodnak, mivel nincsen elegendő

munkatársuk és tapasztalatuk a képzéssel összefüggő feladatok elvégzésére. Az adminisztratív terhek növekedése következtében egyes szervezetek kevesebb erőforrást tudnak fordítani magára a képzési programok tartalmi fejlesztésére és lebonyolítására. A minőségbiztosítási rendszerek kialakítása és fejlesztése, valamint az átláthatósági követelmények teljesítése is igen költséges, így a képzési tevékenység finanszírozása is egyre nehezebbé válik.

Felnőttképzési tevékenységünk kapcsán felmerülő problémák - összefoglalva:

- Képzéseink lebonyolításánál nem vagyunk tisztában a megváltozott jogszabályi környezettel.
- Olyan tevékenységet végzünk, amely látványosan nem, de a jogszabályok alapján képzésnek minősül.
- Önállóan lebonyolított képzéseink dokumentációja hiányos, vagy nem megfelelő.
- Nem mérlegeljük, hogy esetenként érdemes profi, külső felnőttképző szervezetekkel együttműködni.
- Tevékenységünk indítása, jogszabályi megfeleltetése vállalhatatlan terhet ró szervezetünkre.

Felnőttképzés jogi szabályozása és keretrendszere „átláthatóan”

Magyarországon a felnőttképzés jogszabályi környezete az elmúlt években jelentősen megváltozott. Az OKJ megszűnésével párhuzamosan egy teljesen új és szigorúbb szabályozás lépett életbe. A felnőtt „tanulási utak” és képzési lehetőségek elágaztak, egy megváltozott rendszerben kell eligazodni a képzőknek és a tanulás iránt érdeklődőknek egyaránt. A törvény által nevesített fogalmak (pl. szakma,-és szakképesítés) teljesen más képzési struktúra keretében megszerezhető, államilag elismert szakképzettséget, vagy szakképesítést tanúsítanak. Eltérő tartalommal és követelmények mellett szervezhető tanulói, vagy felnőttképzési jogviszonyban a szakmai oktatás, és külön jogszabályok vonatkoznak a szakmai képzésekre. 2020. szeptember 1-től egy teljesen új struktúrával kell szembenéznünk és új követelményrendszernek kell megfelelnünk a felnőttképzési vállalkozásoknak. Talán a legfontosabb változás, hogy az „új rendszerben” a felnőttképzés kizárólag bejelentés, vagy engedély alapján végezhető. Azok a tevékenységek, amelyek célirányosan, szervezett formában, kompetencia kialakítására, vagy fejlesztésére irányulnak, felnőttképzésnek minősülnek és bejelentés kötelesek. Kizárólag engedély birtokában valósítható meg

a részsakmára felkészítő szakmai oktatás, a tanfolyami keretek között zajló szakmai képzés, továbbá a hazai és/vagy EU-s forrásokra épülő (támogatott) képzések. Ebben az új rendszerben már nem a képzéseket, hanem a felnőttképzést folytató intézményt kell engedélyeztetni, vagy bejelenteni a Felnőttképzési Államigazgatási Szervhez, egy erre létrehozott elektronikus felületen keresztül. (Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszer - <https://far.nive.hu>) Az érintett szervezetek ezen az oldalon részletesen tájékozódhatnak a felnőttképzési tevékenység bejelentésének és engedélyezésének részleteiről, statisztikai és adatszolgáltatási kötelezettségeik teljesítéséről, és minden olyan kérdésről és feladatról, amely a felnőttképzési tevékenységükkel összhangban felmerül. A civil szervezetek a fentiekben túl igénybe vehetnek képzéseket és tanácsadói szolgáltatásokat is, amelyek segítenek a regisztrációs, adatszolgáltatási és minőségbiztosítási követelmények teljesítésében. Többek között, a "Civil Szolgáltató Központok Országos Hálózata" ingyenes tanácsadást és workshopokat kínál a civil szervezetek számára a felnőttképzési jogszabályokkal kapcsolatosan.

- Felnőttképzés jogi szabályozása - összefoglalva
- Felnőttképzés 2020. szeptember 1-től teljesen új rendszerben

- Minden képzés bejelentés, vagy engedélyköteles
- Képzések indítása az engedélyköteles körben lényegesen összetettebb, költségszebb folyamat
- Ügyintézés a Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszeren keresztül
- a képzés a felnőttképző részéről tartós vagy rendszeres jelleggel végzett;
- a képzés a felnőttképző által előre meghatározott tematikával történik;
- a képzés időkerete/óraszámja jól körülhatárolható;
- a képzés tekintetében a felnőttképző és a képzésben részt vevő személyek beazonosíthatóak;

Milyen programok minősülnek felnőttképzésnek és mi az, ami nem?

430

Civil szervezeti programjaink, pályázataink tervezésénél rendkívül fontos annak tisztázása, hogy mi az, ami biztosan felnőttképzésnek minősül és mi az, ami nem. Első pillantásra egyszerűnek tűnik ennek eldöntése, azonban a kérdés megválaszolása jóval összetettebb. Főszabály szerint felnőttképzésnek minősül minden olyan célirányos és kompetencia kialakítására és/vagy fejlesztésre irányuló tevékenység, amely szervezett formában valósul meg és a képzés megszervezője felnőttképzőnek minősül. A törvény nem tesz különbséget módszertan vagy életkor alapján, mindegy, hogy a képzés egyéni, vagy csoportos formában valósul meg, ugyanaz vonatkozik a távoktatásos és a kontaktórák képzésekre is.

Szervezetnek tekinthető egy képzés, ha

- a képzés előre meghirdetett, tervszerű;

Ennek megfelelően nem minősül felnőttképzési tevékenységnek a korrepetálás, fejlesztői óra vagy a coaching tevékenység, amennyiben nem a képző határozza és tervezi meg előre a képzési tevékenységének időbeliségét.

Nem minősül felnőttképzési tevékenységnek az sem, ha a kompetenciaalkotás és/vagy fejlesztési tevékenység nem „fő célként”, hanem csak következményképp (nem szándékoltan) valósul meg. (Például: workshop esetén). A célirányos jelleg azt jelenti, hogy a felnőttképzőknek van egyértelműen beazonosítható képzési célja, és a tevékenység végzése ennek keretében a kompetencia célzott átadására irányul.

„Bejelentés mellett” folytatható felnőttképzési tevékenység

A vonatkozó jogszabály értelmében, minden olyan képzés esetén, amely nem en-

gedélyköteles, elektronikus úton bejelentési eljárást kell kezdeményezni a Felnőttképzési Államigazgatási Szervnél, a „FAR” Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszeren keresztül (<https://far.nive.hu>).

A jogszabályalkotók szándéka az volt, hogy a bejelentéses képzések adminisztrációját egyszerűvé és átláthatóvá tegyék, a kapcsolódó dokumentációt pedig minimálisra csökkentsék. Bár időközben történt néhány jogszabályi szigorítás, ennek ellenére a bejelentett képzések szervezése, lebonyolítása és adminisztrációja lényegesen egyszerűbb, mint az engedélyes programoké. A módosítások érintik többek közt a tanúsítványok kiállításának módját, valamint a bejelentéses felnőttképzők számára is előírja a FAR-ban a FKTV 12. § szerinti képzési program feltöltését.

A bejelentés alapján működő felnőttképző szervezetek teendői

- Elektronikus úton bejelentési eljárást kell kezdeményezni a Felnőttképzési Államigazgatási Szervnél;
- Intézményi adatváltozást folyamatosan jelenteni a FAR- rendszeren keresztül, előírt határidőn belül;
- A résztvevőkkel felnőttképzési szerződést kötni;

- A csoportokról és résztvevőkről online adatszolgáltatás nyújtani, előírt tartalommal és határidőben;
- Tájékoztatási kötelezettség (felnőttképzési nyilvántartási szám feltüntetése);
- Tanúsítvány kiállítása a FAR- rendszerből a résztvevők kérésére;
- A hatóság által végzett online elégedettségmérés eredményéhez véleményezési lehetőség.

A bejelentés alapján működő képzésekhez kötődő dokumentációs kötelezettség, tartalmi elemei

- Képzési program (nem kell szakértő által minősített)
- Adatkezelési, adatszolgáltatási tájékoztató
- Képzési tevékenységre vonatkozó tájékoztató
- Felnőttképzési szerződés (nem kötelező írásban kötni, de javasolt)
- Felnőttképzési nyilatkozat adatszolgáltatásról
- Tanúsítvány átvételi igazolás
- Adatkezelési nyilvántartás

„Engedélyes” felnőttképzési tevékenység, engedélyezési eljárás

A Felnőttképzési Törvény értelmében kötelező „engedélyt szerezni” minden olyan

szervezetnek, amely az alábbi képzési tevékenységeket végzi:

1. Részszakmára felkészítő szakmai oktatás
2. Szakmai képzés
3. Támogatott „pályázatos” képzések

Felnőttképzési tevékenység folytatására engedélyt csak az kaphat, aki megfelel az alábbi feltételeknek:

- A szervezet létesítő okiratában a tevékenységei között szerepel az oktatás, vagy képzés;
- Rendelkezik a felnőttképzési tevékenységére kidolgozott minőségirányítási rendszerrel;
- Rendelkezik a törvény által előírt felnőttképzési vagyoni biztosítékkal;
- Ügyfélszolgálati és panaszkezelési rendszert működtet;
- Szakmai vezetőt foglalkoztat, a törvény által meghatározott feltételekkel.

A fentiekén túl, az engedély alapján működő felnőttképző szervezetek további tendói

- Engedélyezési eljárás kezdeményezése elektronikusan a Felnőttképzési Államigazgatási Szervnél;
- Intézményi adatváltozás folyamatos jelentése a FAR- rendszeren keresztül, előírt határidőn belül;

- Minőségirányítási rendszere szerinti kötelező külső értékelés elvégzetése, az előírt feltételekkel;
- Képzési tevékenységéhez képzési program készítése és minősítése (felnőttképzési szakértővel);
- FAR- rendszer adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése;
- A résztvevők kérésére előzetes tudásmérés biztosítása;
- Törvény által előírt, képzéshez kapcsolódó dokumentálási kötelezettség teljesítése;
- A résztvevők jogszabályban előírt adatainak begyűjtése, tárolása és kezelése;
- A csoportokról és résztvevőkről online adatszolgáltatás nyújtása előírt tartalommal és határidőben;
- Résztvevők oktatási azonosítóikhoz kapcsolódó feladatok ellátása;
- Tájékoztatási kötelezettség teljesítése a törvényi szabályozásnak megfelelően;
- Tanúsítvány kiállítása a FAR- rendszerből;
- A hatóság által végzett online elégedettségmérés eredményéhez, véleményezési lehetőség.

Az engedélyezett képzésekhez kötődő dokumentációs kötelezettség, fontosabb tartalmi elemei

- Szakértő által minősített képzési program
- Adatkezelési, adatszolgáltatási tájékoztató

- Felnőttképzési tevékenységre vonatkozó tájékoztató
- A képzésbe való bekapcsolódáshoz szükséges dokumentumok
- Előzetes tudásszint felmérés dokumentációja
- Felnőttképzési szerződés (jogszámban meghatározott tartalommal)
- Jelenléti ív, haladási napló
- Hiányzási összesítés, dokumentáció
- Oktatói és bérleti szerződések
- Egységes dokumentum törzsadat és változáskövetése
- Felnőttképzői nyilatkozat adatszolgáltatásról
- Teljesítményértékelés dokumentációja
- Tanúsítvány átvételi igazolás
- Adatkezelési nyilvántartás

A fenti dokumentációs kötelezettséget engedélyezett képzéseknél kötelező jelleggel a Felnőttképzési Törvény írja elő, azonban a támogatott képzésekhez gyakran kapcsolódik egyéb, pályázati kiírásban szereplő adminisztrációs feladat is (teljesítési igazolás, összeférhetlenségi nyilatkozat, egyéb fotódokumentáció stb.) aminek szintén meg kell felelnünk. A tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a felnőttképző intézmények, amelyek „csekklistát” használnak dokumentációs tevékenységük során, jelentős mértékben tudják adminisztrációs munkájuk haté-

konyságát növelni, elkerülve az esetleges hiányosságokat. Ugyan csak hasznos lehet az előre elkészített „dokumentum-sablonok” használata, amelyek nem csak egyszerűsítik, hanem meggyorsítják a képzés adminisztratív lebonyolítását.

Van megoldás az engedélyezett képzésben gondolkodó civil szervezetek számára akkor is, ha nem szeretnének bajlódni a felnőttképzési tevékenységükhöz kapcsolódó dokumentumok előkészítésével és törvényi megfeleltetésével. Magyarországon számos felnőttképzéssel foglalkozó szakértő szervezet kínálja szolgáltatásait, melynek megvásárlásával komplett minőségirányítási rendszerhez, vagy teljes körű dokumentációs csomaghoz is hozzájuthatunk. Természetesen ezeket a „sablon-dokumentumokat” mindig a képzőintézményeknek kell testre szabni, figyelembe véve az adott képzés speciális körülményeit, a képzési programban foglalt követelményekkel összhangban.

Körülmekintő előkészítéssel, külső szakmai segítség igénybevételével nem csak a képzésszervező munka egyszerűsíthető és gyorsítható, hanem minimálisra csökken az esélye az ellenőrzéseket követően, az esetleges hiányosságokból eredő büntetéseknek is.

Rövid, összefoglaló segédlet a civil szervezetek képzési tevékenységéhez

Képzés formája jellege	Nem felnőtt-képzés	Felnőttképzési törvény hatálya alá tartozó képzések		Záró-dokumentum
		Bejelentett képzés	Engedélyezett képzés	
Szakmajegyzék szerinti képzés „főszakma”		A Szakmajegyzékben szereplő szakmák oktatására, szakképző intézmények, szakmai oktatás keretében jogosultak.		
Részsakma oktatása „felkészítő szakmai oktatás”			x	tanúsítvány*
Programkövetelményekre épülő képzés „szakképesítő szakmai képzés”			x	tanúsítvány*
Támogatott képzések (EU/állami forrás) „pályázati képzés”			x	tanúsítvány*
Jogszály alapján szervezett képzés „hatósági képzés”		x		egyéb bizonyítvány
6 órát meghaladó belső képzés „vállalati belső képzés”		x		tanúsítvány**
Idegen nyelvi képzés „nem támogatott nyelvtanfolyam”		x		tanúsítvány**
Soft-skill programok „nem támogatott tréning”		x		tanúsítvány**
IT képzés „nem támogatott informatikai képzés”		x		tanúsítvány**
Egyéb szakmai képzés „nem támogatott egyéb képzés”		x		tanúsítvány**

Tanácsadás „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Workshop „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Termékbemutató „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Szakmai műhelymunka „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Coaching „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Szakkörök, klubok, hobbitevékenység „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Bemutató előadás, konferencia „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás
Korrepetálás, fejlesztő órák, magánóra „tartalmilag sem lehet képzés”	X			látogatási igazolás

* A képzésen résztvevők számára, a képzési követelmények teljesítése esetén, tanúsítvány kerül kiállításra. Fontos, ha a képzéshez jogszabályban meghatározottak szerint vizsga kapcsolódik, a tanúsítvány a vizsgára jelentkezés feltétele. Szakma megszerzésére irányuló szakmai vizsgát, szakképesítő vizsgát független akkreditációval rendelkező vizsgaközpont szervezhet.

** Bejelentett képzések esetén, a résztvevő kérésére kell kiállítani tanúsítványt.

Önállóan, vagy engedélyes felnőttképző szervezetek bevonásával szervezünk képzést?

Nehéz erre a kérdésre válaszolni, hiszen ennek eldöntése a szervezet saját, egyéni döntése. Többek között mérlegelni kell a pénzügyi lehetőségeket, szakmai szempontokat, valamint a feladatellátással összefüggő kérdéseket. Elsősorban azoknak a szervezeteknek ajánlott az önálló, „engedélyes képzőintézményi működés”, amelyek hosszú távon tervezik engedélyezett képzési tevékenységüket és biztosítani tudják a jogszabályban előírt kötelezettségeket (vagyonbi biztosíték, minőségirányítási rendszer működtetése, szakmai vezető foglalkoztatása stb.). Természetesen teljesen más a helyzet a „bejelentés alatt működő képzések” esetén, hiszen itt bármely szervezet egyszerűsített formában, önállóan is, lényegesen egyszerűbben elindíthatja képzési tevékenységét.

Képzési tevékenység önállóan, vagy felnőttképző bevonásával - összefoglalva:

- „Bejelentés alatt működő képzések” esetén érdemes önállóan elindítani képzési tevékenységünket
- Engedélyezett képzési körben javasolt a jogszabályi követelmények átfogó ismerete

- Saját intézményünk engedélyeztetése esetén is érdemes külső szakértők támogatását kérni
- Külső felnőttképző szervezetek bevonása is mérlegelendő, azonban itt sem árt a körültekintés.

Felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó, fontos webhelyek

IKK - Innovatív Képzéstámogató Központ (<https://ikk.hu>)

- Felnöttek képzési lehetőségeinek összefoglaló értelmezése;
- Programkövetelmények - szakmai képzések szervezéséhez;
- Szakmai vizsgát és képesítő vizsgákat szervező, akkreditált vizsgaközpontok;
- Dokumentum-minták, nyomtatványok, stb.

FAR - Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszer (<https://far.nive.hu>)

- Felnöttek képzési tevékenység bejelentése/ engedélyezése;
- Felnöttek képzők, szakértők nyilvántartása;
- Meghirdetett képzések;
- Programkövetelmények;
- Felnöttek képzéshez kapcsolódó képzési adatszolgáltatás, stb.

Felnőttképzési tevékenységre vonatkozó iránymű jogszabályok

- A módosított 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről (Fktv);
- 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről (Szt.)
- Szakképzésről és a felnőttképzésről szóló törvény módosításai (2024. évi XIII. törvény)
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2020. (VII. 23.) ITM rendelet a felnőttképzők nyilvántartásával összefüggő igazgatási díjakról

Civil szervezetek felnőttképző tevékenysége – lépésekben a sikerért

A civil szervezetek felnőttképzési munkájának megkönnyítése érdekében az alábbiakban, röviden és lépésekben foglalom össze a képzésekkel összefüggő legfontosabb teendőket, elmaradhatatlan feladatokat:

1. Elsőként döntsük el, hogy a tervezett tevékenységünk valóban képzésnek minősül-e, hiszen ha tartalmilag nem az, saját érdekünkben, ne is „csináljunk belőle” felnőttképző programot!
2. Abban az esetben, ha egyértelműen felnőttképzésről van szó (a tevékenység tartalmilag kimeríti a képzés kritériumait), vizsgáljuk meg a képzés finanszírozását és jellegét, melyből már egyértelműen megállapítható, hogy „bejelentett”, vagy „engedélyköteles” képzésként valósítható meg a program. Ne feledjük, hogy támogatott képzést kizárólag engedéllyel rendelkező képzőintézmény folytathat!
3. Annak eldöntésére, hogy érdemes-e engedélyeztetnünk saját szervezetünket, vagy inkább célszerű megbízni egy külső képzőintézményt a képzéseink lebonyolításával, sok mindent kell mérlegelnünk! Vegyük figyelembe az adott képzési program finanszírozási, szakmai, adminisztrációs és felelősségi kérdéseit! Célszerű hosszú távon is gondolkodni, mennyire kívánunk támogatott és/vagy szakmai képzéssel foglalkozni a jövőben, hiszen egy-két képzési program lebonyolítására nem biztos, hogy érdemes intézményünket engedélyeztetni.
4. Ha a tervezett tevékenységünk „bejelentés alatt működő” képzés, egy lényegesen egyszerűbb eljárásrendnek kell megfelelnünk és az adminisztratív feladataink is könnyebben felvállalhatóak. Bátran be-

levághatunk, bár legyünk itt is kellően körültekintőek és felkészültek, hiszen a Felnőttképzési Törvény jogszabályi előírásai ezekre a képzésekre is ugyan úgy vonatkoznak.

5. Engedélyköteles képzési körben már más a helyzet. Nem csak a képzési előírásoknak kell maradéktalanul eleget tennünk, hanem az intézményt is meg kell feleltetnünk a törvényi kötelezettségeknek. A fentiek mellett az engedélyezési eljárás költsége, a szakmai vezető foglalkoztatása, a vagyoni biztosíték rendelkezésre bocsátása, valamint a minőségirányítási rendszer működtetése egyebek mellett komoly anyagi terhet róhat intézményünkre.

6. Amennyiben intézményünk anyagi, infrastrukturális és humánerő lehetőségei engedik, bátran elkezdhetjük képzési tevékenységünket az engedélyezett képzési körben is, de tapasztalatok hiányában érdemes lehet külső szakértőket is bevonni az előkészítés fázisában. A megvásárolható standardizált minőségirányítási rendszerek és az adminisztrációt segítő sablonok, bár további költséget jelenthetnek, ez a kiadás még is eltörpül egy hiányosságokat és/vagy szabálytalanságokat feltáró

hatósági ellenőrzés büntető tételeihez képest.

7. Akár önállóan, akár külső szervezet bevonásával vágunk bele a képzési tevékenységbe, nem árt, ha mi is tisztában vagyunk a legfontosabb előírásokkal és a tanfolyamok lebonyolításának szabályival.
8. A törvény változásai jelentős hatást gyakorolnak a civil szervezetek működésére, azonban léteznek olyan támogatási lehetőségek és megoldások, amelyek segíthetnek a szervezeteknek alkalmazkodni ezekhez a változásokhoz.

Fábián Ferenc

Euro-Consult Oktatási és Tanácsadó Központ

Civil szervezetek kommunikációja – Egyértelmű, hatékony, célorientált kommunikáció

*„Soha ne kételkedj abban,
hogy egy kis csoport gondolkodó,
elkötelezett polgár megváltoztathatja
a világot;
valójában ez az egyetlen dolog, ami valaha
is sikerült.”*
/Margaret Mead/

1. Helyzetelemzés

A civil szervezetek kulcsszerepet játszanak a globális és helyi kihívások kezelésében. A társadalmi igazságosság, környezeti fenntarthatóság, közösségépítés, egészségügyi és szociális szolgáltatások és nemzetközi együttműködés terén végzett munkájuk elengedhetetlen a fenntartható világ megteremtésében. Figyelnek továbbá az emberi jogok védelmére, előmozdítják a demokrácia fejlődését, valamint humanitárius segítséget nyújtanak katasztrófák idején. Az általuk nyújtott szolgáltatások jelentős hatással vannak a közösségek és egyének életére, továbbá a társadalmi és környezeti változások előmozdítására. Elengedhetetlen szerepük van a nemzetközi kapcsolatok és jó gyakorlatok megismertetésében.

A modern társadalmak működése már elképzelhetetlen lenne civilek nélkül.

Ők azok, akik hatékonyan tudják azonosítani és kezelni helyi szinten a felmerülő problémákat, amelyek hatással vannak a globális problémák megoldására is. Ezek a közösségek támogatják a rászorulókat, védik az emberi jogokat, elősegítik a társadalmi kohéziót és a demokratikus értékek megőrzését. Az általuk végzett munka jelentős hatással van az egyének és közösségek életére, valamint a társadalmi változásokra.

Egy civil szervezet ismertsége nagyban függ kommunikációjának hatékonyságától, amit több tényező is befolyásol. Ezek a tényezők mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az adott szervezet üzenetei eljussanak az általa megszólítani kívánt célcsoporthoz, amelyek tagjai dekódolni tudják a nekik szánt üzenetet. A sikeres kommunikáció a kulcs a potenciális támogatók és önkéntesek körének bővítéséhez, és az adott szervezet minél szélesebb körben történő megismertetéséhez.

A civil szervezetek számára a hatékony kommunikáció több okból is kihívást jelenthet. Sok civil szervezetnek korlátozott anyagi források állnak rendelkezésére, valamint túl sok szervezet verseng a közfigyelemért, és nehéz kitűnni a médiazajból, különösen a közösségi média világában, amikor még elenyészőbb a médiafigyelem. Ezek a szerve-

440

zetek általában olyan társadalmi, gazdasági vagy környezeti problémákkal foglalkoznak, amelyekről nehéz vonzó módon, fiatalosan, divatosan kommunikálni. További nehézség, hogy az emberek gyakran közömbösek azokkal a társadalmi problémákkal szemben, amelyekkel a civil szervezetek foglalkoznak, így még nagyobb kihívás bevonni, érdeklődővé tenni őket. Mindezen tényezők együttes jelenléte nehezíti a civil szervezetek hatékony kommunikációját. Ugyanakkor a megfelelő kommunikációs stratégiával és erőforrások kiaknázásával mindezek a kihívások leküzdhetővé válhatnak a szervezetek számára.

E kommunikációs terv elkészítésének alapvető célja, hogy segítsen leküzdeni a civil szervezetekkel szemben állított nehézségeket, továbbá, hogy meghatározza e szervezetek kommunikációs tevékenységének irányát, növelje annak hatékonyságát, deklarációs sikerességét, és keretet biztosítson azok jövőbeni fejlesztéséhez. A kommunikációs stratégia során meg kell határozni az átfogó és a speciális kommunikációs célokat egyaránt, az adott szervezet célcsoportját. Ennek a célcsoport/oknak az iskolázottsági szintjét, érdeklődési körét, családi állapotát, szabadidős tevékenységét figyelembe véve megfogalmazhatóvá válik az adott civil szervezet működésének legfőbb üzenete.

A kommunikációs terv további feladata, hogy kijelölje a kommunikációs rendszer kiépítésének irányát, továbbá meghatározza a szervezet külső, belső kommunikációs tevékenységeinek összehangolt működését.

Ennek előmozdítása érdekében jelen kommunikációs terv meghatározza a célok eléréséhez szükséges kommunikációs rendszer kialakítandó elemeit, rámutat a leghangsúlyosabb kommunikációs szegmensekre, valamint előírja a konkrét feladatokhoz kapcsolódó kommunikációs tervek tartalmi követelményeit. Ez a kommunikációs stratégia célzott és strukturált, hogy a civil szervezetek hatékonyan érijék el célközönségüket, növeljék támogatói bázisukat és fokozzák tevékenységeik láthatóságát.

A kommunikációs stratégia az információ és kommunikáció rendszerének, a kommunikációs környezetnek az összetett, hatékony és egységes menedzsmentjén alapul. Nemcsak önálló, egymástól független lépések és akciók megszervezéséről szól, hanem a megismerés, megismertetés, megértés egész folyamatként történő bemutatásáról.

A kommunikációs terv elkészítésének fő célkitűzése a civil szervezetek minél szélesebb körben történő ismertté és népszerűvé tétele a megfelelő PR eszközök segítségével.

2. Civil szervezetek kommunikációja

A hatékony kommunikáció létkérdés egy civil szervezet számára, sikeres működésének kulcsa. Egy szervezet kommunikációs stratégiájának alapvető célja a külső és belső kommunikáció megerősítése, az adott szervezet tevékenységének, programjainak, profiljának minél szélesebb körben történő megismertetése, a jövőbeni támogatók és önkéntesek taborának növelése.

A világos célok és üzenetek meghatározása, az online jelenlét és marketing eszközök használata, a tartalomkészítés és történetmesélés, a kapcsolatépítés, a hitelesség, a közösségi bevonás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a civil szervezetek hatékonyan kommunikálhassanak és elérjék céljaikat.

2.1. A kommunikáció célja

Egy civil szervezet kommunikációjának általános és speciális célja van. Általános célja tevékenységének minél szélesebb körben történő megismertetése, amelynek eléréséhez a speciális célok teljesülésére van szükség. Ezek az egyedi célkitűzések a szervezet online jelenlétének, helyi és országos sajtóban történő megjelenéseinek növelése, valamint támogatói körének bővítése.

Egy civil szervezet kommunikációjának célja többféle formában megfogalmazható,

attól függően, milyen konkrét tevékenységeket végez és milyen közönséget kíván elérni. Céljai elérése érdekében a szervezetnek következetes kommunikációs tevékenységeket kell folytatniuk.

Minden civil szervezetnek megvan a saját profilja. Az eltérő profilú csoportok eltérő kommunikációs céllal rendelkeznek. A civil egyesületeket az alábbi célok vezérelhetik működésük és kommunikációjuk során:

– **figyelemfelkeltés**

ebben az esetben az adott civil szervezet kommunikációja arra hivatott, hogy felhívja az emberek figyelmét az általuk képviselt társadalmi, környezeti vagy emberi jogi problémára

– **adománygyűjtés**

az ilyen céllal működő szervezetek célja, arra ösztönözni az embereket, hogy anyagi támogatást nyújtsanak egy általuk felkarolt ügy, társadalmi probléma megoldásához

– **közösségépítés**

a közösség-szervezés területén tevékenykedő civilek legfontosabb célja – az általuk szervezett programok által – az önkéntesek toborzása, ami nemcsak plusz munkaerőt jelent számukra, hanem a csapatkohéziót, az összetartozás érzését is erősíti

– együttműködés

kommunikációjuk során fontos irányelv a kapcsolatépítés, amelynek fókuszában más civil szervezetek, intézmények, nagy- és kisvállalkozások állnak

– társadalmi változások elősegítése

az adott civil szervezet célja az emberek gondolkodásának és viselkedésének megváltoztatása azáltal, hogy ráirányítja a fókuszot egy adott ügyre/problémára és azok megoldási lehetőségeire

– oktatás

vannak oktatási céllal létrejött civil szervezetek, amelyek kommunikációjának középpontjában oktatási programok, workshopok és tréningek szervezése áll

Ezen célok elérése érdekében a szervezeteknek stratégiai és következetes kommunikációs tevékenységeket kell folytatniuk.

2.2. A kommunikáció célcsoportjai

A célcsoportok meghatározása egy szervezet kommunikációs stratégiájának egyik legfontosabb lépése. A jól meghatározott célcsoportok ugyanis segítenek abban, hogy a szervezet hatékonyan tudja közvetíteni üzeneteit, elérje a megfelelő embereket, és maximalizálja erőfeszítéseinek eredményét.

A kommunikációs tevékenység célcsoportjainak meghatározásánál különböző

típusú szegmentációt alkalmazhatunk. A szegmentálás arra irányul, hogy a lehetséges közönséget minél részletesebben megismerjük, és egy általános kommunikáció helyett személyre szabott kommunikációs kampánnyal szólítsuk meg őket. Leginkább kívánatos eredményt a több dimenziós szegmentáció eszközével érhetünk el, amelynek dimenziói a szervezet céljainak különböző elemeivel kapcsolatos érintettség mentén húzódnak.

A kommunikációs stratégia különböző célcsoportjainak meghatározása során az alábbi adatokat kell figyelembe venni:

- demográfiai adatok
- életkor
- nem
- lakóhely
- pszichográfiai adatok
- érdeklődési kör
- személyiség
- életmód
- társadalmi státusz
- vallás/hagyomány

Egy civil szervezet kommunikációs stratégiája kizárólag akkor lesz sikeres, ha nemcsak szegmentálni tudja a célközönséget, hanem személyre szabott üzenetet is képes előállítani a számára. Az így meghatározott célcsoportokat nevezzük elsődleges célcsoportoknak. Egy kommunikációs stratégia elkészítése során figyelembe kell venni a

másodlagos célcsoportot is, amit az online és print média, a kiadványok és a rendezvények alkotnak.

2.3. Üzenetek

A kezdeti már rögzült benyomásokat az idő előrehaladtával egyre nehezebb és költségesebb megváltoztatni, ezért nagyon fontos a kommunikáció időzítése és egyértelműsítése. Egy tudatosan felépített kommunikációval a célcsoportok figyelme irányítható, véleménye formálható.

Pontosan meg kell határozni a fő és a részletes üzeneteket. Minden esemény/program/akció kommunikációs kampányának rendelkeznie kell egy központi, fő mondanivalóval, amit aztán több konkrét, részletes üzenetre lehet bontani.

Például:

Fő üzenet:

„..., *hogyan legyen honlap!*”

Részletes üzenetek:

„*Csatlakozz hozzánk és építsünk együtt egy zöldebb jövőt!*”

„*Kövess minket, hogy elsőként értesülj a legközelebbi faültetésünkről!*”

„*Tiszteld és becsüld a fákat, mert ők az egyetlen ingyenes klímaberendezések!*”

2.4. Kommunikációs csatornák

Figyelembe kell venni, hogy az emberek milyen tájékozási, információs forrásokat használnak, ha valamilyen társadalmi kérdéskörben szeretnének tájékozódni.

2.4.1. Weboldal

Egy saját honlap létfontosságú egy civil szervezet számára, ez a weboldal ugyanis növeli a hitelességet, megkönnyíti a kommunikációt és kapcsolatfelvételt, lehetőséget teremt saját tartalmak közzétételére, segíti a média-kapcsolatok építését.

Egy civil szervezet honlapjának tartalmaznia kell:

- a civil szervezet bemutatkozását
- a már megszervezett programokat
- a jövőbeni terveket
- a civil szervezet által megjelentetett kiadványokat (amennyiben van ilyen)
- fotógalériát
- blogbejegyzéseket a szervezet tevékenységéről, eseményeiről, az általuk fontosnak tartott társadalmi ügyekről
- a szervezet munkásságával összefüggésben megjelent híreket
- a szervezet elérhetőségét (e-mail cím, hivatalos Facebook-oldal link, levelezési cím)
- az adományozási lehetőségek bemutatását

2.4.2. Közösségi média

A közösségi média kulcsfontosságú eszköz a civil szervezetek számára, hogy széles közönséget érjenek el, bevonják a potenciális támogatókat, és erősítsék a közösségi kapcsolatokat. Az átgondolt stratégia és az aktív jelenlét a közösségi médiában jelentősen hozzájárul a szervezet céljainak eléréséhez.

A 21. század digitális fejlődése nemcsak a Z generáció tagjait érinti, hanem minden egyes embert, ugyanis megváltoztak a tanulási, vásárlási, tájékozódási szokások. A ma embere hozzászólt a gyors információáramláshoz, amelynek köszönhetően felszínesebbé vált az információszerezés folyamata, és az így kapott információ dekódolása. Ezért egy szervezet kommunikációs üzenetének befogadásához az egyetlen kulcs: közel kerülni a 21. század emberéhez.

A közösségi oldalak céltalan „pörgetését”, böngészését sokan hátránynak vélik, hiszen az emberek csak unalmukban nézegetik, görgetik az adott közösségi felületet, ez azonban nem így van. A céltalanul hírfolyamot görgető emberek mind potenciális befogadók. Az unatkozó tömeget egyszerűen elcsábíthatjuk az adott szervezet hivatalos oldalához, ha ismerjük az alábbi online kommunikációs eszközök alkalmazási mechanizmusait.

2024-re jó néhány közösségi média felület áll a szervezetek, vállalkozások, alapítványok rendelkezésére.

- Facebook
- rendszeres posztok eseményekről
- rövidebb maximum 30 másodperces videók
- Instagram
- kevesebb poszt, több fotó
- LinkedIn
- kapcsolatépítés vállalatokkal
- YouTube
- hosszabb összefoglaló videók
- TikTok
- rövid videók a mindennapokról, eseményekről, önkéntesekről
- TikTok-trendek követése, lemásolása, saját képre formálása
- új TikTok-trend indítása

A közösségi média felületeknek köszönhetően lehetőség nyílik globális elérésre, vagyis a szervezet világszerte történő megismertetésére. Ugyanakkor ezek a felületek lehetővé teszik, hogy a célcsoportok pontos meghatározását követően, a demográfiai és pszichográfiai szegmentációt figyelembe véve, célzott üzeneteket juttassanak el az általuk meghatározott csoportok számára.

A közösségi oldalakon történő kommunikáció nemcsak hatékony, de költséghaték-

kony is, továbbá azonnali visszajelzésre ad lehetőséget, amely gyors reakciót eredményezhet a szervezetek részéről.

A történetmesélés egy olyan kommunikációs forma a közösségi médiában, amely segít emberközelibbé tenni egy céget, egy alapítványt, egy közösséget, és megragadja az emberek fantáziáját. Ennek a leglátványosabb, és legtöbb elérést hozó formája a videós tartalomgyártás.

A Boommarketing által összeállított hét lépés segít vonzóbbá tenni közösségi felületünket:

1. Pontos határozzuk meg a közösségi platformon létrehozott oldalunk célját!

Ilyen cél például, hogy 3 hónap múlva legyen 1000 feliratkozó az e-mail listánkon. Ez mérhető és konkrét cél, ráadásul a határidő lejártakor egyértelműen látjuk majd, hogy mennyire maradtunk el a kitűzött eredménytől (vagy éppen mennyivel szárnyaltuk túl azt).

2. Határozzuk meg a közönséget, hogy konkrétan kinek posztolunk!

A Facebook-oldal posztjainak meg kell egyeznie a potenciális célközönség érdeklődési körével, illetve a civil szervezet küldetésével.

3. Posztjaink sokszínűsége!

Minden social media platformon más kommunikáció válik be, de egyértelműen

kijelenthetjük, hogy a Facebook a legkomplexebb mind közül, hiszen ott posztolhatunk szöveges bejegyzéseket, képeket, videót, eseményt, galériát, és „liveolhatunk” is.

4. Tervezzünk!

Az előre tervezésnek köszönhetően mindig naprakészek és felkészültek lehetünk. Ha előre látjuk, milyen programokról, eseményekről, világnapokról, stb. szeretnénk posztolni, úgy a változatosság szellemében meg is tudjuk tervezni ezeket a megjelenéseket.

5. Legyen hirdetési stratégiánk!

A legjobb, ha az organikus posztok és a hirdetések teljesen összhangban vannak egymással.

6. Légy a közösség része!

A közösségi média platformoknak van egy sajátossága, ami az internet többi részén annyira nem hangsúlyos: a közösség. Legyünk a közösség része, posztoljunk érdekes, vicces és hasznos tartalmakat. Engedjünk betekintést a színpalak mögé, kezdeményezzünk beszélgetést a követőinkkel, válaszoljunk a kommentjeikre.

7. Elemezzük ki a teljesítményünket!

Érdemes rendszeresen kielemeznünk online kommunikációnkat, hiszen így biztosan rájövünk, hogy hol tudnánk még javítani a stratégián. Nézzük meg milyen időpontban érdemes posztokat közzétenni ahhoz, hogy

a lehető legtöbben lássák azt a követőink közül. Csekkoljuk le, hogy mely bejegyzésti-pusok teljesítettek a legjobban.⁸⁴

2.4.3. Blog

Ingyenes lehetőség, ahol teljesen szabadon, mindenféle megkötés nélkül, mélyreható cikkeket és elemzéseket tehet közzé a szervezet, amelyek bemutatják tevékenységüket, beszámolnak a megvalósult eseményekről, megismertetik a leendő önkéntesekkel a csapatot.

2.4.4. Online események

A koronavírus-járvány megnyitotta, és „legalizálta” a webináriumok, online meetingek világát. Amennyire ijesztő volt akkor, mára annyira kézenfekvővé és kényelmessé vált. Kihasznlva az online tér nyújtotta ingyenes lehetőségeket tartsanak online webináriumokat, workshopokat, kibeszélőket, hogy minél több emberhez eljuthasson a civil szervezet fő üzenete.

2.5. Kommunikáció gyakorisága

A civil szervezetek kommunikációjának gyakorisága és ütemezése kulcsfontosságú a hatékony elérés és bevonás érdekében. A

rendszeres, jól megtervezett tartalomkészítés és megosztás biztosítja, hogy a szervezet folyamatosan jelen legyen a közönség tudatában, és aktívan részt vegyen a közösségi életben. A kommunikáció gyakorisága és ütemezése közösségi platformonként eltérő lehet.

- Facebook: naponta 1 poszt, 1 story
- Instagram: naponta 1 poszt, 1 story
- LinkedIn: hetente 2 poszt
- TikTok: hetente 3 videó

A közösségi platformok világában nem posztolhat senki csak úgy véletlenszerűen. Figyelembe kell venni a közönség aktív idejét. Ütemezési naptár segítségével előre megtervezhetőek és összeegyeztethetőek a szezonális tartalmak, a szervezet arculatához, tevékenységéhez köthető tartalmakkal.

Számos felmérés készült már a különböző közösségi platformokkal kapcsolatos optimális posztolási idővel kapcsolatban. Ezek figyelembevétele elengedhetetlen az ütemezési naptár elkészítése során.

- Facebook: hétköznapiokon 8:00 és 15:00 között
- Instagram: kora reggel (7:00-9:00) és későlután (17:00-21:00)
- LinkedIn: a hét közepén (szerda)
- TikTok: alapvetően bármikor, de a leg-

⁸⁴ <https://boommarketing.hu/facebook/profi-facebook-kommunikacios-strategia-7-lepesben/>

jobb kora reggel (6:00-9:00) és este (19:00-22:00)⁸⁵

Mindezeket figyelembe véve könnyen úgy tűnhet, hogy egy önkéntesnek éjjel-nappal posztolnia kell a szervezet felületeire, ám a web 2.0 világában már arra is van lehetőség, hogy ne valós időben kerüljön sor a posztok elkészítésére, amihez ma már ingyenesen letölthető közösségi média posztütemező eszközök lehet használni (pl.: Puffer, Plann, Zoho Social, vagy egyszerűen csak a Meta Business fiókja).

Sajtótájékoztatók, sajtóközlemények segítségével lehetőség nyílik irányítani a sajtó – szervezetről szóló – kommunikációját. Ennek gyakoriságára azonban nincs egy, a közösségi média felületek használatához hasonló gyakorisági minta. Akkor van szükség ilyen irányított kommunikációra, ha van miről kommunikálni. Pl.: egy esemény beharangozója kapcsán szervezhető sajtótájékoztató, az esemény megvalósulása után pedig kiküldhető sajtóközlemény, amely által a helyi és országos médiafókusz a szervezetre irányul.

2.6. Hagyományos médiafelületek

A hagyományos média továbbra is fontos

szerepet játszik a civil szervezetek kommunikációjában. Hagyományos médiafelületek a nyomtatott sajtó, rádió, televízió és nyomtatott kiadványok.

A nyomtatott sajtó érdeklődésének felkeltéséhez a legegyszerűbb módszer sajtóközlemények, sajtómeghívók kiküldés, amelyek hírközlésre adnak lehetőséget. Amennyiben felkeltette az adott közlemény a sajtó figyelmét, úgy interjú készítésére nyílik lehetőség. A helyiek elérésére a helyi sajtóorgánumok a legmegfelelőbbek, míg a nagyobb kampányok népszerűsítésére az országos lapok felületei.

Hagyományos médiafelület továbbá a televízió, rádió, amelyek mélyebb beszélgetésekre, magazinműsorokra adnak lehetőséget, a hírműsorban történő megjelenésen túl.

A sajtótájékoztatók szervezése lehetővé teszi a média számára, hogy közvetlenül találkozzanak a szervezet képviselőivel, kérdéseket tegyenek fel és részletes információkat kapjanak.

- az adott településen/vármegyében aktívan működő print sajtóorgánumok
- az adott településen/vármegyében aktívan működő online sajtóorgánumok
- az adott településen/vármegyében aktívan működő rádióadók

⁸⁵ Mikor érdemes posztolni a közösségi médiában?

<https://roi hacks.hu/mikor-erdemes-posztolni-a-kozossegi-mediaban/>

2.7. A stáb

A hatékony kommunikációhoz szakemberekre van szükség, akik különféle készségekkel és szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek. Ezek a szakemberek együttesen dolgoznak azon, hogy a civil szervezet üzenetei célzottan és hatékonyan jussanak el a megfelelő közönséghez.

Szükség van:

- kommunikációs menedzserre, aki a kommunikációs stratégia kidolgozásáért és végrehajtásáért felel,
- közösségi média szakértőre, aki az online tartalomkészítésben és a hirdetéskezelésben járatos,
- PR szakértő, vagy sajtóreferens is kell a csapatba, aki a sajtókapcsolatokért és megjelenésekért, valamint reklámokért felel,
- grafikusra az online tartalmak elkészítéséhez,
- rendezvényszervezőre,
- videósra,
- tartalomkészítőre.

2.8. Nyomon követés

A civil szervezetek fejlődése, a kommunikáció hatékonyságának növelése érdekében elengedhetetlen jelen kommunikációs terv rendszeres felülvizsgálata, amely magába foglalja a kommunikációs rendszer műkö-

dési hatékonyságának, valamint a szervezet belső és külső kommunikációjának ellenőrzését és értékelését. A szervezet tagjai kötelesek minden évben minimum egy alkalommal elvégezni ezt az önreflexiót, amelynek során a teljes kommunikációs rendszer működését át kell tekinteni.

Az értékelés során felmerült hiányosságokat és megoldásukra vonatkozó javaslatokat hivatalos formában kell lejegyezni, és át kell vezetni a kommunikációs tervbe, mint módosítási javaslat.

Fontos a visszajelzés! Ezért a szervezet tagjainak, önkénteseinek elégedettségét, tapasztalatait is figyelembe kell venni. Rendszeres visszajelzésekkel, az elért sikerek és jövőbeni célok kommunikálásával növelhető a hatékonyság, és szélesebb körben való megismertetés.

A kommunikáció eredményessége a következőképpen értékelendő:

Sajtófigyelés és elemzés:

- A megjelent sajtóanyagok gyűjtése és értékelése (pl. terjedelem, környezet, stílus, minősítés). Cél, hogy felmérésre kerüljön a kommunikációs stratégia hatékonysága, a használt kommunikációs eszközök megfelelősége, és a kommunikált információval kapcsolatos visszajelzések, mind a sajtó képviselőitől, mind a célcsoportoktól.

Honlap:

- Szükséges elemzések: látogatói szám, látogatás dinamikája, a honlapon eltöltött idő, aktivitások száma.

Személyes kapcsolatok:

- A civil szervezet rendezvényein történő személyes kontakt kialakítása révén azonnali visszacsatolási lehetőség.

Social media:

- A közösségi oldalak látogatottságának vizsgálata (reakciók száma, fotó vagy videó tetszik-e jobban a közönségnek, stb.).
- Analitikai eszközök használata (pl. Google Analytics, közösségi média analitika) a kommunikációs tevékenységek nyomon követésére és értékelésére.

2.9. Egységes arculat

Egy egységes arculat kialakítása rendkívül fontos egy civil szervezet számára, mivel növeli a hitelességet, megkönnyíti a beazonosítást, egységet sugároz, erősíti a közösséget. A jól megtervezett arculat komolyságot és elkötelezettséget sugall, ami kiemelten fontos a támogatókkal és partnerekkel való kapcsolatépítésben. Az egységes arculat segítségével a szervezetek profibbnak, megbízhatóbbnak és hatékonyabbnak tűnnek.

Egy civil szervezet megjelenéséhez, sikeres kommunikációjához hozzátartozik egy

arculati kézikönyv elkészítése. Az arculati kézikönyv egy részletes dokumentum, amely meghatározza és rögzíti egy szervezet vizuális és verbális kommunikációs elemeit. Ez biztosítja, hogy a szervezet megjelenése egységes és következetes legyen minden kommunikációs csatornán és platformon.

3. Összegzés

A civil szervezetek kulcsszerepet játszanak a globális és helyi kihívások kezelésében. A modern társadalmak működése már elképzelhetetlen lenne civilek nélkül, hiszen ők azok, akik hatékonyan tudják azonosítani és kezelni helyi szinten a felmerülő problémákat, amelyek hatással vannak a globális problémák megoldására is. Ezek a közösségek támogatják a rászorulókat, védik az emberi jogokat, elősegítik a társadalmi kohéziót és a demokratikus értékek megőrzését. Az általuk végzett munka jelentős hatással van az egyének és a közösségek életére, valamint a társadalmi változásokra.

Egy civil szervezet ismertsége nagyban függ kommunikációjának hatékonyságától, amit több tényező is befolyásol. Ezek a tényezők mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az adott szervezet üzenetei eljussanak az általa kijelölt célcsoporthoz, akik dekódolni tudják a nekik szánt üzenetet. Továbbá fontos,

hogy a potenciális támogatók és önkéntesek megismerjék az adott szervezet küldetését.

A hatékony kommunikáció létkérdés egy civil szervezet számára, sikeres működésének kulcsa. Egy szervezet kommunikációs stratégiájának alapvető célja a külső és belső kommunikáció megerősítése, az adott szervezet tevékenységének, programjainak, profiljának minél szélesebb körben történő megismertetése, a jövőbeni támogatók és önkéntesek taborának növelése.

A világos célok és üzenetek meghatározása, az online jelenlét és marketing eszközök használata, a tartalomkészítés és történetmesélés, a kapcsolatépítés, a hitelesség, a közösségi bevonás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a civil szervezetek hatékonyan kommunikálhassanak és elérjék céljaikat.

A civil szervezetek számára számos kommunikációs csatorna áll rendelkezésre, amelyek segítségével elérhetik és bevonhatják célközönségüket. A közösségi média, a hagyományos média, rendezvények/programok, weboldal, blog, online események, közvetlen kommunikáció mind hatékony eszközök lehetnek a szervezet céljainak elérésében. Ezeknek megfelelő kombinációjával és a megjelenések tudatos megtervezésével lehetőség nyílik a civil szervezetek számára potenciális támogatóik szélesebb körben tör-

tendő megismerésére, leendő önkénteseik és az emberek figyelmének felkeltésére.

4. Kommunikációs terv sablon

Civil szervezet neve:

Küldetése:

Fő üzenete (1 mondat):

1.

Részletes üzenetek (minimum 3 változat):

1.

2.

3.

Célcsoportok meghatározása:

Saját weboldal tartalmi felépítése:

Közösségi oldalak létrehozása:

Facebook

Instagram

TikTok

Kommunikáció gyakoriságának megtervezése:

Kommunikáció hatékonyságának ellenőrzése (tervezett időpont):

Előre megtervezett események, programok sajtókommunikációjának időzítése:

Arculati kézikönyv elkészítése!

*Muntyán Bernadett
kommunikációs szakember*

Gazdasági élet és a civil szervezetek együttműködése

1. Bevezető

Az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület azzal a kéréssel keresett meg, hogy készítsék egy inspiráló, közérthető anyagot a civil szervezetek és a vállalkozások közötti kapcsolatok építéséről.

Cél, hogy számos nézőpontot, megközelítést hozzunk arra vonatkozóan, hogy a civil szervezetek tagjai elhiggyék, magukévá tudják tenni azt a szemléletet, miszerint tevékenységük hasznos és nélkülözhetetlen a gazdasági élet szereplőinek. Ezzel a meggyőződéssel a forprofit szervezetekhez eredményesebben lehet kapcsolódni.

Tóth Szilvia vagyok, HR szakember egy soproni, elektronikai alkatrészeket gyártó vállalatnál. Az osztrák határ közelsége miatt többszörös kihívást jelent, hogy a cég működéséhez biztosítsuk a megfelelően képzett mennyiségi és minőségi munkaerőt. Oktatási és civil szervezetekkel tartom a kapcsolatot, HR stratégiához igazodó, céges események szervezője vagyok.

Saját vállalkozás keretében business coachként és vállalati trénerként az üzleti élet szereplőit speciális eszközök segítségével támogatom szakmai előrehaladásukban és

mentális jóllétük megélésében.

Önkéntesként is aktív munkát végzek. A teskándi Fitt Park egyik ötletgazdája. A teskándi jótékonysági sportnapok kitalálója és megvalósítója, sok más lelkes segítővel együtt. 2018. évben az Év Zala megye Önkéntese díj nyertese. Az Egymást erősítve Okosfüzet írója.

Hiszem és vallom, hogy a gazdasági élet szereplői és a civil szervezetek karöltve egymás hasznára tudnak működni. Kulcs, hogy nyissanak egymás felé, mindig fókuszba helyezve a másik fél problémáját, amire megoldást tud kínálni a másik. Pontosan erről fog szólni a következő összefoglaló anyag is, alátámasztva több példával, melyek a munkásságom alatt valósultak meg.

Mielőtt még belefognánk a téma feldolgozásába egy rövid tanmesével szeretném zárni a bevezetőmet.

„A pap vasárnapi prédikációjában a megbocsátásról beszél. Amit a második vasárnap szinte szó szerint megismétel. Majd a harmadik vasárnap is. A hívek egyre morognak, hogy miért is mondja el újra és újra. Negyedik vasárnap ismét ugyanazt a prédikációt mondja el, miután odamegy hozzá egyik hívő.

Tiszteletes Úr kérem, már negyedik vasárnap hallgatjuk ugyanazt a prédikációt, már kezdjük kissé unni.

A pap higgadtan válaszol:

Igen, igen. Akkor már tudják. DE VAJON CSINÁLJÁK-E MÁR?”

„ismeretlen szerző”

Milyen igaz. Minden gondolat, szó pontosan annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle. A tettek igazolják vissza gondolatainkat, szavainkat. Hiába tudunk oly sok mindent, csak az az érték, amit meg is valósítunk belőle.

Így van ezzel az összefoglalóval is. Annyit fog érni, amennyit a kedves olvasó elvisz magával és meg is valósít.

2. Az adományról az ESG megvalósításig, avagy a civil szervezetek és cégek közötti együttműködés palettája

2.1 Civil szervezetek

Egyesületeket, alapítványokat, szövetségeket hívjuk gyűjtőnéven civil szervezeteknek. A civil szervezetek különböző területeken működnek, például kultúra, egészségügy, szociális szolgáltatások, sport, környezetvédelem, és számos más területen. Ezek a szervezetek gyakran önkéntes alapon működnek, és céljuk, hogy pozitív hatást gyakoroljanak a közösségekre és a társadalom egészére. A civil szervezetek fontos szerepet játszanak a társadalmi problémák kezelé-

sében és a közösségi kohézió erősítésében. Gyakran rugalmasságuk és az állampolgárokhoz való közelségük révén gyorsabban és hatékonyabban tudnak reagálni a társadalmi kihívásokra, mint az állami szervek.

2.2 Gazdaság profitorientált szereplői

A profitorientált gazdasági szereplők profittermelésben, a profit növelésében érdekeltek. Viszont az egészből kiragadva csak ezt az egy célt nem lehet értelmezni. Működésük hatással van a társadalomra.

A működtetett vállalati kultúra hatással van arra, hogy milyen új munkatársakat vonz be a munkáltató, de hatással van az ott dolgozókra is. Így a munkavállalók ezekből a hatásokból tovább visznek otthonaikba, családjukba. Így válik elválaszthatatlan részévé a társadalomnak egy-egy gazdasági szereplő által felvállalt magatartása.

2.3 Mi is az az ESG?

Az ESG jelentés egy olyan dokumentum, amelyet a szervezet tesz közzé a nem pénzügyi teljesítményre vonatkozó lényes információkról, magunkba foglalva a különböző környezetvédelmi (Environmental), társadalmi (Social) és vállalatiirányítási (Governance) szempontokat. Az ESG közzétételek az információk széles körét tartalmazzák az alábbi területekről, mint például: üveg-

házhathatású gáz kibocsátás, energia- és vízfelhasználás, hulladékgazdálkodás, egészség és biztonság, sokszínűség, emberi jogok, adat-

védelem vagy akár az üzleti etika témakörei. Az ESG témaköreit az alábbi táblázat részletesen bemutatja.

E		S		G	
<p>Környezet (Environmental)</p> <p>Indikátorok (példák)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Széndioxid lábnyom • Zöld/barna energia mix Zöld energia beruházások • Vízgazdálkodás • Biodiverzitás megőrzés • Energiastratégia megléte a dekarbonizáció átmeneti idejére • Hulladékkezelési célok/ Szennyezési korlátok • Zöldépületek • Lehetőségek azonosítása stb. 		<p>Társadalom (Social)</p> <p>Indikátorok (példák):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humán erőforrás menedzsment • Egészség & Oktatás • Transzparens marketing kommunikáció • Ellátási láncokkal kapcsolatos HR standardok • Személyiségi jogok védelme, adatbiztonság • Közösségi beruházások/ kapcsolattartás stb. 		<p>Irányítás (Governance)</p> <p>Indikátorok (példák):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felsővezetői döntések transzparenciája • Felsővezetők függetlensége • Az igazgatóság diverzitása • Korrupció • Résztvevői jogok • Üzleti etika • Versenyellenes gyakorlatok • Adózási transzparencia • Jutalmazási struktúra/ösztönzők stb. 	

Forrás: MSCI

3. Vonzó és releváns együttműködési célok, melyek kapcsolódási pontokat teremtenek

A gazdasági és társadalmi működés során a forprofit és non-profit szervezetek egy táncparketten táncolnak. Hogyan érhetjük el, hogy ez egy közös tánc legyen?

A gazdasági élet szereplői közötti kapcsolódás pont ugyanazokra az alapokra épülnek, mint az emberi kapcsolódásoknál.

3.1 Civil szervezetek önismerete

Ahhoz, hogy egy ember egyenrangúan, eredményesen, win-win helyzettel tudjunk kapcsolódni másokkal, először önmagát,

saját igényeit, céljait kell megfogalmaznia. Pontosan így van ez a nonprofit szervezetekkel is. Mielőtt bárkivel megismertetnénk saját szervezetünket, fontos, hogy meg tudja fogalmazni a civil szervezet, hogy:

1. Kik vagyunk? Mi a vízióunk?
2. Mi a célunk? Mit szeretnénk elérni?
3. Miért vagyunk értékesek?
4. Mire vagyunk büszkék?
5. Miért érdemes hozzánk tartozni?
6. Melyek az eddigi sikereink, eredményeink?

Megtérülő befektetés ezekre a kérdésekre egyszer végig gondolni és megfogalmazni a frappáns, lényegre törő, informatív választ, hogy az első benyomás bárhol és bármikor kedvezően alakuljon. Érdemes egy hosszabb és egy rövidebb bemutatkozóval rendelkezni saját szervezetünkről, annak érdekében, hogy a másik fél számára befogadható információt tudjuk adni magunkról bármilyen rövid idő is áll rendelkezésre.

3.2 Forprofit gazdasági szervezetek HR (humán erőforrás) területének mindennapi gondjai

A marketing ősi törvénye, hogy a fogyasztó soha nem terméket/szolgáltatást vesz, hanem a problémáira keresi a megoldást. Ezek alapján dönt a vásárlásról. Ez az elmélet pontosan igaz a civil szerveze-

tek és gazdasági szféra kapcsolódásáról is. A „vevő” vagyis a gazdasági szervezet saját problémáira keresi a megoldást. A forprofit szervezet is a saját szemüvegén át látja a valóságot. Amennyiben a civil szféra szereplői kínálnak megoldást gondjaira, akkor velük lép kapcsolatba.

Az alábbi három lépés segítségével a problémából kapcsolódási pontokat tudunk generálni.

1. Azonosítsuk a másik fél problémaköreit
2. Megoldásfókusszal fogalmazzuk át a fenti problémaköröket

3. Ötletek, amivel a problémák megoldására a civil szféra megoldást tud ajánlani.

1. Azonosítsuk a másik fél problémaköreit

Ahhoz, hogy kapcsolódási pontokat találjon a civil szféra a forprofit szféra felé, érdemes elemezni, hogy milyen mindennapi problémákkal és akadályozó tényezőkkel néznek szembe.

- Nehéz megtalálni és bevonítani a minőségi, jó munkaerőt,
- COVID-19 óta a munkavállalók közönye még magasabb fokra lépett, mint korábban,
- magas a munkavállalói passzivitás, érdeklenség különösen a közösségi ügyek iránt,
- nehéz megtalálni az egyéni, belső motivációs tényezőket,
- az ESG jelentést elkészíteni, tartalommal megtölteni.

2. Megoldásfókusszal fogalmazzuk át a fenti problémaköröket

Ha a fenti problémakörök megoldásfókusszal történő megközelítése során az alábbiak egy gazdasági szervezet HR fókuszpontjai.

- Megtalálni a mennyiségi és minőségi munkaerőt,
- megtartani a munkaerőt,
- aktív közösséget formálni,
- motivációt fenntartani,
- munkaerőt fejleszteni,
- munkatársakat érzékenyíteni társadalmi, környezeti ügyek iránt, melyek helyet kapnak évről-évre az ESG jelentésben.

3. Ötletek, amivel a problémák megoldására a civil szféra megoldást tud ajánlani

Harmadik lépésben megoldásokat fogalmazzunk meg. Azaz, mit kell tennie egy gazdasági szervezetnek, hogy a fenti problémákat kezelje.

Leginkább vonzó munkáltatói márkát kialakítani.

Milyen is egy vonzó munkáltatói márka?

- Ahol a munkavállaló biztonságban érzi magát,
- ahol a munkavállaló megbecsülve érzi magát,

- amikor a munkavállaló büszkén beszél munkahelyéről, büszke tud lenni munkáltatójára,
- olyan programok mellé áll a vállalat, ami csalogató az átlagember számára, mint például: környezet-, egészségtudatosság, családbarát szemlélet, munka-magánélet egyensúly kialakítása, egészséges munkakörnyezet, közösségformálás stb.,
- ahol a munkavállaló motivált tud maradni,
- képzés, fejlődési lehetőség rendelkezésre áll,
- érzékeny, társadalmi ügyek mellé áll a vállalat.

Amennyiben egy munkáltató a vonzó munkáltatói márka kialakítására és fenntartására lépéseket tesz, teljes mértékben garantált, hogy a fent felsorolt problémái megoldódnak, azaz megoldódnak a munkaerőellátottsági gondjai, meg tudja tartani a munkatársait, a munkahely közösséggé formálódik, munkatársak együttműködése hatékonyabbá válik

Miért is lényeges foglalkozni ezzel egy civil szervezetnek?

Ha egy civil szervezet tud olyan élményalapú ajánlattal előállni egy forprofit szervezet számára, melyek a fenti gondjaira megoldást kínál, a vállalat szívesen nyit a kapcsolódás felé.

A civil szervezetnek tett ajánlat kulcs-tényezője, hogy élményalapú, komplex és konkrét ajánlat legyen.

Mit jelent ez és miért fontos?

Válaszként ismét csak egy marketing törvényre tudok hivatkozni. A „vevő” vagyis a forprofit szervezet csak egy konkrét ajánlatra tud igent vagy nemet mondani. Ha nincs konkrét ajánlat, akkor a kapcsolódás is nehezen jön létre, vagy biztosan nem is tud létre jönni. Azt pedig nem lehet elvárni, hogy a másik fél találja ki, hogy a civil

szervezet mire képes, mit tud bevállalni és mit nem.

A civil szervezetnek mindig a legfőbb célját kell szem előtt tartania. Vagyis el akarja érni, meg akarja hosszútávon nyerni az adott cég bizalmát egy hosszútávú együttműködés reményében.

Az alábbi ábra szemlélteti, hogy a civil szervezet miként tud felépíteni egy hosszútávú partnerséget a profitorientált gazdasági szervezettel.

Hosszútávú együttműködés kiépítése a gazdasági élet szereplőivel

Pozicionálás

- Ki vagyok? Mi a célom? Mit akarok?

Kutatás

- Milyen problémákkal küzd a másik fél, akihez kapcsolódni akarok?

Ajánlattétel, avagy kérés helyett adni

- Konkrét, komplex ajánlattétel/felajánlás a civil szervezet részéről a másik fél problémáinak megoldására

Hosszútávú partneri együttműködés

*forrás:
saját szerkesztés*

3.3 Kommunikáció, mely támogatja a kapcsolatot kiépítését és a hosszútávú együttműködést

A tanulmány készítésekor több vállalatvezető adott választ arra, hogy mi a véleménye a civil szervezetek megkereséseiről.

Az alábbi válaszok érkeztek:

„Nem szeretem, mert mindig csak kérnek. Azt sem tudom, hogy kik ők, mit csinálnak, messziről jött ember, azt mond, amit akar. Nincs bizalom, nincs támogatás.”

„Lelkiismeretfurdalást keltenek bennem, az rossz érzés.”

„Csak ismerős alapítványt támogatok, mert az ellenőrizhető és tudom, hogy jó helyre megy a segítségem.”

„Nagyon sok a szélhámos a piacon, ismeretlenül én biztosan nem adok senkinek semmit.”

Fenti válaszok is alátámasztják, hogy a kérés típusú kapcsolatfelvétel a múlté. Lejárt lemez.

Ami garantáltan működik, hogy előbb adni kell, bizalmat építeni és csak azt követően kérni. Kommunikációval meg kell alapozni, ki kell építeni a bizalmat, melynek elemei.

3.3.1 Rövid, tömör bemutatkozás, célmeghatározás

- élményalapú ajánlattétel
- érvelés
- összegzés

Rövid, tömör bemutatkozás, célmeghatározás

3-5 mondatban összefoglalni, hogy kik vagyunk, milyen eredményeink, sikereink vannak és mi az alapítvány/civil szervezet fő célja

3.3.2. Ajánlattétel, mely megoldást visz a gazdasági szervezet bizonyos problémájára

Konkrét ajánlatot adunk a megkeresett gazdasági szervezet számára, melyben bemutatjuk, hogy milyen programot/szolgáltatást képes a civil szervezet felajánlani a gazdasági szervezet számára. Fontos, hogy a konkrét ajánlat hatással legyen azokra a problémákra, melyekkel a gazdasági szervezet küzd.

3.3.4. Érvelés az ajánlattétel mellett

A felajánlott program elfogadását célszerű alátámasztani.

A civil szervezet bátran felvállalhatja, hogy ismertségét szeretné növelni, vagy önkénteseket szeretne gyűjteni működéséhez. Ezért teszi cserébe az ajánlatot.

Az érvelésnél kiemelten fontos, hogy a cég szempontjából jelentkező előnyöket hosszasan soroljuk fel, melyek az alábbiak:

- munkálatói márka erősödik,
- munkatársi elköteleződés nő,
- munkatársak érzékenyítése az adott téma iránt,
- a vállalat társadalmi felelősségvállaló,
- a munkahelyből közösség formálódik,
- együttműködési készség fejlődik.

3.3.5. Összegzés

Még egyszer röviden 6-8 mondatban öszszefoglaljuk céges megkeresésünk leglényegesebb elemeit.

Hibák, melyek biztosan megakadályozzák a kapcsolat kialakítását és fenntartását a gazdasági élet más szereplőivel

Gyakori hibák, melyek garantáltan megakadályozzák a sikeres kapcsolódást:

- ha ismeretlenül csak kéréssel fordul a civil szervezet a másik fél felé
- ha sajnálatja magát, szánalomra épít
- a másik félben lelkiismertfurdalást okoz
- ha időrablója lesz a másik félnek például hosszú, tartalom nélküli beszélgetéssel, telefonhívással, látogatással
- ha felkészületlenül állunk a másik fél elé és az első benyomás elcsúszik
- nincs konkrét ajánlat, amire igent, vagy nemet lehet mondani

- ha a civil szervezet által kezdeményezett sikeres kapcsolatfelvétel után nem építik tovább a kapcsolatot – vagyis nem élteti a kapcsolatot, feledésbe kerül a civil szervezet a forprofit szervezet életében.

4. Ötletek, jógyakorlatok a civil szervezetek és a forprofit szervezetek együttműködésére

Írásom bevezetőjében említést tettem, hogy 10 éve dolgozom HR területen. Az alábbiakban szeretném saját tapasztalataimat megosztani, hogy az általam képviselt vállalat miként kapcsolódott civil szervezetekhez, mit nyert a civil szervezet és mit nyert a vállalat és azon belül is a munkavállalók ezekből a kezdeményezésekből.

Ezek az események bizonyítják, hogy érdemes keresni a forprofit szférával való kapcsolatfelvételt. Egyetlen titok ami garantáltan beindítja a gépezetet, hogy a civil kapcsolatfelvétel konkrét, élményszerű ajánlattal álljon elő és úgy is kommunikálja, azokat az érveket használja, ami a másik fél számára hasznos és fontos.

4.1 Énekkar sikere

Egy énekkar (nevének említéséhez nem járult hozzá) 4 hónapra kiszorult abból a teremből, ahol próbáit tartották. Cégünket

kereste meg, hogy biztosítsuk számukra a próba helyszínt erre az időszakra. Cserébe céges családi napon műsorukat tudták felkínálni.

Mit nyert a vállalat és a munkavállalói?

- családi napján adott műsorszámot ráfordítást nélkül tudta megvalósítani a cég, költséget takarított meg
- munkavállalók élményt kaptak

Mit nyert az egyesület?

- megoldódott a próba helyszíni
- ismertségét növelte

4.2 Ötven forintos betétdíjas flakonokból helyi kutyamenhelynek eledel

Az 50 Ft-os beváltható flakonok a műanyag gyűjtőbe landoltak cégünknel. Erre kerestem megoldást. Dolgozói körben megkérdeztem cégünk zárt facebook csoportjában keresztül, hogy ajánljanak alapítványt, akik elvinnék a beválthatós flakonokat, amennyiben elkezdjük külön gyűjteni. A legtöbb ajánlást a Nektek Ugatunk Állatvédő Egyesület kapott. Egyik dolgozónk még azt is felajánlotta, hogy ő szívesen üríti is a gyűjtő dobozt, amikor látja, hogy megtelik és elviszi a menhely számára.

Azt a gyűjtődobozt, amit kihelyeztünk erre a célra, feliratoztuk és még az alapítvány adószámát is elhelyeztük rajta. Ezzel pedig az volt a célunk, hogy ha eljön az 1 %

felajánlási időszak, legyen kéznél használható adószám.

Mit nyert a vállalat és a munkavállalói?

- környezettudatosságra nevel
 - érzékenyít a társadalmilag fontos kérdésekre a munkavállalókat
 - közösségformáló erővel bír a program
 - büszkéek a munkavállalók a munkaadójukra
- Mit nyert az alapítvány?*
- újabb bevételhez jut
 - újabb önkénteseket szerzett
 - ismertségét növelte
 - 1 %-os plusz bevételre tett szert

1. sz kép: elhelyezett plakát a flakongyűjtőn

4.3 Iskolai szemégyűjtés céges támogatással, aminek az ESG-ben is helye van

2024 tavaszán cégünk 38 munkavállalója szemégyűjtésen vett részt a Sopron környéki erdőben. Ezt a programot tovább gondoltuk és elhatároztuk, hogy helyi iskolás osztálynak biztosítunk pólót, kesztyűt és ezzel a céges támogatással ők is megvalósíthatnak szemégyűjtést.

Már fel is vettük a kapcsolatot azzal az iskolával, amelyikbe több munkavállalónk gyereke jár. Szeptemberben kerül megvalósításra az első ilyen program.

Mit nyert a cég és a munkavállalók?

- környezettudatossága nevel
- ismertségét növeli
- munkaerőellátását közvetetten támogatja
- ESG programként is dokumentálható

Mit nyert az iskola?

- gyerekeket élményalapú oktatásban részesíti
- életre nevel
- közösséget formál

4.4 Céges nőnap ajándék mozgáskorlátozott munkájának köszönhetően

A következő példát a Felelős Foglalkoztatói Díj átadó ünnepségén hallottam.

Mozgásukban korlátozottak klubja dolgozott össze egy helyi cég férfi munkavállalóival. A cég biztosította a szükséges alap-

anyagokat a mozgásukban korlátozott emberek pedig elkészítették a cég női munkavállalóinak nőnap ajándékát. Az egész projektről az informatikai cég videót is készített és a női dolgozóknak a videó lejátszása után adták át az ajándékot a férfi munkavállalók. Nagyon meghatódtak a hölgyek és a történetet megismerve még inkább örültek az átadott ajándéknak.

Mit nyert a cég és a munkavállalók?

- élmény alapú programot valósított meg
- ismertségét növelte
- érzékenyített társadalmilag fontos téma iránt
- közösséget formál
- büszkéek a munkáltatóra a munkavállalók

Mit nyert a nonprofit szervezet?

- tagjai hasznosnak érezték magukat
- közösséget formál
- munkához és bevételhez jutottak

4.5 Gyűjtés az autisták részére

Az alábbi példát az általam írt Egymást erősítve! okosfüzetben már publikált forrásból hozom. A példa korábbi, viszont a mai napig példaértékű, teljes értékű és adaptálható.

„A Sopronban működő IMS Connector Systems Kft. arra kérte a dolgozóit, hogy szervezzék meg, melyik helyi alapítványt, egye-

sületet támogassák 2019-ben. Sokféle ötlet érkezett, de a legtöbben a helyi autistákat támogató Autitok Egyesületet javasolták. A cég HR munkatársa felvette a kapcsolatot az egyesület elnökével és egy gyümölcsöző, hosszútávú kapcsolat vette kezdetét.

Egy novemberi napon „virtuális” sütivásárt tartottak a soproni cég telephelyén. A dolgozók azon a napon egy szelet sütíre szánt összeggel támogathatták az Autitok Egyesület működését. Az egyesület biztosított információ és tájékoztató anyagokat is a cégnek. Így direkt információhoz jutottak a munkavállalók az autizmussal kapcsolatban. A virtuális sütivásár másnapján a HR munkatárs felhívta az egyesület vezetőjét, hogy átadja az összegyűlt pénzt. Sajnos ezt a találkozást el kellett napolniuk. Majdnem karácsony volt, amikor tudtak volna találkozni. Akkor az egyesület vezetője egy nagyszerű ötlettel rukkolt elő. Mégpedig azzal, hogy meglepi a cég dolgozóit hálájuk jeléül és karácsonyra apró ajándékot hoznak és kiosztják a céges karácsonyi rendezvényen mindenkinek, külön-külön. Az adományt pedig ott fogják ünnepélyes keretek között átvenni.

Az egyesület munkatársai, szülők, gyerekek bevonásával elkészítették az ajándékokat. Sőt az egyik anyuka azt is vállalta érintett gyermekével együtt, hogy két csodás karácsonyi dalt énekelnek.

Eljött a nagy nap. A dolgozók meghatódva fogadták ezt a figyelmes gesztust. Alig akarták megérteni, hogy őket, munkavállalókat ajándékozzák. Onnét érkezik ajándék, ahol nagyobb szükség lenne rá. A váratlan, meglepő fordulat el is érte célját. Az IMS Connector Systems Kft. elkötelezetté vált az Autitok Egyesület iránt.

Januárban a dolgozók kezdeményezték, hogy legyen egy teljes hónap, amikor ismét az Autitok Egyesületnek gyűjtsenek az autizmussal érintett soproni családok nyári táboroztatásáért. Ez 2020. márciusban valósult meg. Az adományt hónap végén a cég dolgozói juttatták el az egyesületnek.

2-3. kép: Műsor és egyesületi ajándék céges rendezvényen

A cég HR munkatársa az egész hónapos gyűjtés hírét elmondta más soproni cégek HR munkatársainak is és buzdította őket, hogy vegyenek részt ők is a programban. Szervezzék meg saját házuk táján a gyűjtés. Így kb. 1000 munkavállaló részére vált ismertté az egyesület működése, illetve számíthatnak önkéntesekre és további anyagi támogatásra.

Mi volt a civil szervezet célja, melyet sikerült elérni?

- autizmus elfogadásának népszerűsítése minél szélesebb körben
- önkéntesek toborzása a munkavállalói körből
- anyagi támogatás gyűjtése
- munkáltató megnyerése hosszú távra → a gazdasági társaság anyagi támogatása

Mi volt a gazdasági társaság célja, melyet sikerült is elérni?

- munkavállalói érzékenyítés
- munkáltatói márka erősítése, munkáltató ismertségének növelése
- társadalmi szerepvállalás erősítése
- munkavállalók megtalálása és megtartása

Melyek voltak a program kulcslépései, melyek sikerre vitték a projektet?

- az alapítvány és a cég részéről is volt egy kulcsembert
- az alapítvány újszerű, kreatív, kész ötlettel állt elő

- a cégtől csak helyszínen és információ áramoltatásban kértek segítséget
- direkt visszajelzés (köszönet) a munkavállalók részére

Mik voltak a program további hozadécai?

- a céges kulcsembertől köszönhetően további cégek kerültek bevonásra a programba, melynek eredményeként ezer fölé emelkedett a direkt elérések száma
- a munkáltatóval való kapcsolattartás bizalmi alapja kialakult, hosszútávú együttműködésre enged következtetni
- a vállalat is támogatóvá vált
- maximális a dolgozói elköteleződés az egyesület iránt.”

Célom volt, hogy az általam hozott példákön keresztül bizonyítsam, hogy igenis helye van a civil szervezeteknek a forprofit szervezetek életében.

4.6 Felelős Foglalkoztatói Díj

Szeretném felhívni a figyelmet, hogy Magyarországon számos vállalkozás van, akiknek hasonlóan fontos a társadalmi felelősségvállalás. Számos joggyakorlat, példa bizonyítja ezt. Kormányzati szinten is ösztönzik erre a vállalkozásokat. 2016 óta évről-évre pályázatot írt ki az OFA és országos szinten több kategóriában díjazza a társadalmilag felelősen működő vállalkozásokat. A jógya-

korlatokról kiadvány is készül, melyet az alábbi linken lehet olvasni és sok-sok ötletet gyűjteni:

<https://www.calameo.com/read/0074280325adefd3edf40>

Összefoglalás

A civil szervezetek és a gazdasági szereplők közötti együttműködés kulcsa a kölcsönös előnyök felismerése és a bizalom építése. A civil szervezeteknek elsőként értéket kell nyújtaniuk, élményszerű segítséget kínálva a céges HR problémák megoldására. Ha a gazdasági szervezetek megtapasztalják a civil szervezetek által nyújtott előnyöket, sokkal nyitottabbak lesznek a hosszú távú együttműködésre. A kommunikáció és a konkrét ajánlatok kidolgozása elengedhetetlen ahhoz, hogy a civil szervezetek hatékonyan kapcsolódjanak a gazdasági szereplőkhöz, és bizalmat építsenek ki velük. A bizalom nélkül ugyanis ma már nincs sikeres kapcsolat.

*Tóth Szilvia
business coach és vállalati tréner*

Mesterséges Intelligencia alkalmazása a civil szervezetek körében

A Mesterséges Intelligencia története és megértése

A mesterséges intelligencia (MI) fogalma manapság már szinte mindenki számára ismerős, de kevesen tudják, hogy ez a technológia milyen hosszú utat járt be és hogyan alakította át a világunkat.

Az MI története egészen az ókorig nyúlik vissza, ahol mesterséges lényekkel és automata gépekkel találkozhatunk. Azonban a modern MI kutatás az 1950-es években indult el, amikor a tudósok megpróbálták megérteni és utánozni az emberi intelligenciát.

Mi az a mesterséges intelligencia?

Egyszerűen fogalmazva, a mesterséges intelligencia olyan számítógépes rendszerek összessége, amelyek képesek olyan feladatokat elvégezni, amelyeket korábban csak emberek tudtak. A mögöttes tudományág olyan rendszerek és gépek fejlesztésével foglalkozik, amelyek képesek emberi intelligenciát igénylő feladatok elvégzésére. Ezen feladatok közé tartozhat a tanulás, érvelés, problémamegoldás, nyelvfeldolgozás és érzékelés. Az MI alapvető fogalmai közé

tartozik a gépi tanulás, amely a rendszerek képessége az adatokból való tanulásra és a mély tanulás (Deep Learning), amely a neurális hálózatok alkalmazásán alapuló tanulási módszertan.

A mesterséges intelligencia típusai:

- Szűk (gyenge) MI: Ezek a rendszerek egyetlen, jól körülhatárolt feladatra specializálódtak. Például egy sakkprogram csak a sakkjátszma szabályait ismeri és arra optimalizált.
- Általános (erős) MI: Az általános MI olyan rendszer lenne, amely képes bármilyen intellektuális feladatot elvégezni, akár csak az ember.

Történelmi áttekintés

Az MI története hosszú és izgalmas út, amely az 1950-es években kezdődött. Az MI gondolatának megfogalmazásában fontos szerepet játszott Alan Turing, aki 1950-ben publikálta a híres Turing-tesztet, amely az intelligencia mérésének egyik korai kísérlete volt.

Már abban az évtizedben megjelent az első, önmagát fejlesztő sakkszoftver, majd az 1960-as és 70-es években felgyorsult a neurális hálózatok kutatása, de az akkori technológia még korlátozott volt. Az 1980-as években megjelentek a szakértőrendszerek.

Ezek a rendszerek képesek voltak speciális tudásra épülő döntéseket hozni és számos iparágban alkalmazták őket, például az orvostudományban és a pénzügyekben.

Az igazán nagy előrelépés a 2000-es években történt, amikor a Deep Learning és a Big Data (nagy mennyiségű, adattárházban tárolt adat) elérhetősége forradalmasította az MI kutatását és alkalmazását. A Google Brain és más hasonló projektek révén a neurális hálózatok képesek lettek bonyolult feladatok elvégzésére, mint például a képfelismerés és a természetes nyelv feldolgozása.

Jelenlegi állapot és trendek

Manapság a mesterséges intelligencia számos területen jelen van, beleértve az egészségügyet, az autóiipart, a pénzügyi szolgáltatásokat és az oktatást is. Az önvezető autók, az intelligens asszisztensek, mint a Siri és az Alexa, valamint a személyre szabott orvosi kezelések mind az MI alkalmazásának példái. A mesterséges intelligencia továbbra is gyorsan fejlődik és az elkövetkező években várhatóan még több innovációt és alkalmazási lehetőséget hoz magával.

A mesterséges intelligencia a civil szervezetek számára is számos lehetőséget nyit. Segíthet a hatékonyabb működésben, az adománygyűjtésben, a kommunikációban, beleértve a szöveget és a vizuális tartalma-

kat is, a közösségi médiában és a társadalmi hatás mérésében is.

A Mesterséges Intelligencia használata a mindennapokban

A mesterséges intelligencia már szinte észrevétlenül beépült mindennapi életünkbe, számos területen megkönnyítve és hatékonyabbá téve a mindennapi tevékenységeinket. Néhány példa:

- **Okostelefonok és virtuális asszisztensek:** A mesterséges intelligenciával működő asszisztensek, mint a Siri, Alexa vagy a Google Assistant, mindennapi feladatokban segítenek, mint például az emlékeztetők és naptári események beállítása, internetes keresések elvégzése, zenelejátszás, vagy akár a világítás szabályozása. Ezek az eszközök képesek természetes nyelv feldolgozására, így könnyen kommunikálhatunk velük.
- **Közlekedés:** Az önvezető autók és intelligens közlekedési rendszerek szintén az MI alkalmazásai közé tartoznak. Az önvezető autók képesek érzékelni környezetüket, navigálni, döntéseket hozni és biztonságosan közlekedni az utakon, míg az intelligens közlekedési rendszerek optimalizálják a forgalom áramlását, csökkentve ezzel a dugók kialakulását.

- **Egészségügy:** A mesterséges intelligencia nagy szerepet játszik a modern orvostudományban, ahol diagnosztikai eszközök, például képalkotó rendszerek segítségével pontosabb diagnózisokat lehet felállítani. Ezen kívül személyre szabott orvosi kezelések kialakításában is segít, az egyes betegek genetikai profiljára és egészségügyi adataira alapozva.
- **Kereskedelem:** Az ajánlórendszerek, mint amelyeket az Amazon vagy a Netflix használ, az MI-t alkalmazzák a felhasználói preferenciák elemzésére és személyre szabott ajánlatok készítésére. Emellett az ügyfélszolgálati chatbotok is egyre elterjedtebbek, amelyek gyorsan és hatékonyan válaszolnak az ügyfelek kérdéseire.
- **Közösségi média:** A közösségi média platformokon működő algoritmusok felhasználói adatokat elemznek, hogy személyre szabott tartalmakat jelenítsenek meg, ezzel befolyásolva, hogy milyen híreket és információkat látunk.

A technológia szerepe és határai

Fontos hangsúlyozni, hogy a mesterséges intelligencia nem helyettesíti az emberi munkát, hanem inkább kiegészíti és segíti azt. Az MI olyan feladatokat is képes elvégezni, amelyek nagy mennyiségű adat feldolgozását, mintázatokat felismerését vagy

monoton munkát igényelnek, így az emberek magasabb szintű, kreatív és stratégiai tevékenységekre koncentrálhatnak. A mesterséges intelligencia és az emberi munkaerő közötti együttműködés számos területen növelheti a hatékonyságot és az innovációt.

Adatvédelem

Az MI megjelenése új kihívásokat is jelent. Az egyik legfontosabb kérdés az adatvédelem és a biztonság. A mesterséges intelligencia rendszerek hatalmas mennyiségű adatot gyűjtenek és dolgoznak fel, ezért fontos, hogy ezek az adatok biztonságban legyenek és ne történjen velük visszaélés.

Kontextus és alkalmazási területek

Az MI alkalmazásának sikere nagymértékben függ a helyes kontextusba helyezéstől. Fontos, hogy az adott szervezet vagy egyén tisztában legyen azzal, mit szeretne elérni és hogyan használhatja fel az MI-t céljai eléréséhez. A technológia megfelelő alkalmazása jelentősen javíthatja az eredményeket, míg a nem megfelelő vagy félrevezető használat nem várt eredményhez, vagy akár kudarcokhoz is vezethet.

Összefoglalva, a mesterséges intelligencia számos lehetőséget kínál, amelyek megfelelő alkalmazás esetén jelentős előnyökkel járhatnak a mindennapi élet különböző terü-

letein. Az MI segít nekünk hatékonyabban dolgozni, jobb döntéseket hozni, azonban fontos, hogy felelősségteljesen használjuk ezt a technológiát és vegyük figyelembe az ezzel járó kihívásokat.

Az alábbiakban részletesen megvizsgáljuk, hogyan alkalmazhatják a civil szervezetek ezt a technológiát saját tevékenységeik során.

A Mesterséges Intelligencia használata Civil Szervezeteknek

A mesterséges intelligencia nem csak a nagyvállalatok és a technológiai óriások számára jelenthet forradalmi változást, hanem a civil szervezetek számára is számos lehetőséget kínál. Az MI segíthet civil szervezeteink hatékonyabban működésében, több emberhez eljuttatni az üzenetünket és abban, hogy nagyobb társadalmi hatást érjünk el.

Szövegírás és tartalomkészítés

A mesterséges intelligenciák szöveggenerátorként való használata rengeteg lehetőséget rejt magában. A hatalmas mennyiségű irodalom, amivel rendelkeznek számos tudományágat, naprakész információt, rengeteg különböző stílust és terjedelmet foglal magában. Minél pontosabb a megadott pa-

rancs (prompt), annál pontosabb lesz a kapott eredmény, amely így nagyon közel lesz a várt eredményhez, sőt, akár felülmúlhatja majd a várakozásokat.

Mindennapi tevékenységek segítése

A civil szervezetek számos adminisztratív és operatív feladatot látnak el, amelyek jelentős mennyiségű szövegírást igényelnek, például e-mailek, jelentések és hírlevelek készítése. Az MI-alapú szöveggenerátorok, mint a ChatGPT, megkönnyíthetik és felgyorsíthatják ezeket a folyamatokat, lehetővé téve a szervezetek számára, hogy hatékonyabban kommunikáljanak támogatóikkal és partnereikkel.

Marketing szövegírás

A civil szervezetek kampányaik során nagyon fontos a célcsoportok hatékony elérése és bevonása. Az MI segítségével célzott marketing szövegek készíthetők, amelyek jobban rezonálnak a célcsoport igényeivel és érdeklődési körével. A megfelelő parancsok és a kontextus pontos megadása kulcsfontosságú a várt szövegek megfelelő generálásához.

Közösségi média szövegírás

Az MI-alapú eszközök segítségével a civil szervezetek könnyedén készíthetnek von-

zó és figyelemfelkeltő közösségi média tartalmakat. Az MI a korábbi minták és adatok alapján képes előrejelezni, hogy adott szempontokra vonatkozóan mely témák és stílusok lesznek népszerűek, így segítve a szervezeteket a közönségük bevonásában és elkötelezésében. Ahogy az előbbi esetben is, itt is nagyon fontos a pontos kontextus megadása, hogy a célcsoportnak, célnak megfelelő nyelvzetben, terjedelemben állítsuk elő a szöveget.

Pályázatok szövegeinek megírása

Az MI hatékony eszköz lehet a pályázati anyagok és javaslatok megírásában is. A mesterséges intelligencia képes rendszerezni és elemezni a korábbi pályázatokat, valamint javaslatokat tenni az új anyagok szerkezetére és tartalmára, így növelve a sikeres pályázatok esélyét. Az MI által elemzett korábbi pályázatok alapján a pályázat tartalmi és formai elemeinek való megfelelés, a várt karakterszám és a stílus is elérhető, ám ennek fontos tényezője a parancs során megadott információk, illetve a kontextusba helyezés.

Képgenerálás és vizuális tartalom

A képgenerálásra fokozottan érvényesek a korábban, a szöveggenerálásnál említett parancsadási szempontok. A későbbiekben

említésre kerülő képgenerátorok használatánál nagyon fontos tényező lesz a részletes parancsadás. Természetesen a legegyszerűbb parancs is hoz majd eredményt, de minél összetettebb az elvárás, annál specifikusabb bemenet szükséges ahhoz, hogy a megfelelő kimenetet kapjuk.

Közösségi médiához kapcsolódó képek

Az MI-alapú képgenerátorok segítségével a civil szervezetek könnyedén készíthetnek vonzó és egyedi képeket közösségi média posztjaikhoz. Ezek az eszközök lehetővé teszik a szervezetek számára, hogy vizuálisan is hatékonyan kommunikáljanak célcsoportjukkal, növelve ezzel a posztok elérését és hatását.

Marketing képgenerálás

Az MI képes professzionális minőségű marketing képeket generálni, amelyek segíthetnek a szervezeteknek abban, hogy vizuálisan is kiemelkedjenek. Ezek a képek használhatók hirdetésekben, promóciós anyagokban és kampányokban, növelve a marketing erőfeszítések hatékonyságát.

További alkalmazási lehetőségek civil szervezetek számára

Adománygyűjtés

Az MI segítségével célzott adománygyűjtő kampányok hozhatók létre, amelyek figyelembe veszik az adományozók viselkedését és preferenciáit. Az MI képes elemezni a korábbi adományozási adatokat és javaslatokat tenni az optimális időzítésre, kommunikációs csatornákra és üzenetekre, növelve ezzel az adománygyűjtési kampányok hatékonyságát.

Önkéntesek és tagok kezelése

A civil szervezetek számára az önkéntesek és tagok toborzása és megtartása kulcsfontosságú feladat. Az MI-alapú rendszerek segíthetnek az önkéntesek és tagok kezelésében, például azáltal, hogy személyre szabott kommunikációt és elkötelezési stratégiákat ajánlanak, valamint előrejelzik vagy elemzik az esetleges lemorzsolódás okait.

Projektmenedzsment

Az MI eszközök hatékonyan támogathatják a projektmenedzsmentet is, a tervezéstől kezdve a nyomon követésen át egészen az értékelésig. Hasznos segítség lehet a kritikusszakaszokban, a részfeladatokban, a mérföldkövek felállításában és a felelősök

szerepeiben. Az MI képes előrejelezni a projekt kockázatait, optimalizálni az erőforrások felhasználását és segíteni a hatékonyabb projektvégrehajtásban.

Az MI technológia tehát számos lehetőséget kínál a civil szervezetek számára, hogy hatékonyabban működjenek, jobban megértsék és elérjék célcsoportjaikat, valamint növeljék programjaik és kampányaik hatékonyságát. Az alábbiakban konkrét példákat mutatunk be arra, hogyan alkalmazhatók ezek az eszközök a gyakorlatban.

Konkrét interfészek bemutatása

Szöveggenerátorok bemutatása

ChatGPT

A ChatGPT egy fejlett nyelvi modell, amelyet az OpenAI fejlesztett. Képes természetes nyelvű szövegek generálására, válaszolni a kérdésekre, párbeszédet folytatni és sok más nyelvi feladatot ellátni. A ChatGPT több millió szövegből tanult, képes különböző stílusban és hangnemben írni, ami különösen hasznos lehet civil szervezetek számára. Elsődlegesen ajánlott a közösségi médiába kerülő szövegek megírására, ellenben adatbázisa mindig egy adott időpillanatig ér el (az utolsó frissítés dátumáig), így nem mindig találunk naprakész információt.

– **Használati esetek:** E-mailek és hírlevelek írása, közösségi média posztok generá-

lása, blogbejegyzések készítése, pályázati anyagok megírása.

– **Gyakorlati példa:** Egy civil szervezet új kampányt indít az állatok jogaiért. A ChatGPT segíthet megírni a kampány bejelentését, elkészíteni a közösségi média posztokat és válaszolni a kampánnyal kapcsolatos kérdésekre.

Gemini

A Gemini egy újabb nyelvi modell, amelyet a Google fejlesztett. Az MI képes a természetes nyelv feldolgozására és szövegek generálására, valamint integrálható különböző alkalmazásokba és szolgáltatásokba. A Gemini különösen erős a nagy adathalmazok elemzésében és a releváns információk kinyerésében. A Gemini mellett szól még, hogy a mögötte álló adathalmaz a Google által naprakészen indexelt tartalom.

– **Használati esetek:** Automatikus szövegírás, naprakész adatfeldolgozás és elemzés, természetes nyelvű keresés.

– **Gyakorlati példa:** Egy civil szervezet olyan narratíva mellett indít kampányt, amelyhez naprakész adatokra van szüksége. Mivel a Gemini adatbázisa folyamatosan frissül a Google által, így erre a célra ez lehet a megfelelő választás. A naprakész adatokat a Gemini-nek megadott parancs alapján az MI megtalálja, elemzi, majd a

megadott szempontok alapján olyan elemzést ad vissza, amely a szervezetnek megfelelő lehet a további felhasználásra.

Claude

A Claude egy másik fejlett nyelvi modell, amelyet az Anthropic fejlesztett. Az MI-t úgy tervezték, hogy biztonságos és etikus legyen, minimalizálva a káros kimenetek kockázatát. Claude képes hosszú szövegeket generálni és összetett kérdésekre válaszolni, ami különösen hasznos lehet a civil szervezetek számára, amelyek átlátható és biztonságos kommunikációt igényelnek.

Miben különbözik: Fókusz az etikus MI használaton és a biztonságon.

Használati esetek: Etikus és átlátható kommunikáció biztosítása, hosszú jelentések és elemzések készítése. Jó felhasználása lehet olyan esetben, amikor nem a civil szervezet vezetői vagy közvetlen felelősei végzik a szövegírást, hanem valamilyen megbízott személy, legyen az önkéntes vagy nyári gyakorlatát töltő diák. A rendszer biztosítja a kimenetek etikusságát és publikálhatóságát.

Képgenerátorok bemutatása

Microsoft Designer

A Microsoft Designer egy fejlett képgeneráló eszköz, amely mesterséges intelligen-

cia segítségével képes professzionális minőségű képeket és grafikai anyagokat készíteni. Az eszköz intuitív és felhasználóbarát, így könnyedén használható a civil szervezetek számára is.

Funkciók: Képszerkesztés, grafikai tervezés, marketing anyagok készítése.

Gyakorlati példák: Egy környezetvédelmi szervezet használhatja a Microsoft Designer-t plakátok, szórólapok és közösségi média képek készítéséhez, amelyek figyelemfelkeltőek és professzionálisak.

Tengr.io

A Tengr.io egy innovatív képgeneráló platform, amely mesterséges intelligencia segítségével hoz létre egyedi és művészi képeket. A platform különösen alkalmas kreatív projektekhez, ahol egyedi vizuális megjelenésre van szükség.

- **Használati lehetőségek:** Képek készítése kampányokhoz, művészi projektekhez és közösségi média posztokhoz.
- **Előnyök:** Kreatív és egyedi képek létrehozása, gyors és egyszerű használat.

Gyakorlati példák a korábban bemutatott tevékenységekkel

Kampányokhoz kapcsolódó szövegek és képek készítése:

Egy állatmenhely kampányához a ChatGPT segíthet megírni a kampány bejelentésének szövegét, a Microsoft Designer pedig professzionális plakátokat és közösségi média képeket készíthet.

Szövegírás ChatGPT-vel:

Írj egy figyelemfelkeltő bejelentést egy állatmenhely kampányához, amely bemutatja a kampány célját, az adományozási lehetőségeket és a kampány időtartamát. A stílus legyen barátságos és motiváló, hogy ösztönözze az embereket az adományozásra és a kampány támogatására.

Plakátok és közösségi média képek készítése Microsoft Designer-rel:

Készíts egy professzionális plakátot egy állatmenhely kampányához, amely tartalmazza a következő információkat: "Támogasd állatmenhelyünket! Adományozz most, hogy segítsünk a rászoruló állatokon" A plakát legyen vizuálisan vonzó, barátságos és figyelemfelkeltő.

Pályázati anyagok készítése és vizuális tartalmak:

Egy környezetvédelmi szervezet a Gemini segítségével elemezheti a korábbi pályázatok adatait és javaslatokat kaphat az új pályázati anyagok megírásához, miközben a Tengr.io-val művészi grafikákat készíthet a pályázathoz csatolt anyagokhoz.

Pályázati anyagok elemzése és írása Gemini-vel:

Elemezd egy környezetvédelmi szervezet korábbi sikeres pályázatainak adatait, és készíts egy javaslatot egy új pályázati anyaghoz. A javaslat tartalmazza a legjobb gyakorlatokat, a szükséges adatokat és a pályázat főbb elemeit. A stílus legyen formális és professzionális.

Grafikák készítése Tengr.io-val:

Készíts művészi grafikákat egy környezetvédelmi szervezet pályázati anyagához, amelyek vizuálisan támogatják és kiegészítik a szöveges tartalmat. A grafikák legyenek összhangban a pályázat témájával, és segítsenek a fő üzenetek vizuális megjelenítésében.

Adománygyűjtési kampányok:

A Claude használatával egy civil szervezet etikus és átlátható kommunikációt biztosít

hat az adományozók felé, míg a Microsoft Designer segítségével vonzó és figyelemfelkeltő hirdetéseket és posztokat készíthet az adománygyűjtési kampányhoz.

Kommunikáció Claude használatával:

Készíts egy etikus és átlátható kommunikációs üzenetet egy civil szervezet adománygyűjtési kampányához. Az üzenet tartalmazza az adománygyűjtés célját, az adományok felhasználásának módját, és az adományozók számára nyújtott garanciákat az átláthatóságról és elszámoltathatóságról.

Hirdetések és posztok készítése Microsoft Designer-rel:

Készíts vonzó és figyelemfelkeltő hirdetéseket és közösségi média posztokat egy civil szervezet adománygyűjtési kampányához. A hirdetések tartalmazzák a kampány célját, az adományozási lehetőségeket és az elérhetőségeket. A vizuális megjelenés legyen dinamikus, színes és inspiráló.

Az MI-alapú szöveg- és képgenerátorok jelentősen megkönnyíthetik a civil szervezetek mindennapi munkáját, növelve ezzel hatékonyságukat és elérésüket. Ezek az eszközök lehetővé teszik, hogy a szervezetek több időt és energiát fordítsanak stratégiai tevékenységeikre, miközben az operatív fel-

adatokat az MI technológia segítségével automatizálják és optimalizálják.

A jövő, felelős használat és veszélyek

A mesterséges intelligencia jövője

A mesterséges intelligencia fejlődése folyamatosan új lehetőségeket és alkalmazásokat hoz magával, amelyek jelentős hatással lehetnek a civil szervezetek működésére. Az alábbiakban néhány fontos trendet és jövőbeli fejlesztést tekintünk át:

- **Automatizálás és munkahelyek átalakulása:** Az MI egyre több adminisztratív és ismétlődő feladatot automatizál, ami lehetővé teszi a civil szervezetek számára, hogy több erőforrást fordítsanak stratégiai tevékenységekre. Ugyanakkor ez átalakuláshoz is vezet, így fontos, hogy a szervezetek készüljenek a változásokra és támogassák munkatársaikat az új készségek elsajátításában.
- **Személyre szabott szolgáltatások:** Az MI segítségével a civil szervezetek egyre inkább képesek lesznek a célközönségre szabott szolgáltatásokat nyújtani, legyen szó adományozók megszólításáról, önkéntesek toborzásáról vagy támogatási programok kialakításáról. Az adatelemzés és a gépi tanulás segítségével a szervezetek jobban megérthetik célcsoportjaik igényeit és preferenciáit.

- **Etikus és átlátható MI:** Az MI fejlesztésének egyik fontos iránya az etikus és átlátható MI rendszerek kialakítása. Ez különösen fontos a civil szervezetek számára, amelyek gyakran érzékeny adatokkal dolgoznak és elkötelezettek az etikus működés iránt. Az átlátható MI rendszerek segíthetnek a bizalom megőrzésében és az etikus működés biztosításában.

Felelős használat

Az MI felelős használata alapvető fontosságú a civil szervezetek számára, mivel ez biztosítja a technológia etikus és hatékony alkalmazását:

- **Adatvédelem és biztonság:** Az MI rendszerek gyakran nagymennyiségű adatot használnak és dolgoznak fel. Fontos, hogy a civil szervezetek megfelelő adatvédelmi és biztonsági intézkedéseket alkalmazzanak, hogy megóvják a személyes és érzékeny adatokat.
- **Etikai irányelvek:** Fontos, hogy a civil szervezetek kidolgozzák és alkalmazzák saját etikai irányelveiket az MI használatára vonatkozóan. Ezek az irányelvek segítenek biztosítani, hogy a technológia használatából eredő tartalmak összhangban legyenek a szervezet értékeivel és céljaival.
- **Folyamatos felügyelet és értékelés:** Az

MI rendszerek által generált tartalmak folyamatos felügyelete és értékelése elengedhetetlen a hatékony és etikus működés biztosításához. A szervezeteknek rendszeresen ellenőrizniük kell rendszereik teljesítményét és hatásait és szükség esetén módosítaniuk kell azokat.

Veszélyek és kihívások

Az MI használata számos előnnyel jár, ugyanakkor bizonyos veszélyekkel és kihívásokkal is szembesülhetnek a civil szervezetek:

- **Technológiai függőség:** Az MI rendszerek használata növelheti a szervezetek technológiai függőségét. Fontos, hogy a szervezetek ne váljanak túlzottan függővé egyetlen technológiától vagy szolgáltatótól és mindig rendelkezzenek alternatív megoldásokkal. Emellett fontos szem előtt tartani, hogy az MI a segítségünk legyen, ne a helyettesítőnk, tehát a mesterséges intelligencia használatával ne csökkenjenek kognitív képességeink.
- **Munkahelyek és készségek átalakulása:** Az MI rendszerek bevezetése változásokat hozhat a munkahelyeken, amelyek új készségeket igényelhetnek a munkatársaktól. A szervezeteknek támogatniuk kell munkatársaikat az új technológiák

elsajátításában és a változásokhoz való alkalmazkodásban.

- **Jogi és szabályozási kérdések:** Az MI használata számos jogi és szabályozási kérdést vet fel, például az adatvédelem, a szellemi tulajdon és az elszámoltathatóság terén. A civil szervezeteknek figyelemmel kell kísérniük a jogi környezet változásait és biztosítaniuk kell, hogy tevékenységük megfeleljen a vonatkozó jogszabályoknak és előírásoknak.

Az MI felelős és etikus használata a civil szervezetek számára nemcsak a technológiai előnyök kihasználását teszi lehetővé, hanem hozzájárul a szervezetek hitelességének és fenntarthatóságának megőrzéséhez is. Az MI jövője számos lehetőséget és kihívást tartogat, de a megfelelő felkészüléssel és megközelítéssel a civil szervezetek sikeresen alkalmazhatják ezt a technológiát céljaik elérésére.

Összefoglalás

A mesterséges intelligencia (továbbiakban MI) robbanásszerű fejlődése új korszakot nyitott a civil szervezetek számára is. Ez a technológia nemcsak hatékonyabbá teszi a működésüket, hanem új lehetőségeket teremt a társadalmi hatás növelésére. Ma már olyan alkalmazások széles skálája érhető el,

amelyek személyi asszisztensként működve mindennapi tevékenységeik részévé váltak.

A civil szervezetek számos területen profitálhatnak az MI alkalmazásából. Először is, a szövegírás terén az olyan nyelvi modellek, mint a ChatGPT, Gemini és Claude, kiváló segítséget nyújtanak. Ezek az eszközök képesek automatikusan generálni e-mailek, hírlevelek, közösségi média posztok és pályázati anyagok alapjait, ezáltal időt és erőforrást takarítanak meg. Így a ChatGPT segítségével bármilyen szervezet gyorsan és hatékonyan készíthet kampányokhoz kapcsolódó tartalmakat.

Emellett képesek automatikusan létrehozni pályázati anyagokat, amelyek jól strukturáltak és a szükséges információkat tartalmazzák. Ezek az eszközök képesek átvizsgálni a korábbi pályázatok tartalmát, azonosítani a legjobb gyakorlatokat és azokat integrálni az új pályázatokba. Ezáltal a szervezetek időt takaríthatnak meg és növelhetik a benyújtott pályázatok minőségét.

Az MI rendszerek képesek személyre szabni a pályázati anyagokat a célzott finanszírozók igényei szerint. Az adatbányászati és természetes nyelvfeldolgozási technikák alkalmazásával az MI eszközök elemezhetik a finanszírozók korábbi döntéseit és preferenciáit, és javaslatokat tehetnek arra, hogy milyen tartalmi elemeket érdemes kiemelni a pályázatokban. Ez növeli az esélyt arra,

hogy a pályázat megfeleljen a finanszírozók elvárásainak és elnyerje a támogatást.

A képgenerálás egy másik terület, ahol az MI jelentős előnyöket kínál. Az olyan eszközök, mint a Microsoft Designer és a Tenor.io, lehetővé teszik a professzionális minőségű vizuális tartalmak készítését. Ezek az eszközök kiválóan alkalmazhatók plakátok, szórólapok és közösségi média képek előállítására, ami növeli a kampányok vizuális hatását és elérhetőségét.

Az MI-alapú adatgyűjtés és elemzés segíthet a civil szervezeteknek mélyebb betekintést nyerni a tevékenységeik hatékonyságába és a célcsoportok igényeibe. Az MI rendszerek képesek nagy mennyiségű adat gyors és pontos feldolgozására, ami támogatja a kutatásokat és hatásméréseket. Emellett az adománygyűjtési kampányok optimalizálása is könnyebbé válik, mivel az MI célzott stratégiákat és személyre szabott üzeneteket kínál, amelyek növelik az adományozók elkötelezettségét.

Az MI további alkalmazása magában foglalja az önkéntesek és tagok kezelését is. Az MI rendszerek személyre szabott kommunikációt és elkötelezési stratégiákat kínálnak, amelyek segítenek megtartani és motiválni az önkénteseket és a tagokat.

Az MI jövője számos lehetőséget és kihívást tartogat a civil szervezetek számára. Az

etikus és átlátható AI rendszerek kialakítása elengedhetetlen, különösen érzékeny adatok kezelésekor. Az AI technológia felelős használata biztosítja a civil szervezetek hitelességének és fenntarthatóságának megőrzését. Az adatvédelem, az átláthatóság és az etikai irányelvek betartása alapvető fontosságú a technológia biztonságos alkalmazása érdekében.

Összefoglalva, a mesterséges intelligencia jelentős mértékben hozzájárulhat a civil szervezetek hatékonyságának növeléséhez, lehetővé téve számukra, hogy jobban összpontosítsanak küldetésükre és nagyobb hatást érjenek el használatukkal. Az AI rendszerek helyes és felelős használata biztosítja, hogy a szervezetek kihasználják a technológia nyújtotta előnyöket, miközben megőrzik etikus és átlátható működésüket.

*Bányi Attila
Ataraxia Kft*

Szerzői jogi alapismeretek

A szerzői jog fogalma

A szerzői jog elsődleges célja, hogy egyes alkotókat olyan jogi helyzetbe hozzon, ami segíti őket a már elkészült alkotásaik gazdasági sikerében való részesedésben, másrészt az ebből folyó bevételekkel hozzájáruljon ahhoz, hogy az alkotó a jövőben újabb és újabb alkotásokat hozzon létre. A szerzői jognak azonban a szerző érdekein túlmenően feladata az is, hogy eszközöket adjon ahhoz, hogy aki egy művet (vagy más teljesítményt) fel szeretne használni, annak mit kell a jogszerűség érdekében tennie. A szerzői jog távlati célja pedig a nemzeti és az egyetemes kultúra olyan megőrzése, ami lehetővé teszi annak folyamatos alakulását, fejlődését. A szerzői jogi szabályozás emiatt igen részletes és kifinomult rendszer, amely a különböző érdekek közti egyensúly fenntartását célozza.

A szerzői jog egy meghatározott időre vonatkozó monopoljog: amelyik mű védett, az a mű a létrehozásától kezdve az alkotó egész életében, valamint a halálától 70 évig (védelmi idő) élvezi a védelmet. A szerzői jogi védelem az alkotó személyéhez kötődik: általános szabályként nem lehet róla

lemondani, nem lehet másnak átengedni sem ingyen, sem ellenszolgáltatás fejében. A védelem azt jelenti, hogy a védelmi idő alatt a mű hasznosításáról való döntés a szerzőé, általában az ő hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a művet bármilyen módon felhasználják. Mindenki más a szerző e rendelkezési jogára tekintettel kell, hogy eljárjon: tartózkodjon a mű engedély nélküli felhasználásától, ha a művet fel szeretné használni, akkor annak érdekében kérje a szerző engedélyét (még hozzá a felhasználás megkezdése előtt). A monopoljogba beletartozik az is, ha valaki a szerző engedélye nélkül használná fel a művet, akkor a szerző ez ellen felléphet, a jövőbeli jogsértő felhasználástól a felhasználót eltilthatja.

A szerzői jog által védett művek

A szerzői jog az irodalom, a művészet és a tudomány területére tartozó szellemi alkotásokat védi, de nem határozza meg, hogy mit kell irodalmon, tudományon vagy akár művészetben érteni: ez a területi szakemberek (tudósok, művészek) feladata. Ide tartoznak azonban jellemzően a versek, novellák, regények, újságcikkek, tanulmányok, hangszeres és énekes zeneművek, filmalkotások, szobrok, festmények, térképek, szoftverek, adatbázisok, építészeti alkotások, az

ipari tervezőművészet alkotásai. Arra is figyelemmel, hogy az alkotóművészet mindig is képes volt megtalálni az alkotás újabb és újabb kifejezési formáit, nem kizárt olyan alkotások védelme sem, amelyek nem a klasszikus művészeti kifejezési formában jönnek létre.

Bármelyik alkotói területre is esnek azonban, a következő sajátosságokkal rendelkezniük kell az oltalomhoz:

- a szerző szellemi tevékenységéből kell fakadniuk. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a különösebben ki nem dolgozott ötletek például nem állnak védelem alatt, ehhez szükséges az átgondoltság, a szellemi erőfeszítés. Az alkotásban tükröződnie kell a létrehozója gondolatainak. Emiatt nem lehetnek védettek például a gép által létrehozott produktumok, vagy az állatok által létrehozott eredmények (a disznó festménye vagy a majom fotója, a kutya éneke).
- egyéni jellegűnek kell lenniük. Ez azt jelenti, hogy a műnek a szerző személyiségét kell tükröznie, a szerzői személyiség valamilyen lenyomatának kell lennie a műnek. Ez a kreatív alkotások esetében hatalmas mozgásteret jelent, míg a funkcionális alkotások (például a szoftverek, építészeti alkotások) esetében szűkebb lehet, mivel a személyiség kifejeződését

egy, a funkcióhoz tartozó szabályok korlátozhatják. (Például egy építészeti alkotás esetében az anyagra, vagy a fizika törvényszerűségeire érdemes gondolni.) Minél funkcionálisabb egy alkotás, annál kisebb tere van az egyéniségnek, de amíg van ilyen tér, addig állhat védelem alatt az alkotás is. Igen fontos, hogy a műnek annak a személynek a gondolatait kell tükröznie, aki azt létrehozta. (Egyéb esetben akár plágiumról is beszélhetünk.)

- végül eredetinek kell lenniük, azaz a mű nem lehet más alkotás másolata. Másolat alatt nem csak a két mű egy az egyben való megfelelését értjük. A bírói gyakorlat alapján a 60-70%-os egyezés már teljes másolásnak is minősülhet, de a megítélés mindig a konkrét művek alapján lehetséges. A szerzői jog nem zárja ki a párhuzamos alkotásokat védelemből, vagyis, ha két, egymástól független alkotó ugyanolyan, vagy nagyon hasonló alkotást hoz létre, az nem akadályozza, hogy mindkettő védelem alatt álljon. Figyelemmel azonban arra, hogy ez a gyakorlatban igen ritkán történik meg, ezért ilyen esetekben nagyobb az esélye, hogy egyik a másiktól vette át az alkotást.

Bár számos mű kétségtelenül komoly szellemi erőfeszítés eredménye, a jogi védelem mégsem terjed ki rájuk, mivel nagyobb

a közzj, ha ezek szerzói jogi védelem nélkül elérhetők a közönség számára. Ilyenek például a napi hírek, a matematikai műveletek, a folklór kifejeződései, ötletek, elvek, működési módszerek, jogszabályok, bírósági, hatósági határozatok.

A szerzót megillető jog

Ha a mű teljesíti az oltalom fenti feltételeit, akkor a szerzője szerzói jogi védelmet élvez, amely őt az életében és ezt követően hetven évig illeti meg (védelmi idő). Azok a művek is védettek, amelyeknek nem ismert vagy nem elérhető a szerzője. Ebben az esetben legfeljebb a jogosítás nehezedik meg.⁸⁶

A szerző az, aki a művet megalkotta. A védelem viszonylag hosszú ideje alatt a szerző az a személy, aki a mű bármely hasznosítására jogosult, illetve aki ezt más számára lehetővé teheti. A védelmi idő lejártát követően a mű közkincsbe kerül: ettől kezdve bárki szabadon felhasználhatja, sem a szerző, sem a jogutódok engedélye nem szükséges hozzá. A védelmi időt követően a szerzőnek egyetlen maradványjoga áll csak fenn, ez pedig a névfeltüntetéshez való jog: azaz a védelmi idő lejártát követően sem le-

het más neve alatt megjeleníteni a művet.

A védelmi idő fennállása alatt a szerzót ún. kizárólagos jogok illetik meg, vagyis ő van abban a helyzetben, hogy döntsön a művével kapcsolatos bármely cselekményről, felhasználásról. Ezt a rendelkezési lehetőséget ugyan átengedheti másnak a törvény adta keretek között, de az erről való döntés is az ő kezében van. Emiatt is tekintik a szerzói jogot monopoljellegű jognak: a szerzót illeti meg a mű feletti monopólium.

A szerzói jogi védelem több szerzót is megillettehet egyszerre, feltéve, hogy mindannyian egyéni, eredeti jellegű szellemi teljesítményt nyújtottak a mű létrehozásához. Ez a helyzet akkor, ha társzerzők együtt, egymásra reflektálva hozzák létre a művüket (pl. két zeneszerző közösen komponál zenét), de akkor is, ha külön-külön, egymás teljesítményét adottként véve fejtik ki alkotótevékenységüket (pl. egy külön megírt verset zenésít meg valaki). Ha a teljesítmények szorosan összekapcsolódnak, a szerzói jog is közös lesz, ha viszont ezek egymástól függetlenül is értelmezhetők, akkor mindegyik szerzőnek külön szerzói joga keletkezik, amelyet azonban egymásra tekintettel gyakorolhatnak. Nem keletkezik azonban

⁸⁶ Az ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodó szerzőjű művek felhasználásának engedélyezésére a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala jogosult. Ld. <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mivel-fordulhatok-a-hivatalhoz/szerzoi-jogi-vedelem/arva-muvek>

szerzői jog annak a javára, aki nem egyéni, eredeti jellegű teljesítményt nyújt (például lektorál egy szöveget), vagy más módon támogatja az alkotót (például szállítja a hangszereket, megfőzi a vacsorát).

A szerző egyes jogai

A szerzőt két kategóriába sorolt jogok illetik meg:

- a személyhez fűződő jogok;
- vagyoni jogok.

A személyhez fűződő jogok

A személyhez fűződő jogok, amelyek elsősorban a szerző személyes hozzájárulásának elismerését szolgálják. A céljuk, hogy a műnek a szerzőhöz való kapcsolódása minden körülmények között biztosított maradjon. Ezek a nyilvánosságra hozatal és a visszavonás joga, a névfeltüntetéshez való jog, és a mű sértetlenségéhez való jog. Ezek a jogok nem átruházhatók, nem lehet lemondani róluk. Ezek minden körülmények között a szerzőt illetik meg. Az elsődleges céljuk az, hogy azt a különleges kapcsolatot védjék, ami a szerzőt a művéhez köti. Ezek a következők:

1) nyilvánosságra hozatal és visszavonás joga. A szerző maga döntheti el, hogy nyilvánosságra hozza-e a művét vagy sem, illetve, hogy ezt mikor és milyen körülmények

között teszi meg. A nyilvánosságra hozatal megelőzően információkat is csak ő adhat a művel kapcsolatban. A nyilvánosságra hozatal megvalósul, ha a mű mások számára hozzáférhetővé válik. Ehhez nem szükséges igen széles körű nyilvánosság.

A szerző a művet vissza is vonhatja, azonban a közönség számára már megismert művet igen nehéz eltüntetni, olyan helyzetet létrehozni, mintha nem is történt volna meg a nyilvánosságra hozatal. Ha a felhasználónak a visszavonásból kára származik, azt a szerző szintén köteles megtéríteni. Igen fontos, hogy amennyiben a szerző csak egy-egy felhasználónak szeretné megtiltani a mű felhasználását, az nem visszavonást jelent.

2) A névfeltüntetés joga. A szerzőnek joga van ahhoz, hogy követelje, hogy a művön és a művel kapcsolatos közleményeken – az adott területen szokásos módon – tüntessék fel a nevét. A szerző felléphet az ellen is, ha valaki másnak a nevét tüntették fel szerzőként a művön. A szerzőnek joga van álnevet is használni. Ez kiterjed arra is, hogy ő dönthet arról, hogy felfedi-e a valódi nevét, vagy megőrzi az álnevet.

3) az integritásvédelem. A szerzőnek joga van ahhoz, hogy fellépjen a műve mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, megváltoztatása és a művel kapcsolatos más, ilyen jellegű visszaélés ellen, ha az sérelmes a becsül-

letére vagy jó hírnevére. A mű egységének/integritásának védelme az alkotói gondolat sértetlenül való megőrzését szolgálja.

Vagyoni jogok

A szerző jogainak másik csoportját a vagyoni jogok alkotják. Ezek szintén nem átruházhatók, de lehet velük kapcsolatban felhasználási szerződést kötni (ld. alább). Ezek azt biztosítják, hogy a szerző ki tudja aknázni a műve piaci sikerét. A vagyoni jogok a mű felhasználásának, hasznosításának minden formájára kiterjednek. A szerzői jogi törvény ezek közül a legtipikusabbakat nevesíti csupán, a könnyebb kezelhetőség érdekében. A nevesített vagyoni jogok (felhasználási módok) a következők:

1) többszörözés joga. A szerző engedélye szükséges a mű minden, részben vagy egészben, ideiglenesen vagy tartós céllal történő, akár analóg, akár digitális másolásához, illetve a mű első rögzítéséhez. Ide tartozik például a könyvek példányainak előállítás, a zeneművek CD-re való írása, de a digitális fájlok másolása is. Azokban az esetekben, amikor a másolás összetársadalmi szinten tömegesen, ráadásul magánszférában történik és a szerzőnek nincs tényleges lehetősége a másolás egyenkénti ellenőrzé-

sére, az engedélyezési jog helyett csak díjazáshoz való joga van a szerzőnek. A zenei művek és filmalkotások vonatkozásában az üreshordozó-díj,⁸⁷ a szöveges és vizuális művek tekintetében pedig a reprográfiai díj kompenzálja a szerzőket a magáncélú másolásokért.⁸⁸

2) A terjesztés joga. A terjesztés a mű fizikai példányainak eljuttatása a közönséghez. Terjesztés a könyvesbolti árusítás, amelynek során a műpéldány tulajdonjoga közönség tagjához kerül. A terjesztést a könyvesbolt valósítja meg, így neki kell engedélyt kérnie a szerzőtől. Ha az adott műpéldányt egyszer már jogszerűen forgalomba hozták, az adott műpéldány tekintetében a terjesztés joga kimerül, azaz a konkrét műpéldány további terjesztéséhez (pl. antikvárium) nem kell a szerző engedélye. Ez a jog az egész Európai Gazdasági Térség területén kimerül, ha az EGT bármely országában megtörtént az első jogszerű forgalomba hozatal. Terjesztésnek minősül továbbá például a videótéka bérbeadás, vagy a könyvtári haszonkölcsönzés is.

3) A nyilvános előadás joga. A nyilvános előadás megtörténhet élő előadás formájában, amikor az előadó személyesen van jelen a közönséggel egy helyen, illetve gépi

87 <https://www.artisjus.hu/felhasznaloknak/maganmasolasi-dij/>

88 <http://www.reprografia.hu/>

formában, amikor a közönség az előadást lejátszó géppel van egy helyen (a gépben pedig valamilyen szerzői mű előadása kerül lejátszásra). Mind a két eset a jogosult engedélyét igényli. Mivel a művek előadása nem csupán a szerző, hanem jellemzően az előadóművész közreműködését is igényli, a gép útján történő előadások esetében pedig az előadás rögzített formája kerül lejátszásra, nem csak a szerző, hanem a többi jogosult engedélye is szükséges lehet. A zeneművek esetében a nyilvános előadáshoz kapcsolódó engedélyt az Artisjus közös jogkezelő szervezettől lehet beszerezni.⁸⁹

4) A nyilvánosságához közvetítés joga. A nyilvánosságához közvetítés ernyőfogalom, valamennyi olyan felhasználás ide tartozik, amikor a mű érzékelhetővé tétele távollévők számára hangoknak, képeknek és hangoknak, vagy technikai megjelenítésüknek vezeték vagy más hasonló eszköz nélkül megvalósuló átvitelével történik meg. Ide tartozik a sugárzás fölfelszíni és műholdas formája, a kódolt és a kódolatlan közvetítés, a közvetlen betáplálás, valamint a vezetékes (kábeles) továbbközvetítés és a lehívásra hozzáférhetővé tétel is. Ezek mind olyan

tömeges felhasználások, amelyeket a jogosultak nem tudnak egyedileg engedélyezni, ezért ezeket a jogait a közös jogkezelő szervezeteiken keresztül gyakorolják.⁹⁰

5) Az átdolgozás joga. Minden olyan esetben, amikor egy már meglévő és még védett műből új mű jön létre, ahhoz szükséges a szerző engedélye. Ha a kapcsolat a két mű között ennél lazább (pl. ihlet), nem szükséges engedély. Akkor sem kell engedélyt szerezni, ha az alapul szolgáló mű már nem védett, vagy esetleg nem is volt védett (pl. népdal). Átdolgozás például a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása.

6) kiállítás joga. A szerzőt megilleti a kiállítás joga, feltéve, hogy képző-, fotó- vagy iparművészeti vagy ipari tervezőművészeti alkotásról van szó. Ez a jog gyakran összeütkezésbe kerül a műpéldány tulajdonosának tulajdonjogával, de a szerző kérheti, hogy a tulajdonos a kiállítás időtartamára bocsássa rendelkezésre a művet. Ezt a tulajdonos csak akkor tagadhatja meg, ha méltányos érdekét sértené (pl. be van építve az alkotás és emiatt szét kellene bontani az építményt). A közgyűjteményben lévő művek tekinte-

89 <https://www.artisjus.hu/felhasznaloknak/koncert-rendezyeny/>

90 <https://www.artisjus.hu/felhasznaloknak/radio-televizio/>

https://mahasz.hu/radio_es_tv_uzemeltetoknek

https://eji.hu/cikk/hangfelvetelek_sugarzasi_jogdijai

tében nem lehet megtagadni a kiadást. A kiállítás során a szerző nevének feltüntetése kötelező.

A felhasználási szerződés

A szerzők a jogukat elsősorban szerződéskötés útján gyakorolják: a felhasználási szerződésben engedélyt adnak a mű valamely felhasználására, a felhasználó pedig jogdíjat fizet ennek fejében, ami általában a felhasználás mértékével áll arányban.

A szerződésben a felhasználás terjedelméről érdemes részletesen rendelkezni, ez ugyanis lényegében meghatározza a fizetendő díj mértékét is. A felhasználás ideje (időtartama), helye (pl. Magyarországon vagy az egész világon), illetve a felhasználás módja (például többszörözés vagy sugárzás), valamint mennyisége (pl. 10 ezer példány vagy 3 sugárzás) fontos elemei lehetnek a szerződésnek. Amennyiben ezekről a kérdésekről a felek nem rendelkeznek, a bíróság a szerző számára kedvezőbb (a legszűkebb terjedelmű) felhasználási engedélyt fogja megállapítani.

A felhasználási szerződés lehet ingyenes is, azonban erről a szerződésben kifejezetten meg kell állapodni.

A felhasználási szerződést – figyelemmel arra, hogy jellemzően hosszabb időre vonat-

kozik – írásban kell megkötni. Ez biztosítja leginkább azt, hogy utólag rekonstruálható legyen, a felek milyen tartalmú felhasználási engedélyben is állapodtak meg.

Igen gyakran fordul elő, hogy a felek nem tisztán felhasználási szerződést kötnek, hanem valamely más szolgáltatásokat is vállalnak egymással szemben. Ilyen a vállalkozási szerződés (például, ha a szerződés egy jövőben létrejövő mű megalkotására irányul), vagy az adásvételi szerződés (például a szerzőnek a mű egyetlen példányának tulajdonjogát is át kell ruháznia a vevőre). Ezekben az esetekben is fontos azonban a felhasználás engedélyezése, mivel enélkül a megrendelő, vagy a vevő nem szerez jogot a mű felhasználására.

A közös jogkezelés

A szerzői jog gyakorlása ma már nem minden esetben lehetséges egyedi engedélyezés útján: egyes esetekben a felhasználás olyan tömeges léptékű, hogy a szerzőnek nincs lehetősége minden egyes felhasználást saját magának, egyedileg engedélyezni (pl. nyilvános előadások), más esetben olyan sok mű felhasználása történik egyszerre, hogy a felhasználó nem tud minden egyes szerzőtől külön-külön engedélyt kérni (pl. rádiós sugárzás). Az ilyen esetek hatékony

kezelésére jöttek létre az ún. közös jogkezelő szervezetek.

A közös jogkezelő szervezetek a jogosultak önszerveződő egyesületeiként jönnek létre, ellátnak érdekvédelmi feladatokat is, illetve szociális és kulturális tevékenységet is folytatnak. Az alapvető feladatuk azonban a jogdíjak évenkénti megállapítása és ezek alapján a felhasználások engedélyezése, a jogdíj beszedése és felosztása a jogosultak között. A közös jogkezelő szervezetek jellemzően nem csak az egyesületi tagjaikat képviselik, hanem ún. kiterjesztett közös jogkezelést végeznek, vagyis tőlük engedély szerezhető az adott jogosulti csoportba tartozó valamennyi jogosult valamennyi, általa képviselt joga tekintetében. Így a legtöbb esetben a teljes világrepertoár felhasználására lehet tőlük engedélyt szerezni. A díj-szabásokat az igazságügyi miniszter hagyja jóvá és teszi közzé a Hivatalos Értesítőben. Arról, hogy milyen közös jogkezelő szervezetek működnek, kiket és milyen jogokat képviselnek, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának lajstromából lehet tájékozódni. A Magyarországon bejegyzett közös jogkezelő szervezetek az Artisjus, az EJI, a MAHASZ, a Hungart, a Filmjus, a Reprográfiai Szövetség, a MISZJE, a MASZRE és a Reppress.

A szabad felhasználások

A szerző kizárólagos engedélyezési jogát korlátozzák ún. szabad felhasználások. Ezek olyan, egyébként a fentiek szerinti felhasználásnak minősülő tevékenységek, amelyek azonban olyan, a társadalom számára kiemelten fontos célból történnek, hogy indokolt ezeket mentesíteni (függetlenné tenni) a szerző engedélyétől és a díjfizetési kötelezettségtől – erre utal a felhasználás szabadsága. A magyar szabályozás viszonylag egyszerű: csak olyan tevékenység lehet szabad felhasználás, amelyet a szerzői jogi törvény kifejezetten ilyenként meg is nevez. Nem lehet tehát más eseteket szabad felhasználásnak tekinteni: például a bíróság nem tudja a szabad felhasználások körét értelmezés útján bővíteni.

A szabad felhasználások nem lehetnek a mű rendes felhasználására sérelmesek és nem sérthetik a szerző jogos érdekét sem. Nem állhatnak ellentétben a tisztesség elvével és nem irányulhatnak a jogalkotó által elérni kívánt céllal össze nem férő célra sem.

Szabad felhasználás például az idézés, amely akkor megengedett, ha az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven történik, és a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével megjelölik. Ezek tehát az idézés, mint

szabad felhasználás feltételei. Ha ezek közül bármelyik nem teljesül, akkor az a felhasználás nem lesz szabad, a szerző engedélyt kell hozzá kérni.

Szabad felhasználás továbbá az átvétel, az iskolai célú átdolgozás, a kritika, ismertetés, a paródia, karikatúra, stílusutánczat, magán-célú többszörözés, a kulturális örökségvédelmi intézmények és oktatási intézmények által végzett egyes többszörözések (archiválás, tudományos kutatás, közkönyvtári ellátás), technikailag szükséges ideiglenes többszörözés, szöveg- és adatbányászat egyes esetei, a mindennapi eseményekről szóló tudósítás céljára történő felhasználás, az iskolai ünnepeken, egyházi ünnepeken való előadás, szakkönyvtári haszonkölcsonzés, fogyatékossgal élő személyek hozzáférést segítő szabad felhasználás, árva művek elérhetővé tétele, kereskedelmi forgalomból kikerült művek elérhetővé tétele. Ezeknek a pontos feltételeit a szerzői jogi törvény határozza meg. Ha a műpéldányt valamilyen műszaki intézkedés védi, amely akadályozza a szabad felhasználás gyakorlását, a műszaki intézkedés feltörése nem megengedett, de egyes esetekben lehet kérni, hogy tegye lehetővé a jogosult a szabad felhasználás gyakorlását.

Ha egy mű felhasználásával kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy engedélyt kell-e hoz-

zá kérni, vagy sem, abból kell kiindulni, hogy a felhasználás engedélyköteles. Ettől abban az esetben lehet eltekinteni, ha teljesülnek valamely szabad felhasználás feltételei.

*Dr. Grad-Gyenge Anikó
ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért*

„Közösség, érték, fejlődés”

Érték- és közösségvezérelt térségfejlesztés a Marcal-völgy, mint belső periferia térségben a Táj-kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány megvalósításában

A Táj-Kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériummal együttműködve 2024 januárjában egy területfejlesztési kísérleti programot indított, amelynek célja egy érték- és közösségvezérelt térségfejlesztési modell megvalósítása a térség szereplőinek bevonásával egy „élhető vidék” megteremtésére.

Aktívan, munkaszervezettel és szakmai partnerekkel március 1-jén indult a modellprogram. A program mottója: „Közösség, érték, fejlődés”, pontosan meghatározza feladatainkat és irányelveinket. Az első fázisban a közösségépítésre fókuszálunk, hogy

azonosítsuk a közös értékeket, amelyek megalapozzák a fejlődést. Ennek célja, hogy elősegítsük a terület- és közösségfejlesztés, valamint gazdaságfejlesztés lehetőségeit, és hosszú távon egy fenntartható, adaptálható modellprogramot hozunk létre, amelyet hazánk többi térségében is alkalmazni lehet.

A program indulása óta számos tevékenységet valósítottunk meg, amelyek előmozdították programunk céljait:

Tematikus szakmai műhelymunkákat szerveztünk, ahol a helyi közösségek képviselői, szakemberek és a program partnerei oszthatták meg tapasztalataikat és ötleteiket a térség fejlesztésével kapcsolatban. Ilyen szakmai műhelyek voltak: vállalkozói, helyi termék, civil központok, Leader, kulturális és EKF workshop.

Látóutakat szerveztünk, a Vasvár Népfőiskolával közösen, ahol megismerhettük a Vasvári járás és a Vasi-Hegyhát Natúrpark terület- és vidékfejlesztési kezdeményezéseit. Önkormányzatok, civil szervezetek, helyi vállalkozások és intézmények képviselői vettek részt a programon, amelyek során a résztvevők más sikeres térségfejlesztési programokat ismerhettek meg, tapasztalatokat gyűjthettek és ötleteket meríthettek a Marcal-völgy számára.

Fiatalok a fókuszban. 2024. június 6-án Ifjúsági látóúton jártunk, ahova kifejezetten

az ifjúsággal foglalkozó szervezeteket, ifjúságsegítő munkatársakat hívtunk. Taliándörögdön, Nagyvázszyban és Tótvázsonyban ismertünk meg ifjúsági jógyakorlatokat. *A látóút része volt az Ifjúsági Akadémia programunknak.* Alapítványunk szívügye a helybeli ifjúság segítése, hisszük, hogy a tevékeny fiatalok jelentik a kistélepülések jövőjét, adják a helyi önkormányzatok és intézmények, civil szervezetek számára az utánpótlást, és rázzák fel fiatalos lendületükkel a szokásos napi feladatokat, ezért kiemelt figyelmet fordítunk a fiatal korosztály igényeire, véleményére, bevonására a helyi életbe.

Nagy álmunk a Balaton-felvidéki Ifjúsági Akadémia megszervezése. Ennek célja, hogy a helyi fiatalokat bevezessük a helyi közéletbe, alternatívát nyújtva a csábító városi vagy külföldi álláslehetőségekkel szemben a saját falujukban maradásra.

Elkezdődött a partnerhálózat kiépítése, egyfajta erőforrás- térkép összeállítása, amely révén a térség különböző szereplői (önkormányzatok, civil szervezetek, kulturális szakemberek, vidékfejlesztők, vállalkozások) közösen dolgozhatnak a program sikeréért.

Szakmai programokon vettünk részt, mint Ifjúsági tervezés, Értékek ünnepe, Értéktár vetélkedő, Kárpát-medencei Lovas kulturális találkozó.

Kialakítottuk a program kommunikációs felületeit, hogy minél szélesebb körben tájékoztathassuk az érdeklődőket. Több cikk jelent meg rólunk és több szakmai felkérés is kaptunk.

Kiemelt figyelmet fordítunk a civil szervezetekkel való együttműködésre, hiszen erős bázisai a közösségépítésnek és fejlesztési szemléletnek.

2024. március 22-én a Zala, Veszprém és Vas Vármegyei Civil Központok kollégáinak bevonásával munkacsoport megbeszélést szerveztünk. A Marcal-völgyében elindult területfejlesztésen alapuló pilot projektünk fontos partnerei a civil szektor elhivatott, hatalmas tudással és tapasztalattal rendelkező szereplői. A találkozó célja volt az együttműködés megalapozása a találkozón részt vevő civil szervezetek és szakemberek között, egymás céljainak és tevékenységének megismerésével, közös prioritások beazonosításával, partnerségi jövőkép felvázolásával. A műhelymunka során találtunk közös pontokat, olyan együttműködési lehetőségeket, amelyek segítik a kísérleti programunk megvalósítását. Közös célokat is megfogalmaztunk, mint a civil szervezetek megerősítése, a pályázati információk és egyéb forrásteremtési lehetőségek megosztása, az együttműködések elmélyítése, valamint a fiatalok helyben tartása és aktív

bevonása. Május 21-én szervezett második találkozó célja volt, hogy tovább folytassuk az elkezdett közös gondolkodást. A szakmai műhelyen részt vettek a Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztályának munkatársai is. A találkozón a korábban megfogalmazott közös kihívások továbbgondolásával meghatároztunk olyan témaköröket, ahol közvetlenül is együtt tudunk működni a három vármegye határtérségének civil bázisú fejlesztésében. Nagy kihívás, izgalmas közös munka vár ránk a következő két évben.

Áprilisban közös gondolkodásra hívtuk a Táj-Kapocs térségét lefedő LEADER szervezetek képviselőit, hiszen nagyon fontos eszköz a gazdaság- és közösségfejlesztés tekintetében a LEADER együttműködés. Ennek az erőforrásrendszernek a célterületi fókuszáról, lehetséges együttműködési lehetőségeinek felméréséről volt szó a rendezvényen. A műhelymunka során hét kiváló LEADER szervezet mutatkozott be. Megismerhettük ezeknek a csoportoknak a munkáját, projektjeit, büszkeségeit és a Helyi Fejlesztési Stratégia kulcsfontosságú elemeit.

A közművelődés területén a közösségépítésben, a helyi identitás megerősítésében, a hagyományok átörökítésében, a kulturális területen dolgozók hálózatépítésében valamint a fiatalok és a közösségek támoga-

tásában a Nemzeti Művelődési Intézettel is együttműködünk.

Az április végén tartott műhelymunka során a jó gyakorlatok mentén feltérképeztük a program közművelődést érintő területeit, és feltártuk az elkövetkező két évig tartó folyamatban az együttműködés lehetőségeit a kultúrstratégiai intézmény és a civil szervezet között.

Az elkövetkező hónapokban tovább folytatjuk a közösségépítést, partnerhálózat bővítését és elindítjuk a területfejlesztési projektterületek gyűjtését is. Célunk, hogy egy hosszútávon fenntartható, a helyi igényekhez és lehetőségekhez igazodó fejlődési modellt hozzunk létre. További információk:

<https://tajkapocs.hu>

<https://tajkapocs.hu/regisztracio/>

<https://www.facebook.com/tajkapocs>

Kovács István

Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft.

A civil szervezetek szerepe a szellemi kulturális örökség egyezmény megvalósításában

2003-ban életre hívták azt az UNESCO egyezményt, amelynek célja közösségek, csoportok és egyének által létrehozott és gyakorolt, identitásuk részét képező generációról generációra átadott tudás, készség, kifejezési formák megőrzése, valamint az ezzel kapcsolatos védelmi intézkedések kidolgozása és végrehajtása helyi, nemzeti és nemzetközi szinten. A *szellemi kulturális örökség* kifejezés (angolul intangible cultural heritage, franciául patrimoine cultural immaterial) az egyezmény létrejöttével kapja végleges formáját, melynek magyar megfelelője nem tükörfordítása az eredeti jelentéseknek, ezért folyamatos körülírásra, magyarázatra szorul a hazai közvéleményben, de gyakran a szakmai fórumokon is. A szó szerint érinthetetlen, nem materiális, megfoghatatlan kifejezések magyarul nem fejezik ki a fő jelentéstartalmat, a „szellemi” szó használata pedig itt sem a szellemi tulajdonjogra, sem a köznyelvben sokkal tágabban értett szellemi örökségünkre (értsd nemzeti örökség) nem érvényes. A szellemi kulturális örökségnek nevezett jelenségek, gyakorlatok vagy a magyar nyelvhasználatban ez alatt értendő hagyományok lényege a

közösségben való létezésük, amelynek alapja a közösség tagjaként szerzett tudás, a kulturális gyakorlat élő jellege. A közösség szerepe azonban nemcsak az örökség „létrehozása”, éltetése, továbbadása, hanem a fenntartás „felügyelete” is. A közösségi kontroll időről időre kiszűri a számára el nem fogadható gyakorlatot, egyedi kísérletezést, újításokat. A közösség irányítja a résztvevők (ha szabályozott) körét, az átadás mikéntjét, a gyakorlat szabályait, az interpretáció formáját.

A szellemi kulturális örökség tehát folyamat, a saját kultúra megélésének, elismerésének, birtokba vételének gyakorlata időről időre. A legközvetlenebb kapcsolat az egyén/közösség és az örökség-jelenség között: a közösség és annak tagjai maguk az örökség hordozói. Nem véletlen tehát, hogy maga az egyezmény szövege, az eszmeisége, a működési irányelvek adta lehetőségek és feladatok, illetve kritériumok, és főként a végrehajtás UNESCO-s gyakorlata (konkrétan az Értékelő Testület és a Kormányközi Bizottság működésében egyre intenzívebben) a közösségekre (csoportokra, egyénekre) épít, kiemeli szerepüket, és folyamatosan szem előtt tartja azok bevonását a végrehajtás/megőrzés gyakorlatába. Mindezt úgy teszi, hogy maga a közösség fogalma nem definiált az egyezmény és a végrehajtási utasítások dokumentumaiban.

Amint a szellemi kulturális örökség értelmezésében, és a megőrzési intézkedések végrehajtásának intézményesített gyakorlatában különböző irányok és megoldások alakultak ki a részes államok körében, úgy a közösségek bevonása az örökség kezelésébe is igen változatos képet mutat, és éppen olyan sokszínűség jellemzi, mint magát a szellemi kulturális örökséget (az egyezmény egyik célkitűzése szerint a célja éppen a kulturális sokszínűség elismerése). A dokumentum szövege ezen a téren is irányelveket, ajánlásokat, „feladatokat” jelöl ki, a „hogyan”, azaz ezek végrehajtásának mikéntje az adott részes államra van bízva.

Az egyik legfontosabb feladat a szellemi kulturális örökség azonosítása, nyilvántartásba vétele. A Magyarországon kialakított gyakorlat szerint a közösségek által készült felterjesztések az ő kezdeményezésükkel egyenesen a nemzeti szintre érkeznek be, ahol független szakértők vizsgálják meg azokat. Ezáltal a felterjesztések (ezáltal a mai közösségi gyakorlatok) összevethetők, és széleskörű rálátásra adnak lehetőséget, amely egyben a jelenkori társadalmi-kulturális folyamatok tendenciáinak megfigyelését is segíti. Másrészt a felmenő rendszer magában hordozza a nem szakmai szempontok, mint inkább a helyi érdekek előtérbe kerülésének veszélyét. A végső formában

kialakult rendszer így egységes és alapvetően szakmai elvek alapján működik, az örökség kezelése pedig lényegesen átláthatóbb.

Olyan mechanizmus alakult ki, amelynek során maguk az örökségüket létrehozó, fenntartó, továbbadó és azt saját identitásukként elismerő közösségek készítenek felterjesztési dokumentációt, amelyet egy központi intézménybe nyújtanak be. Ez utóbbi maga a Skanzenban működő Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság, amely kezeli a felterjesztéseket: ellenőrzi formai szempontból, kiadja szakértőknek bírálatra, összefoglalót készít róluk, majd a Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottság elé viszi őket, ahol megtárgyalják, hogy az előterjesztett örökségek közül melyek kerüljenek a Nemzeti Jegyzékre. Az érintett közösségek felkutatása, a kapcsolatfelvétel és a kapcsolattartás is a tevékenységi körébe tartozik. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum szerzteágazó civil és szakmai hálózattal rendelkezik, továbbá már jól bejárattott tudásbázisként is működik a népi építészeti tanácsadástól a múzeumi pedagógus- és vezetőképzésig.

Ennek fényében jött létre a szellemi kulturális örökség tematikával kapcsolatos közösségi és szakmai hálózat. Az Igazgatóság a megyei referensek közvetítő munkájára támaszkodik. Minden megyéből egy – főként néprajzos – szakértő kiválasztásával

jött létre az a szakmai csoport, amely segít az információ közvetítésben, a közösségek tájékoztatásában, felkutatásában, a felterjesztési dokumentáció elkészítésében. Szakmai tanácsot adnak az érdeklődő közösségeknek, tájékoztató fórumokat szerveznek az Igazgatóság részvételével, kapcsolatot teremtenek az érintett felek között. Az utóbbi időben nemzeti jegyzékre került örökségek már a megyei referensek kitaró munkáját dicsérik.

A Skanzenhez kapcsolódó szellemi kulturális örökség közösségek köre egyre bővül. Jelenleg 45 örökség-elem szerepel a nemzeti nyilvántartásban, amely mögött sokféle közösség áll és több ezer ember aktív részvételét, hálózatát jelenti a múzeum körül. A közösségek első ízben az érdeklődés szintjén kerülnek kapcsolatba az Igazgatósággal. A felterjesztés folyamatában a referensek mellett az Igazgatóság munkatársai is részt vesznek. Szakmai tanácsadás, javaslattétel, személyes látogatás, a közösség/örökség közvetlen megismerése jellemzi e folyamatot. A felterjesztés adminisztratív döntésselőkészítését a jegyzékre újonnan került örökségek ünnepélyes kihirdetésének megszervezése követi. Ez a közösségek ünneplésének legfontosabb, kiemelt pillanata, melynek során a nemzeti jegyzékre kerülő örökség elemet hordozó közösség

képviselői átvehetik az erről szóló miniszteri dokumentumot. Ennek nagy szerepe van az örökség jelentőségének tudatosításában mind a közösségen belül, mind a külvilág számára. Gyakran fordul elő az a jelenség, hogy a listára vétel az örökség közösségen belüli felértékelődésével jár. Volt arra példa, hogy a város vezetése, vagy éppen a fiatalabb generációk figyeltek fel a környezetükben élő örökség jelentőségére ennek köszönhetően. A nemzeti jegyzékre kerülés több esetben konkrét pozitív döntés, illetve lépés megtételét vonta maga után a helyi közösségben. (Például jelentős beruházású állandó kiállítóhely, gyűjtemény létrehozása, a szokás helyszínéként szolgáló templom felújítása, évenként rendezett gálaműsor az UNESCO listára kerülés megünneplésére, fényképes dokumentumok felgyűjtése, kiállítása, az örökség gyakorlásában résztvevők számának növekedése, kiadványok készítése, képzés elindítása). A nemzeti jegyzékre vétel hatása a közösségre és magára az örökség-elem gyakorlására szinte minden esetben megfigyelhető. Nem egy esetben fordult elő az is, hogy éppen a nemzeti jegyzékre kerülés hatásaként alapított egy-egy közösség civil szervezetet a működés, örökség megőrzés segítése céljából.

A magyar gyakorlat egyik legfontosabb és egyedinek mondható eleme, hogy a kö-

zösségeket a jegyzékre kerülés után is gondozza. Az Igazgatóság létrehozta a tudatos örökségvédő közösségek körét, amely a nemzeti jegyzéken szereplő közösségekből áll. Célja, hogy e nagy közösség tagjainak segítséget nyújtson az örökség kezelésében, szakmai, módszertani útmutatást adjon a megőrzési stratégiák kidolgozásában és végrehajtásában. Az Igazgatóság rendszeresen szervez szakmai fórumot számukra, ahol egy-egy konkrét tematika kerül megbeszélésre (pl. az örökségük gyakorlásával kapcsolatos jogi kérdések). A közösségek számára nagyon fontosak azok az Igazgatóság által szervezett rendezvények is, amelyeknek célja, hogy örökségüket közösen, egy helyszínen, reprezentatív módon mutathassák be. Évente két nagyrendezvényre kerül sor. Tavasszal a Püskösdi Örökség Fesztiválra, amely egyben a szellemi kulturális örökségek nemzetközi találkozója is. Ez a közösségek számára bemutatóközlési lehetőséget teremt a Skanzen eredeti népi műemléki környezetében. Minden érintett meghívást kap a rendezvényre, amelynek során saját örökségét tárhatja a nagyközönség elé, egy-egy önálló ház udvarában. A program része kézműves bemutató, színpadi produkció és fontos eleme a közönség aktív bevonása a tevékenységekbe. A látogató kipróbálhatja a kalocsai pingálást, a korongozást, a borsod-

nádasdi molnárkalács sütést, matyóvá vagy busóvá változhat az eredeti ruhák, kosztümmök felpróbálásával, megtanulhatja a táncokat, megkóstolhatja ételeiket. Fontos a közösségekkel való közvetlen, interaktív találkozás és a kulturális sokszínűség egyidejű meg tapasztalása. A látogatók ízelítőt kapnak a közösségek örökségi gyakorlataiból, átélhetik a közösségi identitást, személyesen meg tapasztalhatják a tudás, a készség, a kifejezési formák megnyilvánulását. A valódi értékkel, az élő hagyománnyal találkozni autentikus környezetben. A másik nagy rendezvény a Kulturális Örökség Napjai, amely egy európai örökség ünnep része. Ilyenkor országszerte megnyílnak a műemlékek, az épített örökségek helyszínei. Az ehhez kapcsolódó országos megnyitót az az ünnepi fórum, ahol a nemzeti jegyzékre került közösségek elismerésben részesülnek, ahol deklarálják az örökség listára kerülését. Az ezt követő kétnapos országos rendezvény sorozat szintén jó alkalom a bemutatkozásra, ezért az Igazgatóság váltakozó helyszínen, de szintén együtt szervezi meg a közösségek bemutatkozásának lehetőségét.

Mindkét rendezvény azért is fontos, mert kiváló alkalom a közösségek találkozására, egymás örökségmegőrzési gyakorlatának megismerésére, kölcsönös tapasztalatszerzésre. Lényeges számukra, hogy megismerik

azt a kontextust, amelybe a nemzeti jegyzékre vétellel kerültek. Valóban felértékelődik a szellemi kulturális örökség jelentősége helyi, nemzeti és nemzetközi szinten, valóssággá válik egymás kultúrájának, a kulturális sokszínűségnek az elismerése, érzékelhetővé válik a kreativitás, a közösségi tudás, átélhető lesz a közösségi identitás érzése, és a közösségek aktív részvételével ünnepehető a kulturális örökség. A közösségek maguk is megfogalmazzák mindezt, érzik, értik mindennek a jelentőségét, emellett ragaszkodnak a bemutatkozó részvételhez és élvezik azt, várják a találkozást, sőt már önállóan is kapcsolatot tartanak egymással.

A szellemi kulturális örökség megőrzésében a civil szervezetek kiemelkedő szerepet játszanak, hiszen közvetlen kapcsolatban állnak a helyi közösségekkel, és mélyen elkötelezettek a kulturális értékek megőrzése iránt. Az UNESCO által meghatározott szellemi kulturális örökség magában foglalja a társadalmi szokásokat, szóbeli hagyományokat, előadó-művészeteket, valamint a kézművességet is.

A civil szervezeteknek kiemelt szerepe lehet az alábbi tevékenységekben:

- **Dokumentáció és kutatás:** Civil szervezetek gyakran végeznek kutatásokat, amelyek célja a szellemi kulturális örök-

ség dokumentálása. Ez magában foglalja a hagyományok, szokások és a helyi közösségek által használt nyelvek felmérését és archiválását.

- **Oktatás és szemléletformálás:** Ezek a szervezetek különböző programokat, workshopokat és kampányokat szerveznek, amelyek célja a kulturális örökség fontosságának tudatosítása és az új generációk bevonása a megőrzési folyamatokba.
- **Közösségépítés:** Civil szervezetek segítenek a helyi közösségek megerősítésében, ösztönzik a közös identitás kialakítását és az örökség ápolásának közös felelősségvállalását.
- **Hagyományok megőrzése és átadása:** A civil szervezetek aktív szerepet játszanak abban, hogy a hagyományok ne vesszenek el, hanem továbbadódjanak a következő generációknak. Ennek érdekében eseményeket, fesztiválokat és kiállításokat szerveznek, ahol bemutatják és újraélik ezeket a hagyományokat. Ez szoros munkakapcsolatot eredményez a szervezetek és a helyi önkormányzatok és közösségek között.
- **Kapcsolattartás és együttműködés:** Civil szervezetek gyakran lépnek kapcsolatba más nemzeti és nemzetközi szervezetekkel, hogy tapasztalatokat cseréljenek,

és közös projekteket valósítsanak meg a szellemi kulturális örökség megőrzése érdekében.

- **Lobby és érdekképviselő:** Szerepük van abban is, hogy a szellemi kulturális örökség védelme megfelelő jogi és politikai támogatást kapjon. Ehhez szükséges a helyi, nemzeti és nemzetközi szinten történő érdekképviselő és lobbitevékenység.

Magyarországon számos aktív országos és helyi civil szervezet működik. A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos munkában résztvevők számára az Egyezmény pontjainak megvalósításában való részvétel új ajtókat és lehetőségeket nyit.

Az egyik ilyen lehetőség az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Egyezményének végrehajtása során az NGO-k akkreditációjának lehetősége:

Azok a nem kormányzati szervezetek (NGO-k), amelyek megfelelnek a Működési Irányelvek 91. pontjában meghatározott akkreditációs kritériumoknak, kérhetik, hogy a Közgyűlés akkreditálja őket, hogy tanácsadási szolgáltatásokat nyújtsanak a Kormányközi Bizottságnak.

Jelenleg 264 akkreditált civil szervezet vesz részt a szellemi kulturális örökség megőrzésében, kezelésében. Ez nem csak a szervezetek önálló munkáját tartalmazza,

hanem közös feladatok megvalósítását is.

A Szellemi Kulturális Örökség NGO Fóruma a 2003-as UNESCO szellemi kulturális örökség védelméről szóló egyezmény keretében a Kormányközi Bizottság számára tanácsadási szolgáltatásokat nyújtó nem kormányzati szervezetek kommunikációs, hálózatépítési, csere- és együttműködési platformja. Az ICH NGO Fórumáról és tevékenységéről további információ a következő honlapon található: <http://www.ichn-goforum.org>

2012 óta a szellemi kulturális örökség civil szervezeti fóruma a 2003-as egyezmény kormányközi bizottságának éves üléseinek előestéjén és keretein belül szervez tevékenységeket, ideértve a tematikus szimpóziumokat, kiállításokat, üdvözlő üléseket az újonnan akkreditált szervezetek számára, hálózatépítő eseményeket, munkauléseket. Ezek egyedülálló lehetőségek a civil szervezetek számára, hogy megvitassák a fórum belső és szervezeti kérdéseit, hálózatba kapcsolódjanak és információkat cseréljenek, projekteket és kezdeményezéseket népszerűsítsenek, találkozzanak a részes államokkal és a nagyközönséggel, és felhívják a figyelmet az élő örökség védelmére.

Magyarországon meggyőződésünk, hogy a helyi hordozó közösségeknek kell javaslatot tenniük saját szellemi kulturális örök-

ségük elemeinek jelölésére a nemzeti jegyzékbe való felvételre. Korábbi tapasztalataink alapján azt tapasztaltuk, hogy a legtöbb esetben a civil szervezetek kezdeményezik a jelölési eljárást. A helyi civil szervezetek más esetekben is (pl. ha intézmény, múzeum vagy önkormányzat kezdeményezi az eljárást) döntő szerepet játszanak a jelölések előkészítésében.

Összességében a civil szervezetek tevékenysége nélkülözhetetlen a szellemi kulturális örökség megőrzésében, mivel ők képesek közvetlenül és hatékonyan elérni a közösségeket, biztosítva ezzel a kulturális örökség fennmaradását és továbbélését.

Az UNESCO szellemi kulturális örökségek magyar nemzeti jegyzékének elemei

2008.	A Népművészet Mestere díj kitüntetettjeinek tudása és tevékenysége	Busójárás Mohácson - maszkos farsangvégi télűző szokás	
2009.	A kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya	Élő hagyományok Kalocsa kulturális terében: hímzés, viselet, pingálás, tánc	Mezőtúri fazekasság
2010.	A magyar solymászat	A halasi csipekvarrás élő hagyománya	Matyó örökség – a hímzés, viselet, folklór továbbélése
2011.	Pünkösdi templomdíszítés Mendén	Tikverőzés Mohán. Maszkos, alakoskodó, farsangi szokás	Emmausz Bólyban. Húsvéthétfői népszokás
2012.	A molnárkalács borsodnádasi hagyománya	Sárköz népművészete: szövés, hímzés, gyöngyfűzés, viselet	
2013	A kőszegi „Szőlő Jövésnek Könyve” hagyománya	Gyékényszövés Tápén »	A szilvalekvár főzés szatmár-beregi hagyománya
2013.	Hagyományos halászat a Duna magyarországi alsó szakaszán	Csobánolás - bukovinai székelylehemes játék	
2014.	Az egri fertálymesterség élő hagyománya	A Kossuth-kultusz ceglédi hagyománya	Magyarszombatfai fazekasság
2014.	Selmeci diákhagyományok – a selmecebányai Bányászati és Erdészeti Akadémia diákhagyományainak továbbélése a jogutód intézményekben		
2016.	A Mária-tisztelet zarándok és búcsú hagyománya Magyarországon	Krisztus-katonák Hajdúdorogon - Kardos legények a „Görögkatolikus hitéhez leg-hűségesebb város”-ban »	Magyar cirkuszművészet

2016.	Magyarországi dudahagyomány	A remélés - alakoskodó, farsangi szokás - Novajon Maszkos, alakoskodó, farsangi szokás	
2017.	Nagyecsedti magyar és cigány táncagyományok	Höveji csipkevarrás élő hagyománya	
2018.	Pünkösdi templomdíszítés Maglódon – Evangélikus tavaszköszöntő egyházi szokás	Magyar vadászati hagyományok	A szegedi papucs készítésének és viselésének élő hagyománya
2018.	A lipicai lótényésztés Magyarországon		
2019.	A verbunk tánc hagyománya	A magyar népi vonós zenekari formáció élő hagyománya	A tojásírás élő hagyománya Magyarországon
2019.	A nagykunági gyapjúhímzés élő gyakorlata		
2020.	Buzsák élő hagyományai: hímzés, faragás és folklór	Christkindl Spiel Karácsonyi énekes népszokás a Bakony és a Balaton-felvidék németek lakta falvaiban	
2021.	A bajai halászléfőzés élő hagyománya	Békés megyei szűcs-hímzés élő hagyománya	Magyarországi üvegművesség
2022.	A hortobágyi pásztorok hagyományos tudása	A méhkeréki román néptánc-hagyományok	Az úrihímzés hagyománya és kortárs hímzőműhelyekben való továbbélése
2023.	A lakodalom élő hagyománya Boldogon: viselet, népdal, tánc, lakodalmi sütemények	Szent Márton tisztelete Magyarországon	

2023.	A Szent Vér hagyománya Bátán	A deszki szerb aranyhímzés élő hagyománya	
2024.	A magyar vőfélykedés élő hagyománya.	Pásztortudás és hagyományok a Bakony és Balaton vidéken	A hadházi lapos káposzta termesztésének és feldolgozásának hagyománya
2024.	A tamburazene hagyománya Magyarországon		

Forrás: Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság;
https://szellemikulturalisorokseg.hu/index0.php?name=f24_nemzeti_jegyzekek_elemei

496

*Dr. Csonka-Takács Eszter
igazgató, Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság
Szabadtéri Néprajzi Múzeum*

Civil Közösségi Szolgáltató Központok

Milyen szakmai segítséget vehetnek igénybe a civil szervezetek?

A 2012 óta működő civil közösségi szolgáltató központ hálózat a civil szervezetek működésének szakmai támogatása érdekében tevékenykedik. A minden vármegyében és a fővárosban létrehozott központokra a magyar civil szféra fontos szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat több ezer civil szervezet veszi igénybe, köszönhetően a civil központok folyamatosan fejlődő tevékenységi és szolgáltatói körének. A civil szervezetek működését és tevékenységét a Kormányzat – a pénzügyi eszközökön kívül – a civil központok tevékenységén keresztül tanácsadási, információs, képzési és egyéb szolgáltatásokkal támogatja.

A civil szervezetek működését segíti a civil.info.hu címen elérhető Civil Informá-

ciós Portál (továbbiakban CIP). A CIP a civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános, közérdekű, illetve a szervezetek számára hasznos információkat gyűjti, rendszerezi és teszi közzé.

A Civil törvény rendelkezése alapján, a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős miniszter (a Miniszterelnökséget vezető miniszter) a civil központok működtetésén keresztül nyújt szakmai támogatást a civil szervezetek működéséhez, illetve a szektoron belüli és a szektorok közötti együttműködések építéséhez. Az ország tizenkilenc vármegyében és Budapesten működő civil központok elsősorban maguk is civil szervezetek, melyek térítésmentesen nyújtanak szolgáltatásokat a térségbeli civil szervezeteknek, valamint a velük együttműködő gazdasági és (ön)kormányzati szereplőknek. A civil közösségi szolgáltató központ címet birtokló szervezeteket három éves időtartamra, nyílt pályázat útján választja ki a Miniszter az adott vármegyében, illetve a fővárosban tevékenykedő szervezetek köréből. A civil közösségi szolgáltató központ elnevezés mögött olyan szervezetek állnak, amelyek maguk is közvetlen tapasztalatok-

kal rendelkeznek a civil szféra mindennapi kihívásairól és örömeiről.

Miben tudnak segíteni a civil központok?

A civil központok a jogi, pénzügyi, forrásteremtési és egyéb szolgáltatásaikat térítésmentesen nyújtják a civil szervezetek számára. A civil központ címet birtokló szervezetek a feladataikat a Civil törvény rendelkezései, illetve a Miniszterelnökséggel kötött szakmai megállapodás alapján látják el. Szolgáltatásaikat mindenki ingy-

nesen veheti igénybe. A címbirtokos szervezetek évente legalább 350 órában nyújtanak jogi, közhasznúsági, pénzügyi, könyvviteli, adózási, az átlátható gazdálkodást erősítő, az elektronikus ügyintézését segítő, pályázati és forrásteremtési, az adományozással, önkéntességgel, és a fiatalok bevonásával kapcsolatos tanácsadást. Emellett azt is vállalják, hogy évente legalább 20 információs rendezvényt szerveznek meg a szervezetek, illetve a velük kapcsolatban álló más szereplők számára. E rendezvényeknek legalább háromnegyedét a központ székhelyén kívüli településen, kerületben kell megvalósítani-

uk. A szervezetek működéséhez, tevékenységeik és együttműködéseik építéshez kapcsolódóan a címbirtokosok nem formális és formális képzési lehetőséget biztosítanak. E képzések a szemléletformálást, valamint egy-egy, a működés szempontjából fontos részterület gyakorlati ismereteinek átadását szolgálják. A civil központok feladatait a Civil törvény 2022. és 2023. évi módosításai kiegészítették.

A civil központok:

- az ellátási területükön működő helyi civil szervezeteket összefogva együttműködnek az országos rendezvények helyi megvalósításában;
- ismeretátadással segítik a civil szervezeti vezetőket, a civil területen feladatot ellátókat, a civil szervezeteknél önkéntes tevékenységet végzők munkáját;
- részt vállalnak a civil közösségi szolgáltató központok közös feladatainak megvalósításában;
- részt vesznek az elektori gyűlések szervezésében és lebonyolításában.

Ahhoz, hogy a civil központok hatékonyan tudják ellátni a feladatukat, a vonatkozó adatvédelmi szabályozások betartásával adatbázisokat vezetnek a szolgáltatásaikat igénybe vevő szervezetekről, az adott vármegyében, kerületben dolgozó civil kapcsolatokért felelős önkormányzati munkatársakról. Ezáltal tudnak segíteni abban, hogy akár a civil szervezetek, akár más szereplők partnereket találhassanak az elképzeléseik megvalósításához. Valamennyi szolgáltatásnak van online felülete is. A címbirtokosok a saját honlapjaikon, elektronikus hírleveleiken, levelezőrendszerükön, közösségi média felületeiken, illetve a Civil Információs Portálon keresztül nemcsak a saját munkájukról adnak tájékoztatást, hanem megjelenési lehetőséget biztosítanak más civil szervezetek, valamint a civil szervezeteket közérdekű céllal elérni szándékozó intézmények és vállalkozások számára is.

A külföldi magyarok által lakott régiókkal szomszédos vármegyékben, illetve a központi régióban tevékenykedő címbirtokosok határon túli civil szervezet bevonásával végeznek tanácsadást, rendszerint kiegészítve ezeket információs rendezvényekkel, képzésekkel is. A címbirtokosok hálózatban dolgoznak, így van lehetőségük arra, hogy egymástól is tanuljanak, de akár arra is, hogy a minden vármegyét és a fővárost hasonlóan érintő ügyekben közös álláspontot megjelenítve végezzék a civil érdekképviseleti munkájukat. A címbirtokosokkal szemben elvárás, hogy egységesen nyújtsanak egyfajta szolgáltatási minimumot, de ennél általában többet vállalnak magukra.

A szolgáltatásokat ugyanis nem lehet teljes mértékben egységesen, mindenhol azonos módon szervezni. A helyi sajátosságok nagyon meghatározók egy-egy feladatkör el-

látása során. A civil szervezetek más-más kihívásokkal és lehetőségekkel találkoznak attól függően, hogy az ország mely pontján dolgoznak.

500

A Civil Központok Országos Találkozója alkalmából meghirdetett Civil Pixel pályázat díjazottjai.

A „Szolgáltatás” kategóriát a Nógrád vármegyei Civil Központ nyerte a kosárfonás tanítását bemutató képével. Hajdú-Bihar Vármegye a „Rendezvények” kategóriában győzött a Tolna vármegyeiek táncoló gyerekcsoportot megörökítő képe a Miniszterelnökség külön díját nyerte.

A civil közösségi szolgáltató központok elérhetőségei és további információk a Civil Információs Portálon érhetőek el (civil.info.hu).

Vármegye/ főváros	Címirtokos szervezet neve	CKSZK telefon- száma	Iroda címe	CKSZK e-mail címe weboldal
Bács-Kiskun	FŐNIX Kultu- rális és Ifjúsági Egyesület	+36/78/415-165 Kiskőrös	6200 Kiskőrös, Szarvas utca 2. I. em. 4. iroda (Szarvas Inkubátorház)	civilbacs@gmail.com recic.hu
		+ 36/76/777-517 Kecskemét	6000 Kecskemét, Wesselényi u. 1/A fsz. 4. szám (Frangepán sétány)	
		36/20/292-9414 Bácsalmás	6430 Bácsalmás, Gróf Széchenyi I. u. 75. (Fiedler-ház)	
Baranya	Mecsek Polgári Egyesület	+36/20/505-5355	7621 Pécs, Rákóczi út 55. I. emelet	info@ckszkbaranya.hu ckszkbaranya.hu
Békés	EGYENSÚLY AE Egyesület	+36/20/264-4463	5600 Békéscsaba, Sikonyi út 3.	civilkozpontbekes@gmail.com civilkozpont.egyensulyaegyese- let.hu
Borsod- Abaúj- Zemplén	Esély és Részvétel Közhasznú Egye- sület	+36/46/611-559	3530 Miskolc Széchenyi út 76. I. emelet	civilkozpont@erke.hu erke.hu
Budapest	Századvég Köz- életi Tudásköz- pont Alapítvány	+36/1/4795297 +36/1/4795295 +36//1/3988794 mobil: +36/20/4454105 +36/20/4927871 +36/20/492 7855	1037 Budapest Hidegkúti Nándor utca 8-10	budapestcivil@budapestcivil.hu budapestcivil.hu/
Csongrád- Csanád	Tisza-parti Civil Közössége- kért Egyesület	+36/62/258559 mobil: +36/20/2859355	6722 Szeged, Méry utca 6/b. földszint.	civilcsongrad@gmail.com recic.hu/csongrad
Fejér	Echo Innovációs Műhely	+36//22/502276 (13-as mellék) mobil: +36/30/617-3292	Ideiglenesen: 8000 Székesfehérvár Móricz Zsigmond utca 14. sz. 8000 Székesfehérvár, Rákóczi utca 25.	civil@echomail.hu fejercic.hu

Vármegye/ főváros	Cémbirtokos szervezet neve	CKSZK telefon- száma	Iroda címe	CKSZK e-mail címe weboldal
Győr- Moson- Sopron	Kisalföldi Vállal- kozásfejlesztési Alapítvány	+36/96/512-538 mobil: +36/20/356 42-96	9024 Győr, Bakonyi út 4/A. fsz. 2.	info@civil-gyms.hu civil-gyms.hu
Hajdú-Bihar	Civilek a Fiatalo- kért Egyesület	+36/52/501/372 mobil: +3620/228-60-06 +36/20/255-10-05 +36/20/927-17-34	4024 Debrecen, Piac utca 69. fsz. 2/A	hbmcivilkozpont@gmail.com civil-tanacsadas.hu
Heves	Egri Norma Alapítvány	+36/420-660	3300 Eger, Törvényház u.1.	normaalapitvany@gmail.com egrinormaalapitvany.hu
Jász- Nagykun- Szolnok	Contact Mentál- higiénés Konzul- tációs Szolgálat	+36/56/221-882 mobil: +36/20/322-72-25	5000 Szolnok, Baross út 56.	info@contactmksz.hu contactmksz.hu
Komárom- Esztergom	Majki Népfőisko- lai Társaság	+36/34/787242 mobil: +36/20/236-25-53	2800 Tatabánya, Kós Károly utca 2.	civil.kem@mntkem.hu mntkem.hu
Nógrád	A „Háztartások Foglalkoztatásá- ért” Alapítvány	+32/786-740 mobil: +36/20/943-93-66	3100 Salgótarján, Klapka György u. 4.	nogradicivilkozpont@gmail.com nogradicivilek.hu
Pest	Isten Szolgálatá- ban Református Missziói Alapít- vány	+36/24/656905 mobil: +36/20/311877	2336 Dunavarsány, Habitat u. 16. u. 16. Közösségi Ház	ckszkpestmegye@gmail.com ckszkpestmegye.com
Somogy	Kaposvári Gaz- daságfejlesztő és Munkahelyte- remtő Egyesület	+36/30/408-49-45 +36/20/2520967	7400 Kaposvár, Kossuth L. u. 1-9.	somogyicivilkozpont@gmail.com somogyic.hu
Sza- bolcs-Szat- már-Bereg	Hierotheosz Egyesület	+36/42/311-324 mobil: +36/30/624-14-12	4400 Nyíregyháza, Árok utca 41. földszint 2-es iroda	civilkozpontoszsb@gmail.com szabolcs-cic.hu hierotheosz.hu kulhonic.hu
Tolna	Dunamenti Pol- gári Egyesület	+36/74/672-800 +36/30/335-83-63	7100 Szekszárd, Széchenyi u. 21.	civilkozpont.tolna@gmail.com civiltolna.hu

Vármegye/ főváros	Címirtokos szervezet neve	CKSZK telefon- száma	Iroda címe	CKSZK e-mail címe weboldal
Vas	Hegypásztor Kör	+36/30/224-90-08	9700 Szombathely, Kőszegi utca 9.	info@vasicivil.hu vasicivil.hu
Veszprém	A Veszprém Me- gyei Civil Háló- zatért Közhasznú Egyesület	+36/88/401-110 mobil: +36/20/341-75-85	8200 Veszprém, K ossuth u. 10. I. emelet 107-es iroda	civilhaz@vpmegye.hu cicveszprem.hu
Zala	Zalai Civil Éle- tért Közhasznú Egyesület	mobil: +36/20/474-33-00	8900 Zalaegerszeg, Kossuth út 47-51.	info@zalacivil.hu zalacivil.hu

CIVIL VÁRMEGYETÜKÖR

Betekintés a vármegyék és a főváros civil életébe – civilek a civilekről

BÁCS-KISKUN

Területe: 8.445 km²

Lakónépessége: 494.563 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 22%, többi város 46%, község 32%

Vármegyeszékhely: Kecskemét (109.731 fő)

Járások: Bácsalmási, Bajai, Jánoshalmi, Kalocsai, Kecskeméti, Kiskőrösi, Kiskunfélegyházi, Kiskunhalasi, Kiskunmajsai, Kunszentmiklósi, Tiszakécskei

Települések száma: 119

Ebből 5000 főnél kisebb település: 101

Civil tüköR

- A vármegyében 770 alapítvány és 1664 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 23,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,9%-át adja. A civil bevételek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1952 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a rész munkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 12433 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: FŐNIX Kulturális és Ifjúsági Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Bács-Kiskun Vármegyei Civil Központ a Civil törvény által meghatározott feladatokon túl a civil szervezetek közötti kapcsolatok erősítését célozza meg. A címbirtokos szervezetünk fő profilja a kulturális események szervezése, a közösségek építése. Erre a tapasztalatra építkezve a civil szervezetek

közötti együttműködések segítjük elő, a partnerségek kialakítását támogatjuk.

A vármegye nagy földrajzi kiterjedése révén kiemelten fontosnak tartjuk ezeket az együttműködések helyi, járási szinten, amelyek kiváló alapot biztosítanak nemzetközi kapcsolatok kialakítása során.

A vármegye civil életének sajátosságai

A civil szervezetek Bács-Kiskun vármegyében rendkívül aktívak, amely állítás részben a szervezetek által szervezett programok, projektek megvalósulásán alapul, másrészt a pályázási aktivitásra és forráslelővási képesséjükre alapszik. Ehhez a mértékű aktivitáshoz nagymértékben hozzájárul a együttműködésre való képesség, valamint a működési területen lévő közigazgatási szereplőkkel való partnerség. A szektor nehézségei a tagok és önkéntesek toborzásában rejlenek. Sok szervezet küzd a toborzás, majd a jó „szakemberek” megtartásának problémájával.

A Civil Központ a szervezetek körében rendszeresen kérdőívet, monitorozza a felmerülő igényeket, amelyekre megoldási javaslatot dolgoz ki és kínál. Legtöbb esetben előadások, képzések és workshopok megtartására van igény, amely egy-egy kompetencia fejlesztésére irányul. A szervezetek szakmailag egyre felkészültebbek, így szá-

munkra is kedvezőbb a megerősödött képességekre tovább építkezni.

Képzések tekintetében kiemelten fontos a szervezetek adminisztrációs (jogi és gazdálkodás témakörében) kötelezettségeit érintő előadássorozat. Ez minimum 2 x 3 órás képzés, amely teljes körűen felkészíti a szervezeteket a megalakulásuktól kezdve felmerülő kötelezettségek teljesítésére. Ezen a képzésen mintadokumentumokat, sablonokat kapnak, valós példákkal illusztrálva. A képzést követően a résztvevők képessé válnak önállóan teljesíteni valamennyi kötelezettségüket

A másik képzés célkitűzése, hogy a résztvevők megismerjék a civil szervezetek alakulásának, működtetésének kereteit, lehetőségeit, feltételeit és az azzal járó kötelezettségeket, azok alternatíváit, megismerjék a hazai gyakorlatot, azon keresztül világossá váljanak a gyakorlati tennivalók. A képzés során az alábbi kompetenciák szerezhetőek meg: A civil szervezetek alakulásáról, gazdálkodásáról, szervezeti működéséről, foglalkoztatási formákról, adatkezelésről és a forrásteremtési lehetőségekről, kiváltképp a NEA pályázatokról szóló tudás megszerzése, jó példák, gyakorlatok megismerése.

Emellett az digitális kompetenciák fejlesztésére irányuló képzések is népszerűek, ahol a résztvevők igényeihez, előzetes tu-

dásukhoz igazodva kerül meghatározásra a képzésmatika.

Civil díjak, elismerések

A Bács-Kiskun Vármegyei Civil Központ négy évvel ezelőtt alapította az Év Civil Szervezete, és az Év Adományozója díjat, amelyre nyilvános pályázati felhívás alapján lehet pályázni.

Az Év Civil Szervezete felhívásra pályázni, vagy jelölni egyaránt lehet bármely a vármegyében bejegyzett működő civil szervezetet, amely tevékenységével fontos társadalmi értékre irányítja rá a figyelmet, példaértékű közösségteremtő munkát végez, és önzetlenségével kivívta szűkebb vagy tágabb környezete elismerését.

Az Év Adományozója díjra jelölni lehet bármely a vármegyében bejegyzett működő vállalkozást, amely a társadalmi felelősségvállalás jegyében anyagi, vagy tárgyi adományokkal, a működés feltételeihez hozzájárulva segíti a civil szektor tevékenységét.

Civil rendezvények

Petőfi Kulturális Fesztivál – Kiskőrös

A fesztivál programjai között a kultúra szinte valamennyi fő irányzatából kaphatnak ízelítőt a résztvevők. Élőzenés koncertek, bábszínház fesztivál, művészpark, gasztropark, kiállítások, színházi előadások,

katonai hagyományőrzők és szakmai találkozók bemutatói váltják egymást egy teljes hétvégén.

Péntek és szombat este szabadtéri színházi előadások kerülnek bemutatásra, előadásokként 5-600 fő részvételével.

Szombaton és vasárnap egész napos gyermekfoglalkozásokkal várjuk a kisgyermekes családokat a településünk sétálóutcáján, a Luther sétányon.

Résztvevő, együttműködő civil szervezetek száma: 20-30 szervezet

A Bács-Kiskun Vármegyei Civil Központ koordinálja a „Miért jó önkénteskedni a civil szervezetekben? Középiskolások megismertetése a civil élettel és az önkéntességgel” országos projektet a civil központok országos hálózatában.

Emellett a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzat által szervezett vármegyei hatókörrel rendelkező programok, projektek civil szervezeteket érintő moduljainak megszervezése, valamint a kiskőrösi székhelyű címbirtokos egyesület a helyi, települési önkormányzattal való hasonló együttműködésén alapuló koordinációs feladatok ellátásában vesz részt.

BARANYA

Területe: 4.429,60 km²

Lakónépessége: 355.315 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 40%, többi város 26%, község 35%.

Vármegyeszékhely: Pécs (141 031 fő)

Járások: Bólyi, Hegyháti, Komlói, Mohácsi, Pécsi, Pécsváradi, Sellyei, Siklósi, Szentlőrinci,

Szigetvári

Települések száma: 301

5000 főnél kisebb települések száma: 294

Civil tükrő

- A vármegyében 698 alapítvány és 1 627 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,4%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)

- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 25,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1952 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 12 533 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Mecsek Polgári Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Baranya Vármegyei Civil Központ számára kiemelten fontos a vármegye gazdasági és kulturális fejlődésének elősegítése, melynek érdekében elszánt és lelkes kollégái nap mint nap aktívan dolgoznak. A pécsi civil szervezeteken kívül kiemelt figyelmet fordítunk a vidéki településeken élő civileinkre is, ezért a fórumokat és képzéseinket úgy szervezzük, hogy a lehető legtöbb járásba eljussunk és aktívvá tegyük a személyes kapcsolatokat is. A civil szervezeteket több kapcsolattartási formában is igyekszünk elérni, így népszerűek a hírleveleink, közösségi média oldalunk és a civil szervezetek számára is közzétehető tartalommal bíró

csoportunk. Kollégáinkkal azon dolgozunk, hogy elő tudjuk segíteni a járásokon átívelő együttműködések, partnerségeket és közösen megvalósított projektek életre hívását.

A vármegye civil életének sajátosságai

Baranya vármegyét területi adottságait tekintve periférikus elhelyezkedés jellemzi, emiatt a közlekedés aktív fejlesztésre szorul. A vármegye nem bővelkedik nagy cégekben és egyéb beruházásokban, ami meghatározza a helyiek munkahelyi elhelyezkedésének szűkebb lehetőségét, erőteljes megyei jogú város központúságot. Emiatt jellemző a fiatalok elvándorlása akár külföldre, akár nyugati vármegyékben lévő ipari szinten fejlettebb városokba, melynek hatására sok az elöregedő és elszegényedő település. A Magyar Falu Programnak, azon belül a civil szervezetek tekintetében a Falusi Civil Alapnak köszönhetően az utóbbi években jelentősen javult a helyzet a kistelepülések lakosságmegetartó ereje szempontjából. Nagy számban nőtt a vidéki településeken létrejövő civil szervezetek száma, hiszen a helyiek rájöttek, hogy jelentősen hozzájárulhat településük életminőségének javításához egy vagy több aktív civil szervezet működése, akik az önkormányzat munkáját hathatósan tudják segíteni.

A Baranya Vármegyei Civil Központ az egyesületek működésének támogatásával főként a jogi és pályázati tanácsadással tud jelentősen hozzájárulni a vármegye fejlődéséhez, hiszen a civil szervezetek növekvő száma és törvényes működésük elősegítése sokat lendít az erősödő civil közösségek létrejöttében. A civil szervezeti vezetők és tagok elszántsága, kiváló ötleteik példa értékűek, képesek a közösséget összehozni és újrakovácsolni. A területi adottságok okozta nehézségek számos esetben tevékenységüket tekintve sokszínűséget és változatoságot eredményeztek. Az élénkülő vidéki közösségek miatt Pécsen kívül további 3 vidéki kisvárosban várják a munkatársak a civil szervezetek képviselőit, hogy helyben is segíteni tudják értékkeremtő munkájukat.

A Civil Központ szolgáltatásait tekintve a jogi és pályázati/forrásteremtési tanácsadásaik a legnépszerűbbek. Büszkék vagyunk arra, hogy a velünk kapcsolatba lépő civil szervezetek számára segítséget tudunk nyújtani, problémáik esetén bizalommal keresnek meg bennünket. Igazodva a vidéki szervezetek igényeihez 2024 tavaszától Pécsen kívül Mohácson, Komlón és Siklón működő civil pontokban is elérhetőek a Civil Központ kollégái, továbbá helyszínt adnak a közösségi kezdeményezéseknek, programoknak.

Civil díjak, elismerések

2024 februárjában rendeztük meg a Civilek Napja rendezvényt, melyen a 35 éves Pécsi Székesegyház Nagycsaládos Egyesülete részesült elismerésben kiemelkedő és nagymúltú munkájáért.

Civil rendezvények

2024 októberében Civil Bált tervez megvalósítani az egyesület a vármegyei civilek részére, ahol kapcsolatépítést és ismerkedés lehetőségét biztosítja résztvevők számára.

A Baranya Vármegyei Civil Központ jó kapcsolatot ápol többek között a Vármegyei Önkormányzattal és számos vidéki település és város önkormányzatával, a Baranya Vármegyei Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamarával, Nevelési Intézményekkel, a Pécsi Tudományegyetemmel.

BÉKÉS

Területe: 5.629,69 km²

Lakónépessége: 314.380 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 18%, többi város 60%, község 23%.

Vármegyeszékhely: Békéscsaba (55.091 fő)

Járások: Békési, Békéscsabai, Gyomaendrődi, Gyulai, Mezőkovácsházai, Orosházi, Sarkadi, Szarvasi, Szeghalmi

Települések száma: 75

5000 főnél kisebb települések száma: 62

Civil tükör

- A vármegyében 614 alapítvány és 1406 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 20,1 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,6%-át adja. A civil bevéte-

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 2728 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 12 724 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: EGYENSÚLY AE Egyesület

A Civil Központ küldetése

Küldetésünk a fiatalok és civilek találkozási, kapcsolódási és együttműködési lehetőségeinek megteremtése és támogatása. Célunk, hogy támogassuk az aktív közösségi életet, elősegítsük a közösségi hálózatok építését, és ösztönözzük az együttműködést különböző korosztályok és csoportok között. Kiemelt misszióink továbbá a nők és a családok segítése mind fizikai, mentális és kognitív módon és módszerekkel.

A vármegye civil életének sajátosságai

Az idős, nyugdíjas civil élet erős és ösztönző, mert a nyugdíjasok jelentős tapasztalattal és bölcsességgel rendelkeznek, amelyekkel aktívan hozzájárulhatnak a közösség fejlődéséhez. Ezen kívül, amikor idősebbek aktívan részt vesznek civil tevékenységek-

ben, példát mutatnak a fiatalabb generációknak, erősítik a társadalmi kohéziót és ösztönzik a közösségi szerepvállalást. Az ő jelenlétük és aktivitásuk motiválja a közösség tagjait a közös célok elérésére.

A civil központnak komoly kihívást jelent, hogy a fiatalok középiskola után is aktív civilek maradjanak. Ennek oka, hogy az életük ebben az időszakban jelentős változásokon megy keresztül: sokan továbbtanulnak, munkát vállalnak, vagy új élethelyzetekbe kerülnek, amelyek elvonják figyelmüket a közösségi szerepvállalástól. Fontos a fiatalok folyamatos bevonása és motiválása, hogy érezzék: tevékenységük értékes és hatással van a közösségre.

A Civil Központ az alábbi képzéseket nyújtja a helyi szükségletekhez igazodva: mesterséges intelligencia alkalmazása, online jelenlét, civil gazdálkodás és informatikai ismeretek. A mesterséges intelligencia alkalmazása jelentősen hozzájárulhat egy civil szervezet hatékonyságához, rugalmasságához és eredményességéhez, ezáltal még jobban szolgálva a közösség igényeit és céljait. Az online jelenlét-képzésünk célja a leoptimalisabb híradás a fényképezőgép és mobiltelefon használatával. A civil gazdálkodási képzés segíti a szervezeteket abban, hogy pénzügyi szempontból stabilak és hatékonyak legyenek, ezáltal jobban tudják

szolgálni a közösség érdekeit és céljait. Az informatikai képzés erősíti a civil szervezetek képességeit, javítja működésüket és növeli hatékonyságukat, ezáltal hozzájárulva a szervezet céljainak sikeres eléréséhez.

Civil díjak, elismerések

A Békés Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2020-ban adta át először az „Év Civil Jogásza”, illetve az „Év Civil Könyvelője” díjat azon szakembereknek, akiket az előző éves munkájuk alapján jelöltek a civil szervezetek. 2022-ben került először átadásra az „Az Év Békés Megyei Adományozója” díj. 2023-ban „Az év Békés vármegyei közössége” díjat is megalapítottuk.

Ezen felül két fotópályázatot indítottunk útjára idén hagyományteremtő szándékkal:

- „CIVIL ÉLETKÉPEK BÉKÉS VÁRMEGYÉBEN” jelíggel várunk fotókat, pillanatképeket, melyek az előző évben készültek és a vármegyében működő civil közösségek, alapítványok, egyesületek sokoldalú, mindennapi értékteremtő tevékenységét mutatják be.
- A felelős állattartás napja az 1990-ben alapított Rex Kutyaotthon Alapítvány kezdeményezésére létrehozott magyarországi jeles nap, melynek célkitűzése, hogy minden év május 6-án felhívja az emberek figyelmét a felelős állattartás fontosságára,

a felelős állattartás hét arany szabályának betartására. Ezen nap alkalmából olyan fotókat, pillanatképeket várunk, amely a felelős állattartásra és az állatvédelemre hívja fel a figyelmet.

Civil rendezvények

A Vármegyenap a „hagyomány, érték, közösség” mottó jegyében zajlik, hiszen a vármegyei önkormányzat számára kiemelten fontosak azok az értékek, amelyeket a hagyományok képviselnek. Ezek az értékek nem csak megőrzendők, hanem át is kell adni őket a következő generációknak, hiszen azok formálnak minket közösséggé és kapcsolnak össze bennünket.

A Vármegyenap keretein belül rendezzük meg a Vármegyei Civil Napunkat, ahol létrehoztunk egy **Civil Zóna** nevezetű területet. A Civil Zónában számos civil szervezet képviselteti magát, bemutatva tevékenységüket, programjaikat és elért eredményeiket. A látogatók találkozhatnak többek között kulturális, szociális, környezetvédelmi, egészségügyi és oktatási területen működő egyesületekkel, alapítványokkal. A standoknál interaktív programokkal, kézműves foglalkozásokkal, előadásokkal és bemutatókkal várják az érdeklődőket, hogy testközelből ismerhessék meg a civil szféra sokoldalúságát. Ez az esemény remek lehetőséget biztosít arra, hogy

a lakosok közvetlen kapcsolatba lépjenek a civil szervezetekkel, kérdéseket tegyenek fel, és akár csatlakozzanak is egy-egy kezdeményezéshez. A Vármegyenap így nem csak a hagyományok megőrzéséről szól, hanem a közösségépítésről és az összefogás erejéről is, hiszen a közösen ápoltt értékek és a civil szervezetek áldozatos munkája mind-mind hozzájárulnak egy erősebb, összetartóbb közösség kialakulásához Békés vármegyében.

Minden évben Békéscsabán kerül megrendezésre a Pályaválasztási Vásár. Több ezer diák látogatja az eseményt, mivel ott meg tudják tekinteni a bemutatkozó középiskolákat. 2023-ban vettünk részt először a Békés Vármegyei Civil Központtal a rendezvényen. Létrehoztunk egy **Civil Falu** nevű területet, ahova meghívtunk civil szervezeteket, hogy megmutassuk a fiataloknak, hogy milyen színes a „civil paletta” Békés vármegyében. Többek között gasztronómiai, kulturális, katonai, motoros, környezetvédelmi, szociális, sport, hagyományőrző, közösségteremtő és nemzetiségi egyesületek mutatkoztak be a középiskolásoknak. A kötelező 50 órás iskolai közösségi szolgálat (IKSZ) letöltésében nagy segítséget tudunk nyújtani a diákok számára, hiszen a kitelepült civil szervezeteknél is lehet tölteni az IKSZ-et, illetve beszéltünk a szolgálat letöltésének menetéről, valamint az együttműködési szerződésekről.

Területe: 7.247,17 km²

Lakónépessége: 624.219 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 23%, többi város 35%, község 42%

A vármegyeszékhely, Miskolc összlakossága: 145 248 fő

A vármegyében található települések száma: 358

Járások: Cigándi, Edelényi, Encsi, Gönci, Kazincbarcikai, Mezőcsáti, Mezőkövesdi, Miskolci, Ózdi, Putnoki, Sárospataki, Sátoraljaújhelyi, Szerencsi, Szikszói, Tiszaújvárosi, Tokaji

5000 főnél kisebb települések száma: 341

Civil tükör

- A vármegyében 1 235 alapítvány és 1 961 egyesület működik. Budapest és Pest vármegye után itt található a harmadik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 35,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,8%-át adja. A civil bevételek több mint a háromnegyede származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 2516 főt alkalmaznak, amelynek több mint há-

romnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.

- A civil szervezeteknél 17 200 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Civil Központként is a polgárok önszerveződését és a civil szervezetek működését, fejlődését segítjük. További feladatunk, hogy erősítsük a civil szektor társadalmi, gazdasági és fejlesztéspolitikai szerepét. Tevékenységeinket a Miniszterelnökséggel kötött szakmai megállapodás alapján végezzük. A szolgáltatásainkat és programjainkat civil szervezetként szervezzük. A „civilségünkre” büszkék vagyunk. Legfontosabb feladatunk, hogy kiegészítsük vagy

pótoljuk a civil szervezetek és a partnereik hiányzó erőforrásait. Igazodunk a szervezetek elvárásaihoz. Eközben a velünk szemben támasztott szakmai és szakmapolitikai igényeket – proaktív módon – magunk is igyekszünk formálni.

A vármegye civil életének sajátosságai

Az ország településeinek 11%-a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található. Ezzel is összefügg, hogy sok, összesen 3 196 civil szervezet működik a vármegyében. Az ezer lakosra jutó szervezetek száma elmarad az országos átlagtól. Az emberek önszerveződési hajlandósága a hátrányos helyzetű járásokban (Cigándi-, Mezőcsáti-, Ózdi járás) a legalacsonyabb, míg az identitást építő örökségekkel rendelkező járásokban (Tokaji-, Gönci-, Sátoraljaújhelyi-, Sárospataki járásban) az országos átlagot is bőven meghaladja. Egyes térségekben (pl. Abaúj, Bodroghöz, Cserehát) a piaci szereplők helyett a civil és egyházi szervezetekre hárul, hogy munkát, jövedelmet biztosítsanak. A civil szervezetek irányítóinak, tagjainak átlagéletkora növekszik, de bővül azoknak a száma is, akik az idősebb korokban is aktívak maradnak és erőforrást jelentenek a civil szektor számára. Az egy főre jutó GDP az országos átlag 69%-a. A jövedelmi viszonyok is elmaradnak az országos szinttől. A lakosságtól származó ado-

mányok és SZJA 1% támogatásokból általában kevés bevételre tesznek szert a szervezetek. A gazdasági szereplők 95%-a mikrovállalkozás. A helyi vállalkozások adományozási és CSR tevékenysége korlátozott és a civil szervezetek nagyon szűk köre számára elérhető.

Főleg a vármegyeszékhelytől távoli településeken működő szervezetek elérése érdekében együttműködünk más vármegyei és térségi szinten működő szereplőkkel, ernyőszervezetekkel. A szervezetek digitális felkészültsége is erősödött, és egyre inkább az online módon biztosított információk, képzési és tanácsadási szolgáltatásokat várják el. A vármegye gazdasági adottságai miatt nem csak a klasszikus civil, hanem a más nonprofit formában működő szervezetek számára nyitott lehetőségeket is követjük. A hasonló adottságok miatt a felvidéki szervezetekkel történő együttműködéseink során a nemzeti összetartozás megőrzésén túl törekszünk a határtérség társadalmi, gazdasági kihívásainak kezelésére is.

Évente több mint ezer órában nyújtunk tanácsadási szolgáltatásokat. Ez háromszorosa annak az óraszámnak, mint ami a munkánk kereteit meghatározó címpályázat alapján kötelező lenne. A vármegye civil életében többségben vannak a csekély bevétellel rendelkező szervezetek. A szolgáltatásaink elérhetőségét és szakmai megalapozottságát

azok a partnerek is elvárják, akik ügyfeleket irányítanak hozzánk (pl. Miskolci Törvényszék), illetve akikkel párbeszédet folytatunk a civil szervezetek érdekében (Vármegyei Főügyészség, önkormányzatok). A tanácsadás két irányú folyamat, ezért a szolgáltatások révén a saját tudásunk is bővül. A tanácsadói tevékenység hatással van a Civil Központ hálózatban alkalmazott gyakorlatokra is.

A mi szolgálatunk leginkább arra irányul, hogy kiegészítsük, pótoljuk a civil közösség hiányos erőforrásait. A tanácsadás mellett a tanulási alkalmak biztosítására fordítjuk a legnagyobb figyelmet. Évente szervezzük meg a „Jótekonysági adok-kapok” című képzésünket. A programot 2019. óta a szociális munka napjához, illetve az adventi időszak előkészítéséhez időzítjük. A képzés sajátossága, hogy egyszerre mutatjuk be a témakör közösségi marketinggel, gazdálkodással és számvittel kapcsolatos oldalát. Az elmélet mellett az ötletek, jó gyakorlatok megosztására is odafigyelünk.

Szintén minden évben megszervezzük a civil szervezetek gazdálkodásával és adózásával kapcsolatos képzésünket. Ez egy áttekinthető jellegű, a pénzügyi és gazdálkodási feladatok megértését, teljesítését, illetve belső szabályozását segítő képzés. A képzés lehetőséget ad a résztvevők által megfogalmazott kérdések megválaszolására.

2023-ban szerveztük meg a „Gyakorlatok marketingre és kommunikációra” elnevezésű képzésünket. Azokat a civil szervezeteket, közösségeket fogadtuk, amelyek a tevékenységeiket a turizmus, idegenforgalom, vendéglátás irányában (is) építik, illetve nyitottak voltak arra, hogy e területek példáiból tanuljanak. A programot folytatjuk. „Civil udvar” címmel civil-vállalkozó találkozót szervezünk a Miskolc és Térsége Turisztikai Egyesülettel közösen.

A COVID alatt már tettünk közzé oktató videókat, majd a gazdálkodási, adózási témakörben 2023-ban 4 órányi oktató videót tettünk közzé. 2024-ben ugyanilyen időkeretben adtunk közre a könyvelőknek szóló oktató videókat, melyek a számviteli kötelezettségek teljesítését segítik.

Civil díjak, elismerések

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Közgyűlés alapította a Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Civil Közösségeiért Díjat. A Közgyűlés döntését előkészítő kuratóriumában állandó tagként vesz részt a Civil Központ képviselője. A Díjat 2024-ben a Sajóközai Őszikék Nyugdíjas Egyesületnek ítélte a Közgyűlés.

2022-ben saját díjakat alapítottunk az adott év civil kis és nagy rendezvényeinek elismerésére. A díjakat közönségszavazás alap-

ján ítéljük oda. Az „Év civil kis rendezvénye Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében” kategória győztese 2023-ban az Újkazinci Baráti Kör: Hogyan maradjunk fiatalok- recept sikeres férfiak szemüvegén át -zenés tracs-csparti” című programja lett. Az „Év civil nagy rendezvénye Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében” kategóriában tavaly az Edelényi Futók Egyesülete által szervezett “Compressport Szádvár Trail” című program nyert. A felhívás 2024 őszén is megjelenik.

2023-ban először hirdettünk logó és szlogen pályázatot. A közönségnek leginkább tetsző logót és szlogent Szakács Vivien alkotta meg. Ezt a logót és a szlogent a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye civil közösségeit népszerűsítő, támogató események, kampányok során használtuk és használjuk (pl. civil advent, a civilek napja, személyi jövedelemadó civil 1% felajánlás kampány stb.).

Civil rendezvények

A Vármegyei Civil Napot 2015 óta szervezzük meg Miskolc Város Napjához kapcsolódóan a május 11-éhez legközelebb eső hétfőjén. Az időpont megválasztása szerencsés abból a szempontból is, hogy a rendezvény az SZJA 1% kampányt is segíti. A Civil Nap egyik célja, hogy a vármegyében működő civil közösségek megmutathassák

magukat a szélesebb közönség számára. Ennek érdekében biztosítjuk a színpadi és standszerű megjelenés lehetőségét. Minden érdeklődő találhat legalább egy olyan szervezetet, amelyhez érdemes tagként, önkéntesként, támogatóként vagy az SZJA 1%-ának felajánlásával csatlakozni. A másik fontos törekvésünk, hogy a szervezetek találkozzanak egymással, megosszák egymással a gondolataikat, illetve közös élményeket gyűjtsenek. Végül, de nem utolsó sorban a Civil Nap tanulási alkalmakat is kínál. Pódium beszélgetéseket, előadásokat, workshopokat kínálunk aktuális és sokakat érdeklő témákban.

Minden résztvevő szervezet talál legalább egy ötletet, beszélgetést, játékot, elgondolkodtató vagy vidám pillanatot, amely a javára válik. Az eseményt rendszerint a Miskolc M. J. Város Önkormányzatával és a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.-vel együttműködve szervezzük meg.

Az ERKE a Miskolci Egyetemmel, az ERGO Európai Regionális Szervezettel és a „Magyar a Magyarért” Népfőiskola Alapítvánnyal együttműködésben évente szervezi meg a Forrás és Innováció Civil Konferenciát. A Konferencia célja, hogy bemutassuk a civil szervezetek számára is elérhető hazai és európai programokat. De szándékunk, hogy a meghívott előadókon keresztül érzé-

kenyítsük a döntéshozókat és a döntéseket előkészítő szakembereket a civil szervezetek szerepvállalásának elfogadása iránt. Az eddigi konferenciákon foglalkoztunk többek között a Területfejlesztési Operatív Program PLUSZ, a Közös Agrárpolitika forrásaival, a Társadalmi Felzárkózási Stratégiával és Felzárkózó Települések Programmal, az Interreg Programmal, az ERASMUS+ lehetőségeivel, az egyetemi modellváltással, az Állami Számvevőszék által végzett ellenőrzések tapasztalataival, a Népfőiskolai Hálózat tevékenységének bemutatásával stb.

Az Avasi Borangolás Miskolc és a vármege emblematisz bor- és gasztronómia témájú fesztiválja. A program főszerzője a Miskolczi Borbarátok Társasága Egyesület. A négy napos májusi fesztivált évente 30-32 ezer ember látogatja. Az esemény különleges helyszínen, a Miskolc szívében található Avas hegy pincesorain valósul meg. A rendezvényen több száz vendéglátóhely és magánpince nyílik meg. A Borangolás széleskörű összefogást teremt, melynek részesei a civil közösségek is. A történeti Avashoz és a borkultúrához kapcsolódó szervezetek jelenléte természetes. De a program sikeréhez hozzájárulnak azok az önkéntesek is, akik az ünnepet előkészítő takarítási akcióban vesznek részt a Magyarországi Tisztasági Nagykövet Egyesület szervezésében, a pol-

gárőrök, akik a látogatók biztonságáról gondoskodnak, valamint a rendezvényen fellépő művészeti és hagyományörző csoportok tagjai. A fesztivál nyitott az adománygyűjtő és jótékonsági szervezetek irányában is, de magának a Borangolásnak is mindig van egy jótékony célú felajánlása. A poharak értékesítéséből befolyt bevételek egy részét a szervezők valamelyik, a történeti Avasért tevékenykedő civil szervezet számára ajánlják fel.

Kapcsolat a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Önkormányzattal

Évente adunk tájékoztatást a vármegye civil szervezeteinek helyzetéről az Önkormányzat szakbizottsága és a Közgyűlése felé. Tagjai vagyunk a Vármegyei Foglalkoztatási Paktum döntéshozó testületének. Közreműködünk a TOP_Plusz-3.1.3-23 „Helyi humán fejlesztések” című projekt munkacsoportjának munkájában.

Kapcsolat Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatával

Közreműködünk a polgárok és a civil közösségek részvételének fejlesztését célzó folyamatokban a Részvételi Labor külső szakértőjeként. Műhelybeszélgetéseket szervezünk a polgárok részvételével kapcsolatos témákban. Csatlakoztunk a klímasemleges város megteremtését célzó CoolMiskolc Programhoz.

Kapcsolat a Miskolci Törvényszékkel, Ügyészséggel és Ügyvédi Kamarával

Részt veszünk a Miskolci Törvényszék által szervezett Civil Kerekasztal munkájában. A munkánk iránti bizalmat mutatja, hogy a civil eljárásokban kiadott végzésekből a bíróság felhívja a szervezetek figyelmét a Civil Központ által biztosított segítség lehetőségére.

Együttműködés a térségi és vármegyei erősszervezetekkel

A térségi szintű képzések, rendezvények szervezése, illetve az információs és tanácsadó tartalmak terjesztése érdekében együttműködünk a LEADER Helyi Akciócsoportokkal, a Vármegyei Polgárőr Szövetséggel, a Vármegyei Tűzoltószövetséggel, a „Magyar a Magyarért” Népfőiskolai Alapítvánnyal. Évente szervezünk konferenciát a Miskolci Egyetemmel és az ERGO Európai Regionális Szervezettel együttműködve.

BUDAPEST

Területe: 525,12 km²

Lakónépessége: 1.671.004 fő

Kerületek száma: 23

Civil tükrő

- Budapesten 4934 alapítvány és 6174 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 20,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A fővárosi civil szektor összes éves bevétel 786,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 61,9%-át adja.
- A fővárosi civil szervezetek 24955 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 122 738 önkéntes tevékenykedik.
- A főváros civil központja: Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány

A Civil Központ küldetése

Stratégiai célunk, hogy a nagyvárosi körülmények között, azokhoz innovatívan igazodva, a lehető legjobban segítsük a hozzánk forduló, illetve az általunk elért budapesti civil szervezetek munkáját.

Budapest civil életének sajátosságai

Magyarországon a bejegyzett civil szervezetek száma a fővárosban a legmagasabb, így a civil szervezeti élet is rendkívül sokszínű, a civil szervezetek számos területen tevékenykednek. A nagyvárosi létből következő társadalmi közömbösség miatt a szervezetek sok esetben nem, vagy csak alig ismerik egymást, a szervezetek közötti együttműködés és az önkéntesek toborzásának nehézségei is komoly problémát jelentenek a budapesti civil szervezeteknek. Nem segíti az együttműködést, hogy a kerületi határok is valamennyire szintén elszigetelik egymástól a szervezeteket.

Az elmúlt évek során számos kihívás érte a civil szervezeteket Budapesten is. A budapesti civil központ online térbe helyezte át képzései és előadásai többségét, és az online tevékenység magas aránya azóta is jellemző maradt.

A pályázati források helyenkénti csökkenése és a korábbihoz képest magasabb inflá-

ció miatti többletkiadások is komoly nehézséget okoztak a civil szervezetek részének. Ezért kidolgozásra került és a programkínálatunk részévé vált a forrásteremtés alternatív formáiról szóló mini kurzus.

A Budapesti Civil Közösségi Szolgáltató Központ legerősebb alappilléreinek tekinthetjük a képzési szolgáltatásokat.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján az igény a korábbi heterogén összetételű csoportokról egyre inkább áttevődött a homogénebb csoportok felé. Ez azt jelenti, hogy a képzéseken a sok szervezettől delegált egy-egy résztvevő helyett egy-egy civil szervezettől többen is részt vesznek, sőt sok esetben a képzések témájára az adott szervezet maga tesz javaslatot, és az a civil központ munkatársaival kerül véglegesítésre. Így a civil szervezetek számára olyan képzések kerülnek megszervezésre, melyek speciális igényekre nyújtanak speciális megoldásokat, ezáltal is elősegítve a szervezet életét, szakmai fejlődését. Így egy pilot program keretében 2024-ben három civil szervezet is lehetőséget kapott arra, hogy a saját igényeiknek leginkább megfelelő képzést kapjon. A választott témák a mentális immunerősítés-energiamenedzsment, a hatékony kommunikáció és az önkéntes menedzsment voltak. A visszajelzések alapján a specifikus képzések kifejezetten hatékonyak bizo-

nyultak, mivel egy-egy civil szervezet meghatározó tagjai vehetett részt a képzésen.

Civil díjak, elismerések

A február 1-i Civilek Napjának népszerűsítésére a Budapesti Civil Központ az elmúlt években, két külön csoport megszólítását célozta meg.

2023-ban budapesti általános iskolás diákok számára hirdetett meg rajzpályázatot „Adományozás, önkéntesség, civil élet gyerekszemmel” címmel, és díjazta az első három helyezettet. 2024-ben pedig fotópályázatot hirdetett meg fővárosi civil szervezetek számára „Vidám civil pillanatok, avagy mi civilek mindenben meglátjuk az örömet” elnevezéssel. Az első három helyezett, valamint egy különdíjas kép itt is díjazásra került.

A nagyobb elérés érdekében ezek a pályázati felhívások a Civil Központ hivatalos Facebook oldalán keresztül, továbbá hírlevélben és az önkormányzati civil referensek együttműködésével kerültek meghirdetésre.

Mind a rajz-, mind a fotópályázat nagy siker volt, mivel a két pályázatra közel 150 pályamű érkezett.

Civil rendezvények

A pályázattíró képzéseinket évek óta nagy érdeklődés övezi, azonban sokak számára

egy teljes napra kiesni a munkahelyről nem megoldható. Erre a problémára reagálva került kidolgozásra a szakértőkkel közösen a Pályázatíró mini kurzus tematikája, mely az egésznapos képzésnél rövidebb, de az általános pályázati tájékoztatóknál hosszabb és részletesebb tudásanyagot ad a résztvevők számára. A civil szervezeti képviselők a kurzus során elméleti és gyakorlati tudáshoz is hozzájutnak, mely a későbbiekben segítheti a projekttervezés, pályázatírás folyamatát. Ez a típusú rendezvény a Budapesti Civil Központ egyik legsikeresebb programja.

2023. szeptemberében elindult a Társadalmi Vállalkozás Akadémia, mely egy komplex tudásanyagot felölelő kurzus. A résztvevők megismerkedhettek a társadalmi vállalkozás indításának első lépcsőfokaival, jogi és pénzügyi háttérével egyaránt. A Future Brunch vállalati börze elnevezésű rendezvény a Társadalmi Vállalkozás Akadémia zárásaként került megrendezésre. A húsz órás képzés elvégzése után a résztvevők a rendezvény keretében mutathatták be programjukat a vállalati kapcsolattartóknak. A program után több sikeres és hosszútávú együttműködés született. A Budapesti Civil Központ a jövőben kiemelten kezeli a vállalati és a civil kapcsolatokat, így a 2024-2025 évben függetlenül az Akadémiától is tervez rendezvényeket a témában.

A civil szervezetek megszüntetése és az ehhez kapcsolódó jogi procedúrák sokszor gondot okoztak a civil szervezetek képviselőinek és a Civil Központokban dolgozó kollégáknak, szakértőknek, így a témát alaposan körül járva kétalkalmas online rendezvény került megrendezésre a Civil Központban dolgozó kollégák számára. A képzés előadója a Fővárosi Törvényszék munkatársa volt.

A Budapesti Civil Közösségi Központ folyamatosan dolgozik azon, hogy a fővárosban működő kerületek önkormányzataival jó viszonyt ápoljon, hogy a helyi civilek munkáját a lehetőségek függvényében akár együtt is tudják segíteni, támogatni. Ennek érdekében a már meglévő kerületi kapcsolatokat felhasználva személyes találkozókat, valamint az egyes kerületbe különböző szakmai rendezvényeket, képzéseket szerveznek. Ezekben a rendezvényeken az adott kerületben működő szervezetek vesznek részt, és sok esetben megjelenik a kerület vezetése is, így az információszerezésen túl kapcsolatépítésre is van lehetősége a megjelenteknek. A kerületi kapcsolatok fenntartása és bővítése folyamatos cél, melynek érdekében telefonon, e-mailben vagy akár levél formájában keresik a kerületek civil ügyeivel – általában különböző munkakörben - foglalkozó munkatársaikat.

Folyamatos a kapcsolattartás a külhoni magyar civil szféra felé is. Így személyes egyeztetések voltak már Budapesten és Kolozsváron, legutóbb pedig a Temesvári Magyar Napok keretében egy szakmai panelbeszélgetésen vett részt Budapesti Civil Központ vezetője.

CSONGRÁD-CSANÁD

Területe: 4.264,55 km²,

Lakónépesség: 391.207 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 41%, többi város 35%, község 25%

Vármegyeszékhely: Szeged (158.829 fő)

Járások: Csongrádi, Hódmezővásárhelyi, Kisteleki, Makói, Mórahalmi, Szegedi, Szentesi

Települések száma: 60

Az 5000 fő alatti települések száma: 50

Civil tükrök

- A vármegyében 771 alapítvány és 1538 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 25,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2%-át adja. A civil bevételek

több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 1509 főt alkalmaznak, amelynek közel a háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a rész-munkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 14 296 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: Tisza-parti Civil Közösségéért Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Tisza-Parti Civil Közösségéért Egyesület, mint a Csongrád-Csanád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ címbirtokosa szolgáltató szemlélettel végzi segítő feladatát. Célunk, hogy szakmai felkészültségünkkel és kapcsolati tőkénk felhasználásával

sával tovább erősítsük a civilek szerepvállalásának lehetőségeit a vármegyében. Munkatársaink sok éves tapasztalata ad megfelelő alapot arra, hogy jelenlétünk a civilek életében folyamatosan elérhető, proaktív és tematikus legyen. Azért dolgozunk, hogy a társadalmi problémák megoldásában segítjük a szervezetek erőfeszítéseit, lehetőséget kínálunk számukra ismereteik bővítésére és hogy erősítsük a civil, az önkormányzati és a vállalkozói szféra együttműködését vármegyeszerte.

A vármegye civil életének sajátosságai

Csongrád-Csanád vármegye a civil szektor működését tekintve vármegyeszékhely orientált.

A vármegyei Civil Központ az ügyfelek szempontjából kedvezőbb helyszínre került a Klauzál térről a Mérey utcába költözéssel, hiszen közel van hozzá az adóhatóság és a kormányhivatal egyaránt, van parkolási lehetőség és tömegközlekedéssel is könnyebben megközelíthető, mint a korábbi iroda. A feladatellátáshoz használható helyiségek száma is bővült, most már egy kisebb előadóteremmel is rendelkezik szakembergárdánk, ahol előadásokat tarthatunk, képzéseket szervezhetünk, szakmai összejöveteleket rendezhetünk.

Kihívás a civil szervezetek megszólítása, elérése, ezért növeltük infokommunikációs szolgáltatásainkat. Az **online kommunikációs felületek használata** (weboldal, Facebook oldal, youtube csatorna) terén is előreléptünk: a közösségi médiában biztosított heti 4-5 bejegyzés (események előzetese, meghívója, az arról szóló fényképes tudósítások, a pályázati lehetőségek, adózási tanácsok megosztása, a Hírlevél közzététele), elérési esélyeit jelentősen javította TikTok és Instagram oldalaink megnyitása. Így, az állandó jelenlétnek, a megosztott hasznos információknak köszönhetően a közösségi médiában található felületeink követőszáma folyamatosan gyarapszik.

Kiemelt szerepet kapott a civil vezetők és képviselők tudásának gyarapítása szempontjából a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Társadalomtudományi Tanszékével kialakult partnerség. A tanszék, amely jelenleg alap- és mesterképzésben is képez civil szakembereket, szerepet vállalt abban, hogy a Miniszterelnökség által szervezett Civil szeminárium képzés ne csak az egyetemi hallgatói számára legyen elérhető, hanem ezeket az alkalmakat valamennyi civil szervezeti vezető látogathatta személyesen vagy online.

A **Civil Vezetői Klub** működésének eredménye az, hogy kialakult egy szakmai vezetői közösség, amely folyamatosan bővül, és egyre aktívabban vesz részt a civil központ feladatellátásában is azzal, hogy megfogalmazza a segítségnyújtásra vonatkozó igényeit, témajavaslatokat ad, rendezvényeit a központ által is népszerűsíti. Ennek hatására a Civil Központ programjainak is létrejött ezáltal egy stabil, vezetői bázisa, amely csatlakozik a központ kezdeményezéseéhez, részt vesz a programjain és népszerűsíti is saját ismeretségi körében azokat.

Civil díjak, elismerések

A Csongrád-Csanád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ három évvel ezelőtt alapította az Év Csongrád - Csanád Vármegyei Civil Szervezete és az Év Csongrád-Csanád Vármegyei Adományozója díjat, amelyre pályázati felhívással hívja fel a figyelmet.

Az Év civil szervezete felhívásra pályázni, vagy jelölni egyaránt lehet bármely Csongrád-Csanád vármegyében bejegyzett és legalább 5 éve sikeresen működő civil szervezetet, amely tevékenységével fontos társadalmi értékre irányítja rá a figyelmet, példaeértékű közösségteremtő munkát végez, és önzetlenégével kivívta szűkebb vagy tágabb környezetét elismerését.

Az Év adományozója díjra jelölni lehet bármely Csongrád-Csanád vármegyében bejegyzett és legalább 5 éve sikeresen működő vállalkozást, amely a társadalmi felelősségvállalás jegyében anyagi, vagy tárgyi adományokkal, a működés feltételeihez hozzájárulva segíti a civil szektor tevékenységét.

Pályázni a Civil Központ weboldalán www.recic.hu/csongrad közzétett adatlapokon lehet.

A szakmai zsűri (tagjai: a civil központ képviselője, a civil szakma képviselője és a Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott Társadalomtudományok Tanszékének képviselője) három civil szervezetnek ítéli oda a díjat, amely egyenként egy dísztárgyból, egy díszoklevélből és 50 ezer forint értékű vásárlási utalványból áll.

Civil rendezvények

A 2023-as esztendő mérföldkő volt a határon túli civil szervezetekkel való együttműködés erősítésében.

A Nemzeti Összetartozás jegyében hagyományteremtő szándékkal megszerveztük a Civilek határok nélkül elnevezésű programot az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkkal közösen. Rendezvényünket arra alapoztuk, hogy a Csongrád-Csanád vármegyében bejegyzett civil szervezetek

között számos olyan van, amely jól működő, több éves múltra visszatekintő kapcsolatokat ápol határon túli, hasonló céllal létrejött civil szervezetekkel. Az eseményen öt ilyen példaértékű együttműködés bemutatására teremtettünk alkalmat, 2023. június 2-án, a magyar állam bölcsőjeként számontartott helyen, az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban. A rendezvény célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a civil szervezetek szerepére a nemzet határokon átnyúló egysítésében.

A park Látogatóközpontjában egy szakmai előadássorozat keretében a civil szervezetek a határon átnyúló kapcsolataik kialakulását és tartalmát mutatták be 10 percben.

A szervezetek és a bemutatott együttműködések területe:

- A Meritum Kulturális és Művelődési Közhasznú Egyesület, valamint a Gruppo Speleologico Carsico (Karszti Barlangász Csoport Olaszország) együttműködése az I. világháborús Doberdói hadszíntér csatatérkutatásai és a hadisírok gondozása érdekében.
- A Magyar Ifjúsági Sport és Rekreációs Egyesület és partnerszervezetei: a Törökkanizsáért Egyesület, a MIDESZ- Magyar Ifjúsági Demokrata Szövetség Nagyszalonta, és a Comenius Gimnázium Zseliz

ERASMUS program támogatással működő projektje.

- A Sándorfalvi Sólymok Íjász Egyesület és a horgosi Apollon Íjászkör együttműködésének bemutatása.
- A Maros-parti Veteránjárműveket Kedvelők Sportegyesülete, az Old Timer Klub Subotica és a Retromobil Klub Arad együttműködése
- A temesvári Eszterlánc Kulturális Egyesület és a Szeged Néptáncegyüttes szakmai együttműködése.

2024-ben Könyvet a szórványba! elnevezéssel könyvgyűjtést szerveztünk a Nemzeti Összetartozás napjához kapcsolódóan. Civil Központunk a Csongrád Megyei Honismereti Egyesület által szervezett X. Honismereti Regionális Civil Találkozó programjához kapcsolódva tette közzé felhívását a sajtóban és a közösségi médiában, amelyre mindössze pár nap alatt óriási mennyiségű könyvadomány érkezett. A könyvgyűjtési akció apropója az volt, hogy a temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum évek óta várja a tanév végéhez közeledve a jutalom vagy díjkönyvadományokat, amelynek köszönhetően, a Temesváron, vagy a környék magyar tanyenyelvű iskoláiban tanuló, legszorgalmasabb diákokat értékes olvasnivalóval ajándékozta meg. Mivel az intézmények nem kapnak erre támogatást a fenntartóktól, minden év-

ben gondot jelent a hasznos ajándékok beszerzése.

A Civil Központ felhívásához több szervezet és intézmény munkatársai, illetve magánszemélyek csatlakoztak, melynek köszönhetően a családi könyvespolcokról az adományok közé kerülhettek a gyermek- és ifjúsági irodalom örökérvényű alkotásai, de érkeztek gyönyörű ismeretterjesztő albumok, képes gyermekbibliák, verseskötetek is. Természetesen régebbi kiadású és szemmel láthatóan sokat olvasott adomány kötetek is érkeztek, ezek az iskolai könyvtárakba kerülnek, itt szolgálhatják majd a jövőben az olvasás örömét. A gyűjtés sikeréhez hozzájárultak a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal munkatársai, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Csongrád-Csanád Vármegyei Igazgatósága munkatársai, a Makói Általános Iskola pedagógusai és diákjai, a Fatima Ház Alapítvány, a Szegedi Vasúttörténeti Alapítvány és több magánszemély.

Szakmai együttműködést alakítottunk ki a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Társadalomtudományi Tanszékével, részt veszünk a Civil szféra fejlesztéséért munkacsoport munkájában, a Csongrád-Csanád Vármegyei Bűnmegelőzési Tanács partnerszervezete vagyunk.

FEJÉR

Területe: 4.358,59 km²

Lakónépessége: 419.565 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 23%, többi város 37%, község 40%.

Vármegyeszékhely: Székesfehérvár (95.915 fő)

Járások: Bicskei, Dunaújvárosi, Enyingi, Gárdonyi, Martonvásári, Móri, Sárbogárdi, Székesfehérvári

Települések száma: 108

5000 főnél kisebb települések száma: 95

Civil tükör

- A vármegyében 629 alapítvány és 1 429 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétel 38,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 3,1%-át adja. A civil bevétel

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 1795 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 14 710 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Echo Innovációs Műhely

A Civil Központ küldetése

A Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ küldetése a partnerség építése a civil szervezetek, a vállalkozások, az önkormányzatok és a kormányzati intézmények között annak érdekében, hogy a helyi társadalmi problémák megoldására közösen találjuk meg a leginnovatívabb megoldásokat, melyek megvalósításában kiemelt szerepet kell betölteni a vármegyei nonprofit szervezeteknek.

A vármegye civil életének sajátosságai

Fejér vármegye az ország gazdaságilag egyik legfejlettebb területe, melynek déli része erősen belső periférikus jelleget mutat. A szervezetek száma és aktivitása döntően a vármegyeszékhelyre koncentrálódik. A szervezetek forrásfelvevő képességét is

döntően ez határozza meg, így a civil szektor erősen megosztott. A vármegyeszékhely civil szervezetei az átlagnál jobb anyagi körülmények között tudnak működni, döntően a sport, kultúra és az oktatás valamint az egészségügy területén. Székesfehérvár kedvező fekvésének, magasan kvalifikált szakembereinek és ipari hagyományainak köszönhetően a térség kiemelt jelentőségű gazdasági szereplője. Sok multinacionális vállalat telepedett meg a városban, melyek komoly társadalmi felelősségvállalási programmal segítik a helyi civil szervezeteket.

Ezzel szemben a vármegye periférikus térségeiben, ahol sem a helyi vállalkozók sem pedig az önkormányzatok érdemben nem tudják támogatni a civil szervezetek munkáját nélkülözhetetlen a központi pályázatokon való sikeres szereplés. Ezen szervezetek jellemzően a hagyományörzés, a polgárörtség, a szabadidős és hobbi, valamint a szociális szolgáltatásokat kiegészítő területen működnek. Képzési igényeik is ennek megfelelően alakulnak.

A Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ munkája során támaszkodni tud az erős térségi identításra, a vidéki szervezetek összefogására, a kiváló megyei önkormányzati, kormányhivatali, kamarai és az egyetemi kapcsolatrendszerére.

Helyi szükségletekhez igazodva képzéseket szervezünk önkéntes menedzsment, pályázati és forrásteremtés területen.

Önkéntes menedzsment képzésünk során az Önkéntesek Hete rendezvényhez kapcsolódóva mind a fogadó szervezetek, mind pedig a leendő önkéntesek számára adunk hasznosítható tudást.

Pályázati menedzsment és a forrásteremtés témakörében pedig igazodva a pályázati ciklusokhoz szervezzük képzéseinket, ezzel is hozzájárulunk a sikeres pályázatokhoz és a források szabályszerű felhasználásához és az elszámolásához.

Civil díjak, elismerések Díjak, amelyek odaitélésében a Civil Központ szerepet játszik:

A Fehérvári Fogyasztókért szakmai díjon, a városban működő helyi vállalkozások és cégek indulhatnak, akik működésük során a társadalmi felelősségvállalás mentén a felelősségteljes etikus piaci magatartást szem előtt tartva nyújtják szolgáltatásukat.

A Civil Központ által alapított díjak:

A Legjobb Önkéntes és Közösségi szolgálat díj célja, hogy elismerjük és megünnepeljük azokat az önkénteseket és közösségi szolgáltatókat, akik munkájukkal és elkötelezettségükkel támogatólag hatnak a vármegye és a város civil életére.

Civil rendezvények

Önkéntesek Hete a Civil Központban

Az Önkéntesek Hete alkalmából több éve hagyományosan június első hetében programsorozatot szervez a Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a Fehérvári Civil Központ előtti téren. Kiállításmegnyitó, civil szervezeti bemutatók, önkéntes menedzsment képzés és kihelyezett osztályfőnöki órák népszerűsítik az önkéntességet a fiatalok körében.

A civilek, a civil szervezetek felelősségvállalása, társadalmi munkája, jelenléte teheti jobbá az élet számos területét. Ebből az elgondolásból született meg az a programsorozat, melyet a Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szervez már több éve, a programsorozat részeként pályázati felhívást tesz közzé, azzal a céllal, hogy megtalálja Fejér vármegye legjobb, civil kezdeményezésű programját. A hagyományteremtő felhívásra minden évben számos pályamunka érkezik, a legjobb kezdeményezéseket, ötleteket 3 tagú zsűri bírálja el, egy kültéri tablókiállításon mutatkozhatnak be, amelyet interaktív módon is megtesznek a hét folyamán a Civil Központ előtti téren. A tablókiállítás megnyitóján az elismerő oklevelek átadását követően számos programelem hívatott népszerűsíteni az önkéntességet és a közösségi kezdeményezéseket.

A programsorozat részeként Fejér vármegye különböző középiskoláiban osztályfőnöki órákon népszerűsítik a civil szervezeteket és az önkéntességet a Civil Központ munkatársai.

Városi Civil Nap (Székesfehérvár)

A rendezvényen a városban működő több mint 50 civil szervezet és közösségi aktivitás bemutatkozására van lehetőség, minden évben szeptember első hetében kerül megrendezésre a városi Civil Nap. A kihegyezett standok, színpadi és utcai produkciók révén a civil szervezetek mutathatják be aktivitásukat a lakosság felé. Ezen túl igazi közösségi rendezvénné nőtte ki magát az évek alatt.

A Fejér Vármegyei Közösségi Szolgáltató Központ folyamatos együttműködést épített ki Székesfehérvár Polgármesteri Hivatalával, velük közösen megalkotva a város civil startégiáját. Szoros együttműködésben dolgozunk Fejér Vármegye Önkormányzatával és a vármegyében működő Önkormányzatokkal. Számukra térségi fórumokat, tanácsadásokat szervezünk, részt veszünk a helyi közösségfejlesztésben. Közös programokat szervezünk a Fejér Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamarával, együtt szólítjuk meg a piaci szektor szereplőit, ezáltal hidat képezve a civil szervezetek és a vállalkozások

között. A civil szervezetek mint foglalkoztatók helyzetét segítjük elő a Fejér Vármegyei Kormányhivatallal való szoros együttműködésünk által.

GYŐR-MOSON-SOPRON

Területe: 4 207,68 km²

Lakónépessége: 471 309 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszék-hely 28%, többi város 30%, község 42%.

Vármegyeszékhely: Győr (130 020 fő)

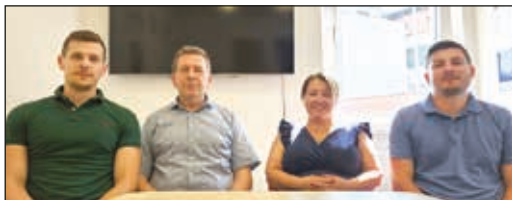
Járások: Csonnai, Győri, Kapuvári, Mosonmagyaróvári, Pannonhalmi, Soproni, Téti

Települések száma: 183

5000 főnél kisebb települések száma: 175

Civil tükör

- A vármegyében 720 alapítvány és 1 783 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,7%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 25,6 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1800 főt alkalmaznak, amelynek a háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektor-

ban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.

- A civil szervezeteknél 14 341 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

A Civil Központ küldetése

A Győr-Moson-Sopron Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ küldetése, hogy a vármegye összes civil szervezete megfelelő támogatásban részesüljön és működésük zökkenőmentes legyen. Ezen célkitűzést az évről évre növekvő tanácsadási órák számával próbáljuk elérni, melyet már második évben két alirodánkban Mosonmagyaróváron és Sopronban is személyesen igénybe tudnak venni a civil szervezetek. Ezen kívül próbáljuk a vármegye sajátosságainak megfelelően kialakítani képzéseinket és információs rendezvényeinket, azonban az új trendekkel is próbáljuk megismertetni a civileket, ezért szerveztünk a forprofit szférával kerekasztal beszélgetést, melyből nagyon sokat tanulhattak, és a 2024-es év-

ben ezért szeretnénk a mesterséges intelligenciával kapcsolatos képzést is nyújtani az érdeklődőknek.

A vármegye civil életének sajátosságai

Győr-Moson-Sopron vármegye egyik erőssége, hogy két országgal is határos, azonban ez a munkavállalókra nagy hatással van a vármegyében. Rengetegen ingáznak a szomszédos országokba dolgozni. Ez a civil életen is meglátszik, hiszen inkább az idősebb korosztály jelenik meg a civil szervezetek tagjai közt, mivel a fiatalabb korosztálynak egyre kevesebb ideje jut munkán kívüli tevékenységekre. A vármegye egyik legnagyobb kihívása a civil szervezetek átadása a fiatalabb generációnak, valamint a fiatalok bevonása a civil élet körforgásába.

Emellett a vármegye egyik nagy erőssége, hogy számos meghatározó vállalat található Győr-Moson-Sopronban, melyek részt vesznek a társadalmi felelősségvállalásban és támogatják lehetőségükhöz mérten a civil szervezeteket.

A vármegyei Civil Központban a sajátosságokra odafigyelve olyan képzéseket, információs napokat kínálunk a civil szervezeteknek, melyeknek nagy hasznát tudják venni. Minden évben tartunk informatikai és pályázati felület használattal kapcsolatos képzéseket, pályázati információs napokat,

önkéntességgel kapcsolatos képzéseket és 2023-ban először három kerekasztal beszélgetést is szerveztünk a forprofit és civil szféra kapcsolatáról és az adománygyűjtés technikáiról, melyet a vármegyében nagy számban kamatoztatni is tudnak a civilek.

Civil díjak, elismerések

Díjak, elismerések, amelyek odaítélésében a civil központ szerepet játszik:

- Megye Civil Szervezete díj,
- Civilként a köz szolgáltatáért díj,
- Mosonmagyaróvár Város Civil Társadalmáért díj,
- Mosonmagyaróvári Mecénás díj,
- Mecénás különdíj,
- Az Év Civil Szervezete díj.

A Civil Központ által alapított díjak:

- Megye Civil Szervezete díj,
- Civilként a köz szolgáltatáért díj

Civil rendezvények

Civil Nap

Győr-Moson-Sopron vármegyében 2023-ban 3. éve került megrendezésre a Civil Nap, melyen a vármegye bármely civil szervezete részt vehetett.

A Civil Napon kerül átadásra a Vármegye Civil Szervezete díj, Civilként a köz szolgáltatáért díj. A rendezvényen a díjátadók és

köszöntők mellett helyi társulatok előadásait is élvezhetik a megjelentek, valamint megtekinthetik vármegyei civil szervezetek színes standjait.

2023-ban Németh Zoltán, a vármegyei közgyűlés elnöke, Szalay-Bobrovniczky Vince civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, valamint dr. Iváncsics János, Mosonmagyaróvár város alpolgármestere és a Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány ügyvezetője is részt vett a Civil Napon.

Civil kerekasztal a forprofit szférával

A civil kerekasztal a forprofit szférával egy három állomásból álló programsorozat, mely célja a forprofit szervezetek és civil szervezetek közötti együttműködések kialakítására irányult. Főként olyan már jól működő vagy a jövőben alkalmazható technikákat vitattak meg a meghívott vezetők, melyek mindkét oldal számára gyümölcsözőek lehetnek, ezáltal pedig egy hosszú távú kapcsolat alakulhat ki köztük.

HAJDÚ-BIHAR

Területe: 6.210,78 km²

Lakónépessége: 520.646 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 38%, többi város 42%, község 20%.

Vármegyeszékhely: Debrecen (201 582 fő)

Járások: Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Debreceni, Derecskei, Hajdúböszörményi, Hajdúhadházi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói, Nyíradonyi, Püspökladányi.

Települések száma: 82

5000 főnél kisebb települések száma: 62

Civil tükrő

- A vármegyében 827 alapítvány és 1 656 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 26,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,1%-át adja. A civil bevéte-

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 2096 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 13 878 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: Civilek a Fiatalokért Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Hajdú-Bihar Vármegyei Civil Központ küldetése a helyi civil szervezetek támogatása és erősítése. Ennek érdekében különböző szolgáltatásokat nyújt, például szakmai tanácsadást, képzéseket, pályázati információkat és közösségépítő programokat. A központ célja, hogy elősegítse a civil szervezetek együttműködését, hatékony működését és fenntarthatóságát, valamint, hogy támogassa a helyi közösségek fejlődését és összetartozását.

A vármegyei civil életének sajátosságai

Az irodában tartott térítésmentes tanácsadásokon túl a kistérségekben történő, kihelyezett információs napokkal (Partnerségi Napok) biztosítunk célirányos információáramlást.

Városunkban a szociális és karitatív területen kiemelkedő munkát végző civil szervezeteket összefogó Karitatív Testülettel jó kapcsolatot ápolunk. A feladatok sikeres megvalósításának érdekében kölcsönösen segítjük egymás munkáját. A Testület feladatellátásához alkalmanként egyesületünk tagjai önkéntes munkavégzéssel is hozzájárulnak.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a fiatalokhoz mind közelebb hozhassuk a civil szféra munkájának megismerését. Ezt megcélozva rendhagyó osztályfőnöki óra keretén belül egy társasjáték bevonásán keresztül ismertetjük meg a fiatalokkal a civil életet. 2021 óta minden évben megszervezzük az „Országos Civil szervezeti vezetőképző workshop” nevet viselő előadássorozatot. Az online előadássorozat célja elméleti és gyakorlati tudás, tapasztalatok átadása, megvitatása, amelynek segítségével képessé válnak a résztvevők az általuk irányított civil szervezetek fenntarthatóságának megteremtésére, céljaik sikeres megvalósítására, források si-

keres bevonására, azok hatékony elköltésére, kommunikációjuk hatékonyságának maximalizálására és a növekedésük biztosítására.

Minden év decemberében megrendezésre kerül a „Civil Piknik” elnevezésű rendezvényünk. A rendezvény immáron hagyományteremtő módon, kötetlen hangulatban teremti meg a széleskörű partnerség kialakításának lehetőségét a vármegyében működő civil szervezetek számára.

Civil díjak, elismerések

A Hajdú-Bihar Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2019 óta adja át „AZ ÉV HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI CIVIL SZERVEZETE” című díjat. A cím adományozásának célja, hogy elismerésben részesítsük azt a civil szervezetet, amely Hajdú-Bihar vármegyében kiemelkedő tevékenységet folytat, a közösség aktív résztvevője.

Civil rendezvények

Minden év decemberében megrendezésre kerül a „Civil Piknik” elnevezésű rendezvényünk. A rendezvény immáron hagyományteremtő módon, kötetlen hangulatban teremti meg a széleskörű partnerség kialakításának lehetőségét a megyében működő civil szervezetek számára.

Egyesületünk a nagyszalontai Magyar If-

júsági Demokrata Szövetség Nagyszalonta (MIDESZ), 2016-tól együttműködési megállapodás keretén belül működtet civil központi információs és tanácsadó irodát, amely folyamatos, heti rendszerességgel folytat tanácsadási és érdekképviseleti tevékenységet.

Hajdú-Bihar Vármegye Önkormányzatának TOP_PLUSZ-3.1.1-21-HB1-2022-00001 azonosító számú, „Hajdú-Bihar megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés” című projekt Foglalkoztatási Fórumának tagja egyesületünk.

Valamint 2024 év elején kötöttünk együttműködési megállapodást Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatával a „Helyi identitás erősítése és szolgáltatásfejlesztés Debrecen-Józsa városrészen” című projekt kapcsán.

HEVES

Területe: 3637,18 km²

Népessége: 287 533 fő

Népesség megoszlása: vármegyeszékhely 18%, többi város 29%, község 53%

Vármegyeszékhely: Eger (50 018 fő)

Járások: Belpátfalvai, Egri, Füzesabonyi,

Gyöngyösi, Hatvani, Hevesi, Pétervásárai

Települések száma: 121

5000 főnél kisebb települések száma: 115

Civil tükrök

- A vármegyében 533 alapítvány és 1 070 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 15 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,2%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 972 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 8 289 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Egri Norma Alapítvány

A Civil Központ küldetése

Ügyfélbarát szemléletet alkalmazunk: nem marad megválaszolatlan e-mail, fel nem vett telefon, meg nem oldott probléma.

A Bírósággal kötött együttműködési megállapodás egyik pontjának köszönhetően, folyamatosan küldik hozzánk az ügyfeleket teendőik orvoslására.

Szemléletünk egyik alappillére a proaktív hozzáállás. Sok esetben az 5-10 perces adminisztráció után, egyfajta mentális segítségnyújtást is igényelnek az ügyfelek.

Összetett feladatkör a nonprofit szektorban dolgozni. Számos részképességgel, készséggel kell rendelkezni a központ munkatársainak. Rugalmasság, időbeosztás, reziliencia, kiváló kommunikációs képesség (írásbeli és szóbeli), de ugyanakkor monotonia tűrés, pontosság is. Az osztályfőnöki órák tartásához pedig pedagógus véna és nem utolsósorban humor szükségeltetik. Projektmenedzsment, stratégiai gondolkodás, elemző készségek, hálózat- és partnerépítési készségek. Jártas legyen az adomány-szerzésben, digitális műveltségben. Érzékenység, etikus magatartás jellemezze.

Igyekszünk ezeket a prioritásokat figyelembe véve dolgozni a mindennapokban.

A vármegye civil életének sajátosságai

A civil szektor számára elérhető szolgáltatások nagyban függenek attól, milyen településen végzik tevékenységüket. Kisebbségi településeken elsősorban egymással fognak össze az egyesületek és alapítványok, valamint a helyi önkormányzatok azok, akik támogatni tudják őket, terembérléssel, egy közös rendezvény megvalósításával, akár pedig pénzbeli támogatással is.

A vármegye nagyobb településein, városokban szinte mindenhol van egy Civil Alap, amely egy önkormányzati forrás a településen működő civil szervezetek szakmai munkájának támogatására. Ez nagyjából 100-200-300 ezer Ft összeget szokott jelenteni, amely számukra hatalmas segítség, hiszen sokszor csak ez az egyetlen forrásuk arra, hogy megszervezzék a minden évben megszokott rendezvényüket, ki tudják fizetni a bérleti díjukat vagy cateringet biztosítani a programjukra.

Infrastrukturális lehetőségeiket tekintve a vármegye számos településén működnek Civil Házak, amik a közösségfejlesztés helyszínül szolgálnak az adott településen. Ezek jellemzően kulturális házak, művelődési központok, ahol az aktív szervezetek rendezvényeiket, gyűléseiket tarthatják, székhelyeiket is bejegyezhetik, jellemzően térítésmentesen. A szükséges minimális feltételek is (bútorok,

projektor, vetítívászon, hangosítás, műszaki és szervezői segítségnyújtás) is szinte mindenhol rendelkezésükre tud állni a Civil Házakban. A nagyobb városokban meg tudják szervezni évről évre a civil napokat, ahol több szervezet összefogva tudja bemutatni tevékenységét, és a civil szféra sokszínűségét (Füzesabony – Civil Expo, Eger – Civil Ünnepe, Hatvan – Civil Sokadalom stb.)

A vármegye mind a hét városában civil referensek is segítik a településen tevékenykedő szervezetek munkáját. Sajnos azonban elmondható, hogy nem fő tevékenységként végzik a civil szervezetek segítségét, hanem sport és/vagy kulturális munkakörrel is bírnak, így jelentősen kevesebb energiájuk és idejük marad a civilekre.

Mindennapi működésüket tekintve kevesükre mondható el az, hogy pénzt tudjanak költeni ügyvédre, aki megírja a változásbejegyzésüket / alapszabályukat, egyéb jogi ügyüket, másrészt mindössze pár jogász van a vármegyében, aki konkrétan civil szervezetekre van specializálódva, így nagy segítség számukra az igénybe vehető ingyenes jogi segítségnyújtás. Könyvelő terén hasonló a helyzet, itt is kevés szakember tudja ellátni a speciális nonprofit szervezetek könyvelését, beszámolását.

Gyakran kihívást jelentenek a vidéki civil szervezetek információhoz való juttatása,

bevonása a képzésekre, rendezvényekre. Sajnos vannak járások, ahol kevésbé lehet őket mozgósítani. Vármegyénkben a belápatfalvi járás az, ahol a legkevesebb az érdeklődés, ami egyrészt köszönhető a civil szervezetek kis létszámának, másrészt a bejegyzettek sem végeznek aktív tevékenységet.

Erőssége és különlegessége a szektornak az Egerben működő Civil Kerekasztal, mely több évtizedes múltra vezethető vissza. Idén Gyöngyösön is szerveződött, illetve más, kisebb városokban is próbálkoznak az alakítással.

Felmértük a szervezetek és képviselők igényeit a rendezvényeinken és egyértelműen azt a választ kaptuk, hogy van részükről érdeklődés a képzésekre. Fontos felhívni a figyelmüket a vállalkozói szférával való kapcsolat megerősítésére, hiszen ez alapja lehet a saját lábukon való megállásnak, a szektor megerősödésének, a támogatások, adományok gyűjtésének. Sajnos ezzel igencsak hadilábon állnak a szervezetek, így e céllal szerveztünk adományozással, önkéntességgel kapcsolatos képzést, melyre nagyvállalatok képviselőit hívtuk meg előadónak. Olyan banki, cégvezetőket, akik fontosnak tartják a témát, a szektort, és élen járnak a támogatásukban, másrészt olyan civileket, akiknek sikerült a szektorral való közelebb kerülés által adományokat gyűjteni, és jó

példáikat bemutatva segítségükre lennének a szervezeteknek érdekérvényesítési képességük fejlesztésében.

A számítógép-kezelési és informatikai képzés szintén hiánypótló, hiszen a szervezetekre jellemző elöregedés azzal is jár, hogy számukra nehezebb az online pályázati felületen való tevékenykedés, az ÁNYK-programban való munka a változásbejegyzések, kötelező Céghalálal járó teendők kapcsán.

Civil díjak, elismerések

„Pro Agria“ szakmai díj

„Pro Agria” szakmai díj adományozható a nevelés, oktatás területén kiemelkedő, vagy tartósan magas színvonalú tevékenységet végző pedagógusnak vagy más szakembernek. A díjból évente 3 díj adományozható, amelyből egy a civil szférában tevékenykedő szervezet vagy személy részére adományozható. A kitüntetésre ajánlást bárki tehet. Az ajánlást Eger Megyei Jogú Város Jegyzőjéhez kell benyújtani.

Pro urbe Hatvan városért díj”- Hatvan

A díjakat olyan személyek és szervezetek kapják meg, akik munkájukkal a közösséget támogatják, s öregbítik a település hírnevét.

„Pro urbe díj”- Heves

„Pro Urbe Heves” díj adományozható annak a természetes személynek, jogi személynek, jogi személyiséggel nem rendelkező

szervezetnek, aki, vagy amely a város gazdasági életében, a városfejlesztésben, a város közéletében, a tudomány, a művészetek területén, az egészségügy, oktatás, nevelés, sport területén kiemelkedő, eredményes munkát végzett. Az elismerés átadására minden évben az augusztus 20-i díszünnepségen kerül sor.

Civil rendezvények

Mozdulj, válassz sportot Egerben!

Sportválasztó rendezvény, ami a helyi és környékbeli sportegyesületeknek ad bemutatkozási lehetőséget. Több mint 10 éve szeptemberben az Agria Park udvara ad helyszínt a sportválasztó napnak, 15 és 19 óra között. Egy időben, egy helyen több mint húsz sportegyesület mutatkozik be szombaton. Egy szerencsekerekes játék is kapcsolódik a naphoz. Ha 21 helyszínből tízet meglátogatnak a gyerekek és pecsétet gyűjtenek, akkor forgathatnak a keréken, és izgalmas nyeremények várnak rájuk. Ezzel még inkább motiváltabbá válnak, hogy kipróbálják az egyes sportágakat. Majorettel, hastáncosokkal, valamint a küzdősportokkal, jógával és a jégkoronggal is megismerkedhetnek az érdeklődők. Nem csak gyerekeknek kínálnak választási lehetőséget, lesz például babakocsi fitness is az anyukáknak. Idén a majd 1000 ember által látogatott rendezvényre véradást is szervezünk.

Nemzetközi joganap

A **Nemzetközi Joga Napot** több évben is megünnepeltük Egerben. Első alkalommal az Egri Norma Alapítvány, mint Civil Szolgáltató Központ szervezte meg az Eszterházy téren. Azóta többször is megrendezésre került, 2017-ben, 2018-ban és 2019-ben és 2024-ben is.

A pandémia véget vetett a közösségi rendezvények megtartásának, aztán az Egri jogá klub szervezésében kelt újra életre a jogá nap.

Ezen alkalmak különlegessége, hogy különböző jogá irányzat képviselői tartanak rövidített órát az érdeklődők számára, ezzel népszerűsítve a jogázást és megkönnyítve a sokszínűség közötti választást. Mert a jogá nem csak egy sport, hanem egy életforma, melyben a test és a szellem egyszerre épül és töltődik. Az eseményt az Indiai Nagykövetség munkatársai nyitják meg.

További eredményeink:

- a Heves Vármegyei Önkéntes kerekasztal létrehozása;
- tagság a Heves Vármegyei Értéktár Bizottságban;
- az Egyedülálló Szülők Klubjának működtetése;
- Együttműködési megállapodás a Heves Vármegyei Kormányhivatallal
- tagság a TOP_PLUSZ-3.1.3-23 „Helyi humán fejlesztések” pályázati projekthez

kapcsolódóan létrehozott munkacsoportban.

További kiemelt programjaink:

- Magyar Honvédség -Kadét kupa;
- Múcsarnok- HelyiÉrték | III. Építészeti Nemzeti Szalon 2024- I. vh. emléksztány kiállítás;
- Kapcsolódás a 72 óra kompromisszumok nélkül országos rendezvényhez a vármegyében;
- Gyere le a térre! Program és kultúra a szomszédban-projekt;
- Gombaszögi Nyári Fesztivál-kiállító;
- Erasmus+ program- előadó
- TOP_PLUSZ-3.1.3-23 számú, „Helyi humán fejlesztések” című pályázati felhívás -*munkacsoport*
- Gombaszögi Nyári Fesztivál-*kiállító*
- Erasmus program- *előadó*

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

Területe: 5.581,63 km²

Lakónépessége: 356.388 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 19%, többi város 54%, község 27%

Vármegyeszékhely: Szolnok (67.126 fő)

Járások: Jászapáti, Jászberényi, Karcagi, Kunhegyesi, Kunszentmártoni, Mezőtúri, Szolnoki, Tiszafüredi, Törökszentmiklósi

Települések száma: 78

5000 főnél kisebb települések száma: 59

Civil tükör

- A vármegyében 482 alapítvány és 1 032 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 11,5 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 0,9%-át adja. A civil bevéte-

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 856 főt alkalmaznak, amelynek a háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 9 293 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: Contact Mentálhigiénés Konzultációs Szolgálat

A Civil Központ küldetése

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ, mivel az Alföld szívében található, mindenfelől vármegyékkel körülvéve, így nem csak a civil szervezetekkel, de a környékbeli Civil Központok vezetőivel, munkatársaival is szoros kapcsolatot, kölcsönös együttműködést alakított ki az elmúlt több mint 10 év során. Nem csupán Szolnokon, de a vármegyéből bárholnan érkező civil szervezetnek nyújtunk szolgáltatást, rendezvényeinken szívesen látjuk: fontos, hogy tudják, hogy ránk hosszú távon is számíthatnak és nem csupán személyesen, de online térben is segítjük őket, ha arra van szükség. A CKSZK feladata: több száz vármegyei civil szervezet folyamatos szakmai és infrastrukturális támogatása.

A vármegye civil életének sajátosságai

Földrajzi tagolódása miatt a vármegye civil szervezetei is lokálisan működnek leginkább. A vármegyében található önkormányzatok lehetőségeikhez mérten segítik a civil szervezetek működését, általában elmondható, hogy a Jászságban található önkormányzatok nagyobb volumenben támogatják civil szervezeteiket.

Szolnok Város Önkormányzata és civil szervezetek közötti párbeszédet a város kereszttalai által alkotott Civil Tanács segíti. Az önkormányzati bizottságokba a Civil Kereszttalok jelölhetnek delegáltakat. A Civil Tanács Civil Központ általi működtetése és felépítése példaértékű az országban.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a helyi igényekhez igazította a tematikus workshopjait. Szintén igényekre reagálva született meg a Civil szervezetek tudástára interaktív tudásátadó előadás sorozatunk, továbbá hívtuk életre a vármegyében egyedülálló módon a Civil Állásbörze Portálunkat. Szolgáltatásainkat bővítve bevezettük a teljes körű rendezvényszervezés és catering szolgáltatásainkat. Ahhoz, hogy a szervezeti vezetők bármikor hozzáférjenek az átadott tudásanyaghoz tematikus gyakorlati videó sorozatot indítottunk, továbbá lehetővé tesszük online történő tanácsadások igénybevételét is.

Civil díjak, elismerések

Szolnok város kitüntetéseiben és díjak odaítélésében is nagy szerepet vállal a Civil Központ. A Tiszavirág Turisztikai Díj, Adorján Ildikó-díj, Kátay Endre-díj véleményezésében is segítünk.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Központ a 2019. évben hagyományteremtő szándékkal alapította meg a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Díjat. A díj minden olyan személynek, illetve szervezetnek adományozható, aki Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei civil szervezetként, vagy szervezet tagjaként kimagasló tevékenységet folytat, illetve folytatott. A javaslatot az e célra létrehozott munkacsoport véleményezi. A döntést a CONTACT MKSZ elnöksége hozza meg. A díj egy oklevélből áll. A díj a tárgyévi Civilek Napja rendezvénysorozat keretén belül kerül átadásra.

Civil rendezvények

2023-ban már 20. alkalommal került megrendezésre a Civil Kavalkád. A rendezvényen a vármegyei civil szervezetek részére lehetőséget teremtünk, hogy standoknál bemutassák az általuk készített terméket, nyújtott szolgáltatást, illetve egész napos színpadi produkciók váltják egymást. Az utóbbi években egyre nagyobb méreteket öltött a rendezvény, már a Kossuth tér is lassan kicsinek bizonyul,

annyi civil szervezet szeretne ilyenkor bemutatkozni. A tematika minden évben más egy kicsit, de a magas színvonal garantált. Visszatekintve az eltelt 20 évre, összesen mintegy 28.000 látogatót fogadtak a szervezők, 1570 civil kiállítót és 780 színpadi produkcióval ismerkedhetett meg a Civil Kavalkád nagyközönsége. A rendezvényre megjelenő Civil Forrás különszámban pedig 1882 civil szervezet mutatkozott be a 16 év alatt.

Ez idáig már 14 alkalommal valósítottuk meg a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Konferenciát, ahol minden évben azokat az aktuális témaköröket felölelve hívunk meg nagytekintélyű előadókat (Bíróság, NAV, Kormányhivatal stb.), akik a civil szervezeteknek naprakész és gyakorlatorientált módon új információkat tudtak átadni. Civil Központunk társrendezője a Romániában meghatározó kulturális fesztiváloknak: Ars Hungarika és Hungarikum Napok.

Egyesületünk működteti Szolnokon az Önkéntes Centrumot, mely 2013 óta Önkéntes Központként funkcionál, tagjai vagyunk

az országos hálózatnak is. Az Önkéntes Centrum munkáját dr. Adorján Ildikó-díjjal jutalmazta Szolnok Város Polgármesteri Hivatala 2013-ban. Kiemelten jó kapcsolatot ápolunk a Vármegyei Önkormányzattal, kölcsönösen segítjük projektjeinkkel egymás munkáját. Kiemelten jó kapcsolatot ápolunk a Vármegyei Kormányhivatallal és Szolnok Megyei Jogú Várossal, számos vármegyei várossal, településsel egyaránt.

Jászárokszállás Városában együttműködés keretében hoztuk létre a Jászsági Civil Pontot.

Továbbá tagjai vagyunk a Tanoda Hálózatnak, és Tanoda Szövetség Tudásműhelynek, a NIT-nek, a Magyar Élelmiszerbank Egyesület hálózatának és a Magyar Turisztikai Ügynökségnek.

Tagjai vagyunk Szolnok Város Integrációs bizottságának.

A Civil Központ állandó meghívottja Szolnok Város Közgyűlésének Sport, turisztikai és civil kapcsolatok bizottságának. Állandó tagja a Szolnok Városi Idősügyi Tanácsnak. És tagjai vagyunk a Vármegyei Foglalkoztatási Paktumnak. Létre kívánjuk hozni a Vármegyei Civil Kollégiumot.

Rendezvényeinkről az Új Néplap, a Szolnok Televízió, M1, a kormány.hu, az Aktív Rádió, Rádió 1 valamint a „Civil Forrás” című hírlevelünk, rendszeresen tudósítanak.

KOMÁROM-ESZTERGOM

Területe: 2.264,36 km²

Lakónépessége: 301.491 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 22%, többi város 45%, község 33%

Vármegyeszékhely: Tatabánya (65 874 fő)

Járások: Tatabányai, Tatai, Kisbéri, Komáromi, Esztergomi, Oroszlányi

Települések száma: 76

5000 főnél kisebb települések száma: 66

Civil tükrő

- A vármegyében 438 alapítvány és 927 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 14,1 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,1%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 906 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 7 567 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Majki Népfőiskolai Társaság

A Civil Központ küldetése

Egyesületünk 2017-ben nyerte el a Civil Közösségi Szolgáltató Központ címet, címet és aktívan működő, rendszeresen programokat megvalósító Komárom-Esztergom vármegyei szervezetek számára nyújt civil szolgáltatásokat. A Civil Központ által nyújtott szolgáltatásokat minden esetben igyekszünk a vármegyében működő szervezetek igényeihez, szükségleteihez szabni. Az utóbbi években szolgáltatásaink, programjaink középpontjában az önkéntesség népszerűsítése, fiatalok civil szervezetekbe történő bevonása került.

A vármegye civil életének sajátosságai

Komárom-Esztergom vármegye az ország legkisebb területű és az egyik legsűrűbben lakott vármegyéje. Megyeszékhelye a vármegye szélén fekszik. A civil élet, csakúgy, mint a kulturális, társadalmi és gazdasági élet nagyrészt a járási központokhoz kötődően szerveződik. A Gerecse és Vértes

hegység meghatározza a közlekedéshálózatot, nehezebb bejutni a vármegyeszékhelyre, ahol Civil Központunk megtalálható. Ezért az egyes szolgáltatásokat a vármegyeszékhelyen túlmenően a járási központokban is célszerű elérhetővé tenni.

Térségünkben is jellemző az idősödő „civilség”, viszont az iskolai közösségi szolgálat, az önkéntesség nagy lehetőséget teremt a fiatalok civil közösségekbe történő bevonására. Ezért a civil szervezeteknek nyújtott szolgáltatásokon túl civil központunk fókuszában a fiatalok állnak. Közoktatási intézményekkel, civil szervezetekkel működünk együtt, s igyekszünk közösségi szolgálatos, önkéntes lehetőségeket kínálni a fiataloknak. Civil órákon, akár táborokban, iskolaidőn kívül bemutatni, megmutatni a középiskolásoknak, diákoknak a helyi civil szerveződések, civil életet.

Civil díjak, elismerések

2022. december 31-ig több kategóriában adtunk át az önkéntességgel kapcsolatosan a megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Házzal együttműködve. 2023-ra a CSEÖH megszűnt, így azóta önállóan a civil szervezetek munkájának elismeréseként „Civil Díjat” adományozunk minden évben egy-egy kiemelkedő tevékenységet végző civil szervezetnek. 2023-ban Komárom-Eszter-

gom Vármegye Civil díját Vadóc László a Tatabánya Városi Szabadidősport Szövetség elnöke vehette át. 2022-ben a Civil Központok 10 éves jubileuma alkalmából a több éves partnerség elismeréseképp 7 Komárom-Esztergom vármegyében működő civil szervezetet részesítettünk az üvegplakettből és emléklapból álló elismerésben.

Civil rendezvények

„Civilek a Pályán” – Az idén elsőként, hagyományteremtő jelleggel tematikus napot tartunk egy kiválasztott közoktatási intézményben. A nap témája a „civilség”.

Meghívott civil szervezeti vezetőkkal, képviselőkkel szervezünk beszélgetést diákok bevonásával. A rendezvény célja, hogy a középiskolás fiatalok beszélgethessenek civil vezetőkkal, a civil szervezeti képviselők megoszthassák tapasztalataikat, élményeiket a fiatalokkal.

A program célja, hogy ráirányítsuk a figyelmet a civil szervezetekre, a középiskolások képet kaphassanak arról, milyen a „civil lét”, milyen érzés civil szervezetben önkénteskedni, munkálkodni. A beszélgetés mellett a diákok kipróbálhatják az Alacoolj! elnevezésű civil szervezetek létrehozását bemutató társasjátékot is.

A Civil Központ jó kapcsolatot ápol az önkormányzatokkal, valamint a vármegyei

intézményekkel, ezért több munkacsoportnak, fórumnak is tagjai vagyunk.

- Komárom-Esztergom Vármegyei Kormányhivatal – GINOP Ifjúság Garancia Plusz munkaerőpiaci program
- Komárom-Esztergom Vármegye Önkormányzata – Komárom-Esztergom Vármegyei SZÚT és MEP (VEP) megújítása” projekthez kapcsolódó Komárom-Esztergom Vármegyei Felzárkózási Fórum Munkacsoport
- Nyugat-Dunántúli Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság – Tatabányai Járási Esélyteremtő Fórum

NÓGRÁD

Területe: 2.544,46 km²

Lakónépessége: 182.038 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 17%, többi város 23%, község 60%

Vármegyeszékhely: Salgótarján (31.223 fő)

Járások: Balassagyarmati, Bátonyterenyei, Pásztói, Rétsági, Salgótarjáni, Szécsényi

Települések száma: 131

5000 főnél kisebb települések száma: 126

Civil tükrök

- A vármegyében 314 alapítvány és 920 egyesület működik. Az ország civil szer-

vezeteinek 2,3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)

- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 8,1 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 0,6%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 587 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 8 035 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány

A Civil Központ küldetése

A civil központ információs és tanácsadói szolgáltatásokkal, a civil szakmai ismeretek terjesztésével, közösségfejlesztési tevékenységgel, a szektoron belüli és szektorközi

együttműködés ösztönzésével sokoldalú és gyakorlati fejlesztő segítséget nyújt a civil szervezeteknek. Valamennyi szolgáltatásunk alapvető célja az önállóság kialakítása, a „képesse tétel”, hogy a szervezet saját maga is képes legyen céljai megvalósítására.

A vármegye civil életének sajátosságai

A vármegye legfontosabb jellemzői, amelyek figyelembe vételével kell kidolgozni a civil központunk szolgáltatási rendjét: 6 járás; határmenti fekvés; közlekedési nehézségek, infrastrukturális elmaradottság; magas munkanélküliség; alacsony iskolázottság; a keleti és nyugati térség közötti eltérő gazdasági és társadalmi helyzet.

Az eltelt több mint tíz évben folyamatosan monitoroztuk a célcsoportunkat, és szolgáltatási struktúránk felépítésénél maximálisan figyelembe vesszük a szervezetek elvárásait a civil közösségi szolgáltató központtal kapcsolatosan. Például: ne korlátozódjon a vármegyeszékhelyre; legyen elérhető; szervezetre, személyre szabott legyen; rugalmasság; a bürokrácia minimalizálása; naprakész, szakértő gárda; díjmentesség; maximális információmennyiséget tartalmazó honlap, kézzel fogható eredmények a szervezet életében; empátia, támogatói légkör és segítőkészség, stabilitás.

A Nógrád Vármegyei Civil Központ 2012

július óta van jelen a vármegye civil életében, és azóta is folyamatos az igény az általa nyújtott szolgáltatásokra. 10 éve szinte azonos összetételű csapattal dolgozik, 9 éve civil közfoglalkoztatási programot is működtet, amellyel saját humán erőforrása is bővíthető. Az alapszolgáltatásokon túl humán és tárgyi infrastruktúrát biztosít a civil szervezetek számára.

A projekt kiemelkedő eleme a vármegyei civil együttműködési háló, amely az eltelt tíz évben már sikerrel bizonyított. A helyi kapcsolattartóik, civil pontjaik helyileg elfogadott szakemberei helyben biztosítják a Civil Központ szolgáltatásait.

Civil Zsongás elnevezésű rendezvényünk célja, hogy a civil szervezetek egymást saját működési területükön ismerhesse meg. A rendezvény alkalmával egy-egy község valamennyi civil szervezete összejön, megismerik egymás tevékenységét. Bemutatják a székhelytelepülés sajátosságait és azokat a jelenlévő igényeket, amelyek életre hívták az egyesületet vagy alapítványt.

2024. augusztusában a Magyar Bronz Érdemkeresztet vehette át Vadasi Zsuzsanna, a Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szakmai vezetője a Nógrád vármegyei civil közösségek támogatását szolgáló, magas színvonalú munkája, valamint a civil információs centrumok orszá-

gos hálózatának fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként.

Civil díjak, elismerések

Salgótarján Civil Társadalmáért Díj

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése a város érdekeinek előmozdításában, fejlődésének elősegítésében kimagasló, példamutató tevékenységet kifejtő közösségek munkájának elismeréseképpen alapította a „Salgótarján Civil Társadalmáért” díjat.

A díj adományozható olyan személynek vagy Salgótarján Megyei Jogú Város közigazgatási területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező és működő civil szervezetnek, amely a helyi társadalmi és közösségi életben, kiemelkedően eredményes és sikeres tevékenységével hozzájárult Salgótarján fejlődéséhez, a városi identitástudat erősödéséhez.

A díj átadására a Salgótarjáni Civil Kavalkád elnevezésű rendezvény keretében kerül sor.

Civilek a Városért Díj

A Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány és a Salgótarjáni Civil Kerekasztal díja. A 2010-ben alapított “Civilek a Városért” díjat minden évben olyan salgótarjáni szerveződés kapja, amely kiemelkedő közéleti tevékenységével hozzájárul Salgótarján civil társadalmának sokszínű, hatékony működéséhez és folyamatos fejlődéséhez. A díj anyagi

fedezetét a Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány biztosítja. A díjátadó ünnepségre minden évben a Városháza dísztermében kerül sor, ahol a polgármester köszönti a civil szervezetek képviselőit és a megjelenteket.

A díjat helyi alkotóművész, Birkás Babett készíti el évente, a műalkotás minden alkalommal egyedi, a hasonlóságot a technikai megoldás és a városról készült háttérkép adja.

Díjak, elismerések, amelyeket a civil központ alapított meg

Az év civil szervezete - Nógrád vármegye

A díjat minden évben az a Nógrád vármegyei civil szervezet kaphatja meg, amelynek tagjai az elmúlt év során kiemelkedő tevékenységükkel, szerepvállalásukkal hatékonyan hozzájárultak egy-egy adott társadalmi probléma megoldásához. 2020-ban a járványhelyzet miatt kialakult problémák kezelésében, 2021-ben pedig a fiatalok bevonásában élen járó szervezetet díjazták. 2023-ban a leginnovatívabb vármegyei civil program részesült a díjban, a Kazár Nyugdíjasokért Egyesület.

A civilekért – Nógrád vármegye

A díjat minden évben az a Nógrád megyei civil szervezet vagy magánszemély kaphatja meg, amely vagy aki kiemelkedő tevékenységével hozzájárult a vármegyei ci-

vül szervezetek fejlődéséhez. 2023-ban a Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány leköszönő elnöke, Nagyné Taracsák Judit részesült a díjban.

Az önkéntességért – Nógrád vármegye

A díjat olyan szervezet vagy magánszemély kaphatja meg, amely/aki tevékenységével kiemelkedően hozzájárult az önkéntesség népszerűsítéséhez és társadalmi elfogadásához. 2022-ben a Nógrád Megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Ház részesült a díjban.

Civil rendezvények

A Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ egyik saját nagyrendezvénye a Civil Mozaik elnevezést kapta, 2024-ben immár 4. alkalommal rendezzük meg. A civil szervezetek „előregedése” általános probléma, a rendezvény pedig erre kíván reagálni. A program célja, hogy a fiata-

lok és a civil szervezetek közötti kommunikációt erősítse, továbbá bemutatkozási lehetőséget biztosítson a különféle tevékenységi ágakban létrejött formális csoportoknak.

A Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a Civil Mozaik alkalmazásával közös kalandra invitálja a diákokat Nógrád vármegye iskoláiból, két korcsoportban: általános iskola 7-8. osztály és a középiskolák.

A játék során a résztvevők 12 állomáson 12 szervezettel találkozhatnak, ahol a játékos feladatok megoldásáért egy-egy matricát kapnak jutalmul. A matricákat egy kirakós játéktáblán elhelyezve összeáll a kép. A program végén a leggyorsabban teljesítő négy társaság különdíjat kapott, de senki sem tért haza üres kézzel, mindenki kap ajándékot a Salgótarjáni Civil Kerekasztal jóvoltából.

2024. októberében az alapvetően szabadterei program zárt térbe szorult, de ez a sikeréből nem vett el. 17 csapatban közel 100 fiatal vett részt. A 12 civil standon 15 civil szervezet dolgozott 70 civil szervezővel. 250 adag lángos és tea fogyott rendezvényen.

A Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ aktív tagja a civil központok országos hálózatának, valamint annak stratégiai munkacsoportjának.

A Salgótarjáni Civil Kerekasztal munkáját immár több mint 10 éve támogatja és segí-

ti, a Civil Központ vezetője pedig tagja is a szakmai csoportnak. A Salgótarjáni Civil Kezdeményező Rendszer (SKER) rendezői például a Civil Őszt a vármegyeszékhelyen és a városi adventi programsorozatban a szeretet gyertyájának meggyújtásakor tevékenykedik a város Fő terén.

PEST

Területe: 6.392,12 km²

Lakónépessége: 1.328.790 (2019)

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 126%, többi város 70%, község 30%

Vármegyeszékhely: Budapest (1 671 004 fő)

Járások: 18: Aszódi, Budakeszi, Ceglédi, Dabasi, Dunakeszi, Érdi, Gödöllői, Gyáli, Monori, Nagykáta, Nagykőrösi, Pilisvörösvári, Ráckevei, Szentendrei, Szigetszentmiklósi, Szobi, Váci, Vecsési

Települések száma: 187

5000 főnél kisebb települések száma: 116

Civil tükrök

- A vármegyében 2 092 alapítvány és 3 696 egyesület működik. Budapest után itt található a második legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 10,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétel 79,4 milliárd forint. Ez az országos

civil bevétel 6,3%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 5260 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 43 365 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Isten Szolgálatában Református Missziói Alapítvány

A Civil Központ küldetése

Az elmúlt egy évtized alatt sok időt töltöttünk tanácsadással, számtalan pályázat elkészítésében vettünk részt és talán a Földet is körül lehetne utazni, annyit mentünk a Vármegyénkben. A legfontosabbak azok a

beszélgetések, találkozások, sőt közös projektek, amelyeket a civil szervezetek önkénteseivel, tisztségviselőivel végeztünk. A személyes kapcsolatok mindennél fontosabbak Központunk számára. Kívánjuk, hogy a közös szolgálatot még hosszú évekig végezzük Isten, Haza és az embertársaink javára.

A vármegye civil életének sajátosságai

A földrajzi adottságok közül kiemelendő a Duna, ami a járások 1/3-át érinti, ezért az adott települések civil élete eredményesen kapcsolódik a vízi sportokhoz. A 2024-es Párizsi Olimpián így köszönhetünk a vármegyénkhez kötődő evezős sportolókat.

A főváros után vármegyénkben található a legtöbb civil szervezet. Ez az adat egyben büszkeség és komoly kihívást is jelent. A főváros vonzáskörzetében a civilek részvétele sokkal intenzívebb, a „peremjárásokban” a civil szervezetbe való tömörülési kedv halványabb.

Központunk a gazdasági szektort és a nonprofit szférát igyekszik minél jobban összekötni. A kezdeményezés szép eredménye például annak a vállalkozásnak a támogatása, aki évek óta a számítástechnikai eszközökkel segíti a vármegyében működő közösségeket. Az adományoknak nem csupán átadásáról van szó, hanem a teljesen felszerelt eszközök mellé számítástechnikai képzést is biztosítunk.

Civil díjak, elismerések

A **Virágos Pest Vármegye Díjat** ötödik éve Pest Vármegye, Szigethalom Város, Dunavarsány Város Önkormányzatai és a Zöldháló Egyesület összefogásával valósítjuk meg. A verseny célja a környezetbarát, kulturált településkép kialakítása, a vármegyében élő emberek életminőségének javítása, a vendégváro-kép kialakítása, a magyar kertkultúra ápolása, kiterjesztése. A program keretében a helyi civil közösség által szervezett lokális településszépítő versenyek győztes kertjei automatikusan bekerülnek a vármegyei megmérettetésbe.

A **Csendes Csoda Díjat** Civil Központunk 2021-ben alapította. A díj annak a természetes személynek adományozható, aki a Pest vármegyei közösség értékteremtő, értékmegőrző tevékenységét elősegíti, támogatja, munkájával hozzájárul a civil szervezetek magas színvonalú működéséhez és ezért elismerésben még nem részesült. A díj alapítása mögött kettős indíttatás húzódik meg. Egyrészt a Központunk állandó felvidéki partnere, a Szövetség a Közös Célokért néhai igazgatója, Pogány Erzsébet emléke és tisztelete, aki egyik utolsó riportjában háttérembernek vallotta magát. A hazai díjazás másrészt azon hűséges civil szolgálók emlékére hoztuk létre, akiknek a koronavírus életüket követelte, különösen is munkájuk/

szolgáltatuk végzése során. Évente legfeljebb két díj adományozható, természetes személy részére, akár posztumusz is.

Civil rendezvények

Közösségünk Virágvasárnapon/Nagyszombaton szervezi a Vármegyei Civil Családi Napot civil szervezetek aktív részvételével, gazdag kulturális programmal, gyermekfoglalkozásokkal, szeretetvendégségekkel. A rendezvény a tartalmas és gazdag ünnep mellett jó lehetőséget biztosít a civil szervezetek részére bemutatkozásra, tevékenységük ismertetésére, egymás megismerésére.

Az ünnepi eseményt mind a négy településen – Dunavarsány, Vác, Érd, Gödöllő – irodáinkat működtető civil szervezetek példa értékűen, a sajátos helyi igényekre és lehetőségekre figyelemmel megszervezik.

Az Adventi Ablakok elnevezésű közösségi összefogásunkat, melynek keretében 24 település, 24 ablakának fényei gyúlnak ki napról-napra, adventi kalendárium formájában online, illetve papír alapon is megjelentetjük. Lehetőségeink szerint ehhez a programhoz idén kulturális ajánlót is kapcsolunk.

- Pest Vármegye Önkormányzata – Virágos Pest Vármegye Díj; eseti megkeresések alapján közös munka.
- Pest Vármegyei Értéktár – kulturális programok hirdetése, lehetőségek biztosítása, elsősorban a helyi Értéktárak működtetése, azok létrehozásában segítségnyújtás.
- Dunavarsány Város Önkormányzata – városi civil programok közös megvalósítása, azok támogatása. Helyi civil közösségek létrehozásának, működésének támogatása, segítése.
- Református Közéleti és Kulturális Alapítvány – a munkacsoport célja az egyházi civil szervezetek részére szakmai konferencia szervezése, kapcsolati háló kiépítése.
- Dunavarsányi Református Egyházközség – egyház és a civil szervezetek együttműködésének megvalósítása, tagság összekötése.
- Evangéliumi ICHTHÜSZ Cserkész Alapítvány – protestáns/cserkész, mint az egyik legnagyobb országos ifjúsági szervezet széleskörű támogatása.

SOMOGY

Területe: 6.065,06 km²

Lakónépessége: 295.316 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 20%, többi város 32%, község 48%

Vármegyeszékhely: Kaposvár (59.270 fő)

Járások: Kaposvári, Fonyódi, Barcsi, Csurgói, Marcali, Nagyatádi, Siófoki, Tabi

Települések száma: 246

5000 főnél kisebb települések száma: 238

Civil tükrő

- A vármegyében 490 alapítvány és 1 556 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,8%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 26,5 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,1%-át adja. A civil bevéte-

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 1606 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 10 733 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Somogy Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ működtetése során célunk, hogy az általunk nyújtott szolgáltatásokkal szakmai támogatást nyújtsunk a vármegye területén működő civil szervezetek működéséhez, segítve fenntartásukat, és elősegítve az állami támogatások felhasználását.

Kaposvári irodákon kívül Csurgón és Andocsón található civil referensünk, akik az adott és környékbeli településen látják el a szervezetekkel a kapcsolattartást, segítségnyújtást.

A folyamatos tájékoztatás elérése érdekében honlapunkon és Facebook oldalunkon, valamint hírlevélben minden fontos információt közlésteszünk.

A civil szféra megerősítéseként fontosnak tartjuk a fiatalok bevonását az egyesületek tevékenységeibe, akár önkéntesként, akár tagként. Felhívjuk a civil szervezetek képviselőinek figyelmét a fiatalok részvételének fontosságára. Ezzel szemben a fiatalok figyelmét is fel kell kelteni, hogy milyen előnyei lehetnek egy civil szervezethez, alapítványhoz tartozásnak.

A vármegye területén működő civil szervezetek részére olyan szolgáltatást kell nyújtani, ami átfogó és teljes körű segítséget nyújt a működésük során felmerülő kérdésekre. Fenntartásukat elősegítve többek közt azzal, hogy olyan szakmai tudást adjunk át részükre, amellyel boldogulhatnak tevékenységeik során. Az igényfelmérés területén dolgozó kollégáink folyamatosan követik az általunk segített szervezetekre vonatkozó jogszabályi környezet változásait, az ezekből fakadó új igények idejekorán történő felismerése és kezelése miatt.

Civil Központunk számára fontos feladat a Somogy megyei területfejlesztési tervezés 2020-2027 program, melyben a civil szervezeteket érintő feladatokat a civil szervezetek közreműködésével tervezzük.

A vármegye civil életének sajátosságai

Mint elég sok helyen, Somogy vármegyében is nagy problémát jelent a civil szer-

vezetek „előregedése”. Nagyrésztük sok éve alakult, idősek a vezetők, képviselők, tagok, és nem úgy tudják működtetni az egyesületet, mint a kezdetekor. Sok esetben nem tudnak kiigazodni a pályázati felületeken, a jogszabályokat nem megfelelően értelmezik, valamint a működésük során felmerülő problémák megoldásában is egyre több segítségre van szükségük. Ennek következményeképpen a kisebb településeken egyre nehezebb biztosítani a szervezetek működéséhez szükséges feltételeket.

Sajnos a fiatalabb generációt nehéz bevonni a civilek életébe, viszont az osztályfőnöki óráknak és a kötelező közösségi szolgáltatnak köszönhetően ez kezd változni jó irányba. Ezzel ellentétben a városokban működő civil szervezetek igen aktívak, beleértve a nyugdíjas egyesületeket is. Éves szinten több programot szerveznek, melyekhez nagy segítséget nyújt Civil Központunk.

A Somogy Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ adományozás, önkéntesség témában több képzést is tart évente. Meglátásunk szerint nem minden egyesület van tisztában a témával kapcsolatban, sok egyesület részére nem minden feltétel érthető, így jónak látjuk időről időre a tudásmegosztó rendezvényeket. Különösen jó kapcsolatot ápolunk a helyi, valamint a Somogy Vármegyei Önkormányzattal, te-

lepülések önkormányzataival. Képviselőiket rendezvényeinkre meghívjuk, melyeken szívesen részt vesznek, így a kapcsolatokat tovább tudjuk erősíteni. Több településre is meghívást kaptunk tájékoztató előadást tartani, melyen az adott és környékbeli település civil szervezetek képviselői voltak jelen.

Civil díjak, elismerések

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése „Pro Urbe Kaposvár” kitüntetés adományoz azoknak a személyeknek, közösségeknek és szervezeteknek, akik (amelyek) a tudományok, a művészetek, a fejlesztés, a kutatás, a gyógyítás, az oktatás-nevelés vagy a gazdasági élet terén kifejtett példaértékű, magas színvonalú munkájukkal hozzájárultak Kaposvár fejlődéséhez, hírnevének növeléséhez. A kitüntetés adományozásához a Civil Központ szakmai vezetője is javaslatot tesz egy kiemelkedő tevékenységet végző civil szervezettel kapcsolatosan.

2021-ben meghirdettük a „Somogy megye legtöbb önkéntesét foglalkoztató szervezete”, valamint 2022-ben a „Somogy megye legtöbb adományt gyűjtő szervezete” című pályázatunkat. Mindkét pályázat nagy sikert könyvelhetett el. A nyertes részére az oklevelet és a díjat irodánkban adtuk át. Fontosnak tartjuk, hogy ily módon is elismerjék a civil szervezetek tevékenységét, munkáját, valamint ezzel is hozzájárulhassunk a működésük sikereihez.

Civil rendezvények

Elindítottunk egy **Adventi Civil Áhítat** elnevezésű rendezvényt 2023-ban. Kezdetben 6 fővel egy forraltborozással egybekötött megbeszéléssel indítottuk. A rendezvényt évről évre több beszélgetéssel szeretnénk megszervezni és minden évben továbbfejleszteni.

A Somogy Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ egyik kiemelt célja a munkahelyteremtés, vállalkozásfejlesztés, a fiatal generáció felkarolása. Ennek érdekében **workshopokat, előadásokat szervezünk**, melynek legfőbb célja a térségi együttműködés, a cégek vállalatok fejlesztése annak érdekében, hogy a terület gazdasága folyamatosan fejlődjön, ezáltal a foglalkoztatottság is növekedni tudjon.

A Rippl Rónai Fesztivál, valamint a **Miénk a Város Fesztivál keretein belül Civil Nap** kerül megrendezésre a helyi és környékbeli civil szervezetekkel karöltve. Ehhez a kezdeményezéshez kíván csatlakozni Civil Központunk, ahol tágabb körben megismertetnénk irodánk működésének jelentőségét. A Civil Nap rendezvény fő szervezői a Kaposvári Civil Háló és a helyi nyugdíjas egyesületek, akik színesebbé teszik a programokat.

Különösen jó kapcsolatot ápolunk és együttműködünk a helyi és a vármegyei önkormányzattal, valamint a vármegyében több települési önkormányzattal is. Képviselőiket minden alkalommal rendezett programjainkra, információs napjainkra meghívjuk, ezzel is erősítve a kapcsolatunkat, együttműködésünket. Fontosnak tartjuk a civil szféra és a gazdasági vállalkozások közötti együttműködést, a közös munkálátokat. Erősíteni szeretnénk a civilek közötti kapcsolatot, kommunikációt, a közös együttműködéseket. Bízunk abban, hogy közös erővel, egymással összefogva nagyobb célok megvalósítását tudjuk véghezvinni. A helyi médiával igen jó kapcsolatban állunk, rendezvényeinkre minden alkalommal meghívást kapnak, és meglátásunk szerint szívesen adnak tájékoztatást azokról.

Területe: 5.935,54 km²

Lakónépessége: 527.968 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 22%, többi város 33%, község 45%.

Vármegyeszékhely: Nyíregyháza (115.711 fő)

Járások: Tiszavasvári, Nyíregyházi, Nagykállói, Nyírbátori, Mátészalkai, Csengeri, Fehérgyarmati, Vásárosnaményi, Záhonyi, Kisvárdai, Kemecei, Ibrányi, Baktalóránt-házai

Települések száma: 229

5000 fő alatti települések: 214

Civil tükör

- A vármegyében 681 alapítvány és 1827 egyesület működik. A Budapest, Pest megye és Borsod megye után itt található a negyedik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 4,7%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 27,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,2%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 2360 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.

- A civil szervezeteknél 15 972 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Hierotheosz Egyesület

A Civil Központ küldetése

Kiemelt feladatunk a vármegye földrajzi és kulturális sajátosságai alapján is a magyar-külhoni magyar partnerségi civil kapcsolatok erősítése, a határ két oldalán tevékenykedő civil szervezetek közötti hatékony kapcsolatépítés. Háromhatár menti vármegyeként kiemelten fontosnak tartjuk a határon átívelő magyar – magyar civil együttműködés megerősítését, működtetését, számos határon átívelő civil együttműködési projekt létrehozásában vettünk részt az elmúlt években, és ebből kiindulva ezt sikerült egy újabb – tágabb dimenzióba helyezni.

2015 óta fokozatosan a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ kezdeményezésére és helyi partnereink részvételével létrejött a külhoni Civil Központ partneri és irodahálózatunk, amely 2018. január 1-jén 7 erdélyi, 1 kárpátaljai és 1 felvidéki helyszínnel indult. Jelenleg 9 erdélyi, 5 felvidéki, 1 kárpátaljai és 1 vajdasági irodánk működik:

- Csíki Civil Közösségi Szolgáltató Köz-

pont: Hargita Megyei Fiatal Gazdák Egyesülete

- Maros Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ: MIET Egyesület
- Udvarhelyszéki Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Udvarszékhelyi Ifjúsági Egyeztető Tanács
- Háromszéki Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Asociația Komitátusz Egyesület
- Szatmárnémeti Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Identitas Alapítvány
- Szilágy Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Szilágyság Kulturális Egyesület
- Nagyvárad Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Vidéki Ifjúsági Szövetség
- Közép-Erdély és Szórvány Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Magyar Ifjúsági Értekezlet
- Kolozsvári Civil Közösségi Szolgáltató Központ: KIFOR Egyesület
- Kassa környéki Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Prameň - Forrás – Spring
- Rimaszombati Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Gömöri Ifjúsági Csoport (GICS)
- Csallóközi és Mátyusföldi Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Galánta és Vidéke Társulás
- Ung-vidéki és Bodroghközi Közösségi Szolgáltató Központ: Bodrungr

- Dunaszerdahelyi Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Podunajsko, Kukkononia
- Kárpátaljai Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezete
- Vajdasági Civil Közösségi Szolgáltató Központ: Vajdasági Magyar Ifjúsági Központ

A vármegye civil életének sajátosságai

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 2016 óta látja el egyesületünk a Civil Központ feladatait, azonban ez a feladat 2012 óta már ezzel a csapattal és szemlélettel működik. Kiemelten fontos számunkra, hogy egy olyan vármegyében töltsük be ezt a feladatot, ahol 13 járás és több, mint 200 település található. Rendezvények, programok, tanácsadások megszervezését és a civilekkel való aktív kapcsolattartást igyekszünk a lehető legszélesebb körben megvalósítani, minden járásba évente többször eljutni és ezen feladat érdekében aktív, élő kapcsolat van a vármegye települési önkormányzatának többségével.

A civil szervezetekkel való aktív kapcsolattartás egyik megvalósítási formája, hogy a Civil Közösségi Szolgáltató Központ által ellátott közfoglalkoztatott programban jelenleg 70 civil segítőnek adunk munkát, valamint 21 szervezetnek.

Minden évben aktív résztvevői vagyunk nagy vármegyei szintű könnyűzenei eseménynek és helyi fesztiváloknak is, amely szintén erősíti a jelenlétünket, és igyekszünk minden évben más-más településre eljutni ezzel a programmal. Széles önkéntes bázisra építjük rendezvényeinket, helyi eseményeinket.

A Civil Központ a következő szolgáltatásokat kívánja biztosítani a vármegyében működő civil szervezeteknek:

- tanácsadások: számos a civileket leginkább érintő kérdésben tanácsadást biztosít (jogi, közhasznúsági, pályázati, társadalmi felelősségvállalással, forrásteremtési, pénzügyi, könyvviteli és adózási, elektronikus ügyintézési).
- A Civil Központ minden évben tavasszal szervez képzéseket, önkéntes, pályázatíró, adományozási témakörben. A résztvevők között általában civil szervezeti vezetők, tagok, valamint a civil működés iránt érdeklődők szoktak részt venni. A tréning lehetőséget nyújt a civil szervezetekről való ismeretszerzésen túl a kapcsolatteremtésre és a civil összefogásra.

- Kistérségi szintű megjelenések (rendezvények, információs partnerségi napok) szervezése a közfeladatot ellátó civil szolgáltatókkal való együttműködés, a vállalkozói, civil és közsféra közötti párbeszédet erősítő programok működtetése, civil érdekvédelmi fórumok szervezése, mind a civil szektor fejlesztését, a kapcsolati háló és a széles körű partnerségek erősödését szolgálja.

Civil díjak, elismerések

Civil Díj

A Civil Központ immár ötödik éve a Civilek Napja alkalmából minden év februárjában megrendezi a Civil Díj átadó ünnepséget.

Vármegyei Családokért Díj

Hagyományörző szándékkal a Civil Központ három elismerő díjat kíván átadni. A díjak átadásával célunk elismeri három példértékű nagycsaládot, nagycsaládokat segítő civil szervezetet vagy intézményt. A díjazott tevékenységének elismerésén keresztül szeretnénk a családok ügyét felkaroló közösségnek és személyeknek ezúton kifejezni köszönetünket.

„Az Év Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkéntese” Díj

A díjak átadásával célunk elismerni az önkéntes tevékenységet végzők aktivitását,

közért végzett tevékenységét. A díjazott tevékenységének elismerésén keresztül szeretnénk minden önkéntesnek és önkéntes programot megvalósító szervezetnek ezúton kifejezni elismerésünket.

Civil rendezvények

Minden év végén rendezünk egy Adventi jótékonysági estet, melyen adományt gyűjtünk egy vagy több általunk választott rászoruló közösségnek. Az orosz-ukrán háború miatt indítottuk el a Karácsonyi adománygyűjtés a háború árnyékában Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében nevű akciónkat, a fehérgyarmati Bárdos Lajos Görögkatolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolát, a munkácsi Szent Márton Karitás Kárpátaljai Megyei Jótékonysági Alapítvány Volosin utcai gyermekházát, valamint a Munkácsi Egyházmegye Beregszászi Esperesi Kerület magyar fiataljait segítettük.

Együttműködünk:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzatával
- a vármegyében működő 182 db civil szervezettel, 214 db önkormányzattal, 5 db vállalkozással, 5 db médiummal és 87 db külföldi civil szervezettel.
- a közfoglalkoztatott program keretein belül együttműködünk 20 db partner szervezettel.

Területe: 3.703,2 km²

Lakónépessége: 208.047

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 14%, többi város 42%, község 44%

Vármegyeszékhely: Szekszárd (30.057 fő)

Járások: Bonyhádi, Dombóvári, Paksi, Szekszárdi, Tamási, Tolnai

Települések száma: 109

5000 főnél kisebb települések száma: 101

Civil tükrő

- A vármegyében 377 alapítvány és 963 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,5%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 13,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,1%-át adja. A civil bevéte-

leknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 919 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a rész munkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 7 192 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegyei civil központja: Dunamenti Polgári Egyesület

A Civil Központ küldetése

Küldetésünk, hogy felhívjuk a figyelmet a civil szervezetek létének fontosságára, munkájuk társadalmi jelentőségére és hogy helyi szinten minél jobban megerősítsük a civil közösségeket. Célunk, hogy minden oldalról segítsük a civil együttműködések kialakítását, hogy felhívjuk a figyelmet a civil szervezetekkel történő együttműködések fontosságára, azok társadalmi hasznosságára. Egy nyitott, kezdeményező kommunikációjú, a vármegye minden civil szervezete számára elérhető szolgáltatásokat biztosító iroda működtetésével kívánjuk a Tolna vármegyei civil szervezetek érvényesülését segíteni, emellett a Tolna Vármegyei Civil Központ továbbra is nélkülözhetetlen tagja kíván maradni az immár 12 éve működő országos hálózatnak, melyet aktivitásával, a

Tolna vármegyei sajátosságok érvényesítésével kíván továbbfejleszteni.

A vármegye civil életének sajátosságai

Tolna vármegye bár az ország egyik legkisebb megyéje, és egyike azon országrészeknek, melyek nem határmentiek, mégis az 1.000 főre jutó civil szervezetek száma az országos átlag fölött van. E számadat a bizonyítéka annak, hogy a megyében van hagyománya az itt élők összefogásának, az önszerveződésnek, valamint, hogy sok a jól működő, jól strukturált és erős lábakon álló szervezet, akik a többi szervezet számára példát mutatva valósítanak meg olyan közösségi programokat, melyek megyeszerte példaértékűek lettek.

Tolna vármegye alapvetően még mindig egy falusias jellegű térsége az országnak, a vármegyében nincsenek nagyvárosok, sem a települések között nagy távolságok. A Civil Központ működése pont ezért a helyi sajátosságokhoz, a vármegye méretéhez és lakosságszámához igazítva lett kialakítva. Nincs szükség vármegyei civil pontokra, hiszen a legmesszebb lévő járási székhely is mindössze 45 perc autóval.

Aktív, jól szervezett civil élet főként a városokban, és azok vonzáskörzetében alakult ki, míg a kisebb településeken működő szervezetek inkább alkotnak zárt közösségeket.

Bár több városban is működnek civil kerekasztalok, azok működése és aktivitása igen különböző, jellemzően fejlesztésre szorulnak. A települési önkormányzatok igen eltérő anyagi és természetbeni támogatásokkal segítik ugyan a szervezeteket, azok elosztásába még tanácskozási joggal sem vonják be a szervezeteket, így sokszor forráshiány miatt kerülnek veszélybe a civil szervezetek közösségépítő programjai.

2012-óta a Civil Központ képes egyedül ellátni azt az érdekérvényesítő feladatot, melyet szakember hiány miatt az önkormányzatok nem, vagy csak erősen korlátozottan képesek végezni. Emiatt célunk, hogy az önkormányzatok által szervezett tájékoztató napokon való megjelenéseket olyan megyei rendezvényekkel egészítsük ki, ahol a települések vezetői mellett a térség országgyűlési képviselői, a Miniszterelnökség munkatársai is részt vegyenek. A köz-, és a civil szféra együttműködésének erősítéséhez az ilyen, minden alkalommal más településen megrendezett civil fórumok jó alkalmat biztosítanak.

Civil díjak, elismerések

A Civil Központ civil díjat ugyan nem alapított, de a vármegyében átadásra kerülő civil díjátadókon rendszeresen meghívott vendégek vagyunk. Dombóváron a civilek

napi városi díjátadó gála állandó vendégei vagyunk, illetve a Tolna Vármegyei Önkormányzat alapított egy civil díjat, melyet szintén a civilek napján szokott átadni. Itt a civil szervezetek, magánemberek jelölnek olyan szervezetet, akiket a díjra érdemesnek gondolnak. A Civil Központ a jelölési folyamatban közvetítő szerepet tölt be az önkormányzat és a szervezetek között, illetve reményeink szerint 2025-től a díj odaítélésében és a gálaműsor megszervezésében is egy újonnan kialakítandó együttműködés keretében lesz aktív szerepünk.

Civil rendezvények

Rendezvényeinkkel az egész vármegyét le tudjuk fedni, rugalmasan és gyorsan tudunk reagálni az előre nem látható akadályokra. Stratégiai együttműködésünk van a Szekszárdi Törvényszékkel, így helyben, az eljáró bírósági titkárok tartanak évente egy alkalommal információs napot, mely jó alkalom a civil szervezeti vezetőknek a személyes konzultációra, az elektronikus eljárások során alkalmazandó űrlapok, kitöltési útmutatók szélesebb körű megismertetésére. Nem utolsósorban pedig azt várjuk az együttműködéstől, hogy a tájékoztatók hatására Tolna vármegyében csökkeni fog a változás-bejegyzési eljárások során a hiánypótlások száma, mellyel a Törvényszék munkatársai

tehermentesíthetők, a civil eljárások pedig felgyorsulnak.

Kimondottan a járásokat érintő, a térség országgyűlési képviselőivel, települési polgármesterek részvételével szervezünk olyan fórumokat, melyek a köz-, és a civil szféra együttműködési lehetőségeit hivatottak szolgálni, ahol évről évre új településekre szervezzük a nagyobb rendezvényeket, így teremtve lehetőséget a vármegye minden településének civil közössége számára, hogy bemutatkozzanak a térség döntéshozói és a többi civil szervezet felé.

- A Tolna Vármegyei Önkormányzat projektjei;
- a Tolna Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának foglalkoztatásra irányuló projektje, melyben van kapcsolódási pont a szervezetek és a Főosztály között.
- Élő együttműködési megállapodással rendelkezünk a Szekszárdi Törvényszékkel, valamint a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karával. Regionális együttműködést kezdeményeztünk a Civil Központok hálózat Dél-Dunántúli irodáival.

Területe: 3.336,12 km²

Lakónépesség: 249.812 fő (2019. dec. 31.)

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 31%, többi város 30%, község 39%

Vármegyeszékhely: Szombathely (78 446 fő)

Járások: Celldömölki, Körmendi, Kőszegi, Sárvári, Szentgotthárdi, Szombathelyi, Vasvári

Települések száma: 216

5000 főnél kisebb települések száma: 210

Civil tükör

- A vármegyében 400 alapítvány és 1 219 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 20,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,6%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 900 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 11 609 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Hegypásztor Kör

A Civil Központ küldetése

Vas vármegyében 2012 óta az oszkói székhelyű Hegypásztor Kör a vármegyei Civil Központ cím címbirtokosa. A 2023-2025-ös feladatellátási ciklusban képzési szolgáltatásokkal és közösségi rendezvényekkel segíti a vármegyében működő civil szervezetek munkáját. Fórumokat, interaktív tudásbővítő előadásokat szervezünk számukra. Kiemelkedő, jó gyakorlatként országosan adaptált programelemünk a Civil Sajtóreggeli, amelynek célja, hogy a civil kezdeményezések, programok nagyobb nyilvánosságot kapjanak, segítsék a média és a különböző szervezetek kapcsolatépítését.

A vármegye civil életének sajátosságai

Az elmúlt években hatékonyan alkalmazkodtunk a COVID-19 okozta válsághelyzethez, ennek mentén szerveztük munkánkat, segítettük a civil közösségeket. Természe-

tesen az országosan megfigyelhető kedvezőtlen folyamatok a vármegyei civil szervezeteket is érintik (fiatalok eredménytelen megszólítása, civil társadalom „idősödése”).

A vasi civilek hatékonyan és eredményesen pályáztak a különböző támogatási konstrukciókban – NEA, VCA, FCA –, ezen pályázatok beadásában és elszámolásában is segítettük őket. Az évek alatt megfigyelhető, hogy egyre több civil szervezet volt kedvezményezettje a pályázatoknak, egyre gördülékenyebben valósították meg pályázati elképzeléseiket.

Kiemelt feladatunk, hogy a fiatalok bekapcsolódását ösztönözzük a civil szervezetek munkájának világába, így az „Alacoolj!” interaktív társasjátékot középiskolás osztályközösségekhez is elvittük az elmúlt esztendőkből. A fiatalok megismerkedhettek a földrajzi környezetükben tevékenykedő civil szervezetekkel, azok sajátosságaival, a szervezetekhez történő kapcsolódások - önkéntes tevékenységek - lehetőségeiről.

Az előttünk álló időszakban is folytatni szeretnénk a vas vármegyei civil szervezetek segítségét, támogatását. A már jól bevált, szakmailag megalapozott rendezvények megvalósításán túl folyamatosan törekszünk új programelemek beépítésére, amely aztán a civil szervezetek számára releváns ismeretek, készségek és képességek elsajátí-

tását teszi lehetővé. Többek között a 2024-es esztendőben elindítottuk a „Civil szervezeti vezetők klubját”, melyhez motiváltan csatlakoztak a közigazgatási területen tevékenykedő civil szervezeti vezetők.

Kiemelt célunk az újonnan alakult szervezetek megszólítása, bevonása, ezért folyamatosan kapcsolatfelvételi levelet küldünk számukra, ismertetve, felajánlva ebben díjmentes szolgáltatásainkat.

Civil díjak, elismerések

CIVIL ÉLETKÉPEK VAS VÁRMEGYÉBEN jelisével vártunk fotókat, mely a vármegyében működő civil közösségek, alapítványok, egyesületek sokrétűségét, mindennapi értékteremtő tevékenységét mutatja be. Több, mint 100 életkép érkezett be, ezzel párhuzamosan pedig elindult a „like-gyűjtés”. Az online megmozdulással közösségi médiafelületünk aktivitása megerősödött, követői létszámunk dinamikusan emelkedett, ami a későbbi hatékony információáramlás biztosítását is fokozza a Civil Központ és a vármegyei szervezetek között. A megosztásokkal, megtekintésekkel rengeteg emberhez közvetlenül eljutott a Vasi civil szervezetek elhivatott és értékteremtő tevékenysége. A legtöbb „like”-ot kapó civil szervezetet pedig elismerő oklevéllel, ajándékcsomaggal díjaztuk.

Rendkívül fontosnak tartjuk a véradáson résztvevő civil közösségek, munkahelyi társaságok, magánszemélyek erkölcsi elismerését is, ezért a Civil Véradások kapcsán a 2024-es esztendőben egyéni és közösségi díjakat adunk át. Közösségi díjakat kap az adott véradás során a 3 legtöbb véradót megszólító szervezet-közösség, valamint a jelenléti ív alapján megjelentek között sorsolás útján 3 egyéni díjat adunk át.

„Az Év Vas vármegyei adományozója” elismerést 2024 őszén szeretnénk első alkalommal átadni.

Civil rendezvények

„Civil udvar a Savaria Történelmi Karneválon” – Minden évben csatlakozunk az országos nagyrendezvényhez Szombathely városában. Civil szervezeteknek biztosítunk interaktív kitelepülési lehetőséget, moderált szakmai beszélgetéseket – az idei esztendőben például a forrásteremtés került fókuszba. 2 napon keresztül, 18-20 civil szervezet

települ ki az eseményre. Az érdeklődők száma jelentős, hiszen különböző kísérőprogramok is vannak a helyszínen, például gasztró- és életmód sarok.

A Vas Vármegyei Civil Szolgáltató Központ széleskörű vármegyei és regionális együttműködésekben tölt be meghatározó szerepet. Állandó tagjai vagyunk a vármegyeszékhely civil fórumának, a vármegyei foglalkoztatási paktum szociális munkacsoportjának együttműködő szervezete is vagyunk. Emellett egy regionális, térségfejlesztő projektben is aktívan közreműködünk, amely a Marcal-völgyében (Vas-Veszprém-Zala) valósul meg. Az országos hálózatban tevékenykedő társszervezetekkel is kiemelt a kapcsolatunk, időszakos jelleggel egyeztetünk – NIT, NMI, EUROPE DIRECT.

VESZPRÉM

Területe: 4.463,74 km²

Lakónépessége: 338.342 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 17%, többi város 44%, község 39%

Vármegyeszékhely: Veszprém (56 777 fő)

Járások: Ajkai, Balatonalmádi, Balatonfüredi, Devecseri, Pápai, Sümegi, Tapolcai, Várpalotai, Veszprémi, Zirci

Települések száma: 217

5000 főnél kisebb települések száma: 207

Civil tükrő

- A vármegyében 774 alapítvány és 1 502 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 33,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,6%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1367 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 14 658 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Veszprém Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ küldetése, hogy erős és fenntartható civil közösségeket hozzon létre és támogasson Veszprém vármegyében. Civil szervezetek számára nyújtott ingyenes szolgáltatásainkkal arra törekszünk, hogy a helyi közösségek érdekében működő egyesületek és alapítványok hatékonyan és eredményesen működhessenek.

Fő céljaink:

- Kapacitásépítés és fejlődés támogatás
- Hálózatépítés és együttműködés
- Erőforrások és támogatások biztosítása
- Szaktudás és ismeretek átadása
- Társadalmi tudatosság és elkötelezettség növelése

Értékeink:

- Elkötelezettség
- Támogatás és partnerség
- Innováció és fenntarthatóság
- Közösség és együttműködés
- Átláthatóság és felelősség

A Veszprém Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ elkötelezett amellett, hogy a helyi civil szervezeteknek minden szükséges támogatást és eszközt megadjon ahhoz, hogy hatékonyan működhessenek és hosszú távon is sikeresen szolgálhassák közösségeiket. Hiszünk abban, hogy a civil

szektor megerősítése hozzájárul egy élhetőbb, összetartóbb és fejlődőbb társadalom kialakításához. Minden nap azon dolgozunk, hogy közösen valósítsuk meg ezeket a célokat, és hogy a civil szervezetek tevékenysége révén egy jobb jövőt építsünk Veszprém vármegyében.

A vármegye civil életének sajátosságai

Veszprém vármegye gazdag kulturális örökséggel és aktív közösségi élettel rendelkezik, ami kedvez a civil szervezetek fejlődésének. A Balaton közelsége és a turizmus jelentősége is hozzájárul a helyi egyesületek és alapítványok tevékenységének támogatásához. Azonban a kisebb településeken gyakran kihívást jelent a forráshiány és az alacsonyabb népsűrűség, ami nehezíti a szervezetek fennmaradását és fejlődését.

Veszprém vármegye erős közösségi összetartással és aktív civil hálózattal büszkélkedhet, amely a helyi kezdeményezések és együttműködések alapját képezi. A Civil Központ építhet a meglévő együttműködésekre és a közösségi összetartásra. Azonban a szervezetek gyakran szembesülnek finanszírozási nehézségekkel, önkéntesek hiányával és a szakmai fejlesztés szükségességével, amelyekre a központnak hatékonyan kell reagálnia tanácsadással, képzésekkel és források biztosításával.

A helyi igényekre alapozva dolgozzuk ki és újítjuk meg a képzési tematikáinkat. Jelenleg az alábbi képzéseket tudjuk biztosítani.

Tárgyalástechnika, asszertív kommunikáció műhelymunka

A sikeres működéshez fontos az emberek bevonása, motiválása, a jól szervezett csoportmunka, a civil szervezeti vezetők, munkatársak hatékony kommunikációja. A műhelymunka célja az asszertív kommunikációs készségek fejlesztése. Az asszertív emberek nyíltan és őszintén kommunikálnak, de nem sértik vagy bántják másokat, és képesek határozottan kiállni az érdekeikért.

Mi szükséges a sikeres adománygyűjtéshez? műhelymunka a forrásteremtésről

Az adománygyűjtés komplex folyamat, fontos az alapos tervezés, a célcsoportok megfelelő azonosítása, és a hatékony kommunikáció.

Önkéntes menedzsment

A sikeres önkéntes program titkai. Az önkéntes menedzsment szervezetenként meghatározó különbségekkel jelenik meg.

Civil szervezetek megújítása

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a fiatalok bevonása elengedhetetlen, hiszen a szervezet öregedésével a meglévő tagok idősebbé válása is jár. Egy szervezet megújításához meg kell ismertetni a fiatalokkal saját civil szervezetünk kultúráját, céljaink vál-

toztak -e az eredeti küldetéshez képest, de azzal is érdemes foglalkozni, hogy milyen sikereket értünk el és ez mennyire látható a külvilág számára. Az aktív fiatalok hozzájárulhatnak az új ötleteikkel, lelkesedésükkel, kifogyhatatlan energiájukkal a szervezet fejlődéséhez és hatékonyságához.

Civil díjak, elismerések „Pro Civitate” díj

A Veszprém Megyei Jogú Város Közgyűlése az általa elfogadott Civil koncepcióban rögzítetteknek megfelelően a Veszprémben kiemelkedő tevékenységet végző, az önkéntesség elve alapján szerveződő, veszprémi székhellyel működő civil szervezetek munkájának elismerésére alapította.

Év Mecénása Díj

Civil szervezeteket, civil ügyeket támogató gazdasági társaságok elismerésére 2023. évben Egyesületünk megalapította az Év Mecénása Díjat. A jelöléseket folyamatosan

várjuk a civil szervezetek részéről, a díj átadása ünnepélyes keretek között történik, melyre várjuk a jelölt szervezeteket és a jelölt cégeket, illetve a szakmai irányító szervezet képviselőit is.

Képzéseken, fórumokon gyakori téma az egyes szektorok közötti (gazdasági, kormányzati, nonprofit) kapcsolódások kiépítése, fenntartása, közös projektek létrejötte. Ezen kapcsolatok létrejöttének segítése során merült fel a Mecénás Díj megalapításának gondolata, mellyel a civil szektor fejezheti ki elismerését a gazdasági szereplők felé.

Az Év Vármegyei Önkéntese Díj

A díjat egyesületünk 2014-ben alapította, az önkéntesség és a hétköznapi emberek nem mindennapi erőfeszítéseinek elismerése érdekében. A díjakat minden évben két kategóriában adjuk át: az Év Veszprém Vármegyei Önkéntese és az Év Veszprém Vármegyei Ifjú Önkéntese.

Célja az önkéntes tevékenység népszerűsítése, hogy az önkéntesség társadalmi megítélése még kedvezőbb legyen. Tapasztalataink is azt mutatják, hogy megyénkben is folyamatosan nő az önkéntesség elismertsége, az önkéntesek száma.

A díj jelöltjeire javaslatot tehetnek a megyében működő civil, for- és nonprofit szervezetek, intézmények és önkormányzatok. A beérkező pályázatokat szakmai zsűri bírálja el, akik a nonprofit szektor elismert szakemberei.

A díjakat ünnepélyes átadó ünnepség keretében adjuk át, melyre meghívást kapnak a jelölő szervezetek és a jelöltjeik is.

A díj erősíti az önkéntes tevékenység hasznosságát, az önkéntesség kultúrájának népszerűsítését azáltal, hogy az önkéntesség világnapján ünnepélyes keretek között elismerjük a megye szervezetei által jelölt önkéntesek lelkesedését és fáradozását. A helyi párbeszéd erősítése érdekében önkénteseket küldő és fogadó szervezetek bevonásával a program kiemelt hangsúlyt fektet az önkéntesség többségi társadalomban való népszerűsítésére, önkéntes kultúra erősítésére.

Civil rendezvények

Veszprémi Civil Nap

A Veszprémi Civil Nap városunk kulturális kínálatának sokszínűségét tükrözi, cél-

ja, hogy a civil szervezetek bemutathassák tevékenységüket, projektjeikhez tagokat, önkénteseket toborozzanak, megmutassák milyen sokszínű a civil szektor. Az egész napos programeseményen gyermekfelügyeletet biztosítunk, míg a szülők látogathatják az egyes programokat. A lakosságnak alkalma nyílik megismerni a civil szervezetek törekvéseit, tevékenységét, a kiállító standok mellett kulturális színpadi programokkal is. A szervezeteknek kiállító standokon és színpadi műsorok keretén belül van lehetőségük bemutatkozni.

Minden évben ezen alkalommal kerül sor a PRO Civitate díj átadására. A program megvalósulását civil szervezeti önkéntesek Iskolai Közösségi Szolgálatos tanulók bevonásával végezzük, melyek száma meghaladja a 30-40 főt.

ADD Magad – adományozói program

Adományozói programunk fő célja a gazdasági szféra és a civil szektor közötti együttműködés megerősítése. Az alapvető probléma, amelyre a projektünk fókuszál, az, hogy a civil szervezeteknél hiányoznak a megfelelő eszközök és ismeretek a hatékony külső kommunikáció terén. Ennek következtében sok kiváló kezdeményezés nem jut el a szélesebb közönséghez és az adományozókhoz, akik támogathatnák céljaikat és tevékenységeiket.

Célkitűzések

A program szakmai megvalósítása során három fontos területre koncentrálunk:

- Műhelymunkák szervezése: A civil szervezetek számára olyan interaktív műhelymunkák biztosítása, amelyek során megtanulhatják, hogyan prezentálják magukat vonzó módon az adományozók felé. A műhelymunkák a pecha-kucha módszerrel valósulnak meg, ami egy innovatív előadási módszer, amely segítségével hatékonyabban és érdekesebben tudnak kommunikálni.
- Társadalmi fórumok szervezése: Három fórum megrendezése, amelyek a társadalmi szerepvállalás és az adományozás mindennapi életben betöltött szerepére összpontosítanak. Ezek a fórumok lehetővé teszik a résztvevők számára, hogy részletesebben megértsék a civil szervezetek fontosságát és hatását a társadalomra.
- Vállalkozói vacsora megrendezése: Egy innovatív és interaktív vállalkozói vacsora megszervezése, ahol a résztvevő civil szervezetek lehetőséget kapnak arra, hogy a tanult készségeik segítségével bemutassák tevékenységeiket és céljaikat a potenciális adományozóknak és partnereknek.

A programban való részvételt nyílt felhívás útján biztosítjuk a civil szervezetek részére. A jelentkezőkből 10 szervezet rész-

vételét tudjuk biztosítani a programban, a kiválasztásnál előny élveznek azok a civil szervezetek melyek a megfelelően kidolgozott bemutatkozó anyagot küldenek és kialakult jövőképpel rendelkeznek.

Egyesületünk 2004 óta foglalkozik közösségfejlesztéssel, partneri együttműködések fejlesztésével.

A Civil Közösségi Szolgáltató Központok partneri hálózati munkájában, munkacsoportos feladatokban, országos találkozón, hálózati belső képzésen részt veszünk, ezen felül tagjai vagyunk a proHáló Hálózatnak, Veszprém városban működő Fogyatékosügyi Kerekasztalnak, a Civil Kerekasztalnak.

Több éves együttműködésünk van a Proveszprém Kft.-vel és a VKSZ Zrt.-vel. Az Élhető Veszprém elnevezésű CLLD projekt helyi akciócsoportjában együttműködünk több gazdasági szereplővel. Több rendezvényünkön meghívott vendégként vettek részt a vármegyei cégvezetői, vállalkozói. Veszprém Európa Kulturális Fővárosa projekt keretében 4 éve segítünk a Veszprém-Balaton 2023 Zrt.-nek a programok előkészítésében.

A közsféra szereplőit tekintve együtt dolgozunk több önkormányzattal a Veszprém Megyei Foglalkoztatási Paktumban, a Veszprémi Foglalkoztatási Paktumban, a Veszprém Megyei Felzárkóztatási Programban.

A Veszprém Megyei Önkormányzattal és Veszprém Megyei Jogú Város önkormányzatával évtizedes együttműködési megállapodásunk van, az egyesületünk vezetője tagja az önkormányzat civil bizottságának. A városi és megyei vezetők több alkalommal nyitják meg rendezvényeinket.

Vármegyei szinten több járási központban vagyunk szoros kapcsolatban a helyi hálózatok gazdaszervezeteivel, akiktől járási programjaink megvalósítása során folyamatos segítséget kapunk.

Egyházi szervezetekkel is partneri kapcsolatot építettünk ki. A katolikus, evangélikus, református, görögkatolikus egyházakkal közös rendezvényeink voltak és a közeljövőben is lesznek. A Veszprémi Érsekség családpasztorációs csoportjával, a Reményforrás egyesülettel, a Bencés Diákok Veszprém Megyei Egyesületével, a Keresztény Szülők Alapítványával, a Schönstatti Családmozgalommal évtizedes kapcsolatot ápoltunk.

ZALA

Területe: 3783,84 km²

Lakónépessége: 261.803 fő

Lakónépesség megoszlása: vármegyeszékhely 21%, többi város 34%, község 45%

Vármegyeszékhely: Zalaegerszeg (55 433 fő)

Járások száma: Keszthelyi, Lenti, Letenyei,

Nagykanizsai, Zalaegerszegi, Zalaszentgróti Települések száma: 258

5000 főnél kisebb települések száma: 253

Civil tükrő

- A vármegyében 483 alapítvány és 1266 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,3%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2022)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 11,6 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 0,9%-át adja. A civil bevételnek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 706 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott. A civil szektorban kiterjedt gyakorlat a részmunkaidős foglalkoztatás.
- A civil szervezeteknél 9 643 önkéntes tevékenykedik.
- A vármegye civil központja: Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület

A Civil Központ küldetése

A Zala Vármegyei Civil Központ évek óta meghatározó szerepet tölt be a helyi civil szervezetek és vállalkozások közötti kapcsolatépítésben. Rendezvényeink, mint a Civil Partner, lehetőséget kínálnak a nonprofit és forprofit szektor képviselőinek közelebb ke-

rülni egymáshoz és együttműködési lehetőségeket keresni. A szervezeteknek tartott felkészítő tréningjeink segítenek abban, hogy hatékonyan tudjanak reagálni a vállalati társadalmi felelősségvállalás kihívásaira. Az évente odaítélt adományozói díjunk pedig elismerést nyújt a legnagyobb támogatóknak.

A vármegye civil életének sajátosságai

Zala vármegyében a nonprofit szervezetek száma növekvő tendenciát mutat. A civil szférát általános aktivitás jellemzi, hiszen mind a régóta működő, mind az újonnan alapított szervezetek tevékenyek. Tapasztalataink szerint azonban még mindig sok olyan szervezet van, amely nem aktív, de még nem indította el a megszüntetési folyamatot.

A Zala vármegyei civil szervezetek tevékenység szerinti besorolását vizsgálva az országos adatokhoz hasonló eloszlást tapasztalunk. A legtöbb szervezet a sport, kultúra és szabadidő területén működik, de jelentős számban találhatók oktatási, szociális és polgári védelemmel foglalkozó egyesületek is.

Zala vármegyét aprófalvas településstruktúra jellemzi, mindössze öt település népessége haladja meg az ötezer főt. Ezen kívül demográfiai kihívásként jelentkezik az előregedő népesség és a fiatalok elvándorlása, ami csökkentheti a civil szervezetek számára elérhető emberi erőforrásokat és

az aktív közösségi részvételt. Ezt a helyzetet ellensúlyozzák a vármegye rendkívül aktív nyugdíjas szervezetei és klubjai, valamint a Civil Központ azon törekvése, hogy támogassa a kistelepülések fiatal közösségeit.

Zala vármegyében a civil társadalom helyi szinten meghatározó partnerei az önkormányzatok. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy civil szervezetek különböző feladatok ellátására szerződnek, és az önkormányzatok sok esetben támaszkodnak a civil szervezetek szakmai tapasztalataira.

Bár a turizmus hozzájárul a gazdaság erősítéséhez, Zala vármegye gazdasági helyzete nem mindenhol kedvező, ami korlátozza a helyi erőforrásokat és a támogatási lehetőségeket a civil szervezetek számára. Civil Központunk erőssége a nonprofit-forprofit együttműködések fejlesztése, amelynek érdekében képzési programot dolgoztunk ki, civil projekteket bemutató rendezvényekkel

és adományozói díj alapításával ösztönözzük a vállalkozásokat.

A civil központok országos hálózata 2024-ben harmadik alkalommal vett részt az EDUCATIO Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon. A hálózat standdal való megjelenését a Zala Vármegyei Civil Központ szervezi és koordinálja, amire nagyon büszkék vagyunk. A háromnapos program során a civil központok munkatársaival és az ország különböző vármegyéiből érkező szervezetekkel együtt hívjuk fel a figyelmet értékes közösségeinkre és az önkéntesség hasznosságára.

Civil díjak, elismerések

Civil Központunk „Az év Zala vármegyei adományozója” díjjal ismeri el a vállalkozók példaértékű támogatói tevékenységét. Az elismerést olyan vállalkozások kapják, amelyeket civil szervezetek ajánlanak a támogatásaik alapján. Az elmúlt négy évben 51 vállalkozást jutalmaztunk. Évente két kiemelkedő jelölt adományozói plakettet, a többi jelölt pedig elismerő oklevelet kap. Az ajánlásokat két kategóriában értékeljük: konkrét értékteremtő tevékenységek és széleskörű támogatói munka.

November 12-én, a Szociális Munka Napján, a Zala Vármegyei Civil Központ minden évben programot szervez és elisme-

ri a szociális területen tevékenykedő helyi szervezeteket. 2019 óta 13 szervezet kapott elismerést és támogatást közösségükért végzett önzetlen munkájukért.

Civil rendezvények

A Zala Vármegyei Civil Központ több mint 10 éves múltra visszatekintő programja a Civil Udvar. Feladatunk, hogy biztosítsuk a civil szervezetek alapvető működését és fejlődését, lehetővé téve számukra, hogy széles körben ismertté és elismertté váljanak. Ennek érdekében évente megrendezzük a Civil Udvar, egy helyi közösséget bevonó, összefogást erősítő eseményt, ahol számos szervezet aktívan részt vesz.

A rendezvényen 15-20 civil szervezet mutatkozik be interaktív programokkal, amelyek célja a látogatók érdeklődésének felkeltése és a civil szféra népszerűsítése. Standjainknál egész nap különféle tevékenységekkel várjuk az érdeklődőket: szerencsekerék, quiz, puzzle, helyi termékbemutatók és kóstolók, tájékoztató futás, sportbemutatók, érzékenyítő játékok, kézműves foglalkozások, társasjátékok, állatsimogató és terápiás kutyák. Az interaktív programoknak köszönhetően standjaink folyamatosan nagy érdeklődésnek örvendenek, jelentős tömeg gyűlik össze, hogy együtt játsszanak és tanuljanak a civil szervezetekkel.

A Civil Udvar társadalmi hatása jelentős, hiszen a program civilekről, civilek részvételével és szervezésében valósul meg, célcsoportjai pedig a családok, egyének és adófizetők. Olyan programot nyújtunk a szervezetek részvételével, amelyet szívesen látogatnak az emberek, és amely minden korosztály számára hasznos szabadidős tevékenységeket kínál. Hatására a résztvevő szervezetek élővé és kézzelfoghatóvá válnak, üzenetük és küldetésük eljut Zala vármegye lakosságához.

Évente megszervezzük a Civil Partner rendezvényt, ahol lehetőséget teremtünk a forprofit és a nonprofit szféra találkozására. Gyakran tapasztaljuk, hogy a civilek támogatásáról döntő vállalati vezetők nem ismerik a szervezeteket, szolgáltatásaikat, és nehezen tudják elképzelni a szolgáltatás menetét. Személyes élményeik is hiányosak egy adott területről, nincs idejük, lehetőségük egy civilhez ellátogatni. A Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben megrendezett eseményen nyolc helyszínen, nyolc különböző területen tevékenykedő civil szervezetet látogathatnak meg a jelen lévő vállalkozók. A szervezetek az általuk kialakított standokon néhány perces interaktív bemutatót tartanak a felkínált szolgáltatásukról, valamint egy támogatásra érdemes, értékteremtő kezdeményezésükről. A nagysikerű, jó han-

gulatú rendezvényen együttműködések születnek, jó ügyek támogatókra találnak, a vállalkozók pedig partnereket találhatnak CSR tevékenységükhöz.

A Táj-Kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériummal karöltve 2024 januárjában egy területfejlesztési kísérleti programot indított, amely célja egy érték- és közösség-vezérelt térségfejlesztési modell megvalósítása, a térség szereplőinek bevonásával az élhető vidék megteremtése. Ebben a munkában Zala, Vas és Veszprém vármegye civil központjaival együtt veszünk részt, a Marcal-völgye belső periferia területén: a Zalaszentgróti, Vasvári és Tapolcai járások településein megvalósuló fejlesztési programokban.

Civil Központunk együttműködő partnere a Zala Vármegyei Kormányhivatalnak a GINOP Plusz-4.1.1-23 és a GINOP Plusz-3.1.1-23 projektek megvalósítása során. A projektek a 15-29 év közötti nem tanuló, nem dolgozó fiatalok, valamint a 30. életévüket betöltött álláskereső és inaktív munkaerőpiaci helyzetét hivatottak javítani. Civil Központunk lehetőségeihez mérten segíti a Kormányhivatalt a projektek célcsoportjának elérésében, kommunikációs csatornáinkon keresztül továbbítjuk a projekt tájékoztatókat a célcsoport számára.

JÓ GYAKORLATOK

A Civil központok jó gyakorlataiból ajánljuk

Az alábbiakban öt jó gyakorlatot mutatunk be azon kezdeményezések közül, amelyeket a vármegyékben és a fővárosban tevékenykedő Civil Központok önálló vagy társszervezésben valósítanak meg. A Civil Központok által ajánlott jó gyakorlatokat a Civil kézikönyv elektronikus változata tartalmazza.

572

Sportkavalkád

Vármegye:	Nógrád
Megvalósító szervezet:	A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none">- önkéntesség- civilek közötti együttműködés- fiatalok bevonása- generációk közötti együttműködés
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	óvodás, általános iskolás és középiskolás fiatalok

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

A Sportkavalkádot 2017-ben rendeztük meg először egy általános iskola programjaként. Az eltelt évek során azonban igény merült fel, hogy Salgótarján sportéletét és sport-szervezeteit egy nagyobb rendezvény keretén belül mutassuk be, segítve ezzel az utánpótlást és megkönnyítve a sportágválasztást.

Az Egri Norma Alapítvány - Heves Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ több, mint tíz éve rendezi meg a Mozdulj,

válassz sportot Egerben! sportválasztó rendezvényt. A salgótarjáni rendezvény megszervezésében segítséget jelentett, hogy Heves vármegyei civil központ megosztotta a szervezési tapasztalatait.

A jó gyakorlat rövid leírása:

Az „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány a Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ címbirtokosa. A Sportkavalkád – Sportválasztó és nosztalgia sportnapot 2024. július 13-án rendezték meg Salgótarjában, a Sportcentrumban.

A rendezvény célja: Salgótarján sportegyesületeinek és szakosztályainak bemutatása 1878-tól napjainkig, utánpótlás toborzási és a fiatalok számára sportágválasztási lehetőség.

A rendezvény előtt a helyi médiában cikksorozatot indítottunk, amelyben napi rendszerességgel mutatkoztak be a Sportkavalkádon résztvevő szervezetek. A programon 35 helyi sportcélú civil szervezet képviseltette magát vezetőivel és önkénteseivel. A kiállítókat külön standokon helyeztük el, ahol az érkező gyerekek kipróbálhatták az adott sportágat.

A program elsősorban óvodások, általános iskolások és középiskolák számára került meghirdetésre, de nyitott volt más érdeklődők számára is. Az érkező gyermekcsoportok egy menetlevelet kaptak és minimum 10 sport kipróbálása esetén ajándékban részesültek.

A program kapcsán egy kiadvány is készült, amely tartalmazza a résztvevő civil

szervezetek és az adott sportág részletes leírását, valamint az edzéseik gyakoriságát, helyszíneit és feltüntetésre kerültek a kapcsolattartási adatok is. A média kiemelt figyelmébe valamint több élő bejelentkezés, közvetítés is kísérte a Sportkavalkádot. Mind a résztvevők, mind a közreműködők pozitív visszajelzésével zárult a program, így teljesen bizonyos, hogy a következő évben is megrendezésre kerül.

574

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A Sportkavalkádot eddig két alkalommal rendeztük meg. Az első alkalommal 12, a második alkalommal 35 civil szervezet közreműködésével. Az első alkalommal körülbelül 200 gyermek, a második alkalommal pedig közel 800-an vettek részt a programon. Több mint 30 szervező, a kitelepült sportszervezeteknél pedig közel 100-an dolgoztak. Közvetlen hatásként jelenik meg, hogy a civil szervezetek ismertsége fokozódik, tagjainak száma növekszik; közvetett hatása pedig az aktív életmód és a civil élet vonzóvá válása a fiatalok számára.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A megvalósítás zökkenőmentesnek nevezhető, mivel kialakult kapcsolatrendszerre épült. A váratlanul felmerült problémák

egy része áthidalható volt (pl. a gyermekek szállításának megszervezése vagy a kitelepülő szervezetek lemondása miatt adódó üres hely megtöltése). Az időjárásra azonban nincs befolyásunk, ezért a várható viharos időjárás miatt az első dátumot törölnünk kellett ezért két hét múlva rendeztük meg a programot. Szabadtéri rendezvénynél az esőnap megszervezése elengedhetetlen.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Helyszín biztosítása: több mint ezer fő befogadására és parkolásra alkalmas szabadtér. Előkészítés: intézmények együttműködése; 35 civil partner bevonása és folyamatos kapcsolattartás; előregisztráció; színpad, sátrak, padok, asztalok beszerzése, felállítása; hangosítás; tájékoztató táblák elkészítése és kihelyezése. Lebonyolításhoz: regisztrációs pult, 30 állomás kialakítása; menetlevelek és tájékoztató kiadvány előállítása, az étkezés feltételeinek biztosítása, ajándéktárgyak beszerzése.

Önkéntesek Hete

Vármegye:	Fejér Vármegye
Megvalósító szervezet:	Echo Innovációs Műhely
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – újszerű vagy tovább fejlesztett gyakorlat valamely társadalmi probléma, közösségi konfliktus kezelésére; közösségépítés; – helyi/megyei identitástudat erősítése; – önkéntesség; – képzés; – fiatalok bevonása;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	civil szervezetek, fiatalok, önkéntesek

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

Az önkéntesség sokféle tekintetben egyedi tevékenység. A közösségeket három dolog tartja össze: tagjaik közös akciókat szerveznek, vannak közös hiedelmeik, és közös szociális konstrukciókat alkotnak. Amennyiben ez a három dolog megvan, létrejön egy negyedik – a közösséghez való hűség.

Szoros kapcsolat van az önkéntesség és az aktív polgári szerepvállalás között is, ugyanis a közérdekű önkéntes tevékenység a részvételi demokrácia kézzelfogható kifejeződése a modern polgári demokráciákban.

Az önkéntes tevékenységnek számos olyan haszna van, amely nemcsak az egyén és a fogadó szervezet életében, de a helyi közösség vagy akár az egész nemzet szintjén

is megjelenik. Fontos szocializációs eszközként segíti a fiatalok társadalmi integrációját, csökkenti a közösségen belüli konfliktusokat, a szegregációt. Bár az önkéntes munka igénybevétele a társadalmi szerveződéseknel jelent meg először, erre a tevékenységre szükség van az állam és a helyi közösség által fenntartott intézményekben is, így a szociális, az egészségügyi, a polgári védelmi, a tűzvédelmi vagy a kulturális ellátás területén. A helyi közösség szempontjából a mások javára végzett tevékenységek gyakorlása mellett azonban igen nagy szerepe van a kölcsönös segítségnyújtásnak és az önszolgálatnak is.

Az önkéntesség sokszínűségét mutatja, hogy az aktív állampolgári részvétel mellett a közösségre gyakorolt hatásaként, valamint

az aktív idősödés támogatásában is jelentős szerepet kaphat, ha ennek megfelelő teret teremtnék.

A tematikus hét szervezése során, mind a fiatalok, mind a szakemberek, mind a civil szervezetek számára kínálunk programot, annak érdekében, hogy az önkéntességben rejlő lehetőségeket feltárjuk, jó gyakorlatokat megismerjünk és olyan pontokra is rálásunk, amiben további fejlődésre van szükség.

Témaindító kerekasztal beszélgetés szakértők bevonásával 3 csoportban forgószínpadszerűen zajlanak a foglalkozások az alábbi témák mentén:

– Civil szervezetek – mit adnak az önkénteseknek? Kik azok a civil szervezetek és

mit csinálnak? – Bemutató szervezettek: DOG Plusz Egyesület, Életfa Egyesület, Lovasberényi Róna József Művelődési Ház, Matthias Corvinus Collegium önkéntes programjának bemutatása.

- Önkéntesnek lenni külföldön – nemzetközi önkéntesség lehetőségei. Mikor kinek és miért? – Beszélgetés az Európa Ifúsága Egyesület nemzetközi önkéntesével a nemzetközi önkéntességről és az Európai Szolidaritási Testület pályázati lehetőségeiről.
- Aktív állampolgárság – részvételi demokrácia fontossága a fiatalok életében. (A csoportot vezeti Szili Valéria a Fejér Vármegyei Europe Direct Információs Iroda

irodavezetője.)

A program ideje alatt üzenő falra írhatják fel, hogy hogyan is látják a fiatalok a helyi szervezeteket, lehetőségeket. Mire lenne szükségük, milyen tevékenységekre csatlakoznának szívesen? a Székesfehérvári Diák-tanács vezetésével.

Témaindító beszélgetésre kerül sor szakértők bevonásával, majd a jelenlévő civil szervezetekkel is bekapcsolódhatnak a beszélgetésbe. (Az esemény tervezetten online is követhető lesz.)

Az önkéntesség szerepe a generációk közötti kapcsolatban és az aktív idősödésben:

- Összetartó közösség – az önkéntesség szerepe a helyi közösségekben fotó pályázat.
- A közösségek megtartó ereje – a közösségi szolgálat és önkéntesség, mint az aktív állampolgárság egyik pillére.
- Kerekasztal beszélgetés a senior önkéntességről.
- AlaCoolj társasjáték megvalósítása.
- Önkéntes menedzsment tréning.
- Pályázatmenedzsment tréning.
- Tabló kiállítás.

A jó gyakorlat rövid leírása:

Az Önkéntesek Hete alkalmából több éve hagyományosan június első hetében programsorozatot szervez a Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ a

Fehérvári Civil Központ előtti téren. Kiállításmegnyitó, civil szervezeti bemutatók, önkéntes menedzsment képzés és kihelyezett osztályfőnöki órák népszerűsítik az önkéntességet a fiatalok körében.

A civilek, a civil szervezetek felelősségvállalása, társadalmi munkája, jelenléte teheti jobbá az élet számos területét. Ebből az elgondolásból született meg az a programsorozat, melyet a Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szervez már több éve. A programsorozat részeként pályázati felhívást tesz közzé, azzal a céllal, hogy megtalálja Fejér vármegye legjobb, civil kezdeményezésű programját. A hagyományteremtő felhívásra minden évben számos pályamunka érkezik. A legjobb kezdeményezéseket, ötleteket 3 tagú zsűri bírálja el, egy kültéri tablókiállítás mutatható be, amelyet interaktív módon is megtekinthetnek a hét folyamán a Civil Központ előtti téren. A tablókiállítás megnyitóján az elismerő oklevelek átadását követően számos programelem hivatott népszerűsíteni az önkéntesség fontosságát és a közösségi kezdeményezéseket.

A programsorozat részeként Fejér vármegye különböző középiskoláiban osztályfőnöki órákon népszerűsítik a civil szervezeteket és az önkéntességet a Fejér Megyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ munkatársai.

Emellett önkéntes menedzsment képzést is tartanak a héten Székesfehérváron.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A programsorozattal teljesültek a kitűzött célok, az önkéntességre és annak népszerűsítésére kívánjuk felhívni a figyelmet. Ennek érdekében nem csak a nonprofit szektorban lévő önkéntesek kerülnek fókuszba, hanem egyéb, ágazatközi együttműködések is szerepet kapnak.

Eredményeket lehet mérni a résztvevők számával, beérkezett pályázatokkal, valamint a tréningen résztvevők számával. Közvetlen és közvetett hatásaként erősíti a társadalmi összetartozást, népszerűsíti az önkéntességet egyben elismerés annak, aki végzi az önkéntes tevékenységet és egyben növeli az önkéntesek számát.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Ha a felkért programelem védnöke a rendezvény előtt mondja le a programot, legyen pár új név, akit be lehet vonni. Fontos a grafikus és a nyomda összehangolása, mert a nyomda időre dolgozik, előre egyeztetett időpontba lehet leadni a nyomdakész anyagot.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek

meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Megvalósítás során mind a humán, mind pedig a fizikai feltételekre egyaránt szükség volt. Szervezési feladatok, egyeztetések, meghívók és a felkérő levelek kiküldése, programokon való részvétel felügyelet. Mivel párhuzamosan zajlik több programelem, ezért szükséges több különböző terem. A tablókiallítás szabadtéren történik, ennek a feltételei adottak kell hogy legyenek (erre alkalmas tabló vizsgálata).

IKSZ Börze és műhelymunkák

Vármegye:	Komárom-Esztergom vármegye
Megvalósító szervezet:	Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – civilek közötti együttműködés; – önkormányzat és civil szervezet közötti együttműködés; – fiatalok bevonása; – generációk közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Összetett: fiatalok; iskolai közösségi szolgálatra fogadó szervezetek, intézmények; iskolák, pedagógusok

579

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

A jó gyakorlat létrejött a Cselekvő Községek programnak köszönhető, aminek keretében szervezetünk együttműködési megállapodást kötött a helyi civil szervezetek jó részével, együttműködtünk a helyi

középiskolákkal. A projekt során az érintetteknek – pedagógusok, diákok, fogadó szervezetek – felkészítést, érzékenyítést nyújtottunk az iskolai közösségi szolgálat tudnivalóiról 2017-ben. Azzal szembesültünk, hogy az iskolai közösségi szolgálattal kapcsolatban mind az iskolákban, mind a diákokban és a fogadó szervezetekben is hiányosak a témával kapcsolatos ismeretek, valamint nem érzékelik a téma pozitív hozadékait. A szervezetek nem, vagy nehezen szólítják meg a diákokat, míg a diákok nem tudják, hova fordulhatnak a „kötelező önkénteskedés” letöltésére. Ebből jött az ötlet, hogy a szereplőket börze formájában közvetlenül összehozzuk, hogy egymásra találjanak.

A jó gyakorlat rövid leírása:

Előkészítő műhelymunka: a fogadó szervezetek áttekintik az aktualitásokat, közösen kialakítják a börzén alkalmazandó módszereket a diákok megszólítására.

IKSZ Börze: a fogadó szervezetek saját standdal jelennek meg és játékos, interaktív formában mutatják be működésüket a helyi középiskolásoknak. Itt már tudnak kapcsolattartót, feladatot, helyszínt is egyeztetni a diákokkal.

Összegző megbeszélés: közvetlenül a Börze után, még a helyszínen – ha erre nincs mód, néhány napos eltéréssel, akár online formában tartunk a szervezetekkel és diákokkal: megbeszéljük a tapasztalatokat, a fejlődési irányokat.

A programon a 9-10. évfolyam vesz részt,

akik előzetesen megbeszélte ütemezés alapján jönnek az iskolákból, így kiegyenlített a standok látogatottsága. A diákok érkezéskor „Menetlevelet” kapnak, amelybe a meglátogatott szervezetek bepecsételnek. Ebben már szerepelnek a kiállító szervezetek kapcsolattartói adatai. A pecsétért cserébe 1 óra igazolást kapnak tőlünk, amelyet a rendezvény lebonyolítása után az iskolai közösségi szolgálatért felelős pedagógussal együttműködve igazolunk le a diákoknak. A program szervezése szoros együttműködésben valósul meg a városvezetéssel, a diákönkormányzattal és az iskolákkal. A szervezést az iskolakezdéshez igazítjuk, figyelve arra, hogy a 9. évfolyamba érkező diákok már felvegyék az új iskola ritmusát. Így október végén kerül sor a börzére. Helyszíne: a helyi

sportcsarnok alkalmas a megrendezéséhez, amely méretében igazítható a résztvevők számához.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A jó gyakorlat immár 2017 óta minden évben megrendezésre kerül. Mind a városvezetés, mind a szervezetek és a diákönkormányzat is lelkesen várja. Az elkészítő műhelymunkára a megszólított fogadó szervezetek 80%-a eljön és kb ebben a létszámban részt is vesznek a börzén. Évről évre egyre több iskolát tudunk megszólítani, akik lehetőséget adnak diákjaiknak a program látogatására.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A gyakorlati megvalósítás során a legnehezebb az iskolákkal történő együttműködés: sok esetben a megkeresésünk nem jut el a felelős pedagógushoz vagy esetleg nem eléggé motivált a szervezés segítésében. Lelkesedésünk töretlen: az előzetes egyeztetésekre és a műhelymunkákra meghívjuk az iskolák képviselőit is. Évről évre akad egy-egy pedagógus, akire hatással tudunk lenni.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A megvalósításhoz a legfontosabb a kapcsolati tőke, az aktív kapcsolat a helyi szervezetekkel, intézményekkel, szervekkel, akik a témában érdekeltek lehetnek. Fontos a településvezetés támogatása, és ha van, a helyi diákönkormányzat. Ha nincs diákönkormányzat, akkor elengedhetetlen a fiatalokat összefogó, megszólítani tudó közösségek bevonása és persze a körzetben működő középiskolákban egy-egy elhivatott pedagógus bevonása. Helyszínként akár a helyi közösségi tér vagy iskola tornacsarnoka is használható.

Értéklabor

Vármegye:	Borsod-Abaúj-Zemplén
Megvalósító szervezet:	Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	– társadalmi célú innováció – fiatalok bevonása – iskolán kívüli nevelés
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	középiskolás fiatalok

582

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

Az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület (ERKE) 2021 végén hirdetett innovációs ötletpályázatot a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében tanuló középiskolásoknak. Az

innovációs és ötletversenyek nem ismeretlenek a középiskolások számára sem. Többek között a digitalizáció és a design gondolkodás térnyerése átalakítja a szemléletünket. Egyre természetesebb törekvéssé válik, hogy az új igények megértése, az ezekre adott vá-

laszok kialakítása érdekében minél szélesebb körből kell bevonni szereplőket. Így már a középiskolások körében is egyre több olyan programmal és megmérettetéssel találkozhatunk, amelyek a diákok friss tudásának, újíto kedvének kamatoztatására épülnek.

A jó gyakorlat rövid leírása:

Az alkotói és ötletpályázatra 2-4 fős diákcsapatok jelentkeztek. Három témakörben vártuk az ötleteket, innovációs alkotásokat. Az első témakör Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye természeti, kulturális, szellemi értékeinek újszerű „hasznosítására” irányult. A második a civil szervezetek, közösségek működésével, az emberekkel történő kapcsolataik gondozásával foglalkozott. A harmadik a diákok által érzékelt, általuk fontosnak tartott kihívásokra keregett megoldásokat. Olyan terveket, kidolgozott ötleteket, alkalmazásokat, innovációs alkotásokat stb. vártunk, amelyek „okos”, digitális lehetőségek használatán alapulnak. A diákcsapatok igénybe vehették felkészítő tanárok, illetve akár külső szakemberek segítségét is.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A pályázatra 15 csapat küldött be pályamunkát. Közülük 11 csapat kapott lehetősé-

get arra, hogy 2022. április 20-án a „Demo Day” (a döntő) keretében élőben tarthasson bemutatót (pitch-et) a zsűri és a társak előtt. E bemutatók alapján döntötte el a zsűri melyik három csapat kapja az értékes díjakat. Nem csak a zsűri, hanem a résztvevő csapatok is értékelték a bemutatókat, egy helyszíni szavazás alapján közönség díj is átadásra került.

A zsűriben a következő szakembereket kértük fel:

- Szalai Piroska – munkaerőpiaci és vállalkozásfejlesztési, üzleti innovációs szakértő
- Kiss Gábor – kancellár, Miskolci Szakképzési Centrum, a Digitális Jólét Program szakértője
- Megyeri Gábor – formatervező művész, B.-A.-Z. Vármegyei Önkormányzat marketing menedzser vezetője, M and M Productions Kft. ügyvezetője
- Tolnai Sándor – alapító, kuratóriumi tag, A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány, Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ
- Jeney Ákos – ügyvezető igazgató, MGL Creative Kft.

Az Értéklabor egy sorozatot indított el. Minden évben részt veszünk az innovatív gondolkodást és az alkotó együttműködéseket erősítő diákprogramokban Az elmúlt

két évben részt vettünk pl. a Miskolci Ötletmaraton megszervezésben.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Az ERKE kezdeményezése annyiból volt szokatlan más innovációs versenyekhez képest, hogy a közösségi értékek hasznosítása, a fiatalokat érdeklő témakörök mentén hirdettük meg a pályázatot. Emellett a pályázat reflektál olyan kihívásokra is, mint a civil szektor elöregedése vagy a szektor innovációs készségének lassulása. A fiatalok bevonása a civil szervezetek életébe nem kizárólagosan azzal valósulhat meg, hogy bekapcsolódnak tagként, önkéntesként a civil szervezetekbe. Az ilyen mély elköteleződéshez sokszor kell egyfajta érettség, sőt akár egy biztosabb egzisztenciális háttér is. Mint ahogy – a közvélekedéssel ellentétben – pl. a „startup” vállalkozásokat is jórészt a középkorosztály tagjai hozzák létre, akiknek egyszerre van ötlete és „elégethető” pénze. A fiatalok azonban olyan generációs előnyökkel rendelkeznek, amelyek nélkülözhetetlenek a civil szektor, és tágabban az egész társadalom számára. Szükség van a fiatalok digitális írástudására, a nyelvtudására, a kreatív, újító gondolkodására stb. Csakhogy ezeket a készségeket, képességeket ritkán lehet a korábban megszokott módon elérni

és bevonni. A civil szektorban sok-sok kapcsolódási pontot kell kialakítani. Ezekon a pontokon a fiatalok által elismert, követett, más szektorokban bevált módszereket kell alkalmaznunk, hogy kiválthassuk a kívánt érdeklődést.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Az „Értéklabor” megvalósításához szükséges volt a Miniszterelnökség és a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Önkormányzat támogatására. A pályázat védnökségét hárman látták el:

- Szalay-Bobrovniczky Vince, helyettes államtitkár, Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság;
- Bánné Dr. Gál Boglárka, közgyűlési elnök, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Önkormányzat;
- Riz Gábor országgyűlési képviselő, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye, a nyugat-borsodi térség szakképzési rendszerének és helyi munkaerő-gazdálkodási rendszere együttműködésének fejlesztéséért felelős miniszteri biztos.

A pályázat több hónapos munkát igényelt a diákok és felkészítők részéről. Ennek megfelelő volt a díjazás is. A verseny összdíjazása 1,2 millió Ft volt.

Védd magad! Civil szervezetek akcióban, a biztonságos vakációért! (interjú)

ERKE: A Csongrád-Csanád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ és a Csongrád-Csanád Vármegyei Bűnmegelőzési Tanács 2024-ben másodszer szervezte meg a Védd magad! Civil szervezetek akcióban, a biztonságos vakációért! című rendezvényt az újszegedi strandon. Mielőtt a programról szó esne bemutatnád néhány mondatban a Csongrád-Csanád Vármegyei Bűnmegelőzési Tanácsot, kik a tagjai, hogyan került vele kapcsolatba a Civil Központ és hogyan kerülhetnek vele kapcsolatba más civil szervezetek.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (NBT) alapvető célja az állampolgárok biztonságérzetének javítása, feladata a bűnözés visszaszorítása, a bűnmegelőzés új modelljének működtetése, a bűnmegelőzés érdekében szükséges cselekvési tervek kidolgozásának és végrehajtásának koordinálása. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia, - melynek megvalósításán a vármegyei Bűnmegelőzési Tanácsok is dolgoznak -, mindenekelőtt a településbiztonság, a gyermek- és ifjúságvédelem, áldozatvédelem, valamint a reintegráció érdekében kitűzött célok elérésében szorgalmazza az állami és civil szervezetek együttműködését. A Csongrád-Csanád Vármegyei Bűnmegelőzési Tanács az országban harmadikként, 2021 júniusában alakult, több olyan kormányzati, önkormányza-

ti, egyházi és civil szervezet bevonásával, akik elkötelezettek a lakosság, és azon belül egyes társadalmi csoportok biztonsága iránt. A Tanács szakmai munkája kiemelkedő, módszertani szempontból irányadó a többi, hasonló szervezet számára. A mi Civil Központunkkal is stratégiai partnerséget alakítottak ki, így közvetlen közelről látjuk, hogy az együttműködésbe bevont Csongrád-Csanád vármegyei civilek milyen módon járulnak hozzá a közös, bűnmegelőzési munka sikeréhez.

Erre az együttműködésre és a civileknek a bűnmegelőzésben, a biztonságunk érdekében végzett munkájára már sajtóreggeli keretében is felhívtuk a figyelmet, de mégis úgy éreztük, kell egy olyan rendezvényt is szerveznünk, ahol „akcióban” is be tudjuk mutatni pótolhatatlan tevékenységüket. Így született a Védj magad! rendezvény gondolata, amely autentikus környezetben, a vízparton tudja illusztrálni, mi mindent köszönhetünk nyáron a civil szervezeteknek. Ugyanakkor az esemény a magunk és mások biztonsága iránti, személyes felelősségre is rámutat.

ERKE: A szervezők jól ráéreztek arra, hogy érdemes a Nyári Vakáció idején fenyegető veszélyek elkerülésére, kezelésére tanítani gyermekeket, fiatalokat. Hiszen a programot idén meg kellett ismételni, sőt

további partnerek is csatlakoztak hozzá. Melyek ezek a veszélyek, helyzetek, amelyekkel foglalkoztok a program során?

Először is a **természetes víz**, hiszen a kánikulában a hűsítő hullámok nagyon hívogatóak, de sajnos minden évben áldozatokat szednek a folyóink és a tavaink. Ezek abból is adódnak, hogy felelőtlenül akarjuk élvezni a vizet: felhevült testtel, biztonságos úszástudás, vagy védőfelszerelések nélkül bocsátkozunk vízre. Csónakkal, sup-pal, matracal sokan merészkednek olyan távolságra a parttól, ahol a víz már nagyon mély, folyóvíz esetén pedig erős, örvényes a sodrás. A vízi fürdőzés mellett a **napfürdőzés** is veszélyes, a bőrünk védelméről, a test hűtéséről, a folyadékfogyasztás fontosságáról nem lehet eleget beszélni. A bőregés mellett gyakoriak a kisebb balesetek, az esések, horzsolások, de a különböző rovarcsípések is. A **közlekedés** is veszélyesebb a kánikulában, vízen és szárazföldön egyaránt megnő balesetek száma. Kevesen vannak tisztában vízen a csónak, illetve a sup, szárazföldön a kerékpár és a roller használatához szükséges közlekedési szabályokkal. Különösen ez utóbbi eszközzel száguldozni védőfelszerelés nélkül nagyon veszélyes, a kerékpárok esetében pedig a jól fogó fék, az első-hátsó lámpa vagy a fényvisszaverő életet menthet. Nyáron tehát többször kerülhetünk olyan

helyzetbe, hogy segítségre szorulunk, vagy segítenünk kell másokon, és ez még akár az életmentésre is igaz. Jó láttatni ezzel a rendezvényt, hogy ha baj van, nemcsak az állami ellátórendszerre és mentőszervezetekre számíthatunk, hanem a professzionálisan működő civil szervezetekre is, hiszen ott vannak minden olyan helyzetben, ahol veszély leselkedik ránk.

ERKE: Bemutatnád, hogy miként indult a kezdeményezés, Hogyan állt össze a program, milyen előkészületet igényelt?

Mindenekelőtt áttekintettük azoknak a civil szervezeteknek a listáját, akik részt vesznek a vármegyei Bűnmegelőzési Tanács munkájában. A tanács titkára, Vajda Árpád a Szegedi Önkéntes Tűzoltó és Mentőegyesületet, illetve a Polgárőr Szövetség vármegyei szervezeteit javasolta bevonni a rendezvény előkészítésébe. Rajtuk kívül a Magyar Vöröskereszt vármegyei igazgatóságát, a Szegedi Vízügyi és Tűzoltó Szakszolgálatot, a Tiszavirág Sportegyesületet és az Alternatíva Egyesületet szólítottuk meg, és kértük őket az együttműködésre. Mindenki első szóra igent mondott, hiszen valamilyen gyakoralattal rendelkeznek a kitelepülések, bemutatók szervezésében. Az Újszegedi Polgárőr Egyesület arra vállalkozott, hogy a biciklidokijuk átvizsgálja a strandra kerékpárokkal érkezők járművét és fel is írja,

mit lenne célszerű javítani a műszaki állapotán. A Marosmenti Polgárőr Egyesület tagjai a nemrégiben megkapott hajójukkal érkeztek a helyszínre, amit a vízi forgalom, vagy éppen a migráció ellenőrzésére használnak, és vízrendészeti feladataikról adtak tájékoztatást. A Magyar Vöröskereszt vármegyei munkatársai a nyári balesetek megelőzésére, a sérülések helyes ellátására, az újraélesztés mozdulataira irányították rá az érdeklődők figyelmét. A Szegedi Vízügyi és Tűzoltó Szakszolgálat vízügyi gyermektáborának résztvevői vízből mentési bemutatóval készültek a programra. A Szegedi Önkéntes Tűzoltó és Mentőegyesület elsősorban a nyári tüzesetek megelőzésének szentelte a kitelepülést, olyan játékos feladatokkal készültek, amelyek felhívják a figyelmet a tűzveszélyes helyzetekre. A Tiszavirág Sportegyesület képviselője bemutatta az autoinfo.hu oldalon ingyenesen elérhető és bárki által használható oktatóanyagot, amely a kajak, kenu, sup, szörf, sárkányhajó, illetve az evezős-, vitorlás-, vagy motorcsónak vezetésére vonatkozó jogszabályokat ismerteti - ezzel is szolgálva azt a célt, hogy mindazok, akik ilyen eszközökkel szállnak vízre, tisztában legyenek az alapokkal. A vármegyei Bűnmegelőzési Tanáccsal együttműködő Alternatíva Egyesület pedig olyan ifjúsági programokat, önkéntes feladatokat, táborokat és

képzéseket népszerűsített, amelyek egyszerre jelenthetik a fiatalok számára a hasznos, értelmes és biztonságos nyári időtöltés lehetőségét. Természetesen mi, a Civil Központ is készültünk egy standdal, és néhány játékos feladattal, hogy jelezzük: a mi munkánkra is szüksége van a civil szektornak.

ERKE Szükség volt hozzá külön pályázati forrásra, vagy az együttműködő partnerek lényegében a saját meglévő erőforrásaikat használták fel újszerű módon?

A civilekre jellemző önzetlenség, a saját, leginkább természetbeni erőforrások összedása állt a program mögött. Minden résztvevő hozta, amije volt: ez alatt a mentőcsónakot, vagy bármilyen más mentőeszközt, ambubabát, ásványvizet, ajándéktárgyat, a standoknál jelenlévő önkénteseket egyaránt érteni kell.

ERKE: Az egyik szegedi hírportál azzal a címmel tudósított a programról, hogy „Éltre kelt a Baywatch az újszegedi Lapon: gyerekek mentettek gyereket a Tiszából” Tényleg ilyen akciódús volt a program?

Ha valaki egy jó ügyet felvállal, mindig segítségére sietnek mások és a külső körülmények is. Ennek tudjuk be azt a szerencsés helyzetet, hogy a Szegedi Vízügy és Tűzoltó Szakszolgálat éppen azon a héten tartotta idén a gyermek vízimentő táborát,

amikorra a Védj magad! programot szerveztük. A táborvezető, Molnár János és a gyerekek örömmel vállalkoztak arra, hogy a szegedi szabadstrand területén egy vízből mentési bemutatóval adnak számot arról, amit tudnak. Egy eszméletlenséget szimuláló és egy együttműködő bajba jutottat „mentettek” ki a part menti vízből a fiatalok. Gyakorlott mozdulataik láttán elárulta a táborvezető, hogy a csoportba csak olyan gyermek kerülhet, aki jól úszik. A mentési folyamatot bemutatók nem először vettek részt a táborban. Nagyszerű volt látni, hogy milyen ügyesek a gyerekek, mennyire szakszerűen közelítik meg a mentésre szorulókat akár mentőeszközzel, akár anélkül. Rendkívül meleg volt aznap, sokan voltak a parton ezért rengetegen látták ezt a pár perces bemutatót. Biztos vagyok abban, hogy sokakat elgondolkodtatott a személyes felelősségről, a mások iránti elkötelezettségről és a szakszerű segítségadásról példát adó gyerekek jelenléte.

ERKE: Mennyire nehéz vagy könnyű ennek a különleges programnak a megszervezése? Milyen nehézségek, előre nem tervezett feladatok merültek fel?

A Védj magad! voltaképpen egy érdekes és izgalmas ismeretterjesztő rendezvény. A sikeréhez nem kellett más, mint egy nagy, üres, árnyékos placc a strandon, hat sörpadgarnitúra,

egy mobil hangosító berendezés és sok érdeklődő. A szervezetek standjai egy tetszőleges sorrendben végig járható túra „állomásait” adták. A standoknál olyan egyszerű feladatokat vártak az érdeklődőket, amely az adott szervezet tevékenységével, a megelőzendő veszélyhelyzetekkel voltak összefüggésben. A helyes megoldásért a résztvevők pecséteket kaptak a Biztonságos nyár túra útlevelebe. Azok között, akik minden állomást végig jártak, tehát a délután végén hat pecséttel rendelkeztek, három nyertest sorsoltunk ki, akikre egy-egy, a szervezetek által felajánlott ajándékokkal teli csomag várt. Egyedüli nehézséget a strandolók bevonása jelentette, de a vízimentő táboros gyerekek aktív jelenléte több kisgyerekes családnak is kedvet csinált ahhoz, hogy felkeressék mindegyik civil szervezet standját. A szervezésében tökéletes partner volt a szegedi IH Rendezvény és Médiaközpont Non-profit Kft., a szabadstrand üzemeltetője, hiszen nekik is érdekük, hogy a fürdőzők felelősséggel, a segítségadás és nyújtás ismeretében tudják élvezni a nyarat.

ERKE: Úgy tudjuk a Vármegye más vízparti településein is szeretnék hasonló programokat szervezni. MI pedig úgy gondoljuk, hogy egy ilyen látványos és hasznos program sok közösségi aktivista és szervező lelkesedését válthatja ki az ország más részeiben is. Melyek azok a fel-

tételek, amelyek szerintetek mindenképp szükségesek egy ilyen rendezvény sikeres megtartásához.

Igen, a lelkesedés és az egyébként is meglévő erőforrások okos felhasználása eddig átsegített bennünket minden akadályon. Tavaly Makón, a Maros parton rendeztük az első Védd magad! akciót, most Szegeden voltunk. Egyelőre mindkét helyszínen csak pár órás, délutáni kitelepülésre vállalkoztunk, de a siker arra kötelez bennünket, hogy legyen folytatás jövőre is. Szabadstrand van bőven Csongrád-Csanád vármegyében, sokak által kedvelt fürdőhely például Csongrádon a Körös-torok, Algyőn és Mindszenten a Tisza strand, vagy Sándorfalván a Nádas-tó. Ha helyben van fogadó-készség, mi örömmel megszólítjuk az ottani civileket, hiszen az eddigi partnereink is látták az értelmét a programnak: sok, zömmel fiatal érdeklődővel sikerült megismertetni a tevékenységüket. A sajtó is kiemelt figyelmet fordított a rendezvényre. Elsősorban a jó helyszín és a jó szándék fontos, a többi gyorsan összeáll.

ERKE: Mi az, amire esetleg szükség lenne ahhoz, hogy akár Szegeden belül, akár a település határain túl fejleszteni tudjátok a programot?

Egy nagyobb léptékű, mondjuk például több napon át, vagy több helyszínen megva-

lósuló, hasonló program megszervezéséhez biztosan szükség lenne pályázati forrásra is, hiszen szállítás, szálláshely esetleg étkeztetés költsége, professzionális hangosítás is felmerülhet szükségletként. Az lenne az optimális, ha ezt a rendezvényt minden nyár elején megszervezhetnénk Csongrád-Csanád vármegye nagyobb szabadstrandjain. Hasznosnak mutatkozik az információk átadása, a személyes felelősség átérzése és a gyerekek bevonásának lehetősége szempontjából. Szerintünk bárhol sikerrel alkalmazható, és biztatunk is minden Civil Központot, hogy bátran vállalkozzon hasonló szervezésére.

Erke: Köszönjük az interjút!

Helyi civil szervezetek példái Olaszfaluban otthonra leltek találkozója (interjú)

A Veszprém Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ hívta fel a figyelmünket az „Olaszfaluban otthonra leltek találkozója” elnevezésű programra. A program a más településeken működő civil szervezetek számára is inspirációval, tanulságokkal szolgálhat. Ezért kértünk interjút a Nyugdíjas Közösségi és Értéktörző Egyesület elnökétől, Varga Antaltól.

ERKE: Mielőtt a rendezvényről szót váltanánk, bemutatná néhány mondatban a találkozót szervező Nyugdíjas Közösségi és Értéktörző Egyesületet és az Olaszfaluért Kulturális Alapítványt?

Varga Antal: Az Olaszfalu Kulturális Alapítvány fontos szerepet játszik a település életében. Az Alapítvány koordinálja, segíti az Olaszfaluban működő civil szervezeteket. A településen gazdakör, kertbarátkör, tájvédő-hagyományörző egyesület, sportegyesület és nyugdíjas klub is működik. Az Alapítvány pályázati források figyeléséért és a pályázatok bonyolításáért felelős és ezt a tevékenységet sikeresen végzi. A szervezetek közül Nyugdíjas Közösségi és Értéktörző Egyesület a legnagyobb. A tagjai száma meghaladja az 50 főt. Nem csak a legnagyobb, hanem a legaktívabb is ez az egyesület. A közösségi programok többségét ez a szervezet segíti. A Nyugdíjas Egyesületen belül vegyeskar és néptáncsoport is működik.

ERKE: Olaszfalu egy nagyjából 1 000 fős település Veszprémtől nagyjából 20 km-re. A török hódoltság idején elnéptelenedett települést a német nyelvterületről érkező lakosság népesítette be újra. A település földrajzi elhelyezkedése, a sváb kultúra, identitás jelenléte a legtöbb emberben pozitív érzéseket kelt. De az itt élők szemével milyen település Olaszfalu, mi az amire az

itt működő civil szervezetek büszkék, Melyek azok a kihívások, amelyekre választ igekeznek találni?

Varga Antal: A sváb gyökerekből adódóan a lakosság szorgalmas és takarékos, ezáltal a falu szépen rendezett. Több, mint húsz éve erős elvándorlás indult a faluból, az elöregedés veszélye fenyegette településünket. A családtámogatási rendszernek köszönhetően újból népvándorlás indult meg, hozzánk jellemzően Veszprémből költöztek sokan. Jelenleg a falu 30 százaléka az elmúlt öt éven belül költözött hozzánk. Civil szervezeteink arra büszkék, hogy az ide költözőket felkarolták, kapcsolatot kerestek hozzájuk. A legnagyobb kihívás ezek kivitelezése.

ERKE: Számos faluval kapcsolatban hallottuk már az anekdotát, hogy az oda költözőknek még az unokáit is csak „gyűttmenteknek” nevezik. Nyilván ebben lehet némi túlzás. De mégiscsak az a megszkott, hogy a beköltözőnek kell kezdeményezőbbnek lenni, ha a faluközösség teljes

jogú tagjává akar válni. Úgy tűnik Önök ezt a helyzetet megfordították és a település „öslakosai” próbálják bevonni újonnan érkezőket. Jól érzékeljük ezt, erről szól az **Olaszfaluban otthonra letek találkozója?**

Varga Antal: Tapasztalataink szerint a beköltözők a hivatalos szerveken felül legfeljebb a szomszédokkal veszik fel a kapcsolatot. Eseményeket, rendezvényeket hirdettünk meg, ami alkalmat adott arra, hogy meghívjuk őket. Gyermekes családoknak, fiataloknak, középkorosztálynak szóló programokat szerveztünk. A nyugdíjas klub által szervezett előadások is nyilvánosak voltak.

ERKE: Bemutatná, hogy miként indult el és hogyan valósul meg mostanában a találkozó? Milyen programrészek kapnak benne helyet?

Varga Antal: Az otthonra letek találkozója volt a legsikeresebb rendezvényünk, ahol vegyesen kaptak meghívást itt születettek és ide költözöttek egyaránt. Falutörténeti előadás hangzott el, majd a civil szervezetek vezetői mutatták be tevékenységüket és

végül számos ide költözött mutatkozott be.
ERKE: Önök szerint mennyire nehéz vagy könnyű egy ilyen települési találkozó megszervezése? Milyen nehézségek, előre nem tervezett feladatok merültek fel?

Varga Antal: Annak érdekében, hogy törekvéseink a lakosság körében megértést nyerjenek, kibocsátottunk egy expozét „Falumbeli” címmel, ami nagyon pozitív visszhangra talált. Így szólt:

Falumbeli

Mi kis településen élők különleges státusszal ruházzuk fel egymást: „falumbeli”.

Ez majdhogynem egy rokonsági fokot jelent, kitüntetett helyzet egymással szemben, szép, kölcsönös megnevezés. Ki az a nagy „Ő”, aki ezt megkaphatja?

- egyidős velem, együtt gyerekeskedtünk és ma is itt él,
- jóval idősebb nálam, tisztelem, gyermekeit is ismerem, tudom hol élnek,
- jóval fiatalabb nálam, csak a szülei vonásai alapján ismerem fel,
- itt született, de már nem itt él, ritkán látom, elköltözött.

Kedves barátaim a kör itt bezárult, ez a titulus nem örökölhethő mások számára. DE, DE..... Az időkerék forog, a népesség hullámzik, mint a tenger.

- sokan születnek, sokan maradnak itt, jól vagyunk

- sokan születnek, kevesebben maradnak, elvagyunk
- kevesen születnek, kevesen maradnak, előregszünk?
- kevesen költöznek ide, megvagyunk
- sokan jönnek, mi lesz most?
- aki jön, ki lesz most?
- sok éve itt él, gyermeke itt születik, lehet ő a nagy „Ő”?
- szeretjük, beválasztjuk közénk?

Kedves Olvasó!

A válaszom egy egyértelmű IGEN!

A jó példa ragadós, ezért mutassunk példát arra, hogyan ápolunk hagyományt, épületet, temetőt, környezetet, emberi kapcsolatot.

Amennyiben ezek a hullámok megerősödvé jönnek vissza, akkor hullámozhat a tenger...

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne” (Tamási Áron)”

ERKE: Úgy tudjuk keresik Önöket e környező településekről, hogy osszák meg a tapasztalataikat a betelepülők, kiköltözők megszólításával, a közösségi életbe történő bevonásával kapcsolatban. Mi is úgy látjuk, hogy azon a falvakban vagy akár városrészekben, ahol a lakosság az odaköltözők miatt növekszik vagy „cserélődik” sajátos feladatokkal jár közösségépítés, közösségfejlesztés.

Varga Antal: Márkusné Vörös Hajnalka a Veszprémi Honismereti Egyesület elnöke tartotta a történeti előadást, és a vele létrejött megállapodás alapján Veszprém Vármegyében jó gyakorlatként más településeken is megismételjük.

ERKE: Miért tartják jó közösségépítő módszernek az Olaszfaluban otthonra leltek találkozóját? Milyen tudást, tapasztalatot oszтанának meg szívesen más szervezetekkel akár a Találkozóval, akár más közösségfejlesztő kezdeményezésekkel kapcsolatban.

Varga Antal: Veszprém vármegyében 2022-23-24-es években nagyon sok közösség építő fórum valósult meg az EKF (Veszprém Európa Kulturális Fővárosa) keretein belül. Ezek az események a kultúra égisze alatt jellemzően zene, tánc, képzőművészet, színjátszás körében zajlottak. Kevésbé volt fókuszban a tájkultúra, és főként az emberi kapcsolatok kultúrájának dimenzionálása. Településünk 8 sikeres pályázatot bonyolított, és ebben a hangsúlyt az előbbi kérdések kapták.

ERKE Mi az, amire esetleg Önöknek lenne szüksége ahhoz, hogy akár a Olaszfalun belül, akár a település határain túl gyarapítani tudják a sikereiket?

Varga Antal: Olaszfalu önkormányzata több ingatlannal is rendelkezik, de ezek nem

tudják jól szolgálni a település közösségi életét. Nincs szükségünk új ingatlanra, már a meglévők ésszerű átcsoportosítása, szükség szerinti átalakítása megoldaná a helyzetet (nagyobb, egybefüggő közösségi tér). Tapasztalataink szerint a komfortos körülmények között zajló események mindig sikerebbek, mert a hely MOTIVÁL.

ERKE Köszönjük az interjút!

„GASZTROSAROK”

A következőkben két olyan példát mutatunk be, amely gasztronómiai örökségek gondozására épül. Mindkettő túlmutat a helyi specialitások megőrzésének szándékán. A közismert vagy újra felfedezett ételek köré közösségek, illetve együttműködések szerveződtek. A helyi örökségeket és hagyományokat civil szervezetek úgy gondolták újra, hogy vonzóak legyenek mindenki számára.

Kolbászolimpia

Közreadta: Békés Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ és Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége

A Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége évente rendez meg a Kolbász-

limpiát. A vármegye nyugdíjas közösségeit mozgósító eseményt az Őszutó Fesztivál keretében, az idősek világnapjához kapcsolódva szervezi meg a Szövetség. A Kolbászolimpia egy különleges gasztronómiai verseny. A Kolbászolimpián Békés vármegye különböző településeiről érkező nyugdíjas csapatok mérik össze kolbászkészítő tudásukat. A verseny izgalmát biztosan fokozza, hogy Békés vármegye több településén is kiüntetett értéként kezelik a kolbászkészítés hagyományát. A gyulai és a csabai kolbász hungarikum, de pl. Békés, Tótkomlós lakossága is rendkívül büszke a saját kincsére.

A Kolbászolimpián minden évben több, mint húsz csapat vesz részt. A csapatok saját, egyedi receptjük szerint ízesítik a kolbászokat. S mint minden ilyen eseményen, a versenyző közösség hangulata legalább annyit ad hozzá a végeredményhez, mint a felhasznált fűszerek. A Kolbászolimpia zsűrijét gasztronómiai szakemberek, ismert személyiségek, a rendezvényt támogató szervezetek képviselői alkotják. A zsűri tagjai értékelik a kolbászok ízét, az elkészítés módját, a higiénés szabályok betartását, de még a csapatok által hozott dekorációk, illetve az általuk viselt formaruhák esztétikai megjelenését is. A Kolbászolimpián a díjazottak elismerésként oklevelet és vésett serleget kapnak. Az első helyezett csapat ezen felül

hazaviheti az egy méteres vándorserleget, amelyet a következő évig birtokolhatnak.

A Kolbászolimpia messze túlmutat egy egyszerű gasztronómiai eseményen. A Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége ezzel a rendezvénnyel nemcsak a helyi hagyományok életben tartásához járul hozzá, hanem elősegíti a civilek, önkormányzatok és különböző generációk közötti együttműködést is. A rendezvény remek alkalom arra, hogy az idősek aktív, közösségi életet éljenek, új barátságokat kössenek, és megosszák tapasztalataikat a fiatalabb generációkkal.

A Kolbászolimpia sikeresen ötvözi a közösségépítést és a hagyományőrzést, ami példaértékű lehet más települések számára is. Az ilyen rendezvények segíthetnek erősíteni a helyi identitástudatot, és előmozdítják a civilek közötti együttműködést.

A több száz fős létszám és a versenyre érkezők kiszolgálása komoly szervező munkát igényel. A tagok, segítők nagyon sok időt és munkát fordítanak önzetlenül a rendezvény megvalósítására. A programot emellett támogatja a Miniszterelnökség, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Békés Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ is. Az esemény iránti egyre növekvő érdeklődés

azt mutatja, hogy a Kolbászolimpiának biztos helye van a megye kulturális életében. Ez az esemény méltó alkalom arra is, hogy a Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége elismerje és megköszönje a legaktívabb önkéntesek munkáját. Az önkéntesek jelentős szerepet játszanak abban, hogy az idősek aktív és teljes életet élhessenek.

Csernelyi Derelyefesztivál

Közreadta: Észak-Borsodi Leader Unió Egyesület és Csernelyi Derelyések Hagyományörző Egyesülete

Csernelly egy alig 700 fős kistelepülés az Upponyi-hegység lábánál, Ózd és Szilvásvárad közelében. A településen minden évben július utolsó szombatján rendezik meg Derelyefesztivált. Az esemény szervezője a Csernelyi Derelyések Hagyományörző

Egyesülete. A szervezet és a fesztivál nevében szereplő derelye itt nem a megszokott módon készül. A közismert lekvárral töltött változat helyett, Csernellyen egy hagymás-krumplis töltelékkel készült, túróval megszórt laktató tészta étel kóstolhatunk. A csernelyi derelyét egyre többen ismerik. Az egyesület – a fesztivál megszervezése, a más szervezetek által rendezett eseményeken történő kóstolók, a tudatos média jelenlét által – elérte, hogy ez a fogás is bekerüljön a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei értéktárba. A szervezet szeretné, ha a csernelyi derelye idővel hungarikummá válna.

A Csernelyi Derelyések Hagyományörző Egyesülete több, mint 10 éve szervezi meg a Derelyefesztivált, A Derelyefesztivál az elmúlt években a település és a térség közösségi életének egyik legfontosabb eseményévé vált. A fesztivál egyik célja, hogy fenntartsa, újra éléssze az érdeklődést a

helyi értékek iránt. A fesztivál emellett egy közösségi ünnep, amely erősíti az itt élők összetartozás-tudatát, s nem utolsó sorban a közös cselekvés örömét adja az itt élőknek. Végül, de nem utolsó sorban a rendezvény azt a reményt is magában hordozza, hogy a bányászat megszűnése után meggyengült település, a turizmus, vendéglátás, a helyi termékek értékesítése által visszaszerezheti megtartó képességét.

A rendezvény sikeréhez hozzájárult a LEADER Program és a Nemzeti Együttműködési Alap támogatása is. Az események szervezéséhez kapott támogatások által a látogatók nem csak a különleges csernelyi krumplis derelyét kóstolhatják meg. A programba helyet kapnak a népzene és néptáncsoportok bemutatói és könnyűzenei koncertek is. Az elmúlt évek során a Derelyefesztivál nemcsak a helyiek, hanem az ország más részeiről érkezők számára is vonzóvá vált. A csernelyi krumplis derelye és a fesztivál évről évre egyre nagyobb sajtóvisszhangot kap. Ez hozzájárul Csernely község hírnevének erősítéséhez is.

A fesztiválok szervezése sem kis feladat. Az egyesület tagjai szerencsére mégsem elégedtek meg a fesztiválok megrendezésével. Megálmodták és a Magyar Falu Program – Falusi Civil Alap támogatásával létre is hozták a Csernelyi Derelyés Házat. Ez egy

különleges közösségi színtér. A ház kicsit olyan, mint egy múzeum, ahol a régi idők használati és berendezési tárgyai tekinthetők meg. De a ház lelkét itt mégiscsak a konyha jelenti, ahol a közösség tagjai együtt tevékenykedhetnek.

Az egyesület nagy figyelmet fordít arra, hogy legyen utánpótlása. A szervezet talán még a Derelyefesztiválnál is büszkébb a Generációk Találkozása című programjára. Ezen a rendezvényen a fiatalokból álló csapatok versenyeznek. A versenyen kötelező feladat a hagyományos, krumplitöltelikes derelye elkészítése, amelyhez természetesen segítséget is kapnak. A hagyományos derelyén kívül egy szabadon választott ételt is el kell készíteniük. A jó közösségekben állandó a változás, az újdonságok is segíthetik az értékek átörökítését. Csernelyen ezért illik egymáshoz oly nagyon a gyros fűszerkeverék és a palócos derelye.

A Csernelyi Derelyések Hagyományőrző Egyesülete is kiváló példát mutat arra, hogy miként lehet egy helyi különlegesség köré közösséget építeni és a hagyományokat megőrizni. Az egyesület munkája eredményeként már több mint 30 fő csatlakozott a derelyekészítők aktív közösségéhez, ahol a generációk közötti együttműködés és a közösségi élet megerősítése kiemelt szerepet kap.

Várostörténeti Digitális Túraútvonal kialakítása Kiskőrösön

Megye	Bács-Kiskun
Megvalósító szervezet	Kiskőrös és Térsége Turisztikai Egyesület
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Molnár Elvira, Tóth Anett, Szedmák Tamás
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	helyi/megyei identitástudat erősítése; civiliek közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	7 éves kortól mindenki, akit érdekel Kiskőrös története egy interaktív egyéni túra keretében.

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

Kiskőrösön kevés az a szakember, aki képes helyi idegenvezetést, turista és helytörténet iránt érdeklődő csoportok vezetését igény szerint vinni. Ez indokolta az innovatív, digitalizált túraútvonal kialakítását.

A jó gyakorlat rövid leírása:

2013-ban Kiskőrös főtere teljesen megújult, s ennek a megújulásnak keretében készült el a Petőfi vonal, amely a híres költőnkhez kapcsolódó, a rá emlékeztető nevezetességeket köti össze. A vonal akkor a térből kiemelve fából készült nyomvonal. Az időjárás viszontagságai nagyon megviselte a fából készült vonalat, ezért szükségessé vált ennek cseréje. Egyesületünk egy támogatásnak köszönhetően ezt a felújítást vállalta, azonban tagjaink nemcsak a nyomvonal felújítását szerette volna koordinálni, hanem

valami innovatív ötlettel szerette volna kiegészíteni. Ekkor született meg a gondolat, hogy összefogva a Kiskőrös Kultúrájáért Egyesülettel (ő hozta létre a Város-történeti Digitális Archívumot[VDA]) készítsünk egy-egy rövid videós tartalmat Kiskőrös valamennyi nevezetességéhez. A VDA biztosította számunka a videók képanyagát és a nevezetességek, épületek történeti háttérét. A Kiskőrös Kultúrájáért Egyesület vállalta a narrációk elkészítését, mi pedig ezekből

összeállítottuk a 27 állomás videós anyagát. A videók mellé készült egy-egy tábla, amik kihelyezésre kerültek a nevezetességek mellé, amelyekről okostelefonnal leolvasható egy QR kód, amellyel megtekinthető az adott nevezetességet bemutató videó. A túraútvonalhoz elkészült egy útmutató füzet is, amely végig vezet az érdeklődőt a 27 állomásos túraútvonalon. Ez az innovatív tárlatvezetés lehetővé teszi az önálló megismerését Kiskőrösnek.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

2022 októberében került átadásra ez a túraútvonal. Azóta több ezer kisfüzet került kiadásra. Minden városi nagyrendezvényre egyesületünk kitelepülve promotálja ezt a helytörténi túralehetőséget. Emellett a települési Tourinform irodába minden érdeklődő turistának felkínálják e lehetőséget a város megismerésére.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A szakemberek megtalálására fordítottuk a legtöbb időt, de szerencsére helyben kiskőrösi fiatalokat, vállalkozókat találtunk a személyes kapcsolati tőkén keresztül, akik a megvalósításban, gyártásban voltak segítségünkre. Az Önkormányzat engedélye a jó

kapcsolatnak köszönhetően gördülékeny ment, azonban időben ez egy hosszabb folyamat volt. A legnagyobb tanulság az volt számunkra, hogy mennyi időt szükséges egy-egy munkafolyamatra tervezni, kiváltképp, ha egy konkrét időpontra kell elkészülni egy projektnek. Az időmenedzsment területén sokat tanultunk.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Nagy segítséget jelentett számunkra a Kiskőrös Kultúrájáért Egyesület együttműködése, aki biztosította a VDA-hoz való hozzáférést. Az emberi erőforrás megléte volt a legszűkebb keresztmetszet: helytörténész, aki megírta a narrációkat; grafikus, aki a szerkesztéseket végezte; vágó, aki a filmeket megalkotta; fémmegmunkáló, aki a táblákat legyártotta és kihelyezte. Nélkülözhetetlen szakemberekkel dolgoztunk együtt.

Down-Dada Szolgálat

Megye:	Baranya vármegye
Megvalósító szervezet:	Pécsi Down Alapítvány
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Down Alapítvány
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	önkéntesség
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Down-szindrómás gyermeket nevelő szülők

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

A Down-szindróma a leggyakoribb veleszületett fejlődési rendellenesség, mégis keveset tudunk róla. Így vannak ezzel azok a szülők is, akiknek a várandósság során, vagy a születés után kiderül, hogy babájuk ezzel a genetikai rendellenességgel születtek. Mivel a hír hallatán az első reakció a kétségbeesés és az információ keresés, a Down-Dadák ezeken a kezdeti fázisokon kísérik végig a szülőket.

A jó gyakorlat rövid leírása

A Down-Dadák maguk is érintett szülők. Egy olyan szülő, aki már keresztülment azokon a nehézségeken, amit egy fogyatékkal élő gyermek születése okoz, sokkal hitelesebb és megértőbb tud lenni. Ráadásul egy Down-szindrómás gyermek megszületése nagyrészt ugyanolyan feldolgozási folyamatot igényel szinte minden szülőtől, attól füg-

getlenül, hogy ez az elfogadás folyamata valakinél gyorsabban vagy lassabban történik. A Down-Dada szolgálat országos, mi, a Pécsi Down Alapítvánnyal Baranya, Somogy és esetenként Tolna vármegyét látjuk el. A dadák 3 napos képzésen vesznek részt, ahol felkészítik őket a különböző esetek kezelésére (pl. érzelmileg nagyon rosszul érinti a szülőket, nem szeretnék megtartani a babát, örökbefogadás), a megfelelő odafigyelésre és kommunikációra, valamint extra információk birtokába jutnak, amelyeket a segítséget kérő szülőknek tovább tudnak adni. A dadákat általában a kisbabás szülők keresik fel, akik minden kérdésre igyekeznek releváns választ adni, de legfontosabb szerepük a meghallgatás és a lelki támogatás. A könnyebb elérhetőség érdekében próbáltunk kialakítani egy szorosabb együttműködést a Pécsi Szülészet Pic osztályával, hogy a születést követően azonnal be tudjunk avatkozni, ha arra igény van.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A szolgálat már országosan működik, így jógyakorlattá vált, melyet sokan használunk. A módszer más fogyatékosági csoportok esetén is alkalmazható. Minden öt-hatszázadik születésből egyszer Down-szindrómás baba jön világra. Pontos statisztikával azonban nem rendelkezünk, és a megkereséseket sem tartjuk számon.

Fontos hangsúlyt fektetünk azonban a közösségépítésre, hiszen a családok nemcsak a születés körüli időszakban küzdhetnek gondokkal, de egészen életük végéig. Mi pedig hiszünk abban, hogy azokat a hiányosságokra, melyeket esetlegesen az ellátórendszerek és intézmények nem tudnak jó válaszokat adni, közös erővel próbáljuk megoldani. Kis lépésekben ugyan, de úgy érezzük egyre hatásosabban. Egy összetartó közösség nagy erőt képvisel, ezért több olyan programunk is van, ami ezt a közösséget erősíti.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Az együttműködés az egészségügyi intézményekkel még mindig nehézkes. Bár tudnak rólunk és egyre bővülő szolgáltatásainkról is, még mindig nem közvetítik ezt, sem a várandós, sem pedig a Down-szindrómás gyermeket már világra hozó anyukák felé.

Ezért is igyekszünk hangsúlyosan jelen lenni az online térben, hogy akinek szüksége van ránk, legalább ott megtaláljon minket. További gondokat észlelünk továbbá az elmúlt években a fogyatékos ügy finanszírozásában, és ugyan a Down-Dada szolgálatunk önkéntes alapon működik, minden egyéb programunk súlyos költségekkel jár, amire egyre nehezebb megtalálni a fedezetet.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A szolgáltatás első lépcsőfoka az önkéntesek megnyerése, és egy 3 napos képzés megtartása volt. A fenntartáshoz már csak a Dadák szabad idejére és lelkesedésére van szükség, illetve időnként az új információk beszerzése és a szupervízió is fontos eleme a folyamatnak. Fontos továbbá fenntartani az egyes információs csatornákat, hogy az eredményes kommunikáció a célszemélyekhez időben eljusson. Az igazi eredményességhez azonban elengedhetetlen lenne az állami intézménnyel való szorosabb kapcsolat megléte.

Aktív élet megélése

Vármegye:	Békés Vármegye
Megvalósító szervezet:	Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – helyi/megyei identitástudat erősítése; – civilek közötti együttműködés; – önkormányzat és civil szervezet közötti együttműködés; – generációk közötti együttműködés
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Nyugdíjasok

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

A Békés Megyei Nyugdíjas Egyesületek Szövetsége minden évben megrendezi a már hagyományossá vált Idősek Világnapját, és ennek keretein belül a Kolbászolimpiát. A tavalyi évben már a VII. került megrendezésre, melyet szövetségünk alapított. A rendezvényt a közösségépítés, kulturális programok, és önkénteseink, segítőink munkájának elismerése hívta életre.

A jó gyakorlat rövid leírása

Számunkra minden nap Világnap, mert nap, mint nap foglalkozunk a hátrányos helyzetűekkel, az elesettekkel, a rászoruló-

kal, de nem feledkezünk meg a közös összefogások rendszeres megszervezéséről sem. Tesszük ezt önkéntes munkában egy olyan megyei nyugdíjas szövetségen belül, mely jelenleg is 84 nyugdíjas szervezetet képvisel.

A precíz előkészítést követően elsőként kezdetét vette a VII. Kolbászolimpia a benevezett megyei nyugdíjas szervezetek 21 gyűrócsapata részvételével. A csapatok az alapanyagokat egységesen, helyben vehették át, míg a kolbázkészítéshez szükséges felszereléseket, az egyénileg előkészített beleválókat hozniuk kellett. Hozták a gyúrás mellett a nagy gonddal összeállított egyéni felszereléseket, asztaldíszeket, dekorációkat is. A formaruhákra, higiénéjára és a dekorá-

cióra is nagy hangsúlyt helyezett a szakmai zsűri a díjazásnál. A himnusz közös elénekélése után kezdetét vette az Idősek Világnapja ünnepség. A megjelenteket az Országgyűlési Képviselő Úr, valamint a megye és a város vezetői köszöntötték. Köszönetet mondtunk azoknak a tagjainknak, akik önkéntesen segítik szövetségünk működését évtizedek óta. Elismerő oklevelet és tárgyjutalmat vehetett át 24 fő. A közös ebéd elfogyasztása után került sor a VII. Kolbászolimpia ered-

ményhirdetésére. A zsűri döntése alapján az első három helyezett, valamint a különdíjasok is oklevelet és vésett serleget kaptak. A hagyományokhoz híven az idén is az I. helyezett vihette haza az általunk alapított, méretes vándorserleget.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

18 évig a Békéscsabai Kolbászfesztivál keretein belül tartottuk meg ezt a rendez-

vényt, de egyre nagyobb tömegeket vonzott. A parkolás miatt problémás volt a helyszín megközelítése, és magasak voltak a belépő díjak. Az önálló kezdeményezés jónak bizonyult, mivel egyre többen jönnek el a rendezvényünkre. Célunk volt a hagyományok életben tartása, a generációk közötti együttműködés erősítése, és a rendezvényünk egyre nagyobb érdeklődésre tart számot határainkon belül és kívül is. A rendezvény pedig már országos elismertségű. Bebizonyított, hogy van jövője, mivel szövetségünk egyik legnagyobb létszámú rendezvénye. Amely megtekinthető: a www.bekesnyugdijasok.hu honlapon.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Gondot okoz a nagy létszám (500-600 fő) miatt a helyszín biztosítása, mivel olyan helyszínt kell biztosítani, ahol a kulturális programok (színpad), az étkeztetés, és a gyúrócsapatok asztalainak, felszereléseinek is helyet kell nyújtson. Jelentős a csarnok bérleti díja és a hangosítás biztosítása. Ezt pályázatokból és támogatásokból sikerült megvalósítani.

A meghívók, az oklevelek, a plakátok stb. készítését, és a rendezvény előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokat is önkénteseinkkel oldottuk meg.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Pályázati erőforrásokra, támogatásokra, aktív önkénteseink közreműködésére. Irodabérlésre, számítógépre, fénymásolóra, reprezentációra, ünnepi műsorra, a médiumok jelenésére. A civil szervezetek összefogásával érzük el, hogy minél többen vegyenek részt a rendezvényen. Facebook oldalt üzemeltetünk, ahol hírt adunk rendezvényünkről.

Lakóhelyünk és tágabb környezetünk természeti és kulturális örökségeinek bemutatása jótékony futóversenyeken keresztül

Vármegye:	Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegye
Megvalósító szervezet:	Edelényi Futók Egyesülete
A jó gyakorlat kifejlesztője/ki-fejlesztői:	Puskás Béla, Puskás Balázs, Csete Roland
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none">– önkéntesség (nem iskolai közösségi szolgálat);– adományozás;– közösségépítés;– környezettudatosság;– helyi/megyei identitástudat erősítése;– civilek közötti együttműködés;– fiatalok bevonása.
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Az egészséges életmód és a sport iránt érdeklődő személyek (kortól és nemtől függetlenül)

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Amatőr futókként alapítottuk egyesületünket 2017-ben. Célunk a sportkultúra, ezen belül a futás népszerűsítése, az aktív sport beépítése az emberek mindennapjaiba, valamint a sport segítségével felhívni az emberek figyelmét a környezet- és természetvédelem fontosságára.

A jó gyakorlat rövid leírása

Egyesületünk tagjai a futás és a természet szeretete mellett nagy lokálpatrióták. A ren-

dezvényeinkre látogatóknak megpróbáljuk a lehető legtöbbet megmutatni Edelényből és környezetéből. Feladatunknak tekintjük, hogy versenyek útjával bemutassuk a környék természeti és kulturális örökségeit. Szeretnénk, ha mindenki pozitív élményekkel feltöltődve távozna Edelényből. Egyedi, csak ránk jellemző sokrétű, jótékony futóversenyeket szervezünk. Versenyeket számtalan kiegészítő rendezvénnyel „fűszerezünk”. Négy kiemelkedő versenyünk (Fedrid Császa Trail, Kastélysziget Körök Night Edition by A Bárány, 34. BorsodChem Bód-

va-völgyi Maraton, Szádvár Trail) alkalmával versenyzőink megismerhetik a teljesség igénye nélkül: Császa szőlőhegy, Rudabányai-tó, Telekesi-völgy, Edelényi Kastélysziget, Borsodi Tájház, Vörös-tói barlang, Jós-vafő, Szinpetrin a világ legnagyobb könyve, Szalonnán az Árpád-kori körtemplom, Szádvár, Derenk, Szelcepuszta, Varbóci kereszt, Háromhegyi Pálos templom és kolostorrom, Esztramos, Alsó-hegyi Zsombolyos Tanösvény.... Minden versenyünk jótékony verseny! Minden versenyzőnk egyben jótékony futó is! Immáron sokadik éve az Edelényi Futók Egyesülete támogatja a Magyarországi Légimentésért Közhasznú Alapítványt. (Miért épp őket? Ennél nemesebb célt nem találtunk.) Nagyon ritka, hogy egy civil szervezet egy másik támogatója. Minden egyes felnőtt nevezési díjból 500 forintot adunk át a légimentő alapítványnak.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimentete, jövője

Versenyeinkre egyre több a „visszatérő futó”. Szeretik az „EFE útvonalait”. Terepfutó versenyeinket telt házzal (500 fő) tudjuk az utóbbi időben megrendezni. A rendezvények hétvégéin a szállások megtelnek. Sokan visszatérnek és az útvonalainkon található érdekes, látványos helyeket a családtagokkal, barátokkal együtt fedezik fel. „Sok kicsi sokra megy” A légimentő alapítványt egyesületünk eddig 1370000.- forinttal támogatatta!

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Működésünk első éveiben sok gondot okozott versenyeink tárgyi feltételeinek biztosítása. Nagyon sok utánajárást igényelt, hogy kiktől tudjuk ingyenesen, vagy baráti bérleti díjért biztosítani a sátrakat, sörpad garnitúrákat, kordonokat egyéb tárgyi eszközöket. A probléma saját eszközök vásárlása után szűnt meg. Az eszközök megléte viszont egy újabb problémát okozott számunkra. A biztonságos és időtálló tárolás érdekében egy fedett tároló helyiség vált szükségessé. Ezen problémát egy mobil garázs megvásárlásával tudtuk orvosolni.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Rendezvényeink, futóversenyeink rendezéséhez a tárgyi feltételek (sátrak, asztalok, padok, dobogó, kordon, rajtkapu stb.) meglétén kívül nagyon nagy szükség van az önkéntesek munkájára. Önkéntesek nélkül nincs civil rendezvény, mi legalábbis nél-

külük nem tudnánk megrendezni versenyeinket. Első rendezvényeinken többnyire az egyesület tagjainak rokonai, barátai segítettek. Mára sikerült elérnünk, hogy az önkénteseink már nem „csak” helyiek, örömmel jönnek segíteni Budapestről és az ország bármely pontjáról.

Senior SportKavalkád szépkorúak sportfesztiválja

Vármege:	Borsod-Abaúj-Zemplén Vármege
Megvalósító szervezet:	Újkazinci Baráti Kör Kazincbarcika
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Újkazinci Baráti Kör
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	– közösségépítés; – helyi/megyei identitástudat erősítése; – civilek közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	nyugdíjas korosztály

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Henry Ford szerint: „Összejönni – kezds. Együtt maradni – haladás. Együtt is dolgozni – siker.” Úgy gondolom, ez az, ami az Újkazinci Baráti Kör munkáját jellemzi.

A kazincbarcikai Újkazinci Baráti Kör nem bejegyzett jogi személyiség nélküli öntevékeny civil társaság, szépkorú tagjai 13 évvel ezelőtt a szabadidő hasznos eltöltésé-

re, baráti kapcsolatok ápolására szerveződtek. Anyagi bevételeink nincsenek, állandó székhellyel, telephellyel nem rendelkezünk, programjainkhoz, klubfoglalkozásainkhoz költségtérítés mellett bérleményeket veszünk igénybe. A költségeket a tagok egyenlő arányban viselik. Emellett működésünket, programjainkat támogatók, együttműködő partnerek segítik. Tagjaink az idősebb, 68-90 év közötti korosztály, többségében egye-

dül élő, özvegy, mozgásában korlátozottak. Akadályokat nem ismerő, céltudatos, lelkes társaság.

Céljaink a baráti együttlét örömét kínáló közösségi programok szervezése, minél több közösségi élmény megélése. Továbbá áttekintést adni a nyugdíjas korosztály szellemi értékeiről, bepillantást engedni az eddig hobbiból, szórakozásból űzött kulturális tevékenységekbe, és megosztani azokat a befogadó közönséggel. A jó hangulatot középpontba állító rendezvényekkel megmutatni az időskor szépségét, kreativitását.

Számtalan fórumon bemutatásra került a Baráti Kör közösségépítő tevékenysége, amelynek értéke a közösségformáláson kívül, hogy a nyugdíjas „szépkorúak” elmagányosodását preventíven megelőzze, a szervezett programok által mindenki fontosnak, hasznosnak érezhesse magát a szürke nyugdíjas évek alatt. Sokan egyedül élnek, de a társadalmi szerepvállalások által színesebb napokat élhetnek meg.

Élményprogramokat szervezünk időseknek, gyermekeknek, nemcsak a lakóhelyükön. Tevékenységünk túlnyúlik a városon, adományaink, programjaink másfelé is eljutottak.

A korosztályunknak szervezett élményprogramok leginkább a találkozási és közösségépítő lehetőségek biztosítása, a közösségi

élmény, a másokkal együtt mozogni, együtt nevetni, együtt elfáradni, élményekkel gazdagon hazatérni.

Korunknál és élethelyzetünknel fogva nagyon sok helyre egyedül nem mennénk, nem jutnánk el, így ezekkel a programokkal sikerült nagy tömegeket megmozgatni, figyelmet kelteni, ezáltal több százan megmozdultak, nagy közönséget vonzanak. Ilyen az évek óta ismétlődő Senior Sportkavalkád, a szépkorúak sportnapja, az egész napos ügyességi, játékos sportvetélkedő

607

A jó gyakorlat rövid története, leírása

A Senior Sportkavalkád 2024 júniusában nyolcadik alkalommal került megrendezésre. Hat alkalommal sportcsarnokban, két alkalommal szabadtéren, stadionban. Rendszeresen 13-18 település nyugdíjas klubjai vesznek részt, 150-240 szépkorú verseng. Minden programunk nyitott, bárki részt vehet, hisz „nem csak a 20 éveseké a világ”, 10 évestől 100 éves korig bárki közénk állhat. Gyakran kísérők az unokák, dédunokák, családtagok, barátok, ezért igyekszünk a közönséget is bevonni a játékokba.

A sportfesztivál elődje a nagysikerű „Nyárköszöntő Kavalkád”, a szabadtéri nyugdíjas klubok találkozója volt, ami leginkább a szórakozásról szólt. Kulturális programok mellett a közös főzésé volt a fősze-

rep. A résztvevők létszáma szinte minden alkalommal elérte a 300 főt. A programban megtalálhatóak voltak ügyességi feladványok, és az itt tapasztalt versenyszellem adta az ötletet a további megmérettetésre. Tulajdonképpen ez volt a szülőatyja a nagyon népszerű „Szépkorúak színes világa” nevet viselő nyugdíjas „Ki Mit tudnak” is, amely országos hírnevűvé vált. Az újévi, és egyéb gálákkal együtt 10 alkalommal került megrendezésre, és minden alkalommal megtelt a 350 főt befogadó színházterem. A résztvevők folyamatosan érdeklődtek a folytatásról, a legközelebbi találkozásról, ezért úgy gondoltuk, téli időszakban mozgassuk meg magunkat a sportcsarnokban. A „kavalkádokat” folytatva hoztuk létre a „Sportkavalkádot”. Legelső alkalommal a farsanghoz kötöttük. A rendkívül jó hangulatot fokozták a kreatív sportos öltözetek is.

Az egészsznaposra tervezett rendezvényen korunknak megfelelő játékos sportvetélkedőkön mérjük össze tudásunkat. A jó hangulatot, a testmozgást középpontba állító rendezvényen több programmal készülünk, többségében játékos, kreatív közösségi, igazi csapatmunkát igénylő ügyességi feladatokkal. Leginkább olyanok, amelyek kevés mozgást igényelnek, hogy a kevésbé mozgásképes csapattársak is élvezzék, részt tudjanak venni. A feladatok megoldásánál leg-

többször a játékosok leleményessége a döntő. A sportos feladatokon, váltóversenyeken túl, a versengésben szerepelnek vicces, humoros feladványok, melyek még a nézőket is megnevettetik.

Általában 6 fős csapatokkal versenyzünk, amelynek lényege, hogy a csapattagok tudják egymást a cserejátékosokkal váltani, ha már valaki elfáradt. Igyekszünk olyan programokkal bővíteni az eseményt, hogy azon résztvevők is jól érezhessék magukat, akik nem a sportot választották. Különböző ingyenes szűréseken ők is ellenőrizhetik az egészségi állapotukat, kipróbálhatnak sporteszközöket és kényeztethetik magukat masszázsszokkal.

A versenyen kívül mindenki használhatja az egyéb sporteszközöket, rendelkezésre áll többek között a bowling, fallabda, léghoki, csocsó, asztalitenisz. Egyébként a jó hangulatot már megalapozza az ünnepélyes bevonulás és a közös zenés bemelegítő torna is, amelyen szintén részt vehet a közönség is.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Együttműködő partnereink és támogatóink jóvoltából érdekes események, bemutatók színesítik az egész napos sportfesztivált. Elmaradhatatlan a rendőrségi program. Minden évben újabb és újabb érdekes és

figyelemfelkeltő, aktuális témákat érintő játékokkal, versenyekkel készülnek, többek között kipróbálhatjuk magunkat Sherlock Holmesként is. Hasonlóan az Északmagyarországi Regionális Vízművek a mindennapi vízellátáshoz kapcsolódó kvíz feladványokkal készül.

Rendezünk kreatív sarkokat, ahol kézműves foglalkozásokra, bemutatókra várjuk az érdeklődőket. Az eseményen a prevenció is kiemelt jelentőségű. Szűrőprogramokra un. egészségfolyosón, többek között hallás-szűrésre, szemvizsgálatra, cukor és testzsír mérésre jelentkezhetnek az érdeklődők. A Magyar Vöröskereszt és a Magyar Légimentésért Alapítvány által érdekes bemutatók is megtalálhatóak. Több partnerünk személyes beszélgetésekre is készül, személyes tanácsadási lehetőséget is biztosít, mint például az Áldozatsegítő Központ vagy a daganatos betegségekkel foglalkozó egyesületek, a Bűnmegelőzési Alapítvány, de civil egyesületeket érintő szakmai kurzusokra is lehetőség nyílik, illetve volt már más érdekesség is, mint például a számmisztikás sorselemzés. Elmaradhatatlanok a Szeretet Fénye Alapítvány által végtelenül népszerű frissítő masszázások. A Kazincbarcikai Kórház állandó partnerünk, támogatónk, azon túl, hogy ők is csapatjátékosok, biztosítják az egész napos egészségügyi felügyeletet és

a súlyméréstől kezdve széles skálájú szűrőprogrammal települnek ki.

A testi táplálék is igen fontos a szervezetnek, támogatóinknak köszönhetően a nap folyamán minden résztvevőnek ellátást tudunk biztosítani, de ahogyan minden más programunkba, Kodály Zoltán egyik gondolatát felidézve: „A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható”, a sportnapra is becsempésszük a zenét. Ha versenyszámként nem is, de zárprogramként mindenképp.

Sikerül Kazincbarcikához kötődő helyi és országos népszerű senior és aktív sportolókat megnyernünk állandó támogatóknak, minden évben ők a csapatsegítők vagy csapatvezetők. 2024-ben már a magyar labdarúgó válogatott és a strandlabdarúgó válogatott tagja közül is volt segítő vendégünk.

Törekvéseink között szerepel a generációk közötti kommunikáció, korosztályok közötti kapcsolatteremtés, fiatalok társadalmi csoportokkal szembeni befogadása, elfogadása, leginkább személyes találkozások alapján. Ennek érdekében a rendezvényeinkre hívunk fiatalokat, igénybe vesszük a diákok önkéntes szolgálatát, hívjuk őket közreműködőnek, szereplőnek egész óvodás kortól. Általában a csapatoknak 1-2 diák segítőjük is van, de az előkészületeknél is számíthatunk rájuk, és őszintén élvezik a

velünk való együttlétet.

Minden programunk nulla költségvetésről indul. Zsebünkötől csak az önbizalmunk nagyobb. Tulajdonképpen szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mert neves támogatóink vannak, akik első perctől kezdve segítik munkánkat, bármihez kezdünk, alapozhatunk rájuk. Nem anyagi támogatásról beszélünk, hanem tárgyi hozzájárulásról. Legtöbbjük a támogatáson túl, aktív közreműködője a hasonló találkozóknak, és minden olyan kezdeményezésnek, ahol kortól, nemtől, lakóhelytől, hovatartozástól függetlenül, valamennyi résztvevő tartalmasan töltheti szabadidejét.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A több éves hagyománnyal rendelkező eseményen a nyugdíjasok évről évre megmutatják fittségüket, ügyességüket. Mára már azt mondhatjuk, hogy a résztvevők egy erős közösséget alkotnak, hiszen egyéb eseményeken, sportrendezvényeken, tekeversenyeken, kulturális fesztiválokon is találkozunk, segítjük egymást, erősítjük a barátságokat. Többségükkel rendszeresen konzultálunk, tapasztalatokat cserélünk. Örülünk egymásnak, a közösségi élménynek, tudunk jókat beszélgetni, jókat nevetni. Nagy örömeinkre ezt mások is így gondolják,

hiszen több nyugdíjas klubnak a településvezetői segítik az utazásokat, sőt, nem egy település polgármestere is elkíséri őket, és aktív résztvevőként csapatjátékos. Sokszor halljuk, hogy az öregedés művészet. Nos, azok a régtől fiatalok, akik velünk vannak, velünk voltak, vagy nagyon helyesen öregszenek, vagy meg sem öregedtek. Állítólag a mosolygás során kedvező élettani folyamatok is végbe mennek szervezetünkben, és immunrendszerünknek is jót tesz a mosoly, a nevetés. Így biztos, hogy minden alkalommal az immunrendszerünket is erősítjük. Nagyon büszkék vagyunk korunkra, nyugdíjas társaink fiatalos lendületére, küzdőszellemére, fizikai teljesítményére, az egymást segítő együttműködésre, és a felhőtlen jókedvükre. 10 év távlatából beigazolódott, hogy a nehézségek ellenére is nagyon jó döntés volt létrehozni ezeket a programokat. Rendkívüli barátságok szövődtek, nagyon jó mindig együtt lenni és várjuk az újbóli találkozásokat.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Legnagyobb kihívás a helyszínt megszerezni, arra forrást találni, finanszírozni. Sajnos nem rendelkezünk állandó hellyel. Nincs, olyan közösségi tér, ahol rendszeresen találkozhatnánk, programokat szervezhetnénk. Rendezvényeink annak ellenére,

hogy önköltségesek, valamennyi nagy létszámú. Bérleményeket veszünk igénybe, aminek költségei vannak, vagy vendéglátóhelyekre szervezzük programjainkat, ahol kötelező fogyasztás van. Ahogyan említettem, társaink többsége egyedül élő, özvegy, akik igénylik a közösségi találkozásokat, melyeken részt venniük egyfajta biztonságot is nyújt számukra. Minden héten találkozunk, mi már úgy mondjuk, hogy „kocsmázunk”, mert a találkozó helyünk egy söröző.

Országos és nemzetközi hírű előadók, alkotók, művészek, színházi rendezők - és hosszasan sorolhatnám milyen partnereink vannak -, de eddig még soha senki nem kért tőlünk tiszteletdíjat, vagy útiköltséget. Úgy gondolom, hogy munkánknak ez az egyik

legnagyobb értéke. Számtalanszor megkérdezik tőlem, hogyan tudom megtalálni a partnereket. Erre mindig csak egyetlen válaszom van, hogy „a jó emberek megtalálják egymást, ezért vagy te is itt”. Sokkal tevékenyebbek, kreatívabbak tudnánk lenni, ha rendelkeznének valamilyen állandó helyiséggel, ahol például egy író-olvasó közösségtalálkozót is meg lehetne tartani. Mi is sok helyről kapunk meghívást, több olyan rendezvényre, ahol valamilyen programmal illik bemutatkozni, mi is részt veszünk az országos nyugdíjas vetélkedőkön, vagy hasonlókon delegáltak vagyunk, és a felkészülés érdekében is nagy jelentőségű lenne. De nekünk így is minden nagy élmény a jó emberek társaságában.

Társadalmi Vállalkozás Akadémia

Vármegye/Főváros:	Budapest
Megvalósító szervezet:	Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Budapesti Civil Közösségi Szolgáltató Központ, Kuremszki Andrea (HAT Alapítvány, BPCKSZK adományozással és önkéntességgel foglalkozó szaknácscsádója)
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – a szervezet kiszámítható/fenntartható működése; – vállalkozás és civil szervezet közötti együttműködés; – marketing; – kommunikáció;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	civil szervezetek

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Az előző projektidőszakok során az adományozás, önkéntesség témakörét kibővítettük a társadalmi vállalkozások indításának ismeretanyagával. A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben a civileknek (is) szükséges több lábon állniuk. A társadalmi vállalkozás témában szervezett rendezvényeinken/képzéseinken a résztvevők megismerkedhettek a társadalmi vállalkozás indításának első lépcsőfokaival, jogi és pénzügyi háttérével egyaránt. A rendezvényeinken kapott szakmai anyag segítségével a szervezetek füg-

getlenedését szerettük volna elősegíteni. Az elmúlt években szervezett programok népszerűsége bizonyította számunkra, hogy ezzel a területtel kiemelten kell foglalkoznunk. Az igényfelmérő interjúk során fenntartható finanszírozási problémákat, az innovációhoz és új projektek indításához szükséges források, valamint a menedzsment és üzleti készségek hiányáról számoltak be. Ezenkívül a stratégiai tervezés támogatása iránti igény is magas, hogy jobban felkészülhessenek a jövő kihívásaira. A szervezetek többsége igényli a hálózatépítési lehetőségeket, hogy kapcsolatba léphessenek más hasonló

célú szervezetekkel, és együttműködéseket alakíthassanak ki, a szervezetek keresték a hatékonyság növelésének módjait.

A jó gyakorlat rövid leírása

A Budapesti Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2023. október 4-től 2023. november 22-ig bonyolította le a Társadalmi Vállalkozás Akadémiát. Szakértőnkkel, Kuremszki Andreával közösen készítettünk egy tematikát a Társadalmi vállalkozás Akadémiára, mely reményeink szerint lefedte a társadalmi vállalkozások indításához szükséges elméleti és gyakorlati tudást egyaránt.

Szakértőnk, a HAT Alapítvánnyal már működtet társadalmi vállalkozást és nemcsak civil szervezeti képviselőként, hanem közgazdászként is nagy tapasztalattal rendelkezik.

- Az Akadémia főbb témakörei az alábbiak voltak:
- A civil szervezetek célja: vízió és küldetés és a társadalmi vállalkozás kapcsolata
- Mitől társadalmi egy vállalkozás?
- Üzleti modell és az üzleti tervezés alapjai
- A piac felmérésének alapjai: piacelemzés és piacképesség (pl. mi az ajánlatom/termékem, kinek fogom eladni a termékem/ajánlatom, mik a piacom jellemzői stb.)

Az akadémia során egy olyan komplex szolgáltatást fejlesztettek ki a résztvevő civil

szervezetek, amelyet karitatív csapatépítés-ként, családi napokként, céges rendezvények elemeiként kiejánlhatnak cégek számára.

Az Akadémia keretében létrejött együttműködések és hálózatok révén a résztvevő szervezetek új forrásokhoz és partnerségekhez jutottak, ami elősegítette a közös innovációkat és a társadalmi hatások erősítését. A jövőben a program célja, hogy bővítse a résztvevői kört, és még több civil szervezet számára tegye elérhetővé a képzési lehetőségeket. Továbbá, tervezi a képzési tartalmak folyamatos frissítését és fejlesztését, hogy azok mindig a legújabb piaci trendeknek és kihívásoknak megfelelően készítsék fel a résztvevőket. Az akadémia hosszú távú célja egy fenntarthatóbb, erősebb civil szféra kialakítása, amely képes hatékonyan reagálni a társadalmi problémákra és hozzájárul a közösségek fejlődéséhez.

A szervezetek új üzleti modelleket dolgoztak ki, amelyeket a gyakorlatban is bevezetnek, növelve ezzel fenntarthatóságukat és pénzügyi stabilitásukat.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A Társadalmi Vállalkozás Akadémia képzésen 22 civil szervezet sikeres képzése és mentorálása zajlott le. Az akadémia zárórendezvényén 35 céges résztvevő volt jelen

és további 25 cég érdeklődött a programokról. Komoly igény mutatkozott, hogy a vállalatokat is képezzük arra, hogy kezdjenek neki egy karitatív programnak.

A program után hét szervezet már a szerződés-kötés fázisában volt és programjaikat el tudták adni a megjelent cégeknek. Az együttműködés és a civil szervezetek programjainak utánkötése azóta is folyamatos. Az Akadémia elvégzése után a résztvevőket a Civil Központ más szolgáltatásaival is tovább tudjuk támogatni, tehát igénybe vehetik szakértőnk tanácsadásait miután lezajlott a képzés és elindították programjaikat.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Különböző szervezetek igényei: A résztvevők eltérő fejlettségi szintje és igényei miatt a képzésnek rugalmasnak kellett lennie a különböző szükségletekhez való alkalmazkodásban.

Fenntarthatóság és hosszú távú hatás: Biztosítani kell, hogy a program által nyújtott képzések és támogatások hosszú távon is fenntarthatók legyenek, és valódi változást hozzanak a résztvevő szervezetek működésében, ehhez hosszútávú stratégia szükséges.

Mérhető eredmények: Kihívást jelentett az elért eredmények és hatások mérésének

és nyomon követésének biztosítása. Az objektív mutatók kidolgozása és az adatok gyűjtése, elemzése fontos volt a program sikerességének értékeléséhez.

Mentorok és szakértők bevonása: Megfelelő szakértelemmel rendelkező mentorok és oktatók toborzása és főként a megtartása kihívást jelent, hiszen ők kulcsfontosságúak a program minősége szempontjából.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A program szakmai alapjait a HAT Alapítvány és munkatársai, valamint Kuremszki Andrea, fejlesztette ki, így az ő szakmai tudása elengedhetetlen volt a sikeres megvalósításhoz. A XIII. kerületi Önkormányzat fontos partner volt a civil szervezetek kiválasztása során, valamint az erőforrások biztosításában egyaránt. A XIII. kerületi József Attila Művelődési Ház termeit térítésmentesen használhattuk, valamint a zárórendezvény lebonyolításához további erőforrásokat biztosítottak.

Önkéntes szabadnap

Vármegye:	Győr-Moson-Sopron vármegye
Megvalósító szervezet:	PG Hungary Kft.
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	PG Hungary Kft. (Kéri Éva ügyvezető)
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – önkéntesség (nem iskolai közösségi szolgálat); – adományozás; szervezetfejlesztés/menedzsment; – a szervezet kiszámítható/fenntartható működése; – újszerű vagy tovább fejlesztett gyakorlat valamely társadalmi probléma, közösségi konfliktus kezelésére; közösségépítés; – energia- és környezettudatosság; – erőforrások megosztása. több szervezet által történő használata; vállalkozás és civil szervezet közötti együttműködés; marketing;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	A PG Hungary Kft. alkalmazottjai és a vármegyei civil szervezetek, melyeknél az önkéntességet végzik a dolgozók

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

A jó gyakorlat indokoltsága a vállalkozás helyi megbecsültségének növelése és a CSR politikájának teljesítése, valamint a civil szervezetek felől érkező nagy számú önkéntes feladat, melyet sok esetben csak a tagok nem tudnak ellátni.

A jó gyakorlat rövid leírása

A mosonmagyaróvári PG Hungary Kft. bevezette a CSR politikájába, hogy minden évben egy ajándék szabadnapot kap minden dolgozó, ha az adott napot önkéntességet végez.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok,

a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása.

A vállalkozás a kiadott szabadnapok számából meg tudja mondani az önkéntes órák számát, valamint pontosan azt is hogy melyik szervezetnél töltötték az önkéntességet, így a mérhetőség nagyon egyszerű és pontos számokat ad.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Annak ismertetése, hogy milyen jellegű problémák adódtak, adódhatnak a gyakorlat megvalósítása, működése során. A főbb problémák és annak leírása, hogyan oldották meg és mit tanultak belőle.

A legnagyobb probléma a kereslet és kínálat összhangba hozása, mely az általunk szervezett kerekasztal beszélgetés során is felmerült. A miniszterelnökség munkatársaival már egyeztetünk is egy lehetséges módszer kidolgozásáról a civil szervezetek felől érkező feladatok önkéntesekhez való rendelésének automatizálásához.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Vállalkozás, a munkavállalók, hajlandóság a CSR politikába való bevezetésre és fogadó szervezetek. Más nem szükséges a jó gyakorlat megvalósításához.

„Országos civil vezetőképző workshop”

Vármegye:	Hajdú-Bihar vármegye
Megvalósító szervezet:	Civilek a Fiatalokért Egyesület
A jó gyakorlat kifejlesztője/ kifejlesztői:	Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya, valamint a Civilek a Fiatalokért Egyesület
A jó gyakorlat alkalmazási területe	Egyéb: Minden területet érint
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja	civil szervezeti vezetők és egyesületi tagok

617

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

A civil közösségi szolgáltató központok célja, hogy támogassák a helyi közösségeket, erősítsék a civil társadalmat és elősegítsék a közösségi részvételt. Ezek a központok különféle szolgáltatásokat nyújtanak, amelyek hozzájárulnak a közösségi élet minőségének javításához. A legfontosabb célok közé tartoznak:

1. Közösségi erőforrások biztosítása
2. Közösségi összetartozás erősítése
3. Támogatás nyújtása
4. Képzési és fejlesztési lehetőségek
5. Társadalmi integráció elősegítése
6. Fenntarthatóság és önfenntartás

A civil közösségi szolgáltató központok tehát kulcsszerepet játszanak a helyi közösségek fejlesztésében, erősítésében és támogatásában, hozzájárulva egy élhetőbb, összetartóbb és aktívabb társadalom kialakításához. Mivel Egyesületünk a Civilek a Fiatalokért Egyesület is Civil Közösségi Szolgáltató Központot működtet, ezért ezen eredményes módszerek megosztásával hozzájárulhatunk a tudás szélesebb körű elterjedéséhez, ami által más szervezetek is profitálhatnak a már kipróbált és működő megoldásokból, továbbá javulhat a szervezetek vagy közösségek működése, eredményesebbé válhatnak. A bevált módszerek, valamint a tudás megosztása inspirálhat másokat új,

kreatív megoldások kidolgozására, valamint a meglévő gyakorlatok továbbfejlesztésére.

A jó gyakorlat rövid leírása

Az országos workshop program sorozatunk célja a civil szervezeti vezetők és meghatározó tagok számára olyan gyakorlatias információkon alapuló tapasztalat és tudás átadása, cseréje és megvitatása, amelynek segítségével képessé válnak az általuk irányított civil szervezetek fenntarthatóságának megteremtésére, céljaik sikeres megvalósítására, források sikeres bevonására, azok hatékony elköltésére, kommunikációjuk hatékonyságának maximalizálására és a növekedésük biztosítására. A workshop programsorozat során olyan személyekre is számítottunk,

mint célcsoport, akik a meghatározó szereplői a szervezeteknek, vagy a jövőben civil szervezeti vezetőkké válnak, de még nem azok, tehát akik szívesen vállalnak vezető szerepet egy létrehozandó, vagy már működő szervezet munkájában. A workshop eseményeken sikeresen résztvevő személyek professzionálisabb szinten tudják ellátni feladataikat a szervezetek menedzselése és vezetése során. Alkalmasak lesznek a civil-nonprofit szervezetek működésével összefüggő ügyviteli, gazdálkodási feladatok elvégzésében való közreműködésre, részfeladatok önálló elvégzésére, projektek lebonyolítására, valamint arra, hogy a civil szervezet döntéshozó szervének dokumentumait és a szervezet működésével kap-

csolatos dokumentumokat vezessék, jelentéseket készítsenek. Továbbá, hogy az alapcél szerinti, illetve a szervezet vállalkozásával összefüggő gazdálkodási, forrásteremtési tevékenységgel összefüggő feladataikat elvégezzék, közreműködjenek az egyes pénzügyi műveletek előkészítésében, lebonyolításában, elszámolásában, kezeljék az ehhez kapcsolódó iratanyagokat. Végezzék a szervezet közösségszervező, érdekképviseleti munkáját, kapcsolatot tartsanak a civil-nonprofit szervezet partnereivel. Projektek, rendezvények, képzések tervezésében, lebonyolításában vegyenek részt, támogassák és irányítsák a szervezet marketing tevékenységét. A workshop eseményt az online térben, a Google Meet platformot használva valósítjuk meg.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A program megvalósításának eredményeként a civil szervezetek önszerveződése erősödik, társadalmi küldetésük hatékonyabban teljesedik ki. A civil szervezetek jobban szerveződnek, nagyobb eredményt érnek el a forrásbevonás tekintetében. Aktívabb és erőteljesebb online és offline kommunikációra tesznek szert, melynek révén működésük és társadalmi beágyazottságuk, megítélésük jelentősen javul. Aktív közössé-

gek jönnek létre és fejlődnek, melyek tevékenységükkel támogatják azon települések lakosságmegetartó erejét, melyen tevékenységüket kifejtik. A civil szervezetek közötti együttműködéseknek köszönhetően új szintre fejlődik a civil szféra. Az események a célcsoport személyiségfejlődésére, a kreatív képességeik kibontakoztatására, hátrányaik leküzdésére szolgálnak.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

A megvalósítás során egyesületünk igyekszik minden téren rugalmasan együttműködni az esemény résztvevőivel. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy ezáltal sikeresen működik a program.

Hosszú távon az alábbi problémák merülhetnek fel:

- Erőforráshiány
Pénzügyi források hiánya: nehézséget jelent, ha nem érkezik meg a megfelelő finanszírozás a programok megvalósításához.
- Szakemberhiány: nem találunk megfelelő képzettséggel és tapasztalattal rendelkező előadót
- Kommunikációs nehézségek
Nem minden résztvevő rendelkezik online kapcsolattal vagy esetleg valamilyen

technikai ok miatt nem tud csatlakozni az előadáshoz.

- Közösségi részvétel hiánya
Alacsony részvételi arány az érdeklődés hiánya miatt, vagy túl hosszúnak gondolják a megvalósítás idejét

Tanulások: Fontos, hogy rendszeres igényfelmérést kell végezni a közösség körében, hogy a programok valóban az ő szükségleteikre és érdeklődésükre épüljenek.

A programokat és szolgáltatásokat rugalmasan kell alakítani a közösség változó igényeihez és preferenciáihoz.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

- A megvalósításhoz számos erőforrásra és feltételre van szükség. A legfontosabbak:
 - Pénzügyi erőforrások: Az induláshoz és a működés fenntartásához szükséges alapvető pénzügyi források
 - Infrastruktúra: Megfelelő helyiség, alapvető technikai eszközök, mint például számítógépek, internetkapcsolat, és egyéb irodai berendezések.
 - Humán erőforrások: Tapasztalt és képzett szakemberek, programkoordinátorok, pénzügyi szakemberek és egyéb adminisztratív munkatársak.

- Közösségi támogatás és részvétel: A közösség tagjainak aktív részvétele és támogatása a program tervezésében, megvalósításában és értékelésében.
- Jogszabályi és engedélyezési feltételek: A helyi és országos jogszabályoknak való megfelelés.
- Partnerségek és hálózatok: Együttműködés más civil szervezetekkel, helyi önkormányzatokkal, vállalkozásokkal és intézményekkel, amelyek támogathatják a program működését. Aktív részvétel helyi, regionális és országos civil hálózatokban, amelyek támogathatják a program megvalósulását.

Nemzetközi Jóganap

Vármegye	Heves vármegye
Megvalósító szervezet	Egri Norma Alapítvány
A jó gyakorlat alkalmazási területe	<ul style="list-style-type: none"> – közösségépítés- az Egerben működő többféle jóga irányzatnak (klub, egyesület) adunk bemutatkozási lehetőséget. Tesszük ezt szakmai támogatással olyan módon, hogy az Indiai Nagykövetség munkatársai mutatnak be úgynevezett jóga protokollt, melynek alapul kell szolgálnia minden működő klubnak/egyesületnek. – energia- és környezettudatosság; Az egészséges életmód és a környezettudatos szemlélet összecseng a jóga filozófiájával – civilek közötti együttműködés; Ezt a rendezvényt először 2017; 2018 és 2019-ben szervezte meg az alapítványunk, majd a 2020-as járvány kimaradása után az Egri Jóga Klub vitte tovább a szervezés jogát. Idén, 2024-ben újra egy kooperatív szervezés valósult meg több jóga oktatót, irányzatot bemutatva. – fiatalok bevonása; Ez tipikusan egy olyan rendezvény, ahol a generációk széles köre jelen van. Nagy örömmel vettük a legkisebbtől a szépkorúakig az aktív részvételt, segítve ezzel a generációk közötti együttműködést.
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja	egri lakosok, érdeklődők

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Egerben az Egri Jóga Klub növendékei évtizedek alatt többféle jóga irányzatot képviselve működnek a városban. Az Indiai Nagykövetség felhívását a Nemzetközi jóganap több városban történő megszervezésére kihívásnak vettük, mint akkor működő Civil Információs Centrum. A kapcsolat és a rendezvény létrejött és a folyamatosságára igény mutatkozott. Idén 4.éve ünnepeljük közösen.

A jó gyakorlat rövid leírása

A Nemzetközi Jóga Napot több évben is megünnepeltük Egerben. Első alkalommal az Egri Norma Alapítvány, mint Civil Szolgáltató Központ szervezte meg az Eszterházy téren. Azóta többször is megrendezésre került, 2017-ben, 2018-ban és 2019-ben is. A pandémia véget vetett a közösségi rendezvények megtartásának, aztán az Egri jóga klub szervezésében kelt újra életre a jóga nap.

Ezen alkalmak különlegessége, hogy különféle jóga irányzat képviselői tartanak rö-

vidített órát az érdeklődők számára, ezzel népszerűsítve a jógázást és megkönnyítve a sokszínűség közötti választást.

Mert a jóga nem csak egy sport, hanem egy életforma, melyben a test és a szellem egyszerre épül és töltődik.

Az alábbi jóga irányzatok és oktatók voltak idén jelen:

Révai-Bere Anita, jóga oktató- a jóga protokoll képviselője

Dr. Dósáné Dr. Fekete Márta – integrál jóga

Szajlai Rudolfné – mandala jóga

Czentner Istvánné – Etká jóga

Varga Anna-jóga nidra

Varga Miklósné – 3-1-2 meridiántorna

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A jóganap jó gyakorlatának konkrét eredményei közé tartozik a résztvevők fizikai és mentális jólétének javulása, a közösségi összetartás erősödése és a különböző jógaírányzatok megismerése. Reményeink szerint ahogy eddig, a jövőben is a jóganap hagyományként működhet tovább a helyiek és az országos képviselő bevonásával.

[Indiai Kulturális Központ bejegyzése az eseményről.](#)

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

A megvalósítás során felmerült problémák közé tartozott a megfelelő helyszín kiválasztása, amely minden résztvevő és szervező számára alkalmas és az időjárás viszonyosságainak is ellenáll. Nehéz kiszámolni a résztvevők létszámát, ez kiszámíthatatlanná teszi a szükséges eszközök biztosítását.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A megvalósításhoz szükséges volt megfelelő helyszín biztosítása, amely alkalmas volt a jóga gyakorlására és a csoportos tevékenységek lebonyolítására. A szükséges jógaeszközök rendelkezésre bocsájtására (pl. jógamatracok, blokkok) a szervezetünk által nem volt lehetséges, így elengedhetetlen volt, hogy a célcsoportnak egyértelműen kommunikáljunk a programhoz szükséges eszközökről. Önkéntes szolgálatos fiatalok bevonása is szükséges volt a szendvicsek és gyümölcsitalok készítéséhez.

Szavak ereje – erőszakmentes problémakezelés

Vármegye	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
Megvalósító szervezet	Erőszakmentes Kommunikációs Alapítvány és JNSZ Vármegyei Civil Központ
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Erőszakmentes Kommunikációs Alapítvány
A jó gyakorlat alkalmazási területe	– a szervezet kiszámítható/fenntartható működése; – újszerű vagy tovább fejlesztett gyakorlat valamely társadalmi probléma, közösségi konfliktus kezelésére; – közösségépítés; – energia- és környezettudatosság;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja	a civil szervezetek vezető tisztségviselői

624

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Az Erőszakmentes Kommunikáció módszerének megalkotója az amerikai származású klinikai pszichológus Dr. Marshall B. Rosenberg, aki Carl Rogers professzor tanítványaként dolgozta ki konfliktuskezelő módszerét, mely világnézethez, valláshoz, pszichológiai iskolához konkrétan nem kötődik.

A jó gyakorlat rövid leírása

Az asszertív kommunikációnak nevezett módszer nagyon konkrét, pontosan leírt formájának is tekinthetjük az EMK-t, bár kidolgozója sosem hasonlította ehhez. Ha

valaki azt mondja, hogy ezt vagy azt kell csinálni, két dolgot szoktunk tenni: meghunyászkodunk vagy ellenállunk. Az EMK ezzel szemben mást ajánl, a győztes-győztes (vin-vin) elv figyelembe vételével. Először is lecséréljük a gyermekkorunk óta használt nyelvünket, mely a minősítésen, összehasonlításon, követelésen alapszik. Nem azt keressük, hogy kinek van igaza, hiszen a maga módján mindenkinek igaza van, így tehát nem jutunk el sehova. Helyette megfigyeljük a szituációt amiben vagyunk, azonosítjuk saját és partnerünk érzéseit, saját és partnerünk szükségleteit, és megfogalmazzuk kérésünket partnerünk érzéseinek és szükségleteinek tiszteletben tartása mellett.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása. Eredményesebben keresed majd a mindenki számára egyformán kielégítő megoldásokat még olyan helyzetekben is, amikor a múltban ilyenre nem is gondoltál volna. Képes leszel konfliktushelyzetekben egyértelműen és lényegre törően kifejezni magad. Az empatikus gondolkodásmódot és nyelvezetet használva újfajta megoldási stratégiákat kezdesz meglátni és javasolni, melyek ellenállás helyett együttműködésre készítetik társaid. A tréningen tapasztaltak segítenek abban, hogy kölcsönösen megértő és támogató kapcsolatokat építs ki a környezeteddel. Így szakíthatsz a dühbe és depresszióba torkolló gondolkodásmóddal.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Látszólag egyszerű, valójában nagyon nehéz levetkőzni eddigi nyelvi és társadalmi szocializációnkat. A módszer használata ilyen módon feltételezi a készség szintű ismeretet és a tudatos alkalmazást. Ezért elsajátítása hosszabb tanulási folyamat ered-

ménye, folyamatos visszacsatolással, nagyon kis lépésekkel, számtalan buktatóval. Jó hír, hogy mindig jön új szituáció, melyben javíthatjuk korábbi hibáinkat, tévedéseinket. Az erőszakmentes kommunikáció abban segít, hogy szavakkal ki tudjuk fejezni, ami a szívünkben él, és meg tudjuk hallani, hogy mi lehet a másik szívében, függetlenül attól, hogyan fejezi ki magát.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Erőszakmentes kommunikációról átfogó kép nyújtása, szemléletmód és hozzá kapcsolódó praktikus javaslatokat biztosítása, hogy a kényes témákat megbeszélése során, a düh és sértődés helyett a résztvevők közelebb kerüljenek egymáshoz. A tanításhoz minta bemutatása, hogyan lehet egy nap alatt átadni a lényegét. A képzés célja, civil szervezetek tevékenységéhez kapcsolódó vezetési, tervezési, irányítási, szervezési, koordináló, ellenőrzési kompetenciák fejlesztése. Igények felmérése, a képzésre delegált személyek végzettségének, szükségleteinek megfelelő tréning tematika összeállítása.

Aktív Idősközpont és Memória Pont létrehozása

Vármegye:	Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
Megvalósító szervezet:	JNSZ Vármegyei CKSZK és Nagy Nagy-Bana Zsanett Mentálhigiénés Prevenció Specialista, Idősügyi Interaktív Életút- Tanácsadó, Komplex mozgás és táncterapeuta, Aktív Ageing Szenior Tréner, Memóriakövet (Demencia nagykövet) ill. a Memory Mentál Egyesülettel együttműködésében .
A jó gyakorlat kifejlesztője/ kifejlesztői:	JNSZ Vármegyei CKSZK és Nagy Nagy-Bana Zsanett Mentálhigiénés Prevenció Specialista, Idősügyi Interaktív Életút- Tanácsadó, Komplex mozgás és táncterapeuta, Aktív Ageing Szenior Tréner, Memóriakövet (Demencia nagykövet) ill. a Memory Mentál Egyesülettel együttműködésében .
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	újszerű vagy tovább fejlesztett gyakorlat valamely társadalmi probléma, közösségi konfliktus kezelésére; közösségépítés; civilek közötti együttműködés; generációk közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Idős személyek

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Mutassátok be, milyen lehetőség vagy kihívás indokolta a jó gyakorlat létrehozását! A demencia 21. század leggyorsabban terjedő betegsége, ezért „a demencia évszázadaként” is emlegetik. Sajnos keveset hallunk róla, de megállíthatatlanul terjed a világban.

Gyógyszere nincs, és egyelőre az oka is ismeretlen. Egyet tehetünk, felkészülünk a betegségre és felkészítjük családtagjainkat is.

A jó gyakorlat rövid leírása

Sokat halljuk, hogy elöregedő társadalomban élünk és a világ, és Európa demográfiai

adatai is ezt támasztják alá. Hazánk lakosság száma az elmúlt évtizedekben csökkenő tendenciát mutat, a kevesebb népességben pedig jelentősen nő az idősek száma. 2030-ra Magyarországon minden negyedik ember 65 év feletti lesz. Kevesebb gyermek születik, mint ahányan meghalnak, csökken a fiatalok és középkorúak száma, az idősek aránya viszont az egészségügyi ellátásnak, és a technika fejlődésének köszönhetően növekszik a társadalmon belül. A születéskor várható élettartam egyre hosszabb, de az egészségben eltöltött évek száma messze elmarad az Európai országokétól. Egészségtelen életvitelünk súlyos kockázati tényező-

inknek számít, (elhízás, alkoholfogyasztás, dohányzás) és azt is kevesen tudják, hogy mind ezek a demencia rizikófaktorai is egyben. A növekvő számú idős lakosság ellátása új kihívásokat jelent az egyén, a családok, a helyi közösségek, valamint a szociális és egészségügyi ellátórendszer számára egyaránt. Egyre több az otthonában élő, gondozásra és ápolásra szoruló idős, demenciával élő személy. Többen egyedül élnek, családi segítségre nem számíthatnak. Mások családban élnek, de a hozzátartozók munkahelyei elfoglaltsága miatt nem, vagy csak részben tudják megoldani az idős demens beteg gondozását. A betegségek jellege, le-

folyása, az idős támogató környezete egyénileg változó, így egyénre szabott megoldásokra lenne szükség a megfelelő időskori ellátás biztosításához. Sajnos azonban a házi gondozás, a bentlakásos intézmények kapacitásai korlátozottak, a segítség gyakran nem érhető el, a kevés létszámú demens gondozásban főleg! Hazánk, az Alzheimer kórban és demenciában szenvedők társadalmon belüli arányát tekintve 22. helyen van a világ országait tekintve. A kutatók szerint több, mint 250 000 főt érint hazánkban a demencia valamely fajtája, de a betegség sajátossága miatt, a hozzátartozókkal együtt az egy milliót is meghaladja, főleg a betegség fel nem ismerése, és a diagnózis hiányában. Több mint százötven féle demenciát diagnosztizáltak már a szakemberek, közös bennük, hogy a betegség háttérben az agy visszafordíthatatlan és gyógyíthatatlan megbetegedése áll, amely következtében a beteg állapota folyamatosan romlik. A demenciák legismertebb és leggyakoribb formája az Alzheimer-kór, amely a megbetegedések közel kétharmadát teszi ki, és amely fiatalabb életkorban is egyre gyakrabban fordul elő. A demencia gyűjtőfogalom, nem egyetlen betegségre utal, hanem számos tünet összefoglaló elnevezése. Mégis talán a legnagyobb probléma az információ hiánya!

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása.

Fontos lenne, hogy:

- a lehető leghamarabb megkapják a szükséges információkat,
- tudják, hogy hová fordulhatnak segítségért és milyen szolgáltatások állnak rendelkezésre
- megfelelő színvonalú ellátást kapjanak
- ismeretterjesztő előadások az idős korosztály számára
- a korai diagnózis és a korai beavatkozás javítása - a háziorvosok ismereteinek bővítésével lehet javítani
- célzott szűrés a fokozott kockázatú csoportokban ajánlott

A legfontosabb kockázati faktor az életkor, 65 év felett öt évente duplázódik a kockázat, amit egy vagy több vaszkuláris (szív-érrendszeri megbetegedés) cukorbetegség, magas vérnyomás, magas koleszterinszint, mint rizikófaktor tovább fokozhat. Terápiás lehetőségek biztosítása: a művészetterápiák hatásai bizonyítottan javítják a betegek életminőségét, és lassítják a beteg-

ség lefolyását. (A táncterápia nemzetközi viszonylatban a demencia vezető terápiája, mely a jobb és bal agyfélteke hatékony együttműködést javítja)

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Annak ismertetése, hogy milyen jellegű problémák adódtak, adódhatnak a gyakorlat megvalósítása, működése során. A főbb problémák és annak leírása, hogyan oldották meg és mit tanultak belőle.

- Az egyes demenciák sajátos tünetekkel írható le, de az agysejtek pusztulása és működési zavara miatt a leginkább előforduló tünetek:
- a rövid távú memória elvesztése,
- a gondolkodásbeli-, a viselkedési- és érzékelési zavarok,
- az ítélőképesség, a beszédképesség és a problémamegoldás képességének elvesztése, illetve jelentős mértékű csökkenése.

Ezek a tünetek nagyon súlyos fizikai és lelki terheket rónak a betegre és környezetére egyaránt! A demencia osztársadalmi és kisközösségi szinten is fontos probléma, segítése a demencia megértése, valamint a demenciával kapcsolatos stigmatizáció enyhítése társadalmi érdek. Másik fontos feladat, a szakemberek magas szintű oktatásának és képzésének szükségessége lenne.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Új gyógyszermolekuláról nem tudunk, még nagyobb tehát a nem gyógyszeres terápiás intervenciók, kognitív stimuláció és viselkedésterápiák, valamint a mozgásterápiák jelentősége! A központ küldetése, hogy szolgáltatásaival hozzájárulhasson az idősök aktivitásának, ezzel együtt egészségének megőrzéséhez, és támogasson olyan régi és újonnan formálódó közösségeket, amelyek önkéntesen is segítik egymást. Támogassa a szépkorúak szabadidejének hasznos és tevékeny eltöltését, növelje az egészségben eltöltött pihenőévek számát, a hasonló élethelyzetben élők közösségé formálódását és a tartalmas együttlétek szervezését. Ennek a küldetésnek a megvalósításában játszanak kiemelten fontos szerepet Kelet-Magyarország demencia nagykövetével való szakmai együttműködés, más szakmai érdekvédelmi civil szervezettel Memory Mentál Egyesülettel közösen.

Kézenfogó Kézműves Klub

Vármegye:	Pest Vármegye
Megvalósító szervezet:	Diverzitás Alapítvány
A jó gyakorlat kifejlesztője/ kifejlesztői:	Diverzitás Alapítvány
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none">– önkéntesség (nem iskolai közösségi szolgálat);– adományozás;– közösségépítés;– környezettudatosság;– generációk közötti együttműködés;– társadalmi párbeszéd;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	fogyatékkal élők, demens idősök, megváltozott munkaképességűek

630

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Gödöllőn több nappali intézmény lát el fogyatékkal élő fiatalokat és felnőtteket, valamint élnek itt intézménybe nem járó fogyatékossgal élők, akiknek kikapcsolódást, kapcsolatteremtési és fejlődési lehetőséget, közösségben való feloldódást jelent a Diverzitás által elindított kezdeményezés.

A jó gyakorlat rövid leírása

Egy sikeres közösségi adománygyűjtés után indult 2021-ben a Kézenfogó Kézműves Klub, egy Gödöllőn megrendezett kreatív foglalkozás fogyatékkal élőknek, demens idősöknek és megváltozott munkaképese-

ségűeknek. Jelenleg többnyire fogyatékkal élő fiatalok vesznek részt a foglalkozásokon. A kéthetente megtartott alkalmakat a Diverzitás Alapítvány munkatársa és önkéntesei végzik nagy szeretettel. A klub ötletét a szervezet egyik nemzetközi projektje adta, amely a kézzel végzett tevékenység (hagyományos mesterségek) bizonyítottan kognitív képességeket fejlesztő hatásaira hívta fel a figyelmet. Az elkészült szép és hasznos tárgyak növelik a készítőik önbizalmát, fejlesztik képességeiket. A klubbal a cél továbbá a kapcsolatfelvétel a fogyatékkal élőkkel és családjukkal, az esetleg dolgozni képes és akaró megváltozott munkaképességűek

megismerése, mert hosszú távon az alapítvány több ilyen munkatárs bevonását tervezi.

A kézműves klubon általában 5-10 résztvevő van és 2-4 önkéntes segítő. A résztvevők különböző képességekkel rendelkeznek, ki több, ki kevesebb segítséget igényel. A tevékenységeket változatosan, a résztvevők képességei szerint próbálják összeállítani: évszakok, ünnepkörök szerinti témákban, sokszor újrahasznosított alapanyagokból, adományként érkezett anyagokból készülnek a tárgyak, amelyeket aztán hazavisznek, elajándékoznak a résztvevők. 2023-ban egy közösen készített nemezkép a Gödöllői Ki-

rályi Kastély fogyatékkal élők alkotásaiból rendezett kiállításán szerepelt.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A klubban indulása óta összesen 300 résztvevő és 150 önkéntes fordult meg. A képességfejlesztésen túl a másik cél a hozzátartozók tehermentesítése: ilyenkor ügyeket intézhetnek, kikapcsolódhatnak. A résztvevők találkoznak egymással és az önkéntesekkel, az önkéntesek a fogyatékkal élőkkel. Így érvényesülhet társadalmi hatás: kapcsolat épül ép és fogyatékkal élő között.

A klub folyamatosan működik, de alapanyagra, kézműves bevonásának költségeire rendszeresen adománygyűjtést szervez az alapítvány. Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

A klub első foglalkozásai kísérleti jelleggel indultak, így kezdetben állandó tanulás volt jellemző a szervezők részéről. Nehézséget jelentett a Civil Ház téli időszakban történt szüneteltetése, amit sikerült áthi-

dalni: szociális intézmények adtak átmenetileg helyet a klubnak. Ez utóbbi a szociális intézményekkel kiépített jó kapcsolatra utal. Eleinte kevesebb segítő volt jelen, ami problémát jelent a nagyobb nehézségekkel küzdő résztvevők szempontjából. Mára több önkéntest sikerült bevonni segítőként.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Európai Unió pályázat adott ötletet és módszertant a megvalósításhoz és adománygyűjtő kampány anyagi alapokat. A helyszín fontos erőforrás: a Gödöllői Civil Ház állandó otthont jelent (kivéve a téli fűtészüneteket) a programnak. Emellett az önkéntes segítők jelenléte biztosítja, hogy minden résztvevő el tudja készíteni az adott tárgyat, legyen sikerélménye. A program fenntartásához szükséges egy elkötelezett munkatárs részvétele, aki megtervezi, megszervezi és lebonyolítja a foglalkozásokat.

NEA egyszerűsített pályázatok összevonása

Vármegye	Somogy vármegye
Megvalósító szervezet	Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői	Olsovszky Árpád
A jó gyakorlat alkalmazási területe	– civilek közötti együttműködés; – önkormányzat és civil szervezet közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja	Civil szervezetek

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Sok településen több civil szervezet is működik, külön-külön nyújtanak be pályázatokat. Sajnos sok olyan visszajelzés érkezett, miszerint csak 1-1 szervezet nyert támogatást az adott pályázati kiírás során, így

a többi egyesületnek támogatás nélkül, saját forrásból kellett megvalósítania a tervezett céljait.

A jó gyakorlat rövid leírása

NEA pályázati kiírásoknál a település polgármestereinek, civil szervezetek vezető-

633

inek figyelmébe ajánlottuk, hogy gondolják át a pályázataikat, mert ha például egy településen van 3 civil szervezet, akik együtt tudnának működni, abban az esetben ne külön-külön nyújtsanak be támogatási igényt összevont pályázatra, amik legrosszabb esetben elutasításra kerülnek, hanem adják be mindannyian az egyszerűsített támogatásra, és így biztosan nyertes lesz mindannyiójuk pályázata, ezáltal közösen egy falunapot vagy egy más nagyobb programot megtudnak szervezni, nem marad támogatás nélkül egyik szervezet sem. Ezzel erősödik a civil összefogás, a társadalmi szerepvállalás az adott településeken. Ki tudják kerülni az egymásra mutogatást, nem lesz vita tárgya, hogy miért az egyik egyesület nyert és a másik nem, tudnak fix forrással számolni.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása.

A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatása mind a szervezetek vezetői mind az adott településen lakókra pozitív hatással

lehet, mivel a szervezetek is biztos támogatást könyvelhetnek el működésük során, céljaikat könnyebben meg tudják valósítani, a település lakói részére pedig egy színvonalasabb rendezvényt tudnak nyújtani, vagy akár a társadalmi felelősségvállalás terén tudnak többet tenni értük a szervezetek.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Annak ismertetése, hogy milyen jellegű problémák adódtak, adódhatnak a gyakorlat megvalósítása, működése során. A főbb problémák és annak leírása, hogyan oldották meg és mit tanultak belőle. Meglátásunk szerint nem működőképes minden településen, sajnos nem mindenhol tudnak a civil szervezetek együttműködni, több visszajelzés alapján csak a saját igényeiket tartják szem előtt. Igyekszünk ezen javítani további tárgyalásokkal, felvesszük a kapcsolatot az adott települések polgármestereivel, civil szervezetek vezetőivel.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Személyes megbeszélésekre, autó- üzemanyag költség és jó kapcsolatokra van szükség a hatékony megvalósításhoz.

Civilek számára szervezett képzések megvalósítása

Megye:	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
Megvalósító szervezet:	Hierotheosz Egyesület – Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Hierotheosz Egyesület - Központi Iroda Üzletviteli, Ügyviteli, Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	Egyéb: képzések
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	A megye lakosai, helyi civil közösségek

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

A képzések célja többek között a fiatalok társadalmi integrációjának ösztönzése képességeik kibontakoztatásával, közösségi aktivitásuk támogatásával; bevonva őket az aktív közreműködésüket igénylő közösségi programokba, és az önkéntes tevékenységekbe. További cél a fiatalok személyiségfejlesztése, önismereti kompetenciájának fejlesztése; közéletben való részvételének támogatása, elősegítése.

A célok, tevékenységek, eszközök, módszerek kiválasztását természetesen szakmai kutató munka előzte meg, illetve felhasználásra került a szakemberek által felhalmozott tudásanyag is, melyet a Központi Iroda Üzletviteli, Ügyviteli, Szolgáltató és Tanácsadó Kft-vel együttműködésben vittünk véghez. Mivel egyesületünk és az együttműködő

partner kiterjedt kapcsolati tőkével rendelkezik az érintett településeken, és folyamatosan kapcsolatban van lakosaival, intézményeivel, szervezeteivel adekvát szükséglet-felmérést tudott végezni.

A jó gyakorlat rövid leírása

Kiemelt fontossággal bír a képzések, tréningek szervezése a helyi lakosság, a civil életben tevékenykedők számára, hogy fejlesszük az egyének kommunikációját, szak-képzettségét, ami egyrészt a mindennapi feladatok megoldásában, másrészt a munkahelyi és nehéz társas helyzetekben való helytállásban is segítséget.

A Hierotheosz Egyesület együttműködésben a Központi Iroda Üzletviteli, Ügyviteli, Szolgáltató és Tanácsadó Kft-vel 2023-ban önkéntes, adománygyűjtés, és pályázatírás témakörben szervezett képzéseket, melyek

nagy népszerűségnek örvendtek a civil működés iránt érdeklődők körében.

Az önkéntes tréning során legelőször megfogalmaztuk: Kiemelt figyelmet érdemes fordítani arra, hogy minél nagyobb arányban tudjuk megszólítani, bevonni a célcsoportot az önkéntesség „világába”. Fontos, hogy olyan, a célcsoport számára vonzó célt és tevékenységet mutassunk, amelyek felkeltik az érdeklődést. Az önkéntesség ösztönzésével olyan ismeretekkel, élményekkel gazdagodnak a résztvevők, amelyek tovább indukálják az önkéntességi aktivitásukat és a társadalmi szerepvállalásukat. Adománygyűjtő tréning az előző képzéssel szoros összhangban sokkal konkrétabb tevékenységekre irányította a figyelmet, többek között:

Az adománygyűjtés jogszabályi háttere és az alapvető fogalmak tisztázása után megfogalmazódtak kérdések és válaszok arról, hogy miért adományoznak az emberek, készen áll a szervezeted az adománygyűjtésre, mire kérjük az adományt, hogyan kérjük adományt. Üzenetek megfogalmazása az adománygyűjtésben. Adománygyűjtő kampány tervezése, élménykampány - élmény alapú adománygyűjtés. Ezentúl választ kaptunk hogyan lehet adománygyűjtés eseményeken megvalósítani, milyen feltételekkel tud szervezetünk az adó 1%-át igényelni. Megtudtuk, milyen feltételekkel gyűjthet

magyar nonprofit egyesület uniós állampolgároktól adományokat külföldön, illetve szó volt az adományok fogadásához kapcsolódó számviteli, könyvelési kérdésekről is.

A pályázati tréning pedig hasznos volt abból a szempontból is, hogy az előző két tevékenységre hogyan lehet pályázati forrásokat szerezni, hogy célszerű a pályázati lehetőségeket összehangolni az egyesület rövid-közép és hosszútávú stratégiájával, milyen készségek és képességek szükségesek a hatékony projektmenedzsmenthez és milyen jövőbeni lehetőségek várhatók, továbbá a pályázati világ buktatóiról is szó esett.

A képzések előadásokból, a téma interaktív feldolgozásából és valamennyi témához kapcsolódóan egyéni, gyakorlati problémák megoldását elősegítő konzultációs lehetőségéből álltak. Az előadók szükség szerint alkalmaznak demonstrációs eszközöket és/vagy biztosítanak elektronikus vagy papíralapú tananyagot.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

A képzéseken való részvétel, az önkéntesség megismerése és abban való tevékeny közreműködés által nő a célcsoport társadalmi szerepvállalási hajlandósága, megerősödik önértékük, kialakul a helyes viselkedés iránti igényük és elvárásuk. Ez elősegíti

a társadalmi csoportok egymás közötti empátiájának fokozódását, a társadalmi esélyegyenlőséget. Az önkéntes tevékenységek által olyan összetartó közösségek jönnek létre, amelyek hosszú távon is önfenntartóvá válhatnak, elősegítve a társadalmi szolidaritást és a kohéziót.

A tréningeken többek között a térség egyesületeinek tagjai is részt vettek, így kiváló lehetőség volt egymás megismerésére, a kapcsolatteremtésre, a civil összefogásra, a résztvevők tevékenységi körüket, székelyüket az általuk bevont önkéntesek és résztvevők számát tekintve is sokszínűek voltak, a megye egész területét lefedték, kistelepülési, kisvárosi és megyeszékhelybeli egyesületek tagjai egyaránt jelen voltak, a kis helyi egyesületektől a nagyobb, megyei jelentőségű egyesületekig képviseltették magukat és életkorukat, nemüket tekintve is egy heterogén résztvevői csoport volt, számos fiatalal és számos, a roma közösséghez tartozó honfitársunkkal. A képzések jó lehetőséget adtak a korosztályok közötti együttműködésre, amikor a műhelyfeladatokban például egy nyugdíjas és egy ifjúsági szervezet tagjai együtt dolgoztak. Hatékony és bevált technikákat sajátíthattak el, amik egy új szintre emelik kommunikációt, a megszerzett tudást a mindennapokban is használhatják. Ezen képzések sokak számára hasznos in-

formációkkal szolgálhatnak, valamint olyan lehetőséget teremtenek, ahol a résztvevők személyesen is feltehetik kérdéseiket, tanácsokat és iránymutatást kaphatnak, mellyel elindulhatnak a fejlődés útján.

A megtartott képzéseken 73 fő vett részt. Rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk a résztvevőktől, melyek megerősítettek minket abban, hogy egy értékes programmal tudunk segíteni a civil társadalomnak, ezen törekvéseink nem hiábavalók, igény van ilyen jellegű kezdeményezésekre, továbbá nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk azzal kapcsolatban, hogy nem egy monoton esemény volt „semmitmondó” tudástranszferrel, hanem valódi, az életben hasznosítható tudást kaptak, amelyben jó aránnyal keveredtek a tárgyi tudási elemek a tapasztalati világból hozott példákkal és az interaktív, közös feladatmegoldáson alapuló módszerekkel.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

A képzés során probléma volt, hogy a sok jelentkező közül milyen módszerrel választjuk ki a résztvevőket, hogyan tudunk közel azonos előképzettségű és tapasztalattal rendelkező csoportokat összeállítani. Hogy tudjuk integrálni a tapasztalatlan, de érdeklődő egyéneket beilleszteni a képzésbe. Összességében megállapítható volt, hogy

a jövőben szükség van ilyen képzésekre és érdemes több időt és alkalmat teremteni az érdeklődők számára.

A tréningeken résztvevők széleskörű elméleti és gyakorlati tudásra tehetnek szert, hasznos tippeket kapnak a tanultak gyakorlati alkalmazásához. A tréningek során fontos és értékes kapcsolatok épülhetnek, illetve a résztvevők egymás történeteiből, példáiból, kérdéseiből, tanulságaiból is rengeteget tanulhatnak. Minden résztvevőt igyekszünk motiválni az aktív részvétellel, kétélyeik, bizonytalanságuk eloszlatására törekszünk, hogy minél magabiztosabban tudják alkalmazni a megszerzett tudásukat, bátran álljanak új kihívások elé.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

- A helyszín biztosítása az előadások/oktatások megtartásához
- Előadó biztosítása az előadások/oktatások megtartására
- Online marketing tevékenység biztosítása a tréningre történő toborzáshoz
- A tréninghez kapcsolódó nyomdai anyagok előkészítése, kivitelezése

A képzések kérdőíves visszajelzései anonim módon megerősítették, hogy megfelelő erőforrással rendelkezünk, ugyanakkor a pénzügyi erőforrások előteremtése szükséges és indokolt.

Adománygyűjtés

Vármegye:	Tolna vármegye
Megvalósító szervezet:	Tolna Vármegyei Civil Központ
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Tolna Vármegyei Civil Központ
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	<ul style="list-style-type: none"> – adományozás; – civilek közötti együttműködés; – önkormányzat és civil szervezet közötti együttműködés; – fiatalok bevonása;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	civil szervezetek, a város lakossága

639

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Bár a rendezvény szervezése során a fő szempont az adománygyűjtés volt, azonban menet közben olyan a civil és a közszférát érintő együttműködések alakultak ki, melyek során közintézményeket tudtunk a program aktív résztvevőjeként bevonni, valamint jelentős számú fiatal sikerült egy jó ügy érdekében közelebb hozni a városban működő civil szervezetekhez.

A jó gyakorlat rövid leírása

Bár az „Adventi Civil Börze” elnevezésű program a Civil Központok hálózatának kötelezően megvalósítandó feladata volt, a program nyitórendezvényével az adományozás, mint téma köré egy olyan programot sikerült megálmodni, majd lebonyo-

lítani, melyet egy olyan, a jövőben hagyománnyá váló programmá kívánunk tenni, mely a városi rendezvénynaptárba, mint civil összefogás által szervezett program fog szerepelni. A rendezvény végül nemcsak beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hanem egy színvonalas, megható, az alkalomhoz illő műsorral olyan programot sikerült megszervezni, mely nagyban segítette a városban működő civil szervezetek tevékenységének megismerését. A gálaműsor során helyi óvodások, kisiskolások, és egy megyei gyermekotthon lakóinak karácsonyi műsora lett bemutatva, melyet egy könnyed könnyűzenei koncert tett teljessé. A szervezés során jelentős együttműködések alakultak ki, többek között a megyei szociális intézményekkel, a közigazgatás szereplőivel, és a megyei oktatási intézményekkel. Az így

kialakult együttműködések nemcsak erősítették a civil szervezetek társadalmi megbecsültségét, hanem egyúttal jó lehetőséget is biztosítottak olyan jövőbeni együttműködésekre, melyek azóta is élnek olyan szereplők között, akik e rendezvény nélkül nem, vagy csak jóval nehezebben tudtak volna kapcsolatba kerülni egymással. Bár maga a rendezvény az adventi időszakban került megvalósításra, a jó gyakorlat átültethető bármely ünnepi időszakba, hiszen a bevont oktatási intézmények, gyermekotthonok, óvodai alapítványok csoportjai által előadott

gálaműsor, valamint a civil összefogással kezdeményezett és a megyei Civil Központ koordinációjában történő adománygyűjtés magával kell, hogy vonzza a közszféra szereplőinek aktív szerepvállalását. A fellépő gyermekcsoportokat kísérő szülők büszkesége, a fellépő gyermekek öröme, a közszféra képviselőinek karitatív szerepvállalása, a szociális intézmények lakóinak fellépési lehetősége egyesével is eredmény lehetne, jelen esetben pedig csak egy jól megszervezett, átgondolt adománygyűjtés másodlagos hatása.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása.

A célok maximálisan teljesültek, sőt, gyakorlatilag az eredeti adománygyűjtő célt végül felül is múlta a kialakult együttműködések száma és a megvalósult rendezvény társadalmi hatása. Mind a részt vevő szociális és oktatási intézmények képviselői, mind a civil szervezetek számára jó alkalom volt a közszféra képviselői és a magánemberek előtti bemutatkozási lehetőség, mely egy jól sikerült, a sajtó képviselői által is elismert rendezvényen nagy hatással bír. Cél, hogy a meglévő tapasztalatok birtokában a rendezvény minden évben megvalósuljon, valamint, hogy átültethető legyen más, a megye egyéb településein tevékenykedő civil közösségek életébe.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok

Annak ismertetése, hogy milyen jellegű problémák adódtak, adódhatnak a gyakorlat megvalósítása, működése során. A főbb

problémák és annak leírása, hogyan oldották meg és mit tanultak belőle.

Ha adománygyűjtés, főleg ünnepi időszakban, nagyon nehéz a megfelelő szervezet megtalálni, hiszen, ha az adománygyűjtésre előadóművészeti tevékenységet szervezünk, annak azért valamelyest összhangban kell lennie a kedvezményezett szervezettel. A tapasztalat, hogy például, ha adventre tervezünk adománygyűjtést, ott az adományt fogadó szervezettel már ősz elején fel kell venni a kapcsolatot, igényfelmérést kell végezni.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Szinte kizárólag a kapcsolati tőke az ami-re a program szervezése során szükség van, illetve az a fajta szervezőkészség mely minden nagyobb rendezvény szervezése során elengedhetetlen. Az anyagi ráfordítás nem jelentős, így akár szűkösebb költségvetésből gazdálkodó civil szervezet programtervébe is beilleszthető, civil összefogással pedig garantált a siker.

„Bélások éjszakája” – Iskolai Alapítvány programja

Megye:	Vas
Megvalósító szervezet:	III. Béla Szakképző Iskola - Alapítvány Szentgotthárd Szakképzéséért
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	III. Béla Szakképző Iskola - Alapítvány Szentgotthárd Szakképzéséért, szülői munkaközösség
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	vállalkozás és civil szervezet közötti együttműködés; fiatalok bevonása; generációk közötti együttműködés (szülői munkaközösség)
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	vállalkozások és a köznevelési intézménybe járó fiatalok

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés

Az iskola közvetlen környezete régóta infrastrukturális megújulásra, fejlesztésre szorult. Cél volt az iskola udvarának, sport pályájának korszerűsítése. Az adományok az Alapítvány Szentgotthárd Szakképzéséért szervezet számlájára kerülnek, felhasználásuk a diákok érdekében történik.

A jó gyakorlat rövid leírása

Tanulók és vállalkozások megszólításával egy komplex, élményekre alapuló délutáni, kora esti rendezvény megszervezése. Egy nap a Bélásoknak, kicsiknek, nagyoknak, diákoknak, szülőknak, rokonoknak, hozzátartozóknak, üzletfeleknek, röviden: jelenlegi és régi Bélásoknak. Kosárlabda bajnok-

ság, főzőverseny, kulturális kísérő rendezvények a diákok, szülők, cégek képviselőinek bevonásával.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője

Annak bemutatása, hogy a jó gyakorlat során mennyire teljesülnek a kitűzött célok, a jó gyakorlat eredményeit milyen módszerrel/számszerű adatokkal lehet mérni. A jó gyakorlat közvetlen és közvetett hatásainak leírása. Az iskolai alapítvány ráébresztette a város környezetében működő cégeket, hogy az Ő érdekük is, hogy a később az intézményből kikerülő szakemberek egészséges munkavállalóként lépjenek az adott cég kötetlékébe. Ezzel elérve a cégek ingerküszöbét, hogy investáljanak az intézmény környeze-

ti infrastruktúrájának fejlesztésébe. Sőt, az együttműködés sikerességét jelzi, hogy hagyományteremtővé válik az esemény, illetve a cégek jelezték, hogy bármilyen pályázat-hoz szükséges önerőt biztosítani fognak az intézmény számára.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

Nyitottság, tetterekészség, motiváció és kapcsolatrendszer, valamint a „civil kurzusi”, annak az erőforrásnak a felismerése, hogy az intézmény tanulói később a cégek potenciális munkavállalói lehetnek.

Kutyajó Kalandok Családi Nap	
Vármegye:	Zala vármegye
Megvalósító szervezet:	Zalai Kutyabarátok Egyesülete
A jó gyakorlat kifejlesztője/ kifejlesztői:	Zalai Kutyabarátok Egyesület Terápiás csoport
A jó gyakorlat alkalmazási terület:	<ul style="list-style-type: none"> – a civil szervezet kiszámítható/fenntartható működése; – újszerű vagy tovább fejlesztett gyakorlat valamely társadalmi és civil szervezet közötti együttműködés; – vállalkozás és civil szervezet közötti együttműködés;
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	Zalaegerszeg vonzáskörzetében élő családok

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

Az egyesület terápiás csoportja 2018-ban indította el KutyaJó Kalandok című programsorozatát azzal a céllal, hogy havi rendszerességgel lehetőséget kínáljon a családok számára minőségi időtöltésre, a felelős állattartással kapcsolatos ismereteket elsajátítására. Mindezt ingergazdag, játékos légkörben vizsgázott terápiás kutyákkal segítve.

A jó gyakorlat rövid leírása:

Az első KutyaJó Kalandok programot követően 2019-ben megnyílt a KutyaJó Kalandok Élmenypark, amely pályázat keretében nyert forrásoknak köszönhetően 2020 és 2021 nyarán kibővített tartalommal és eszközparkkal újra fogadta a látogatókat. 2022-től hagyományos formában rendezzük meg a családi napokat, tovább bővítve a programkínálatot helyi vállalkozások bevonásával.

Az elmúlt évek látogatottsága és a pozitív visszajelzések alapján egyre nagyobb igény mutatkozik a program iránt. A KutyaJó Kalandok Családi Nap hiánypótló és egyedülálló módon kínál minőségi időtöltést a családok számára, ahol vizsgázott terápiás kutyákkal végezhetnek közös tevékenységeket. Ezek az események ingergazdag környezetben, az életkori sajátosságokhoz igazodva

zajlanak. A résztvevők a felelős állattartás városi környezetben való elsajátítása mellett megismerkedhetnek a kutyákkal végezhető szabadidős sportokkal is, mindezt szórakoztató és játékos formában, amely során a képességek kibontakoztatása is előtérbe kerül.

A helyszínre érkező családokat izgalmas élmény-állomások várják, ahol különböző ügyességi és együttműködést igénylő feladatokat oldhatnak meg a terápiás kutyák segítségével. Az ilyen jellegű feladatokon túl számos kiegészítő tevékenységet is szervezünk a helyszínre, mint például élményállomások, interaktív zenei játszótér, tombolasorsolás, baba-mama sarok, alkotó sarok, interaktív asztali játékok, valamint zenés produkciók, melyek mind színesítik a programot és biztosítják a változatos szórakozási lehetőségeket.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

Az elmúlt évek családi napjain és programjain szerzett tapasztalatok alapján egyértelműen növekedett az érdeklődés a rendezvényeink iránt mind a megyeszékhelyen, mind a környező kistélepüléseken. A 2021-es élménypark programra 150 fő, 2022-ben 180 fő, 2023-ban pedig már 230 fő látogatott el. A városvezetés és a sajtó minden évben jelen van, a program pedig minőségi időtöltést és komplex készségfejlesztést kínál. Jövőbeli célunk a programok bővítése és még több helyi vállalkozás bevonása.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Ez a projekt lehetőséget ad ingyenes, minőségi programok kínálására, és bemutatja a Zalai KutyaBarátok Egyesület terápiai csoportjának munkáját. A rendezvényeket szabadtéren, a Zalaegerszegi Kutyasuliban tartjuk, ahol korlátozottak a tárgyi feltételek (asztalok, székek, árnyékolás) és nincs áramellátás. Az időjárás is kockázatot jelent, mivel fedett terület hiányában rossz idő esetén nem tartható meg a rendezvény. A tapasztalatok alapján törekszünk a feltételek javítására és a programok fejlesztésére.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A program ingyenes elérhetőségéhez pályázati forrásokra van szükségünk, mivel nonprofit szervezetként nem rendelkezünk elegendő anyagi erőforrással hasonló kaliberű rendezvények megszervezéséhez. Emellett elengedhetetlen a helyi vállalkozók és önkéntesek bevonása, akik biztosíthatják a hiányzó tárgyi feltételeket. A program sikeressége érdekében fontos lenne továbbá rossz időjárás esetén egy fedett, alternatív helyszín kijelölése, amely lehetővé tenné a rendezvény zavartalan lebonyolítását.

TEKERJ A SZÍVEDÉRT!

Vármegye:	Zala vármegye
Megvalósító szervezet:	Zalaegerszegi Szív-és Érbeteg Egyesület
A jó gyakorlat kifejlesztője/kifejlesztői:	Zalaegerszegi Szív-és Érbeteg Egyesület, „Életet az Éveknek” OSZ Zalai Szervezete, Zalai Tekergők
A jó gyakorlat alkalmazási területe:	– fiatalok bevonása; – generációk közötti együttműködés; – állampolgári részvétel,
A jó gyakorlat közvetlen célcsoportja:	családok

646

A jó gyakorlat rövid története/ szükséglet-felismerés:

A „Tekerj a szívedért” program célja a kerékpározás, mint kardio sport népszerűsítése a szív- és érrendszeri betegségek megelőzése és a szív egészségének megőrzése. A kerékpáros túra résztvevői mozgással hívják fel a figyelmet az egészséges életmód fontosságára, miközben közösségi élményt nyújtanak és ösztönzik a rendszeres testmozgást.

A jó gyakorlat rövid leírása:

A „Tekerj a Szívedért” program a kerékpározás, mint kardio sport népszerűsítését tűzte ki célul, első ízben 2022-ben hagyományteremtő szándékkal a Zalaegerszegi Szív- és Érbeteg Egyesület kezdeményezésére indult el Zalaegerszegen a Zalai Tekergők szakmai támogatásával. Az egészségmegőrzést szolgáló program kedvező fogadtatása

miatt az “Életet az Éveknek” Országos Szövetsége Zalai Szervezete javaslatára a szövetség sportbizottsága 2023-ban csatlakozott a programhoz és kezdeményezte, hogy az ország számos pontján, Zala vármegyében is több településen ugyanebben az időben pattanjanak nyeregbe fiatalok, családok, idősek azért, hogy a mintegy 12 km-es távot /oda vissza kb. 25 km-t együtt “tekerjék” végig. Az útvonal mentén frissítő pontokat állítanak fel, a gyermekek közt ajándékokat osztanak szét. Díjazták a legfiatalabb és a legidősebb (nő / férfi) résztvevőt.

A jó gyakorlat konkrét eredményei, kimenete, jövője:

A programmal minden korosztályt megszólítottak, összesen 73 fő csatlakozott kerékpáron a felhívásukhoz, 13 gyermek és 60 felnőtt. Az előzetesen meghirdetett gyermekrajz

pályázatra 53 pályamű érkezett, kerékpártúra témában, amely színesebbé tette a rendezvény helyszínét, a Díszteret. Szeretnék, hogy 2024-ben már nemzetközivé váljon a program, ezért magyarul, külföldi településeket is megszólítottak, és már van is jelentkező.

A megvalósítás során felmerült problémák és tanulságok:

Mivel a program szabadterén kerül megrendezésre, kedvezőtlen időjárás esetén az esemény időpontját el kell halasztani. Ennek elkerülése érdekében előre egy esőnapot kell kijelölni. Ezen kívül több frissítőpont, pihenőpont felállítása is szükséges (tekerő kisgyermekes családok támogatásaként), amihez az önkéntesek és támogatók segítségével elengedhetetlen.

Milyen erőforrásokra, milyen feltételek meglétére volt szükség a megvalósításhoz?

A kerékpár túra megvalósításához biztonságos útvonaltervezés, hatósági engedélyek, kísérő autók és elsősegélynyújtók szükségesek. Fontos a megfelelő állapotú kerékpárok, sisakok, láthatósági mellények biztosítása, valamint pihenőpontok és frissítőállomások kialakítása. Részletes tájékoztatás a résztvevőknek, a szükséges biztosítások megléte elengedhetetlen. Pénzügyi források és támogatók bevonása is szükséges. 2023-ban az eseményt önkormányzati, nonprofit és forprofit támogatók segítették. Az idei rendezvényt azonban elsősorban pályázati forrásból valósítják meg.

A Civil kézikönyv 2024. digitális változata részletesebb tartalommal elérhető a Civil Információs Portálon (civil.info.hu).

A kiadványban felhasznált fényképek forrása:
Tokodi Gábor, Civil Információs Portál;
Civil Közösségi Szolgáltató Központok Országos Hálózata;
Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya;
Németh Márton - M.A.D Studio

A forrás és irodalomjegyzék elérhető a digitális változatban.

Köszönetet mondunk a forrásként felhasznált anyagok összeállításért a Civil Közösségi Szolgáltatói Központoknak

ISSN 2786-2895

Nyomdai előkészítés: Szabó Krisztina +36/30/815-39-80

Támogatók és együttműködő partnerek:

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Nemzeti
Együttműködési
Alap